AUTOAREA BESTSELLERULUI *SOȚIA AVIATORULUI*

Melanie Benjamin

Raftul Denisei

Femei de Oscar

roman

book
HUMANITAS fiction

Melanie Benjamin

Femei de Oscar

Traducere din engleză de
IRINA BOJIN

Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU

MELANIE BENJAMIN
THE GIRLS IN THE PICTURE
Copyright © 2018 by Melanie Hauser
This translation published by arrangement with Delacorte Press, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC.
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2020, pentru prezenta versiune românească (ediția digitală)

ISBN: 978-606-779-679-7 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Lui Benjamin Dreyer,
fără de care acest roman ar fi zăcut într-un sertar.

„Poate că formula cea mai simplă de intrigă este următoarea: inventezi nişte personaje pitoreşti şi le împingi în situații imposibile sau încurcături stânjenitoare, din care le scoți apoi în modul cel mai logic şi mai spectaculos, făcându-le fericite.“

Frances Marion

FRANCES
1969

În ultima vreme, linia care desparte viața reală de film a început să se şteargă.

Se întâmplă ca o amintire să năvălească peste mine, fie că e vorba de oglinda retrovizoare, spartă, a primei mele maşini, ori de fluturarea fantomatică a perdelei în faţa ferestrei deschise, pe când eram mică, şi impresionabilă, şi ţintuită la pat de febră. Sau de arcuirea ispititoare a buzelor unui bărbat al cărui sărut trebuie să-l fi cunoscut cândva în viaţa mea. Dar, cu cât zăbovesc mai mult asupra amintirii, cu atât sunt mai nesigură de unde mi se trage. Să fie cu adevărat o amintire de-a mea?

Ori o fi împrumutată dintr-un scenariu scris tot de mine? Nu cumva perdeaua flutura din cauza unui ventilator electric ce nu apărea în cadru şi care era îndreptat în aşa fel încât să o mişte? Buzele bărbatului se arcuiau apropiindu-se de ale mele sau de aparatul de filmat?

Mi-e din ce în ce mai greu să fac diferența. Şi, sinceră să fiu, nici nu ştiu dacă trebuie să-mi pese. Pe de o parte, mi-ar fi mai uşor să-mi petrec restul zilelor convinsă că toate amintirile mele, mai ales cele neplăcute, au fost născocite ca să fie trăite de altcineva, pe ecran.

Pe de altă parte, dacă nu pot să-mi revendic apartenența amintirii capului lui Fred odihnindu-mi-se pe pernă în fiecare noapte, de parcă n-ar fi putut să stea departe de mine nici măcar în vis, cum Dumnezeu să fiu în stare să mai adorm vreodată?

Iar cei care pot să-şi catalogheze cu certitudine amintirile – reale sau cinematografice – se împuținează la număr pe zi ce trece.

Ba nu, nu se „împuținează“, Fran. Ăsta e un cuvânt fandosit. Spune-o de-a dreptul! Oamenii aceia *mor*. Prietenii tăi, colegii, toate relicvele hollywoodiene, aşa cum eşti tu însăți, pier, se duc unul câte unul. Asemenea

cailor de război după ce, bătrâni fiind, sunt lăsați să umble în voie pe câmp; sau a plantelor care au stat atârnate prea mult timp în vitrina florăriei.

Chiar şi când eram absolut sigură că mă aflam în fața unei case reale, în care intrasem de multe ori înainte, şi simțeam pe obraji suflul răcoritor al vântului, nu al ventilatoarelor de pe platoul de filmare, nu mă puteam abține să nu ating stucul zgrunțuros de pe zid, ca să fiu sigură că nu pot trece cu degetul prin el. Aşa am făcut şi acum. Am atins peretele. Apoi am sunat din nou la uşă.

— Îmi cer scuze că v-am lăsat să aşteptați, Miss Marion.

Uşa a fost deschisă de un majordom în livrea, care m-a şi surprins încercând stucul cu unghia. M-a privit bănuitor, mijind ochii, de parcă era convins că sunt într-adevăr o bătrână țicnită, aşa cum s-ar fi zis că sunt.

— Miss Pickford nu primeşte vizitatori astăzi.

— I-ai spus că sunt eu? Frances? Că am cerut s-o văd? Pe Fetissă?

— Da, Miss Marion. Însă Miss Pickford tot nu primeşte vizitatori astăzi.

— E… e bolnavă?

Majordomul a coborât ochii spre pantofii lui bine lustruiți şi a evitat să-mi răspundă.

Am aruncat o privire la ceas, cântărind situația. Să mă întorc şi să plec, să las lucrurile să curgă de la sine şi tragedia să se consume? La urma urmelor, ultima oară când am încercat am fost insultată şi dată afară din casă. M-am jurat atunci că n-am să mai pun piciorul aici. Şi totuşi, iată-mă. Iar mă căznesc să schimb mersul lucrurilor, ca o proastă ce sunt. O bătrână proastă sentimentală.

Am închis ochii şi mi-am închipuit micul meu apartament, pardoseala răcoroasă a gresiei, canapeaua ca o îmbrățişare de pluş, paharul înalt de ceai cu gheață pus la îndemână şi pe mine moțăind, pe jumătate adormită de dialogurile din *La marginea nopții* sau vreo altă telenovelă cu care îmi trec timpul. Fiindcă, trebuie să recunosc, sunt prea bătrână pentru treaba asta anevoioasă pentru care nu-mi va mulțumi nimeni – să *salvez* pe cineva.

Şi, mă rog, unde era Mary când am avut *eu* nevoie să fiu salvată, cu mult timp în urmă? Chiar aici. A stat ascunsă în spatele uşii ăsteia. Atunci ce m-a apucat pe mine să bat la uşa ei acum?

De vină sunt amintirile care ne leagă; momentele de triumf şi tragediile;

eroina care, până la urmă, e la înălțimea situației, în ciuda ispitelor – toate intrigile filmelor scrise de mine, învălmăşite într-un ghem uriaş, pe care nici eu nu-l puteam descâlci. Până la urmă, am apucat un fir mai gros, care ieşea din ghem.

„Fiindcă nu mai e timp.“

M-am îndreptat de spate, mi-am supt burta, l-am dat deoparte pe majordomul care, rămas cu gura căscată, n-a opus rezistență, şi am pătruns în holul răcoros al conacului Pickfair.

— Unde e Buddy… domnul Rogers?

— Domnul Rogers a fost invitat la un prânz. Ar trebui să se întoarcă din moment în moment.

— Lasă-mă să urc la ea. Ştii de câte ori am fost în casa asta? De câte ori am ținut-o de mână şi i-am spus c-o să fie bine? Nu, sigur că nu ştii, eşti prea tânăr, nu eşti decât un băietan, pe când eu sunt o fosilă, de acord. Prin urmare, tinere, dă-mi voie să te pun la curent: de o *groază* de ori!

Tânărul, care afişa bronzul obligatoriu la Hollywood, a dat înapoi. A oftat adânc, punându-şi în valoare pometii, demni de invidiat de altfel, şi a îndrăznit să-mi adreseze un zâmbet perfect, lăsând să i se vadă dinții de un alb orbitor. Cu greu m-am abținut să nu izbucnesc în râs. Bineînțeles! Majordomul de la Pickfair era asemenea tuturor nefericiților de la Hollywood care aşteptau să-i descopere cineva. Unele lucruri nu se schimbă în veci.

— Îl cunosc pe Sam Goldwyn, băiete. Suntem prieteni buni. Dacă vrei…

— Desigur, Miss Marion, urcați la etaj, fără probleme!

Mi-am muşcat buzele şi am înaintat.

— Iar dacă doriți, a strigat după mine, surprinzându-mă cu vocea lui plină şi răsunătoare de bariton, vă dau o poză de-a mea când plecați!

Acum chiar că nu mi-am mai putut stăpâni un chicot. Bietul băiat! Habar n-avea că Sam Goldwyn era încă şi mai bătrân decât mine şi cu mintea dusă de-a binelea.

Am mutat poşeta în mâna cealaltă şi am păşit cu grijă pe pardoseala lucioasă a holului, chiar dacă eram sigură că n-am să alunec sau să mă poticnesc, cum îi văzusem pe mulți pățind înainte. Odată, Charlie Chaplin şi-a învelit pantofii cu şervetele de masă cu monograma lui Mary şi a

patinat pe pardoseală, jucând iarăşi, pentru invitaţi, una dintre scenele din Charlot pe rotile.

Mary privise scena cu un zâmbet indulgent – acelaşi zâmbet subţire, îndelung exersat, pe care i-l rezerva lui Chaplin în toate fotografiile şi jurnalele de actualităţi –, dar de înfuriat, se înfuriase. Îmi dădeam seama văzându-i bărbia, mai hotărâtă ca întotdeauna, cum se crispase sub veselia prefăcută. Cât despre Doug, el nu numai că-l întărâtase pe Charlie, ba chiar se simţise obligat să fie şi mai şi: îşi înfăşurase la rându-i pantofii în şervete, îl luase pe Chaplin în cârcă şi se învârtise cu el pe umeri, şi, la sfârşit, profitând de faptul că acesta era mai mic de statură, îl aruncase în aer şi îl prinsese în braţe, spre încântarea musafirilor.

În seara aceea, printre invitaţi se afla ducele de Alba. Împreună cu Gloria Swanson, Rudolph Valentino, Vilma Banky şi Aimee Semple McPherson. Era o seară ca atâtea altele la Pickfair, conacul regal din Hollywood unde Mary Pickford şi Douglas Fairbanks domneau ca nişte suverani neîncoronaţi, avându-l pe Charlie Chaplin drept bufon de ocazie.

Bineînţeles, mă duceam ori de câte ori eram invitată – sau, mai bine zis, *convocată* –, dar nu mă dădeam în vânt după serile alea ceremonioase, când Mary şi Doug erau aşezaţi unul lângă altul la o masă enormă, plină cu boluri cu apă pentru clătit degetele şi nu ştiu câte feluri de furculiţe. Oricât m-aş fi căznit – fiindcă riscam să-l scot din pepeni pe Doug –, nu-mi puteam ascunde amuzamentul văzându-i pe acei actori şi actriţe ridicaţi la statutul de zei şi de zeiţe doar pentru că arătau bine, foşti figuranţi cu care împărţeam pe vremuri sendvişuri cu brânză uscată şi pahare de bere răsuflată şi care, nitam-nisam, strâmbau pretenţioşi din nas dacă se întâmpla ca un servitor să verse un strop de şampanie. „Ce maniere!“ şopteau disprețuitor zeii şi zeiţele care fuseseră ei înşişi grădinari sau fete în casă; ştiam cu toţii că numai datorită unui noroc chior, a unui hazard genetic sau a bunăvoinţei unui mogul cu care se culcaseră ajunseseră acum să poarte tiare şi să maimuţărească personajele regale pe care le interpretau pe ecran. Personaje create de mine pentru ei.

Îşi dădeau atâta importanţă pe atunci aceste „stele de cinema“, cum fuseseră recent botezaţi, deşi nu erau siguri dacă industria în care lucrau – pusă pe picioare de noi toţi, cu îndrăzneală şi noroc, şi fiind doar la primii

paşi – va avea viaţă lungă. Şi cea mai semeaţă se ţinea Mary Pickford. O priveam din când în când şi nu-mi venea să cred ce vedeam: încărcată de diamante, cu buclele aurii strânse în vârful capului, pentru ca lumea să-i poată admira cerceii cu safire cum se legănau când înclina maiestuos din cap în timp ce vorbea cu membrii unor case regale autentice. Cum ajunsese o fetiţă irlandeză fără tată născută în Canada să cineze împreună cu regi şi regine?

Şi cum ajunsese o boemă din San Francisco, divorţată în două rânduri, să fie unul dintre cei mai onoraţi musafiri? De fapt, şi eu eram la fel ca alţii; drumul parcurs de mine nu era mai puţin fabulos. Eram pe picior de egalitate cu Louis B. Mayer şi William Randolph Hearst. Eram cel mai bine plătit scenarist din industria filmului. Şi, asemenea celorlalţi, „mă dădusem cu Hollywoodul“.

Cel puţin până când a murit Fred. Atunci am coborât cu picioarele pe pământ. A fost o trezire dură: tiarele şi vilele luxoase mi-au părut mai efemere decât recuzita de pe platoul de filmare, singurele lucruri tangibile au rămas patul meu gol noaptea şi liniştea care răspundea întrebărilor mele, puse în şoaptă când eram singură, doar cu maşina de scris drept tovarăş.

Cu toate astea, mă consideram una dintre cei care avuseseră parte de noroc, în acest paradis nemilos. În fiecare seară mulţumeam cerului pentru viaţa pe care o aveam, cu dramele ei cu tot, pentru că mă obligase să o iau pe alt drum, lipsit de binecuvântarea sau blestemul unei grandioase scări în spirală, aşa cum era cea pe care o urcam acum, de candelabrele strălucind cu puterea a mii de stele, de draperiile de catifea împodobite cu broderii superbe, dar a căror menire era să ţină viaţa reală cât mai departe.

În timp ce urcam încet scara – Doamne sfinte, atât de abruptă a fost întotdeauna? – am aruncat o privire spre celebrul salon care se deschidea din holul de intrare. Acolo, deasupra căminului, atârna portretul emblematic al lui Mary Pickford, „Fetiţa cu bucle de aur“, imortalizată în floarea tinereţii şi a frumuseţii, figura care, la un anumit moment, fusese venerată şi adorată de toată suflarea Americii, inclusiv de mine.

Portretul acela. Imaginea idealizată a unei fetiţe. El era motivul pentru care Mary stătea acum ascunsă în camera cufundată în întuneric, ferindu-se de soare, de lumina neiertătoare, nefiltrată de perdele, aceeaşi lumină pe

care o iubea atât şi care îi punea în valoare frumuseţea când era tânără. Mary mi-a mărturisit odată că avea o senzaţie ciudată, de răceală pe obraji, atunci când faţa nu-i era scăldată de lumina proiectoarelor şi a spoturilor. Se obişnuise într-atât cu dogoarea luminilor de pe platou, că lumina zilei i se părea prea slabă.

Acum, dacă e să dăm crezare zvonurilor, Mary Pickford nu ieşea din cameră decât noaptea, şi uneori se aşeza în faţa tabloului şi îl privea îndelung. Alteori, stând în genunchi, se juca încântată cu celebra ei colecţie de păpuşi: dădea petreceri liliputane sau se înduioşa schimbând hainele unor bebeluşi de jucărie.

— Ar trebui să dau tabloul ăla jos cu mâna mea, am bombănit fără să-mi pese dacă mă aude careva.

Vorbesc singură tot timpul. Consider că e unul dintre privilegiile care vin odată cu vârsta.

Când, în cele din urmă, am ajuns la etaj, picioarele îmi tremurau de efort şi bluza mi se lipise de spate, udă de sudoare. În primul moment n-am izbutit să-mi trag sufletul; aerul stătut îmi prinsese pieptul ca într-un cleşte. Doamne, ce n-aş da să mai trăiesc o dată zilele când nu ştiam ce-i oboseala şi alergam după Mary, care ţopăia sprinţară pe platoul de filmare şi se ţinea de farse; chicoteam amândouă ca nişte copilițe în timp ce făceam filme împreună.

Optzeci. Acum aveam optzeci de ani. Până şi Chaplin începuse să dea semne de oboseală după ce trecuse de şaptezeci de ani. Am tras încă o dată aer adânc în piept, mi-am netezit piepții bluzei, mi-am şters sudoarea de pe frunte şi am pornit-o pe coridorul acoperit cu covor gros. Şi aici atârnau pe pereți portrete şi fotografii ale lui Mary – Mary în *Pollyana*, în *Sărmana fetiță bogată*, în *Micuța Annie Rooney*, în *Micul Lord Fauntleroy*. Fotografii ale lui Douglas Fairbanks în costum, cu dinții albi sclipindu-i pe fața bronzată şi cu ochii mijiți de un râs irezistibil.

În schimb, nu era nici o fotografie cu Buddy Rogers. M-am întrebat, a nu ştiu câta oară, cum răbda actualul soț să dea peste tot cu ochii de predecesorul lui. Uneori, Mary chiar îl striga „Douglas“. Iar Buddy răspundea de fiecare dată cu acelaşi zâmbet îndatoritor, care pe mine mă îngrețoşa oarecum.

În sfârşit, am ajuns la capătul coridorului, în faţa unei uşi închise. Am şovăit un moment, îndeajuns cât să mi se trezească mânia şi resentimentele şi să-mi aduc aminte. Mi-am amintit de câte ori mă dăduse Mary deoparte, uitase de ziua mea de naştere, nu-mi dăduse telefon, nu-mi scrisese, *nu ţinuse minte*. Îndeajuns cât să mă bată gândul să mă întorc din drum această ultimă oară, până când, retrăind poate o scenă dintr-un film, m-am auzit spunând:

— În viaţa mea nu m-am întors din drum.

Drept care am bătut hotărâtă la uşă, îndeajuns de tare cât să alung amintirile şi fantomele trecutului, ca să am o şansă cât de mică să-i salvez pe cei vii.

— Mary? Mary, eu sunt. Frances. De ce nu m-ai sunat? Te-am căutat.

— Nu! O voce amorţită de îndelungă tăcere, o voce care părea acum a unei fetiţe: piţigăiată, nesigură, tremurândă. Nu, pleacă, Fran, scumpo! Te sun eu mâine.

— Ba să ştii că intru, Mary. Vreau să vorbesc cu tine. Chiar acum.

— Nu! Nu mă… Fetissa nu se simte plea bine azi, Flan!

M-am strâmbat auzind-o cum vorbeşte ca un copil mic şi am pus mâna pe clanţă.

— N-ai nimic.

Am deschis uşa, dar a trebuit să mă opresc în prag. Era atât de întuneric în cameră, că am întins instinctiv mâinile, ca un orb, să pipăi ce se afla în faţa mea. Printre draperiile bine trase abia dacă pătrundea o rază firavă de lumină, în care se învârteau şi dansau mii de fire de praf. Am simţit şi un iz familiar: mirosul iute şi dulce de whisky şi parfumul de ienupăr al ginului.

După ce m-am obişnuit cu întunericul am zărit patul imens, cu draperii atârnate deasupra tăbliei. De perne stătea proptită o siluetă plăpândă, mai degrabă o umbră. Mi-a luat ceva vreme ca să disting toate detaliile, iar când le-am văzut, inima mi s-a strâns întâi de groază, apoi de milă. Am dat înapoi un pas, refugiindu-mă în pacea netulburată a unei alte amintiri, o amintire pe care nu reuşisem totuşi s-o izgonesc din minte.

Amintirea unei alte vremi, a unei alte uşi, a aceleiaşi siluete plăpânde ieşind din penumbra compactă a unei camere.

CAPITOLUL 1
FRANCES
Primăvara lui 1914

— Mary? Mary, mă auzi? A venit pictorița de care ți-am vorbit. Owen Moore a ciocănit tare la uşă, a ascultat cu capul lăsat într-o parte şi a ridicat un deget. Aşteaptă, acum face montajul, m-a anunțat cu dispreț în glas. Nu pleca. Are să te strige când termină.

— Sunteți sigur că e momentul potrivit? Am plesnit cu palma poalele fustei lungi şi m-am pus pe strănutat din cauza prafului roşiatic de California care ieşea din ea. Mi-am pipăit pălăria cu boruri largi ca să mă asigur că e bine prinsă, la locul ei. Of, ce bine era dacă-mi aduceam schițele! Numai că, în dimineața aceea, temutele vânturi fierbinți numite Santa Ana suflaseră mai abitir ca alte dăți. Mi-ar fi smuls din mână mapa cu desene. Fireşte, nu aveam maşină, aşa că am fost nevoită să iau tramvaiul. Nu aveam habar la ce număr să sun ca să amân întrevederea şi, chiar dacă aş fi avut, n-aş fi sunat nici în ruptul capului.

Drept care am lăsat schițele acasă, şi acum mă simțeam de parcă îmi rătăcisem copilul, atât de obişnuită eram să am ceva în mână – un caiet de schițe, un jurnal, o carte, lucrul de mână. „Nu-ți poți stăpâni mâinile“, mă dojenea mama mereu. „Fetițo, nu-ți poți stăpâni mâinile tot aşa cum nu-ți poți stăpâni mintea.“

— Sigur, sigur, momentul e potrivit. Owen nu mai avea răbdare. Se vedea că îi părea rău că aranjase întrevederea chiar din clipa în care o propusese.

— Mary! a țipat Owen din nou. Hai mai repede!

Din spatele uşii închise nu a venit nici un răspuns până când, încet-încet, am desluşit un hârâit, un țăcănit, un zgomot mecanic. Owen Moore, soțul

diabolic de frumos al lui Mary Pickford, şi-a mângâiat obrazul neted, rozaliu, cu o mână albă, delicată; pe degetul mic îi sclipea un inel cu rubin. Mi-am muşcat buzele ca să nu izbucnesc în râs. Ce filfizon ridicol!

— Soția mea se crede o mană cerească pentru industria filmului, a zis dând ochii peste cap, cu mimica exagerată a unui actor de film – de film de proastă calitate, pe deasupra. Nu e decât o fetiță irlandeză, frumoasă, e drept, cu un pic de talent acolo unde se cere, nicidecum cerebrală, dacă vrei să ştii părerea mea.

— Adevărul e că nu vreau. Să vă aflu părerea. M-am foit un pic pe loc, căutând o poziție prin care să-mi arăt dezaprobarea fără să-l jignesc. Owen Moore mi-a fost antipatic din momentul când s-a apropiat pe furiş de mine la petrecere, fluturându-şi inelul prin fața mea, iar acum îmi era şi mai nesuferit. Auzi, să vorbească aşa de soția lui! Încă un bărbat netrebnic, speriat de o femeie inteligentă – lumea era plină de proşti de-ăştia. Şi totuşi, viitorul meu era tocmai în mâinile prostului ăstuia.

— Ei, află că aşa stau lucrurile.

— Eu cred că e un mare talent, am zis, nemaiputând să mă abțin. Mi-au plăcut dintotdeauna filmele ei, chiar şi înainte să fie cineva. Chiar şi când era doar „Fetița cu bucle de aur“ angajată de compania Biograph.

— Nu mai spune, a rânjit Owen. Nu-i plăcuse că-i respinsesem avansurile la petrecere, însă îmi obținuse invitația după care tânjisem atât. S-a strâmbat iar, prefăcându-se scârbit, şi a dat să plece. Sunt aşteptat pe platou, aşa că mă scuzi, a zis şi a plecat spre „platou“, ce-o mai fi fost şi ăla.

Am rămas singură. Nu-mi venea să cred; nu mai fusesem niciodată într-un studio. *Studio*. Un cuvânt prea pretențios, care desemna o adunătură de clădiri şi hangare abia ținându-se pe picioare, ridicate, se vedea cât de colo, cu atâta grabă, că te mirai cum de nu le puneau la pământ vânturile turbate care bântuiau prin partea locului. Când sosisem îmi spusesem numele unui bărbat blazat, care mai avea încă urme de machiaj pe după urechi şi care făcea oficiul de portar. După ce a căutat pe o listă, mi-a spus să merg în hangarul cel mai mare şi să-l aştept acolo pe Owen.

Hangarul era un labirint de camere atât de aiurit dispuse, încât doar cu greu găseai calea. Dintr-un colț al acestui spațiu enorm răzbăteau lovituri de ciocan izbind cu furie cuiele şi un hârşâit de fierăstraie muşcând din lemn.

Din altul răsuna o melodie sentimentală. De sus atârnau becuri goale, legate de cabluri lungi, scămoşate. Din toate părţile se auzeau strigăte: „Fii atent la camera aia!“, sau „Iar filmează indienii porcării de-alea?“, ori „I-ai pus Sylviei costumul potrivit pentru secvența cu visul Litei?“ Afară, pe ferestrele şi uşile deschise, prin care intra atâta praf, că totul era acoperit cu un strat gros de un deget, am zărit un şir de încăperi înalte, fiecare având trei pereți, dar, dintr-un motiv neînțeles pentru mine, fără tavan; în locul acestuia era o țesătură subțire ca un voal, întinsă pe nişte sfori, ca un fel de baldachin. Fiecare era aranjată altfel: una era o cameră de zi, alta un dormitor, un saloon din Vestul Sălbatic, o sufragerie victoriană. În fața acestor încăperi, acolo unde ar fi trebuit să se afle cel de-al patrulea perete, grupuri de oameni erau adunate în jurul unuia care învârtea de zor manivela aparatului de filmat. Alături de el, bărbați sau femei cu megafoane în mână urlau, dând indicații unor persoane cu fețe vopsite, spectrale; pe sub machiajul alb se zărea pielea palidă, puțin îngălbenită, în schimb, ochii şi gura erau nişte pete întunecate. Aceste persoane se învârteau cu mişcări cam stângace, înțepenite, prin încăperile fără tavan, luminate doar de generosul soare californian. Owen ieşise pe uşă, îndreptându-se spre una din aceste încăperi. Ăsta să fi fost „platoul“?

— Hei, eşti străină pe-aici?

Un bărbat doar un pic mai înalt decât mine m-a bătut pe umăr.

— Da… cam aşa ceva.

— Ce cauți aici? M-a privit printre gene, iar eu am roşit, simțindu-mă vinovată că încălcasem o proprietate privată. Oamenii obişnuiți nu aveau voie să intre în studiourile cinematografice? Să-şi fi bătut Owen joc de mine? Drept răzbunare că îl respinsesem?

— Ca s-o văd… să mă văd cu Miss Pickford?

Din păcate, răspunsul meu a sunat mai degrabă a întrebare, iar tânărul, cu toate că era mic de statură, părea perfect capabil să mă apuce de guler şi să mă arunce afară, de unde vântul fierbinte m-ar fi măturat ca pe un gunoi.

— Mary? Ei nu-i plac străinii. Eşti sigură?

Am tras aer adânc în piept, cât să-mi aduc aminte cine sunt şi de ce mă simțeam îndreptățită să mă aflu acolo.

— D… da. Foarte sigură.

Băiatul a făcut încă un pas înspre mine, dar nu m-am dat îndărăt, ba chiar am apucat mai strâns mânerul poşetei, gata să-i trag una în cap, dacă era nevoie. Avea ochi albaştri şi o privire dură, care mi-a părut amenințătoare până când am zărit în ea o sclipire jucăuşă. Nu cumva era pus pe şotii? Sclipirea era mai puternică acum şi trăsăturile i s-au îmblânzit. Într-o clipă, s-a schimbat dintr-un bătăuş primejdios într-un spiriduş jovial cu – asta-i culmea! – gropițe în obraji.

— Ei, aşa să fie. Cred că poți să mergi, Mary e acolo. A arătat cu degetul spre uşa închisă.

Nu-mi venea să cred. Băiatului ăsta îi păsa de Miss Pickford mai mult decât propriului ei soț. Căci, dacă stau să mă gândesc, Owen Moore nu avea habar nici cine sunt în realitate, nici ce intenții aş putea avea.

— Ştiu, mi-a spus domnul Moore.

— Owen! s-a strâmbat băiatul. Deci, domnişoară Străină, îți place aici? m-a întrebat arătând cu mâna spre platourile de filmare.

— Da, da, îmi place! am răspuns şi m-am mirat singură de ce spusesem. De fapt, chiar îmi plăcea, oricât de ciudat şi de haotic părea locul acela. Mă aşteptasem, chiar nădăjduisem că-mi va plăcea, dar chiar şi aşa, auzindu-mi entuziasmul din voce, din propria voce, am fost uimită. Parcă mă pregăteam să mă arunc cu capul înainte într-o piscină cu apă mică.

„Mişcătoare.“

Prima oară când am auzit cuvântul, era folosit pentru a denumi persoane, şi nu imaginile hipnotice care se mişcau şi pâlpâiau pe ecran. „Noi nu primim mişcători în casă“, îmi repetaseră mai multe proprietărese cu doi ani în urmă, când, abia sosită în Los Angeles, căutam o cameră cu chirie.

— Ce-i aia „mişcător“? am întrebat, neînțelegând.

— Ei, ştii tu, oameni de-ăia ce aleargă de colo-colo cu aparate de filmat şi fac imagini mişcătoare. *Filme* din alea. Nu cumva eşti din tagma lor? Mă cântăreau din ochi, bănuitoare, iar eu mă străduiam să arăt cât mai ne-mişcătoare cu putință, căci îmi doream cu disperare să obțin camera. Cu toate astea, un drăcuşor parcă mă îmboldea să răspund afirmativ. Cât de pornite erau matroanele alea, ceva de speriat!

— Nu, nu sunt o mişcătoare, recunoşteam, lepădându-mă de solidaritatea cu cei năpăstuiți de soartă.

— Bine, atunci îţi închiriez camera. Şi m-a lăsat să văd locuinţa mai mult decât modestă, sărăcăcios mobilată cu piese victoriene pline de praf şi mucegai şi cu covoare orientale roase până la urzeală, că mă minunam cum de proprietăreasa avea obrazul să ia pe cineva de sus, şi cu atât mai puţin pe misterioşii „mişcători“.

Născută şi crescută în San Francisco, fusesem avertizată de toată lumea că, odată ajunsă în Los Angeles, am să arunc o privire în jur, am să fac stânga-mprejur şi am să vin înapoi acasă cu primul tren. „E un oraş destrăbălat şi barbar, care colcăie de păgâni!“ „Nici măcar un muzeu n-au!“ „Am auzit că mână cirezi de vite pe străzi şi cum dai să te întorci, te înţepi în cactuşi!“

Dintre toţi, mama se ruga cel mai tare de mine să nu plec.

„Nu mă duce capul ce să cauţi tu într-un loc aşa de sălbatic, spunea pufnind dezaprobator. Ai destule lucruri de desenat şi aici, dacă tot mai ţii să devii pictoriţă.“

Mă abţineam să-i amintesc mamei că soţul meu – al doilea, lucru care o nemulţumea, aşa că mai bine nu-l menţionam – fusese trimis la Los Angeles ca să deschidă o filială a companiei producătoare de oţel al cărei proprietar era taică-su şi că eu, ca soţie, eram datoare să-l însoţesc. Nu că m-ar fi încântat peste măsură ideea de a mă muta; iubeam oraşul San Francisco. Îmi erau dragi colinele lui, clădirile maiestuoase, apărute ca prin farmec după cutremurul din urmă cu opt ani, muzeele, teatrul şi opera, eleganţa pe care o întâlneai oriunde pe stradă, chiar dacă majoritatea locuitorilor erau doar la o generaţie distanţă de căutătorii de aur, ba unii nici măcar atât.

Cu toate astea, din clipa când am coborât din tren la Los Angeles am fost fermecată. Nici vorbă de oraşul searbăd, locuit de cowboy; dimpotrivă, era un loc inundat de culoare, cu flori roşii, aurii, purpurii şi albe revărsându-se din jardinierele de la ferestre şi îmbrăţişând fiecare felinar. Am rămas cu gura căscată văzând marii arbori de piper californieni, frunzişul ca o dantelărie verde, atârnând leneş sub greutatea ciorchinilor cu boabe roşii pentru a oferi cel mai bun adăpost împotriva soarelui arzător, care doar arareori găsea un nor după care să se ascundă. Am ştiut pe dată că, deşi născută în San Francisco, n-am să mă plictisesc în veci de priveliştea aceea. Crânguri de portocali acopereau pantele munţilor, care coborau până în

brațele deschise ale mării, iar aerul era aşa de parfumat, că pe loc mi s-a făcut poftă de fructele dulci-acrişoare după care nu tânjisem niciodată.

Oriunde mergeam dădeam de părculețe pitoreşti, înconjurate de căsuțe din chirpici, aşa cum văzusem în fotografii din Mexic. În mijlocul parcurilor erau arteziene decorate cu plăci de ceramică colorată, pe marginea cărora unii leneveau, alții trăgeau un pui de somn, citeau, ori pur şi simplu se bucurau că pot să stea la aer în cămaşă, la mijlocul lui februarie. La început, mi s-a părut că întreg oraşul e cuprins de moleşeala asta care amenința să mă prindă şi pe mine, lăsându-mă fără putere; am trecut ca o somnambulă prin căsătoria cu un bărbat pe care nu l-am înțeles şi pe care, îmi dau seama acum, când e prea târziu, nici nu-mi dădusem osteneala să-l cunosc. Mă achitam de îndatoririle de serviciu, desenând reclame pentru o agenție publicitară, dar eram plictisită până peste cap, simțeam că bat pasul pe loc şi că nu mă regăsesc – la urma urmei, în câte feluri poți desena o cravată? După ce euforia inițială s-a risipit, mi se părea că am venit la Los Angeles ca să trec adormită printr-o viață dezamăgitoare pe care în nici un caz nu mi-o dorisem.

Încercam uneori să mă trezesc dându-mi singură palme, cum fusesem învățată: „Şi cum a rămas, fato, cu visul tău de a crea, de a lăsa în urmă ceva durabil, ceva de valoare? Parcă te gândeai să ajungi ca Rembrandt sau Chopin? Nu ziceai că ai să pui lumea pe jar? Că ai să ajungi celebră şi ai să întorci lumea pe dos?“

Am fost o *proastă*, dragilor, de aici mi s-a tras. Am avut nu unul, ci *două* mariaje pripite, pe care nu le pot pune decât pe seama idioțeniei de care suferi în tinerețe: prima oară m-am măritat la şaptesprezece ani, a doua oară, la douăzeci şi doi. De fiecare dată când am dat peste un obstacol care mă împiedica să devin Rembrandt sau Chopin, am spus „da“ primului care m-a cerut, fără să mă gândesc nici măcar o clipă. În acelaşi timp, de cum am rostit acest cuvânt, m-am şi răzvrătit. N-aveam câtuşi de puțin chef să fiu o soție pe gustul societății, măritată cu un soț pe gustul societății.

Dar, naiba să mă ia, nu mă puteam hotărî ce altceva să fiu, nu puteam să mă hotărăsc la nimic, nu *făceam* decât să eşuez în căsnicii lamentabile, doar ca să amân momentul când urma să fac ceva sau să iau o hotărâre; o luam iar şi iar de la capăt până când am izbutit să-mi înăbuş ambițiile tinereții

într-atât, încât nu mai prezentau nici un pericol pentru un somnambul patentat cum eram eu.

Seara, după ce luam masa în tăcere cu străinul cu care eram măritată – chiar aşa, mă uitam de multe ori la Robert, dându-mi seama că, după ce împărțiserăm patul timp de doi ani, nu-i cunoşteam trăsăturile şi mi-ar fi fost greu să-i desenez portretul din memorie –, mă duceam la fereastră şi mă aplecam peste pervaz. Visând cu ochii deschişi, respiram aerul înmiresmat, simțeam pe obraji sarea oceanului, adusă de briza călduță, priveam frumusețile din jurul meu, şi totuşi nimic nu mă emoționa, nimic nu-mi ajungea la suflet. Acesta rămânea adormit, în aşteptare. Aştepta pe cineva… sau ceva.

Într-o dimineață când întârziasem la serviciu am dat grăbită colțul şi m-am lovit de un zid uman: o grămadă de oameni, întorşi cu spatele la mine, îmi blocau calea.

— Scuze, am mormăit, mi-am apucat pălăria cu o mână, am strâns mai tare la subraț caietul cu schițe şi mi-am făcut loc prin mulțime, împingând cu cotul oamenii care refuzau cu încăpățânare să se dea la o parte. Vă rog, dați-mi voie să trec!

— Bun, acum adu polițiştii! a strigat cineva.

Enervată, mi-am croit drum până în față, unde, odată ajunsă, m-am oprit şi m-am dat îndărăt poticnindu-mă. Chiar în mijlocul străzii de obicei pline de maşini stătea un bărbat şi dădea ordine printr-un megafon, în timp ce un altul învârtea manivela unui aparat de filmat pus pe un trepied care se cam clătina. Am privit în jur speriată. Mi se părea că dădusem peste ceva ilegal. Cum ar fi spargerea unei bănci.

Şi poate că aşa şi era. Majoritatea celor prezenți urmăreau scena care se desfăşura în fața lor cu expresii severe, dezaprobatoare.

Pe neaşteptate, o mână de oameni îmbrăcați în uniforme mototolite de polițişti au năvălit pe stradă, apărând de după un colț şi îndreptându-se spre aparatul de filmat. Alergau de colo-colo, cădeau în fund, se pocneau unul pe altul cu bastoanele. În mijlocul străzii largi, nepavate, se afla o poartă îngustă. Doar o poartă, nici un gard. Am pufnit în râs văzând că polițiştii, în loc să ocolească poarta – nu se putea să nu vadă că lipseşte gardul – se căzneau să tragă zăvorul, după care, răbdători, se strecurau unul câte unul

pe poarta acum deschisă.

Cel mai scund dintre poliţişti, un tânăr subţire, cu păr cârlionţat, nu s-a mulţumit doar să iasă pe poartă. A făcut un salt în aer, s-a dat peste cap şi a aterizat într-un picior, ţinându-l pe celălalt îndoit în spate – un arabesc graţios, de dansator profesionist. Nu m-am putut abţine şi am aplaudat încântată.

Omuleţul s-a întors spre mine. În ochi i-am zărit o licărire ghiduşă. M-a salutat ridicându-şi pălăria, a sucit din nas, şi-a ridicat pantalonii lăbărţaţi şi a zbughit-o după ceilalţi.

Privindu-l, am simţit un fior în piept; mi s-au muiat genunchii, de parcă mă cuprinsese o dorinţă irezistibilă. M-am uitat în jur, să văd dacă băgase cineva de seamă ce se întâmpla cu mine. N-aveam nici o îndoială că se vedea de la depărtare cât de răvăşită de dorinţă eram. Şi pentru ce? Un aparat de filmat pus în mijlocul străzii? Bărbaţii aceia caraghioşi, micul clovn graţios care ştia să facă figuri de balet? Ori poate începeam să înţeleg că aveam în faţa mea nişte oameni care erau bucuroşi să lucreze şi să creeze împreună, în timp ce aparatul se învârtea fără încetare, înregistrând… *filmul*? În cele din urmă, vedeam cu ochii mei, îi vedeam pe oamenii a căror soartă o deplângeau proprietăresele. Existau cu adevărat. Şi făceau *ceva*, ceva rar şi minunat, chiar aici, pe strada asta banală, pe care treceam zilnic.

Oricum, mi se făcuse pielea de găină. M-am auzit chicotind, un sunet de care mă dezobişnuisem într-atât, că mai-mai să-mi dea lacrimile. Trecuse atâta timp – inadmisibil de mult – de când nu mai simţisem ceva asemănător cu bucuria. De fapt, de când nu mai încercasem vreun sentiment.

Ei, sigur că n-am plâns. Cine ar fi putut să se uite la omuleţii ăia caraghioşi care se învârteau de colo-colo, se scălâmbăiau şi se pocneau în cap cu bastoanele fără să râdă cu gura până la urechi? De fapt, mă şi dureau fălcile de atâta râs, însă era o durere plăcută. Mă distram cum nu mă mai distrasem de multă vreme şi puţin îmi păsa de ceilalţi că mă priveau de sus. Ba chiar am scos limba la unul care se zgâia la mine, până când o maşină şi-a făcut apariţia de după colţ, zdrăngănind din toate încheieturile. Venea în viteză drept spre noi.

Poliţiştii s-au împrăştiat, la fel şi spectatorii. Acum nu mai aveau figuri

demne: strigau şi se dădeau înapoi, scăpând din mâini genți şi pachete. Erau la fel de caraghioşi ca polițiştii cei bezmetici, aşa că am râs şi de ei în timp ce rabla se apropia tot mai mult. Am sărit pe trotuar, însă bărbatul care mânuia aparatul de filmat şi cel cu megafonul nu s-au clintit. Priveam, fără să-mi pot lua ochii, cum hodorogitul Ford Model T se năpustea zăngănind spre ei şi aşteptam îngrozitorul deznodământ.

Scrâşnind din frâne şi ridicând o ploaie de pietriş de care n-a scăpat nimeni neatins (pe mine m-a izbit o pietricică drept în nas, plus că praful stârnit m-a acoperit din cap până în picioare), maşina a trecut peste poartă şi s-a oprit abrupt la doar o palmă de aparatul de filmat.

— Stop! Încheiem aici! a urlat bărbatul în megafon, ştergându-se pe față cu o batistă murdară, în timp ce cameramanul a ridicat aparatul de pe trepied şi, fără să se piardă cu firea, s-a apucat să-l strângă. Te-ai apropiat cam mult, Clyde.

— Neah! Ştiam prea bine ce fac, a răspuns şoferul, care şi-a scos ochelarii şi a rânjit; era plin de praf pe față. Şi capăt cinci dolari în plus fiindcă am venit la mai puțin de un metru de aparat, ții minte că aşa mi-ai promis, Mack?

— Bine, bine. Hai la următorul loc de filmare!

Oamenii s-au împrăştiat ca bilele de joc, au sărit în maşini şi au plecat, luând cu ei culoarea zilei. În urmă a rămas strada prăfuită, dintr-odată pustie, mohorâtă ca de obicei, şi totuşi mai puțin reală decât fusese cu câteva minute înainte.

Văzându-i cum se îndepărtează, mă trăgea inima să alerg după ei. Nu m-aş fi mirat nicidecum dacă clovnul cel grațios s-ar fi întors şi mi-ar fi făcut semn cu mâna să mă alătur lor, atât de puternic simțeam că acolo îmi era locul. Dar el nu s-a întors, aşa că am rămas o vreme privind în urma lor, la praful ridicat de roțile maşinilor. Aveam senzația că fusesem lipsită de ceva nemaipomenit de prețios. Într-un târziu am plecat la lucru abia târându-mi picioarele.

N-am făcut mare brânză în ziua aceea; cred că am desenat de vreo cincizeci de ori aceeaşi sticlă de colonie. Scârbită şi tânjind după *ceva*, mi-am strâns creioanele, am stins lumina şi am plecat pe furiş înainte de sfârşitul programului. După colț era un cinema de cartier – o sală veche,

ponosită, cu o cortină atârnată în partea din spate în chip de ecran şi cu un bărbat pe jumătate adormit, cocoşat deasupra claviaturii unui pian dezacordat. Am aruncat o privire peste umăr – nu cumva să fiu văzută de cineva de la birou care s-ar întâmpla să treacă pe acolo –, am plătit cinci cenţi, m-am aşezat pe un scaun şubred de lemn şi am râs până m-a durut burta de năzbâtiile aceloraşi poliţişti pe care îi văzusem dimineaţa. Numai că acum, proiectate pe ecran, costumele nu mai erau albastru decolorat, ci gri deschis, iar poliţiştii alergau într-un decor diferit – o plajă –, acompaniaţi când şi când de sunetele discordante ale pianului, ori de câte ori pianistul se trezea din moţăială.

M-am uitat în jur la spectatori: oameni asemenea mie, pierduţi, posibil singuri, ori poate gospodine care îşi luau o pauză după cumpărături pentru că nu aveau poftă să dea piept cu corvezile casnice sau cu copiii. Ori soţi care nu se grăbeau să ajungă acasă, unde îi aştepta cicăleala nevestelor. Cu toţii, fiecare în felul său, găsiserăm calea spre spectacolul de imagini mişcătoare. Şi cu toţii priveam vrăjiţi ecranul, râzând, dându-ne coate, uitând de lumea de afară, de necazuri şi dezamăgiri. Şi numai datorită filmului.

Din ziua aceea am fost alt om; nu mă mai mulţumeam să stau visătoare la fereastră ori să iau masa cu Robert într-o stare de somnambulism. M-am dat peste cap să-i găsesc pe cei care făceau filme şi am fost răsplătită aproape de fiecare dată. Căci dădeam peste ei aproape oriunde în oraş, parcă răsăreau din seminţe plantate cu luni de zile înainte.

„Mă duc să mă plimb“, îi spuneam lui Robert, căruia nu-i păsa ce fac atâta timp cât nu costa bani, apoi băteam oraşul la pas. Uneori luam tramvaiul, alteori mergeam pe jos până auzeam sirena unei maşini de pompieri (la orice incendiu erau mai mulţi operatori cu aparate de filmat, care nu se lăsau descurajaţi de avertismentele acestora) sau zăream o mulţime de gură-cască.

Odată mi-am făcut loc cu coatele până în primul rând al unui grup numeros care privea un cortegiu nupţial aflat în pragul unei biserici. „Mireasa“ îşi privea alesul topită de iubire, bătând atât de mult din pleoapele date din belşug cu kohl, încât o bănuiai că are un tic nervos, iar „mirele“ avea pe buze cam tot la fel de mult ruj ca ea. Cameramanul

învârtea viguros manivela, în timp ce persoana cu megafonul – o femeie, de data asta – striga:

— Acum, Bessie, închide ochii şi lasă-l să te sărute, dar vezi să nu-ți strici machiajul!

La dreapta mea, o matroană împopoțonată a oftat adânc şi a scos o batistă din poşetă. Nu m-am putut abține; trebuia s-o provoc.

— Staţi să vedeţi scena din luna de miere, i-am şoptit.

— Vai de mine!

Chiar atunci, un pastor a dat uşa de perete.

— Duceți-vă dracului din fața bisericii mele, *mişcătorilor* ce sunteți! a țipat, fluturând pumnul, iar matroana împopoțonată de lângă mine a fost cât pe ce să leşine.

— Acum ce-or să mai facă afurisiții ăştia? se văita ea.

— Nu cred că pastorul face parte din scenariu. Am văzut că operatorul se apucase să strângă trepiedul; nu mai filma. Când l-am privit mai atent pe pastor am văzut că nu era machiat; fața lui arăta cu totul diferit de a celorlalți – avea o culoare mai naturală, pe când actorii aveau pielea palidă, gălbuie, în contrast puternic cu acele culori întunecate ale ochilor şi gurilor.

— Plecați! Plecați naibii din fața Casei Domnului! Bărbatul striga cu pumnul ridicat spre cer.

Mi-am zis în sinea mea că ar face bine să-şi caute adevărata vocație. Nu se pierdea cu firea în fața aparatului de filmat.

Oamenii din echipa de filmare, fără să se panicheze, şi-au adunat repede cutiile, şi lăzile, şi oglinzile, şi costumele şi au sărit în maşinile care aşteptau în apropiere; „mireasa“ şi-a înfăşurat trena lungă în jurul taliei şi gata – spectacolul se sfârşise. Toți cei de pe trotuar au fost vizibil dezamăgiți; cu toții ne uitam acum cu năduf la pastorul triumfător, care gâfâia de cât strigase.

— Nu e nevoie să obțină permisiunea de a filma? m-am întrebat cu glas tare.

— Nuu, filmează unde vor, a răspuns un bărbat aflat în spate.

M-am întors spre el, dornică să aflu mai multe; încă nu avusesem prilejul să stau de vorbă cu cineva care se pricepea la filmări.

— Cele mai multe din echipele astea sunt aşa de mici, că nu au un studio

propriu sau platou de filmare, mi-a explicat el. Cetăţenii conştienţi ai Los Angelesului cer să se dea un decret care să le interzică să lucreze aici, dar eu unul cred că e o tâmpenie.

— Cetăţenii ăia sunt mai degrabă *constipaţi*, am zis.

— Că bine zici! a rânjit omul. Echipele astea de filmare sunt foarte bune pentru afaceri. Păi, uite eu, de pildă, am deschis un mic local unde se poate lua prânzul vizavi de studiourile Inceville, pe Sunset Boulevard, şi banii curg gârlă! Actorii trebuie să mănânce, la fel ca toţi oamenii. Într-o zi am ajuns până şi să joc într-o scenă de grup.

— Bravo ţie!

M-a salutat ridicându-şi pălăria şi s-a îndepărtat. Priveam în urma lui şi rotiţele mi se învârteau cu înfrigurare. O, dacă aş găsi şi eu o cale să mă apropii de o echipă de filmare!

Pe măsură ce timpul trecea, echipele de filmare puneau stăpânire pe oraş. Din multe puncte de vedere *deveneau* oraşul însuşi. Nu mai era nevoie să le caut îndelung. În părculeţele liniştite unde îmi plăcea să mă duc la ora prânzului nu mă mai miram să văd un bărbat cu plete lungi şi robă albă ca Isus, împărţindu-şi gustarea cu două animatoare din Klondike, în timp ce pe banca de alături un om al cavernelor se ţinea de mână cu Maria Antoaneta. La câteva zile odată, un alt crâng de portocali era tăiat ca să facă loc unui nou studio. Companiile nevoite să-şi găsească cât mai discret cu putinţă un loc de filmare pe stradă, gata să plece în orice moment, erau tot mai rare. Iar când chiar căutau un loc de filmare anume, proprietari descurcăreţi erau încântaţi să le închirieze casa ori grădina pentru o sumă frumuşică.

Apăreau tot mai multe săli de cinema – mai încăpătoare decât cele vechi, cu şiruri de scaune fixate în podea şi cu un ecran adevărat în locul unei pânze – unde puteai să vezi filmele, odată terminate. În acelaşi timp, au început să apară reviste noi, precum *Photoplay*, ale căror pagini erau dedicate acestor noi şi misterioase „stele ale ecranului“. Pe de altă parte, unele pensiuni încă se lăudau că nu primesc „actori, evrei şi câini“.

Mă rog, nu eram nici actor, nici evreu şi nici câine, dar mă simţeam cu toată inima de partea mulţimii celor care făceau filme, oricât de pestriţă ar fi fost. La vârsta de douăzeci şi cinci de ani eram pe punctul să divorţez a doua oară – Robert hotărâse că s-a săturat de mine şi se întorsese la San

Francisco – şi ştiam câte ceva despre cum e să fii dat deoparte. Îmi spuneam zilnic, ca să nu uit, că sunt o artistă. Chiar dacă nu desenam decât conserve de supă pentru pisici şi borcănele cu cremă de faţă.

Fireşte, după ce Robert a plecat, mama m-a rugat stăruitor să mă întorc acasă. Cu siguranţă mi-aş fi găsit de lucru ca doamnă de companie, o slujbă care să mă pună la adăpost de gura lumii.

M-am uitat însă în jur. În Los Angeles nimeni nu clevetea pe seama ta, nici nu-ţi reproşa greşelile trecutului. Cu toţii păreau că se reinventează zilnic. Nu puteam să mă întorc. Pur şi simplu nu aveam puterea să dau ochii cu familia mea şi cu cei câţiva prieteni pe care îi aveam. Nu, dacă era să mă întorc la San Francisco, atunci aveam să revin doar după ce împlineam ceva bun şi necesar, ceva de care să fiu mândră. Un lucru pe care, spre deosebire de căsniciile mele, să-l pot numi al meu şi doar al meu.

Sătulă să desenez reclame, mi-am găsit o slujbă la compania de teatru Morosco, o trupă condusă de impresarul Oliver Morosco. Acolo pictam şi desenam portrete ale actorilor pentru afişe şi programe. Era mai interesant decât să desenez reclame, şi îmi plăcea grozav să mă aflu în preajma oamenilor de teatru; nu te judecau, nu puneau întrebări şi nu le păsa de câte ori a fost măritată o femeie.

Pe de altă parte, nu puteam să nu bag de seamă că nutreau cu toţii cel mai profund dispreţ faţă de filme, cărora unii le spuneau „imagini mişcătoare“, şi faţă de actorii care jucau în ele. „Pe mine n-ai să mă vezi înjosindu-mă într-atât, încât să joc într-un film!“ declara Laurette Taylor ritos, şi toată lumea dădea din cap în semn de încuviinţare. Dar se întâmpla adesea ca, după repetiţii, să meargă cu toţii la cinematograful din colţ ca să vadă un film, iar eu mă ţineam după ei, ca o soră mai mică ce nu vrea să rămână acasă. Eram fascinată de arta acestor filme, tot mai matură de la o zi la alta.

Trecuseră de la filme copilăreşti, de o bobină, care nu aveau o poveste propriu-zisă, ci erau doar o succesiune de imagini, la filme mai lungi, de două bobine, care cel puţin încercau să creioneze o intrigă, cât de absurdă ar fi părut ea. După gustul meu, erau prea multe poveşti despre fecioare năpăstuite. Iar majoritatea actorilor erau jalnici, făceau gesturi exagerate, îşi duceau mâinile la piept sau la frunte ca să arate că suferă, se întorceau cu spatele la aparatul de filmat şi umerii li se zguduiau, ca să arate că plâng.

Câţiva actori ieşeau totuşi în evidenţă, şi nici unul mai mult decât fata de la compania Biograph. Fusese poreclită „Fetiţa cu bucle de aur“ datorită pletelor ei lungi, blonde şi cârlionţate. Desigur, nu ştiam cum o cheamă. Nu ştiam numele nici unuia dintre actorii care jucau în filme, din cauză că genericul nu menţiona decât numele studioului. Dar fotografiile acestei ingenue erau întotdeauna de calitate mai bună decât ale celorlalţi. Iar jocul ei era mai natural, lipsit de exaltarea teatrală a altora. Şi, într-o zi, pe generic i-a apărut numele.

„Actori celebri: V-o prezentăm pe Mary Pickford.“

— Ei, în sfârşit ne spun cine sunt! a strigat cineva din sală, stârnind râsetele batjocoritoare ale asistenţei.

— Dacă ăsta o fi numele ei adevărat. Eu mai mult ca sigur mi l-aş schimba, dacă aş juca în filmele astea!

— Pe mine nu m-ai prinde nici moartă jucând în vreunul, chiar dacă ar zice că mă cheamă Teddy Roosevelt, a declarat domnişoara Taylor cu vocea ei răguşită.

„Ba eu aş juca“, mi-am zis cu inima bătând nebuneşte şi m-am întors spre domnişoara Taylor, fulgerând-o cu privirea. Se întâmpla ceva interesant, ba nu, nu doar interesant, ci tulburător, extraordinar, ceva care nu se petrece decât o dată la o sută de ani, sau şi mai rar. Se năştea o nouă formă de artă. Ce emoţionant era să fii martor la apariţia ei!

Dar poate că faptul de a fi un simplu martor nu mă mai mulţumea în acel moment.

În seara aceea, când m-am întors la pensiunea mizeră unde locuiam, am înhăţat unul dintre caietele pe care le ţineam mereu la îndemână, la capul patului, şi am făcut o listă a talentelor mele, ca să văd dacă vreunul dintre ele mi-ar fi de folos într-un film.

Vasăzică desenam bine, fireşte. M-am privit în oglindă şi mi-am zis că sunt destul de drăguţă, însă adevărul e că nu-mi doream să fiu actriţă, ca preafrumoasa Mary Pickford. Aveam mai multe motive să port tot timpul cu mine caietul de schiţe; unul era că mă puteam ascunde în spatele lui. Nu mă vedeam nicicum machiindu-mă şi înfruntând hârâitul şi ochiul neiertător al aparatului de filmat. Poate o să mă credeţi superstiţioasă, dar nu mă puteam desprinde cu totul de vechea credinţă indiană potrivit căreia aparatul de

filmat îți fură sufletul. Nu doream să ajung prizoniera lui. După doi soți, singurii ochi pe care eram dispusă să-i accept ca judecători ai gândurilor şi mişcărilor mele erau doar ai mei.

Pe vremea când locuiam la San Francisco scrisesem câteva articole de fond pentru ziarele magnatului Hearst. Erau mici povestioare mondene. Odată am fost trimisă să-i iau un interviu actriței de teatru Marie Dressler, care la început a râs de naivitatea specifică vârstei mele, ca apoi să stea ore în şir să-mi povestească de-a fir a păr necazurile pe care le avusese cu bărbații; se pare că toți erau porniți să-i fure banii şi apoi s-o părăsească. Nu înțelegea de ce. Mă uitam la fața ei: era mai degrabă urâtă, boccie, cu ochii bulbucați şi buze de broască țestoasă, dar, pe măsură ce vorbea despre necazurile ei, ochii holbați îi străluceau ca ai unei copilițe visătoare, până când trăsăturile i se impregnau de generozitatea şi blândețea sufletului ei, devenind aproape frumoase. Despre asta am şi scris în articolul meu, convinsă că izbutisem să-i fac un portret viu, dar articolul n-a fost publicat. Cam la atât se reducea cariera mea în jurnalism. Cu toate astea, am adăugat cu majuscule SCRIS, pe lista mea.

Şi cam asta era. Ştiam să desenez şi să scriu. Puțin. Cum naiba să-mi găsesc o slujbă într-o echipă de filmare, cu talentele astea? Am aruncat caietul cât colo, am continuat să-mi manifest talentul „artistic“ la teatru, să mă duc la cinema şi să-mi fac planuri.

O petrecere. Una, două, cineva dădea o petrecere, era una dintre plăcerile de care aveai parte dacă lucrai într-o trupă de teatru. Aveam deja o oarecare vechime acolo ca să ştiu că orice pretext era valabil – cineva avea o sticlă de gin în plus, un critic făcuse o recenzie surprinzător de favorabilă, se găsise un costum nou, care nu mai fusese purtat de o mie de ori până atunci –, şi imediat se organiza o petrecere în camera cuiva; eram îndemnați să contribuim cu cinci cenți ca să se cumpere sendvişuri şi să aducem o sticlă de băutură, dacă ne prisosea.

Însă petrecerea asta a fost altfel. Invitasem o fată cu care mă împrietenisem de curând, Adela Rogers. Şi ea era născută la San Francisco. Ne întâlnirăm o dată sau de două ori la redacția ziarului lui Hearst. Tatăl ei era un avocat celebru în San Francisco, dar ea se mutase la Los Angeles şi lucra pentru Hearst; scria în *Los Angeles Herald* despre neobişnuita

afacere care înflorea atunci: industria filmului. Spre uimirea şi bucuria mea, se apropiase de mine. Şi, desigur, slujba o ajutase să-i cunoască pe cei din lumea filmului.

— Auzi, Fran, te superi dacă aduc nişte actori de cinema la agapa asta? Mabel e de senzaţie. Mabel Normand. Lucrează pentru Mark Sennett. Întotdeauna se dezbracă. Adela a făcut un balonaş de gumă, apoi şi-a netezit ciorapii. Cu toate că era cu câţiva ani mai tânără ca mine, părea mult mai rafinată şi, într-o oarecare măsură, deja obosită de viaţă.

La petrecere – ţinută în cele două camere ale apartamentului lui Bert Lytell, deasupra unui garaj, aşa încât duhnea a benzină, dar cui îi păsa, după ce a băut suficient gin? –, actorii de cinema s-au întreţinut prieteneşte cu colegii lor de la teatru. Şi, dacă stăteai să te uiţi, nu găseai nici cea mai mică deosebire între ei. După cum era obiceiul, imediat ce au venit, femeile şi-au scos pantofii ca să danseze, fie că se oferea sau nu cineva să le fie partener. Bărbaţii se învârteau dându-şi aere, în speranţa că fac vreo cucerire. Cuplurile înghesuite prin colţuri schimbau şoapte fierbinţi. Unele dintre aceste cupluri erau bărbaţi, pederaşti. Nu mai eram chiar fetiţa ruşinoasă, abia sosită în Los Angeles; cunoşteam bărbaţi cărora le plăceau bărbaţii şi femei cărora le plăceau femeile, dar, chiar dacă nu puteam să le înţeleg pe cele din urmă – da, îi duceam lipsa lui Robert în pat, şi încă foarte tare –, nu mă deranja prezenţa lor. Fiecare cu iubitul sau iubita sa.

Mabel Normand a găsit într-adevăr un motiv să-şi scoată hainele. „Dacă m-ar vedea mama acum!“ îmi ziceam sorbind din ceşcuţa cu gin şi privind-o pe Mabel cum îşi legăna posteriorul în ritmul ukulelelor, pe melodia „Când trenul de noapte pleacă spre Alabama“.

— Iar ea e micul nostru Rembrandt, a rostit o voce gravă, puternică.

Am ridicat privirea. Charlotte Greenwood, actriţa înaltă şi subţire de la compania Morosco, care juca roluri de compoziţie, era aplecată deasupra mea. Alături de ea, un bărbat mult mai scund.

— Fran e neîntrecută când vine vorba să facă un portret. Dar de vorbit nu prea vorbeşte.

— Ba vorbesc, dar numai când am ceva interesant de spus, am contrazis-o zâmbind. Îmi plăcea Charlotte. Era printre puţinii membri ai companiei care-şi doreau să „coboare ştacheta“ şi să joace în filme.

— O plăcere să vă cunosc, domnişoară…?

Uluită, mi-am dat seama că bărbatul care se apleca deasupra mâinii mele era însuşi Owen Moore, soţul lui Mary Pickford, dacă era să dau crezare ultimului număr din *Photoplay*, pe care îl citisem în tramvai venind într-acolo. Chiar mi-a sărutat mâna, iar eu cu greu mi-am înăbuşit un chicot.

— Domnişoara… Fir-ar să fie! Ce nume să-mi dau? Numele meu de domnişoară era Marion Benson Owens, dar apoi mă măritasem cu Wesley de Lappe, când nici nu împlinisem optsprezece ani, divorţasem, mă căsătorisem cu Robert Pike, de care mă despărţisem. Nici vorbă să mă prezint Marion Benson Owens de Lappe Pike. Domnişoara Marion, i-am răspuns.

Doar cu o zi înainte mă hotărâsem să-mi schimb numele. Acum îmi spuneam Frances Marion. Era mult mai simplu. Frances era un nume vechi în familia noastră. Însemna „cea liberă“. Aveam impresia că e un fel de dar pe care mi-l făceam, acum că eram din nou aproape divorţată.

— Încântat, a rânjit Owen Moore şi s-a apropiat şi mai tare de mine. Prea tare. Într-atât, încât i-am simţit respiraţia mirosind a gin.

— Sunt căsătorită, am spus ascunzându-mi la spate mâna stângă, ca să nu vadă că nu am verighetă. Frances Marion e un pseudonim, îl folosesc în exercitarea profesiei.

— Şi ce profesie aveţi?

— Sunt pictoriţă, aşa cum v-a spus Charlotte. Fac portrete artiştilor, în scopuri publicitare. Sunt foarte pricepută. M-am mirat singură auzindu-mă. Nu era genul meu să-mi cânt singură osanale. Dar era ceva în purtarea insinuantă a acestui bărbat care m-a făcut să vreau să mă prezint drept o persoană cu renume şi dare de mână.

— Hm… Nu mai spune! Lui Mary i-ar plăcea dacă i-ai face portretul. Şi eu sunt căsătorit, să ştii.

— Da, am citit. Mi-ar face mare plăcere s-o întâlnesc pe soţia dumneavoastră. M-am străduit să vorbesc dezinvolt, cu toate că inima îmi bătea cu putere. Să fie ăsta prilejul îndelung aşteptat? Prilejul de a o întâlni pe actriţa care îmi părea că întrupează tot ce mă atrăgea spre filme? Sunt o mare admiratoare a ei.

— Mda, cred că aş putea să aranjez ceva. Owen mi-a adresat un zâmbet

pe care şi-l închipuia seducător, arătându-mi dinţii orbitor de albi. Bărbatul ăsta respingător era învăţat ca femeile să-i cadă pur şi simplu la picioare.

— Bineînţeles, domnule Moore, atenţia pe care mi-o acordaţi mă flatează, dar cred că aţi putea găsi alte doamne mai… înţelegătoare?

— Să fii tu a naibii dacă nu! Faţa i s-a crispat toată, a mijit ochii şi a strâns mâinile pumn.

Însă nu m-am lăsat intimidată. N-aveam de gând să dau înapoi în faţa bărbatului ăstuia, care era pe punctul de a deveni violent şi părea perfect capabil să lovească o femeie. M-am înfiorat, gândindu-mă la biata femeie cu bucle blonde care avea nenorocul de a fi soţia acestui neisprăvit.

— Să vin la… cum se numeşte? Studio? Luni?

— Famous Players Studio. Mda, vino, şi adu-ţi şi afurisitele alea de schiţe. Am să te prezint. Owen a oftat înainte să tragă o duşcă din sticla scoasă din buzunarul de la piept şi a plecat cu pas greoi, fără îndoială în căutarea unei doamne mai „înţelegătoare“.

Şi iată-mă în faţa unei uşi închise, aşteptând-o pe Mary Pickford. „Fetiţa cu bucle de aur.“ Eram de-a dreptul caraghioasă: o femeie de douăzeci şi cinci de ani, deci mai în vârstă decât ea, divorţată de două ori, tremurând ca o frunză în vânt, emoţionată şi regretând, pentru a nu ştiu câta oară, că îmi lăsasem schiţele acasă. Ce scuză aveam pentru că abuzam de timpul preţios al celebrei Miss Pickford?

Îmi dădeam totuşi seama că ăsta era prilejul aşteptat. Aveam şansa să intru în lumea filmului; nu mă mai mulţumeam să fiu doar un spectator între mulţi alţii. Nu mai voiam să mi se spună că sunt o „străină“.

Hârâitul s-a oprit şi uşa s-a deschis.

— Intră, m-a îndemnat o voce blândă, dar surprinzător de matură.

O clipă am fost descumpănită. Până atunci nu mai auzisem vocea „Fetiţei cu bucle de aur“. Ce ciudat, fata avea glas de femeie!

Mi-am luat inima în dinţi şi am intrat în camera întunecoasă. Deasupra mea s-a aprins un bec puternic, a cărui lumină m-a orbit.

— Bună, eu sunt Mary, a spus şi mi-a strâns mâna cu căldură.

Era căldura unei mâini de copil, nu a tinerei romantice pe care o văzusem pe ecran. Dincolo de ecran, Mary Pickford părea şi mai scundă, mai scundă decât mine; abia dacă avea un metru şi jumătate. Era subţire, cu fiecare os şi

muşchi frumos desenate. Dar, în acele prime momente, impresia cea mai puternică mi-au făcut-o ochii. Perfect conturați, căprui, cu albul strălucitor, fără pată. Erau ochii care, de pe ecran, mă priviseră cu atâta intensitate, lucind de lacrimi sau scânteind de bucurie, sau pur şi simplu gravi şi gânditori, capabili să transmită un caleidoscop întreg de emoții.

Buclele aurii nu i se vedeau însă. Miss Pickford îşi strânsese părul sub un turban roz, destul de vechi, prea mare pentru umerii ei înguşti şi silueta delicată.

— Eu sunt Frances, Frances Marion, m-am prezentat strângându-i uşor mânuța caldă, de teamă că aş putea-o zdrobi.

Miss Pickford m-a privit îndelung, cântărindu-mă din priviri. Când a ațintit asupra mea ochii acum pătrunzători şi m-a măsurat din cap până în picioare, cercetându-mă ca să ia o hotărâre, obrajii mi-au luat foc.

— De fapt, nu e numele meu adevărat. Şi n-am putut aduce schițele, am adăugat pe nerăsuflate, în timp ce micuța femeie-copil nu-şi lua ochii de la mine. Vântul… Santa Ana… bătea prea tare. Am venit, totuşi… sper să nu vă supărați. Sunt foarte pricepută, să ştiți, şi soțul dumneavoastră… domnul Moore… mi-a spus că poate veți dori să vă fac portretul…

— Da, mi-a spus Owen. M-a privit din nou cercetător, şi atunci mi-am dat seama că pesemne mă credea una dintre doamnele „înțelegătoare“ ale soțului ei.

— A, nu… vreau să spun că s-a purtat ca un gentleman desăvârşit, am minţit. Am schimbat doar câteva cuvinte, dar am fost încântată când mi-a spus că s-ar putea să vă întâlnesc.

Miss Pickford s-a luminat la față şi m-a privit uşurată.

— Mulțumesc. Nici pe mine nu mă cheamă Mary Pickford în viața de toate zilele.

I-am zâmbit şi am fost mai mult decât bucuroasă să văd că-mi răspunde tot cu un zâmbet.

— Aşadar, spune-mi, Frances Marion, sau cum te cheamă, îți place să desenezi? Asta vrei să fii? Pictoriță?

— Păi mă pricep, dar nu sunt convinsă că asta vreau să fac toată viața. Nu e chiar atât de uşor pe cât pare, nu mă simt împlinită şi aş… cred… nu e de ajuns… M-am poticnit.

— De ajuns? a repetat Mary Pickford şi mi-a aruncat din nou o privire pătrunzătoare, dar imediat expresia i s-a îndulcit. Da, ştiu ce vrei să spui. Când munceşti pe rupte… uite eu, de pildă, a zis arătând cu degetul spre turbanul sub care părul era legat cu moaţe de pânză. Vin aici în zori, ca să lucrez cu scenaristul şi regizorul şi să punem la punct filmarea din ziua respectivă, după aia joc în arşiţa soarelui sau la lumina reflectoarelor, pe urmă, când am terminat, trebuie să-mi spăl părul şi să-l pun pe bigudiuri o dată la două zile, altminteri se pleoşteşte când filmez. Şi până se usucă, fac montajul, tai pelicula. Cu asta mă îndeletniceam când ai bătut la uşă. A arătat spre o maşină bizară, din care atârnau benzi cafenii de peliculă. Aşa tăiem pelicula scenă cu scenă; chiar o tăiem, apoi punem bucăţile cap la cap şi le lipim.

— Ce interesant! Nu m-am putut stăpâni; trebuia să mă uit la panglica de peliculă care atârna afară din maşină. Era semitransparentă, plină de imagini fantomatice, pătrăţel după pătrăţel, şi, dacă le priveai în succesiune, spuneau o poveste. Să-ţi modelezi interpretarea, s-o *atingi* cu mâna… ce palpitant trebuie să fie! Nici măcar nu-mi pot închipui.

Miss Pickford nu şi-a ascuns surprinderea.

— Este… Mie îmi place atât de mult, că nu mă simt obosită, oricât aş lucra. Când ţi-ai găsit chemarea, nu ţi se mai pare atât de greu. Filmele astea sunt viaţa mea. Nu mai ştiu de nimic altceva. Nu mai am timp de mulţi prieteni, de exemplu. A îndreptat iar asupra mea acea privire pătrunzătoare.

O provocare, poate? Sau o invitaţie?

— Mi s-a spus că nu vă plac străinii. Mă hotărâsem să vorbesc pe şleau. Simţeam că e momentul adevărului, sau cel puţin că în momentul acela e nevoie de adevăr.

— Mie… hm, e greu să-ţi explic. Miss Pickford se codea, parcă nu se putea hotărî dacă să-mi explice sau nu. Într-un sfârşit a ridicat din umeri. Vezi tu, eu nu ştiu decât de muncă, şi de altceva nu vreau să vorbesc. Numai că puţini înţeleg cu adevărat, mai ales cei străini de lumea filmului. Poate-şi închipuie că înţeleg, fiindcă m-au văzut pe ecran. Dar nu e aşa.

— Cred că înţeleg. Când eşti atât de… pasionat de ceva, vrei să ai în jur oameni atinşi de aceeaşi boală. Doar că nu e o boală, e un privilegiu. Vă invidiez, trebuie să recunosc. N-am mai văzut ceva asemănător până acum.

Asta am... mă gândesc că asta am venit să găsesc azi aici, cred. De fapt, nu voiam să vă fac portretul, adică… aş fi încântată! Dar speram să găsesc ceva mai mult. Pe cineva care să mă îndrume, bănuiesc. Ruşinată de mărturisirea mea fără înconjur, m-am străduit să râd. Dar râsul mi-a părut forțat până şi mie.

— Vrei să fii actriță? a întrebat cu o sclipire înghețată în ochii ei superbi.

— A, nu! Doamne fereşte! În nici un caz. Dar mi-aş dori să ajung să-mi găsesc chemarea, şi m-am gândit… trag nădejde… că va fi în lumea filmului. E aşa de interesant, de… proaspăt şi nou! Mi-au dat lacrimile, inima bătea să-mi iasă din piept, stârnită de speranță. Am tras aer adânc în piept ca să-mi înfrânez entuziasmul. Probabil că şi alții o întrebau de o mie de ori pe zi cum să facă filme. Dar eu nu aveam de gând să mă port la fel ca alții; aveam o părere prea bună despre mine. Şi despre Mary Pickford.

Nu vreau să vă răpesc prea mult timp, Miss Pickford, ştiu că sunteți foarte ocupată, am spus întinzându-i mâna, cu un gest profesional şi reținut totodată. Dacă doriți să vă fac portretul sau dacă aveți altceva de lucru pentru mine, mă puteți găsi la compania teatrală Morosco.

Şi atunci Mary Pickford m-a lăsat cu gura căscată. Cu un zâmbet mieros, convențional, care nu avea nimic în comun cu surâsul luminos afişat pe ecran, mi-a zis:

— Splendid. După ce termin filmul ăsta trebuie să mă întorc la New York, dar cred că am să mă întorc curând în California. Poate să te caut atunci?

— Dacă nu e prea mare bătaie de cap.

Nu era nici măcar o promisiune, ci doar o întrebare; totuşi, era mai mult decât mă aşteptasem să capăt. I-am strâns mâna cu mult mai mult entuziasm decât era nevoie şi am deschis uşa, lăsând zarva de afară să pătrundă în acest mic sanctuar liniştit.

— Miss Marion… Frances?

M-am întors spre ea.

— Te rog să-mi spui Mary. Miss Pickford a roşit şi a plecat ochii, şi în momentul acela mi-a părut îngrozitor de tânără. Apoi a scuturat sfidător din cap – un gest pe care i-l ştiam din filme – ca şi cum ar fi uitat că buclele ei cochete nu-i mai curgeau pe umeri, ci erau captive sub acel turban ridicol.

Oricât de competentă ar fi fost Mary Pickford – lucru evident, de altfel –, eram uimită s-o văd lucrând fără teamă la maşina aceea primejdioasă şi mă întrebam câți ani o fi având în realitate, mai ales că mie îmi părea o ființă fragilă. M-a cuprins dintr-odată dorința de a o lua în brațe ca s-o apăr de oameni. Mai ales de oameni ca Owen Moore.

— Ştii, şi eu sunt căsătorită. Nu ştiu ce mi-a venit să-i spun, doar că simțeam că viața lui Mary Pickford nu e aşa de fericită cum îmi închipuisem. Mai degrabă am fost. Acum sunt aproape divorțată.

Mary Pickford n-a scos o vorbă.

— Nu e uşor să fii căsătorită, nu-i aşa? am turuit mai departe. Mai ales dacă te-ai căsătorit de tânără, când nu prea ştiai cum merg lucrurile.

— Nu, nu este. Doar atât a spus, însă am fost sigură că depăşisem bariera invizibilă, dar nu mai puțin evidentă, pe care această actriță micuță o ridicase între ea şi restul lumii. Am dat să plec, îndreptându-mă spre haosul din studio, dar n-am apucat să fac nici doi paşi, că am auzit o şoaptă în urma mea: Nu te consider o străină, Frances Marion.

M-am întors, uimită. Mary a zâmbit şi mi-a făcut semn cu mâna. I-am răspuns la fel. Apoi uşa s-a închis şi am auzit din nou hârâitul maşinii.

Ştiam că rămăsesem cu un zâmbet nătâng pe față, dar nici că-mi păsa. Căutam drumul spre ieşire când tânărul a apărut ca din pământ. Ai fi zis că stătuse tot timpul cu ochii pe uşa camerei de montaj, ca şi cum era garda de corp a lui Mary Pickford.

— Nu-mi vine să cred. Nu ştiu pe nimeni cu care Mary să fi petrecut atâta timp. În afară de mama ei, desigur. Mary nu petrece atâta vreme nici măcar cu soțul ei, dacă pot spune aşa.

Figura frumoasă a negriciosului irlandez s-a strâmbat când l-a pomenit pe Owen Moore.

— Nici nu mă mir, am răspuns cutremurându-mă de scârbă.

Băiatul a zâmbit larg şi mi-a întins mâna murdară.

— Mickey Neilan.

— Marion Bens… adică… Frances Marion.

— S-ar zice că ştim tot ce trebuie unul despre altul, a remarcat Mickey Neilan scuturându-mi mâna energic. Amândurora ne place Mary. Nici unul din noi nu-l poate înghiți pe Owen Moore.

— Cam aşa ceva, am încuviinţat zâmbindu-i la fel de larg.

— Sper să nu pleci prea departe, Frances Marion. Cred că Mormolocul – aşa îi spun eu, pentru că nu e mai mare decât o broscuţă – are nevoie de cineva ca tine. Unui irlandez nărod ca mine n-o să-i dea în veci ascultare. Pe curând! M-a salutat voios, s-a întors pe călcâie şi a plecat grăbit.

— Da! Pe curând! i-am făcut semn cu mâna înainte să dispară după colţ. Pe urmă am zâmbit iar, acelaşi zâmbet nătâng.

De undeva din umbrele studioului, s-a auzit un cântec la modă. Cineva pusese un disc la gramofon. Am început să îngân melodia, fără să-mi pese dacă mă aude cineva.

— „Aba daba daba daba daba daba dab / Zice maimuţa cimpanzeului / Baba daba daba daba daba daba dab / Zice cimpanzeul maimuţei“.

Am deschis uşa din faţă şi am ieşit în lumina strălucitoare a soarelui, orbitor de albă din cauza arşiţei care domnea la ora aceea. Mi-am scos jacheta şi m-am simţit uşoară, despovărată. Acum îmi părea bine că lăsasem acasă enorma mapă cu schiţe.

Pentru că, fără ea, eram liberă să ţopăi, să dansez şi să cânt. Şi, pentru prima oară de când eram în Los Angeles, picioarele ştiau exact unde să mă ducă în ritm de dans.

CAPITOLUL 2
MARY
Primăvara lui 1914

„Mamă, mi-am făcut un prieten!“

Prima oară când a rostit cuvintele astea, Gladys avea trei ani, iar prietenul era un câine, un maidanez pe care Charlotte l-a izgonit de cum a dat cu ochii de el.

A doua oară, Gladys avea opt ani, iar prietena era o fetiță care venise în culise la matineu, timidă şi fermecătoare; într-o mână avea un manşon de blană, de cealaltă o ținea o guvernantă scorțoasă care i-a anunțat că „Domnişoara Josephine vrea s-o cunoască pe fetița care a jucat-o pe Aurora“. Iar Gladys Smith, fetița care jucase rolul Aurorei, a întâmpinat-o cu cel mai dulce şi cuceritor zâmbet al ei, cel pe care mama îi spusese să-l adreseze producătorilor şi regizorilor, a făcut o reverență şi i-a întins mâna. Domnişoara Josephine a atins-o cu delicatețe şi i-a zâmbit.

— Eşti foarte drăguță, i-a şoptit lui Gladys şi a întins mâna ca să-i mângâie buclele aurii. Pot să te invit la ziua mea de naştere?

Gladys s-a străduit să nu chiuie de bucurie şi să bată din palme, simțind că, dacă s-ar purta aşa, domnişoarei Josephine i-ar părea rău că a invitat-o. Din instinct, Gladys a înțeles că trebuie să se poarte ca şi cum s-ar putea să nu vină; ca şi cum, dacă ar veni, i-ar face o favoare sărbătoritei; ca şi cum ar primi zilnic invitații la petreceri aniversare şi pur şi simplu i-ar fi greu să aleagă unde să meargă.

Din păcate, adevărul e că Gladys nu mai fusese niciodată invitată la o zi de naştere, aşa că, după ce domnişoara Josephine şi-a luat sfioasă rămas-bun de la ea şi Charlotte a venit s-o ducă acasă, Gladys nu-şi mai încăpea în piele de bucurie.

— Mamă, mi-am făcut o prietenă! Domnişoara Josephine! A venit în culise după spectacol, ca să facă cunoştinţă cu mine. Şi are să mă invite la ziua ei! Pot să merg? Cu ce să mă îmbrac? N-am nimic îndeajuns de drăguţ, dar aş putea împrumuta costumul de la teatru?

Charlotte nu scosese un cuvânt. Doar îndreptase spre fiica ei o privire plină de o milă nedisimulată, lucru de neînţeles pentru Gladys. De ce era mama aşa de tristă? La urma urmei, îşi făcuse o prietenă. O fată de vârsta ei, care nu era nici sora, nici fratele ei, nici vreun actor din companie, ci o fetiţă adevărată, care urma s-o invite la o petrecere. În sinea ei, Gladys se întreba cum e la o petrecere. Luase parte la una, într-un spectacol: copiii actori se prefăcuseră că mănâncă tort, li se spusese să sufle în fluiere când intră actriţa principală; erau o mulţime de cutii ambalate în hârtie colorată, în care ar fi trebuit să fie daruri, numai că, atunci când desfăcuse una dintre cutii, în pauza dintre matineu şi spectacolul de după-amiază, Gladys fusese cumplit de dezamăgită să vadă că e goală.

Cam la atât se mărginea experienţa ei.

Mai mult ca sigur că la o petrecere adevărată erau cadouri adevărate şi îngheţată adevărată, iar tortul nu era de carton. Mai mult ca sigur că veneau copii adevăraţi, care nu râdeau doar când aşa cerea rolul. Şi mai mult ca sigur că la o petrecere adevărată din tavan atârnau elefanţi, beteală şi steluţe, copiii jucau felurite jocuri, se îndopau cu dulciuri şi veneau acasă cu amintiri minunate despre cum se distraseră la petrecere.

Gladys a aşteptat îndelung invitaţia, pentru că mama îi spusese că aşa se cuvine să adresezi o invitaţie, în scris, doar că-i vorbise cu fereală, ca şi cum ea ştia un secret necunoscut lui Gladys. Ceea ce era ciudat, fiindcă ea şi mama îşi făgăduiseră să nu aibă niciodată secrete una faţă de cealaltă. Trebuiau să fie puternice, să-i apere pe Jack şi pe Lottie şi să aibă grijă de ei. În fiecare săptămână când juca, Gladys se bucura să-i dea mamei salariul ei, pe care aceasta îl punea într-o punguţă de pânză agăţată de gât şi uneori scutura din cap, aşa încât Gladys să audă clinchetul monedelor.

— E muzica pentru urechile noastre, aşa-i, scumpa mea? întreba mama cu un zâmbet adresat doar ei, un zâmbet conspirativ, de care Jack şi Lottie nu aveau parte niciodată.

Invitaţia n-a venit însă. Gladys aşteptase cu nerăbdare după fiecare

matineu, două săptămâni la rând, ca domnişoara Josephine să se întoarcă şi s-o invite personal, să-i spună unde va avea loc petrecerea şi la ce oră să fie acolo. Dar n-a mai văzut-o niciodată pe domnişoara Josephine.

În cele din urmă, Charlotte a lămurit-o cum stau lucrurile. Mama şi-a aţintit asupra ei ochii mari şi ageri şi a privit-o cu un fel de răceală, nu înainte de a-şi şterge o lacrimă. Gestul a avut darul de a o uimi pe Gladys, căci nu-şi văzuse niciodată mama plângând, nici măcar atunci când îi murise tatăl şi ea însăşi plânsese până se îmbolnăvise. Cum aveau s-o scoată la capăt fără tata? Cu toate că avea doar şase ani, Gladys era îngrozită: îşi dădea seama că, rămaşi fără apărare, copiii şi femeile nu aveau nici o şansă. Acela a fost momentul când, împreună cu mama, a hotărât să-şi încerce norocul cu actoria, ca să aibă grijă de familie.

Înainte să-i vorbească, mama a strâns din buze, parcă voia să-şi facă curaj.

— Gladys, prietena ta n-are să te invite la ziua ei. Nu ţi-e prietenă, îmi pare rău că trebuie să-ţi spun. E un copil răzgâiat. Pesemne că bona a dus-o la teatru fără să aibă permisiunea părinţilor. Îi ştiu prea bine pe alde ăştia. N-or să vrea ca fiica lor să aibă de-a face cu noi, cu tine, din cauză că suntem săraci şi tu joci pe scenă. Din cauză că eşti actriţă. Dar tu să nu uiţi niciodată că a fi actriţă e un privilegiu, ceva ce nu e la îndemâna oricui. Tu îţi întreţii familia. Continui o profesie nobilă. Pe de altă parte, s-au scornit reguli pentru oameni ca noi. Lumea bună nu vrea să aibă de-a face cu noi, ci doar să ne dăm sufletul pe scenă, să-i facem să râdă şi să plângă, să *trăiască*, cât de puţin. După asta se întorc acasă, în palatele lor de marmură, şi, dacă îşi mai aduc aminte cumva de noi, ne văd ca pe nişte servitori. Ba chiar ca pe nişte câini. Sau nici măcar atât. Să-i ia dracu’, dinspre partea mea! Dar tu eşti doar un copil, Gladys. Îmi pare rău că a trebuit să afli lucrurile astea la o vârstă atât de fragedă.

— Ba nu… domnişoara Josephine voia să vin la ziua ei! M-a invitat! Se sfia de mine. Gladys se străduia să-şi stăpânească tremurul din glas. Nu voia să-şi necăjească mama plângând. Mama avea o viaţă aşa de grea. Cu toate că ea, Gladys, era cea care câştiga bani, mama trebuia să-i chivernisească, să le ofere un cămin, să le pună mâncare pe masă. I se întâmpla uneori lui Gladys să-şi dorească să stea şi ea acasă şi să se joace,

cum făceau Lottie şi Jack, dar de fiecare dată îşi spunea că, de fapt, ea e cea norocoasă, fiindcă avea privilegiul de a se îngriji de ei. Şi, într-o zi, urma să fie o vedetă, cea mai mare dintre toate vedetele!

Jack şi Lottie nu aveau să fie niciodată vedete. Gladys păstra această convingere doar pentru ea, şi gândul îi înveselea nopţile, când dormea singură, în timp ce Jack şi Lottie, care împărţeau acelaşi pat, şuşoteau secrete despre copiii cu care se jucau. Copii adevăraţi, nu actori. Copii ca domnişoara Josephine.

— Nu voia cu adevărat să fie prietenă cu tine, a continuat mama, prefăcându-se că n-a auzit cum îi tremurase vocea fiicei ei. Domnişoara Josephine te admira doar fiindcă erai pe scenă. Asta e cu totul altceva, cu totul şi cu totul altceva. Chiar dacă ar vrea să se împrietenească cu tine, părinţii n-ar lăsa-o sub nici o formă.

— Atunci nu pot s-o sufăr! Şi chiar aşa simţea. Dacă domnişoara Josephine ar fi fost de faţă, Gladys i-ar fi tras o palmă. Şi nu o palmă prefăcută, cum îşi trag actorii pe scenă.

— N-ai face una ca asta. Nu uita, tocmai datorită unora ca domnişoara Josephine poţi tu să joci pe scenă. Atâta vreme cât vin la teatru, tu o să ai de lucru. Nu uita că tu ai nevoie de ei mai mult decât au ei de tine. Ţine minte, scumpa mea, şi o să ai mereu de lucru, iar noi vom fi mereu fericiţi, o familie unită.

— Dar eu vreau… vreau… Numai că Gladys nu prea ştia ce vrea – doar s-o facă pe domnişoara Josephine să plângă şi să regrete că n-o invitase. Dar, în acelaşi timp, voia s-o facă să vină la următoarea piesă în care avea să joace, şi la următoarea, şi aşa mai departe. Totodată, şi ăsta era lucrul cel mai important, voia ca domnişoara Josephine s-o admire, să-şi dorească să fie ca ea, Gladys, chiar dacă mama nu credea că asta e o dovadă de prietenie. Dar poate că, la urma urmei, prietenia nu era aşa de importantă. Încă îi mai avea pe mama, pe Lottie şi pe Jack.

Gladys n-ar fi ştiut să pună toate astea în cuvinte. Visul ei de copil, de a merge la o petrecere adevărată, se spulberase, şi cel mai mult îşi dorea să nu plângă. Şi-a păstrat totuşi lacrimile pentru mai târziu, pentru un moment când ar putea avea nevoie de ele, de pildă când va juca un rol în care va trebui să plângă.

„Mamă, mi-am făcut o prietenă!“

Gladys avea treisprezece ani acum. Juca teatru de cinci ani, de când era în vârstă de opt (chiar dacă spunea tuturor că avea doar cinci când urcase pe scenă – cinci suna mai bine decât opt). Dar se şi *simțea* ca şi cum îşi începuse cariera de actriță la acea vârstă fragedă; simțea că până atunci nici nu trecuse prin viață. O viață care să însemne şi altceva decât săli de teatru improvizate şi costume tocite de atâta purtare, mirosind a machiaj, în care se chinuia să încapă; îi era mereu teamă să nu le rupă sau să le păteze, căci, neavând propriile toalete, n-ar fi fost niciodată angajată de companii itinerante de mâna a doua (sau a treia), singurele de la care putea spera un contract. O viață în care să nu se învelească cu ziare peste haine când plecau în turneu, ca să se ferească de curenții reci din tren, şi să nu doarmă stând pe banchetă, sprijinită de teancuri de ziare în loc de perne, să nu se trezească murdară de cerneală tipografică şi de praf de cărbune. O viață în care să nu fie nevoită să călătorească fără familie, singură-singurică, dată în grija unor actrițe cărora le păsa atât de puțin de ea, că uitau până şi să-i dea de mâncare. Uneori ajungea totuşi să călătorească împreună cu ei, pentru că acum toți membrii familiei Smith jucau în piese de teatru – mama, Lottie, chiar şi Jack, care, fiind atât de mic, era distribuit uneori în roluri de fată, ceea ce îl înfuria, dar Gladys avea grijă să-i explice că nu e cazul să facă scene, ci să fie bucuros că are o slujbă, oricare ar fi aceea. Locurile de muncă erau puține şi, chiar dacă ei aveau mai întotdeauna de lucru, Gladys ştia că abia o scoteau la capăt cu banii. Oricât se zbăteau, nu reuşeau nicicum să ajungă în teatre de mâna întâi; erau nevoiți să plece în turnee în Statele Unite şi Canada, să joace în teatre mizere, să se înghesuie în pensiuni năpădite de purici. Mama, şi aşa ostenită după spectacole, încropea ceva de mâncare pe un reşou, când aveau ceva bani; altminteri le dădea pesmeți dimineața, la prânz şi seara. Învățase să facă supă din ketchup diluat cu apă.

Familia Smith îşi petrecea vara lui 1904 în Manhattan, aşa cum făcuseră şi în alți ani. Vara nu se dădeau spectacole, fiindcă în teatre te înăbuşeai din cauza căldurii. Drept care mama făcea croitorie, iar în vara aceea a deschis o tarabă cu dulciuri în Coney Island. Şi, ori de câte ori se ivea un prilej, încercau să pună la comun cu alți actori tot ce aveau.

— Mamă, mi-am făcut o prietenă! O fetiță de vârsta mea, o cheamă Lillian. Ea, şi mama ei, şi sora ei, Dorothy, joacă şi ele în piese de teatru, şi acum caută un loc unde să stea peste vară. Am putea locui împreună, aşa facem economie la bani, i-a explicat Gladys mamei.

Gladys îi explica adesea fel de fel de lucruri mamei, lui Lottie şi lui Jack; luase locul tatălui în familie, aşa că trebuia să-şi ajute mama şi să-i cumințească pe cei mici. Pe deasupra, ştia lucruri de care ei nu aveau habar: cum să facă rost de bilete gratuite la spectacole adevărate. Se furişa până la casa de bilete şi îi spunea vânzătorului cu vocea ei cea mai dulce, făcând ochii mari, bătând des din gene şi întinzându-i cartea de vizită: „Sunt sigură că am atâtea de învățat de la minunații actori ai teatrului dumneavoastră!“

Prima oară când îi dusese pe Jack, Lottie, Lillian şi Dorothy Gish într-o asemenea incursiune, Lillian se întorsese spre ea şi o privise cu admirație şi apreciere. Iar Gladys înțelesese că poate îşi găsise o prietenă, o prietenă adevărată, nu una care apare în culise şi o invită la ziua ei, după care nu se mai arată pe acolo. De fapt, era greu să-ți faci prieteni în turneu; companiile se desființau des, din cauză că unii actori îşi găseau slujbe mai bune sau se hotărau să lase baltă actoria şi să se întoarcă acasă, oriunde o fi fost casa lor.

Şi, cu toate că îşi dădea seama că s-ar putea să nu le mai întâlnească pe Lillian şi pe Dorothy – lucru pe care îl accepta cu realism, căci aşa era viața în turnee –, s-a bucurat din plin de vara petrecută împreună. Lillian semăna foarte mult cu Gladys; amândouă aveau treisprezece ani şi erau surorile cele mari ale căror frați preferau să se joace şi să se țină de năzbâtii, în loc să muncească. Lillian era apropiată de mama ei, la fel ca Gladys. Şi, desigur, înțelegea viața teatrului; nu era o străină, aşa cum începuse Gladys să-i considere pe toți cei care nu aveau de-a face cu teatrul, pe cei care nu credeau că mirosul cremei de machiaj este la fel de indispensabil precum ceaşca de cafea care te pune în mişcare dimineața. Pe oricine nu înțelegea ce nume ar merita să fie cap de afiş sau în ce ordine se atribuie cabinele, sau care nu ştia că *Haine de puşcăriaş* e o piesă proastă, pe când *East Lynne* stoarce lacrimi spectatorilor.

Lillian semăna cu un îngeraş, avea o expresie încă şi mai suavă şi neajutorată decât Gladys, iar aceasta era îndeajuns de deşteaptă cât să înțeleagă că unii regizori preferau s-o distribuie pe Lillian în locul ei, care

era mai hotărâtă şi mai sigură pe ea. Numai că acea aparenţă delicată ascundea o coloană vertebrală de oţel, la fel de inflexibilă ca a ei.

— Odată şi odată am să fiu actriţă de-adevăratelea, s-a jurat Lillian într-o noapte înăbuşitoare de august, când ea şi Gladys împărţeau nu doar o acadea cu mentă, ascunsă cu grijă de fraţii mai mici, ci şi patul unde dormeau împreună.

De regulă, Charlotte nu-i îngăduia lui Gladys să doarmă cu Lillian; era de părere că e bine ca membrii familiei să stea împreună, chiar dacă împărţeau un mic apartament de două camere cu cele două surori Gish şi mama lor. Dar în noaptea aceea fusese de acord.

— O actriţă de teatru adevărată, aici, în New York. Pe Broadway!

— Şi eu la fel, a promis Gladys. Am un plan. Mă duc la domnul Belasco!

— Belasco! Lillian şi-a ţuguiat buzele rozalii şi a fluierat, semn că se cam îndoia. Toată lumea ştia că David Belasco era cel mai mare impresar de pe Broadway. Cum ai să faci?

— Încă nu ştiu, dar o să-mi vină o idee. M-am săturat de turnee. Bat pasul pe loc. Şi, la drept vorbind, eu sunt singura care are talent. Lottie şi Jack sunt mici, au farmec, dar în scurtă vreme nu vor mai avea. Iar cu mama n-am nici o speranţă. Are aşa un trac pe scenă, că n-o să capete decât roluri episodice. Eu însă am atât talent cât să fiu pe gustul lui Belasco, ai să vezi!

— Sunt sigură că ai să fii, Gladys, a spus Lillian pe un ton solemn, privind-o cu admiraţie.

— Şi atunci am să te chem şi pe tine, a continuat Gladys mărinimoasă şi a bătut-o uşor pe mână. O să fim amândouă vedetele domnului Belasco. Eu am să joc rolurile principale, iar tu ai să fii ingenua.

— N-am nimic împotrivă, atâta vreme cât ne plătesc la fel, a încuviinţat Lillian, a căscat şi a suflat în lumânare.

Gladys a întors perna pe partea cealaltă, încercând să găsească un colţ mai răcoros şi zâmbind unui gând ascuns.

Actriţele care jucau în rolurile principale erau întotdeauna mai bine plătite decât ingenuele.

„Mamă, mi-am făcut un prieten!“

Gladys împlinise şaptesprezece ani şi nu mai era Gladys. Acum era Mary

Pickford, botezată astfel de David Belasco însuşi. Jucase pe Broadway! Într-o piesă în toată regula, pentru care nu fusese nevoită să-şi procure singură costumele. Ce încântare să stea nemişcată ca să-i ia croitoreasa măsurile şi să probeze un costum doar al ei, pe care nu mai avea să-l poarte altcineva, o rochie de epocă, dinainte de Războiul Civil, cu jupoane de dantelă adevărată, crinolină şi panglici de mătase! Chiar dacă nu juca rolul principal şi nu avea o stea pe uşa cabinei, primise totuşi un rol bunicel şi cronici foarte bune pentru felul în care o interpretase pe tânăra Betty în piesa lui William de Mille, *Familia Warren din Virginia*. Fratele mai mic al lui William, Cecil, avea şi el un rol în piesă.

Dar, după ce reprezentaţiile cu *Familia Warren* au luat sfârşit, mama a îndemnat-o pe Mary – cu toţii îi spuneau Mary acum, şi îşi luaseră cu toţii numele Pickford – să facă ceva de neînchipuit. Ceva îngrozitor, oribil.

A încurajat-o să joace în filme.

— Ai avut succes şi o să mai ai, dar până atunci, scumpa mea, suntem în urmă cu chiria. Şi am auzit că ăia de la Biograph plătesc binişor.

Era anul 1909. Mary văzuse vreo două filme ca să-i mai treacă timpul cât era în turneu. Nu-i lăsaseră o impresie prea bună. Erau doar un moft, o toană. Iar sălile în care se ţineau proiecţiile erau mizere, mai jalnice decât cel mai prăpădit teatru în care jucase vreodată. Cu toate astea, spectatorii păreau să îndrăgească aceste imagini care se succedau în tăcere pe ecran.

Dar actorii care se respectau nu jucau în filme. Era umilitor să crezi că ea, o actriţă angajată de Belasco, ar vrea să joace în filme! Cum să se coboare atât de jos?

— Plătesc cinci dolari pe zi, i-a spus mama.

A doua zi, Mary s-a dus la studioul Biograph, pe 14th Street. Şi-a pus cei mai buni pantofi cu toc şi o frumoasă pălărie de paie, căreia mama îi schimbase panglica. Bineînţeles, făcea un mare favor companiei Biograph ducându-se acolo. Nu era de ici, de colo ca o actriţă de teatru să binevoiască să meargă la un studio cinematografic.

Când s-a văzut însă în faţa intrării, a simţit că roşeşte de ruşine. Nu-i mărturisise mamei – nici lui Lottie ori lui Jack, nici altcuiva – că mai trecuse pe la Biograph cu un an în urmă şi fusese respinsă fiindcă nu li se păruse că ar corespunde.

Auzi! N-a corespuns! Pentru filme!

Lucrurile stăteau altfel acum, dar, de fapt, nu se schimbase nimic. Da, era actriță angajată de Belasco, o calitate care nu-i putea fi negată. În acelaşi timp, era o actriță cu o familie de hrănit, şi acum teatrele erau în vacanță. Avea de gând ca, după ce îşi va fi lăsat cartea de vizită aici, la studio, să meargă la agenţiile teatrale; poate că unele începuseră să facă distribuţiile pentru turneele de toamnă.

Mary a deschis uşa şi a intrat. Înăuntru era un adevărat haos, aşa cum îşi amintea de data trecută. Holul era plin de bărbaţi în cămaşă, cu cozoroace verzi pe frunte, aplecaţi deasupra maşinilor de calculat şi a registrelor. Băieţi de serviciu alergau de colo-colo, la fel şi o droaie de oameni cu feţele machiate pentru filmare, de parcă le trântise cineva pe față strat peste strat de cocă gălbuie, scârboasă. Mary s-a îndreptat spre un recepţioner, i-a întins cartea de vizită şi i s-a spus:

— Ia un loc pe scaun acolo, drăguță.

S-a cutremurat, a ridicat capul ca să-şi arate statura, cu un pic peste un metru şi jumătate datorită tocurilor, şi s-a aşezat pe marginea unei banchete. În fața ei, pe perete, era un ceas. Era hotărâtă să aştepte exact un sfert de oră, apoi să plece. Pentru cinci dolari nu avea de gând să rabde orice.

Unul dintre băieţii care alergau s-a oprit în fața ei şi a privit-o din cap până în picioare. Mary era obişnuită cu astfel de priviri. Avea parte de ele ori de câte ori mergea la audiţii. Era privirea cuiva care o măsura, o cântărea, lua o hotărâre. Soarta ei depindea de privirile astea. Băiatul a zăbovit cu ochii asupra ei ceva mai mult decât alţii, şi lui Mary i-a venit pofta să se strâmbe la el. A încreţit nasul şi a scos limba. Băiatul a făcut un pas înapoi, uimit, apoi a zâmbit şi a plecat în grabă.

Două minute mai târziu, un bărbat foarte înalt şi slab, cu nasul ca un cioc de pasăre, s-a aplecat deasupra ei.

— Eşti actriță? a întrebat cu accentul tărăgănat al celor din sud.

— Bineînţeles că sunt!

— Ce experiență ai?

— Zece ani în teatru şi un an, cel care a trecut, cu David Belasco!

— Hm. Mda, eşti prea scundă şi prea grasă.

— Cum…

— Domnişoară…

— Pickford. Sunt Miss Pickford, a izbucnit Mary şi a sărit în picioare, tremurând de indignare. Şi dacă-ţi închipui…

— Cred că are să meargă. Îţi garantez trei zile de lucru pe săptămână la cinci dolari ziua.

— Domnule… domnule…

— Mă cheamă Griffith.

— Dacă-ţi închipui că o actriţă de-a lui Belasco va juca în filme pentru doar cinci dolari pe zi, te înşeli amarnic! Vreau douăzeci şi cinci de dolari garantaţi pe săptămână şi un supliment dacă lucrez mai mult de trei zile.

Domnul Griffith a izbucnit în râs, a clătinat din cap şi a râs din nou.

— Am să vorbesc cu conducerea, a zis, dar Mary a văzut că, fără voia lui, o privea admirativ, aşa că a ridicat bărbia, victorioasă. Acum hai să te ducem la machiaj şi să vedem de ce eşti în stare. A apucat-o de braţ, a dus-o la vestiarul femeilor şi a lăsat-o acolo. Hei, D.W.! a strigat cineva în urma lui.

Mary a strâns din buze, revoltată de familiaritatea din lumea filmului. La teatru, nimeni n-ar fi îndrăznit să-i spună domnului Belasco pe numele de botez! La teatru nu i-ar fi teamă – aşa cum îi era acum – că cineva ar încerca să-i ceară „favoruri“ în schimbul unui rol, poate chiar domnul Griffith. Auzise că astfel de lucruri se întâmplă în lumea filmului. Cinstit vorbind, auzise că asemenea lucruri se petrec şi în teatru, dar, până acum, ea avusese un fel de aură de virginitate care o protejase.

Nu i-a făcut nimeni nici o propunere însă. În schimb, domnul Griffith însuşi a intrat precipitat în cabină şi s-a apucat să-i pună fard pe faţă, fără menajamente. Văzându-se în oglindă, s-a îngrozit: machiajul îi ascundea trăsăturile, îi făcea faţa rotundă ca o lună, palidă şi netedă, iar sprâncenele erau prea negre, nu se potriveau câtuşi de puţin cu buclele ei blonde. Înarmat cu pufuri de pudră şi pensule, Griffith i-a atacat faţa aproape cu furie. Când a terminat, i-a aruncat o rochie, enormă, şi i-a spus s-o sumeată din talie, dacă e prea lungă. În sfârşit, a scos un mârâit aprobator şi a plecat, nu înainte de a-i cere să vină direct pe platoul de filmare după ce s-a schimbat.

Mary auzise că majoritatea filmelor erau făcute afară, ca să se profite de

lumina soarelui, dar aici, la Biograph, a fost trimisă într-o cameră de la subsol, ticsită de mobile şi decoruri pictate; unul dintre pereţi era acoperit de lămpi, de fapt nişte tuburi de sticlă care s-au aprins pe neaşteptate cu un şuierat ameninţător, urmate de alte lămpi cu abajur de metal, atârnate pe nişte stâlpi înalţi. Efectul a fost instantaneu: căldură sufocantă şi lumină orbitoare. Mary şi-a acoperit ochii cu mâna – nu mai vedea nimic.

— Bun, s-a auzit iar vocea cu accent sudic. Uite ce-o să facem, stimată domnişoară Actriţă Belasco: ai să fii Pippa. În această scenă, Pippa va cânta la chitară, trecând de la un grup de oameni la altul. Eşti frumoasă, graţioasă, plină de viaţă, fermecătoare. Bine, fiţi gata… motor!

Cineva i-a pus o chitară în mână. Mary a tresărit auzind un sunet enervant: un ţăcănit rapid, părând să urmeze mişcările unui bărbat care stătea în spatele camerei şi învârtea manivela. În timp ce filmul intra în aparat, aerul se umplea de punctişoare minuscule, asemenea unor fulgi de zăpadă.

Cum, necum, reuşind să nu se împiedice de lucrurile împrăştiate pe jos – cineva lăsase până şi o cizmă acolo –, Mary s-a plimbat încolo şi încoace, mişcând buzele şi prefăcându-se că zdrăngăne la chitară, trecând de la un grup la altul şi, instinctiv, ţinându-şi faţa întoarsă spre aparatul de filmat, scăldată de lumina crudă.

— Cine e dama asta nouă? a murmurat cineva.

Mary a întors brusc capul spre locul de unde venea vocea. Era un actor care o sorbea din ochi. Poate să fi fost un bărbat frumos, dar cum să-ţi dai seama ce se ascunde sub stratul gros de machiaj?

— Nu sunt damă. Domnule Griffith? Domnule Griffith! A dat drumul chitarei, ducându-şi palma la ochi, ca să se apere de lumină în timp ce căuta, printre formele nedesluşite din spatele camerei, silueta pe care o cunoştea.

Un bărbat înalt şi subţire a ieşit din penumbră.

— Mary Pickford! Niciodată, orice s-ar întâmpla, să nu mai opreşti filmarea unei scene până nu spun eu „Stop“! Eu sunt Dumnezeu aici, ai înţeles? Tu eşti doar o actriţă fără minte, chiar dacă lucrezi cu Belasco. Ai idee cât costă un metru de peliculă? Ne-ai risipit deja doi dolari. Care îţi vor fi reţinuţi din salariu, domnişoară!

Mary a simțit că obrajii îi iau foc. I-au dat lacrimile şi nu se putea hotărî dacă să se lase în genunchi să plângă sau să-l izbească pe actor cu chitara în cap. Era derutată; unele lucruri îi erau familiare, la fel ca la teatru – actorii şi interpretarea unei scene –, însă altele îi erau străine, o năuceau. Luminile erau aşa de puternice, că simțea cum îi curge machiajul pe față. Aparatul de filmat făcea un zgomot îngrozitor, clănțănea mai ceva ca un tramvai pe şine. Regizorul avea pretenții de zeu, umilea o actriță fără cea mai mică reținere. Pe când domnul Belasco se purta cu actrițele de parcă erau zeițe! Le trata ca pe actrițe, aşa cum meritau, cu grijă, respect şi eleganță. El n-ar fi țipat niciodată la ea!

— Owen, vino încoace şi dă-i replica. Vreau o scenă de dragoste. Ai făcut vreodată dragoste, Mary Pickford? Domnul Griffith o studia cu un amestec de admirație şi amuzament, şi Mary şi-a dat seama că voia să vadă câte parale face şi, în acelaşi timp, s-o facă să stea în banca ei.

Dar ea nu avea să-i îngăduie una ca asta.

— Desigur, a răspuns, cu toate că inima îi bătea nebuneşte şi palmele îi erau aşa de transpirate, că a scăpat chitara, care a căzut, zdrăngănind, pe jos. Nu avea decât şaptesprezece ani! Şi, cu toate că oamenii erau încredințați că actrițele duc o viață promiscuă, mama n-o lăsase să meargă nicăieri neînsoțită; cât despre un băiat care să-i facă curte, nici nu putea fi vorba. Nu că ar fi întâlnit vreodată pe cineva care…

Tânărul actor care o numise „damă“ s-a apropiat de ea.

— Owen Moore, s-a prezentat cu un zâmbet galant, apoi a prins-o de talie, a tras-o spre el cu un gest hotărât, şi Mary s-a trezit că îi desface gulerul şi nasturii cămăşii, că îl mângâie pe gât, că îşi lipeşte capul de pieptul lui masiv, masculin.

— Motor! a ordonat domnul Griffith, şi de data asta Mary nici măcar n-a auzit aparatul de filmat, atât de atentă era la bătăile inimii lui Owen Moore la ureche, sub buzele ei. Cumva, nici ea nu ştia cum îi venise – fusese ca şi cum bătaia inimii lui stârnise ceva înlăuntrul ei –, a început să-l sărute uşor pe piept, sărutări delicate, şi l-a auzit cum trage brusc aer în piept. A simțit atunci că-i vine să zâmbească cum nu mai zâmbise, un zâmbet ironic, victorios.

Şi în tot acest timp a izbutit să țină fața întoarsă spre cameră.

— Stop!

Owen Moore i-a dat drumul. Pe faţa lui se citea uimirea. Ai fi zis că se teme s-o atingă. Arăta ca şi cum cineva l-ar fi luat în râs şi o privea pe Mary cu ochii mijiţi, cercetător.

— N-ai mai jucat niciodată?

Ameţită, cu inima bubuindu-i în urechi, Mary s-a mărginit să clatine din cap, de teamă ca vocea să n-o trădeze.

— Vino şi mâine, domnişoară Actriţă Belasco, a auzit vocea tunătoare a lui D.W. Griffith. Ochii îi râdeau, şi nici măcar nu se străduia să se ascundă. Ori poate preferi să iei cina cu mine diseară?

Vocea îi coborâse dintr-odată două octave, iar tonul pe care vorbea i-a amintit lui Mary de catifeaua neagră care căptuşea cutia unde îşi ţinea mama ei verigheta, de felul în care catifeaua ţinea cercul de aur, într-o strânsoare blândă, dar neînduplecată.

Nici ea nu ştia de ce i-a venit în minte cutia în acel moment.

— Nu, nu cred, a răspuns serioasă, aşa cum îşi închipuia că se cuvine să răspundă o doamnă, ferindu-se să se uite în ochii lui Owen Moore, acum întunecaţi şi ameninţători. Mulţumesc foarte mult.

A plecat în goană din studio – dar nu înainte de a înhăţa cecul pe care i-l întindea domnul Griffith şi de a-şi lua cei trei dolari de la casier, furioasă pe ea însăşi fiindcă stricase prima dublă. Nu se oprise nici măcar să-şi şteargă machiajul, şi îşi dădea seama că oamenii din tramvai o priveau cu gura căscată. Când a ajuns la pensiune, s-a dus glonţ în camera ei şi a închis uşa.

Să se întoarcă a doua zi?

Da, se va întoarce. Măcar ca să-şi revadă noul „prieten“, unul despre care nu-i putea povesti mamei. Cel puţin nu deocamdată.

„Mamă, mi-am făcut o prietenă!“

Când a plecat de la studio în seara aceea, după ce stătuse de vorbă cu Frances Marion, Mary s-a dus acasă. Nu la Owen, ci la mama ei. Chiar şi după trei ani de la căsătorie, „acasă“ însemna la mama.

Trei ani de căsnicie, cinci de când juca în filme. Mary Pickford era acum cea mai îndrăgită actriţă de cinema, aşa spunea lumea. Poza ei apărea aproape în fiecare număr al revistei *Photoplay* şi câştiga o mie de dolari pe săptămână – era actriţa cel mai bine plătită din lume. Ultimul film în care

jucase, *Tess din Ținutul Furtunilor*[1], avusese un succes uriaş, mai mare decât orice alt film de-al ei.

1. *Tess of The Storm Country* (1922). (N. red.)

Dar în fiecare seară, după ce închidea ochii, Gladys Smith îşi spunea că toate astea ar putea dispărea într-o clipă. Publicul era capricios. Gusturile se schimbau de la o lună la alta, ba chiar săptămânal, în vremurile astea când totul se petrecea în viteză. Ar putea să se urâțească. Ori să se îngraşe, la fel ca mama ei. Dacă s-ar întâmpla aşa ceva, ar fi nevoită să se întoarcă de unde a plecat, să joace roluri de doi bani în turnee organizate de companii de care nu auzise nimeni, iar Jack, şi Lottie, şi mama, mai ales mama, nu vor avea destulă mâncare, nici acoperiş deasupra capului. Şi asta doar din vina ei.

Deocamdată însă, era o vedetă. O vedetă *căsătorită*, cu un soț actor căruia nu-i pica bine repeziciunea cu care ea ajunsese pe culmile succesului, spre deosebire de el. Un soț *bețiv*, care nici măcar nu era un actor prea bun, după cum recunoştea ea însăşi. La prima lor întâlnire atracția fusese pur şi simplu animalică. Nu-l mai văzuse niciodată pe Owen Moore să joace o scenă atât de convingător, aşa că n-avea cum să-l respecte, şi el ştia. Se răzbuna pe ea umilind-o în public, aducându-le tuturor aminte că el juca în filme de mai multă vreme, că era deja vedetă când începuse şi ea să joace şi că el o învățase tot ce ştia, deşi, se vedea cât colo, nu era de ajuns, dar parcă te poți pune cu gusturile publicului?

Şi nu erau singurele modalități de a-i face viața amară.

Prin urmare, Mary se refugia aproape seară de seară în apartamentul mamei ei, în loc de pensiunea unde locuia Owen. Era fericită când Charlotte îi pregătea tocănițe şi mâncăruri consistente, feluri de mâncare după care tot mai tânjea, în ciuda atâtor ani petrecuți pe drumuri, iar după masă o lăsa să-i perie cosițele şi să i le pună pe bigudiuri înainte de culcare, ca să fie lucioase şi cârlionțate dimineața următoare. În seara aceea, stătea într-un fotoliu-balansoar, cu ochii închişi, în timp ce mama îi peria, îi răsucea şi îi netezea buclele, şi, la un moment dat, a murmurat:

— Mamă, mi-am făcut o prietenă.

— Nu mai spune, fetiță! i-a răspuns Charlotte blând.

— Da. O tânără, pictoriță. Mi-a spus că vrea să lucreze în lumea filmului. Nu ca actriță, s-a grăbit să adauge, fiindcă Charlotte se oprise din periat.

Mama ei o prevenise, cu mulți ani în urmă, că nu avea cum să se împrietenească de-adevăratelea cu o actriță. „La mijloc o să fie mereu gelozia, fiecare o să vrea să fie mai presus de cealaltă“, îi spusese. „Chiar dacă e vorba de Lillian. Va veni o vreme când o să vreți amândouă acelaşi rol, şi atunci, cum o să mai puteți fi prietene? Actrițele se vor preface că-ți sunt prietene din interes. O să te înjunghie pe la spate de cum dai chix ori pui pe tine un sfert de kilogram.“

— Eşti convinsă? a întrebat-o mama acum. O tânără care nu vrea să fie actriță de cinema? N-am mai auzit una ca asta. Pesemne că e urâțică.

— Ba nu, e chiar drăguță. Şi înaltă, înaltă şi subțire! a spus Mary oftând, căci ştia că va veni negreşit o vreme când se va îngrăşa. O cheamă Frances, Frances Marion. Mi-e greu să-ți explic, dar mi s-a părut că mă înțelege. A spus ceva despre soți…

Charlotte a lăsat jos peria.

— Ce-a mai făcut? Te-a lovit? Dumnezeu mi-e martor, îl…

— Nimic. N-a făcut nimic din ce nu ştii. Ce face mereu. Of, mamă, ce greşeală am făcut!

— Într-adevăr, draga mea. N-am de ce să te mint. A fost cea mai nefericită decizie pe care ai luat-o vreodată. Acum nu mai ai ce face. De ce nu m-ai ascultat? Ți-am spus să nu te mai vezi cu el, şi tu n-ai avut nimic mai bun de făcut decât să te măriți cu el. Însă greşeala a fost a mea. Nu trebuia să mă opun, fiindcă eşti o irlandeză încăpățânată, cum sunt şi eu de altfel.

— N-a fost vina ta, mamă, ci a mea. Mi-a luat minţile, eram prea tânără, nu ştiam ce fac. Fata asta, Frances… a zis că şi ea s-a măritat de tânără. Şi acum divorțează.

— Dar tu eşti catolică, a zis mama trăgând un pic cam tare de o buclă.

— Mda, oricum, pentru filmul următor ne întoarcem la New York, însă Owen rămâne aici. Mary nădăjduia, a nu ştiu câta oară, că, dacă-şi dorea foarte tare, căsătoria ei ar putea dispărea, pur şi simplu. Faptul că petreceau atât de mult timp departe unul de altul îi întreținea iluzia asta. În acelaşi timp, o încerca şi un sentiment de vinovăție. Dacă era o bună soție, o soție

adevărată, n-ar fi trebuit să locuiască împreună cu soțul ei, nu cu mama? Îi dăduse vreo şansă lui Owen? La început, îl obligase să păstreze căsătoria lor secretă. Ştia că făcuse o greşeală când se căsătorise pe ascuns, în fața unui judecător, o greşeală atât de mare, că nu se putuse hotărî să le spună mamei, lui Lottie şi lui Jack, încredințată că le-ar sfâşia inima. Aşa că au ținut căsătoria secretă luni de zile, iar când le-au dat vestea… ce scenă le-a făcut mama! O criză de isterie urmată de smiorcăială, taman ce şi-ar fi dorit Griffith să filmeze, dacă ar fi văzut-o. Când s-a domolit, s-a întors spre Owen şi i-a spus:

— Mary doarme în cameră cu mine. Unde mai e loc şi pentru tine?

După aceea, lucrurile au mers din rău în mai rău. Mary ştia că Owen o înşeală. Vedea ingenuele cum stăteau înşirate la uşa cabinei lui, vedea cum o privesc cu milă, cu toate că ea era o vedetă.

Era cea mai mare vedetă, dar şi cea care nu-şi putea satisface soțul. Însă aparatul de filmat o iubea ca pe nimeni alta. Şi s-a vădit, cel puțin până acum, că adorația camerei îi era de ajuns. Chiar dacă înțelegea că nu se revarsă şi asupra soțului ei.

I-a urat noapte bună mamei şi a sărutat-o înainte de culcare. I se părea ciudat să se culce aşa devreme, căci era obişnuită cu viața de la teatru, unde nici prin gând nu i-ar fi trecut să plece înainte de miezul nopții. Era atât de surescitată după spectacolul de seară, că avea nevoie de câteva ore ca să se liniştească. În lumea filmului, lucrurile se petreceau altfel, era mai multă disciplină, şi ăsta reprezenta unul dintre motivele pentru care Mary iubea cinematograful. Era obligată să meargă la culcare cel târziu la ora nouă, ca să fie proaspătă a doua zi la opt dimineața, când o aştepta aparatul de filmat – nemilos, dar şi sensibil, drăgăstos, nerăbdător s-o revadă.

Dar înainte să închidă ochii – i se mai întâmpla încă să doarmă cu brațele ridicate deasupra capului, ca pe vremea turneelor, când toți trei, ea, Lottie şi Jack, se înghesuiau pe un singur loc în tren – i-a venit în minte privirea lui Frances Marion, înțelegătoare, plină de compasiune. Frances o privise ca şi cum ar fi ştiut totul despre Owen, ceea ce, evident, nu era cu putință.

Cu toate astea, părea că e în stare să-şi închipuie că ştie.

Mary nu putea adormi, fiindcă gândurile nu-i dădeau pace – aşa se întâmpla ori de câte ori se lăsa în voia lor –, şi tocmai de aceea tare ar mai fi

vrut să le împărtăşească cuiva. Tânjea să-şi verse focul în faţa cuiva de vârsta ei. Cineva care s-o facă să se simtă de vârsta ei reală, fiindcă, la drept vorbind, nu se simţise niciodată aşa. Se simţise întotdeauna contemporana mamei, răspunzătoare de toate: mâncarea de pe masă, acoperişul de deasupra capului, succesul fiecărui film, mulţumirea „fanilor“, cum li se spunea acum celor care iubeau filmul. Propria ei soră ar fi putut să-i fie prietenă, aşa cum erau Dorothy şi Lillian Gish, numai că Lottie s-a dovedit a fi soi rău, şi Mary era convinsă că doar ea e de vină. Avusese mereu grijă de ea, îi făcuse toate poftele, drept care Lottie nu ştia de nici o disciplină sau etică profesională, nu avea habar de câte roluri îi făcuse Mary rost. Nu-i mulţumise niciodată!

Frances Marion, pe de altă parte… izbutise în mod neaşteptat să străpungă carapacea lui Mary, carapace care se îngroşa cu fiecare mărire de salariu, cu fiecare interviu, cu fiecare fotografie ce îi apărea în ziar. Cu fiecare scrisoare venită de la fanii care o adorau, şi nu doar din Statele Unite, ci, de la o vreme, şi din alte ţări. Celebritatea de curând dobândită o îmbăta, dar era şi motiv de îngrijorare. Simţea că e doar un început şi că avea să urmeze ceva cu totul diferit, fie uimitor, fie tragic, încă nu ştia ce anume.

Un impresar o botezase „Logodnica Americii“. Gladys Smith cea născută în Toronto, devenită Mary Pickford, era acum „Logodnica Americii“. Dar ea era descumpănită, năucită. „Dac-ar şti lumea!“ a pufnit, cu faţa îngropată în pernă. Logodnica Americii nu avea logodnic, aşa măritată cum era! În patul conjugal era mai singură ca oriunde altundeva, de vreme ce bărbatul cu care se căsătorise era un străin al cărui singur merit fusese acela că o îmbrăţişase primul în cea mai nefericită zi din viaţa ei.

Dacă ar şti America ce hotărâri trebuie să iei când eşti prizoniera unei profesii, a unei industrii la crearea căreia devii părtaşă, hotărâri pe care alte femei căsătorite nu e nevoie să le ia. Hotărâri care îţi împietresc sufletul, acelaşi suflet pe care doreai cu ardoare să-l dezvălui în faţa aparatului de filmat, singurul lucru statornic, singurul lucru sănătos din viaţa ta.

Dar Frances Marion… ea s-ar putea să ştie. Mary era aproape convinsă că da. Şi, cu acest gând liniştitor în minte, a lăsat în sfârşit somnul să o fure. Nu înainte însă de a murmura în pernă: „Mamă, mi-am făcut o prietenă…“

CAPITOLUL 3
FRANCES
Noiembrie 1914

— Nu ştiu ce să fac cu figuranţii. Lois a lăsat în jos mâna în care ţinea megafonul şi a privit cu atenţie scena din faţa noastră, o scenă de petrecere cu o droaie de figuranţi îmbrăcaţi în costume viu colorate, chiar dacă destul de vechi. Spectatorii sunt tot mai cultivaţi. Am început să primim scrisori în care ne spun că ştiu să citească pe buze, aşa că înţeleg ce spun figuranţii. Şi de cele mai multe ori nu sunt vorbe cuviincioase.

— Nu poţi… sau n-ar putea cineva… să le spună ce să rostească? Să scrie câteva dialoguri pentru ei?

— N-am timp nici să mor.

De când o cunoşteam pe Lois Weber, era prima oară că nu arăta ca scoasă din cutie. Ochii ei daţi cu kohl – se machia întotdeauna la fel de elegant ca actriţele cu care lucra – abia mai stăteau deschişi de oboseală.

Şi, dintr-odată, aceiaşi ochi se uitau la mine, holbaţi din cauza unei idei care îi încolţise în minte.

— Ai putea să scrii chiar tu, Frances, ce zici? Ştiu că ai zis că nu vrei să fii filmată, dar acum e vorba despre cu totul altceva. Ai să-mi fii de mare ajutor. Cât timp pregătesc eu scena, tu du-te mai încolo şi scrie ceva, apoi te machiezi şi, când începem filmarea, treci printre figuranţi stând cu spatele la cameră şi le spui ce să zică. Nu contează ce anume scrii, doar aşterne pe hârtie câteva dialoguri care să se potrivească cu scena.

— Eu? Să scriu dialoguri? Am făcut ochii mari. Ce naiba voia să spună?

Eram pe platoul de filmare, eu, Frances Marion, chiar pe platou. Eram deja familiarizată cu vocabularul cinematografiei. De fapt, în ciuda protestelor mele, mai fusesem filmată o dată. Înlocuisem o artistă care nu

ştia să călărească, numai că data aia nu se punea, fiindcă fusesem filmată de la mare depărtare şi îmi ţinusem capul întors, ca să nu mi se vadă faţa.

Mai lucrasem şi ca femeie de serviciu, când măturasem rumeguşul de prin colţuri. Făcusem şi pe croitoreasa, când reparasem costumele rupte. Şi pe pictoriţa, când îmi folosisem mult lăudatul talent ca să întind vopsea ieftină pe panourile de decor. Am învăţat să tai şi să lipesc pelicula, şi, drept dovadă, puteam să arăt oricui cicatricile căpătate pe degete. Mai scrisesem şi biografii de actori (adevărate şi născocite, dar majoritatea născocite) şi comunicate de presă. Îmi suflecasem mânecile şi făcusem cincizeci de sendvişuri cu castraveţi pentru o scenă de petrecere, iar când se terminaseră fructele îmi luasem pălăria şi dădusem o fugă la băcănia de la colţ ca să mai cumpăr.

Mă bucuram de fiecare clipă petrecută acolo. În fiecare dimineaţă, de-abia aşteptam să ajung la lucru. Nu mai treceam prin viaţă ca o somnambulă.

Şi pentru toate îi eram recunoscătoare Adelei. După ce mă văzusem prima oară cu Mary Pickford îi telefonasem şi o rugasem să mă ajute să găsesc o cale, oricare ar fi fost aceea, de a lucra în industria cinematografică. Adela cugetase preţ de un minut – o auzeam mestecând gumă la celălalt capăt al firului –, apoi zisese:

— Lois Weber e mereu în căutare de protejate, starletele ei, cum îi place să le numească. O găseşti la studioul Bosworth, împreună cu soţul ei. Şi să ştii că te-a văzut o dată. Luam masa la Hotelul Alexandria, şi tu ai trecut pe acolo, îndreptându-te spre ieşire. „Cine e fata aia frumoasă?“ a întrebat. I-am spus, dar asta se întâmpla înainte să capeţi morbul filmului. Adu-i aminte de ziua când te-a văzut.

Aşa am şi făcut, iar Lois şi-a amintit întâmplarea cu bucurie neprefăcută, deşi a fost uimită când am asigurat-o că nu vreau să fiu actriţă.

— Atunci de ce-ai venit la mine?

La fel ca toţi cunoscuţii mei, Lois parcă nu putea pricepe cum de o femeie tânără, frumoasă şi cu relaţii nu aspira să devină actriţă. Mai ales când te gândeai că trenurile aduceau zilnic sute de fete care visau să ajungă vedete de cinema şi că studiourile începuseră să pună la poartă anunţuri, îndemnându-le „Întoarceţi-vă acasă la mama! Avem destui actori“.

— Vreau să creez ceva, ceva durabil. Vreau să învăț de toate şi să fiu în preajma unor oameni care-şi doresc acelaşi lucru. Vreau să-mi fac o carieră, vreau ca seara, când mă întorc acasă, să fiu mulțumită de ce am realizat. Vreau să pot spune celorlalți că fac ceva. Ceva însemnat, ceva real, care să-mi poarte semnătura!

— Ei, draga mea! râsese Lois Weber, deşi mă privea cu simpatie evidentă. Era o femeie înaltă, elegantă, cu piept plin, dar cu o talie de viespe care mă făcea să mă simt lălâie ca o sperietoare de ciori. Eşti atât de tânără, de nerăbdătoare! Aşa eram şi eu. Îmi iubesc soțul, dar n-am vrut să stau acasă, să țin gospodăria. Dar, desigur, Frances, tu nu poți spune aşa ceva. Decât dacă eşti aici! Lois a făcut un gest larg, arătând spre biroul ei, dar am înțeles că se referea la studio. Sau poate la Los Angeles în general, oraşul care se reinventa cu fiecare răsărit de soare.

— E plăcut să lucrezi cu soțul tău? Nu prea credeam. Dinspre partea mea, Doamne, l-aş fi omorât pe Robert dacă am fi lucrat împreună, însă acum, nici eu nu ştiam de ce, mi-aş fi dorit ca Lois să-mi răspundă afirmativ. Ea şi soțul ei, Phillips Smalley, formau un cuplu dinamic: el scria scenarii, ea făcea regia. Văzându-i cu ochi de femeie divorțată de două ori, cum eram, parcă mi-aş fi încercat norocul încă o dată, numai să dau de bărbatul potrivit. Un bărbat care să mă respecte, să fie egalul meu în toate privințele şi să nu se lase intimidat de mine; un bărbat alături de care să pot crea ceva durabil.

Un bărbat care, am pufnit neîncrezătoare când mi-am dat seama, nu există decât în filme.

— Te stimulează, a zis Lois ridicând din sprânceană, şi eu am izbucnit în râs.

Am dat mâna şi am semnat un contract pentru douăzeci de dolari pe săptămână, punându-mi numele cel nou şi făcându-mă cu doi ani mai tânără decât eram.

— Toată lumea face aşa, m-a asigurat Lois. Mai târziu ai să-mi mulțumeşti. Sub semnătura mea, Lois a adăugat „genul rafinat“. Asta dacă la un moment dat te hotărăşti totuşi să devii actriță.

Până acum, dacă nu puneam la socoteală scena de călărie, rezistasem tentației. Dar iată-mă aşezată pe un scaun, în fața unei oglinzi crăpate,

murdare, slab luminate de câteva becuri vechi, uitându-mă la celelalte actrițe cum se machiază şi îşi aplică strat după strat de cremă, până ce acesta ajungea de grosimea unei clătite. În cele din urmă, am luat un tub cu cremă, l-am dus la nas şi m-am strâmbat: mirosea a mentol şi a sudoare. Am început să-mi desenez cu el dâre scurte pe față, luându-mă după ceilalți. Apoi am ales buretele cel mai puțin murdar de pe masă şi m-am apucat să întind crema unind dârele şi încercând să nu mă gândesc la câte actrițe folosiseră buretele şi tubul de cremă înaintea mea. La drept vorbind, nu eram chiar străină de un machiaj discret, alt obicei pe care mi-l luasem, în afară de fumat. Dacă m-ar fi văzut, matroanele din San Francisco ar fi dat ochii peste cap, doar că acum nu mai eram la San Francisco, nu? Eram liberă, eram Frances, eram de capul meu în Los Angeles, mă lansasem într-o aventură fiindcă aşa îmi dorisem şi, chiar dacă acum îmi ascunsesem trăsăturile sub stratul scârbos de machiaj şi urma să-mi acopăr şi pleoapele cu kohlul lipicios, nu mă puteam abține să nu chicotesc. În ciuda machiajului ăluia grotesc, mă distram cum nu mă mai distrasem niciodată!

După ce mi-am ales o rochie de petrecere pătată din cele câteva aflate în dulapul de recuzită (figuranții trebuiau să-şi aducă propriile costume, dar eu, evident, nu ştiusem că am să apar în fața aparatului de filmat când mă îmbrăcasem în dimineața aceea), mi-am croit drum printre cablurile şi lăzile de pe platou. Lois s-a apropiat de mine; am remarcat că se pudrase şi se parfumase discret. S-ar fi zis că, fiind singura femeie regizor din companie, Lois simțea nevoia să-şi scoată în evidență feminitatea ca să astupe gura bărbaților cărora trebuia să le spună ce să facă – cu zâmbetul pe buze, neapărat.

— Ştii ce vrei să-i pui pe figuranți să spună?

— Da, m-am gândit la câteva replici. Lucruri care se spun la petreceri, de genul „Îmi place mult rochia ta“ sau „Ce pălărie frumoasă“… cam aşa ceva. Numai să fie pe placul celor care pot citi pe buze.

— Perfect. Arăți splendid, că tot veni vorba. Abia aştept să vezi copiile de lucru!

Am clătinat din cap. Cred că arătam frumos; părul meu negru, răsucit într-un coc elegant, ar fi dat bine în cadru, la fel şi sprâncenele aproape negre, nevopsite. Dar eu ştiam că nu sunt făcută pentru actorie.

Şi când, ceva mai târziu, ne-am adunat cu toţii în întunericul din camera de proiecţie (compania era mică, aşa că Lois şi Phillips nu făceau deosebire între cei buni la toate, ca mine, şi vedete precum Claire Windsor) şi am văzut pelicula filmată şi developată în acea zi, s-a dovedit că aveam dreptate.

— Doamne, Dumnezeule, am gemut, şi mi-am acoperit ochii cu palma, dar mă forţam să mai arunc câte o privire printre degete, ca să îmi acopăr apoi iar ochii. Doamne, sunt groaznică! Şi chiar eram. Mă mişcam de parcă eram înţepenită, ca o păpuşă pe sârmă. În comparaţie cu celelalte actriţe, braţele mele erau asemenea unor beţe, iar ochii albaştri îmi păreau decoloraţi. Pe ecran arătam ca un animal de pradă.

— Eu cred că arăţi grozav, a zis în şoaptă unul dintre cameramani, George Hill.

I-am zâmbit recunoscătoare, şi figura lui frumoasă – avea o mustaţă elegantă şi o privire duioasă – s-a luminat. George se ţinea după mine ca un căţel, însă era un copil, avea doar optsprezece sau nouăsprezece ani. Nu aveam de gând să încep o nouă relaţie: nici măcar nu terminasem cu divorţul.

— Ce tot spui acolo? a râs Lois luându-mă pe după umeri. Arăţi minunat!

— Nu, e prima şi ultima oară!

Lois a dat din cap.

— Ei, eu apreciez faptul că ai încercat. Dar cum te-ai simţit scriind dialoguri?

— Mi-a plăcut la nebunie! Mă amuzase să mă pun în pielea altora şi mă simţisem în largul meu. Îmi închipuisem ce viaţă duc, ce relaţii au cu ceilalţi, ce-ar putea spune, chiar dacă nu erau lucruri cu greutate. Nu jucam un singur rol, ci mai multe, chiar pe toate, şi diversitatea lor mă amuţea.

Şi cu toate astea, la sfârşitul zilei de lucru, când stăteam alături de colegi, mă simţeam eu însămi; eram tot Frances. Aparatul de filmat nu-mi luase decât vorbele. Sufletul era tot al meu.

De atunci am continuat să fac tot felul de treburi, după cum mi se cerea, inclusiv să scriu dialoguri din când în când. Învăţam, absorbeam totul ca un burete şi eram fericită să fiu de folos, să-mi petrec timpul printre cei la fel ca mine – oameni talentaţi, care nu-şi găsiseră vocaţia până nu intraseră în

lumea filmului sau, mai bine zis, până nu dăduse filmul peste ei. Studioul Bosworth era în Laguna Beach, departe de pensiunea unde locuiam eu, dar drumul – o mică excursie – merita efortul datorită peisajului: falezele spectaculoase, stâncile abrupte de pe țărmul oceanului şi priveliştea insulei Catalina, uneori profilată clar în zare, alteori doar o formă fantomatică, înecată în ceaţă. Eram încântată să întâlnesc diverşi actori de teatru care veneau, uneori fără să fie invitaţi, ca şi cum ne făceau o favoare, să vadă cum le merge şi „mişcătoarelor“. Cuvântul nu mai era folosit pentru a desemna persoane, ci mai degrabă ceea ce acestea – adică noi – cream.

Într-o dimineaţă eram la biroul de recepţie, ţinând locul fetei care lucra acolo. La un moment dat am ridicat capul şi de cine dau cu ochii? De vechea mea prietenă, Laurette Taylor, de la compania Morosco.

— Văd că te amesteci cu pleava, Miss Taylor. Sau să te înregistrez ca „Teddy Roosevelt“? Nu m-am putut abţine. Laurette Taylor m-a fulgerat cu privirea şi s-a dus s-o caute pe Lois.

Poate n-o să vă vină să credeţi, dar nu mi-a părut deloc rău când s-a dovedit că Miss Taylor nu dădea prea bine pe ecran.

Într-o zi şi-a făcut apariţia Owen Moore, frumos şi plin de el ca întotdeauna; părul negru şi des îi strălucea, dinţii, mai albi decât ultima oară, sclipeau şi mai tare. Juca în rolul principal, alături de altă găselniţă de-a lui Lois, o fată pe nume Elsie Janis. Era o fiinţă încântătoare, zburda tot timpul, stătea în mâini şi glumea cu oamenii din echipa de filmare, maimuţărea pe oricine se întâmpla să-i iasă în cale. Se spunea că şi-a făcut un renume ca actriţă de teatru, mai ales în Anglia, unde cânta şi interpreta scheciuri în care imita pe toată lumea, de la Nellie Melba[2] la Lordul Kitchener[3].

2. Nellie Melba, celebră soprană australiană (1861–1931). (N. tr.)

3. Lord Kitchener (1850–1916), feldmareşal britanic, a participat la războaiele coloniale purtate în Africa şi a fost ministru de război în timpul Primului Război Mondial. (N. tr.)

— Hai, Fran, m-a rugat Elsie într-o zi, după ce se machiase şi îmbrăcase costumul de femeie a cavernelor, căci juca în *Aşa e de când lumea*. Avem nevoie de mai multe femei ale cavernelor. Dă-ţi cu nişte noroi pe faţă! Înfăşoară-te în nişte piei de animale şi vino cu noi pe platou!

— A, nu, Elsie! Nici vorbă!

De fapt, cât timp echipa era la filmare, aveam de gând să rămân în birou şi să lucrez la un scenariu împreună cu una dintre noile mele prietene. Bess Meredyth era o tânără actriță, mereu cu zâmbetul pe buze; nici ei nu-i surâdea ideea de a juca, cu toate că era frumoasă. La fel ca mine, voia să scrie şi semnase deja câteva scenarii de film. Acum mă învăța în ce fel să dezvolt o idee ca să compun un scenariu de lucru, după care un regizor să poată filma.

— Toată lumea are idei, şi ideile se vând; poți câştiga nişte bani în felul ăsta, să ştii, îmi explica ea. Dar să transformi o idee într-un scenariu, asta e cu totul altă mâncare de peşte.

Şi chiar era. Mă simțeam atât de fericită încercând să privesc lucrurile prin obiectivul aparatului de filmat, să văd actorii, să încadrez scenele, să descriu motivațiile, să învăț cum să transmit sentimentele, nu prin vorbe, ci prin mişcări, dar nu mişcări fără rost. Nu mişcări de dragul mişcării, ci mişcări fireşti, stăpânite.

Intram în mintea fiecărui personaj, apoi, la sfârşitul zilei, ieşeam tiptil din labirintul psihologic pe care îl creasem, mă descotoroseam de povara necazurilor şi durerilor acestor persoane imaginare şi mă regăseam, uşoară ca prin minune şi mai binedispusă ca oricând. Eram gata să dansez şi să beau, să iubesc şi să râd, să mă bucur de viață cum nu ştiusem până atunci că mă pot bucura.

— Of, Fran, poți să stai în birou altă dată, s-a bosumflat Elsie. Dar eu n-am să mai fiu multă vreme pe aici. După ce terminăm filmul mă întorc în Anglia, să ridic moralul soldaților. Ştii că războiul acela oribil face ravagii. Nu-mi vine să cred că nu s-a sfârşit.

— Nici mie. Europa luase foc cu câteva luni înainte, în iulie. Acum eram în noiembrie 1914 şi războiul continua. Văzând cum a strâns din buze, mi-am dat seama că Elsie regreta că e departe de țara ei adoptivă în acel ceas de cumpănă. Mai ales că făcea un film despre o femeie a cavernelor… O înțelegeam foarte bine.

— Bine, am încuviințat în cele din urmă, fiindcă îmi plăcea Elsie şi fiindcă era o zi frumoasă; şi, cu fața acoperită de noroi, cine ar fi ştiut că eu sunt aceea?

Şi chiar că mi-am acoperit toată fața cu noroi, spunându-mi că are să-mi

facă bine la ten, asemenea oricărei măşti aplicate de cosmeticiană. Două ore mai târziu, palmele îmi erau zgâriate şi genunchii juliți după ce umblasem pe un deal plin de stânci ascuțite şi cactuşi.

— E singura oară când îmi pare bine că nu scriu dialoguri, i-am mărturisit, gâfâind, lui Elsie după ce regizorul a strigat „Stop“ şi s-a apucat să pregătească altă scenă. Nu mai ştiu să spun decât „Uga-buga“.

— Ei, sigur, nu e Shakespeare. Elsie a căscat şi s-a întins pe o lespede. Arăta întocmai ca o şopârlă tolănită la soare când a întors spre cerul albastru feţişoara ei drăguță, singura care nu fusese mânjită cu noroi, deoarece ea era vedeta.

— Fii atentă, că pe aici sunt şerpi cu clopoței, am prevenit-o. Când filmam scena precedentă, una dintre fete fusese cât pe ce să calce pe unul. Regizorul scosese un pistol şi îl împuşcase.

— M-am uitat în jur, a zis Elsie, căscând din nou. Ştii, Fran, uneori cred că filmele astea aiurite nu au viață lungă. În ăsta, de exemplu, mă cheamă Sprinteioara. „Femeile neînfricate din Epoca de Piatră au luptat şi au murit alături de bărbații lor“ – aşa scrie pe unul dintre inserturi, dacă-ți vine să crezi!

— Mda, eu scriu mai bine. Am bătut cu picioarele în pământ ca să fiu sigură că sperii şerpii care s-ar fi putut ascunde prin preajmă. Apoi mi-am privit costumul jerpelit, picioarele împroşcate cu noroi, zgârieturile şi tăieturile. Soarele ardea nemilos, dogoarea ne izbea în moalele capului pe noi, cei care eram aşezați pe stânci, în timp ce regizorul şi scenaristul, secretara de platou şi restul echipei stăteau în spatele camerei, la adăpostul umbrelelor de soare.

— Asta e o meserie cât se poate de nesănătoasă. De ce or vrea unii să ajungă în fața unei camere de filmat?

— Frances Marion! Credeam că n-ai să te faci actriță! Am zărit o siluetă micuță, încadrată de o umbrelă de dantelă. Îşi pusese mâinile pâlnie la gură şi striga la mine. Mi-am ferit ochii de soare cu palma şi, uimită, am recunoscut privirea luminoasă, dar poznaşă, a lui Mary Pickford.

— Mary! am exclamat bătând din palme, drept care m-am murdărit şi mai tare cu noroi. Te-ai întors! Ce bine îmi pare! Nici nu-mi mai păsa de următoarea scenă care trebuia filmată. Am coborât în fugă printre stânci,

chiar dacă regizorul mă voia şi în scena aceea. Când te-ai întors?

— Ieri. Am venit să-l găsesc pe Owen la filmare, dar nu-l văd nicăieri, a spus Mary încruntându-se.

Renunţase la coafura ei copilărească şi îşi prinsese buclele aurii în vârful capului. Era îmbrăcată cu o rochie albă de in, cu o eşarfă de mătase albastră pe umeri. Avea o înfăţişare proaspătă şi destinsă, parcă venea direct de la o petrecere elegantă în aer liber. Eu, în schimb, abia aşteptam să-mi scot costumul ridicol şi să fac o baie bună. Eram stânjenită de înfăţişarea mea absurdă: mânjită de noroi şi înfăşurată în blănuri!

— Nu ştiu unde e Owen, am minţit. În realitate, ştiam prea bine că Owen era ascuns pe după stânci şi se giugiulea cu una dintre „femeile neînfricate din Epoca de Piatră“.

— Vasăzică, până la urmă n-ai putut rezista tentaţiei de a deveni actriţă? m-a luat peste picior Mary, uitându-se la costumaţia mea, dar în tonul ei am simţit o undă de dezamăgire, poate chiar un pic de ciudă.

— A, nu, doar i-am făcut un hatâr lui Elsie. Încă n-am devenit actriţă. Fapt este că am învăţat multe aici, la Bosworth, făcând câte puţin din toate. Mă gândesc să învăţ cum să scriu. Scenarii. Mă cam sfiam să-i mărturisesc lui Mary ce ambiţii nutresc. N-o mai văzusem de luni de zile şi abia ne reîntâlniserăm.

Însă ea mi-a zâmbit cu căldură şi şi-a pus mâna pe braţul meu, fără să-i pese că s-ar putea murdări.

— Minunat! Eram sigură că ai să-ţi găseşti un loc în lumea filmului.

— Aşa e, numai că studioul e pe punctul de a-şi închide porţile. Bosworth se retrage, zice că e prea bătrân, că asta e treabă de oameni tineri. Lois şi soţul ei se mută la Universal. Abia aflasem şi eu, aşa că nu avusesem când să mă hotărăsc dacă vreau sau nu să merg împreună cu Lois la Universal. Studiouri apăreau tot timpul, ca ciupercile după ploaie. Poate că, într-un studio mai mic, aveam şansa să urc treaptă cu treaptă şi să ajung să scriu scenarii. Oricât de mult o iubeam eu pe Lois şi oricât de recunoscătoare îi eram, bănuiam că, dacă m-aş fi dus după ea, aş fi rămas mâna ei dreaptă, fata bună la toate.

— Te angajez eu! a zis Mary pe nerăsuflate, dar apoi, uimită ea însăşi de această izbucnire, şi-a astupat gura cu palma şi a ridicat din sprâncene.

Am aşteptat, cu răsuflarea tăiată, dar nu şi-a retras propunerea.

— Poftim?

— Vino să lucrezi pentru mine, Frances! Zău aşa! Spui că nu vrei să joci în filme, dar, din păcate, doar în felul ăsta te pot angaja: contractul meu prevede că pot alcătui eu însămi distribuţia filmelor în care joc. Dar, în primul rând, aş vrea să mă ajuţi să mai îndreptăm unele scenarii, la filmele mele. O să ne distrăm pe cinste!

— Vorbeşti serios? Nu mă… eu nu… adică, încă *învăţ*.

— Cu toţii învăţăm. Asta-i toată frumuseţea, nu? Născocim pe măsură ce mergem înainte şi nu ne poate certa nimeni că greşim, a spus Mary şi mi-a aruncat iarăşi o privire pătrunzătoare, care contrasta evident cu figura ei sfioasă, virginală.

— Mi-ar… mi-ar plăcea nespus! Unde să semnez? Îmi desenam deja semnătura în aer – nu aveam răbdare să aştept ceva atât de banal ca o foaie de hârtie. Nu cumva să se răzgândească!

Mary a izbucnit în râs.

— Doar nu-ţi închipui că umblu cu contracte în buzunar, nătăfleaţo! Trebuie să vii la mine acasă, să faci cunoştinţă cu mama, şi atunci o să discutăm şi despre afaceri.

— Desigur, desigur. E foarte bine aşa, Mary. Şi, în loc de contract scris, i-am prins mâna şi am scuturat-o cu putere. Sunt onorată şi copleşită.

— Să nu te simţi copleşită. Nu fac opere de binefacere. Angajez persoane despre care cred că au talent. Şi mai angajez persoane pe care îmi place să le am alături de mine.

— Hei, femeie a cavernelor, mişcă-ţi fundu’ încoace şi urcă-te pe stâncă! Regizorul întorsese megafonul spre mine.

Am ridicat din umeri şi am urcat dealul. Dar, când am ajuns în vârf, m-am întors şi i-am făcut semn cu mâna lui Mary, iar ea mi-a făcut semn la rândul ei.

— Fran, vii şi tu diseară cu noi? m-a întrebat Elsie, reluându-şi poziţia de „sprinteioară“. Mergem la Ship Café.

În oricare altă zi aş fi mers cu plăcere. Mă alăturasem unui grup pestriţ din lumea filmului: actori precum Mabel Normand, şi Sessue Hayakawa, şi Erich von Stroheim; colegii mei, băieţi buni la toate, de la Bosworth –

Sydney Franklin şi George Hill. Adela, desigur, dar şi Bess şi o altă scenaristă, Anita Loos, care nu putea avea mai mult de şaptesprezece ani, dar izbutise cumva să-şi convingă părinții s-o lase să locuiască şi să lucreze în Los Angeles. Era o gaşcă simpatică. De obicei ne întâlneam pe Digul Venice, la Ship Café – era o corabie adevărată, copie a unui galion spaniol. Beam bere, mâncam sendvişuri şi dansam pe punte după ce apunea soarele. Eram tineri, ahtiați după distracție şi celebritate, şi eram cu toții îndrăgostiți de meserie, drept care eram şi îndrăgostiți unul de altul. Sentimentul că aparții unui astfel de grup era îmbătător. Ne salutam îmbrățişându-ne cu căldură şi sărutându-ne, râsul era un fel de drog (pentru cei mai mulți dintre noi, adică; pentru Mabel n-aş fi băgat mâna în foc). Ne ajutam de câte ori era nevoie; ambițiile personale erau lăsate deoparte. Dacă Adela ajungea în pană de inspirație, ne adunam şi lucram cu toții la scenariu. Dacă Lois nu era sigură cum să filmeze un cadru, toată lumea venea cu câte o idee. Iar unii dintre noi… von Stroheim, de exemplu, erau atât de săraci, că puneam mână de la mână să-i ajutăm, pur şi simplu fiindcă erau aşa de amuzanți, de plini de ei… şi de ambiții. Încă un lucru pe care îl împărtăşeam.

— Nu astă-seară, Elsie. Am o întâlnire. Cu Mary. Mary Pickford, am spus, nevenindu-mi nici mie să cred că era adevărat.

— Mary? S-a întors? Elsie şi-a îndreptat privirea spre locul unde se afla aparatul de filmat. Acolo, Mary discuta aprins cu Owen. Chiar şi de la depărtarea aceea îți dădeai seama că nu era o discuție plăcută. Mary îşi încrucişase brațele la piept, umbrela îi căzuse pe spate, în timp ce Owen făcea gesturi largi, nestăpânite.

— Ei, cred că Owen n-o să mai aibă timp de mine acum, a chicotit Elsie. Țin la Mary, dar când pisica nu-i acasă…

— Cum, Elsie? Şi tu? Nu m-am putut stăpâni, chiar dacă îmi dădeam seama că vorbeam ca o mironosiță. Eram însă şocată; Elsie era atât de drăguță, de vioaie. Părea mai degrabă un băiețel ştrengar. Cu toate astea, da, avea şi ea ceva de prădător, ca şi cum lumea toată aştepta să fie cucerită de ea. Şi, fără voia mea, mă întrebam dacă nu e una dintre consecințele nefaste ale succesului.

— Eu şi toate femeile cavernelor de aici, de la prima până la ultima. În afară de tine, pe cât se pare. Hai, Fran, nu face o mutră aşa de indignată!

Căsătoria asta e o amăgeală. Ştiu şi ei, ştim şi noi, ştie toată lumea. În afară de revistele pentru fani, bineînțeles. Mary e atât de stăpână pe ea, e tot timpul serioasă. Pe când Owen… nu e aşa. Şi, la urma urmei, nici tu nu eşti uşă de biserică.

Obrajii mi-au luat foc. Nu, nu eram. Îmi plăceau bărbații, şi unele din nopțile începute la Ship Café se terminau în patul cuiva. Dar acesta nu era niciodată un bărbat însurat. Niciodată. N-aş fi făcut în veci aşa ceva.

— Bine, Elsie, dar tu eşti prietenă cu Mary.

— Nu tocmai. Mary nu are prieteni. Doar cunoscuți.

— Chiar dacă aşa ar fi, tot nu e bine.

— Hai, bucură-te! Am să-l las pe Owen în pace. Nu-mi doresc defel s-o rănesc pe Mary. N-aş face caz în fața ei de aventura asta. Şi, oricum, mă întorc în Anglia, unde e război, în caz c-ai uitat. Cred că asta o să mă trezească la realitate cât ai clipi.

— Nu, n-am uitat că e război, i-am răspuns, deşi, cinstit vorbind, îmi ieşise din minte.

În Statele Unite aproape că nu se vorbea despre războiul din Europa. Doar dacă existau unii care se arătau îngrijorați că le-ar scădea profiturile pe care le-ar fi putut obține acolo. Cei care investeau în industria filmului începuseră să înțeleagă că există o piață internațională pentru filmele americane.

Regizorul a urlat în megafon:

— Femeile cavernelor, la locurile lor! Şi… motor!

Mă învârteam încolo şi încoace, le făceam semne celorlalte femei, mă prefăceam că muncesc sau că sunt obosită, după cum avea chef şi ne striga prin megafon regizorul, şi mă străduiam să nu întorc fața spre cameră.

Mama nu aflase încă de noua mea carieră, cum, de fapt, nu aflase nimeni din San Francisco. Deşi era puțin probabil să meargă cineva de acolo la cinema şi să mă vadă, nu voiam totuşi să mă expun. Eram singura femeie a cavernelor care nu căuta aparatul de filmat, care nu-i cerşea favorurile.

— „Ştii că e război?“ a țipat Elsie la un moment dat. A luat o piatră şi a ridicat-o deasupra capului. Chiar arăta ca o femeie a cavernelor, hotărâtă şi neînfricată. Vocea îi tremura, şi cred că în acele momente nu juca un rol.

Numai că, în bătaia necruțătoare a soarelui, la lumina lui aproape albă,

înconjurată de flori multicolore, sub cerul albastru, neumbrit de fumul sau de ceața unui câmp de luptă, cu păsările zburând deasupra capului şi cu un ocean de promisiuni întinzându-se ca prin miracol în fața mea, îmi era imposibil să cred.

Mai ales după ce regizorul a strigat:

— Stop!

CAPITOLUL 4
FRANCES
Iarna lui 1915

Era război. Pe ecran.

Mary stătea lângă mine într-o sală plină ochi. Îşi strânsese părul sub o pălărie mare de catifea, ca să nu fie recunoscută, ceea ce se întâmpla tot mai des. Slavă Domnului, eu nu aveam de ce să-mi fac griji, iar dacă mergeam pe drumul pe care mi-l alesesem, nici n-aş fi avut motiv vreodată. Voiam să fiu cunoscută, da, îmi doream din toată inima, dar nu să fiu recunoscută pe stradă. Puteam să-mi vopsesc părul, să-mi pun o rochie veche, dacă aveam nevoie să dau o fugă până la băcănia din colţ să cumpăr unt, sau să port o rochie de seară decoltată până la brâu, dacă aveam poftă.

Lucruri pe care Mary începea să înţeleagă că nu şi le putea permite fără să se gândească la consecinţe, şi ştiu că nu prea era lămurită ce să creadă. Pe de o parte, faptul că era recunoscută însemna că e vedetă, şi celebritatea era totul pentru Mary, din raţiuni pe care abia atunci începeam să le înţeleg.

Pe de altă parte, aceşti fani ai vedetelor de cinema erau altfel decât cei pe care îi văzusem până atunci. Nu se mulţumeau doar să privească insistent sau să ceară politicos un autograf. Nu, fanii ăştia plângeau uşor, ba chiar scoteau ţipete slabe şi uneori întindeau mâna ca s-o atingă pe Mary, să-i pipăie rochia sau buclele, ca şi cum era un drept al lor. Ca şi cum simţeau că le aparţine din cap până în picioare, fiindcă plătiseră prin biletele de cinema, dar şi prin devotamentul, râsetele şi lacrimile lor.

În seara asta Mary reuşise să scape neobservată, cel puţin deocamdată. Biletele costaseră doi dolari bucata, aşa că spectatorii erau dintre cei avizaţi. Îmi venea greu să cred: să dai doi dolari pe un bilet de cinema! Nu mai departe de câţiva ani în urmă plătisem cinci cenţi, şi chiar şi acum biletele la

majoritatea filmelor nu costau mai mult de zece sau cincisprezece cenți. Dar pentru cel mai recent film al lui D.W. Griffith, care, ni se promisese, avea să fie un spectacol cum nu se mai văzuse până atunci, plătiserăm bucuroase doi dolari, iar acum sala zumzăia ca un stup. Oamenii erau mai interesați de ceea ce aveam să vedem pe ecran decât de cine se afla în sală. După câteva prime vizionări se răspândise zvonul că Griffith făcuse ceva uimitor. Nemaivăzut până atunci.

Membrul clanului sau *Naşterea unei națiuni*[4], aşa se numea filmul.

4. *The Clansman / The Birth of a Nation* (1915). (N. red.)

Din momentul când orchestra din fosă, o orchestră adevărată, nu un simplu pianist, a început să interpreteze muzica originală, compusă anume pentru film – alt lucru nemaiîntâlnit până atunci –, cred că am uitat şi să respir. Trei ore în cap n-am mai ştiut de nimic în afară de ceea ce se petrecea pe ecran. Imaginile şi muzica răscolitoare îmi asaltau creierul, izbindu-l ca pumnii unui boxer de categorie grea, aşa încât uneori nici nu puteam pătrunde înțelesul a ceea ce vedeam pe ecran. Mă lăsam purtată de film, sperând să pun totul cap la cap mai târziu.

Era un film de zece bobine. Zece! Ce însemna asta pentru viitor? Pe zece bobine începea o poveste mult mai lungă, o poveste adevărată, nu scurtele dulcegării pe care le produceam de regulă. Studiourile erau convinse că publicul n-ar avea răbdare să stea mai mult de două bobine, cel mult cinci.

Lui Griffith nu-i păsa însă de ce credeau studiourile, iar rezultatul era electrizant. Amețisem. Pe de o parte, mă bucuram de film, pe de alta, mă căzneam să înțeleg uimitoarele magii tehnice – inovațiile care se succedau pe ecran. Griffith nu se mulțumise cu o poveste liniară, ci recursese la decupaje inedite şi inserturi; cum de-i dăduse prin cap aşa ceva? Cum de ştiuse că publicul va face legăturile, că va urmări firul poveştii? Era genial, plin de viață, absolut senzațional. Stătusem atât de încordată, încât, atunci când s-a sfârşit filmul, mă durea tot corpul, din cap până în picioare.

Scenele de luptă erau superb regizate şi luminate, ca un dagherotip care prinsese viață. Obiectivul camerei apropia şi îndepărta imaginea; nu mai văzusem aşa ceva, dar spectatorii puteau astfel să-şi tragă sufletul şi să se pregătească pentru ce simțeau că va urma. Inserturile erau decorate artistic;

semănau mai degrabă cu nişte frumoase cărţi de vizită, în loc să fie doar nişte cartoane inscripționate cu propoziții simple, scrise la maşină, aşa cum folosea toată lumea.

Desigur, scenariul era de proporții: Războiul Civil şi Reconstrucția, care constituiau fundalul poveştii a două familii, una din nord, alta din sud. Griffith avusese ideea genială de a se concentra pe viața privată a acestor familii, pe relațiile lor personale. Spectacolul îți tăia literalmente răsuflarea, dar ce m-a impresionat cel mai mult a fost soarta oamenilor simpli.

Cât a durat filmul, Mary şi-a ținut mâna încleştată pe brațul meu. La fel de emoționată ca mine, îşi înfigea tot mai adânc unghiile, drept care, când mi-a dat drumul, aveam patru urme roşii pe braț. Nici că mi-a păsat. Eram amândouă ca una, o singură ființă, respiram la unison, năucite, pur şi simplu fascinate. Eram, asemenea tuturor celorlalți spectatori, prinse în acest vârtej emoțional irezistibil care ne înghițise pe toți şi nu ne eliberase decât la final, când eroul şi eroina s-au regăsit în cele din urmă şi imaginea s-a estompat, lăsând loc ultimului insert:

„Libertate şi unire, o singură națiune, inseparabilă, acum şi în veci!“

Orchestra a ținut sunetul final şi a urmat o tăcere, o tăcere religioasă, ca la biserică. Întâi am auzit un bocănit. M-am uitat în jur şi, încet-încet, am înțeles că oamenii băteau cu picioarele în podea, până când întreaga clădire a început să vibreze. Apoi a venit o furtună de aplauze şi de ovații, urmată de un vuiet, un cor asurzitor de strigăte pornite din inimă.

Am sărit în picioare, aplaudând şi țipând până m-a durut în gât; am simțit că mi se prelinge ceva pe obraji şi mi-am dat seama că sunt lacrimi. Alături de mine, Mary se urcase în picioare pe scaun, striga, şi lacrimile i se rostogoleau şi ei pe față. Pălăria îi căzuse pe spate, buclele i se revărsaseră pe umeri, dar nimeni nu avea ochi pentru ea. Cu toții erau absorbiți de ceea ce văzuseră pe ecran.

— Fran! Fran! Te-ai fi gândit? Nu eşti *mândră*?

Mi s-a pus un nod în gât şi mi-am zis: *Da*! Asta e, asta caut, asta aştept de ani de zile. Această înflorire, această deschidere a inimilor, a ochilor şi minților, perspectivele grandioase, toate se datorau creațiilor unora ca mine, oameni a căror imaginație mergea dincolo de hotarele realității, aşa că trebuia să construim alta. S-o clădim învățând din greşeli, cu lacrimi şi

sudoare, cu îndrăzneală, şi noroc, şi dăruire. Într-adevăr, eram mândră de acest film, de această industrie. Industria din care făceam şi *eu* parte.

Cu toate că era înăbuşitor de cald în acea sală de cinema – unul dintre noile „palate“ care apăreau ca din pământ, asemănătoare marilor piramide, doar că erau ridicate în cinstea filmului, nu a vreunui rege –, nimeni nu dădea semn că ar fi vrut să plece. Ca nişte jivine fascinate de lumină, rămăseserăm cu ochii la ecranul acum gol, parcă voiam să retrăim momentele care ne vrăjiseră.

— Asta vreau şi eu să fac, i-am spus lui Mary, apucând-o de braţ şi privindu-i faţa încă îmbujorată şi ochii scânteind de emoţie. Vreau să-i fac pe oameni să nu le mai vină să plece din sală. Vreau să-i vrăjesc cu poveştile mele, cu ideile pe care le am! Vreau să fac artă, nu doar spectacol!

— Ai să faci. Şi eu am să fac. Dacă Griffith a putut… adică, Fran, am lucrat cu el la Biograph. Ştiam că e talentat, dar şi arogant. A refuzat sistematic să colaboreze. Aveam atâtea idei, şi el doar rareori pleca urechea la mine. Dar tocmai de-asta e genial, înţelegi? N-a plecat urechea la cei care-i spuneau că nu poate face un film de zece bobine. Nici la cei care-i spuneau că nu poţi intercala scenele aşa cum a făcut el… Doamne, Fran, urmărirea de la sfârşit! Nimeni n-a mai făcut aşa ceva!

Dacă o vedeai pe Mary în momentele acelea n-ai fi zis că e altceva decât un fan ca atâţia alţii. Iar eu ştiam că e într-adevăr pasionată. Iubea filmele cu tot atâta entuziasm precum cei mai înflăcăraţi fani ai ei. Poate că tocmai din această pricină o adorau: în ea se recunoşteau pe ei înşişi.

— Să nu-mi spui că-ţi pare rău că ai plecat de la Biograph la Famous Players!

— Nu! Doamne sfinte, nu! Mă bucur pentru Lillian, a făcut un rol uimitor, nu? La fel şi Mae Marsh… sigur, ea a fost încurcată cu Griffith. Eu l-am refuzat, ăsta a fost unul dintre motivele pentru care s-a purtat aşa de aspru cu mine. Mary a zâmbit ruşinată, iar eu m-am străduit să nu arăt cât de şocată sunt. Nici eu nu ştiu de ce, n-am reuşit niciodată să mi-o închipui pe Mary în situaţii intime, cu toate că, evident, era căsătorită.

— Griffith? A vrut să… să… M-am uitat în jur să văd dacă nu trage cineva cu urechea, apoi m-am aplecat şi i-am şoptit la ureche: A vrut să se culce cu tine?

— Da, bineînțeles. Mary a izbucnit într-un râs zglobiu, parcă îi propusesem să mâncăm o înghețată, şi, pentru prima oară de când o ştiam, m-am simțit mai provincială decât ea. Dar apoi mi-am dat seama că n-ar trebui să mă mir. La urma urmei, Mary era actriță şi începusem să-mi dau seama că drumul actrițelor spre succes este diferit – mai încâlcit decât al celor ca mine, ca Bess sau ca Adela. Văzusem cu ochii mei cum le tratează bărbații pe actrițe; nu erau pe picior de egalitate, iar dacă erai o actriță ambițioasă, atunci… aveai de făcut multe alegeri dezagreabile. Actrițele care-şi doreau roluri mari erau pradă sigură, cel puțin pentru anumiți regizori şi producători. Era secretul lui Polichinelle.

În acelaşi timp, era ciudat, nu, că n-o văzusem niciodată pe Lois Weber făcând avansuri unui *actor* căruia se gândea să-i dea un rol?

Mary râdea şi acum de mutra mea pudică, însă, trebuie să recunosc, cu totul altceva mă uimea. Ceea ce adusesem eu în această prietenie născândă, ca să nu fie aşa dezechilibrată cum mă temeam uneori, era rafinamentul unei femei divorțate, născute la San Francisco. Aveam o educație mai bună decât Mary; terminasem şcoala, studiasem latina şi clasicii şi fusesem crescută în belşug – un belşug cam înăbuşitor, dar belşug. Mary crescuse în lipsuri şi nu mersese deloc la şcoală. Era un subiect delicat pentru ea şi se străduia să compenseze cumva.

În plus, cunoscusem bărbați, mult mai mulți decât Mary, însă, mi-am dat seama cu uimire că, de vreme ce nu eram actriță şi nu crescusem într-un teatru, eram mult mai ferită decât Mary de astfel de situații. Cum de nu-mi dăduse prin cap s-o întreb despre astfel de abuzuri? Câte avuseseră de suferit – şi de tolerat – ea şi altele ca ea, ca parte a prețului usturător pus de unii bărbați pe ambițiile unei femei?

— Vai de mine, Fran, nu mai face mutre! E de la sine înțeles că Griffith se aşteaptă să aibă aventuri cu toate starletele – nici măcar nu e singurul, să ştii. Am aflat din prima zi de lucru cu el, dar n-am spus niciodată „da“, şi nu ştiu cum se face că nu s-a răzbunat pe mine, aşa cum s-a răzbunat pe altele. Pe de altă parte, cine ştie, poate că tocmai de-asta i-am căzut în plasă lui Owen, a adăugat Mary gânditoare. Faptul că am fost cu el m-a apărat de Griffith, şi apoi şi de alți regizori. Şi fiindcă nu aveam de gând să fiu încă o păpuşică la dispoziția lui Griffith, am plecat. E adevărat, îl respectam pentru

ce crea, dar n-am putut îndura să se poarte ca un stăpân absolut. El vrea ca actrițele să zâmbească prosteşte, să facă o reverență şi să întrebe: „Cât de sus?“ atunci când le spune „Sari“. Dar ce a făcut astă-seară m-a uluit. De acum încolo, lumea n-are să se mai întrebe dacă moda asta cu filmele va dura. Aşa va fi, tocmai datorită a ceea ce a făcut Griffith. A ridicat un moft la rang de artă.

— Pentru mine a fost un îndemn să vreau să muncesc şi mai mult, i-am mărturisit când spectatorii au început în sfârşit să se pună în mişcare, îndreptându-se spre ieşire.

Mary şi-a aranjat pălăria aşa încât buclele să-i fie complet ascunse. S-a uitat neliniştită în jur şi parcă a devenit mai scundă şi mai urâțică. Era o şmecherie la care mai recursese şi înainte.

— Totuşi, zece bobine! Asta e întrebarea: Ce vrea publicul de fapt? Filme scurte, la care biletul costă cinci cenți, dar care durează doar câteva minute, sau ceva mai lung, ca o carte, în care să te cufunzi timp de o oră sau două? Sau trei, în cazul ăsta.

Mary a clătinat din cap şi aproape că am auzit cum i se învârtesc rotițele minții. Era încă un lucru pe care îl învățasem despre Mary în scurta vreme de când ne împrieteniserăm: mintea ei nu avea odihnă. Gândea tot timpul, construia strategii, îndârjindu-se să fie mereu cu un pas înaintea tuturor. Nici nu e de mirare că nu se înțelesese cu Griffith – erau atât de asemănători!

— Întrebarea e, a continuat ea gânditoare, sunt destui regizori care…

— Miss Pickford? Mary? a zis o femeie care se oprise pe intervalul dintre scaune şi se plantase în fața noastră, cu un creion şi un carnețel în mână. Îmi dați un autograf?

— Mary? Mary Pickford? Se întorseseră şi alții ca să se uite, şi chiar când întindeam brațul ca s-o apăr cumva, să mă aşez între ea şi ceilalți, ea m-a dat la o parte, şi şi-a scos pălăria, dând la iveală buclele aurii. Aproape imediat am fost înconjurate de un grup numeros. Mary uitase cu totul de discuția noastră. Zâmbea încântată, a semnat absolut toate hârtiile care i-au fost întinse, a strâns toate mâinile, a acceptat să fie strânsă în brațe.

— Scuzați-mă, domnişoară. Am ridicat privirea şi am văzut un bărbat cu o mustăcioară caraghioasă, care mi-a întins o carte de vizită. Sunteți

camerista lui Miss Pickford? Aţi putea să-i daţi cartea mea de vizită? Reprezint compania de cosmetice Mademoiselle şi am dori să discutăm cu Miss Pickford despre o reclamă la crema de faţă.

Până să-i răspund că nu sunt nicidecum camerista lui Miss Pickford, bărbatul s-a pierdut în mulţime chiar când Mary dădea ultimul autograf.

— Vai, Fran, îmi pare aşa de rău. S-a apropiat grăbită de mine, dar se vedea că nu regretă nimic. Avea un zâmbet mulţumit în timp ce-şi îndesa părul sub pălărie. Mama m-a învăţat să nu-i refuz niciodată pe admiratori. Sunt nişte scumpi, nu? Ţin aşa de mult la mine!

Am lăsat-o să mă îmbrăţişeze pe fugă, după care m-a luat de braţ şi am ieşit din clădire.

Am făcut cartea de vizită ghemotoc şi am aruncat-o pe jos.

Am luat-o pe stradă până la maşina lui Mary, un Buick negru, model 1915. Era un autoturism superb, scump şi elegant, şi, văzându-l, n-am putut să nu simt o oarecare invidie. Chiar dacă nu eram cameristă, mai aveam mult până să-mi pot cumpăra propriul automobil. Mary a apăsat pe buton, motorul s-a trezit la viaţă tuşind şi am plecat. Am străbătut străzile largi, urcând şi coborând colinele, până am ajuns în cartierul numit Hollywoodland, unde amândouă închiriaserăm case într-unul dintre noile ansambluri rezidenţiale construite de investitorii imobiliari care înţeleseseră repede încotro bate vântul. Cererea de locuinţe depăşea cu mult oferta acum, când trenurile vărsau zilnic sute de noi cetăţeni. Los Angelesul era în plină expansiune.

Mary a parcat maşina pe stradă cu mişcări sigure şi ne-am îndreptat spre vilele noastre gemene. Erau una lângă alta şi aveau o mică curte comună. Lumina era aprinsă pe veranda casei lui Mary; din umbră s-a ridicat icnind o persoană rotofeie.

— Mamă, a fost uimitor! Trebuie să mergi şi tu, fără întârziere! a exclamat Mary.

— Ce spui? Griffith ăla? Eu n-am uitat cum s-a purtat cu tine la Biograph. Charlotte Pickford şi-a ţuguiat buzele cam lătăreţe, a strâmbat din nasul cam borcănat, iar eu nu mi-am putut stăpâni un zâmbet.

Mama lui Mary Pickford era deja celebră în industria filmului.

„O ador pe Mary, dar pe maică-sa nu pot s-o înghit, spuneau toţi. O

pisăloagă. Mai e şi prietenă cu paharul. Însă Mary nu face un pas fără ea.“

Mie una îmi plăcea Charlotte, îmi plăcea chiar foarte mult. Acum înţelegeam de unde moştenise Mary simţul practic cu care îi uimea pe cei care vedeau în ea fie o fiinţă angelică, fie un adorabil personaj bătăios pe ecran; o creatură făcută din lumină, eter şi dorinţe. Mary cea pe care o ştiam eu era cu totul altfel; în viaţa reală, Mary şi Charlotte Pickford erau de departe cele mai pragmatice femei cu care avusesem de-a face.

Charlotte ţinea contabilitatea pentru Mary şi o preluase şi pe a mea, căci mintea nu-mi era făcută pentru cifre. Banii erau meniţi să fie cheltuiţi, şi acum, când câştigam aşa de bine – cincizeci de dolari pe săptămână! – şi eram de capul meu, nemaiavând un soţ căruia să-i dau socoteală, îmi cumpăram tot ce-mi dorea inima. Doar că situaţia asta n-avea cum să dureze, nu? Nu mă vedeam câştigând aşa de mult pe termen lung. Odată şi odată avea să mă dea cineva de gol, să arate ce escroacă sunt, şi atunci urma să mă întorc la blocul de desen şi la camera închiriată din pensiune. Dar cel puţin aveam să port nişte haine fabuloase.

Charlotte era de părere că sunt imprudentă. Mă îndemna să economisesc fiecare bănuţ, aşa cum făcea Mary. Charlotte era mămoasă, îşi făcea griji pentru mine aproape la fel de mult cât pentru fiica ei, iar eu mă simţeam bine în această postură; mama mea nu se gândea decât la ce o să creadă lumea despre ea din cauza mea.

Bineînţeles, Mary câştiga mult mai mult decât mine. Cât de mult, nu căutasem niciodată să aflu, dar erau sume atât de uriaşe, încât ziceai că sunt bani falşi, iar Charlotte îi investea cumpătat în terenuri, nu în case. Prin urmare, cea mai bine plătită actriţă din lume stătea cu chirie într-o viluţă dintr-un modest ansamblu rezidenţial, alături de cea mai bună prietenă a ei, nou descoperită: eu.

Aranjamentul îmi convenea de minune. Oricât de prinsă eram la lucru, oricât mă distram, mi se mai întâmpla să mă simt singură după plecarea lui Robert. Mă tot mutasem dintr-o pensiune mizeră în alta, fără măcar să-mi mai bat capul cu despachetatul valizelor. Acum practic locuiam împreună cu Mary şi Charlotte şi mă simţeam mai tânără, mai copilăroasă, cum nu mă mai simţisem de ani de zile. Mi se părea că, din prostie, devenisem adult peste noapte, aruncându-mă în două căsătorii dezastruoase; crescusem prea

repede, luându-mă pe mine însămi şi problemele mele mult prea în serios.

Dar în filme timpul nu curge mereu într-un sens. Coteşte încolo şi încoace, sare înainte sau înapoi, şi oricând există o şansă de mântuire. Asta mi se întâmpla mie acum? Aveam şansa de a mă întoarce şi de a o lua de la capăt? Asta îmi dăruise Mary?

Având-o pe Mary vecină, mă simțeam de parcă mă întorsesem la pension şi retrăiam acele zile fericite, până să-mi sucească bărbații minţile şi s-o iau razna. Bârfeam şi chicoteam ca două şcolărițe, colege de cameră; încercam una pe alta tot felul de coafuri şi făceam planuri de viitor. Acum, dacă-mi era urât singură, ori mă plictiseam, ori eram tristă, nu aveam decât să ies în prag şi s-o strig pe Mary, care îmi răspundea cu vocea ei dulce, cântată. Intram una în casa alteia fără să mai batem – nici una din noi nu încuia uşa – şi făceam tot felul de experimente culinare, catastrofale, trebuie să recunosc. Îmi aduc aminte că, odată, Mary a avut ideea să facă biscuiți cu ciuperci! Oricum, nu conta dacă era să ne otrăvim, fiindcă Charlotte, mamă extraordinară, era mereu la post şi repara orice greşeală.

Nu-i mai vedeam pe amicii de la Ship Café atât de des cum mi-aş fi dorit, pentru că lui Mary nu-i plăcea să iasă în oraş. Ea, aşa de încrezătoare pe platoul de filmare, era incredibil de sfioasă şi de rezervată când ieşea din casă. Cred că din cauză că nu beneficiase de o educaţie potrivită; de aceea, spiritul ei, altminteri atât de viu în faţa camerei, pălea în aceste împrejurări. Cele mai multe sâmbete le petreceam acasă, toate trei; făceam floricele de porumb şi ne aşezam pe verandă, să ascultăm poveştile cu zâne şi spiriduşi depănate de Charlotte.

Simțeam că m-am schimbat şi se vedea pe mine. Mary nu mai era nici ea cea dinainte. Nu mai era păpuşa de porțelan circumspectă şi grijulie, totdeauna în alertă, pe care o cunoscusem cu câteva luni în urmă. Într-un răstimp neaşteptat de scurt fiecare devenise viaţa celeilalte. Era ca şi cum Mary, după ce se hotărâse că merită să aibă o prietenă, lepădase corsetul prea strâns pe care îl purta de ani de zile. Eram uimită de încrederea şi căldura cu care se purta faţă de mine.

O iubeam din tot sufletul pe Mary, fata copilăroasă şi zvăpăiată care izbucnea în râs din te miri ce şi mă surprindea cu lucrurile hazoase pe care le spunea. Uneori, când făceam câte o năzbâtie – de pildă când am învăţat-o

să arunce spaghete pe perete ca să vadă dacă sunt făcute, şi, în scurtă vreme, bucătăria era îmbrăcată în fire de cocă –, vedeam cu uimire că ochii, până atunci sclipind de bucurie, i se umpleau de lacrimi.

— Of, Fran, mi-a mărturisit odată în timp ce-şi ştergea lacrimile. Tu nu ştii, nici n-ai cum, că n-am avut niciodată prilejul să mă distrez aşa. Să fiu copil. De când mă ştiu muncesc.

Am strâns-o în braţe cât am putut de tare. Cât aş fi vrut să-i pot da copilăria înapoi, să întorc timpul.

Odată cu apusul soarelui ne lăsam de şotii. Seara, ne puneam părul pe bigudiuri sau, dacă era zi de spălat, ne duceam în bucătăria lui Mary şi ne lăsam pe mâna lui Charlotte, care ne răsfăţa pe amândouă. Sigur, cu părul meu, treaba era mai simplă – era păr şi atât. Cosiţele lui Mary erau cu totul altceva. Păreau o persoană aparte, atâta grijă, timp şi răspundere pretindeau. Biata Mary era prizoniera acelor bucle lungi şi blonde care trebuiau să fie clătite cu şampanie şi suc de lămâie, după care Charlotte le răsucea cu infinită răbdare pe degete şi le lega cu moaţe de pânză în fiecare seară.

În timp ce ni se usca părul, stăteam pe leagănul de pe verandă, bucurându-ne de parfumul levănţicii plantate de Charlotte în curte. La lumina tremurătoare a felinarelor atârnate de tavan îi citeam lui Mary recenzii de carte; căutam tot timpul noi idei, pe care Adolph Zukor, producătorul de la Famous Players, să le cumpere pentru ea.

Totodată, începusem să-i împărtăşesc ideile mele şi îi apreciam comentariile. Mary Pickford se pricepea la filme mai bine decât oricine altcineva – mai bine decât Lois, decât Bosworth, poate chiar şi decât marele Griffith însuşi. Ori de câte ori veneam cu o poveste, Mary se gândea pe loc la aspectele tehnice.

— Mda, ideea e drăguţă, Fran… Trei maşini gonind una după alta… Dar cum filmezi aşa ceva? Ai nevoie de câte un aparat de filmare pe fiecare maşină, după cum ai scris tu scenariul, şi asta nu e posibil pentru un film de o bobină, financiar vorbind. Dacă îl întinzi la două sau trei bobine… poate, dar n-aş băga mâna în foc. Intriga e prea subţire…

Mă uitam la prietena mea, acea logodnică a filmului, delicată şi uneori înspăimântător de inteligentă, clătinam din cap şi luam notiţe. Şi băgam la cap.

— Fetelor, vă e foame? ne-a întrebat Charlotte, cu toate că era târziu. Se uita neliniştită la Mary; îmi spusese în secret că Mary e prea slabă şi că e îngrijorată din cauza ei. Pe de altă parte, Mary îmi explicase că Charlotte nu înțelegea că aparatul de filmat te face să pari mai grasă. Ceea ce reprezenta un avantaj la teatru – fiindcă puteai fi mai bine văzută chiar şi din ultimele rânduri – era un neajuns în film; din pricina asta abia ciugulea din mâncare.

Am tras aer pe nas: mirosea a pui cu găluşte. Pe maşina de gătit a lui Charlotte fierbea mereu câte ceva, o mâncare aşa de consistentă şi de apetisantă, că te îngrăşai doar respirându-i aroma.

— Miroase delicios!

În dulapul din bucătărie era întotdeauna ascunsă şi o sticlă sau două, dar mă făceam că nu văd. Charlotte bea, dar Mary refuza să spună ceva rău pe seama ei.

— Habar n-ai tu, Fran, repeta clătinând din cap. N-ai de unde să ştii cât de greu i-a fost mamei când eram noi mici. Ce săraci eram, cum n-am avut niciodată casa noastră. Mama îşi făcea curaj cum putea şi ea.

Bineînțeles, una e să bei când şi când, alta să fii beţiv, aşa că întorceam capul în serile când lui Charlotte începea să i se împleticească limba şi se apuca să ne istorisească, plină de nostalgie, ce viaţă frumoasă dusese în turnee, viaţă care nu semăna câtuşi de puţin cu privaţiunile de care îmi vorbise Mary. În serile acelea, accentul ei irlandez era şi mai pronunţat.

— De fapt, nu prea mi-e foame, m-am hotărât să spun, cu toate că îmi chiorăia stomacul; chiar dacă nu voiam să fiu actriţă, nu mă deranja să creadă lumea că sunt. Mulţumesc oricum, doamnă Pickford.

— Spune-mi Charlotte, scumpo. De câte ori să-ţi mai aduc aminte?

— Charlotte, am repetat zâmbind.

Uşa de la intrare s-a deschis şi s-a trântit. Două siluete au ţâşnit afară, zguduindu-se de râs.

— Hei, Mary!

— Salutare, surioară!

— Unde vă duceţi? i-a întrebat Mary pe fratele şi pe sora ei, încruntându-se.

Jack Pickford era un băiat subțire, cu aparență aproape feminină, în ciuda mustăţii. Lottie Pickford era o fată vânjoasă, gălăgioasă, care, la cei

douăzeci şi doi de ani ai ei, arăta deja cam neîngrijit. Avea ochii surorii ei, doar că era brunetă şi nestăpânită în purtări, şi nu se sinchisea de părerea celorlalți, în timp ce Mary era disciplinată şi atentă la tot ce făcea.

— Mergem să ne distrăm. Vino şi tu cu noi, a strigat Jack, şi Lottie a râs ținându-se cu mâinile de burtă.

Mary s-a încruntat.

— N-aveți treabă mâine dimineață?

— Ba da. Dar o să ajungem. Poate mergem îmbrăcați în aceleaşi haine, dar de ajuns, ajungem, a promis Lottie râzând, şi amândoi au alergat la maşina lui Mary, fără măcar să-i ceară voie.

Mary a privit în urma lor, apoi s-a întors spre noi, cu mâinile în şolduri.

— Eu le-am găsit slujbele astea! Dacă nu eram eu, n-ar fi găsit de lucru! Însă de ei depinde să le păstreze. Nu ştiu ce să mă fac cu ei, mamă. Pur şi simplu nu ştiu. Vorbesc cu ei, dar nu mă ascultă. Unde greşesc?

— Nu greşeşti cu nimic, iubito. Aşa sunt ei. Iubeşte-i aşa cum sunt, fii fată bună, cum ai fost întotdeauna. De-aia sunt mândră de tine. Eşti bucuria şi sprijinul vieții mele, o alinta Charlotte.

Până la urmă, mai codindu-se, Mary a zâmbit din nou, cu toate că privirea îi rămăsese severă, mânioasă. Cât despre mine, mi-am ținut gura. Învățasem pe propria piele că nimeni, în afară de Mary însăşi, nu avea voie să-i critice familia.

Apoi a venit rândul lui Charlotte să se încrunte.

— A venit *ăla* ceva mai devreme.

— Owen? Ce voia?

— Bani.

— I-am dat alocația acum două zile.

— Ştiu, tu eşti mărinimoasă. Nu-ți mai bate capul. Mă ocup eu de el.

— Nu, mamă, nu. Am să vorbesc mâine cu el, a spus Mary, şi parcă s-a cocoşat sub o grea povară.

— Vin şi eu cu tine, i-am şoptit fără să stau pe gânduri, şi Mary mi-a zâmbit recunoscătoare.

— Eşti cam palidă, a zis Charlotte învârtindu-se pe lângă noi ca o cloşcă. Du-te neîntârziat la culcare, scumpa mea. Şi tu la fel, Fran. Vă aduc sticle cu apă fierbinte şi lapte cald.

Mary mi-a aruncat o privire exasperată, dar şi amuzată în acelaşi timp, însă mamei i-a răspuns pe un ton blajin:

— Mulţumesc din suflet, mamă, dar vreau să mai stau câteva minute cu Fran aici, afară, dacă nu te superi. Tu însă du-te la culcare. E târziu.

Era târziu şi pentru noi, de fapt. Se făcuse ora zece, şi a doua zi trebuia să fim la studio la şapte.

— Bine, dragelor. Mă duc să mă culc în pătucul meu de văduvă, a zis Charlotte, dar mi-a făcut cu ochiul.

— Fran, ştii ce mă gândeam? Adică, înainte de… astea. Mary a schiţat un gest, obosită, şi s-a trântit pe perne, într-unul din fotoliile de nuiele de pe verandă.

Eu m-am aşezat pe celălalt şi mi-am scos oftând de uşurare pantofii foarte eleganţi, dar prea strâmţi. I-am aruncat cât colo şi, rămasă doar în ciorapi, am început să-mi mişc degetele, ca să le dezmorţesc.

La un moment dat, am ridicat privirea spre stele. Erau aşa aproape, încât mi se părea că le-aş putea împrăştia cu un bobârnac, ca pe nişte bile de biliard.

— La ce?

— Mă gândeam la seara asta, cât de entuziasmată sunt, de subjugată – nu exagerez – de filmul lui Griffith. De toate filmele. Sunt îndrăgostită, ăsta-i adevărul. Şi nu înţeleg cum de nu pot avea aceleaşi sentimente pentru soţul meu. De ce simt doar că mă trage înapoi, că e o povară.

Nu i-am răspuns pe loc, voiam să aleg cu atenţie dintre multele idei care îmi veniseră. În mod inexplicabil, Mary îi lua apărarea soţului ei. Chiar dacă nu suporta să trăiască alături de el.

— Eu cred că Owen se simte ameninţat de talentul tău, dacă mă întrebi pe mine. Plus că, draga mea, te-ai măritat de tânără, când nu ştiai mai nimic despre el.

— Ei, toate astea le ştiu. Dar nu despre asta vorbesc. Nu ştiu, Fran, dacă… dacă am să fiu vreodată atât de interesată de vreun bărbat cum sunt de cariera mea şi de filme. Singura pasiune pe care o cunosc – de câtă pasiune oi fi capabilă în inima mea – e dedicată meseriei mele. Meseriei *noastre*. La lumina lunii, figura delicată a lui Mary părea mai urâtă, mai banală decât ziua. Figura ei era făcută pentru reflectoare şi prim-planuri.

Uneori mă gândesc că sunt doar pe jumătate femeie, din cauză că-mi iubesc atât meseria, din cauză că numai despre asta vreau să vorbesc, numai la asta mă gândesc. N-ar trebui să fim aşa, nu? Noi, femeile, adică. N-ar trebui să iubim ceva mai mult decât putem iubi un bărbat.

— Dar bărbaților le convine. Spre uşurarea mea, discuția se îndepărtase de Owen. Owen era crucea pe care o avea Mary de purtat, penitența prin care credea că poate îşi va răscumpăra succesul. Nu aveam nici o intenție să mă pun împotriva sentimentului de vinovăție al catolicilor.

— Da, cred că da. Nu i-a zis nimeni lui Edison că ar trebui să stea mai mult acasă cu soția, a spus Mary cu un zâmbet trist. Necazul e că uneori mi se pare că eu sunt de vină. Sau că-mi lipseşte ceva. Mă frământ mult din pricina asta. N-are nimic de-a face cu faptul că sunt femeie, ci cu inima… cu inima mea. Cu puterea mea de a iubi.

— Owen nu e iubirea vieții tale, i-am reamintit. Nicidecum. Am fost crescută cu convingerea că avem cu toții parte de o mare iubire o dată în viață.

— Dar sunt eu capabilă de o mare iubire? Aş recunoaşte-o măcar? Tu nu te gândeşti la aşa ceva?

— N-ai întrebat persoana potrivită, am oftat gândindu-mă la trecutul meu, ceea ce nu făceam de obicei. Am divorțat de două ori, mai ții minte?

— Fiindcă te îndrăgosteşti una-două? Fiindcă ai inimă?

— Fiindcă mă îndrăgostesc prosteşte. Of, Mary, adevărul e că atât mi-a dat prin cap: să mă mărit. Eram o păpuşică fără minte. Lucrurile stau cu totul altfel acum. În sfârşit, am ceva de făcut, ceva ce îmi place să fac. Cum spuneai şi tu: nu ştiu dacă îmi doresc să fiu iar îndrăgostită. Pentru o femeie, dragostea e…

— Înăbuşitoare?

— Complicată. Nu crezi? Dacă s-a îndrăgostit, un bărbat poate să-şi vadă de treburi ca şi înainte. Ba chiar capătă o oarecare distincție. Are ceva în plus. Pe când unei femei, dragostea nu-i adaugă nimic; dimpotrivă, îi ia ceva. De ce-oi fi simțind că, dacă mă îndrăgostesc, înseamnă că trebuie să renunț la ceva?

— Exact la fel simt şi eu, Fran! Exact la fel! a exclamat Mary aplecându-se spre mine, cu palmele pe genunchi. Nu vreau să renunț la nimic! Nu

vreau să renunţ la cariera mea pentru ca Owen să se simtă mai bărbat, iar el tocmai asta îmi cere, zilnic. Tot timpul cât suntem împreună mă sâcâie, se căzneşte să mă facă să mă simt neîmplinită ca femeie doar pentru că sunt ambițioasă.

— Owen e un tâmpit. Na, am zis-o, dar nici că-mi păsa. Din fericire, Mary a izbucnit în râs.

— Da, este. Cu toate astea, n-aş vrea să-l văd eşuând. Pe de altă parte, nu sunt dispusă să-mi sacrific succesul pentru el. Dar dacă soția lui s-ar zbate să-şi facă o carieră, nici nu s-ar pune problema să lase ceva de la el.

— Aşa e. M-am îndreptat de spate, cu capul ridicat şi pumnii strânşi, cuprinsă de mânie. Mă înfuriasem gândindu-mă la toate aşteptările noastre iluzorii, la rolurile care ne erau impuse; roluri şi aşteptări pe care nu eram lăsate să le alegem.

Dar chiar în acele momente de îndreptățită mânie îmi spuneam în sinea mea: „De fapt, sunt mulțumită. Chiar în clipa asta. Sunt mulțumită să mă aflu aici, să stau de vorbă cu Mary, care simte exact ca mine. Semănăm aşa de mult… Cine altcineva m-ar înțelege?“

— Om fi doar noi aşa? Alte femei n-or gândi la fel? se întreba Mary jucându-se cu tivul de dantelă al rochiei, apoi cu un nasture de pe botina de mătase.

Mi-au venit în minte mama şi toate prietenele ei din San Francisco, femei care, pe cât se părea, se mulţumeau să fie doar decorative şi să gândească ceea ce le spuneau soții lor. Până şi Lois Weber nu lucra decât pentru studiouri care îl angajau şi pe mult mai puțin talentatul ei soț, chiar dacă în acest fel refuza oferte foarte avantajoase pentru cariera ei personală.

— Unele femei sunt mulţumite în căsnicie. Mama ta era fericită pe vremea când trăia tatăl tău?

— Sincer, nu ştiu, a răspuns Mary şi s-a afundat în fotoliu, ascunzându-şi fața în umbră. Nu-mi aduc aminte mai nimic de pe vremea aia. Eram mică, n-aveam decât cinci ani. De ce nu s-a măritat mama din nou, ca să nu fiu eu obligată să întrețin familia de la o vârstă fragedă? Ar fi avut de unde alege, chiar găsise pe cineva odată, într-un turneu. Însă noi trei – Lottie, Jack şi cu mine – ne-am împotrivit din răsputeri! Bărbatul ăla, bietul de el, n-a avut nici o şansă. Noi aveam atâta nevoie de mama atunci! Sigur, acum am

crescut, dar poate că şi ea e prea bătrână. Poate că regretă. Nu vreau s-o întreb. Cred că nu vreau să aflu răspunsul.

— Eu nu vreau să ajung aşa, să am regrete la bătrâneţe. Dacă mă gândesc bine, cred că de-asta mă tem cel mai tare – să privesc în urmă cu regret, să-mi pară rău de toate lucrurile pe care nu le-am făcut.

— N-aş fi zis că ţie ţi-e teamă de ceva, Fran, a spus Mary, şi admiraţia din vocea ei mi-a făcut mai multă plăcere decât s-ar fi cuvenit.

— Dar ţie de ce ţi-e frică? Eu ţi-am mărturisit care mi-e teama. Acum e rândul tău.

— Ei, cred că deja o înfrunt. Vorbea atât de încet, că abia înţelegeam ce spune.

— Nu-i cinstit din partea ta. Trebuie să-mi spui.

— Bine, am auzit-o oftând în întuneric. Mi-e teamă să nu pierd totul. Să mă întorc de unde am plecat, când făceam turnee şi trăiam de azi de mâine, ca nişte câini de pripas. Să nu mai fiu în stare să am grijă de mama, de Jack şi de Lottie… da, de asta mi-e teamă. Cred că e cea mai mare spaimă a mea.

— Mai mult decât să te îndrăgosteşti?

— A, da. Nici nu se poate compara.

— Totuşi, eu n-aş vrea să-mi iau gândul de la dragoste, şi nici tu n-ar trebui să renunţi. Odată, cine ştie… Dar acum… of, Mary! Nu mai aveam răbdare să stau pe scaun. Am sărit în picioare şi m-am apucat să mă plimb în sus şi în jos pe verandă. Am ridicat privirea spre stele şi am avut impresia că fuseseră puse acolo pentru nimeni altcineva decât pentru mine. Erau ale *mele*, le puteam aduna când voiam. Iar dacă aş fi putut, aş fi păstrat-o pe cea mai strălucitoare pentru mine, şi pe celelalte i le-aş fi dat lui Mary.

— Viitorul mă aşteaptă! M-am răsucit şi m-am sprijinit de balustrada verandei. Atmosfera era electrizantă, mă molipsisem şi eu în aşa măsură, încât mi se părea că până şi vârfurile firelor de păr aruncau scântei. Pot să fac atâtea lucruri aşa cum le gândesc eu. De curând am aflat, de fapt… mi-am îngăduit *să cred*. Iar acum, în seara asta, când am văzut filmul… a fost ca şi cum m-aş fi îndrăgostit. Sunt ameţită, inima îmi bate cu putere, la noapte n-am să pot să dorm. Mă simt ca o eroină îndrăgostită, din romane. Dar nu mă simt aşa decât când mă gândesc la cariera mea! Pentru un bărbat n-am simţit niciodată aşa ceva. Niciodată. Şi, dacă vrei să ştii, nici nu-mi

pasă.

— Ştiu cum e! Ştiu! Mary a sărit şi ea în picioare şi m-a luat de braţ. În jur era linişte şi pace, oriunde te uitai, oriunde, în afară de veranda unde stăteau două femei ambiţioase, care nu-şi găseau liniştea. În seara asta tot ce-mi doresc e să visez la filmul ăla. E chiar aşa rău? Că prefer să visez la un film decât la un bărbat? Nici măcar la propriul meu soţ?

— Nu cred că-mi doresc să fiu „normală“, dacă asta vrei să spui. Tu ai vrea? Ai vrea să dai totul deoparte pentru o iubire obişnuită? Bărbat? *Copii*?

Mary n-a răspuns şi, cu toate că stăteam una lângă alta, am simţit că se îndepărtase de mine. Mai făcea aşa câteodată, se izola de lume ca să-şi cruţe energia, s-o păstreze, să păstreze tot ce avea mai bun pentru aparatul de filmat. De câte ori se purta astfel mi se părea că îmi ascunde ceva, ca şi cum n-ar fi avut încredere în mine, şi purtarea ei mă rănea. Eu una îi împărtăşeam absolut *tot*.

Cu un oftat abia auzit, Mary şi-a desfăcut braţul de al meu. S-a îndepărtat şi s-a retras în întuneric. Nici măcar nu mi-a urat noapte bună. Pur şi simplu a plecat, fără o vorbă.

Am întors ochii spre stele. Mai aveam încă multe de învăţat despre Mary şi, oricât de apropiate eram, oricât aş fi crezut că ne asemănam, probabil că n-aveam să aflu niciodată totul despre ea. Chiar dacă se grăbise să-mi facă loc în viaţa ei, de parcă tocmai de mine avea nevoie, luându-mă complet pe nepregătite şi ameţindu-mă, ba chiar insistând să-i dau un nume de alint: „Fetissa, sunt Fetissa ta cuminssică din Orassul sconcssilor, ţii minte? Când ai zis că supa mea de conopidă miroase a sconcs? Ştii, când eram mică, nu mă alinta nimeni. Aşa că mă alint singură acum!“ Cu toate astea, nu avea deplină încredere în mine.

Oare avea – sau era în stare să aibă – încredere în cineva?

După ce am auzit uşa închizându-se în urma lui Mary, m-a ajuns oboseala unei zile prea lungi. Am căscat, pe urmă m-am întins, am desfăcut braţele larg şi am început să mă rotesc încet pe verandă, creându-mi propria adiere de vânt, simţind aerul călduţ al nopţii cum îmi apasă în palme. M-am apucat să îngân o melodie; n-o auzisem nicăieri, cel mult în aerul din jur, atât de plin de promisiuni şi de posibilităţi. Cu toată oboseala, aş fi putut rămâne acolo noaptea întreagă, să mă uit la stele, să-mi văd viitorul scris în fiecare

din ele… dar, brusc, m-am oprit şi m-am cuprins cu braţele.

Eram singură. De multă vreme nu mai fusesem absolut singură, şi tânjeam după şi mai multă singurătate. Aveam nevoie să merg undeva, într-un loc în care să pot cugeta şi pătrunde înţelesul celor văzute seara, în sala de cinema. Căci *Naşterea unei naţiuni* a lui Griffith nu era doar rezultatul unei evoluţii – aşa ceva se vedea zilnic în meseria asta nebună –, ci o *revoluţie*.

Mary avea dreptate. De acum încolo, lumea va trebui să ia filmele în serios.

Am pornit pe aleea de piatră spre căsuţa mea – o casă întreagă, doar a mea. Cât fusesem măritată, şi cu primul, şi cu al doilea soţ, locuisem în apartamente. Îmi plăcea mult vila asta micuţă, decorată după gustul meu, unde nu aveam de dat socoteală nimănui.

Nu împărtăşeam gustul victorian al lui Charlotte pentru mileuri, feţe de masă şi acuarele prinse în rame groase, aurite. Ce gusturi avea Mary nu prea ştiam, dar abia acum îmi dădeam seama de asta. Însă cu Mary, spre deosebire de celelalte prietene ale mele, nu mersesem niciodată la cumpărături, nu răsfoisem cataloage sau reviste, cu excepţia uneia singure: *Photoplay*. N-o auzisem niciodată pe Mary dându-şi cu părerea referitor la gospodărie, nici măcar la mâncare; părea că se mulţumeşte s-o lase pe mama ei să hotărască.

Ori poate că părerile ei se limitau la spaţiul studioului?

Casa mea era ordonată – dacă nu luai în seamă caietele şi mapele cu schiţe împrăştiate peste tot – şi decorată simplu, cu câteva tablouri dragi mine, majoritatea pictate sau desenate de mine însămi şi prinse în rame subţiri de lemn. Toate vazele erau pline de flori, şi de ce nu, de vreme ce întregul Los Angeles era o grădină aşteptând doar să fie culeasă? Îl rugasem pe Mickey să-mi facă un birou dintr-o bucată de placaj, pe care o fixasem în cuie sub o fereastră. În weekendurile când Mary nu mergea la filmare, stăteam acolo, respiram parfumul levănţicii, moţăiam, legănată de zumzetul liniştitor al albinelor care se învârteau în jurul muşcatelor din ghivece şi scriam cu furie, poveste după poveste. Pe unele le trimiteam revistelor, ca să le publice, pe altele le păstram ca să le dezvolt şi să le transform în scenarii de film.

Acum, că îmi îngăduisem în cele din urmă să scriu – ce ciudat, credem că suntem la mâna altora când e vorba să facem ceva sau nu, şi, de fapt, puterea de a hotărî e în mâinile noastre –, aveam impresia că sunt un izvor nesecat de poveşti. Curgeau din mintea mea spre mâna care le scria asemenea unei ape şi nu dădeau semne că s-ar sfârşi vreodată. Unele erau bune, altele proaste – unele chiar *foarte* proaste –, dar important e că găseam oricând una nouă de spus. Atuurile mele erau un instinct fără greş, disciplina şi dorința de a lucra. Iar instinctul îmi spunea că, dacă nu-mi era teamă că am să rămân fără vorbe şi poveşti de istorisit, atunci mă aştepta succesul.

Am stins lumina şi m-am dus în dormitor, unde aveam un dulap plin cu rochii, pelerine şi pantofi. Mi-am scos rochia de catifea purpurie, abia cumpărată, am netezit-o cu peria de haine, strănutând din cauza prafului ridicat, şi am atârnat-o pe umeraş. Am oftat mulțumită, contemplându-mi garderoba. Îmi plăcea să merg la cumpărături, era singura mea extravaganță. Ce să fac cu o maşină de lux sau cu o sticlă de şampanie scumpă? Cu hainele, în schimb, era cu totul altă poveste! Silueta mea era tocmai potrivită pentru ce era la modă în acel moment; eram subțire, ceva mai înaltă decât media, practic aveam măsuri de model. Şi nu era vorba doar de cum arătam îmbrăcată în acele haine, ci şi de felul cum mă simțeam în ele.

Hainele îmi confereau un aer aparte, îmi imprimau o anume dispoziție, îmi dădeau o legitimitate pe care, în sinea mea, ştiam că n-o câştigasem încă. Luându-mă după Lois Weber, am hotărât că, dacă mă îmbrăcam mai bine decât toți cei cu care lucram, chiar şi decât Mary, atunci vor fi nevoiți să mă ia în serios pe mine, cea nou-venită. Sau măcar să mă ia în *seamă*.

Oricât de mică ar fi fost vila – nici nu se compara cu imensa casă a mamei din San Francisco –, era a *mea*. O cumpărasem şi o decorasem cu banii mei. Şi, cu toate că mă bucuram să le am pe Mary şi pe Charlotte la doar doi paşi distanță, mă simțeam încă şi mai bine ştiindu-mă singură, fără obligații, după atâția ani de căsnicie înăbuşitoare. Spre deosebire de Mary, eu locuisem împreună cu ambii mei soți.

Şi totuşi, patul rece în care adormeam singură îmi aducea mereu aminte de singurul lucru plăcut dintr-o căsnicie. Erau nopți când nu dormeam;

stăteam trează în pat şi mă gândeam dacă să mă mărit iar, doar ca să simt în fiecare zi atingerea reconfortantă a trupului cald şi solid al unui bărbat, să-i simt muşchii încordaţi, să-mi înfig degetele în părul lui încâlcit şi să-mi frec pielea de obrajii lui aspri, nebărbieriţi. De când mă mutasem lângă Mary nu mai avusesem curaj să aduc bărbaţi acasă. Ştiam că ea n-ar fi fost de acord.

Pe de altă parte, Mary era căsătorită şi nu trebuia să doarmă singură în pat, dacă nu voia.

Dar dacă Mary avea dreptate? Dacă nu aveam puterea de a iubi cu toată fiinţa mea? Acestea fiind zise, n-ar trebui să mă mărit din nou, la un moment dat, ca să am alături un trup de bărbat noapte de noapte? Ştiind că nu-l iubisem pe nici unul din soţii mei? La vremea respectivă, cinstit vorbind, nu făcusem o tragedie din eşecul celor două căsătorii; le luasem mai degrabă ca pe nişte greşeli reparabile, comise din cauză că mă căsătorisem cu doi bărbaţi la fel de indiferenţi din punct de vedere sentimental cum eram şi eu. Însă data viitoare s-ar putea să nu mai am atâta noroc. Era de ajuns să mă uit la Owen şi la Mary.

Ce ciudat! În ciuda greşelilor pe care le făcusem, îmi închipuisem mereu că, într-o bună zi, am să iubesc într-adevăr un bărbat, la fel ca… da, la fel ca în scenariile de film pe care scriam. Dar dacă n-aş iubi aşa, ar fi oare o tragedie?

Şi oare îmi doream să am copii odată şi-odată?

Ei, fir-ar să fie! Mi-am tras perna peste cap ca să alung gândurile astea *feminine*, convenţionale şi dezgustătoare. Voiam să fiu din nou în sala de cinema, să mă concentrez doar asupra *Naşterii unei naţiuni*. Voiam să retrăiesc sentimentul de a fi în acelaşi timp un spectator ca toţi ceilalţi, uimită de ceva nemaivăzut, şi unul dintre cei care creează astfel de filme. Să fiu mândră şi uluită. Şi dornică să creez şi eu ceva asemănător.

Cum stăteam întinsă în pat, bătăile inimii mele s-au preschimbat din nou în tropăit de picioare – mă întorceam la bubuitul frenetic al tobelor. Ca şi cum nemişcarea trupului nu putea face faţă clocotului interior. Nu mai auzisem niciodată ceva asemănător, nici la operă, nici în vreun muzeu de artă, la vreun concert sau simfonie.

Am dat perna la o parte şi pe fereastră am văzut iar stelele. Am ales una. O singură stea din toate stelele care mi se ofereau. Un singur lucru pe care

îmi propuneam să-l împlinesc. Înainte – sau în loc de? – a avea un soț, şi copii, şi tot restul.

Poate că-mi făcusem visuri prea mari când eram mai tânără şi tânjeam să devin cântăreață, pianistă, pictoriță. Îmi împrăştiasem puterile de parcă trăgeam cu alice şi de aceea nu nimerisem nici o țintă.

Drept care, în seara aceea m-am concentrat doar pe una. Voiam să stau în întunericul unei săli de cinema, înconjurată de oameni ca mine, oameni care aveau nevoie de filme, de magie, de râs, de lacrimi şi emoții. Voiam să stau printre semenii mei şi să-mi văd numele pe ecran. Nu ca actriță, ci în calitate de creator; voiam să fiu persoana cu viziune.

Cea care putea înnebuni publicul şi porni o revoluție de una singură.

— Ai văzut, Mickey? Ai văzut? Mary s-a năpustit în cabina ei, şi eu am venit în goană după ea, vărsând cafeaua din ceaşca pe care o țineam în mână. Mickey Neilan era deja acolo şi ne aştepta, cu picioarele întinse nonşalant pe măsuța de machiaj – o obrăznicie pe care Mary nu i-o îngăduia decât lui.

— Mai încet, Mormolocule, s-a strâmbat Mickey. Am avut o noapte de pomină.

Mary a clătinat dojenitor din cap, dar pe buze i-a înflorit un zâmbet drăgăstos; îi înțelegeam purtarea îngăduitoare. Ce avea Mickey şi nu aveau alții? Îmi bătusem capul să pricep, din prima zi când îl văzusem, ziua când o cunoscusem şi pe Mary.

Mickey nu mai era de mult băiat bun la toate în studio. Măsliniu la față, era prea chipeş ca să treacă neobservat. Acum juca roluri principale, ca partener al lui Mary în unele filme. Abia terminaseră unul, intitulat *Fata de ieri*, în care un rol cu greutate fusese interpretat de subsemnata. Cum de mă lăsasem convinsă de Mary să joc rolul rivalei ei în filmul ăsta n-aş şti să spun, deşi, bineînțeles, aveam o explicație: nu eram în stare să-i spun „nu“ lui Mary.

Când ne-am uitat la copiile de lucru mi-a fost parcă şi mai greu să înțeleg de ce mă tot îndemnau să mă las filmată.

— Sunt lamentabilă! Parcă aş fi înghițit un băț! Nici nu mă compar cu tine, Mary! Vorbeam sincer şi nu eram invidioasă. Mary avea un har care mie îmi lipsea şi pe care nu aveam cum să-l capăt, fiindcă nu se putea

învăța.

Pe de altă parte, aveam şi eu un talent pe care Mary nu-l avea. Cu toate că era capabilă să îmbrace roluri diferite în filme, în viața reală era total lipsită de imaginație.

— Trebuie să ai răbdare, m-a consolat Mary, nici ea prea convinsă, dar n-a părut că regretă când i-am spus, având grijă să audă şi cei din jur, că am terminat-o cu filmatul, odată pentru totdeauna.

Mickey era partenerul lui Mary în filme şi, privindu-i cum joacă împreună, am simțit că e ceva mai mult la mijloc, cel puțin din partea lui. Chiar şi când aparatul nu filma, Mickey îi arunca priviri drăgăstoase. Şi ori de câte ori Owen venea s-o ia pe Mary la cină – deşi nu l-am văzut niciodată să-şi petreacă noaptea la vilă şi renunțasem să înțeleg ciudata lor căsnicie –, Mickey se apuca să bea mai devreme ca de obicei.

— Mickey, eşti mahmur? l-a întrebat Mary cu duioşie în glas, dându-i picioarele la o parte de pe cutiile ei cu farduri.

— Rău, Mormolocule. Mai rău nici că se poate. Ce? Ce să văd?

— *Naşterea unei națiuni* a lui Griffith. L-ai văzut? Ce impresie ți-a făcut? Eu şi Frances am mers aseară să-l vedem.

— Nu mai spune! Mickey a deschis un ochi pe jumătate şi s-a uitat spre mine.

I-am întins ceaşca de cafea.

— Mickey, a fost ceva remarcabil, a spus Mary, s-a aşezat şi s-a apucat să se machieze, ca o adevărată profesionistă, căci nu lăsa pe nimeni s-o machieze. Nu mi-a plăcut niciodată Griffith ca om, dar ca profesionist, l-am respectat întotdeauna. A schimbat industria filmului… ai să vezi. De-acum încolo lumea o să ne ia în serios.

— E cea mai proastă veste pe care am primit-o, a mârâit Mickey, şi-a dat picioarele jos de pe masă şi s-a ridicat.

— Ce naiba te-a apucat? m-am minunat eu, aşezându-mă pe un taburet. Nu vrei să fii luat în serios? Ca artist?

— Ferească Domnul!

— Bine, Mickey, dar tu eşti bun… cu adevărat! Nu doar ca actor, ci şi ca regizor.

Îmi era ciudă că Mickey nu se respecta pe el însuşi şi nici nu-şi respecta

talentul. S-ar fi zis că filmele îl scoteau din sărite, dar în acelaşi timp nu putea să se țină deoparte. Plus că era aşa de talentat… dar parcă şi asta îl scotea din fire. Ca şi cum, din cauza talentului pe care îl avea, nu putea să bea cât ar fi vrut.

— Fran, drăguțo, când vom fi luaţi în serios ca industrie… ca *artă*, a zis țuguindu-şi buzele şi ridicând degetul mic, ca şi cum ar fi apucat cu delicatețe o ceaşcă imaginară, babanii cu biştari o să vină buluc. O să-şi bage picioarele… scuzați, doamnelor, a adăugat aruncând o privire spre Mary, care s-a încruntat.

— Douăzeci şi cinci de cenți, te rog, a spus Mary întinzându-i o cană de tablă în care Mickey s-a grăbit să arunce o monedă.

— Să-mi fie cu iertare, Mormolocule. Dar o să dea năvală şi o să strice tot. Crezi c-o să ne mai meargă cu şmecheriile de-acum? Să jucăm rolurile ca acum, să improvizăm, să facem atâtea lucruri pe genunchi? Dacă ne-ar vedea cineva cum lucrăm, ar zice că ne ținem de năzbâtii. Deocamdată toate-s bune şi frumoase. Dar, dacă vreți să fiți luate în serios, trebuie să trageți ponoasele. Amândouă. Ascultă-mă pe mine.

— Mickey, vorbeşti aiurea. Aduc bani studioului, o grămadă de bani, şi sunt ascultată ori de câte ori am ceva de spus despre filme. Te-am angajat şi pe tine, nu? Şi pe Fran. Papa Zukor are încredere că fac filme bune, şi eu am încredere în el să le distribuie.

— Deocamdată. Dar ştii ce-a zis scumpul tău Papa după ce ați negociat ultimul contract? a întrebat Mickey rânjind, cu o privire furioasă.

Am zâmbit fără voia mea, fiindcă auzisem şi eu acelaşi lucru.

— Nu. Ce? a vrut Mary să ştie, lăsând jos pensula de machiaj şi privindu-ne în oglindă.

— Logodnica Băncii Americii.

Mary s-a înroşit la față şi nările i-au fremătat, dar apoi pe buze i-a apărut un surâs triumfător. Am izbucnit toți trei în râs.

— Sunteți aşteptată pe platoul de filmare, Miss Pickford. Şi domnul Neilan, a anunțat un băiat, băgând capul pe uşă; ne-a privit cum râdeam şi a clătinat din cap. Când eşti vedetă te distrezi bine, a comentat.

Noi ne-am pus şi mai tare pe râs, cu toate că n-am putut să nu remarc că băiatul nu se referise şi la mine. La Famous Players, nimeni n-o considera

pe Frances Marion vedetă, nici măcar în curs de devenire. Sau dacă se găsea vreunul, credea că poziția mea se datora zgâmboiului care a terminat râzând să se machieze, şi-a îmbrăcat repede costumul – o salopetă zdrențuită – la adăpostul unui paravan şi, devenită un mic cântăreț din flaut, ne-a luat pe toți cu ea, la locul de filmare.

De cum a ajuns în fața aparatului de filmat, Mary s-a oprit din râs. A cercetat platoul de filmare mijind ochii, cu o expresie severă. Am rămas cu gura căscată când s-a apropiat de cameră şi a rotit-o uşor spre stânga, fără să ceară voie cameramanului. Iar acesta n-a protestat.

Apoi s-a întors spre actori şi echipa de filmare.

— Mai avem doar două zile, aşa că hai să dăm tot ce-avem mai bun, băieți! N-am depăşit niciodată bugetul şi n-am de gând să încep tocmai acum. Nici n-am de gând să-l las pe Griffith să mi-o ia înainte, aşa că hai să facem un film bun! Ba nu… un film mare.

Apoi micul general şi-a luat locul, şi când James Kirkwood, regizorul, a strigat „Acțiune“, s-a transformat cât ai clipi dintr-o femeie calculată în personajul căruia îi dădea viață: Zdrențăroasa, o munteancă aprigă, îndrăgostită de un orăşean chipeş, dar escroc, interpretat de Mickey.

„Parcă a sucit un buton“, mi-am zis. Şi n-am putut să nu zâmbesc admirativ.

M-am aşezat pe scaunul de pânză, lângă aparatul de filmat, şi, fără să iau în seamă zgomotul teribil pe care îl făcea, am verificat în carnetul meu scenele programate pentru filmarea de azi. Mary însăşi descoperise romanul originar, intitulat tot aşa, *Zdrențăroasa*[5], şi construiserăm scenariul împreună, ajutate de Mickey şi de Kirkwood. Ne ținuserăm cât mai aproape de roman pentru acest „film de artă“ de cinci bobine, însă introdusesem şi câteva scene comice, ca să înviorez atmosfera şi să pun în valoare talentul din ce în ce mai evident al lui Mary pentru comedia burlescă. Nimeni nu ştia să cadă în fund ca Mary Pickford, nici măcar Charlie Chaplin.

5 1. *Rags* (1915). (N. red.)

Dar, după ce a început filmarea, Mary n-a făcut căzătura, aşa cum îi sugerasem, înainte de a se aşeza pe un buştean fals. În schimb, s-a aşezat pe el cu o figură serioasă şi a început să joace o scenă de dragoste cu Mickey.

După ce Kirkwood a strigat „Stop“, i-am făcut semn lui Mary, care a trecut sprintenă peste câteva cabluri şi s-a apropiat iute, zâmbindu-mi.

— De ce n-ai făcut gagul? I-am arătat notiţele de pe marginea scenariului. Notiţe cu care fusese de acord chiar cu o zi înainte.

— Fran, draga mea, mi s-a părut că nu merge. Nu în scena asta.

— Dar te pricepi aşa de bine la lucruri de-astea, Mary. Sunt în ton cu personajul tău.

— De acord. Dar nu în scena asta, Fran. Ce-i prea mult nu-i sănătos. Zâmbea, ca şi înainte, dar ridicase bărbia, semn că nu avea de gând să renunţe cu nici un chip, în timp ce ochii îi aruncau scântei.

La fel şi ai mei.

— Mary, ne-am înţeles, după ce am discutat în amănunt. Ce-ar fi să-l rugăm pe Kirkwood să tragă o dublă cu tine căzând, şi după aia o alegem pe cea care ne place?

— Nu, Fran, a spus Mary ridicând vocea, şi am văzut că figuranţii şi maşiniştii se holbau la noi.

— Mary, nu vreau să fac o scenă, am şoptit, simţind cum mi se încing urechile; am strâns creionul aşa de tare, că s-a rupt în două.

— Nu e cazul să faci nici o scenă. Deasupra titlului e numele meu, nu al tău. Să nu uiţi, Fran. Draga mea. Vocea i s-a auzit limpede şi puternică. S-a răsucit pe călcâie şi i-a spus lui Kirkwood să meargă la următorul loc de filmare.

— N-am să uit, fii pe pace! Nu mă laşi tu! Am aruncat în urma ei cu creionul rupt. Cineva a scos un ţipăt slab, dar n-am vrut să aflu cine. Am sărit de pe scaun, cu ochii împăienjeniţi de lacrimi, şi m-am dus să-mi iau o cafea. Dacă ceva nu lipsea la locul de filmare, atunci acel lucru era, după cum învăţasem, o cafetieră electrică bolborosind într-un colţ.

În spatele meu auzeam hărmălaia obişnuită: se mutau decorurile, se băteau altele în cuie, masivul aparat de filmat gemea în timp ce era mutat. De regulă, în pauzele de filmare figuranţii se năpusteau la cafetieră ca la o fântână în deşert, numai că, din cauza scenei care abia avusese loc, devenisem o paria, aşa că nimeni nu îndrăznea să se apropie de mine. Deodată, am simţit că cineva îmi pune mâna pe braţ şi am ridicat ochii. Era Mickey, în costumul lui de şmecher de oraş – veston negru lucios, papion şi

melon. Stratul gros de machiaj nu reuşea să-i ascundă îngrijorarea.

— Aveai dreptate, Fran. Dar şi Mary avea.

— Cum adică?

— Căzătura ar fi fost grozavă. Însă Mary trebuie s-o facă cu convingere, altfel nu iese bine. N-a vrut, cine ştie din ce motiv, dar nu era cazul să creezi o discuţie. Cel puţin, nu aici. Şi nu acum.

— Din cauză că deasupra titlului e scris numele ei, nu al meu. Sunt un nimeni.

— Da.

— Mulţumesc foarte mult, am mormăit şi mi-am turnat în cafea jumătate din cana de frişcă.

— Deocamdată, iubito, m-a asigurat şi mi-a dat un pupic duhnind a alcool. Nu va fi mereu aşa, a adăugat îndepărtându-se.

Ţinând strâns ceaşca de cafea, m-am întors şi am tras adânc aer în piept, străduindu-mă să fac o figură demnă. În timp ce mă îndreptam spre locul meu, figuranţii şi membrii echipei de filmare se dădeau la o parte ca valurile mării din faţa lui Moise. Dintr-odată, Mary a apărut în calea mea.

— Fran, draga mea, îmi cer scuze, a spus destul de tare, cât să audă toţi cei de faţă.

— Serios? am făcut eu, nevenindu-mi să cred.

— Da. Aş fi putut măcar să fac o dublă, să vedem cum iese. Nu ştiu de ce m-am împotrivit. Cred că m-am obişnuit să fac doar după capul meu. De când mă ştiu, n-am avut încredere decât în mine însămi. Şi în mama. Cu toate astea, te-am rugat să lucrezi cu mine şi mă bucur că am făcut-o. Ţin la tine, îmi plac ideile tale… de-aia îmi cer scuze.

— Nu tu m-ai rugat să lucrez cu tine, Mary. Am pufnit în râs, chiar dacă nu voiam. Mi-ai cerut să lucrez *pentru* tine.

— Şi care-i deosebirea?

„Foarte mare“, am zis în sinea mea, dar am păstrat răspunsul pentru mine. Mă uitam la ea, adorabilă şi teribilă în egală măsură, dar mi-am amintit de seara dinainte, când îmi mărturisise că-i e frică să nu piardă tot ce câştigase muncind pe brânci. Era înspăimântată. Zi de zi, când mergea la filmare, în fiecare zi a vieţii ei, era înspăimântată.

— Şi eu îmi cer scuze, am spus zâmbind.

Mary a izbucnit în râs şi m-a îmbrăţişat, fără să-i pese că-şi strică machiajul.

— Ce vreau să spun e c-ar fi trebuit să-ţi dau ascultare. Să am încredere în tine.

— Iar eu n-ar fi trebuit să fac o scenă. Am sărutat-o pe obraz.

Lucrurile reintraseră pe făgaşul lor normal. Ea a alergat la locul de filmare, eu m-am aşezat iar pe scaun, nu înainte de a cere să mi se dea un alt creion.

A început scena următoare, o scenă lungă, filmată în prim-plan, în care Mickey şi Mary îşi făceau ochi dulci. Nu aveam nimic de făcut, aşa că, în timp ce aparatul ţăcănea lângă mine, am scos pe furiş alt caiet de notițe din geantă. L-am deschis după ce m-am asigurat că nu se uită nimeni şi m-am apucat să citesc ceea ce scrisesem mai înainte: un scenariu la care lucram în secret, primul scenariu complet de care îndrăznisem să mă apuc. De una singură.

Scenariul era pentru Mary, bineînţeles. Nici nu se putea altfel. La drept vorbind, nu mă vedeam scriind pentru altcineva. În orice poveste care îmi venea în minte, eroina era o fată subțire, mereu cu zâmbetul pe buze, cu bucle aurii şi ochi negri, expresivi. Dar povestea era absolut originală.

„*Copil de pripas*“[6], scrisesem apăsat pe prima pagină, cu litere de tipar. „*Copil de pripas*, cu Mary Pickford.

6. *The Foundling* (1915). (N. red.)

Scenariul de Frances Marion.“

CAPITOLUL 5
MARY
Vara 1915–Iarna 1917

Mary şi Charlotte – şi Owen – au luat trenul spre est în vara lui 1915. Studioul Famous Players avea încă sediul în Manhattan şi, conform contractului, Mary era obligată să facă un anumit număr de filme la studioul din Fort Lee, New Jersey, pe celălalt mal al fluviului Hudson.

Spre deosebire de ceilalți actori, ea nu se plângea niciodată că e nevoită să se întoarcă pe Coasta de Est, în frigul şi umezeala de acolo. Ei îi plăcea New Yorkul. Îi plăcea să se ducă la teatru, să treacă să-şi vadă vechii prieteni, precum domnul Belasco, cel care tot o mai dojenea că joacă în filme, chiar dacă ținea pe birou, la loc de cinste, ca să fie văzută de toată lumea, o fotografie semnată a lui Mary, în costumul lui *Tess din Ținutul furtunilor*.

Pe deasupra, Mary avea obiceiul să treacă pe la sediul firmei ca să vadă cu propriii ochi ce venituri aduseseră filmele ei şi să le compare cu veniturile aduse de ceilalți actori de la Famous Players. Afacerea cu filmele se făcea tot la New York, chiar dacă producția tindea să se mute la Los Angeles. Iar Mary, spre deosebire de majoritatea actorilor pe care îi cunoştea, voia să vadă ea însăşi ce succes aveau filmele ei, câte cinematografe le închiriau şi pentru câtă vreme, care erau planurile publicitare; îi îndemna să cumpere mai multe panouri publicitare, să facă reclamă unor filme deja vândute! Voia să studieze registrele contabile, să-şi plimbe degetele peste cifre, de parcă aşa le absorbea, ca şi cum cerneala i-ar fi pătruns prin carne până în sânge. Altminteri cum ar fi fost cifrele reale? Cum ar fi fost ea însăşi reală, ca să nu mai vorbim de casă, de hainele lui Lottie şi maşina lui Jack, de bijuteriile mamei? Simțea nevoia să vadă, să

ţină socoteala în mintea ei, ca să fie sigură că nu vor dispărea toate peste noapte. Ca să fie sigură că nu va reîncepe turneele, traiul de pe o zi pe alta, cu familia după ea.

Lui Mary îi mai plăcea şi să se vadă săptămânal cu Papa Zukor.

Aşa îi spunea, Papa Zukor, celui care se afla la cârma companiei Famous Players. Omul cu care împărtăşea părerile, care îi văzuse viitorul întocmai cum şi-l văzuse ea – să-şi joace propriile roluri, în filme construite în jurul ei şi doar al ei, să-şi vadă numele scris deasupra titlului – lucruri cu care Griffith nu era de acord. „Papa dragă“ i se adresa ea, iar el îi răspundea gângurind: „Scumpetea mea dulce“. Mary se distra la nesfârşit văzând mutrele pe care le făceau cei care asistau la acest schimb de sentimentalisme. Căci nimeni altcineva nu l-ar fi considerat pe Adolph Zukor un părinte iubitor.

Faţă de ceilalţi, dar niciodată faţă de ea, se purta cu răceală. Era un om rece, calculat, un imigrant care încă mai vorbea cu un pronunţat accent austriac. Un om care ajunsese în industria filmului la fel ca atâţia alţii. Dar, spre deosebire de ei, înţelesese ce uriaş potenţial de afaceri are. Mary avea încredere în Zukor să-i distribuie filmele, în timp ce el avea încredere în ea, mai mult decât în alţii, că le făcea. Fireşte, ea trebuia să accepte scenariile alese de el pentru ea, cu toate că i se îngăduise şi să cumpere unele alese de ea însăşi. Trebuia să lucreze cu regizorii companiei, conform contractului. În schimb, putea să-şi aleagă partenerii dintre actorii angajaţi cu contract de Famous Players, şi rar se oprea de două ori la acelaşi. Căci steaua era ea, Mary, ea şi numai ea.

Întocmai cum se jurase când era copil.

— Scumpetea mea dulce, murmura Papa când o vedea. Fetiţica mea! Actriţa mea preferată!

Cu toate că zâmbea făcând gropiţe în obraji când depunea un sărut pe obrazul zbârcit, Mary nu-şi făcea mari iluzii; Zukor era pornit să facă bani pentru compania Famous Players şi pentru el însuşi, nu pentru ea. Aşa că de ce să nu stea în biroul lui, doar ei doi, cu uşa închisă, ca să nu tragă secretara cu urechea, de vreme ce erau prieteni, şi nimic mai mult, şi îşi povesteau ce li se mai întâmplase de când nu se văzuseră? Şi, în timp ce îşi răsucea buclele pe deget, cum ştia că-i place lui, după ce avea grijă să

întrebe ce fac ai lui, de ce să nu-i aducă aminte că o maşină cu şofer ar fi o investiţie profitabilă în cariera ei, pentru că astfel ar face economie de timp, ajungând mai repede dimineaţa la locul de filmare? Sau ce-ar zice de un post plătit pentru mama ei, care muncea cot la cot cu ceilalţi, reparându-i costumele şi îngrijindu-se să-i dea prânzul la timp? Chiar aşa, dacă mama s-ar afla la locul de filmare, Mary ar fi mai destinsă şi ar juca mai bine, ceea ce, dacă e să ne gândim, era spre binele tuturor, nu? Şi poate un rol pentru Lottie şi Jack în filmul altcuiva?

De ce să nu-i sugereze să nu mai închirieze filmele ei laolaltă cu altele? Bieţii proprietari de săli de cinema erau forţaţi să cumpere tot soiul de filme proaste doar ca să le capete şi pe ale ei. Era oare cinstit faţă de ei?

Ca să nu mai vorbim cât de cinstit era faţă de Mary însăşi.

— Dragă Papa, i-a murmurat după o lungă noapte de nesomn, când îşi dăduse seama că filmele ei erau folosite pentru a finanţa altele, mai proaste. Cât îţi plătesc cinematografele pentru filmele mele?

— Trei mii de dolari, a răspuns el după ce s-a prefăcut că se uită într-un registru aflat pe birou.

— E corect, fireşte. Am fost şi eu la sălile de cinema şi am văzut cozile întinzându-se până după colţul străzii. Proprietarii recuperează banii, şi încă mult pe deasupra.

— Da, a încuviinţat Zukor, un bărbat scund şi slab, cu faţa scofâlcită, privind-o circumspect cu ochii lui strălucitori ca două pioneze.

— Dar, de fapt, ei sunt obligaţi să închirieze şi filmele altora împreună cu ale mele, nu? Nu le pot lua doar pe ale mele; îi pui să ia mai multe odată, nu?

Zukor a făcut semn că aşa este.

— Şi cât trebuie să-ţi plătească pentru celelalte filme? Cele pe care le iau doar fiindcă le vor pe ale mele?

— Două mii opt sute, a răspuns Zukor fără să se mai ostenească să pretindă că nu ştie cifrele pe dinafară.

— Aha! a dat Mary din cap gânditoare, ducându-şi arătătorul la bărbie. Să-ţi spun ceva, dragă Papa: acum vreo două zile am fost la Strand. Mai ţii minte, ţi-am povestit cum, când rula *Zdrenţăroasa*, coada, pe mai multe rânduri, se întindea după colţul străzii? La fiecare spectacol? Ei, acum două

zile se dădea ultimul film al fetei ăleia drăguțe, Marguerite Clark. Şi… vai de mine! Sala era goală. Absolut goală. Proprietarul sălii, bietul de el… Ce tragedie pentru el, ca să nu mai vorbim de cariera drăguței de Marguerite! Îți spun cu mâna pe inimă, Papa, şi dacă trăgeai cu tunul nu aveai pe cine să nimereşti.

— Chiar aşa?

— Şi atunci mi-a venit o idee, Papa dragă. Îmi închipui că proprietarul nu va recupera în veci acei… cât ai zis? Două mii opt sute de dolari. În nici un caz proiectând filmul drăguței de Marguerite. Eu l-am văzut, că tot veni vorba. Mi-am zis că măcar un spectator să aibă! Asta înseamnă că, în realitate, cinematografele pierd bani dacă dau astfel de filme, cu alte cuvinte, şi tu pierzi. Pe de altă parte, cu filmele mele nu pierzi un cent, desigur. Nu e prea corect, aşa-i? Ca banii câştigați de pe urma filmelor mele să fie folosiți ca să acopere pierderile altora? În timp ce – nu crezi? – ar fi mai corect dacă acele câştiguri obținute de pe urma filmelor mele, filme la care lucrez pe brânci ca să le fac şi să le promovez, ar fi împărțite mai echitabil între noi? În loc să finanțeze filmele altora?

Zukor s-a albit la față, şi lui Mary i s-a făcut milă de el.

— După cum ştii, contractul îmi expiră în câteva săptămâni şi…

— Ce anume vrei, Mary? Cu tine nu e nevoie să țin regim; slăbesc câteva kile de fiecare dată când renegociez un contract de-al tău. Eşti deja cea mai bine plătită actriță.

— Da. Şi cea care aduce cei mai mulți bani.

— Ce mai vrei?

— Vreau să nu mai închiriezi filmele mele laolaltă cu altele, dragă Papa. Vreau să le vinzi separat, nu împreună cu altele, sortite uitării. Şi vreau mai mult din câştiguri.

— Am să supun cererea comitetului director, i-a promis posac, şi Mary s-a abținut cu greu să nu râdă. Băgase de seamă că bărbații vorbesc despre „comitetul director“ ori de câte ori vor să iasă basma curată dintr-o situație îndoielnică.

— Pun rămăşag că ai să găseşti o cale, dragă Papa. Mereu ai găsit! a spus Mary şi a dat ocol biroului lui Zukor ca să-i dea o sărutare pe creştetul chel.

— Scumpete dulce, i-a zâmbit el bătând-o uşor pe mână, eşti ca şi fiica

mea, doar ştii. Ți-ar plăcea să vii la casa de la țară la sfârşit de săptămână? Copiii abia aşteaptă să te revadă.

— Mi-ar face mare plăcere! Mary i-a trimis o bezea şi a ieşit, închizând uşa. Ce scump era, dragul de el!

Altă dată, altă vizită ca între prieteni.

— Papa drag…

— Acu' ce mai e, scumpete dulce?

— M-am tot gândit.

Papa Zukor a gemut, a scos o sticlă de sifon, a aruncat o pastilă pentru stomac într-un pahar şi a turnat apă deasupra, apoi a aşteptat să se dizolve şi a dat totul pe gât.

— La ce?

— La filmele mele. Parcă nu mai au aceeaşi calitate, nu crezi?

— Aduci foarte mulți bani. Cei mai mulți, după cum sunt convins că ştii.

— Da, sigur. Dar ultimul – *Madame Butterfly* – hm, cum să-ți spun, n-a fost chiar ce aştepta publicul de la mine. Şi n-a adus decât jumătate din cât a adus cel de dinainte. L-am făcut cu drag, pentru tine. Ştiam că-ți place mult povestea. Dar nu prea era pentru mine, îmi dădeam seama, şi cu toate astea…

— Contractul e pe terminate, nu?

— Să ştii că da!

— Şi ce vrei?

— M-am gândit bine. N-ar fi mai potrivit dacă aş avea control total asupra filmelor mele, din punct de vedere artistic? La urma urmelor, îmi poartă numele, iar fața mea e pe reviste, şi afişe, şi reclame; eu sunt cea care are de plătit oalele sparte, nu tu. Tu eşti un studio mare, cu mulți actori şi actrițe, şi, la drept vorbind, Papa drag, oamenii habar n-au că un film de-al meu e făcut de Famous Players. Ştiu doar că e „cu Mary Pickford". M-ar durea sufletul să te părăsesc, Papa, dar m-au sunat de la Vitagraph şi Universal, şi ei par să-mi înțeleagă dilema. În calitate de artistă, fireşte.

— Am să discut cu comitetul director.

— Mulțumesc, Papa drag!

Drept urmare, a fost primul actor – deşi se zvonea că şi Charlie Chaplin ar fi fost în aceeaşi situație – care şi-a condus propria companie de

producție, Compania cinematografică Pickford. Conform contractului, avea zece mii de dolari pe săptămână garantați, jumătate din încasări la filmele ei – care nu mai erau închiriate la grămadă, ci distribuite de un departament nou, anume creat şi numit Artcraft – şi mult mai multe de spus în ceea ce priveşte producția. Papa Zukor, devenit preşedintele companiei, îi era acum partener, nu şef. Trezorier era mama ei, fireşte, şi alți câțiva şefi de la Famous Players formau comitetul director. Dacă nu-i erau pe plac scenariile, Mary putea apela la comitet. De asemenea, avea un cuvânt de spus cu privire la editarea filmelor ei. Şi mai deținea controlul absolut asupra regizorului, distribuției şi publicității.

— Papa drag, uite ce departe am ajuns împreună! torcea ea ca o pisică mulțumită; deocamdată.

Dar de data asta Papa Zukor nu s-a mai topit de dragul ei, cum făcea întotdeauna după ce negociau un contract. De data asta Zukor a privit-o pe sub sprâncene şi a muşcat furios vârful trabucului.

Mary a simțit un fior rece pe şira spinării. Şi, la câteva zile după ce noul contract fusese semnat, Famous Players a fuzionat cu compania lui Jesse Lasky şi a preluat controlul asupra Paramount, compania pe care amândoi o foloseau pentru distribuirea filmelor.

— Doar în felul ăsta ne puteam permite un contract ca al tău, scumpete dulce, i-a explicat Papa Zukor în biroul lui, unde o invitase la un dejun *tête-à-tête*; adusese ştrudel cu mere, o specialitate a nevestei lui, ştiind cât de mult îi plăcea lui Mary. Cea mai bine plătită actriță din istorie nu poate lucra decât la cel mai mare studio cinematografic. Ceea ce suntem noi acum.

Samuel Goldfish – care îşi schimbase de curând numele în Goldwyn –, Jesse Lasky şi Cecil B. DeMille erau noii directori care i se alăturau lui Papa Zukor, dar Mary nu avea încredere în ei. Cu toții făcuseră tot ce le stătuse în putință ca actorii să rămână anonimi cât mai mult timp posibil, ca să nu fie obligați să-i plătească pe măsura popularității lor. Dacă publicul nu le ştia numele, puteau fi înlocuiți cu uşurință, şi salariile rămâneau mici.

Lucrurile n-au mers aşa multă vreme. Mary însăşi a adus schimbarea după ce admiratorii au început să scrie la Biograph, cerând să afle cine e „Fetița cu bucle de aur“. Iar acum, faptul că era cea mai mare vedetă a

filmului nu avea cum să fie pe placul directorilor.

— Mickey avea dreptate, i-a spus Mary lui Frances într-o seară, chiar după Crăciunul din 1916.

Luau ceaiul la Hotelul Algonquin, unde locuia Frances. Biata Fran! Venise la New York la câteva luni după Mary, gândindu-se că prima lor colaborare adevărată, filmul *Copil de pripas*, avea să fie lansat în scurtă vreme la Strand şi că se vor bucura împreună de succes.

Dar, când a coborât Fran din tren, Mary a fost nevoită să-i dea vestea că filmul se făcuse scrum, literalmente. Un incendiu făcuse prăpăd la studioul original Famous Players, şi negativul *Copilului de pripas* fusese distrus înainte să fi fost făcută o copie. Lui Mary i-a părut aşa de rău! Trebuia să fie primul film în care numele lui Fran apărea pe generic în calitate de scenarist.

Frances primise vestea cu calm filozofic – unul dintre motivele pentru care Mary o admira sincer – şi refuzase oferta lui Mary de a-i găsi un rol în următorul ei film, ca să aibă din ce trăi cât timp turnau din nou *Copilul de pripas*.

— Nu, Mary. Acum sunt scriitoare. Nu pot profita la nesfârşit de bunătatea ta, s-a încăpăţânat să refuze clătinând din cap cu o mişcare elegantă. (Frances putea face încăpăţânarea să pară o virtute fermecătoare.) Dacă e să fac carieră în cinema, atunci am să fiu scenarist, şi nimic altceva.

Plină de admiraţie, Mary se grăbise să scrie o scrisoare de recomandare, în care explica ce se întâmplase cu *Copilul de pripas*. Fran fusese atât de stânjenită când îi ceruse această favoare, iar Mary nu înţelegea de ce. Nu ştia Fran că ar fi făcut orice ca s-o ajute? Nu mai ştia pe nimeni care să aibă atâta fler ca Fran, aproape la fel de mult ca ea. Lucrând împreună la *Copilul de pripas*, se bucuraseră de o experienţă extraordinară. Avusese zi de zi alături pe cineva la fel de pasionat ca ea, Mary! Cineva care muncea până noaptea târziu şi apoi era prima la locul de filmare, în dimineaţa următoare, ca şi cum nu putea sta deoparte, ca şi cum şi ei luminile reflectoarelor, zarva, vânzoleala neîncetată a oamenilor care se duceau ori se întorceau bucuroşi de la locul unde aveau treabă îi păreau mai îmbietoare ca orice cămin. Iar Fran înţelegea latura artistică a lui Mary mai bine ca oricine; scria scene drăguţe care i se potriveau mănuşă, pentru că, după ce o studiase

cu atenție, Fran includea gesturi pe care le făcea în viața de zi cu zi, dar care se şi potriveau de minune cu personajul pe care îl interpreta.

Era *uşor* să lucrezi cu Fran, pur şi simplu. Nu erai nevoită să explici în mod politicos unui bărbat de ce o femeie nu se poartă aşa în viața reală. Nu erai nevoită – din nou, politicos – să înghiți remarci disprețuitoare de genul „Stai în banca ta, fetițo, şi lasă-mă pe mine să-mi fac treaba“. Avea mai multă experiență decât oricare dintre ei, şi totuşi nu era luată în serios, ci doar mângâiată pe cap şi sfătuită să zâmbească frumos în fața camerei.

Fran n-o mângâia pe cap.

Numai că, datorită scrisorii de recomandare a lui Mary, Fran lucra acum pentru World Film, scria scenarii pentru Clara Kimball Young şi câştiga două sute de dolari pe săptămână – devenise cel mai bine plătit scenarist din industria filmului! Mary se bucura pentru ea, dar îi ducea grozav lipsa. Mai ales acum, de când cu fuziunea.

— De ce avea Mickey dreptate? Cu o mişcare elegantă, Fran s-a aşezat pe fotoliul de catifea, şi-a scos mănuşile şi a întins mâna spre paharul cu cocteil, dând la iveală o pată de cerneală pe arătător şi degetul mare, ceea ce a făcut-o pe Mary s-o îndrăgească şi mai tare.

— Au ajuns o afacere. Filmele. După fuziunea asta, studioul nu mai e un simplu studio, e un conglomerat. Şi vor ca eu să dau greş. Mary îşi sorbea ceaiul, amărâtă; nu avea voie să bea cocteiluri.

„Doar o ceaşcă de ceai, scumpete dulce, îi atrăgea atenția Papa Zukor cu orice prilej. Chiar dacă bei un pahar cu ceai, lumea o să-şi închipuie că e altceva. Aşa că nu bea decât din ceaşcă.“

Mary nu putea nici să se îmbrace cu atâta gust ca prietena ei, care purta o rafinată rochie de seară, cu decolteu adânc, pătrat, şi mâneci de voal. Pe când Mary – din nou, din ordinul lui Papa Zukor – trebuia să aibă brațele acoperite până la coate. Şi să nu poarte decolteu.

— E ridicol, Mary! Fran i-a făcut semn chelnerului să-i mai aducă un cocteil.

Era atât de sigură pe ea! Când o văzuse prima oară, Fran era o ființă sfioasă şi totuşi atrăgătoare, asemenea unui mânz, îşi spusese Mary; avea brațe şi picioare subțiri, mergea cu un fel de teamă şi o apuca un tremur când se emoționa. Chiar dacă era cu patru ani mai în vârstă, chiar dacă

fusese măritată de două ori, Mary se simţise mai matură decât ea.

— Nu chiar. S-ar zice că bărbaţilor ăstora nu le pică bine succesul meu, faptul că vreau să fiu stăpână pe cariera mea, că fac atâţia bani; nu mă pot înghiţi. Mi-ar lua-o în nume de rău şi dacă aş fi bărbat? Dacă aş fi Wallace Reid în loc de Mary Pickford?

— Nu, asta e sigur, a încuviinţat Frances încruntată şi a mai sorbit din cocteil. Ştii cum îmi spune domnul Brady, de la World? Pete. Parcă nu se poate obişnui cu ideea că şeful departamentului de scenografie e femeie. Aşa că mi-a dat nume de băiat.

— Nu se poate, Fran!

— De-aia mă îmbrac aşa, a zis arătând spre rochia pe care o purta. Mi-or zice ei Pete, dar n-am de gând să-i las să uite că sunt femeie. N-ar trebui să fim nevoite să renunţăm la feminitatea noastră; de mintea noastră au nevoie, de creierul nostru. Atunci de ce naiba contează dacă mintea asta e acoperită de o pălărie cu boruri largi sau de un melon?

De-asta avea nevoie de Fran! Fiindcă nu putea vorbi cu nimeni atât de cinstit despre ce înseamnă să fii femeie într-o lume a bărbaţilor. Alte actriţe s-ar fi năpustit asupra ei la cel mai mic semn de slăbiciune, pentru că nu urmăreau decât un singur lucru: s-o dea deoparte. Spre deosebire de ele, Fran avea alte ambiţii, nu căuta să se ia la întrecere cu nimeni. Şi încerca aceleaşi frustrări ca Mary.

— N-ar trebui să conteze *ce* purtăm, dar nu e niciodată aşa, ai văzut? Bărbaţii simt nevoia să ne ţină la respect. Ferească Domnul dacă nu ne conformăm! Îmi place mult rochia ta. Ce n-aş da să pot purta şi eu una la fel!

— Nu e nevoie să te îmbraci aşa, Mary, ca o călugăriţă. Şi poţi bea şi un cocteil, zău că da! Eşti şefa propriei tale companii de producţie. Nu eşti obligată să le dai ascultare!

— Ba nu, Papa are dreptate. Trebuie să mă gândesc la spectatori. Nu pot să-i dezamăgesc. Nu pot să-i *scandalizez*. Căci, dacă nu mai vin să-mi vadă filmele, trebuie să mă întorc de unde am plecat; am să dorm stând pe banchetă în tren, făcându-mi griji pentru mama, şi Lottie, şi Jack, dacă au ce mânca. Ce-a spus mama, cu mult timp în urmă? „Nu uita că tu ai nevoie de ei mai mult decât au ei de tine.“

— Şi ce dacă bărbaţii ăia vor să dai greş? Nu te lăsa! Nimic mai simplu. Fran vorbise cu atâta hotărâre, că aproape o convinsese. Dar apoi Mary a izbucnit în râs. Ştia ea mai bine cum stăteau lucrurile.

— Bine. Nu-mi rămâne decât să găsesc un mijloc de a-i împiedica pe hultanii ăia de la studio să-şi frece mâinile cu satisfacţie şi să zică : „Nu v-am spus eu? Nu v-am spus că fata nu se descurcă singură? Am ştiut că dă chix la sigur dacă o lăsăm de capul ei?“

— Of, Mary! a exclamat Fran aplecându-se spre ea, îmbujorată, cu ochii sclipind cum nu o mai văzuse până atunci. Unu la mână: nu-ţi mai face atâtea griji. Eşti cea mai deşteaptă persoană din branşă. Doi la mână: am o idee. Am tot căutat o cale… de a-ţi reda cumva copilăria, măcar într-un film. Să nu râzi – a spus repede, ridicând un deget ca să-i taie pofta de a o lua peste picior –, ştiu că pare o prostie. Dar să ştii că am găsit ceva, cel puţin aşa cred. Se numeşte *Săraca fetiţă bogată*[7] şi e un roman încântător despre o fetiţă drăguţă, foarte bogată, dar prea puţin luată în seamă de părinţii ei, ocupaţi cu altele. Cât l-am citit, gândul mi-a fost mereu la tine, Mary; îţi vedeam faţa pe fiecare pagină. De data asta ai să fii chiar o copilă, nu doar o femeie copilăroasă, ci un copil adevărat, care sare coarda, şi se joacă, şi face toate lucrurile pe care n-ai apucat să le faci când erai mică. Ce zici? Dacă-i conving pe cei de la World să mă lase să scriu scenariul, crezi că Zukor îl va accepta?

7. *The Poor Little Rich Girl* (1936). (N. red.)

— Vai, Fran! a zis Mary, brusc înviorată. Nici nu ştiu ce să spun. Să-mi dai aşa ceva… cred că ar fi perfect pentru primul film pe care îl fac singură. Are să fie atât de amuzant… dar şi greu. Va fi o încercare grea pentru mine ca actriţă… Chiar crezi că m-aş descurca jucând rolul unui copil? Ştii şi tu că am douăzeci şi cinci de ani. Am mai jucat roluri de tinere, de adolescente. Dar un rol de copil, niciodată. Câţi ani are?

— Unsprezece. Şi sunt convinsă că poţi juca rolul, Mary. Te-am văzut cum eşti când ne prostim. Eşti numai bucurie, uiţi de toate, întocmai ca o fetiţă. De-asta m-am gândit la tine când am citit romanul.

— Fran, îţi promit. Îţi promit că am să fac tot ce pot ca să iasă bine. E minunat! Mulţumesc, draga mea! Am să-i arăt scenariul lui Papa de cum

mi-l dai!

Frances s-a încruntat, a dus mâna la bentița de mătase cu care era tivit decolteul şi a privit-o pe Mary aşa cum o privea uneori, căutând îndrumare şi siguranță.

— Crezi că are să te lase să mă angajezi?

— Sigur că da, Fran, a zâmbit Mary. Lucrezi deja de un an ca scenarist. *Copilul de pripas* a avut succes, după ce l-am filmat din nou. Fii pe pace. O să am grijă de tine!

Frances i-a aruncat o privire ciudată, nu chiar atât de recunoscătoare pe cât era Mary obişnuită. Dar îndată după aceea, Fran a zâmbit şi i-a strâns mâna.

— Ți-l trimit mâine-dimineață.

— Pot lucra pe el de acum, dacă vrei. Eventual să discutăm despre montarea camerei? Chiar azi mă gândeam că mi-ar plăcea să încerc ceva nou, să pun luminile altfel… am făcut nişte încercări cu o oglindă şi un reflector şi…

— Mary, scumpa mea, nu te poți opri niciodată? Nici eu, de cele mai multe ori, însă… astă-seară am o întâlnire de la care nu vreau să lipsesc. Felul în care a zâmbit Fran, cu colțurile gurii doar puțin ridicate, de parcă nu voia să divulge un secret, i-a stârnit pe dată curiozitatea lui Mary. Poate şi invidia?

— Cu cine? E înalt, brunet şi chipeş?

— Destul de înalt, mai mult nu-ți spun. Noapte bună îți urez, draga mea. Când Frances s-a aplecat să-i dea o sărutare pe obraz, Mary i-a simțit parfumul – un parfum greu, moscat cu o notă de orhidee. Salut-o pe Charlotte din partea mea.

— Am să-i spun. Mary chiar era puțin invidioasă privind-o pe prietena ei cum traversează holul hotelului, sigură pe ea, oprindu-se să îmbrățişeze câteva peroane care o strigaseră pe nume, după care a ieşit pe uşă şi a dispărut în noapte. Mary nu se simțea în largul ei la Algonquin. Hotelul era celebru datorită celor care îl frecventau – artişti, scriitori şi alții asemenea –, şi ea avea impresia că aceştia o priveau de sus ori de câte ori le era prezentată: „A, da, sigur. Mary Pickford. Steaua de cinema cu bucle“.

Fran, pe de altă parte, fiind scriitoare, era acceptată. Şi Mary trebuia să

recunoască: Fran era mai cultă decât ea, bineînțeles. Cine nu era? Drept care, când nu era la filmare, Mary îşi dedica tot timpul cititului. Cu toate astea, avea impresia că nu va recupera niciodată timpul pierdut.

Singurul lucru pe care îl ştia, singurul de care era sigură îl reprezentau filmele. Filmele *ei*.

S-a oprit o clipă ca să-şi pună mănuşile şi să-şi aranjeze pălăria. O invidia pe Fran pentru viața pe care o ducea? Pentru rafinamentul ei, pentru faptul că era acceptată de scriitori şi artişti? Pentru multele şi feluritele ei „întâlniri“?

În momentul de față *era* într-adevăr obosită. Obosită de propria viață. Owen, între altele, bea şi mai mult acum, după ce ea semnase ultimul contract. Nu se aştepta să-l găsească la hotel când avea să ajungă acolo. Şi, cu toate că nu-şi dorea cu adevărat să-l găsească, nici nu voia să se gândească unde ar putea fi.

Simțindu-se dintr-odată foarte singură, Mary s-a ridicat, a tras de voal ca să-şi acopere bine fața, s-a înfăşurat într-o haină informă de lână bej şi s-a retras pe furiş, ținându-se aproape de pereți, până a ajuns în stradă. S-a hotărât să facă drumul până la hotel pe jos, socotind că i-ar face bine să-şi aducă aminte de vremea când nu-şi putea permite nici măcar să ia tramvaiul, darămite o maşină cu şofer.

Ar fi bine să-şi amintească ce are de pierdut.

Când se îndreptau spre sala de vizionare, la câteva zile după ce fusese filmată şi ultima scenă din *Săraca fetiță bogată*, Mary şi Fran cu greu îşi puteau ascunde entuziasmul. Totuşi, îşi strânseră mâinile una alteia ca să-şi aducă aminte că trebuie să se poarte bărbăteşte dacă vor într-adevăr să facă impresie.

Mary le-a adresat bărbaților cel mai însorit zâmbet al ei, deşi avusese grijă să-şi pună o rochie sobră, de femeie cu simț practic. S-a aşezat alături de Fran în mijlocul camerei. Erau singurele femei de acolo, dacă n-o punem la socoteală pe secretara lui Papa Zukor, care stătea întotdeauna lângă el şi lua notițe. Lumina s-a stins şi filmul a început să ruleze. Studioul nu considera că e necesar să angajeze muzicieni pentru o simplă vizionare.

Dar, pe măsură ce trecea timpul, tăcerea din sală era tot mai adâncă. Când ea şi Fran au chicotit la câteva scene comice, au fost potolite de câteva

capete întoarse înspre ele şi de mai multe uitături chiondorâşe ale bărbaţilor. Până la urmă, au renunţat să mai râdă pe înfundate, să-şi dreagă vocea; până şi să respire, i se părea lui Mary. Iar când filmul s-a sfârşit, nimeni n-a aplaudat. În sală domnea o tăcere îngheţată.

Mary era aşa de înspăimântată, că nici nu avea putere s-o apuce pe Fran de mână. Cât despre aceasta, se ghemuise pe scaun şi tremura de parcă era cuprinsă de friguri.

— E un dezastru, a murmurat cineva, fără să mai aştepte să se aprindă lumina şi să se oprească proiectorul. Un dezastru în toată regula.

— E o mizerie, a declarat Jesse Lasky cu un dispreţ pe care nici nu se sinchisea să-l ascundă.

Mary ar fi vrut să-i ardă o pereche de palme, dar mâinile îi tremurau prea tare.

— Nu ştiu ce să fac cu el, a zis Papa Zukor în cele din urmă şi s-a întors spre Mary cu o expresie atât de mâhnită şi dezamăgită, că ea cu greu şi-a stăpânit lacrimile.

— Cine a băgat bufoneriile alea în film? a întrebat cineva, revoltat. Era unul dintre bărbaţii nou-veniţi – Mary nu-i prea putea deosebi –, toţi ca unul şi unul ca toţi, îmbrăcaţi în costume închise la culoare, care zâmbeau, plini de ei, cu mâinile afundate în buzunare, în timp ce te fulgerau din priviri. Frances a dat să ridice mâna, însă Mary n-a lăsat-o.

— Să nu cumva… i-a şoptit apăsat la ureche. Răspunderea e doar a mea.

— Monsieur, mă văd obligat să spun ceva. Maurice Tourneur s-a ridicat în picioare, cu o expresie demnă, de francez get-beget. Mary şi Frances au schimbat o privire; ştiau ce urmează. Ele două... aceste doamne... pe cuvânt, trebuie să vă spun. Nu mi-au arătat respect.

— Monsieur Tourneur, s-a ridicat Mary în picioare, cu o figură la fel de demnă. V-am ales eu însămi ca să regizaţi acest film, era prerogativa mea conform ultimului contract. Cum puteţi spune că nu v-am arătat respect?

— Din cauză că… a insistat el, vorbind cu accentul lui pronunţat de francez. Nu aţi filmat scenariul aşa cum era scris. Dumneavoastră şi ea – a arătat spre Frances – amândouă aţi… cum să spun? Aţi născocit lucruri. Aţi… aţi…

— Improvizat, i-a suflat Mary. Aşa cum face orice artist adevărat.

— *Oui*! Într-adevăr! Ăă… cum le-aţi zis? Bufonerii? N-au fost decât de-astea. N-a fost scenariul pe care doream să-l fac film. Şi n-am avut cum să-i spun „nu“ lui Miss Mary Pickford. La urma urmei, ea e şefesa!

— Înțeleg, a făcut Papa Zukor, clătinând iar din cap cu mâhnire. Sunt încredințat că ar face rău carierei tale, Mary, dacă am scoate pe piață acest… acest… cinstit să fiu, nici nu ştiu cum să-l numesc. Nici măcar nu ştiu ce e. O dramă? O farsă ca alea cu polițişti tembeli? E o varză. Nu mă duce capul ce să fac cu ea.

— Trebuie s-o distribuim, fiindcă am vândut-o deja cinematografelor, a intervenit cineva. Toată lumea aşteaptă noul film al lui Mary Pickford şi nu avem nimic altceva gata.

Papa Zukor s-a ridicat în picioare. Nu era un bărbat impozant, de fapt, era mai degrabă slab, mai ales că avea şi umeri înguşti, dar în clipa aceea, lui Mary i s-a părut că are doi metri.

— Mary, scumpete dulce, a zis, şi Mary s-a crispat auzindu-şi numele de alint rostit în fața acestor bărbați autoritari şi nemulțumiți.

În clipa aceea se dispreţuia fiindcă îi îngăduise să-i spună aşa şi fiindcă ea însăşi îl numea „Papa“. Unde i-o fi fost capul? Ce prostească copilărească!

— Nu ştiu ce să zic, a continuat Zukor mohorât. Am să cuget la noapte şi îți sugerez să faci la fel.

— Am… am să mă duc în camera de montaj, să văd ce pot face, a spus Frances ridicându-se în picioare şi s-a îndreptat spre ieşire poticnindu-se, ținându-se cu mâna de scaune, ca un orb care caută să-şi găsească puncte de sprijin.

— Ba nu, Fran. Hai să mergem acasă. Mary a apucat-o de mână, rugându-se ca prietena ei să reziste până urcă în maşină. Nu voia ca bărbații aceia s-o vadă pe Frances pierzându-şi cumpătul şi făcând o scenă care să semene câtuşi de puțin cu o „criză de isterie tipic feminină“.

De cum s-a văzut la adăpost, în limuzina capitonată, Mary a început să tremure, în timp ce Frances a izbucnit de-a binelea în plâns.

— Vai, Mary! Cum de-a ieşit aşa rău? Doar ne-am distrat atât de bine la filmare, nu? Eram atât de inventive, pe când Tourneur ăla… Habar n-avea ce face, era tot timpul încruntat. Dacă l-am fi lăsat în voia lui, ar fi ieşit cel mai trist film făcut vreodată!

Mary încă nu putea pune cap la cap cele petrecute în sala de vizionare cu distracţia de care avuseseră parte la filmări. Făcând abstracţie de Tourneur. Realizaseră atâtea lucruri noi, ingenioase, scene de acţiune cum nu se mai văzuseră până atunci: o foarte inspirată bătaie cu noroi între copiii cu care săraca fată bogată tânjea să se joace sau modul de-a dreptul genial în care Fran descrisese interpretarea literală pe care fetița o dădea spuselor adulţilor. Când vizionase filmul, Mary văzuse toate astea, era convinsă. S-ar fi zis însă că ea şi Fran, pe de o parte, şi bărbați aceia, pe de alta, văzuseră două filme complet diferite.

— Nu ştiu ce să cred, Fran, chiar nu ştiu. N-au râs deloc. Nici măcar la scena în care am băut brandy din greşeală şi m-am îmbătat. Mai presus de orice, Mary fusese îngrozită de tăcerea severă cu care fusese primit filmul. Parcă se hotărâseră dinainte să nu le placă. Eu l-am găsit genial, zău, chiar aşa, cu toate că nu era decât o copie de lucru. Ori poate că n-am fost eu destul de convingătoare în rol de fetiță? Credeam… adică, am lucrat atât la rolul ăsta! M-am uitat la copii cum se joacă, am exersat în oglindă…

— Ți-am distrus cariera! se văita Frances cu fața ascunsă în palme. Doamne, i-am distrus cariera lui Mary Pickford!

— Taci! s-a răstit Mary la ea. Nu vreau să aud aşa ceva.

— Ce-o să ne facem?

— Vrei să spui ce-o să facem „noi“? Tu ai să continui să scrii, fiindcă n-ai de ce să te opreşti; pe afiş nu e fața ta, ci doar numele. Poți să-l schimbi, poți să devii *Franklin* Marion dacă ai chef şi nimeni n-o să aibă nimic de zis, ba poate că ar fi chiar mai bine pentru cariera ta. Mary era ea însăşi uimită de uşurința cu care vorbea – vorbele îi veneau pe buze ca şi cum le repetase dinainte, şi poate chiar aşa fusese.

Frances s-a îndepărtat de ea şi s-a întors să se uite pe fereastră. Părea uimită de înveninarea din vorbele lui Mary.

— Eu însă nu-mi pot permite aşa ceva, a continuat Mary pe un ton mai scăzut. Se simțea istovită, ca şi cum cineva îi tăiase venele în sala de proiecție şi în sângele ei, scurs pe podea, veniseră să calce bărbații aceia josnici, împrăştiindu-l peste tot. Tot ceea ce cunoaşte publicul este figura *mea,* imaginea mea, numele meu. E un lucru pe care nu-l pot schimba, am muncit pe rupte ca să-l obțin, Fran. Şi cu ce m-am ales după atâta muncă?

M-am izbit de bărbații ăia care beau whiskey şi râd de mine fiindcă am cutezat să iau frâiele în mâini. Fiindcă le-am vorbit ca un bărbat, nu ca o fetiță, fiindcă am fost deşteaptă, şi am pus întrebări, şi n-am vrut decât ceea ce e drept şi corect. Ceea ce *îmi* aparține!

— Iartă-mă, Mary, a şoptit Frances. Am crezut… am crezut că tot ce facem noi ține de magie. Nu te mint. Am crezut că e perfect pentru tine, că-ți pot da un lucru care îți lipsea, de care aveai nevoie. Nu ştiu cum o să mai am încredere în intuiția mea de acum încolo, dacă de data asta m-am înşelat aşa de tare.

— Ei, nu mi-ai dat. Nu aveai cum. Însă eu ar fi trebuit să-mi dau seama. N-ar fi trebuit să mă las purtată de entuziasmul tău, pentru că m-am luptat prea tare ca să ajung unde sunt. Ar fi trebuit să-mi dau seama. Şi nici eu nu ştiu cum să mai am încredere în intuiția mea, după cele întâmplate.

Fran a început să plângă încetişor, iar Mary s-a întors să se uite pe fereastră. Începea să ningă. Străzile New Yorkului erau triste, cenuşii, şi parcă toți trecătorii erau în straie negre.

— Pur şi simplu nu ştiu, a repetat deprimată.

După ce a lăsat-o pe Fran la Algonquin – n-au putut nici măcar să-şi ia la revedere –, Mary s-a dus acasă. La Owen.

Nu la mama ei, cu toate că fiecare fărâmă a trupului, fiecare bătaie a inimii o îndemna să caute alinare acolo unde avea sigur s-o afle, să găsească înțelepciune sau măcar nişte brațe blânde, iubitoare.

În schimb, ca o bună soție, s-a dus acasă, la soțul ei. După ce dăduse greş în meseria ei, nu suporta gândul să dea greş şi în căsnicie.

— Ia te uită, a făcut Owen văzând-o. Avea un pahar într-o mână şi o foaie de hârtie în cealaltă. Cămaşa îi era mototolită şi pătată, ochii, injectați, pielea, gălbejită, dar încă mai semăna destul de bine cu băiatul încrezut care îi furase inima, ca să i se taie şi acum respirația.

— Ce e, Owen? l-a întrebat în timp ce-şi atârna haina în cuier. Se simțea doborâtă de oboseală, ca şi cum s-ar fi luptat să țină piept unui curent oceanic. Şi-a scos şi pălăria de fetru.

— A telefonat Zukor. Ori, mai bine, să-i spun „Papa“? a rânjit Owen. Disprețuia relația dintre Mary şi Zukor, poate pentru că acesta nu-şi amintea niciodată cum îl cheamă şi îi spunea „domnul Pickford“.

— A sunat?

— Chiar aşa. Şi a lăsat un mesaj, unul cam lung. I-am spus că nu sunt secretara ta, dar a insistat. Owen avea o licărire neobişnuită în ochi, şi Mary a înțeles că nu-l deranjase câtuşi de puțin să preia mesajul.

A întins mâna tremurând ca să ia hârtia, însă Owen a tras-o înapoi şi a ridicat brațul, ținând biletul deasupra capului lui Mary, ca şi cum s-ar fi aşteptat s-o vadă sărind ca să-l înhațe, aşa cum face pisica cu o jucărie.

— A, nu. N-ai să-mi strici plăcerea asta, scumpa mea soțioară. N-ai să-mi iei hârtia.

— Bine, fie. Mary s-a prăbuşit pe un scaun, căci nu mai avea putere să stea în picioare, şi a închis ochii, strângând din pleoape. L-a ascultat pe Owen cum citea mesajul cu voce puternică, apăsând pe fiecare cuvânt şi încărcându-l cu mai mult înțeles decât dăduse vreodată unui dialog interpretat pentru marele ecran.

— „Spune-i *soției*“ – a fost cuvântul folosit de Zukor, nu de mine – „să se prezinte la biroul meu mâine dimineață la prima oră. Spune-i să *se gândească la ce-a făcut*. Că i-am plătit lui Tourneur o *avere* numai pentru că ea a vrut aşa. Şi lui Frances la fel. Marion m-a costat destul. Spune-i că am făcut tot ce mi-a cerut, dar că m-a dezamăgit rău de tot. Să fie pregătită să plece la Los Angeles cu primul tren, pentru că am aranjat cu DeMille să-i regizeze următorul film şi am hotărât că de el are nevoie în momentul de față. De o mână forte. La drept vorbind, în momentul de față, el nu e hotărât dacă să lucreze cu ea. Prin urmare, Mary trebuie să compună o telegramă, pe care să mi-o aducă mâine dimineață, ca s-o aprob, în care să-i spună lui DeMille cât de *încântată* e să lucreze pentru el şi că promite să fie cuminte şi să stea în banca ei, cum a făcut înainte.“

Owen a trântit paharul pe masă cu un zgomot puternic. Mary i-a auzit paşii, răsuflarea întretăiată, i-a simțit căldura trupului şi s-a ghemuit, ridicând brațul în dreptul feței – „Întotdeauna să-ți protejezi fața“ o sfătuise mama când se întâmplase prima oară – în aşteptarea loviturii. Care n-a venit, aşa că, după câteva clipe, tremurând de frică, a ridicat privirea.

Owen stătea aplecat deasupra ei, cu un zâmbet grotesc pe față. Mary a simțit că-i îngheață sângele în vine. Nu-şi mai văzuse niciodată soțul atât de mulțumit. Nici măcar în ziua nunții. Nici măcar după ce fuseseră prima oară

împreună. Niciodată.

Fusese nevoie de acest eşec lamentabil pentru ca Owen Moore să fie în sfârşit mulţumit. Îndeajuns de mulţumit cât să n-o lovească, nici s-o umilească. Căci n-a mai scos un cuvânt. Nu i-a răsucit cuțitul în rană. A stat o vreme acolo, rânjind, apoi a apucat-o de subsuori, a ridicat-o în picioare, i-a băgat mâna pe sub bluză şi i-a încleştat sânul; cealaltă mână i-a băgat-o sub fustă şi a strâns-o, doar o dată. Apoi a sărutat-o, i-a zdrobit buzele cu buzele lui, a luat ce voia, ce îi trebuia, după care, când ea, împotriva voinței ei, a simțit că se tulbură, că îi vine în întâmpinare, că măruntaiele încep să i se încingă şi să se topească, să-i picure între picioare…

A împins-o deoparte.

— Nu eşti ce-mi doresc eu astă-seară, Mary, a zis ştergându-şi gura cu dosul palmei. Nu eşti niciodată ceea ce-mi doresc. Nu eşti o femeie adevărată şi ştim amândoi de ce.

Apoi a plecat. Dar nu înainte să apuce albumul cu tăieturi din ziare adunate cu atâta grijă de Charlotte şi să-l arunce până în celălalt capăt al camerei; bucăți de hârtie şi fotografii zburau încolo şi încoace.

— Astă-seară găseşte-ți alinare în astea, dragă soțioară. Şi, în mod cu totul neaşteptat, n-a trântit uşa cu un gest teatral, ca un actor prost ce era.

Mary a băgat mâna pe sub bluză şi şi-a pipăit cu grijă sânul. Ar fi trebuit s-o doară după ce îl strânsese Owen atât de violent, dar nu simțea nimic. Se aştepta să aibă vreo urmă sau zgârietură, dar nu simțea nimic, nici măcar propriile ei degete, reci ca gheața pe piele.

A început să se învârtă fără țintă prin apartament, ca în transă, atingând obiectele ca să vadă dacă vreo senzație izbutea să pătrundă prin amorțeala care o cuprinsese. Dar n-a găsit nimic. Nici micul ceas de celuloid de pe măsuța de cafea, nici tăieturile din ziare, păstrate cu atâta grijă, care zăceau acum împrăştiate pe podea. „Mary Pickford triumfă din nou!“ „Draga noastră Mary e cea mai iubită actriță din lume!“ S-a aşezat în genunchi, le-a atins, dar nu simțea nimic, aşa că de ce să nu încerce cuțitele din bucătărie? Sau cuțitul de desfăcut scrisori, care semăna cu un pumnal?

Dar chiar atunci atenția i-a fost atrasă de ceva: afară ningea. Iar acum îşi aduse aminte că ningea şi când plecase de la birou. Şoferul spusese ceva, dar ea nu-l ascultase. Mintea îi era la dezastrul pe care îl trăise, în timp ce

Fran plângea, agățându-se de ea.

S-a dus la fereastră şi şi-a lipit nasul de sticlă.

Zăpada… of, zăpada! Fulgii mari, greoi cădeau prin fața ferestrei. Mary şi-a adus aminte cum se străduia să-i prindă pe limbă, când era mică. Până şi când alerga să prindă tramvaiul ca să ajungă la timp la vreun amărât de teatru, ştiind că, dacă întârzia, altcineva avea să-i ia locul, se oprea uneori şi, când mama nu se uita, scotea iute limba, încercând să guste zăpada. Dar de fiecare dată era dezamăgită – nu avea nici un gust, absolut nici unul.

Şi acum, uite, se aduna netulburată în strat gros în fața ferestrei.

Era sus, la etaj – al şaptelea, al optulea? –, dar vedea fulgii cât se poate de clar, căzând pe trotuarul de dedesubt. Din fericire, trotuarul era gol, lucru neobişnuit la New York. Jos nu era nimeni. Nici o urmă de paşi, nici o matroană durdulie plimbându-şi câinele, nici vânzători de ziare strigând de zor titlurile, nici oameni de afaceri mergând aplecați în față ca să înfrunte vântul şi cu mâinile bine înfipte în borurile pălăriilor tari.

Trotuarul părea aşa de moale sub plapuma netedă de zăpadă neatinsă…

Iar ea era atât de obosită. Oboseala îi pătrunsese până în măduva oaselor, fusese pusă la colț. De Zukor, de bărbații aceia, de Owen, până şi de Fran, draga de ea. Obosise să fie responsabilă pentru toate şi mai ales pentru toți. A pus mâna pe cadrul ferestrei şi l-a împins în sus. Aerul rece a izbit-o în obraji, însă nu-l simțea.

Are să mai simtă ceva, are să mai fie în stare vreodată să simtă? Nu vedea decât plapuma de zăpadă întinsă opt etaje mai jos, neatinsă şi îmbietoare.

Ispititoare.

Cine i-ar duce dorul dacă ar cădea?

Owen nu, cu siguranță. Lui Zukor i-ar părea bine să se descotorosească de ea. Fran se va descurca. Spectatorii… ar plânge, dar în scurtă vreme ar găsi altă fată pe care s-o adore. Ajungea să se uite peste umăr la dublurile care aşteptau în culise – Marguerite Clark, Mae Marsh, până şi Lillian, draga de Lillian Gish. Şi atunci, cine i-ar duce dorul?

Nimeni. Nimeni în afară de…

— Mama! Mary s-a mirat să-şi audă propria voce, cuvântul care a pătruns în cele din urmă prin platoşa de gheață ce o acoperise, şi, ca să nu

apuce să se răzgândească, a plecat repede de la fereastră şi a luat telefonul. Mamă? Mamă?

— Da. Ce e, draga mea?

— Mamă, vino aici. Vino repede, am nevoie de tine.

— Ce-a mai făcut? Lasă, nu-mi spune. Rămâi acolo. Vin imediat.

Charlotte parcă aştepta telefonul ei, dar cum era posibil? Cum putea mama ei să ştie cât de disperată este, de vreme ce ea însăşi nu avusese idee până chiar în acest moment? Pentru că ea era Mary Pickford, cea mai îndrăgită stea de cinema! Iar Mary Pickford avea lumea la picioarele ei, nu? Lumea la picioare, ca o zeiță, aşa că mai putea oare să-şi dorească ceva, mai avea nevoie de ceva?

De mama ei avea nevoie. Împlinise douăzeci şi cinci de ani, dar avea nevoie de mama ei ca şi cum n-ar fi avut decât şase ani şi era din nou o fetiță care, aşezată pe bancheta din vagonul de tren, nu ajungea cu picioarele la podea. Avea nevoie să-şi aducă aminte că e iubită, doar atât. Iubită, şi respectată, şi iertată.

Şi mama a venit. Mama a plâns. Mama i-a umplut cada cu apă fierbinte şi a îmbăiat-o cu aceeaşi blândețe ca atunci când era mică. Mama a pus-o în pat, a învelit-o şi i-a spus să nu se mai gândească la nemernicii ăia, după care a cerut să i se aducă lapte cald de la bucătăria hotelului şi Mary a adormit cu mama stându-i de veghe alături.

Iar a doua zi dimineața, Mary s-a dus la biroul lui Zukor singură, aşa cum i se ceruse. Două săptămâni mai târziu, se întorcea cu trenul în California, unde nici măcar mama nu-i putea fi de ajutor în fața teribilului Cecil B. DeMille, care a întâmpinat-o în prima ei zi la locul de filmare ținând un bici în mână.

Însă Mary nu i-a dat prilejul să-l folosească. A fost întruchiparea supuşeniei. A zâmbit, a dat din cap a încuviințare, a venit la timp şi a stat cât a fost nevoie. A dat tot din ea în fața aparatului de filmat şi DeMille n-a izbutit să-i înfrângă voința.

De cum s-a terminat filmarea, şi-a făcut bagajele şi s-a urcat în primul tren care pleca spre est. Spre Fran. Şi la premiera filmului *Săraca fetiță bogată*.

Avea o presimțire. Nimic mai mult.

— Doamne, Mary, nici vorbă! Cum poți să vrei să-l vezi? Eu n-aş suporta! Filmul ăsta a fost cât pe ce să ne strice prietenia.

Fran încă nu-şi revenise; slăbise, era palidă la față şi aproape la fel de nesigură pe ea ca atunci când o văzuse prima oară. Nu-şi recăpătase liniştea şi puterea. De fapt, nici Mary nu şi le recăpătase.

Mary ținea însă morțiş să vadă filmul împreună cu Fran. Voia să se asigure că prietenia lor rămăsese neştirbită. Nu mai erau multe persoane în care să-şi pună nădejdea.

— Fran, trebuie să înțelegi. N-ai idee prin ce-am trecut cu DeMille. Glumele pe seama lui sunt făcute pe bună dreptate! „Îngerii sunt îngrijorați fiindcă Dumnezeu aiurează. Se crede Cecil B. DeMille!“ Să ştii că e întocmai aşa, Fran!

— E adevărat că poartă pantaloni de călărie şi ține un bici în mână?

— Şi pune pe cineva din echipă să umble cu un scaun după el. Marele Om nu întoarce niciodată capul când vrea să se aşeze. Scaunul e întotdeauna în spatele lui.

— Mary, săraca de tine!

— Filmul, *Idila din Redwoods*, va fi bun, dar filmările au fost un chin, Fran. Trebuie să fiu fată cuminte… uf, m-am săturat să mi se tot spună aşa! Dar Zukor avea informatorii lui, sunt convinsă. Dacă nu mă purtam cum trebuie, ar fi aflat. Aveam nevoie să vin pe coasta de est, măcar pentru câteva zile. Să scap de acolo.

— Putem găsi lucruri mai bune de făcut decât să mergem să vedem filmul nostru. Mary, mi se rupe inima gând mă gândesc! Mă simt răspunzătoare…

— Nu, Fran, nu. Eu am avut încredere în tine, tu în mine, aşa că… vina ne revine în egală măsură, a zis Mary şi s-a apucat să-şi strângă părul, cum făcea când mergea să-şi urmărească filmele pe furiş. Am făcut douăzeci şi patru de filme în trei ani, Fran. Am obosit. Mai am un film cu DeMille, după care… Mary nu mai ştia ce să spună, nu mai vedea limpede, nu mai putea gândi; prea multe se întâmplau deodată, prea multe drumuri se deschideau în fața ei, dar şi prea multe se închideau, atât în carieră, cât şi în viața personală. Încă nu le vedea, dar ştia că sunt acolo. O aşteptau să aleagă. Lottie tocmai născuse şi Mary va trebui să se îngrijească de copil să

aibă mâncare şi haine şi să meargă la şcoală, pentru că Lottie n-ar fi fost în stare să aibă grijă nici măcar de un şoarece. Însă Mary nu voia să fie nevoită să poarte de grijă unui copil! Era prea… prea…

Cât despre Jack, el bea mai mult ca oricând, umbla după starlete şi făcea tot soiul de lucruri nesăbuite: zbura cu avionul, avea aventuri costisitoare cu femei măritate… Dar mama…

Mama rămăsese aceeaşi. Punctul ei de sprijin, ancora ei. Adevăratul motiv pentru care nu se aruncase pe fereastră.

— Am nevoie să văd un film, filmul *meu*, înconjurată de spectatorii mei. Am nevoie să-mi aduc aminte de ce fac ceea ce fac. Te rog, Fran! Vino cu mine!

— Bine, a încuviinţat Fran dând din cap. Dar mă simt cam ca Tom Sawyer când s-a dus la propria înmormântare.

După ce şi-a strâns părul, Mary şi-a pus o pereche de ochelari fumurii şi au plecat împreună la Strand. Coada se întindea până după colţul cvartalului de blocuri, dar Mary ştia că nu se poate încrede în numărul de spectatori. Nici unul nu văzuse filmul până acum, nici unul nu citise recenziile criticilor – de unde până unde, bieţii de ei? La fiecare premieră a unui nou film făcut de Mary Pickford era coadă.

Mary a cumpărat biletele, alegând locuri chiar pe ultimul rând de la parter. Lumina s-a stins, orchestra a început să cânte şi a apărut primul titlu:

SĂRACA
FETIŢĂ BOGATĂ

De obicei, lui Mary îi plăcea mult să se vadă pe ecran. Avea capacitatea de a uita câte eforturi făcuse, pierzându-se în amestecul magic de muzică, imagini şi poveste. Cum fusese posibil, cum de micuţa Gladys, atât de scundă şi de bondoacă în viaţa reală, se preschimbase în acest spiriduş drăgălaş şi graţios? Era o minune, *filmele* însele erau o minune, căci puteau ajunge până la inima spectatorilor, sucind-o în fel şi chip, ca să le-o înapoieze la sfârşit mai bună, mai plină, în momentul când ecranul se întuneca.

Pur şi simplu adora filmele şi experienţa facerii lor; sala de cinema, asemenea unei catedrale moderne – cinematograful Strand era deosebit de

frumos decorat, cu draperii de catifea, fresce şi balcoane –, muzicienii sau organistul din faţă, fotoliile tapisate cu pluş, senzaţia de a fi una cu amatorii de cinema, gata cu toţii – ba chiar dorind – să fie fermecaţi de ceea ce vedeau pe ecran.

Dar de această dată, atât Mary, cât şi Frances au fost mult mai atente la ce se întâmpla în jurul lor decât la ce era pe ecran. Feţele acelea au rămas pe veci întipărite în mintea lui Mary. Oglindeau toate speranţele ei, visurile şi intuiţia cu care făcuse filmul; erau feţe care râdeau, plângeau, se încruntau şi zâmbeau. Feţe care *reacţionau*, total diferite de feţele împietrite pe care se citea trufia masculină şi dezaprobarea, feţele de care fusese înconjurată în sala de vizionare, cu două luni în urmă.

În cele din urmă, când săraca fetiţă bogată a ieşit din comă şi a zâmbit părinţilor ei, care o vegheau îngrijoraţi, părinţi care fuseseră prea ocupaţi ca să-i dea atenţie până atunci, toată sala plângea. Se auzea foarte bine. Batistele erau scoase din poşete într-un ritm de-a dreptul alarmant.

Apoi, când Gwen, sau mai degrabă, Mary, s-a sculat din patul în care zăcuse şi a plecat de mână cu părinţii ei – plini de remuşcări, dar şi de recunoştinţă –, îndreptându-se spre un viitor trandafiriu, de iubire şi libertate, sala a izbucnit în ovaţii. Oamenii au sărit în picioare, aplaudând şi strigând.

Mary nu s-a putut abţine: a făcut la fel.

— Vai, Fran! a exclamat bătând din palme atât de tare, că i-a căzut pălăria de pe cap, dându-i la iveală buclele aurii.

Frances, cu ochii în lacrimi, s-a întors spre ea.

— Mary! Mary! S-au înşelat! Zukor, şi Lasky, şi Goldwyn, şi toţi ceilalţi… s-au înşelat fără doar şi poate, în modul cel mai lamentabil!

— Aşa e! Of, bărbaţii ăia, îmi vine să-i…

— Uite-o! Uite-o pe micuţa Mary!

După aceea, nu şi-a mai adus aminte cine strigase, dacă era cineva aşezat lângă ea, pe ultimul rând, sau cineva din faţă, dar, de fapt, nu avea nici o însemnătate. Important e că spectatorii din sala Strand din New York au început să întoarcă privirile de la ecranul acum gol la ultimul rând, unde braţele se întindeau s-o atingă pe Mary, s-o tragă de haine, s-o bată pe spate.

— Ei, e chiar Mary! Săraca fetiţă bogată e aici, lângă noi!

— Mary! Doamne, Mary!

Mary s-a întors spre Frances, care se albise la faţă, făcuse ochii mari şi avea pupilele dilatate – de teamă, şi-a dat Mary seama. Ea însă, oricât de ciudat ar părea, nu era speriată. Nu simţea decât dragoste, afecţiunea exprimată de fiecare braţ întins, de fiecare zâmbet admirativ, de fiecare privire înlăcrimată. Dragoste faţă de ea şi de ceea ce ea şi Fran realizaseră pe ecran.

— E mai bine să plecăm de aici. Frances a intrat în acţiune. I-a făcut semn unui uşier, care şi-a croit drum prin mulţimea tot mai numeroasă care se aduna în jurul lui Mary.

— Da, dar să fim atente… nu vreau să jignesc pe nimeni, a spus Mary zâmbind tuturor şi fiecăruia în parte, împărţind sărutări în dreapta şi în stânga, răspunzând cu o uşoară înclinare din cap ovaţiilor.

Dar în scurtă vreme atmosfera a devenit înăbuşitoare, simţea că nu mai poate respira în înghesuiala de trupuri şi s-a panicat, nu mult totuşi, până când s-a ridicat în aer, picioarele nu i-au mai atins pământul şi a simţit braţele cuiva în jurul taliei; era un poliţist în uniformă albastru închis.

— Scuze, Miss Pickford, dar n-am cum altfel, a rostit cu accent irlandez.

— Nu-i nimic, i-a răspuns ea zâmbind, uşurată şi triumfătoare în acelaşi timp. Hai, Fran, vino după mine!

Când Frances a luat amândouă pardesiurile – de fapt, pe al lui Mary a fost nevoită să-l smulgă din mâna cuiva –, Mary a râs cu şi mai multă poftă.

— Lasă-l dacă trebuie! Îmi iau altul!

— Nici vorbă! Frances a fluturat haina, triumfătoare la rândul ei, şi s-a apropiat de Mary, ţinându-se de poliţist de parcă viaţa ei depindea de el.

Mary îi privea pe toţi de sus, cocoţată pe umărul poliţistului. S-a uitat la o femeie din mulţime şi i-a strigat:

— Îmi place pălăria ta!

Femeia a leşinat pe loc. Mary s-a simţit vinovată. Şi în al nouălea cer.

— Una la mână, domnişoară Josephine! a ţipat, şi Frances a strigat şi ea:

— Cine?

Dar Mary s-a mulţumit să scuture din cap şi să chicotească.

— Mary! Mary! Draga noastră Mary!

Strigătele îi răsunau în urechi şi a închis ochii un moment, lăsându-se

purtată nu doar de dragostea şi frenezia publicului, ci şi de poliţistul cel vânjos; ar fi vrut ca momentul acela să nu mai ia sfârşit.

Pentru că era al ei. Pentru că, până la urmă, se dovedise că avusese dreptate.

— De-acum n-o să mai avem niciodată încredere în ei, a strigat Mary spre Frances când au reuşit în cele din urmă să iasă din cinematograf, pe o uşă dosnică ce dădea spre o ulicioară. Un şobolan singuratic s-a holbat la tevatură înainte s-o şteargă de acolo, cu o coajă de banană în gură. Cu un icnet, poliţistul a pus-o jos pe Mary şi a suflat în fluier, ca să cheme întăriri. Ea nu s-ar fi mirat dacă ar fi apărut poliţiştii tembeli din popularele comedii ale vremii. În câteva minute a sosit şi maşina lor; s-au aruncat înăuntru şi au scăpat, luând-o pe strada din faţa cinematografului. Mary s-a aşezat în genunchi pe bancheta din spate ca să se uite la mulţimea de oameni care alergau după ele, fluturând frenetic din mâini. Ba chiar le-a trimis şi bezele.

— Doamne Sfinte! a făcut Frances trântindu-se pe pernele de pluş din limuzina cea nouă a lui Mary, în timp ce şoferul apăsa pe acceleraţie şi, în vâjâit de motor, maşina ţâşnea chiar în mijlocul traficului de pe Broadway. Ce naiba *a fost* asta?

— Victorie, draga mea Fran! Cu toate că avea un buzunar de la rochie rupt, că îşi pierduse mănuşile şi era ciufulită – cineva o trăsese de o şuviţă de păr, parcă ar fi vrut să i-o smulgă! –, Mary era liniştită. Împăcată. Avusese *dreptate*. Ticăloşii ăia care ne spuneau că, vai, ce-am mai greşit, care ne-au pedepsit pentru că am făcut filmul ăsta! Ce n-aş da să fi fost de faţă azi! Frances, să ştii că am greşit. Rău de tot.

— Ce tot spui? N-ai văzut ce s-a întâmplat? Am avut dreptate!

— Ba nu, am *greşit*. Întâi, fiindcă i-am lăsat pe nemernicii ăia să aranjeze o vizionare privată, fără public. De acum încolo am să invit spectatori la vizionări, înainte ca filmul să iasă pe piaţă. Am să scriu în contract. De asta n-a râs nimeni: pentru că în sală nu erau decât bărbaţii ăia şi ştii că au venit *porniţi* să ne vadă dând greş.

— Aşa e, a încuviinţat Frances gânditoare.

— Dar cel mai tare am greşit că le-am îngăduit să ne ia de sus. Of, Fran! a zis Mary apucând-o strâns de mână. Le-am îngăduit să ne facă să ne simţim proaste şi neînsemnate… unora ca ei! Cum de-am îngăduit aşa

ceva? Noi suntem deştepte, ştim ce facem, avem o intuiţie care nu dă greş. Şi o judecată sănătoasă. N-avem nevoie de nici un bărbat să ne spună că nu-i aşa sau să ne facă să ne îndoim de noi înşine. Promite-mi, Fran, promite-mi că n-ai să-i mai laşi vreodată să facă aşa ceva!

— Şi tu să-mi promiţi la fel, Fetissă!

Mary şi-a strâns prietena în braţe – cea mai bună prietenă, în afară de mama ei – şi a sărutat-o pe obraz.

— N-o să îngăduim nici unui bărbat să ne despartă, draga mea Fran. Niciodată!

— Niciodată, i-a şoptit Frances la ureche.

Mary s-a lăsat pe perne şi a rememorat cele întâmplate, insistând pe momentele de neuitat: femeia care leşinase; bărbatul care îi apucase o şuviţă de păr şi nu mai voia să-i dea drumul. Sala întreagă strigând, ridicată în picioare.

Până s-o lase pe Frances acasă şi să se întoarcă la hotel, mama decupase deja primele recenzii elogioase apărute în ziare. Pe lângă ele, i-a întins lui Mary un teanc de telegrame, arătându-i-o pe cea de deasupra.

FETIŢA BOGATĂ SUCCES FORMIDABIL.
ÎNCÂNTAT PENTRU NOI AMÂNDOI.
ABIA AŞTEPT SĂ VĂD CE PLANURI AI.
CU DRAG, PAPA

Mary a ridicat din sprânceană, ţuguindu-şi buzele. Apoi a întins mâna după telefon, ca să-i citească telegrama lui Frances.

CAPITOLUL 6
FRANCES
Toamna lui 1917

„E vremea noastră de glorie“, îmi spuneam în momentele cele mai neaşteptate: când îmi luam dejunul în fugă, între două filmări, când alegeam figuranţii la sfârşitul unei zile de filmare sau chiar când eram singură în birou – biroul meu propriu! – şi îmi ascuțeam creioanele, o sarcină pe care n-o lăsam niciodată în seama secretarei mele. Ascuțitul creioanelor era cel mai vizibil aspect al noului meu statut; nu voiam să împart cu nimeni plăcerea de a vedea vârfurile ascuțite, mirosind a lemn proaspăt tăiat şi a cărbune.

„E vremea noastră de glorie“, ne asiguram una pe alta, uneori cu o figură solemnă, alteori pufnind în râs, înainte ca vreuna din noi să vină cu o idee nouă sau cu un detaliu de adăugat unei scene, după care o luam la fugă spre platou; Mickey se urca cât putea de repede pe o scară, în spatele camerei, şi le dădea cu voce tare figuranților noile indicații, în timp ce Mary se aşeza în genunchi şi îi gâdila pe copiii actori ca să-i facă să se poarte cât mai firesc alături de ea, iar eu mă repezeam la magazia de recuzită ca să aduc cele necesare: o minge de baseball murdară de noroi sau o coardă foarte lungă, cu care să facă Mary giumbuşlucuri.

„E vremea noastră de glorie“, şopteam în fiecare seară, după ce puneam capul pe pernă, prea obosită ca să spun o rugăciune. Nu mai rosteam de mult rugăciunile lungi şi serioase învățate în copilărie. Acum abia dacă mai am timp să-mi amintesc cât de norocoasă sunt, înainte să cad într-un somn adânc, cel mai odihnitor de când mă ştiu. Un somn binemeritat şi absolut necesar, căci a doua zi avea să fie la fel de frumoasă, de plină şi de istovitoare. Abia atunci te ocoleşte somnul, când n-ai idee ce vei face a

doua zi. Fiindcă n-ai făcut nimic ca să-l meriți.

Eu însă îl meritam din plin. După succesul fenomenal al *Săracei fetițe bogate*, Zukor i-a dat lui Mary tot ce a cerut. Iar ea ne voia pe Mickey Neilan şi pe mine. Să fim tustrei împreună la Hollywood, să avem propria unitate de producție în cadrul companiei Famous Players. Şi aşa ne-am apucat să facem filme. Filmele pe care doream noi să le facem. La adăpost de amestecul „bărbaților“, aşa cum îi numeam ironic Mary şi cu mine, deşi vorbind în şoaptă.

Nici noi nu ştiam de ce, dar Mickey, cu toate că era indiscutabil bărbat, nu intra în această categorie. Pentru noi, el era un tovarăş de joacă, băiețelul căruia îi îngăduiam să intre în clubul nostru ori de câte ori aveam nevoie de cineva care să joace rolul mirelui. Mickey cel chipeş şi negricios nu se lăsase de băutură, în schimb, ca regizor, era inteligent şi inventiv şi nu se temea să-i spună lui Mary ce să facă. Iar ea îi dădea ascultare. Se ținea după noi când Mary şi cu mine improvizam scene pe platoul de filmare şi contribuia cu ideile lui proprii, fiindcă înțelegea ce facem şi credea în noi.

O preschimbam pe Mary într-o copilă, dar nu o copilă oarecare, ci în fetița îndrăgită de toată America, întruchiparea inocenței, a zburdălniciei, a vulnerabilității şi a curajului. O persoană pe care toți spectatorii, fără excepție, să vrea s-o strângă în brațe după fiecare film, ca s-o mângâie şi s-o protejeze.

Cât despre Mary, ea avea în sfârşit copilăria de care fusese privată; când era în fața aparatului de filmat, interpreta visul de mult uitat al copilăriei. Țopăia, sărea, descoperea, se zbenguia. Aparatul de filmat o iubise de la început, însă acum abia dacă o putea cuprinde; când vedeam copiile de lucru mi se părea că trag cu ochiul peste gard şi mă uit la un copil care nu ştie că e privit. Mary era aşa de dezinvoltă, de imaculată. De plină de bucurie.

Noi dădeam *viață* filmelor. Sigur, prin însăşi prezența lor, copiii însuflețeau atmosfera, şi aveam întotdeauna o grămadă de copii pe platou. Copiii actori nu cunoşteau tehnică actoricească, nu fuseseră învățați să joace cu stil. Nu trebuia decât să scriu: „Mary şi copiii se joacă de-a trasul funiei“, că ei făceau totul spontan, cu naturalețe. Nu era nevoie de indicații regizorale, pentru că Mickey era genial la pregătirea filmării, aşa că Mary şi

copiii pur şi simplu se jucau.

Dar filmele noastre se deosebeau de toate celelalte şi erau atât de îndrăgite nu doar datorită prezenţei copiilor şi a unor poveşti copilăreşti, precum *Rebecca de la ferma Sunnybrook* sau *Mica prinţesă*, ci şi fiindcă le făceam cu plăcere. Bucuria noastră părea că îşi croise cumva drum în filmul care se derula pe ecran. A fost prima oară când am înţeles că o stare de spirit poate fi imortalizată de aparatul de filmat.

Când am urmărit filmul la cinema – întotdeauna m-a încercat aceeaşi emoţie văzând cum ideile mele, notate într-un caiet, se transformă în film cu cap şi coadă, cu montaj şi muzică; cum vorbele *mele* se traduc în imagini, cum emoţiile închipuite de mine se oglindesc pe feţele uriaşe ale actorilor, pe ecran – am fost fermecată, la fel ca oricare alt spectator.

Noi trei colaboram pe picior de egalitate şi simţeam, încă de pe atunci, că avem o relaţie unică, de care puţin probabil să mă mai bucur în alte împrejurări. Mary şi cu mine alegeam poveştile, pornind adesea de la cărţi sau piese de teatru populare. Eu alegeam poveştile bazându-mă pe flerul meu, pe când Mary ţinea seama de încasările ultimului film, de motivele pentru care avusese succes şi se gândea la cum ar putea să-l repete. Eu scriam cea mai mare parte a scenariului, alegând părţile cele mai interesante, sugerând unghiuri de filmare, şi compuneam textul inserturilor. Mary adăuga şi ea câte ceva. Făceam împreună distribuţia pentru rolurile secundare; de figuranţi mă ocupam eu. Apoi, la locul de filmare, Mickey, chiar dacă nu se arăta decât după prânz, din pricina unei beţii straşnice, trase cu o seară înainte, lucra repede, compunând scenele din zbor, scene la care un maestru precum DeMille ar fi cugetat luni de zile. Cu toate astea, când vedeai filmul în forma lui finală erai uimit de talentul şi spontaneitatea cu care era făcut.

Peste toate veghea Mary, asemenea unui general cu statură de copil, îmbrăcat în pantaloni scurţi. Nu-i angaja decât pe cei mai buni: cel mai bun operator, cei mai bună regizori artistici. Cheltuia banii lui Zukor fără oprelişti, dar cumpătat, ştiind că are să-i înapoieze însutit prin încasări. Apoi, ca printr-un tur de magie – oricât mi-am bătut capul, n-am putut înţelege cum făcea –, se descotorosea ca de o haină de răspunderea de conducător al propriei companii de producţie şi venea în faţa camerei

proaspătă ca un boboc de floare, părând cu cel puţin zece ani mai tânără, întruchipându-le pe săraca fetiță bogată, pe Rebecca, pe Sarah Crewe, mica prințesă. Era aşa destinsă în fața camerei, încât admiratorii credeau acum că e chiar o fetiță, dar eu n-am cunoscut pe nimeni care să muncească atât de mult ca să-şi poată juca rolurile cu naturalețe. Mary petrecea ore în şir în cabină, exersând în fața oglinzii comportamentul şi postura unui copil până când reuşea o imitație perfectă. Dimineața, în timp ce eu îmi beam cafeaua şi luam micul dejun, ea făcea exerciții ca să-şi menţină supleţea corpului şi să poată executa acrobațiile de copil – să sară în şi din paturi, să se cocoațe pe scări, să țopăie, să alerge şi să facă roata, într-un cuvânt, să țină pasul cu adevărații copii de pe platou.

Platoul nostru de filmare! Despre el se vorbea tot mai des printre oamenii de la Famous Players Lasky. Primeam săptămânal câte o scrisoare de la Zukor, care ne spunea că se plânseseră ceilalți regizori, pe un ton arogant, că făceam zgomot, râdeam, cântam şi jucam jocuri. (La sfârşitul zilei de filmare, Mickey se apuca să cânte în gura mare un cântecel irlandez, dintre cele deşucheate, care se ziceau la băutură; drept urmare, mamele copiilor actori se grăbeau să-şi ia odraslele de acolo, acoperindu-le urechile cu mâinile.

Într-o bună zi, însuşi Cecil B. DeMille, în eternii lui pantaloni de călărie, cu biciul în mână, a trecut pe acolo. A făcut o mutră atât de îngrozită văzând cum ne distram şi râdeam cu gura până la urechi, că am încremenit cu toții.

Dar de cum s-a îndepărtat Marele Om, ridicând disprețuitor dintr-o sprânceană, ne-am pus iarăşi pe râs.

— Cine ştie ce-o să-i spună lui Zukor? am întrebat ştergându-mi ochii, căci râdeam toți cu lacrimi. Nici nu vreau să ştiu ce crede despre noi! Eu stăteam în genunchi şi le învățam pe Mary şi pe patru fetițe să joace „Prinde piatra“! Nu mică mi-a fost mirarea când am aflat că Mary nu jucase niciodată. Dar după ce i-am arătat, s-a pus pe joacă înveselită, uitând de orice altceva. Mi s-a strâns inima privind-o şi am fost mândră că i-am dat a doua şansă de a fi copil. Când am lăsat ochii în jos, am văzut că rochia mea elegantă era mototolită şi că mâinile, de obicei îngrijite, îmi erau murdare de praf.

— Puțin îmi pasă de ce spune. Facem bani cu toptanul!

Mickey zâmbea mulțumit, lăsat pe spate în scaunul lui de regizor. Ca un rebel ce era, nu purta pantaloni de călărie. Subțire şi musculos, semăna mai degrabă cu un adolescent. A înhățat totuşi o coardă de sărit şi a plesnit din ea, aşa cum făcea DeMille cu faimosul lui bici.

— Ete, vax! a strigat Mary sărind în picioare. Şi-a pus mâinile în şold şi a ridicat bărbia, ca un copil încăpățânat, iar fetițele cu care se juca i-au urmat exemplul.

Mickey şi cu mine ne-am privit uimiți. „Vax“ era un cuvânt destul de tare, mai ales venind din partea unei fete model ca Mary.

— Nu-mi pasă ce spune, a declarat. Chiar dacă îi mai datorez un film, pe care o să fiu probabil nevoită să-l fac, nu peste multă vreme. Dar să-i fie ruşine – filmele noastre aduc de trei ori mai mulți bani. Tocmai am văzut ce încasări are.

M-a amuzat, ca de fiecare dată, contrastul dintre aspectul de copil şi mintea ei, de un pragmatism fioros. Dar o şi admiram, căci avea dreptate. Nu mai avea de ce să se teamă de Cecil DeMille. Mary Pickford nu mai avea a se teme de nimeni, se vedea cât de colo.

Se mai vedea şi altceva, şi nu ştiam dacă Mickey îşi dădea seama. Speram că da şi în acelaşi timp speram că nu. Mickey încă mai era îndrăgostit lulea de „Mormolocul“ lui şi, cu toate că Mary ştia, nu-l încurajase niciodată.

Eu însă văzusem durerea în ochii lui negri şi îl mai văzusem cum se străduia să nu se mai poarte atât de afectuos cu Mary ca înainte. Se mai tachinau, dar nu în felul dezinvolt şi concret de altădată. Trecuse mult timp de când Mickey n-o mai luase pe Mary de după umeri, în trecere, ca să discute o scenă. Uneori chiar strângea din pumni când se întâmpla ca ea să treacă foarte aproape de el.

În mod surprinzător, Mary era în general mai destinsă ca oricând, îşi exprima mai liber afecțiunea, aprecierea, până şi mânia; nu mai ținea nimic în ea. Dar chiar şi aşa, era ceva la ea cu totul nou de când ne întorseserăm în California. Ceva la care nu eram părtaşă. Îmi închipuisem că aveam să ne întoarcem la cochetele noastre viluțe gemene. Abia aşteptam să ne reluăm obiceiul de a ne face una alteia vizite ori de câte ori simțeam nevoia, fără ca

vreuna să se simtă stânjenită. Însă Mary şi Charlotte au cumpărat o casă. Charlotte căutase prin Los Angeles, unde casele răsăreau ca ciupercile, şi hotărâse că venise vremea să stea în casa lor, nu cu chirie, drept care Mary cumpărase o casă.

Eu, nu. Nu-mi puteam permite să cumpăr o locuință în cartierul acela. Aşa că am închiriat o casă.

Încă mai petreceam seri plăcute şi tihnite la studio, în vila pe care Zukor i-o pusese la dispoziție ca să fie iertat. Ceream să ni se aducă cina acolo dacă aveam de gând să lucrăm la scenariul pentru filmarea de a doua zi sau dacă îmi reluam vechiul obicei de a-i citi cu glas tare lui Mary, fie din operele clasicilor de care nu auzise în copilărie, fie romane noi, din care ne-am fi putut inspira. Discutam totul în amănunt, argumentându-ne părerile fără rețineri şi fără să ne temem că cealaltă s-ar putea supăra. Mi-am adus aminte de prima noastră ceartă, când filmam *Zdrențăroasa*. Nu-mi venea să cred că fusesem odată aşa de nesigură pe mine. Mickey spusese atunci că sunt un nimeni. Lucrurile se schimbaseră radical: pe afişe, numele meu era scris acum cu litere aproape la fel de mari ca al lui Mary.

Ne făceam timp una pentru alta şi când nu eram la filmări: ne plimbam călare prin Griffith Park, mergeam la film, şi Charlotte mă invita adesea să mă delectez cu gustoasele ei tocănițe.

Şi totuşi, simțeam că Mary nu mai era aşa dependentă de mine ca înainte. Bănuiam de ce.

Bănuiala mi-a fost confirmată într-o sâmbătă dimineața, când telefonul a sunat pe nepusă masă.

— Fran, mi-a spus Mary cu voce conspirativă, dar voioasă. Hai să facem o plimbare călare! E o zi aşa frumoasă!

Fără să mai lungesc vorba, mi-am pus costumul de călărie şi am sărit în maşină. Deşi mă înțelesesem să iau prânzul cu Adela, am anulat întâlnirea şi m-am dus în goană la Mary. Încă mă mai simțeam privilegiată să-i fiu prietenă şi nu credeam că o să mă plictisesc vreodată.

Ne-am întâlnit la clubul de echitație din Griffith Park, unde ne-am parcat maşinile alături. Îmi plăcea mult acest parc de trei mii de acri, cu zeci de alei, pârâiaşe şi vegetație sălbatică. Studiourile îl foloseau adesea pentru filmările în aer liber. De fapt, însuşi Griffith (care nu se înrudea cu cel care

dăduse numele parcului) filmase aici scene de luptă din *Naşterea unei naţiuni*. Era un club mare, dar mereu plin de amatori de călărie veniţi de la Hollywood; chiar şi în această epocă a maşinilor, oamenilor le plăcea echitaţia, iar eu şi Mary profitaserăm deseori de plimbările pe potecile de călărie, ca să discutăm între patru ochi.

— Fran, draga mea, mi-a spus Mary zâmbind, după ce ne urcaserăm pe caii noştri preferaţi şi o luaserăm pe poteca pe unde o luam de obicei.

Arăta extraordinar de bine în cămaşa galbenă de in, asortată cu pantalonii largi de călărie şi cizmele negre, perfect lustruite. Pielea îi strălucea şi ochii îi jucau de nerăbdare.

— Am a-ţi cere o favoare.

— Ce anume, Fetissă dragă? Respiram cu plăcere aerul înmiresmat, cu iz de iasomie şi pin. Ce bine era să stai în aer liber! Duceam uneori dorul zilelor când filmele se făceau afară, nu pe platourile acoperite, la lumină artificială, orbitoare, unde aerul era înăbuşitor. Îmi plăcea să simt pe piele atingerea blândă a soarelui şi anticipam o zi de trândăveală şi plimbări călare. Poate mai spre seară să mergem la cumpărături. Sau la cinema. Tocmai ieşise un film nou cu Charlie Chaplin.

N-am să uit niciodată cum era Chaplin când l-am văzut prima oară: poliţistul brunet, agil ca un dansator, pe care îl aplaudasem în ziua când am dat peste o echipă ce filma pe stradă. Pe vremea aceea, mergeam dormind prin viaţă. Acum mă trezisem, iar Chaplin era un star aproape la fel de faimos ca Mary după ce îşi crease personajul emblematic – Micul vagabond. De câte ori îl întâlneam la petreceri vorbea încet, aproape cu timiditate, în afară de cazul în care era cu cel mai bun prieten al lui, un actor nou, pe nume Douglas Fairbanks, proaspăt venit la Hollywood din New York. Împreună, făceau tot soiul de clovnerii şi figuri acrobatice, uneori chiar ore în şir.

— Păi… ai să vezi imediat! Mary a scos un strigăt de bucurie şi a dat pinteni calului, care a pornit în galop.

I-am urmat exemplul, crezând că aveam să ne luăm la întrecere, până când am zărit, în faţa noastră, alţi doi călăreţi. Iar unul din ei era, am constatat cu uimire, dar nu chiar, nimeni altul decât Douglas Fairbanks.

Am încetinit pasul. Auzisem bârfe prin studio, dar nu plecasem urechea

la ele, luându-i apărarea lui Mary în faţa oricui împrăştia zvonuri despre această nouă idilă. Totuşi, în sinea mea mă întrebam cât adevăr e în ele. De câteva săptămâni încoace, Mary începuse să arate sexy. E singurul cuvânt prin care aş putea descrie schimbarea petrecută cu prietena mea. Cu toate că era uimitor de frumoasă, Mary avea în ea un fel de afectare victoriană; strângea adesea din buze în chip de răspuns şi stătea într-o poziţie foarte rigidă, cu toţi muşchii încordaţi, în situaţii când ar fi trebuit să se relaxeze. În ultima vreme însă, pielea îi lucea, buzele îi erau trandafirii, cărnoase, mereu gata să zâmbească.

Parcă şi mersul i se schimbase: îşi legăna şoldurile de ziceai că voia s-o imite pe seducătoarea Theda Bara.

Apropiindu-mă de cei doi, ai căror cai îşi frecau boturile unul de altul, în semn de salut, încercam să desluşesc emoţiile care mă năpădeau asemenea unui roi de albine. Nu că i-aş fi luat în nume de rău lui Mary dacă avea o aventură; numai eu ştiam în ce măsură merita şi ea un pic de satisfacţie sexuală! Dar să-şi fi găsit Mary fericirea – dacă asta era fericire; nu avusesem timp să-mi dau seama, dar o cunoşteam ca pe mine însămi şi ştiam că nu şi-ar fi riscat imaginea publică pentru ceva ce n-ar fi fost atât de puternic, încât să nu poată fi evitat – lângă Douglas Fairbanks? Tot un actor. Nu se învăţase deja minte cu Owen? Fairbanks îşi făcuse de curând un renume cu comediile lui de salon. Era un bărbat amuzant, sportiv, dar nu avea în nici un caz profunzimea pe care o arăta Mary pe ecran. Şi nu era încă un star, oricum, nu de calibrul lui Mary Pickford.

Pe deasupra, mai era şi însurat, ştia toată lumea la Hollywood. Avea şi un băieţel.

— Hei, Fran!

Ferindu-mi ochii de soare, am văzut că persoana de lângă Doug era Anita Loos. Mi-am îndemnat calul să pornească în galop. Îmi plăcea Anita, cea care scria scenarii pentru Fairbanks; îl însoţise la Los Angeles după ce el semnase contractul cu Famous Players.

— A, cealaltă doamnă de companie! Sau, mai bine zis, *paravan*? Ochii Anitei sclipeau ca două bucăţele de cărbune sub bretonul bogat. Arăta ca o fată de cincisprezece ani, cu toate că era trecută de douăzeci. Era îmbrăcată într-o bluză marinărească cu cravată şi pantaloni de călărie.

— Anita! a certat-o Doug încruntându-se, apoi s-a uitat în jur, dar pe potecă nu eram decât noi patru. În cele din urmă a părut că mă observă şi pe mine. Miss Marion.

— Domnule Fairbanks, i-am răspuns la fel de rece, atrăgându-mi o privire iute şi rugătoare din partea lui Mary, pe care n-am luat-o însă în seamă.

— Douglas, o cunoşti fără îndoială pe Frances, cea mai dragă prietenă a mea din toată lumea. A fost şi ea la petrecerea dată de Elsie în… ziua aceea.

Văzând că Mary s-a îmbujorat la faţă, m-am întrebat ce fusese în „ziua aceea“ la Elsie. Apoi mi-am amintit. Fusese o petrecere ca oricare alta, fără nimic special. Cel puţin, nu pentru mine.

Se vedea însă de la o poştă că altfel stăteau lucrurile cu Mary şi Doug, care se priveau cu dor, fără să se ferească, drept care Anita şi-a întors calul şi mi-a făcut semn s-o urmez. Ceea ce am şi făcut, în timp ce Doug şi Mary, fără să scoată un cuvânt ori să facă un semn cu mâna ca să ne arate că îşi dau seama de ceea ce pretind de la mine şi Anita, au pornit pe o altă potecă şi au dispărut printre copaci.

— Fratele lui are o casă prin apropiere, a spus Anita în cele din urmă, după ce am plecat şi noi, mergând alene.

Am auzit-o, însă nu i-am răspuns. Eram prea înfuriată, mi se încleştaseră dinţii de indignare. Cum îndrăznea Mary să mă bage în aşa ceva? Ne salutaserăm cu atâţia la club, oameni care ne cunoşteau. Şi eu, care-i ţinusem partea lui Mary, apărându-i nevinovăţia în faţa bârfitorilor!

Apoi supărarea a lăsat loc amărăciunii. În realitate, Mary nu voise să-şi petreacă ziua cu mine. Pur şi simplu avea nevoie s-a acopere cineva. Când mă gândeam la câte făcusem pentru Mary de vreun an încoace, cât mă străduisem să-i fac viaţa mai uşoară – de pildă, semnând în numele ei o rubrică de sfaturi date cititorilor într-o revistă săptămânală, fără să-mi arog vreun merit; sau plecând de la World Film, unde fusesem şefa departamentului de scenografie, ca să vin alături de ea la Hollywood, unde redevenisem parte a unui trio, bineînţeles, un trio invidiat, celebru, dar totuşi…

Când mă gândeam cum venisem alergând de fiecare dată când mă chemase, indiferent ce aveam de făcut, indiferent ce ambiţii nutream… la

serile plăcute pe care le petrecuserăm împreună vorbind despre carierele noastre, la cum ne întrebam dacă vom fi vreodată în stare să iubim cu adevărat… dar ce vedeam acum pe fața lui Mary era iubire, fără nici o îndoială. Dragoste, simplă şi adevărată, aşa cum aş fi descris-o eu pentru ea într-un scenariu.

Doar că… nu era scenariul meu.

Am dat pinteni calului şi am pornit în galop. M-am aplecat până ce aproape că îi atingeam grumazul cu fața şi simțeam mirosul iute de grajd. Cum puteam fi geloasă pe Mary, cine-ar fi crezut? Câtă meschinărie din partea mea!

Până la urmă, căldura tot mai intensă a zilei, ciripitul păsărilor, clipocitul unui pârâu în apropiere, ca să nu mai spun de sporovăiala înviorătoare a Anitei, şi-au făcut efectul. M-am destins, am început să înțeleg şi să mă înduioşez. E vremea ta de glorie, Fran, mi-am adus aminte. Orice ar face Mary şi Doug astăzi, Mary va fi din nou doar a mea luni, la studio. Şi, de ce să nu recunosc, fără ea n-aş fi fost aici, călărind într-un frumos parc, la fel ca zecile şi zecile de oameni din lumea filmului, bucurându-mă alături de ei precum un copil care a zbughit-o în pauză; n-aş fi aşteptat niciodată cu nerăbdare să mă întorc la studio lunea dacă Mary nu m-ar fi angajat de la bun început.

Apoi mai era şi Owen Moore. Îl detestam. Nu puteam accepta felul abuziv şi autoritar în care se purta față de Mary, de parcă ar fi fost stăpânul ei, chiar şi acum, când cariera lui o luase la vale şi alți bărbați – bărbați adevărați, ca Douglas Fairbanks – deveneau vedete de cinema cu priză la public. Evident că Mary nu avea nici un viitor cu Owen, care nu o merita. Ceea ce se înfiripase între ea şi Fairbanks nu era un moft trecător, înțelegeam deja. Mary cea catolică nici n-ar fi conceput aşa ceva. Dar ce se putea alege din povestea asta era încă o necunoscută, aşa că nu mă puteam abține să nu mă gândesc la ce e mai rău. Ori poate ce-i mai bine?

— De când? am întrebat-o pe Anita. De când…?

— S-au cuplat? Şi-o trag? Fac amor? a zis Anita aruncându-mi o privire cu subînțeles. De vreo două luni. După ştirea mea. Bineînțeles, ar fi putut începe încă de la New York.

— În „ziua aceea“. Care a fost pe coasta de est. Ba nu, nu cred că atunci.

Mary nu e o persoană impulsivă.

— În schimb, Doug este. Doug e ca un copil. Vrea să capete pe loc ceea ce-şi doreşte. Eu nu sunt doar scenarista lui. Îi sunt şi bonă.

— Ce ți-e şi cu scenaristele astea! Am izbucnit în râs fără voia mea. În toate documentele eram numită „scenarista lui Mary“, ca şi cum n-aş fi avut nume şi nici n-aş fi meritat să am. Oricum, spectatorii nici nu se gândeau că există o persoană care scrie filmele. Admiratorii lui Mary credeau că ea născoceşte totul în fața camerei, atât era de spontană şi de naturală. Când venea vorba de noi, dacă nu ştiai cum stau lucrurile – şi majoritatea celor străini de industria filmului nu ştiau – îți închipuiai că „scenaristă“ e un fel mai elegant de a numi o secretară.

Anita a râs şi ea. Avea un chicot subțire, ca un clinchet de clopoțel.

— Scenariste, fete în casă, paravane. Tot o apă şi-un pământ, nu? Au grijă de imaginea lor, pe ecran şi dincolo de el.

Am dat din cap, deşi mă mânca limba s-o contrazic. Din cauză că, o vreme, crezusem – îmi închipuisem – că Mary nu e ca toată lumea. „N-o să îngăduim nici unui bărbat să ne despartă, Fran, nu-i aşa?“ De câte ori nu-mi repetase Mary vorbele astea?

Era cazul să râd de mine însămi, de naivitatea mea. Ce ridicol să-mi imaginez că aşa ceva ar fi posibil! Să nu uităm că eram femei. Femei, nu şcolărițe. Şi femeile din zilele noastre, oricât de moderne ar fi fost, nu puteau fi total independente de bărbați. Ei ne modelau, acum şi întotdeauna, mi-am dat seama şi, enervată, am izbit cu călcâiele în burta calului. Nu ştiu dacă era bine sau rău. Asta trebuia să hotărâm noi.

După două ore de călărie, timp în care m-am ales cu dureri de spate, ca să nu mai vorbesc de fund, ne-am reîntâlnit cu Doug şi Mary în acelaşi loc. Ei doi şi-au luat la revedere cu o detaşare studiată, în caz că era vreo ureche indiscretă prin preajmă. Eu i-am trimis o bezea Anitei şi am dat rece din cap către Doug. Cât despre el, nici măcar nu m-a învrednicit cu o privire.

Apoi, Mary şi cu mine am luat-o într-o parte, iar Doug şi Anita într-alta.

M-am jurat să nu scot o vorbă până nu ajungeam la club, dar Mary nici măcar n-a remarcat. A zâmbit tot timpul unui gând ascuns, un zâmbet visător, mulțumit, oftând din când în când. Carevasăzică aşa stăteau lucrurile, mi-am zis. Nici măcar n-o să-mi vorbească despre el.

Totuşi, după ce am lăsat caii în grija a doi băieţi şi ne-am întors la maşinile noastre, Mary s-a repezit la mine şi m-a strâns în braţe atât de tare, că am scos un ţipăt.

— Mulţumesc, Fran. Mulţumesc! Am tot vrut să-ţi spun, însă… mi-a fost teamă, înţelegi? Teamă de ceea ce-ai zice tu. M-am temut… de tot. Şi de toţi. Dar cel mai mult m-am temut de tine. Nu e caraghios?

Mary a ridicat ochii spre mine, nesigură, şi, fireşte, am vrut s-o liniştesc, aşa cum doream mereu. Mă simţeam răspunzătoare de fericirea ei.

Dar, nici eu nu ştiam de ce, de această dată n-am fost în stare. Era prima oară şi… cum mă simţeam? Cum mă simţeam prima oară când nu eram în stare să-i spun lui Mary exact ceea ce voia să audă? Să mă fi supărat aşa de tare că fusesem pusă într-o astfel de situaţie? Că mi se dăduse un rol pe care nu mi-l doream? Ori poate mă rodea gelozia – meschin din partea mea, dar recunosc, un sentiment care nu-mi era străin – văzând-o pe Mary fericită până la extaz datorită altcuiva, şi nu mie?

Datorită unui bărbat?

Nu ştiam care era adevăratul motiv. Ştiu doar că, până să-mi iau seama, vorbele mi-au ieşit pe gură:

— Eşti sigură că nu se foloseşte de tine ca să ajungă cunoscut?

Mary a încremenit, apoi a strâns din pumni. M-a fulgerat cu privirea şi s-a îndepărtat de mine, prefăcându-se că-şi cercetează tălpile cizmelor de călărie. Până la urmă a ridicat ochii spre mine, nu fără efort.

— Nu-l ştii aşa cum îl ştiu eu, Frances. Am să uit ce-ai spus, fiindcă n-ai avut prilejul să-l cunoşti pe Douglas.

— Asta-i adevărat…

— Şi încă cum! a clătinat Mary din cap, gata să bată cu piciorul în pământ, cum făcea în filme, numai că s-a stăpânit la timp. Tu ai avut partea ta! De ce să n-o am şi eu pe a mea?

M-am înroşit la faţă şi mi-au dat lacrimile. De furie, căci nu mă simţeam cu nimic vinovată şi nu aveam de ce să-mi cer scuze. Da, îmi plăcea să mă culc cu diverşi bărbaţi, dar nu avusesem niciodată o legătură cu unul însurat. Până atunci nu-mi dăduse prin minte că sunt lucruri în viaţa mea pentru care Mary m-ar putea invidia, plus că, la drept vorbind, nici nu credeam că ar fi posibil.

Eram sigură doar de un lucru: că îmi începusem ziua în postura de cea mai bună prietenă a lui Mary, iar acum era cât pe ce să ne certăm la cuţite.

Din cauza unui bărbat.

Mi-am ales cuvintele cu grijă, le-am cântărit bine, mai bine decât orice alte cuvinte rostite până atunci, pentru că voiam să pun capăt discuției înainte ca una din noi să scoată vorbe ce nu mai putea fi retrase.

— Nu vreau decât să fii fericită, Mary. Crede-mă, e tot ce-ți doresc.

Mary a dat din cap încet, precaută. Ne studiam una pe alta de parcă abia ne cunoscuserăm. Am urcat în automobilul meu cu două locuri şi Mary a deschis portiera maşinii ei. În timp ce potriveam oglinda retrovizoare de pe partea şoferului – of, trebuie s-o repar cât mai curând! – m-am şters repede la ochi. I-am făcut un mic semn cu mâna şi ea mi-a răspuns aşijderea, am băgat în viteză şi am pornit spre vila mea din Hollywoodland.

Acum, că aveam o întreagă zi liberă, o zi fără Mary, m-am hotărât să merg pe un drum ocolit spre casă. Aşa că am luat-o pe lângă canioane şi am urcat dealuri, minunându-mă de schimbările petrecute în această parte a Californiei după venirea mea, cu cinci ani în urmă. O mulțime de clădiri noi, cartiere răspândite de-a lungul şoselelor şerpuite, crânguri de portocali dezrădăcinați ca să se construiască platouri de filmare. Şi mult mai multe drumuri. Acum puteam coborî uşor cu maşina până la malul mării sau urca până la munți, pe când înainte, dacă nu luai tramvaiul, pierdeai zi întreagă.

Aici era căminul meu, viața mea; cariera mea, după care tânjisem şi pe care mi-o clădisem cu atâta muncă. Acum aveam tot ce-mi dorisem. Era vremea mea de glorie.

Aşa să fi fost?

Am lăsat privirea în jos şi am văzut că mâinile mi se mişcau pe deasupra volanului, că desenam ceva în aer cu degetele. „Nu-ți poți stăpâni mâinile tot aşa cum nu-ți poți stăpâni mintea“, îmi spusese mama. Ar fi putut la fel de bine să adauge „şi nici inima“. Pentru că nici mintea, nici inima mea nu-şi găseau astâmpăr. Mereu în mişcare, dorind mai mult, tot mai mult. Da, mă împlinisem prin carieră. Da, mă spetisem muncind ca să ajung aici. Totuşi, patul meu era gol noaptea. Iar filmele pe care le făceam, chiar dacă ne amuzau şi ne dădeau satisfacții artistice, nu prea aveau o finalitate. Poate că Mary nu punea la inimă privirea disprețuitoare a unuia ca Cecil B.

DeMille, eu însă, da. Filmele noastre erau apreciate şi îndrăgite, dar eu ştiam că nu realizasem încă ceea ce visam, după ce văzusem *Naşterea unei naţiuni*. Nu ieşisem din tipare, nu pusesem în practică o concepţie proprie. De fiecare dată – absolut de fiecare – când luam creionul în mână aveam în faţa ochilor imaginea lui Mary şi în minte nevoile ei, ideile ei.

Of, Fran. Cum poţi vorbi aşa? Mi-am privit costumul de călărie croit după ultima modă, nou-nouţ. Cizmele de piele, pe care le dădeam la curăţat şi lustruit în fiecare săptămână. Filmele cu priză la public aduceau bani, o grămadă de bani, şi trebuie să recunosc, mă bucuram să câştig pe măsura efortului meu. Maşina elegantă, casa spaţioasă. Poate că, nu peste multă vreme, aveam să-mi cumpăr o casa mea.

Dar nu puteam să-mi închipui cum ar fi să am o casă a mea fără să existe cineva cu care s-o împart. Şi atunci mi-am dat seama că, probabil, în mintea mea mijise gândul că, într-o zi, de ce nu, Mary şi cu mine ne-am cumpăra împreună o casă. O idee absurdă, dacă e să te gândeşti. Copilărească. Dar adevărul e că nu-mi puteam imagina cum aş trăi la Hollywood fără ca Mary să fie figura centrală din viaţa mea. Jalnic, nu?

După ce mi-am plâns un pic de milă, mi-am şters lacrimile, am apăsat pe butonul demarorului şi m-am cutremurat odată cu maşina când a pornit. Apoi am băgat în viteză şi am luat-o pe drumul plin de praf, de data asta îndreptându-mă spre casă. *Marion Benson Owens de Lappe Pike*. M-am privit în oglinda spartă şi am râs pe cinste de mine însămi. Eşti cea mai norocoasă femeie din lume, şi când colo, tu ce faci? Te porţi ca o şcolăriţă care se smiorcăie din cauză că prietena ei s-a aşezat alături de altcineva la masă.

Am oprit în faţa vilei. Da, era foarte frumoasă, mult mai frumoasă decât cea închiriată alături de a lui Mary, dovadă că mă mai maturizasem întru câtva. Am smuls oglinda spartă şi am luat-o cu mine, ca s-o înlocuiesc luni dimineaţa, la prima oră. Viaţa era prea scurtă ca s-o petrec privindu-mi faţa deformată într-o oglindă spartă. Meritam mai mult.

M-am uitat la corespondenţa lăsată la cutie şi am fost încântată să zăresc o scrisoare de la Elsie Janis printre facturile – prea numeroase – de la croitori. Mi-am turnat un pahar de limonadă şi am deschis-o, deşi gândul îmi era de fapt în altă parte. Mă gândeam din nou la Mary. Să-i telefonez ca

să-mi cer scuze? Sau să las lucrurile să se liniştească de la sine, să aştept până luni dimineaţa, când aveam să ne întâlnim la filmare, în lumea care ne unise ca să ne vindece rana? Am oftat şi mi-am aruncat ochii pe scrisoarea lui Elsie.

Salutare, Fran, neînfricată femeie a cavernelor! Nu ştii că e război? Lasă în urmă Hollywoodul cu sclipiciul lui şi mişcă-ţi fundul încoace, în Europa, unde se întâmplă lucruri oribile, care îţi frâng inima, dar mult mai REALE decât orice vei trăi vreodată în California. Ce mai aştepţi?

Filme, idile, publicitate, sentimente rănite, gelozii meschine, ce mai contau toate astea acum, când America se îndrepta spre război? Şi eu ce făceam? Mă ascundeam în Hollywood şi ratam cel mai important eveniment din viaţa generaţiei mele? Exact de *asta* aveam nevoie ca să mă trezesc la realitate. Neapărat trebuia să găsesc o cale de a-mi folosi priceperea şi relaţiile ca să descriu suferinţa şi cataclismul războiului. Ba nu, să descriu suferinţele femeilor pe timp de război. Fiindcă erau deja destule filme despre soldaţi. Fără îndoială că erau şi multe femei „pe acolo“. Femei asemenea mie, care simţeau nevoia să facă ceva însemnat. Ceva mai semnificativ decât micile noastre necazuri cotidiene.

M-am repezit la telefon. Dar pe cine să sun? Nu ştiam pe nimeni în Washington, la Ministerul de Război, dar cu siguranţă ştiam pe cineva care cunoştea…

Da, fireşte. Bineînţeles că ştiam pe cineva cu relaţii la Washington. Cineva care mă putea ajuta. Nu trebuia decât s-o rog.

Am ridicat receptorul şi am format fără să mă uit în agendă. Doar ştiam pe dinafară numărul lui Mary.

CAPITOLUL 7
MARY
Toamna lui 1917

La rândul ei, Mary se frământa şi ea – mai mult în minte decât în suflet – în timp ce se îndrepta spre casă. Spre deosebire de prietena ei, nu avea darul de a depăna poveşti, cel puțin nu în cuvinte. Fusese în încurcătură ori de câte ori era vorba să-şi exprime cele mai ascunse gânduri. Dacă învățase o lecție – şi încă ce bine o învățase! –, aceea era cum să păstreze tot ce avea de împărtăşit pentru momentele când se afla în fața camerei de filmat.

Dacă ar fi putut vorbi cu Fran, draga de ea, i-ar fi spus că nu avusese de ales, cu toate că se străduise. Cât încercase să-l dea uitării! Dar cum să uite momentul în care Douglas Fairbanks, într-o zi urâtă de noiembrie din 1915, pur şi simplu o luase pe sus. Cu toate că, în acel moment, se gândea mai mult la botinele ei din piele de căprioară, albe ca neaua – cele mai bune pe care le avea.

Ce-o apucase în „ziua aceea“ s-o ia pe soția lui Doug de braț şi s-o îndemne: „Beth, doar n-o s-o lăsăm pe Elsie să-şi facă de cap, nu? Trebuie să apărăm ce ne aparține!“ Nu-i stătea în fire să fie aşa îndrăzneață. Şi, la drept vorbind, nici măcar nu dorise să vină la petrecere. S-a întâmplat pe vremea când era îngrijorată din cauza fuziunii dintre Famous Players şi Jesse Lasky şi ar fi preferat să-şi verifice încasările în loc să se ducă la petrecerea de rămas-bun a lui Elsie Janis. Owen insistase totuşi să meargă împreună, ca să-i ureze cele bune lui Elsie, care pleca în Europa să ridice moralul soldaților britanici. Mary nu voia nici în ruptul capului să-i dea prilejul să spună cu satisfacție: „Soția mea nu s-a deranjat să mă însoțească“.

Aşa că ce-o apucase în ziua aceea să se poarte atât de pripit, de

necugetat?

Pricina fusese Elsie, care nu se sfiise să-i fure soțul, pe al ei, şi pe al lui Beth Fairbanks. Owen Moore şi Douglas Fairbanks au fost smulşi de lângă soțiile lor de Elsie Janis, care i-a luat de braţ şi le-a aruncat peste umăr:

— Doamnelor, sper că nu vă supărați că vă împrumut soții!

Beth Fairbanks nu părea deloc contrariată. Era o femeie drăguță, mai degrabă placidă. Se mulțumea să stea în casă, în fața căminului, şi să bârfească împreună cu celelalte invitate, între care şi Fran.

Mary nu era însă mulțumită.

— Hai, Beth! Mergem după ei, nu se poate!

Aşa se face că s-a trezit alergând după Elsie, Owen şi Douglas, încălțată cu botinele ei albe, din piele de căprioară, căznindu-se să țină pasul cu ei, în ciuda vremii duşmănoase şi a ploii. Dar terenul vilei închiriate de Elsie în New Jersey era noroios şi brăzdat de şleauri. Cei trei, râzând şi glumind, o luaseră mult înainte când Beth s-a lăsat păgubaşă.

— Mi-e frig, Mary, a anunțat-o. Mă întorc în casă.

— Eu nu! Mary simțea cum îi fierbe în vine sângele de irlandeză. Poate că nu-l voia pe Owen pentru ea, dar în nici un caz nu avea de gând să-l lase altcuiva.

Cei trei dispăruseră după o cotitură a drumului când Mary, aproape alergând, a ajuns la un pârâu. Nu era adânc, în schimb era destul de lat şi nu avea cum să-l treacă fără să-şi strice botinele. De-a curmezişul apei căzuse însă un buştean, nu prea gros şi destul de instabil. S-a urcat cu grijă pe el şi a simțit cum se leagănă într-o parte şi în alta.

— Scuze, îmi dai voie?

Mary a ridicat ochii şi l-a văzut pe Douglas Fairbanks stând în fața ei. Zâmbea, arătându-şi dinții orbitor de albi pe fața negricioasă. A întins brațele, ca şi cum s-ar fi aşteptat ca ea să-l lase să o cuprindă cu ele, ceea ce a avut darul s-o scoată din fire.

Credea cumva că nu-şi poate purta singură de grijă? Îşi închipuia că ea – Mary Pickford! – lăsa actori necunoscuți s-o ridice ca pe un sac de cartofi?

Dar apoi s-a uitat la buşteanul care i se clătina sub picioare. De departe, din pădure, a răzbătut râsul soțului ei. Şi al lui Elsie.

— Bine, domnule Fairbanks, a încuviințat şi, fără nici o tragere de inimă,

s-a lăsat luată pe sus şi purtată peste pârâu. Mulţumesc, domnule Fairbanks.

— Doug. Te rog să-mi spui Doug, Miss Pickford.

— Mary. Spune-mi Mary. Însă eu am să-ți spun Douglas, dacă nu-i cu supărare. Mi se pare că ți se potriveşte mai bine.

Douglas i-a adresat zâmbetul lui cuceritor, a pus-o binişor jos, după ce o ridicase de parcă era un fulg şi ea simțise ce brațe musculoase are, şi a făcut o plecăciune.

— Sper să nu mi-o iei în nume de rău că te-am aşteptat. Mi-am dorit foarte mult să-ți vorbesc acolo, la petrecere, Mary. Sunt un vechi admirator al filmelor tale.

— Mulţumesc. Mary era uimită. Nici nu mai ştia de când nu-i mai făcuse soțul ei un compliment, orice fel de compliment. A simțit cum se destinde şi înfloreşte la căldura acestei laude neaşteptate, după care tânjise atât.

— Şi filmele tale sunt bune, din câte ştiu.

Douglas a ridicat din umeri.

— De bine, de rău. Nu-mi fac iluzii. Nu sunt un mare actor. Dar mi s-a spus că am personalitate. A râs strângând din ochi, înveselit, şi Mary a hotărât în sinea ei că Douglas Fairbanks e un bărbat bine, aproape la fel de bine cum părea pe ecran, în micile lui comedii de salon.

Până la urmă au făcut cale întoarsă şi s-au dus acasă. Elsie şi Owen au apărut şi ei ceva mai târziu, cam nesiguri pe picioare, râzând, cu hainele în dezordine, iar Mary, umilită, a insistat ca ea şi Owen să plece de îndată acasă.

— Sper să te revăd, Mary, i-a spus Douglas în timp ce o ajuta – el, şi nu Owen, care se dusese deja să aducă maşina – să-şi îmbrace haina de blană.

— Sper şi eu, Douglas. Mulţumesc pentru o după-amiază minunată.

Mary a zâmbit şi Douglas Fairbanks a făcut o plecăciune adâncă.

Un gest galant.

Asta fusese în 1915. Cu doi ani în urmă. Doi ani în care Mary încercase, fără să izbutească, să şi-l scoată din minte pe bărbatul arătos care o luase pe sus şi o fermecase. Doi ani în care se străduise să-l evite la petrecerile şi evenimentele cinematografice organizate la New York. Însă nu l-a putut evita la infinit.

Una dintre întâlnirile memorabile a fost la un bal, în Algonquin, când

Douglas i-a cerut fără nici un gând ascuns părerea despre unele chestiuni profesionale, a copleşit-o iarăşi cu complimente, apoi a valsat dumnezeieşte cu ea prin tot salonul, până când capul a început să i se învârtească şi inima să i se topească.

Căci inima ei fusese învelită într-o crustă de gheaţă de ani de zile, de când se măritase, cu şase ani în urmă. Nimeni nu pătrunsese până la ea, în afară de mama ei şi de Fran. Şi de munca ei, fireşte. Punea suflet în tot ce făcea în faţa aparatului de filmat şi pentru entuziaştii ei admiratori care îi aşteptau filmele cu sufletul la gură şi pe care şi-i imagina tot timpul stând în spatele camerei.

Dar un bărbat… Nu-şi îngăduise niciodată să cocheteze cu ideea de a iubi din nou un bărbat. Ştia că nu-l iubeşte pe Owen, că nu-l iubise niciodată şi nu-l va putea iubi vreodată. În acelaşi timp, nu avea habar cum să scape de el, altfel decât rugându-se să-l vadă mort, ceea ce şi făcea. Apăsată de sentimentul vinovăţiei.

Frances putea să se căsătorească şi să divorţeze; Frances putea să se culce cu ce bărbaţi dorea fără să se întâmple nimic. Dar nu şi „Logodnica Americii“, ca o bună catolică ce era. Admiratorii lui Mary nici nu prea ştiau că e măritată; nu prea pomenea de căsnicia ei în interviuri, cu toate că, din când în când, ea şi Owen pozau pentru reviste de mâna a doua, în care erau descrişi drept un cuplu fericit, ca să salveze aparenţele. Dacă ar ajunge să divorţeze…

Mary s-a cutremurat la acest gând.

Nu avea decât douăzeci şi cinci de ani! Era tânără, aşa de tânără, dar femeie, cu toate că interpreta fete mult mai tinere în filme.

Nu era în stare. Nu se putea obişnui cu ideea că s-ar îndrăgosti de alt bărbat; nu putea să primejduiască tot ce obţinuse cu atâta muncă. Îngăduise totuşi prieteniei lor să crească, o relaţie serioasă, cuviincioasă, atent urmărită de Charlotte. Timp de doi ani – şapte sute treizeci de zile de chin – Mary se încăpăţânase să-şi repete că ea şi Douglas nu sunt decât prieteni. Doar lua ceaiul cu soţia lui, ce Dumnezeu! Erau pur şi simplu colegi, foarte apropiaţi, care vorbeau despre meseria lor. Douglas era deşănţat de ambiţios şi de avid după sfaturile lui Mary, dar în acelaşi timp nu pierdea nici un prilej ca s-o flateze. Şi să-i arate cât o respectă.

— Când joci, faci mai puține gesturi decât orice alt actor, i-a spus la balul de la Algonquin, şi de aceea eşti mai expresivă.

Mary s-a temut că e luată peste picior şi s-a îmbățoşat, sprijinită de brațul lui puternic. Dar apoi a ridicat privirea spre el. În ochii lui jucăuşi nu era nici urmă de glumă. Ar fi vrut să se piardă în ochii lui căprui; simțea că ar fi capabilă să facă orice – absolut orice! – doar ca să vadă acei ochi ațintiți asupra ei toată viața.

În acei ochi minunați văzuse zugrăvită durerea, la fel ca în ochii unui copil, atunci când mama lui murise, şi Mary îi trimisese o scrisoare de condoleanțe la hotel. Nu după multă vreme sunase telefonul:

— Hai să ieşim cu maşina, a rugat-o pe un ton care nu admitea contrazicere. Am nevoie de un prieten lângă mine.

Înhățase o pelerină la repezeală, renunțase să-şi mai strângă părul, deşi avea cu siguranță să fie recunoscută, se prefăcuse a nu vedea privirea bănuitoare a lui Charlotte şi coborâse în goană până jos, în holul de la intrare. Un minut mai târziu, el apăruse într-un automobil decapotabil, ea urcase în grabă şi, în timp ce se îndepărtau în vuiet de motor, încercase sentimentul, cu totul nou, că se năpusteşte spre propriul ei viitor.

Când au ajuns în Central Park, Douglas a încetinit şi a luat-o pe aleile şerpuite, vorbind în şoaptă despre mama lui, despre cât de îndatorat îi era, despre cum se temuse că o va dezamăgi dacă se va face actor şi se va însura cu Beth, pe care ea n-o plăcea. Mary îl asculta fără să scoată o vorbă; doar punea din când în când mâna pe brațul lui, simțind că prezența ei îi era de ajuns. Bărbatul de lângă ea nu-i cerea să fie altceva decât este; simțea, pentru prima oară în viața ei, că e de ajuns să fie ea însăşi.

— Nu ştiu ce-am să mă fac fără ea… era… era…

— Îngerul tău păzitor? Lui Mary i-a venit în minte Charlotte; ştia că s-ar simți pierdută fără dragostea şi sprijinul neprecupețit al mamei, singura din viața ei – această viață haotică, la care nici nu visase, fiindcă aşa ceva nu exista pe vremea când era îndeajuns de inocentă cât să se lase în voia visurilor – pe care se putea bizui.

— Întocmai! Nu e ceva tocmai obişnuit, poate că-ți pare ciudat – Douglas i-a aruncat o privire neliniştită şi s-a tras de gulerul cămăşii – ca un bărbat în toată firea să fie aşa de legat de mama lui.

— Mi se pare înduioşător şi cred că ai fost un fiu excepţional.

— M-am străduit, să ştii că da! A apăsat brusc pe frână – nu mergeau prea repede, drumul era pustiu, aşa că maşina nu s-a zgâlţâit –, şi-a sprijinit fruntea pe braţele încrucişate pe volan şi a izbucnit în hohote de plâns.

Mary s-a uitat în jur speriată, parcă ar fi căutat să ceară sfatul cuiva, dar erau singuri, bineînţeles. Ce să facă? Cât ar fi vrut să-l îmbrăţişeze, să aline suferinţa acestui bărbat minunat, aşa de puternic şi totuşi dureros de vulnerabil; să-l ţină în braţe pentru totdeauna, să stea în această maşină, doar ei doi, şi să uite de toate – de soţi şi soţii, de filme şi recenzii, şi de succesele de casă, şi, mai presus de orice, de spectatorii care te judecă şi te privesc cu suspiciune. Să rămână prizonieră a acestei vrăji iscate din amărăciune, care devenise ceva frumos, tămăduitor, durabil şi promiţător.

— Vai, Douglas!

— Ce e? Douglas a ridicat capul şi lui Mary i s-a tăiat respiraţia când i-a văzut ochii înlăcrimaţi. Părul lui, de obicei pieptănat lins spre spate, parcă era în vizită într-un loc simandicos sau făcea o reclamă pentru Brooks Brothers, aşa ciufulit era. Adorabil.

— Ceasul, a zis Mary arătându-i-l cu mâna. Ceasul de pe bord era crăpat. Timpul se oprise, literalmente. Mary a văzut în asta un semn, poate fiindcă îşi dorea să găsească unul. Douglas, ceasul s-a oprit, chiar adineauri. Când tu… ca şi cum ceva sau *cineva*…

— Ca şi cum a fost mama. Ca şi cum mama a încercat să-mi spună ceva. Douglas a luat-o de mână cu un gest nespus de delicat. Mary, e prima oară că plâng pe ziua de azi. Până acum n-am vărsat nici măcar o lacrimă. Ba chiar l-am luat pe fratele meu la un spectacol pe Broadway. Pe urmă, când m-am întors la hotel şi am găsit scrisoarea de la tine… vreau să spun că acum, cu tine alături, am putut plânge. Am putut *simţi* ceva. Iar mama mi-a dat de ştire că e bine, că *aşa* trebuie să fie.

Mary n-a putut scoate o vorbă. În schimb, a făcut ceea ce făcea cam de când se ştia. S-a întors spre Douglas cu iubirea cu care se întorcea spre aparatul de filmat şi a spus din priviri ceea ce simţea în inima ei.

Două luni mai târziu, ea şi Charlotte s-au mutat la Hollywood ca să pună pe picioare o companie împreună cu Fran şi Mickey. Stăteau nu departe de La Brea Avenue, unde se mutase şi Douglas împreună cu soţia şi fiul lor în

vârstă de şapte ani. E de la sine înţeles că Mary le-a făcut o vizită de curtoazie de cum s-a instalat în noua ei casă. Beth Fairbanks a primit-o cu căldură, deşi era în mod vizibil intimidată de o vizitatoare atât de faimoasă; adevărul e că se simţea întotdeauna intimidată în prezenţa lui Mary. Douglas Fairbanks junior, un copil blond, dolofan, stătea în genunchi pe podea şi se juca cu o armată de soldăţei de plumb.

— Mă duc să aduc ceaiul! a exclamat Beth şi a ieşit iute din cameră, lăsând-o pe Mary cu soţul şi fiul ei.

— Mă laşi şi pe mine să mă joc? l-a întrebat Mary pe băieţel, aşezându-se alături de el, cu toate că era îmbrăcată într-o superbă rochie albă şi avea pe cap o pălărie cu boruri largi.

— Tu erai nemţii şi eu eram francezii, i-a spus fiul lui Douglas pe un ton solemn, iar ea a dat din cap şi a aliniat soldaţii.

A ridicat ochii şi a văzut emoţiile succedându-se pe faţa lui Douglas: mândria părintească, fericirea adâncă de a o revedea, amestecată cu tristeţe. Doar că era o tristeţe împărtăşită, nicidecum tragică; era dulce-amăruie, şi Mary îşi amintea cu drag de seara aceea din Central Park. Douglas semnase ultima scrisoare pe care i-o trimisese „La ora fixă“, dându-i astfel de ştire că şi el îşi aducea aminte de acea seară cu ceva mai mult decât amărăciune.

Pe neaşteptate, Douglas s-a aşezat în genunchi alături de ea şi i-a şoptit la ureche, în timp ce răsuflarea lui fierbinte îi dădea fiori pe spate şi o făcea să simtă furnicături în sâni:

— Nu mai am răbdare, Mary. Trebuie neapărat să te văd. Vino mâine la ora trei în Griffith Park.

Mary n-a îndrăznit să se uite la el de teama a ceea ce ar putea face chiar acolo, pe podea, alături de băieţelul cel solemn; s-a mulţumit să dea din cap, deşi era copleşită de fericire, de dorinţă.

— Doamne, ce oribil e războiul ăsta! a ciripit Beth, întorcându-se cu o tavă de argint pe care erau pahare înalte şi o carafă cu ceai.

Mary a sărit în sus, cu genunchii tremurându-i de spaimă.

— Şi băieţelul meu nu vrea să se joace decât de-a războiul, a continuat Beth, fără să simtă tensiunea care domnea în cameră. Nimeni nu mai vorbeşte de nimic altceva. Mi-e aşa de teamă să nu fie şi Douglas implicat, acum că am intrat şi noi în război.

Războiul. Mary şi-a înăbuşit cu greu un strigăt. Statele Unite declaraseră război Germaniei cu doar o lună înainte, în aprilie 1917, angajându-se astfel în vastul conflict european. Hollywoodul dorea să-şi aducă şi el contribuția – ca să nu mai spunem că abia aştepta să intre pe piețele țărilor aliate, care nu mai puteau face filme din cauza penuriei de mână de lucru şi a materialelor –, dar până acum lucrurile mergeau ca înainte: se făceau în continuare filme. Lui Mary nu-i trecuse prin cap că Douglas ar putea să fie nevoit să lupte pe front până n-o auzise pe Beth vorbind despre această eventualitate.

Şi oricât ar fi îndemnat-o morala şi buna-cuviință, Mary a uitat de toate când, privindu-l pe Douglas Fairbanks, şi-a dat seama că dorul de el va fi mai puternic decât dorința.

— Sper din toată inima că Douglas va găsi o cale de a se implica fără a se expune unor pericole, a spus Mary şi a dat din cap, o singură dată, către Douglas, care s-a îmbujorat de bucurie. În definitiv, trebuie să se gândească şi la băiețelul lui.

Beth a zâmbit fericită, iar Douglas s-a întors spre fereastră, să admire grădina frumoasă, bine întreținută.

A doua zi după-amiaza, Mary s-a dus să se întâlnească cu el în Griffith Park. S-a îmbrăcat şi s-a aranjat cu cea mai mare grijă. Trecuseră atâția ani de când nu se mai aranjase ca să se vadă cu un bărbat, în afară de Papa Zukor, aşa că nici nu ştia de unde să înceapă. Primul gând i-a fost să-i telefoneze lui Fran, să vadă dacă ar putea împrumuta ceva rafinat, ceva ce doar o femeie adultă ar purta. A întins mâna să ridice receptorul, dar s-a răzgândit. Nu putea să i se confeseze lui Fran, nu încă. Nu putea să se confeseze nimănui; era captivă în castelul de sticlă construit de ea însăşi. Dacă voia să evadeze, trebuia s-o facă prin forțe proprii.

A ales o rochie cuminte de in, fără prea multe volane – nici nasturi! –, şi practic s-a năpustit la maşină; abia aştepta să facă ceea ce îşi propusese, să dea naibii orice precauție, să rişte totul, însă, în acelaşi timp, să fie mângâiată, dezmierdată, adorată. *Posedată*.

Când l-a zărit stând în picioare sub un copac, pe aleea unde îi spusese că o va aştepta, a alergat spre el şi i s-a aruncat în brațele deschise, iar când s-au sărutat, deşi era prima oară, li s-a părut că se mai sărutaseră de mii de ori

înainte.

A doua zi după ce ea şi Fran se ciondăniseră la hipodrom, Douglas a venit acasă la Mary să ia ceaiul cu ea şi cu Charlotte.

Vizita făcea parte din jocul pe care îl practicau de ochii lumii; se întâlneau în public, prefăcându-se că sunt doar colegi şi prieteni, având grijă să fie şi o a treia persoană de faţă, şi nu discutau decât despre filmări. Charlotte, atotştiutoare ca de obicei, nu scotea o vorbă, dar îi privea dezaprobatoare, tronând de cealaltă parte a mesei asemenea unui sfinx enigmatic.

— M-a sunat Fran aseară, a spus Mary, în timp ce Charlotte era ocupată să toarne ceaiul şi să taie checul. Vrea să meargă la război, cine-ar fi crezut? S-a gândit să fie un soi de corespondent şi m-a întrebat dacă ştiu pe cineva la Washington. M-aş bucura, cum să nu, să-i dau o mână de ajutor dragei de ea. Dar ideea ei mi-a dat de gândit. Oare eu ce-aş putea face? Şi tu, Douglas.

Douglas n-a răspuns. Ea ştia că îl afecta să fie criticat – el şi alţi actori în perfectă stare de sănătate – fiindcă nu se înrolase în armată. Însă cei de la studio se făcuseră luntre şi punte ca să-şi păstreze junii-primi în faţa camerei de filmat.

— Am putea să ne oferim să facem un turneu de promovare a obligaţiunilor de război, a continuat Mary. Gândeşte numai câţi bani am aduna! Zic că ar trebui să-l luăm şi pe Charlie. De fapt, noi trei suntem cele mai mari staruri de la Hollywood.

„De fapt“, spusese Mary, şi chiar aşa şi era – un fapt incontestabil. Ştia ea foarte bine, de vreme ce urmărea cu atenţie datele în fiecare săptămână, comparând succesele de casă, încasările şi numărul de săli în care rulau filmele.

Douglas, care nu se obişnuise cu statutul de vedetă în aceeaşi măsură ca Mary, deoarece îl dobândise de puţină vreme, a zâmbit cu gura până la urechi şi a stat în mâini chiar acolo, în salon. Charlotte a scos un ţipăt de spaimă, însă Mary a zâmbit îngăduitor. Era ca un copil, simţea nevoia să-şi exprime sentimentele pe loc şi în modul cel mai vizibil, făcând paradă de inepuizabila lui energie şi de farmecul irezistibil. Dacă nu sărea peste canapele, stătea în mâini sau jongla cu mingi de crochet, simţea că

pocneşte.

— Charlie şi cu mine am putea face cascadorii! Ştim să boxăm! Ştim să jonglăm şi să facem figuri de gimnastică! Iar tu ai putea ține discursuri – nu te-ntrece nimeni, Tupper, când e vorba să smulgi lacrimi mulțimii!

Mary a zâmbit şi ea, îmbujorându-se la față. Tupper era una dintre poreclele cu care o alinta în ultima vreme. Habar nu avea ce înseamnă, dar se apucase şi ea să-i spună Hipper sau Duber, fără să aibă idee ce înseamnă. Aşa era în lumea de bucurii în care trăiau ei, o lume de secrete, ascunzişuri şi doruri, o lume în care ea, Mary Pickford, se deghiza în personaje ridicole sau caraghioase, după care săreau în noul Hudson Phaeton cumpărat de Douglas şi tăiau oraşul în lung şi în lat, hohotind de râs, urcau şi coborau colinele, străbăteau crângurile de portocali şi nu se potoleau decât când găseau o fundătură liniştită, unde Douglas oprea maşina, o trăgea spre el cu un gest autoritar şi ea se topea în brațele lui, se sărutau, se mângâiau, îşi murmurau unul altuia dulci nimicuri.

Alteori, aşa cum făcuseră cu o zi înainte, renunțau la orice precauție – pentru că sărutatul, dezmierdatul şi murmuratul nu erau de ajuns, mai ales pentru cineva cu energia debordantă a lui Douglas – şi se duceau la casa fratelui acestuia, ba chiar se furişau în casa lui când Beth era plecată la New York. Se simțeau ca în rai, deşi era primejdios şi stăteau tot timpul cu ochii pe uşă. Cu toate astea, satisfacția sexuală nu se compara cu ceea ce simțise alături de Owen. Chiar dacă, uneori, Douglas, purtat de înflăcărare, o trântea jos de pe pat sau canapea. Dar aşa era el, aşa era relația lor: o vrăjea şi o lua pe sus de fiecare dată când se vedeau.

— Un turneu de solidaritate, a zis Charlotte, ridicând dintr-o sprânceană. Vasăzică o să fiți împreună, o să faceți turul țării? Şi veți apărea în public? Împreună?

— Da, mamă, bineînțeles. Sprijinim efortul de război, a răspuns Mary, evitându-i privirea. Sigur că va trebui să fim împreună.

— Şi crezi că e înțelept?

— Cred că e important, a zis Mary, alegându-şi cu grijă cuvintele. Of, ce ți-e şi cu mama asta! Nu puteai s-o păcăleşti, doar că, de data asta, spre deosebire de cum făcea când era vorba de Owen, Charlotte şi-a muşcat limba. Atât de tare, că s-a strâmbat de durere. Cu ceva timp în urmă, mama

îi interzisese să se mai vadă cu Owen – o decizie pe care o regreta. De data asta n-avea cum să repete figura. Numai că avea ea metodele ei, ştia cum s-o facă pe Mary să se simtă vinovată, atât cât s-ar fi cuvenit. Pentru că Douglas era căsătorit, la fel cum era şi ea, şi mai era şi un copil la mijloc, iar ea mai trebuia să se gândească şi la cariera şi viaţa ei…

Doar că de această dată, şi prima oară în viaţa ei, nu avea nici o însemnătate. Nu se gândea nici la carieră, nici la public. În momentul de faţă gândea cu inima şi cu alte părţi ale trupului ei, pe care nu le luase în considerare vreme îndelungată. Conştiinţa avea să-şi spună cuvântul, mai devreme sau mai târziu. Aşa se întâmpla mereu.

Aşa se face că Mary Pickford, Douglas Fairbanks şi Charlie Chaplin s-au înţeles să plece într-un turneu intempestiv prin ţară, ca să adune bani pentru război. Era datoria ei patriotică şi a simţit cum îi creşte inima în piept de mândrie când şi-a pus uniforma militară, făcută anume pentru ea de creatorul de costume al studioului; şi a trecut în revistă trupele regimentului de artilerie de câmp 143 California, care îi acordase gradul onorific de colonel.

Dar înainte să plece în turneu, Mary mai avea de făcut un film. Încă un film cu Frances, care se purta aşa de ciudat în ultima vreme, zbătându-se să-şi găsească o slujbă peste ocean. Ce era în mintea ei? Ce-o împingea să renunţe la Hollywood tocmai când atinsese succesul în carieră?

Pe de altă parte, Mary n-a ezitat să-şi ajute prietena. A dat câteva telefoane şi totul s-a aranjat. Fran a început să-şi facă planuri de plecare, după ce fusese de acord să scrie *Johanna se înrolează* pentru Mary, în sprijinul efortului de război. Un film care să-i îngăduie lui Mary să lucreze în acelaşi timp cu Douglas, care filma şi el, până când puteau pleca împreună în turneu, lăsând-o pe Beth acasă, cu fiul ei.

De dragul soldaţilor, desigur. Doar de dragul soldaţilor.

CAPITOLUL 8
FRANCES
Iarna lui 1918

— Mary, am obosit, nu mă simt bine şi sunt prea generos plătită ca să-ți duc geanta, mă jeluiam mergând în urma lui Mary care, ca un mic general ce era, mărşăluia prin salonul de spital unde se înşirau pe ambele laturi paturile vopsite în alb lucios. Vreau să mă întorc la hotel ca să lucrez la scenariu.

Fusese o zi lungă de prospecție pentru *Johanna se înrolează*, un film pe care îl făceam la San Diego, în tabăra militară Kearney. Aici făcea instrucție regimentul 143 de artilerie de câmp, regimentul lui Mary, al cărei colonel onorific era, şi noi foloseam locul ca să filmăm scenele militare.

Umblaserăm toată ziua pe câmpuri şi prin păduri, iar acum, nu ştiu din ce pricină, Mary stăruia să fac împreună cu ea turul spitalului militar, în timp ce eu nu-mi doream decât să mă aşez undeva, să mănânc ceva şi să mă apuc de lucru la scenariu, ultimul meu scenariu înainte de plecarea în Europa.

— De ce umblăm pe aici? am întrebat pe un ton tânguitor pe care nu mi l-am putut ascunde.

— Fran, aşteaptă şi ai să vezi, s-a mulțumit Mary să-mi răspundă cu o privire şireată şi un zâmbet care mi-a dat de gândit.

M-am târât mai departe după ea, clătinând din cap. Lumea voia s-o vadă pe ea, nu pe mine.

Oricum, majoritatea paturilor erau goale. În definitiv, bărbații ăştia nu luaseră încă parte la nici o luptă. Ce mă scotea din sărite era faptul că Mary îşi închipuia că am s-o însoțesc fără să pun întrebări. Iar undeva mă aştepta o cameră frumoasă de hotel, cu focul aprins în cămin şi cu o maşină de scris pe masă. Trebuia să termin cât mai repede acest film, ca să apuc să plec în

Europa înainte să se termine războiul.

Câteodată mă încerca sentimentul irațional – panică, mai degrabă – că, dacă nu voi pleca, eram condamnată să rămân scenarista lui Mary şi nimic mai mult. Şi, cu toate că țineam la Mary, că-mi plăcea nespus să scriu filme pentru ea şi, nu cu multă vreme în urmă, îmi împlinisem acest vis pentru care ar fi trebuit să fiu recunoscătoare, acum îmi doream mai mult. Mai mult pentru mine şi mai puțin de împărțit cu altcineva. Încă mai căutam, deşi viitorul apropiat îmi era hotărât: să trec prima oară oceanul, să lucrez ca jurnalist, corespondent de război; să fac o treabă folositoare, lăudabilă, apoi să mă întorc acasă şi să-mi reiau cariera de cea mai bine plătită scenaristă din industria cinematografică. Poate să mai scriu pentru Mary, poate nu. Dar ar fi trebuit să fie de ajuns – nu mai departe de câteva luni în urmă, era de ajuns.

Acum de ce nu mai era?

— Mary, te rog, lasă-mă să plec acasă! De ce trebuia să-i cer voie lui Mary să mă duc în camera mea şi să-mi înmoi picioarele obosite în apă? Însă Mary a clătinat din cap, a ridicat încăpățânată bărbia şi mi-a aruncat o privire scăpărând de încântare.

— Draga mea Fran, a spus pe un ton hotărât, s-a oprit, s-a răsucit pe călcâie şi a dat deoparte unul dintre acele paravane de pânză care nu prea asigurau intimitatea.

Am şovăit; voiam şi parcă nu voiam să aflu. *Cine* se afla dincolo de paravan? Apoi am păşit în urma lui Mary. Nu o urmam întotdeauna?

— Uite, draga mea Fran! Se aşezase la capătul unui pat pe care era întins un pacient şi îmi zâmbea ştrengăreşte; ochii îi sclipeau, ridicase din sprâncene şi se îmbujorase la față.

Nu pricepeam; se purta ca şi cum mi-ar fi *dat* ceva, un lucru care îi aparținea, dar mi-l oferea cu o generozitate pe care voia s-o recunosc. Mi-l dăruia din toată inima.

— Frances Marion, aş vrea să te prezint locotenentului Fred Thomson din regimentul de artilerie 143. Domnule locotenent, în calitatea mea de colonel onorific al unității dumitale, îți ordon să o saluți pe domnişoara Marion cu o strângere de mână. Şi, într-o clipă, după ce mi-a aruncat încă un zâmbet afectuos, dar autoritar, Mary s-a îndepărtat pe culoarul dintre

paturi, salutându-i în trecere pe ceilalţi pacienţi.

M-am trezit singură cu locotenentul, şi el la fel de uluit. S-a ridicat sprijinindu-se pe coate şi apoi mi-a întins mâna.

— Domnişoară Marion, sunt onorat.

Auzindu-i vocea gravă, de bariton, am simţit că inima îmi bate mai tare. Locotenentul a zâmbit şi inima a început să mi se zbată ca o nebună.

Ochi ca albăstrelele, de o culoare ireală. Nas şi bărbie puternice, umerii obrajilor pronunţaţi – parcă fusese cioplit în piatră de un sculptor grec. Păr nisipiu, tuns scurt deasupra urechilor, dar lăsat lung în creştet, căzându-i în ochi de parcă era un băiețel. Dinţi albi, egali. Iar mâna în care o prinsese pe a mea nu era puternică, cum m-aş fi aşteptat văzându-i umerii laţi şi braţele musculoase, ci caldă, blândă, parcă se temea să nu mă strângă prea tare.

— Frances Marion, m-am auzit spunând prosteşte, înainte să-mi aduc aminte că Mary făcuse deja prezentările. Sunt prietenă cu Mary, am spus bâlbâindu-mă şi roşind; nu mai roşisem de când eram adolescentă.

— Da, ştiu, mi-a zâmbit locotenentul, ca şi cum eram o idioată inofensivă, şi mi-a arătat un scaun pus lângă pat. Poate staţi mai bine aici.

N-aş fi vrut să-mi desprind mâna dintr-a lui, dar până la urmă am izbutit şi m-am prăbuşit pe scaun. Mi-am pus geanta pe genunchi şi am împreunat mâinile pe ea, exact ca o fată bătrână cusurgioaică, fiindcă nu-mi dădea prin gând unde aş putea-o pune. Parcă uitasem ce să fac cu mâinile şi cu picioarele, nu mai ştiam nici cele mai simple lucruri, doar să respir mai eram în stare. Respiră, nu te opri, mi-am spus. Şi nu cumva să leşini, am adăugat, fiindcă simţeam inima cum mi se zbate tot mai tare şi mai haotic.

— Ce… cum… te-ai îmbolnăvit? am reuşit să rostesc bâlbâindu-mă, după ce mi-am amintit că, în ciuda atmosferei de un romantism tulburător care ne învăluia, ca şi cum am fi fost aşezaţi într-un colţ retras al unui restaurant intim, la lumina lumânărilor, ne aflam într-un auster spital militar, iar chipeşul locotenent era în pat, îmbrăcat cu un cămeşoi de pacient, nu în uniformă de ofiţer.

— Mi-am rupt piciorul jucând fotbal, a zâmbit spăsit locotenentul Thomson. Dar o să se vindece până plecăm pe front, cu voia Domnului.

— Şi dacă nu plouă prea tare, am adăugat fără să mă gândesc, însă, văzând privirea lui nedumerită, am înţeles că vorbise din suflet, chiar ceruse

ajutorul *Domnului*. Vai, îmi cer scuze! Am… am…

— Nu-ți face probleme, a râs el. E drept, sunt capelanul regimentului, dar nu sunt uşă de biserică.

— Slavă Domnului, a vorbit gura fără mine, până să apuc să mi-o acopăr cu palma. Mă holbam îngrozită la locotenentul Thomson cel pios şi sfânt, convinsă că îi întărisem cele mai rele bănuieli despre lumea Hollywoodului, că eram o şleahtă de păgâni necredincioşi şi păcătoşi.

Nici nu pot spune cât de uşurată m-am simțit când locotenentul a dat capul pe spate şi a izbucnit în râs. Aşa că am putut râde şi eu, slavă Domnului.

În cele din urmă m-am relaxat şi mi-am pus geanta pe jos. M-am foit ceva vreme, până când mi-am găsit o poziție comodă pe scaunul rece de metal, căci ştiam că aveam să rămân ceva vreme acolo. Dar de unde am ştiut?

— A fost dragoste la prima vedere, i-am mărturisit lui Mary, care, înduioşător de emoționată, a bătut la uşa camerei mele de hotel aproape imediat ce m-am întors acasă.

Era târziu, foarte târziu. Multe ore mai târziu, munți şi oceane mai târziu, o viață pusă la cale şi aşteptată cu dor, altă viață deja dată uitării. Ştiam că, de acum, acest moment îmi va marca definitiv viața; avea să fie „înainte de Fred“ şi „după“, până la adânci bătrâneți.

— Dacă mă puneai, n-aş fi putut scrie o astfel de scenă. Mă ştii doar, nu pot suferi chestiile siropoase. Dar îți jur, Mary, am avut impresia că joc prima mea scenă de dragoste, că în acelaşi timp o scriu, o regizez şi pun luminile şi… cum să-ți spun, era a mea. A mea şi a lui Fred, nu pot să-ți explic cum, dar crede-mă că şi el simte la fel, ştiu cu tot sufletul. Nu e frivol, e cel mai serios bărbat pe care l-am întâlnit vreodată şi cu toate astea m-a făcut să râd… Doamne, ce-am mai râs!

— Şi nici de arătat nu arată rău! a exclamat Mary şi a făcut un gest care nu-i stătea în fire – a legănat sugestiv din şolduri.

— Nu, deloc! Are alură de sportiv, de fapt e sportiv de talie mondială la atletism. Ar fi concurat la Olimpiadă, dar principiile lui morale îl împiedică să participe la competiții duminica.

— E credincios? Vai, Fran! Mary nu s-a mai învârtit prin cameră şi s-a

trântit lângă mine pe pat. Nu m-am putut abține să nu râd, cu toate că am înțeles unde bătea. Una ca mine, divorțată de două ori, care mai şi dusese o viață boemă în oraşul păcatelor… cu un bărbat bisericos?

— De fapt, e pastor, am continuat fără s-o pot privi în ochi, fiindcă ştiam că sunt holbați de groază.

Nici una din noi nu se omora cu religia. Chiar dacă Mary se retrăgea în spatele unui scut de catolicism ori de câte ori venea vorba de Owen, n-o văzusem niciodată mergând la slujbă. Cât despre mine, deşi fusesem crescută în credința anglicană, de când venisem în Los Angeles nici măcar nu mă apropiasem de vreo biserică. Nici nu prea credeam în Dumnezeu, trebuie să recunosc. El şi cu mine nu prea împărtăşeam aceleaşi păreri.

— Fred e văduv, am continuat, căci aflasem o mulțime de lucruri despre locotenentul Thomson într-un răstimp aşa de scurt.

— Un pastor *văduv*? Of, Fran, ce rău îmi pare că ți-am făcut aşa o figură! Habar n-am avut! Mi s-a părut a fi cel mai frumos bărbat pe care l-am văzut în viața mea – după Douglas, firește –, aşa că mi-a venit pe loc ideea să ți-l prezint. E aşa înalt… parcă vă şi vedeam împreună, ce pereche ați fi! V-am şi încadrat cu palmele, v-am prins într-un cadru imaginar! Am făcut-o pentru tine, draga mea Fran. Ca să-ți dau pe cineva care să te facă fericită, aşa cum mă face Douglas pe mine. Dar acum îmi pare rău.

— Ba să nu fii, Fetissă! I-am mărturisit totul lui Fred, i-am povestit despre divorțurile mele, cariera mea. Şi vrei să ştii ceva? Nici nu i-a păsat! Nici cât negru sub unghie, nici de una, nici de alta. „Ce contează pentru mine e ca partenerii să fie egali“, mi-a zis. „N-am nevoie de cineva care să se agațe de mine, ci de cineva care să-mi stea alături.“

— Nici nu ştii cât mă bucur, Fran. Îmi pare bine că şiretlicul meu a mers. Şi că mă ierți pentru că l-am pus la cale.

— N-am pentru ce să te iert. Mai ții minte, Mary, când ți-am spus că vreau să scriu scenariul şi să plec în Europa cât mai curând posibil? Acum însă mă bate gândul… adică… nu crezi că ar fi mai prudent să rămân, cel puțin cât durează filmările? Să mă asigur că totul merge ca pe roate? Cu greu mi-am ascuns un zâmbet văzând-o pe Mary că-mi flutură un deget prin fața ochilor, în chip de dojană.

— Cred nu doar că ar fi prudent, Miss Marion. E chiar o obligație

profesională. M-aş fi văzut nevoită să-ţi impun să rămâi, dacă nu te-ai fi oferit de bunăvoie.

— Mary! am exclamat luând-o în braţe, şi am rămas aşa o bună bucată de vreme. Îndeajuns de mult cât să-i simt inima generoasă bătând lipită de pieptul meu, să-i simt bucuria şi aprobarea. Nu că aş fi avut nevoie de acordul ei, nici vorbă; doar un cuvânt să fi spus Mary împotriva locotenentului Fred Thomason şi m-aş fi întors pe loc la infirmerie.

Însă Mary n-a avut nimic rău de spus, aproba bucuria mea nestăvilită şi se bucura odată cu mine, ceea ce mă făcea fericită. Acum înţelegeam cum se simţise în ziua aceea, la clubul de echitaţie, şi cât de dezamăgită trebuie să fi fost de mine.

— Mary, îmi pare rău de ce am spus despre Doug atunci, în Griffith Park… cum că s-ar folosi de tine. I-am dat drumul din îmbrăţişare, am apucat-o de mână, dar tot n-o puteam privi în ochi, îmi era prea ruşine. M-am simţit rănită în amorul propriu, i-am explicat. Fiindcă nu mi-ai pomenit nimic de el, că te foloseai de mine ca să te vezi cu el, că în ziua aceea nu voiai, de fapt, să te întâlneşti cu mine.

— Aşa e, Fran. Îmi pare rău că nu ţi-am spus dinainte. Dar să ştii că-mi era teamă să spun cuiva şi încă îmi mai este. Tu şi mama sunteţi singurele care ştiu cum stau lucrurile.

— Cu toate astea, mi-ar părea nespus de rău dacă nu te-ai bucura pentru mine. Acum înţeleg cum trebuie să te fi simţit tu. Mai ţii minte, Fetissă, mai ţii minte cum ne-am promis una alteia să nu îngăduim nici unui bărbat să ne despartă?

— Mai ţin, a spus Mary clătinând din cap şi înnegurându-se; era evident că-şi amintise de cearta cu cei de la studio şi de *Săraca fetiţă bogată*.

— Nici măcar bărbaţilor care ţin la noi. Nu doar şefilor de la studio şi oamenii de afaceri. Ci şi celor din *viaţa* noastră, Mary, cei care fac cu adevărat parte din viaţa noastră. Douglas şi Fred. Mi s-a tăiat respiraţia auzind cum îi rostesc numele aşa, de-a dreptul, ca şi cum eram sigură de el. Dar de-acum ştiam şi puteam recunoaşte: pusese deja stăpânire pe inima mea, aşa că de ce n-aş fi spus cu glas tare?

— Bineînţeles, Fran. Bineînţeles, vom fi întotdeauna apropiate, dar noi două vom însemna mai mult una pentru alta datorită lor. Mai ţii minte cum

spuneam că n-o să putem iubi din cauza profesiei pe care o avem? Că vom fi nevoite să renunţăm la ceva ca să ne putem îndrăgosti? Tocmai asta e: când e vorba de Douglas, şi sper că e la fel şi cu Fred, nu mi se pare că ar trebui să renunţ la ceva! Mi se pare că el nu face decât să sporească tot ce am – speranţe, visuri şi ambiţii. Nu-mi ia nimic. Cum de s-a întâmplat asta, Fran? Cum de-am fost aşa norocoase?

— Nu ştiu. Ştiu doar că am avut noroc şi sunt recunoscătoare sorţii. Dar acum e musai să mă duc la culcare ca să fiu proaspătă ca o floare pentru superbul meu locotenent. E cu trei ani mai tânăr decât mine… crezi că e un impediment? Recunosc, nu m-am putut hotărî să-i spun.

— Haida-de, Fran! a pufnit Mary în râs şi s-a ridicat să plece în camera ei. I-ai spus că ai divorţat de două ori, dar nu i-ai spus câți ani ai?

Am dat din cap; mă simțeam cu adevărat o proastă.

— Frances Marion, îți fac un compliment: eşti o femeie model, din toate punctele de vedere!

Am izbucnit şi eu în râs, i-am făcut cu mâna semn de la revedere şi m-am apucat să-mi desfac părul lung, negru. Mi-am scos cerceii şi am început să mă pregătesc de culcare ca de obicei, îndeplinind ritualul feminin la care ţineam atât de mult. Mi-am periat buclele lucioase, m-am dat cu cremă pe față şi pe gât, mi-am frecat coatele cu zeamă de lămâie – un truc învăţat de la Mary. Era un ritual pe care îl îndeplineam seară de seară, îl ştiam pe de rost, numai că în seara asta l-am savurat, stăruind pe fiecare amănunt, fără să mă grăbesc, mângâindu-mi pielea cu mai multă blândeţe ca de obicei.

„Pete!“ De ani de zile nu mă mai gândisem la porecla mea de la World Film, dar acum mi-a venit în minte. Auzi, îmi spuneau Pete! De parcă nu puteau suporta să ştie că sunt femeie. Iar eu i-am lăsat. I-am lăsat să-mi facă una ca asta.

Vremea aia s-a dus, mi-am zis hotărâtă şi m-am băgat în pat, abia aşteptând să închid ochii şi să-l văd în mintea mea pe locotenentul cel vânjos, cu păr nisipiu şi zâmbet răpitor.

În noaptea asta sunt femeie. Şi o să am vise de femeie.

Aveam aşa de puțin timp. Şi noi, ca atâtea alte mii de cupluri prinse în vârtejul războiului. O situație tipică, despre care aş fi scris un scenariu pe care l-aş fi cenzurat apoi fără milă. Era însă adevărat. Aveam aşa de puțin

timp să ne cunoaştem, să ne împărtăşim speranţele şi visurile, să aşezăm, nu fără şovăială, prima piatră la fundaţia unei vieţi pe care doream s-o petrecem împreună.

Aşa de puţin timp ca să ne iubim. Doar că de data asta era altfel, lucru de care mi-am dat seama din prima clipă. Nu aveam să mă culc cu Fred Thomson, nu înainte să ne căsătorim, iar dacă aş fi putut să scriu pentru mine însămi un scenariu în care să călătoresc cu maşina timpului, aş fi dorit să fiu din nou fecioară. Dar pe urmă mi-am zis ba nu, n-aş dori aşa ceva. Fiindcă, dacă aş fi încă fecioară, m-aş afla tot în San Francisco; orice ar fi însemnat primele mele două căsnicii pentru pastorul meu cu principii stricte, tocmai acestor căsnicii le datorez venirea la Los Angeles şi, la Hollywood, întâlnirea cu Mary, lor le datorez cariera mea şi… pe el.

— Chiar n-ai nimic să-mi reproşezi? l-am întrebat a o suta oară pe Fred.

Piciorul aproape i se vindecase – putea merge sprijinindu-se în baston – şi acum ne plimbam împreună pe aleile mărginite de flori ale studioului Famous Players-Lasky. Eram în plin proces de filmare a scenelor de interior din *Johanna*. Nu trecuse decât o lună de când Mary ne făcuse cunoştinţă.

O lună de scrisori, şi telefoane, şi călătorii frecvente între San Diego, spitalul militar şi Hollywood. O lună în care timpul o luase la goană. Ne întâlniserăm, ne făcuserăm curte şi ne înţeleseserăm să ne căsătorim, totul în cursul acestei luni năvalnice şi ameţitoare. Acum, Fred avea un scurt concediu înainte să plece cu regimentul 143 în Franţa, în necunoscut.

— Cum aş putea să-ţi reproşez trecutul, Frances?

Era absolut irezistibil în uniforma nou-nouţă şi, fără voia mea, îl comparam cu actorii de la locul de filmare. Cu toţii îl priveau cu invidie pe locotenentul cel voinic, cu care nici nu se puteau compara. Fred arăta din cap până în picioare ca o stea de cinema. Poate că într-o zi, cine ştie…

— Trecutul te-a făcut ceea ce eşti, mi-a spus pe un ton hotărât. Tot aşa cum trecutul m-a făcut pe *mine*. Trecutul tău e diferit de al meu, dar viitorul nostru va fi comun. Nu-i aşa?

Am dat din cap, amuţită de fericire.

— Ai să mă aştepţi, iubirea mea? Până se termină războiul? Nu vreau să mă însor înainte de sfârşitul războiului. Am pierdut o soţie. Nu vreau să mai pierd una… nu vreau să ajungă ea să mă piardă pe mine. Fred mi-a zâmbit

şi m-a luat de mână; părea mică şi delicată în palma lui uriaşă. La urma urmei, şi tu ai să fii în primejdie. Curajoasa corespondentă de război.

— Carevasăzică ai citit! am exclamat speriată şi mi-am smuls mâna dintr-a lui.

— Cum să nu? Când i-am spus recepționerei numele tău, mi-a dat un exemplar din *Motion Picture World*! Pe copertă, poza unei fete superbe – tu, în uniformă. Am fost impresionat, trebuie să recunosc, locotenente Marion.

— Of! mi-am acoperit fața cu mâinile, ruşinată. Te rog să mă crezi, n-am căutat o astfel de publicitate. Dar studioul… aşa se procedează aici, înțelegi? Un pic de exagerare, ba chiar prea mult. Spre binele industriei, desigur; e încă atât de tânără, şi noi ne străduim să o popularizăm, să menținem filmele şi pe cei care le produc în atenția publicului, să le creăm o imagine respectabilă. Iar ca un scenarist, o femeie scenarist, să plece…

— Cel mai bine plătit scenarist, scria în articol, m-a întrerupt Fred.

Mi s-a tăiat respirația şi am căutat pe fața lui vreun semn dezaprobator. Dar pe chipul lui frumos n-am citit decât o sinceră admirație.

Numirea mea pe post de corespondent de război de către Comitetul pentru informarea publicului, având misiunea de a filma femeile americane din spatele frontului, făcuse obiectul multor articole din revistele de specialitate, datorită departamentului de publicitate al studioului Famous Players-Lasky. Mary declarase că îi venea să plângă la gândul că îşi va pierde scenarista şi cea mai bună prietenă. În public, toată lumea mă felicita; în particular, ştiam că se scărpinau în creştetul capului la gândul că vor fi nevoiți să sacrifice cincizeci de mii de dolari pe an pentru o amărâtă de soldă militară. Ca să nu mai pomenim că plecam în Europa, unde riscam să fiu bombardată sau împuşcată, unde aveam să port o uniformă cafenie, lălâie şi poate chiar – mă gândeam cu groază – să fiu obligată să-mi spăl singură lenjeria sau să beau apă dintr-un bidon.

Însă acum îmi părea bine că mă oferisem voluntar, înainte să ştiu măcar că există un Fred Thomson. Mi se părea că în acest fel eram cumva pe picior de egalitate; cariera mea de succes la Hollywood mă punea în relație cu diverse celebrități, însă unui bărbat ca Fred îi părea fără îndoială frivolă. Integritatea lui morală, de care nu făcea nicicum paradă, îi conferea un fel de aură, deşi el ar fi respins cu hotărâre această idee. Înțelesesem că nu se

apucase de sport fiindcă îi plăceau uralele mulţimii sau medaliile, tot aşa cum nu devenise pastor căutând atenţia publicului. Fred Thomson făcea sport încredinţat fiind că Dumnezeu îi dăduse trup de atlet ca să ducă la bun sfârşit această îndatorire. Şi era pastor fiindcă simţea că are misiunea de a le da un exemplu celor mai puţin norocoşi ca el şi de a-i consola. Nutrea convingerea profundă că Dumnezeu vorbeşte prin el, fără să ridice vocea. Nu semăna câtuşi pe puţin cu Billy Sunday, care gesticula teatral şi zbiera la megafon şi care refuza să apară în faţa a mai puţin de cinci sute de oameni.

Cât despre mine, hotărâsem că, cel puţin pentru moment, am lucruri mai însemnate de făcut decât să scriu scenarii, şi asta dădea mai multă greutate relaţiei noastre, încă fragilă pentru că abia începuse. Chiar dacă înţelesesem – şi acceptasem – că Fred va avea mereu o ţinută morală mai sănătoasă, superioară mie, eram conştientă şi de calităţile mele. Lăsat de capul lui, un bărbat ca Fred Thomson n-ar putea supravieţui într-un loc precum Hollywoodul.

— Suntem o pereche pe cinste, am spus, şi Fred a încuviinţat dând din cap.

— O pereche perfectă.

— Şi chiar n-ai nimic să-mi reproşezi?

— Sunt nebun după tine, Frances Marion… nu, mai bine spun Marion Benson Owens de Lappe Pike. Am spus bine?

Am dat din cap fericită, atât de fericită, că mi se părea nedrept faţă de toţi ceilalţi.

— Înţelegi, mi-e dragă fiecare silabă a acestui nume ridicol de lung, mi-e drag orice e legat de tine şi chiar dacă ştiu că nu ne va fi uşor – stai să faci cunoştinţă cu mama! –, nu-mi pasă câtuşi de puţin. Pentru că, a zis Fred luându-mă iar de mână, aşa trebuie să fie. Merită să aşteptăm până se termină războiul, după care o să fim împreună şi o să avem timp să ne gândim la toate. Tu ai să continui să scrii, pentru că asta e viaţa ta, iar eu, dacă biserica n-o să mă mai lase să predic din cauză că sunt însurat cu o femeie divorţată, am să-mi găsesc altceva de făcut. Menirea mea nu e să predic, o consider doar o ocupaţie. Mai sunt şi alte căi de a-i învăţa pe oameni ce e bine. Tu ai găsit una, am să găsesc şi eu alta.

— Fred! am exclamat simţind cum inima îmi bate tare şi mâinile îmi

tremură; de fapt, chiar am întins mâna ca să iau un creion imaginar. Ai… a fost minunat! Vreau să notez tot ce-ai spus! E perfect, zău, mai mult ca sigur că am să pot folosi undeva vorbele tale.

— Într-un film? a râs Fred făcând mici cute în colțul ochilor.

Arăta de-a dreptul dezarmant, mai ales că până atunci nu băgasem de seamă. Când mă gândesc la câte trăsături dezarmante şi dragi aveam să-i mai descopăr!

— Chiar aşa! A fost un discurs perfect.

— N-a fost un discurs, iubito, au fost cuvinte izvorâte din inimă. Şi ar fi bine dacă ai învăța ceva, un lucru pe care nu l-ai aflat încă, din câte văd: viața adevărată nu e la fel de miraculoasă ca filmele, dar uneori chiar le întrece. Şi spunând acestea, m-a cuprins cu brațul lui puternic şi m-a tras lângă el; cu răsuflarea tăiată, i-am privit ochii şi gura, apoi am respirat din nou, am închis ochii şi am întins gura, aşteptând să mă sărute. Mi s-au muiat genunchii de plăcere deoarece ştiam că acest bărbat, înalt şi solid ca un stejar şi la fel de puternic, avea să mă sprijine oricând voi avea nevoie.

N-au fost aparate de filmat, nici n-am stat în lumina reflectoarelor, costumierul nu s-a furişat aproape de mine, ferindu-se să nu intre în cadru, ca să-mi aranjeze rochia, nici nu s-a pornit vreun ventilator care să-mi sufle părul spre spate, într-o mişcare unduioasă. Nici un regizor n-a strigat „Stop“.

Dar chiar şi aşa, eram eroina primului meu film despre mine şi, cum nu mi se mai întâmplase, nu mă deranja să fiu vedetă. Pentru că doar fiind vedeta propriei vieți aveam să-l merit pe Fred Thomson în principalul rol masculin.

Merita pe deplin; merita totul. Încă de atunci eram conştientă cât de mult aveam de pierdut.

CAPITOLUL 9
MARY
Primăvara lui 1918

O să se plictisească vreodată să audă *Acolo!*[8]? Corul de glasuri entuziasmate, vacarmul trompetelor din orchestrele militare, zarva mulțimii care striga, nu cânta, aşa cum şi-ar fi dorit Mary, care ridicase braţele ca să dirijeze. Se înălțase pe vârfuri pentru a fi văzută mai bine, ba chiar îi lăsase pe Douglas şi pe Charlie s-o ridice ținând-o de picioare, aşa încât mulțimea s-o poată privi. Era atât de mică în comparație cu mulțimile acelea uriaşe, încât se obişnuise să se îmbrace în culori vii şi să-şi pună pălării mari, ca să fie zărită de la distanță.

8. Cântec patriotic lansat în 1917, cu refrenul „Vin yankeii“, prin care tinerii americani erau îndemnați să se înroleze şi să lupte împotriva Germaniei. (N. tr.)

— Nu-ți face griji degeaba, Mary! îi spusese Charlie cam indispus. Eşti singura persoană care poartă rochie pe aici.

— Păi nici tu n-ar trebui să-ți faci griji, fiindcă eşti singurul cu pălărie tare, baston şi pantofi lăbărțați, i-a întors Mary vorba.

Chiar dacă nu purta mereu costumul lui de vagabond, mergea ca el, şi oamenii îi recunoşteau mersul legănat de la sute de metri distanță.

S-au dat amândoi îndărăt ca să-i facă loc lui Douglas. Acesta a înşfăcat un megafon şi a ridicat brațul, îndemnând mulțimea:

— Omorâți-i pe nemți! Cumpărați obligațiuni de război pentru Unchiul Sam. Semăna leit cu un băietan care conduce galeria de liceeni, chiar dacă purta un costum făcut pe comandă. Sărea şi țopăia, de parcă n-avea de gând să se mai oprească. Era ca un hopa-mitică viu.

Mary Pickford şi Charlie Chaplin îl priveau pe Douglas Fairbanks zâmbind cu indulgență. Dintre ei trei, el era copilul, cel pe care îl îndrăgeau

amândoi. Căci, la drept vorbind, Mary nu-l putea suferi pe Charlie şi bănuia că şi el nutreşte aceleaşi sentimente faţă de ea, şi totul din cauză că se asemănau aşa de tare – amândoi erau perfecţionişti – şi în acelaşi timp erau aşa de diferiţi. Lui Charlie nu-i păsa decât de filme, nu se uita la încasări. Mary, în schimb, nu putea înţelege cum de nu ţinea el minte sumele încasate la fiecare film pe care îl făcuse. Şi mai ştia şi că Charlie considera că simţul ei practic îi ştirbeşte calităţile artistice.

Şi amândoi doreau ca Douglas să le acorde mai mult timp şi mai multă atenţie.

— Sunt o mare admiratoare a talentului domnului Chaplin, le-a mărturisit Mary hoardelor de reporteri care îi însoţeau în acest turneu de promovare al cărui succes depăşise orice aşteptări.

Toată lumea ştia că ei trei erau singurii care se înhămaseră să sprijine efortul de război; mii şi mii de oameni veneau la fiecare oprire ca să se holbeze la vedetele de cinema preferate, să le asculte vocile – ce experienţă unică! –, să-i copleşească cu iubire şi afecţiune şi apoi să cumpere obligaţiuni de război care abia mai pridideau a fi tipărite. Războiul era un detaliu colateral; mulţimile veneau ca să-şi vadă vedetele în carne şi oase. Aşa ceva nu se mai întâmplase, căci până nu demult stelele de cinema nici măcar nu existaseră.

— Miss Pickford e o fiinţă rară, un artist adevărat şi un om nemaipomenit, nu mai obosea Charlie să repete.

Tustrei dădeau un spectacol de neuitat. Douglas, făcând paradă de forţa lui, îl ţinea pe Chaplin pe un umăr şi pe Mary pe celălalt; sau Douglas şi Chaplin o ridicau pe Mary în aer, arătând-o ca pe o păpuşă frumos îmbrăcată; Douglas şi Chaplin se prefăceau că boxează, arbitraţi de Mary. Apoi, aşezaţi la o masă, dădeau autografe până îi dureau mâinile. Şi vorbeau cu oamenii până răguşeau.

Douglas ţinea un discurs. Când termina, Mary şi Chaplin i se alăturau, aşezându-se în dreapta şi în stânga lui. El îi lua de mâini şi împreună ridicau braţele în semn de victorie. Mulţimea urla aşa de tare, că pe Mary o dureau urechile. Zâmbea cu gura până la urechi şi dădea din cap când auzea oamenii strigând: „Mary! Draga noastră Mary!“, „Charlie! Prietenul Charlie!“ şi „Doug! Stai în mâini, Doug!“ Şi Doug le făcea pe plac, în timp

ce, lângă el, Charlie se făcea că dirijează o orchestră militară care intona *Acolo!*, iar Mary, toată numai zâmbet, flutura steagul american.

A urmat ceaiul cu preşedintele. Wilson, un bărbat sever în aparenţă, nu s-a dat în lături s-o ciupească pe Mary de fund când i-a ţinut scaunul să se aşeze la masă. Douglas i-a aruncat o privire cruntă, dar Charlie şi-a văzut de scamatoriile lui cu ceştile de ceai. În cele din urmă, au putut pleca spre Hotelul Willard, unde aveau camere rezervate.

— Luăm cina, Doug? a întrebat Charlie în timp ce erau conduşi spre etajul rezervat în întregime pentru ei, unde bagajele îi aşteptau gata desfăcute, cu toate că urma să plece la New York a doua zi.

— Cu părere de rău, bătrâne, i-a răspuns Douglas.

Mary ţinea privirea aţintită drept în faţă, spre uşa camerei ei, şi mergea hotărâtă într-acolo, fără să se uite la cei doi.

— Am alte planuri, i-a explicat Douglas în şoaptă.

Mary n-a apucat să vadă expresia de pe faţa lui Charlie. Simţea doar nişte furnicături pornindu-i de la ceafă şi coborându-i pe spate când a descuiat uşa şi Douglas a intrat după ea.

Era cealaltă femeie. Era Micuţa Mary. Draga noastră Mary. Îngerul răzbunător al războiului. Doamna Owen Moore.

Mulţi erau cei care aveau pretenţii asupra ei! Iar ea juca atâtea roluri, că abia mai făcea faţă: director al propriei companii de producţie, tătic pentru fratele şi sora ei, fiică devotată a mamei. Dar singurul rol care conta în momentul de faţă era cel de Femeie. Femeia lui Douglas Bărbatul; înflorea în această relaţie fizică cum nu-şi închipuise că va trăi vreodată. Pielea i se înfiora sub privirea sinceră a lui Douglas, grea de dorinţă. Când erau singuri, nu-şi putea stăpâni mâinile; simţea nevoia să-i mângâie muşchii ascunşi sub cămăşile apretate, abdomenul plat, tare ca piatra, să-şi plimbe degetele pe mustaţa uimitor de moale. Când erau împreună în public, dorinţa de a-l atinge era aşa de puternică, încât îşi luase obiceiul să poarte un manşon, cu toate că era luna aprilie. Astfel, nimeni nu o vedea cum îşi încleştează mâinile. Nici nu-i putea vedea verigheta.

În trenul care îi ducea din California la Washington, de-abia dacă reuşiseră să se vadă între patru ochi; o dată fusese nevoită să se ascundă în baia compartimentului, fiindcă un însoţitor de tren venise pe neaşteptate să-i

facă patul. Altă dată izbutise să-l aducă pe furiş în compartiment, fără ca mama ei să-şi dea seama. În schimb, când erau în public puteau sta în linişte alături, fără să atragă atenţia; în definitiv, erau colegi, luptători pe acelaşi front. Reporterii se obişnuiseră să-i vadă împreună, de obicei în compania lui Charlie, aşa că nimeni nu remarca dacă uneori erau doar ei doi.

— Nu ştiu dacă eşti potrivită pentru Doug, i-a spus Charlie într-unul dintre rarele momente când Douglas nu era cu ei, probabil ocupat să-i scrie soţiei, după cum bănuia Mary. Mie îmi place Beth.

— Şi mie, a răspuns Mary privindu-l printre gene, şi Charlie a făcut la fel. Aveau aproape aceeaşi înălţime. Mary nu mai văzuse un bărbat aşa slăbuţ cum era Charlie, cu mâini aproape la fel de fine şi de expresive ca ale unei femei, cu umeri înguşti şi şolduri mici. Douglas îi domina indiscutabil, şi nici măcar el nu era foarte înalt.

— Ai un mod interesant de a o arăta, a comentat Charlie cu accentul lui londonez, înghiţind cuvintele pe jumătate, chiar dacă tonul îi exprima doar vag interesul.

— Beth e un om minunat. Doar că nu e potrivită pentru Douglas.

— Şi tu eşti?

— Da, eu aşa cred.

— Explică-mi de ce.

— Sunt egala lui din punct de vedere intelectual. Sunt artistă, cum e şi el.

Charlie a izbucnit în râs.

— Doug nu e artist, nici vorbă! E un sportiv nemaipomenit şi are un magnetism personal, dar artist ca mine şi ca tine nu e!

Mary s-a simţit flatată, pentru că Chaplin, în cei câţiva ani de când era la Hollywood, se pretindea a fi singurul artist adevărat, singurul consacrat, în afară de Griffith, aşa că recunoaşterea venită din partea lui o emoţionase profund. Cu toate astea, n-a şovăit să-şi apere iubitul.

— Şi Douglas e artist! Şi încă unul mare!

— Uite cum stau lucrurile. Ţin la Doug ca la un frate, poate chiar mai mult. Are ceva, n-aş şti să spun anume ce, care-l face irezistibil; aş face orice pentru el. Pe de altă parte, îmi dau seama că are un noroc porcesc; nu s-a zbătut nici jumătate din cât ne-am muncit noi ca să ajungă aici. E primul care recunoaşte – dacă nu mă crezi, întreabă-l –, aşa că n-are rost să-i iei

apărarea.

— Dar eu tot cred că sunt potrivită pentru el, a stăruit Mary fără să ridice tonul. Ştiu sigur. Şi că el e potrivit pentru mine.

— Mai potrivit decât soţul tău?

— Da. Mary însăşi a fost uimită de repeziciunea cu care îi răspunsese. Era probabil prima oară când accepta ideea că Douglas l-ar putea înlocui pe Owen. Prima oară când recunoştea în sinea ei că vrea să se mărite cu Douglas. Cu toate că, deocamdată, habar nu avea cum să descurce ițele şi să afle calea de urmat.

Charlie nu a fost mai puțin uimit. A ridicat din sprânceană.

— Aha! N-am… carevasăzică nu e doar o aventură?

— Charlin, nu mă cunoşti îndeajuns. N-am avut niciodată o aventură şi n-am de gând să încep acum.

Charlie n-a spus nimic pe moment. A rămas în urmă, uitându-se cum intră Douglas în camera lui Mary, la Willard, şi a strigat după ei:

— Interzis aventurilor!

Douglas s-a întors spre el, neştiind ce să spună. Apoi, Mary l-a tras în cameră şi a închis uşa în spatele lui.

Trenul intra în Gara Pennsylvania; nu le mai rămâneau decât câteva clipe de petrecut împreună. Douglas şi Charlie urma să aibă un spectacol pe Wall Street înainte să plece în turneu în Midwest, în timp ce Mary rămânea câteva zile la New York, până să plece spre Chicago. Aveau să treacă vreo câteva luni până să-l revadă, când se vor întoarce la Hollywood.

Iar aici, la New York, îl aştepta Beth. Beth şi micul Douglas Fairbanks junior.

— O să-mi fie dor de tine, a şoptit cu ochii în lacrimi. Se obişnuise să-l vadă în fiecare zi, timp de aproape o săptămână. Chiar dacă nu putuseră dormi împreună în fiecare noapte, faptul că o învăluia în zâmbetul lui amețitor, că o privea cu sinceră admirație, că o înconjura clipă de clipă cu atenția lui, că avea grijă s-o apere de orice neplăceri, de reporterii indiscreți sau de fanii înverşunați, că stătuse zilnic la masă cu el, vorbind despre vreme, sau de război, sau de veniturile aduse de filmele lor – totul îi păruse firesc şi normal. Bine*meritat*. Dar acum visul se destrămase; nu mai putea pretinde că a fost altceva decât o relație trecătoare, de circumstanță. Când se

vor revedea vor fi aproape străini, un gând pe care nu-l putea îndura.

La fel de intolerabil i se părea gândul că el se va întoarce la Beth şi la băieţelul lor.

— Nu ştiu cum o să fac faţă, i-a şoptit lipindu-şi obrazul de cămaşa lui albă, fără să-i pese că o udă de lacrimi.

— Nici eu, a spus el, cu vocea gâtuită de emoţie şi a strâns-o şi mai tare în braţe. Eşti raţiunea mea de a fi, Mary. Lumea mea eşti tu.

— Şi acum, ce facem? Chiar nu ştia, şi era prima oară în viaţa ei când nu voia să fie ea cea are hotărăşte. Atâţia ani, toate căzuseră pe capul ei; mai întâi, avusese grijă de Lottie şi de Jack, apoi de carieră, fusese obligată să ia decizii pe care nimeni n-ar trebui să fie obligat să le ia, şi acum dragostea o făcea neputincioasă. În acel moment, voia ca Douglas să gândească şi pentru ea, fiindcă obosise să tot dea dovadă de simţ practic. Nu mai voia să ştie decât de sentimente şi de dorul ei.

— Terminăm turneul şi apoi, când ne întoarcem la Hollywood, stăm de vorbă.

— M-am săturat de atâta stat de vorbă! Trenul încetinea şi chiar dacă rulourile de la ferestrele compartimentului ei personal erau bine trase, îşi dădea seama că intraseră în oraş. Reporterii se înghesuiau pe peron, aşteptându-i pe cei trei. Trebuia să se stăpânească şi să le ţină piept. Ştia că poate.

Întâi, s-a agăţat de Douglas, şi el de ea. Şi-a amintit ce minunată fusese noaptea dinainte, petrecută lângă el, prima lor noapte împreună; cum îl privise dormind, la fel de neliniştit în somn cum era treaz; se întorcea de pe o parte pe alta, dădea din mâini şi din picioare. Ea însăşi nu dormise mult, pentru că voia să-l privească şi să-şi întipărească imaginea lui în minte.

Ce o atrăgea la el? Purtarea lui respectuoasă şi galantă, desigur. Frumuseţea şi calităţile lui fizice, fără îndoială. Dar mai presus de toate era sentimentul – de care îi vorbise lui Fran – că alături de el e mai mult decât când e singură. În compania lui Owen, nu se simţea niciodată aşa; alături de soţul ei era copleşită de sentimente de vinovăţie şi de ruşine, iar pe aşa ceva nu se putea clădi o căsătorie, cu nici un chip. Pe când cu Douglas, care o iubea şi o respecta, cu toate defectele ei… cele pe care i le mărturisise, adică…

Când se gândea că ei doi ar putea fi împreună o lua cu ameţeală. Să fie un cuplu, recunoscut ca atare de societate şi în lumea filmului. Împreună, puteau realiza mult mai mult decât singuri, ceea ce oricum era foarte mult, bineînţeles. Dar când se gândea la cum ar fi ei împreună – DougşiMary! MaryşiDoug! – aproape că se înăbuşea de emoţie.

Noaptea, după ce închideau uşa, ar putea fi doar ei, aşa cum fuseseră în noaptea dinainte; i-au dat lacrimile la gândul că, seară de seară, ar veni acasă, unde o aştepta acest bărbat. A plâns puţin şi el i-a spus:

— Hai, hai, Tupper, draga mea. A mângâiat-o pe păr şi pe umeri şi a sărutat-o de nenumărate ori în creştetul capului, până n-a mai plâns şi ea a luat batista pe care i-o întindea.

— Promite-mi… Doar că, în acel moment, nu era în stare să spună ce vrea. I se părea urât din partea ei, nedrept… de fapt, nici nu voia să accepte ideea că el făcuse vreodată aşa ceva.

— Ce să-ţi promit, Mary? Cere-mi orice! Orice vrei! Doug şi-a aranjat cravata, uitându-se în oglindă pe deasupra capului ei, şi Mary a zâmbit fără voia ei; Doug era mulţumit de cum arată, într-un fel de-a dreptul înduioşător.

— Promite-mi că… că n-ai să te culci cu ea. Cu Beth. Cu soţia ta.

Douglas a încremenit doar o secundă. Apoi a luat-o de umeri şi s-a aplecat ca s-o privească drept în ochi.

— Îţi promit. Mary, cum poţi… nici măcar nu era nevoie să-mi ceri. Gândul îmi repugnă. Sunt un om de onoare, în ciuda… ştii ce zic unii despre mine! Amărăciunea din ochii lui era sinceră. Mary înţelegea foarte bine că noaptea dinainte nu se răsucise în pat doar din cauză că avea prea multă energie. Era măcinat de un sentiment de vinovăţie, asemenea ei. Şi din această pricină, cât ar fi părut de inexplicabil, relaţia lor căpăta un fel de aură de sfinţenie, prin faptul că amândoi sufereau; amândoi erau nişte păcătoşi chinuiţi.

— Ştiu că e absurd să-ţi cer aşa ceva, de vreme ce nu putem…

— Ba putem! Douglas sărea pe vârfurile picioarelor, parcă se pregătea să facă o tumbă în aer. Ochii îi jucau, aşa cum remarcase că îi joacă ori de câte ori îi venea o idee, ceea ce se întâmpla de vreo sută de ori pe zi. Mary era convinsă că multor femei le-ar veni greu să trăiască alături de un asemenea

bărbat. Cu siguranţă, Beth era una dintre ele. Pe când ea, ea nu s-ar sătura niciodată. Înainte, cădea cam des pradă tristeții şi de mult prea multe ori îşi plângea singură de milă. Dar cu Douglas lângă ea, cum să-i mai vină astfel de gânduri? Cu Douglas alături ar avea parte doar de soare şi nici un nor nu i-ar adumbri viața.

— Ce putem?

— Putem face după voia noastră! Mary, eu pot să mă duc chiar acum la Beth şi să-i spun că depun actele pentru divorț. Poți face şi tu la fel cu Owen. Atâția oameni divorțează. Noi de ce n-am putea?

— Din „cauză că suntem cine suntem… eu sunt“ Logodnica Americii! Dragule, îmi doresc mult lucrul ăsta, dar nu vreau să renunț la cariera mea. Mă ştii doar, față de tine n-a trebuit să-mi ascund ambițiile, aşa cum mi le ascundeam de Owen. Nu se poate să nu fi înțeles cât mă îngrozeşte gândul ăsta!

— Ştiu, iubito. Ştiu. Dar în momentul de față eşti pe cai mari – amândoi suntem – datorită turneului ăstuia. America te iubeşte mai mult ca oricând. Când să găsim un moment mai potrivit? Mary, înnebunesc dacă nu sunt cu tine, nu mai pot trăi aşa! În ochii lui căprui se vedea limpede cât e de chinuit.

— Douglas, lasă-mă să mă gândesc. Poate că ne-ar prinde bine să fim despărțiți o vreme. Ne-am trage sufletul. Tu te duci acasă, la Beth, ca să-ți vezi fiul, şi… şi… Se străduise cât putuse să accepte realitatea aşa cum era, însă gândul că el s-ar duce acasă la soția lui era prea mult pentru ea şi i-a adus lacrimi în ochi. Cât despre ea, să se întoarcă la viața alături de Owen… nici nu putea fi vorba! Imposibil. Nu voia să mai dea ochii cu el.

Numai că Owen n-ar accepta fără scandal ceea ce îi propunea Douglas să facă. Owen nu avea să se retragă în tăcere. Pe urmă, mai trebuia să se gândească şi la publicul *ei*; muncise din greu ca să-l câştige, făcuse atâtea sacrificii! Îşi sacrificase copilăria şi viața personală. Toate prăjiturile pe care nu le mâncase; toate serile când i-ar fi plăcut să citească în loc să meargă la culcare, dar nu putuse fiindcă trebuia să fie pe platou la prima oră, a doua zi. Toate rochiile de femeie adultă după care tânjise, dar fusese în schimb obligată să apară în fața camerei purtând şorțuleț şi o fundă enormă în păr, să devină fetița creată de Frances anume pentru ea, fetița iubită de public.

Singura constantă a vieții ei era cariera. Întotdeauna o pusese pe primul loc. Poate că fără Douglas ar reuşi să trăiască – deşi în clipa de față doar la gândul că aşa ceva s-ar întâmpla o făcea să-şi dorească să se încuie în cameră şi să plângă până răguşeşte. Dar fără carieră… n-ar putea trăi. Nici Douglas nu-i cerea să renunțe la carieră, spre deosebire de Owen. S-ar mai fi simțit însă atras de ea dacă n-ar mai fi fost Mary Pickford?

Să fi avut Fran dreptate şi în această privință?

Chiar dacă avusese dreptate la un moment dat, relația dintre ea şi Douglas depăşise de mult orice considerent practic. Ceea ce ea, Mary, nu ştia încă, era dacă relația lor nu luase prea multă amploare ca să-i mai poată pune capăt. Era oare capabilă să se desprindă din ea?

Chiar *voia* să-i pună capăt?

— Acum trebuie să ieşim, a spus Mary apăsat. Şi-a recăpătat calmul, aşa cum făcea mereu, şi-a îndreptat umerii, şi-a înălțat bărbia, amintindu-şi ce îi spusese mama cu mult timp în urmă, şi anume că ea are nevoie de public mai mult decât are acesta nevoie de ea şi că totul ar putea să dispară într-o clipă. Şi-a amintit ce aştepta familia de la ea în calitate de soră mai mare, singura care era artist şi producător totodată, adevăratul cap al familiei. Du-te acasă la Beth, i-a mai spus o dată. Nu ne putem permite să facem nimic deocamdată.

— Ba eu pot, a spus Douglas pe un ton solemn.

— Eu, nu, i-a răspuns Mary, la fel de solemn. L-a sărutat pe obrazul negricios şi s-a întors cu spatele când el s-a grăbit să iasă pe furiş din compartiment. Şi-a pus mănuşile, şi-a aranjat buclele, s-a cercetat în oglindă, cuprinsă de deznădejde când şi-a văzut ochii umflați, obrajii în flăcări şi buzele crăpate. Orice om cu un pic de judecată ar fi ghicit, de cum o vedea, că e îndrăgostită şi suferă din această pricină.

Dar când a coborât pe peron, după Douglas şi Charlie, care se apucaseră de năzbâtiile lor, glumind şi făcând acrobații, a trimis bezele mulțimii care striga „Te iubim, Mary! Draga noastră Mary!“, convinsă că nimeni nu bănuia adevărul.

Deoarece, când o priveau pe Mary Pickford, oamenii vedeau doar ceea ce voiau să vadă. Dacă le-ar fi dat prin cap cine era cu adevărat, atunci i-ar fi întors pe veci spatele. Nu?

N-a privit în urma lui Douglas când, într-un târziu, şi-a croit drum prin mulţime. Când, în cele din urmă, a plecat la soţia şi fiul lui.

Doar că, după cum avea să afle foarte curând, lucrurile nu s-au petrecut aşa.

— Miss Pickford, cum comentaţi recenta separare a lui Douglas Fairbanks de soţia lui? Se pare că n-a mai văzut-o de săptămâni întregi, iar ea a ţinut azi o conferinţă de presă. Ni s-a spus – doamna Fairbanks ne-a spus – că dumneavoastră aţi şti câte ceva despre această situaţie.

Mary a fost cât pe ce să scape lingura în farfuria cu supă. De cealaltă parte a mesei, Charlotte a scos o exclamaţie aşa de puternică, încât ceilalţi clienţi – cei care nu stăteau deja cu ochii pe ele, deşi erau aşezate discret, într-un colţ al restaurantului din hotel – au rămas cu gura căscată.

Îşi luase la revedere de la Douglas cu trei zile în urmă. Din câte ştia ea, se întorsese la soţia lui. Plecase ca să facă de unul singur etapa următoare a turneului de promovare a obligaţiunilor de război. Acum trebuia să fi ajuns în Michigan.

— Doamna Fairbanks…ăă… a dat de înţeles că aţi avea ceva de spus în legătură cu ceea ce s-a întâmplat, a continuat reporterul fără să ridice ochii din carnetul de notiţe. Mary mulţumea Domnului că nu era şi un fotograf de faţă, dar îşi puse în minte să atragă atenţia portarului cu privire la această încălcare grosolană a vieţii ei private.

— Îmi pare rău să aud asta, a zis după ce a luat o înghiţitură de apă, sperând că astfel va putea vorbi fără să-i tremure vocea. Dar faptul că domnul şi doamna Fairbanks s-au despărţit nu mă priveşte.

— Dar dumneavoastră şi domnul Fairbanks…

— Domnul Fairbanks şi cu mine suntem asociaţi în afaceri şi am cooperat pentru promovarea obligaţiunilor de război, pentru că fiecare obligaţiune cumpărată e un cui bătut în sicriul Kaiserului! a zis şi a bătut cu pumnul în masă.

Reporterul a tresărit, dar i-a zâmbit admirativ, apoi a salutat-o şi a plecat.

— Mary…

— Nu acum, mamă. Mary nu se putea uita la Charlotte, inima îi bătea prea tare, tâmplele îi zvâcneau. Câţi dintre clienţii de la mesele din jur auziseră discuţia? Şi-a impus deci să termine masa, cu toate că stomacul i se

strânsese ghem şi îi era teamă să nu dea mâncarea afară, dându-se iar în spectacol. Nu, aşa ceva nu se va întâmpla; nici nu se va ridica şi nici nu se va repezi în camera ei, unde să încerce să înțeleagă cele auzite. Nu, va rămâne pe loc şi va continua să mănânce, netulburată, până va termina masa.

Parcă înțelegând, Charlotte n-a mai scos o vorbă, ba chiar a comandat şi desertul, cu toate că Mary nu-l mânca niciodată. În seara asta totuşi, amândouă au părut că s-au delectat cu înghețata, după care s-au ridicat şi s-au întors în apartamentul lor ca două bune prietene, mergând la braț şi zâmbindu-şi.

Dar după ce uşa s-a închis în urma lor, Mary a strâns din dinți şi s-a întors spre mama ei, gata să-i înfrunte furia.

— În ce încurcătură te-ai băgat, pentru numele Domnului? Charlotte se învârtea prin cameră frângându-şi mâinile, rotindu-şi privirea în jur – ba se uita pe fereastră şi apoi trăgea jaluzelele, parcă se temea că ar putea fi spionate, deşi erau la etajul al doisprezecelea, ba se încrunta la o pată invizibilă de pe covor, frecând-o cu vârful pantofului. De fapt, se uita peste tot, numai la Mary nu.

— Mamă, te rog…

— Pe mine să nu mă iei aşa, domnişoară! E clar că femeia aia a vorbit de tine reporterului, care a fost fie prea bine-crescut, fie prea laş ca să-ți spună în față. Şi probabil că, o vreme, vei avea linişte. Nimeni n-o s-o bănuiască pe Mary cea inocentă de adulter. Plus că te-ai purtat frumos cu presa, le-ai acordat exclusivități… ziariştii te iubesc. Dar asta n-o să dureze. Dacă numele tău va fi legat de al lui Fairbanks iar şi iar, atunci presa nu va mai putea să ți-o treacă cu vederea – nu iese fum fără foc. Ia spune, ce-a făcut măgarul ăla?

— Mamă, habar n-am. Mi-am luat la revedere de la el în tren şi urma să se întoarcă acasă, la Beth…

— Ceea ce n-a făcut, s-ar zice.

— N-am ştiut nimic!

— Ei, acum ştie toată lumea!

— Nu aşa trebuia să se întâmple, mamă. Nu acum. Nu încă… ori poate niciodată… nu ştiu…

— Mary, îmi ţin gura de săptămâni întregi. Am ştiut foarte bine ce faci, dar nu m-a lăsat inima să spun ce am pe suflet din cauză că tu erai aşa de fericită. Ştiu că a fost în camera ta, la hotelul din Washington… Doamne, copilă, ştiu tot ce e de ştiut despre tine! De vreme ce nici eu n-am fost uşă de biserică, cum aş putea să-ți cer ție să încetezi? Numai că tu chiar eşti o sfântă în ochii milioanelor de oameni care-ţi iubesc filmele, care se bizuie pe tine să le luminezi viața, care cumpără obligațiuni cu toptanul fiindcă aşa îi îndemni tu, fiindcă eşti „Logodnica Americii, Mica Patriotă“. Nu se poate să-i dezamăgeşti.

— Şi de ce nu, mamă? Fiindcă, dacă îi dezamăgesc, toate astea se duc? Mary a desfăcut brațele, arătând spre apartamentul opulent, cu covoare orientale şi mobilă stil, cu baie ultramodernă, robinete de alamă, o cadă adâncă şi prosoape pluşate; paturi cu rufărie fină; rochia de mătase pe care o purta Charlotte, colierul sclipitor de rubine pe care Mary i-l dăruise de ziua ei; vrafuri de cutii de pălării pline cu cele mai noi modele, unele împodobite cu pene prețioase de struț sau păun; cutii cu mănuşi înghesuite una peste alta; afară, o maşină la dispoziția lui Charlotte, gata să o ducă oriunde dorea, chiar şi numai ca să-şi cumpere încă o sticlă de gin. Şi dacă toate astea dispar, tu unde ai să te duci? Înapoi la Toronto, să stai cu mătuşa Lizzie, să închiriați camere sau să luați rufe la spălat, ca să aveți din ce trăi?

— Mary…

— Dacă n-aş fi eu, n-ați avea nimic! Dacă n-aş fi eu, Jack şi Lottie ar fi obligați să muncească! Iar tu, de frică să nu pierzi toate astea, te pui în calea fericirii mele, aşa cum ai făcut de când te ştiu! Ei, m-am săturat, mamă! M-am săturat să vă țin în spate, pe voi toți! Când o să am parte de fericire? Când am să ajung să iubesc şi să fiu iubită?

Charlotte a traversat încăperea din doi paşi. A ridicat mâna, şi Mary a simțit usturimea palmei pe obraz, a văzut stele verzi şi, luată prin surprindere, a căzut în fund pe covorul oriental, cu picioarele întinse în fața ei, întrebându-se ce s-a întâmplat.

— Eşti la fel ca Owen, mamă, a spus în şoaptă. Nu era în stare să ridice privirea spre mama ei; lacrimile îi curgeau şiroaie şi lumea întreagă i se părea duşmănoasă, *anapoda*.

— Ba *nu* sunt ca Owen. Sunt mama ta şi te iubesc, dar n-am să-ți îngădui

niciodată să-mi vorbeşti aşa, don’şoară. Nu eşti singura din familia asta care ştie ce-i munca. Nu eşti singura care are talent. Dar, recunosc, eşti singura din familie care ştie ce-i disciplina, lucru pe care l-am admirat la tine de când erai un zgâmboi, şi ai simțul dreptății mai ceva ca papa de la Roma. Charlotte s-a aşezat pe covor lângă ea, cu un geamăt zgomotos la auzul căruia Mary a fost cât pe ce să chicotească, atât de imprevizibile îi erau emoțiile în acel moment. A luat-o în brațe – brațele ei calde şi moi – şi a strâns-o la pieptul ei bogat.

Mary a zâmbit, în ciuda lacrimilor de pe obraji; mama ei semăna tot mai mult cu Marie Dressler.

— Acum şşş, scumpo, fetița mea. Şşş, închide ochii şi uită de toate. Eşti obosită, eşti prea sensibilă – de fapt, de asta şi eşti actriță. Eşti fetița mea dragă şi acum ai nevoie să te odihneşti. Mâine vedem ce vom face. Sau poate poimâine ori mai încolo, cine ştie. Ce pot să-ți spun e că te iubesc şi am să te iubesc mereu, aşa cum te iubeşte publicul şi, Doamne iartă-mă, cum te iubeşte Fairbanks… Doamne, cum se uită la tine. O să găsim noi o cale să le descurcăm pe toate.

— Of, mamă, îmi promiți?

— Îți promit, i-a spus Charlotte cu glas liniştitor. S-a ridicat gemând tare, cu încheieturile trosnind, şi a tras-o pe Mary după ea, iar aceasta s-a lăsat dusă în dormitor, ținută în brațele mamei.

— Îmi pare rău că am vorbit aşa, mamă. N-am să-i abandonez niciodată pe Jack şi pe Lottie. Nu vreau să ajungi să speli rufele altora.

— Ştiu, scumpa mea, ştiu.

— Ce bine era dacă Fran se afla aici! a spus Mary între două căscaturi. Şi-a dat seama, cu un sentiment de vinovăție, că era prima oară când se gândea la Fran de când plecase în turneu. Ăsta să fie efectul unui bărbat? Te făcea să uiți de femeile din viața ta? Fran ar şti ce e de făcut. Întotdeauna ştie.

— Fran trebuie să-şi vadă de viața ei, a spus Charlotte, uimind-o pe fiica ei cu această remarcă.

— Dar ea ar şti ce e de făcut. Ar vrea să mă ajute.

Numai că Fran nu era aici, cu ele, ci se pregătea să plece acolo. Acolo.

— *Acolo!*, a rostit Mary şi nu s-a mai putut stăpâni. A început să îngâne

cântecul, în şoaptă, şi era ca un cântec de leagăn.

Ce ciudat că un cântec putea să însemne două lucruri total diferite. Atunci probabil că şi cu o persoană, o *actriță*, ar putea fi la fel.

Probabil.

CAPITOLUL 10
FRANCES
Toamna lui 1916

Mă săturasem până peste cap să aud *Acolo!*

O orchestră militară intona melodia când m-am urcat la bordul vasului *Rochambeau*, la New York. Cel puţin o dată pe zi, când mă plimbam pe punte, tremurând la gândul că ne-am putea întâlni cu un submarin german, asemenea celui care scufundase *Lusitania*, de câte ori zăream un punct negru la orizont, cineva îngâna sau cânta cu glas tare melodia asta. În două rânduri, o infirmieră a Crucii Roşii, mânată de cele mai bune intenţii, a dat un scurt spectacol ca să strângă bani pentru soldaţi; şi ce cântec credeţi că a cântat cel puţin de trei ori, la fiecare spectacol? *Acolo!*, bineînţeles.

Ce bine ar fi dacă n-aş mai auzi niciodată *Acolo!*

Dacă mi-era dat să-l reîntâlnesc pe Fred după ce se sfârşea războiul, aveam să mă topesc de fericire. Oare?

Pentru că s-ar fi putut să nu-l mai văd niciodată, tot aşa cum se putea să nu mai văd pe nici unul dintre cunoscuţii mei, inclusiv pe Mary. Gândul la Mary mi-a adus aminte de Hollywood şi de tot ce lăsasem în urmă. De tot ce muncisem asudând ca să obţin şi la care renunţasem într-o clipă, fără să mă gândesc mai mult decât se gândeşte o albină la o floare.

Singură pe vas, singură pe întinderea imensă a oceanului, la distanţă uriaşă de ambele ţărmuri, simţeam cum tot curajul mă părăseşte, mi se părea că sunt nesăbuită şi absurdă. Ce-a fost în capul tău, Frances?

Ce-a fost în capul tău de ţi-ai lăsat confortabila căsuţă de pe dealurile Hollywoodului ca să dormi împreună cu alte două persoane într-o cabină, pe o navă de transport ce scârţâie din toate încheieturile şi ia apă? De-ai renunţat la o carieră spectaculoasă ca să te duci pe câmpul de luptă, unde

mai mult ca sigur că nimeni n-are nevoie de tine? Unde o să te împuşte cineva. Sau o să-ţi arunce o grenadă ori chiar o bombă în cap. Ai să te bălăceşti în noroaie şi n-ai să-ți poți schimba hainele. În cursul acestei călătorii, avusesem deja trei alarme de submarin, toate trei false; mi-a stat inima în loc şi mâinile îmi tremurau aşa de tare, că nici măcar nu mi-am putut lega vesta de salvare, darămite să-mi aduc aminte la ce barcă fusesem repartizată. După ce am izbutit să-mi croiesc drum prin mulţimea de pasageri panicați, am auzit şuierul ascuțit care indica sfârşitul stării de alertă; uşurată, nu-mi doream decât să mă trântesc într-un fotoliu şi să beau ceva tare la un restaurant animat, cu orchestră adevărată. Pe vas nu căpătam mai mult decât o înghițitură de whiskey, cerşită de la doctorii militari.

Ce-ar fi *trebuit* să fac, în loc să clocesc gânduri negre, să mă las pradă panicii şi să pun la îndoială orice decizie luată vreodată, era să-mi studiez tovarăşii de călătorie, să le schițez portretele, să-mi notez toate observațiile. În schimb, eu abia dacă îi vedeam pe tinerii ăştia care făceau pe vitejii, dar tremurau în sinea lor. Le citeam spaima în ochi; îmi dădeam seama, după timpul pe care îl petreceau scriind acasă – la fiecare pas dădeam peste un tânăr soldat aplecat deasupra unei mese, cu stiloul în mână. Cu toții – ca şi mine, de altfel – se îndreptau spre ceva necunoscut şi neînchipuit. Acel necunoscut se profila amenințător, ne aştepta asemenea unei guri uriaşe, căscate, gata să ne devoreze la sfârşitul călătoriei.

Necunoscutul. Era singura constantă din viața mea de acum şi vina îmi aparținea în întregime, căci a cui altcuiva să fie? Uf, de ce-mi făceam viața mai grea decât era deja?

Şi Fred. Alt exemplu. La ce mi-o fi trebuit să mă îndrăgostesc de un pastor cu frica lui Dumnezeu? Fred întruchipa toate lucrurile de care ar fi trebuit să mă feresc: era credincios şi încăpățânat. Venea dintr-o familie înclinată să critice o femeie care munceşte, ca să nu mai vorbim de o femeie care lucra în acea Gomoră numită Hollywood. Pe deasupra, mai era şi văduv. (Când avea să apară soția lui moartă ca să ne bântuie? Şi cât de des?) Şi, colac peste pupăză, considera că a face sex înainte de căsătorie e un păcat.

Viitorul alături de Fred era presărat cu obstacole şi, dacă aş avea un dram de minte, m-aş pierde în Franța şi nu l-aş mai vedea niciodată. Dar, la

gândul că nu l-aş mai întâlni, am văzut negru în faţa ochilor. Şi dacă era ucis? Mi s-a făcut rău. Cum de se întâmplase aşa ceva? Cum de putuse un bărbat pe care îl ştiam de atât de puţin timp să-mi schimbe în aşa măsură imaginea despre lume, încât să nu-mi mai imaginez viaţa fără el? Pământul întreg, în toată frumuseţea şi grozăvia lui, nu s-ar mai învârti, dacă Fred Thomson n-ar mai trăi pe el.

— Hei, domnişoară!

Am ridicat privirea. Lângă mine, sprijinit de balustradă, stătea un soldat cu faţă de copil, cam crispată din cauza ruliului.

— Vă faceţi griji din cauza ălor submarine? Alea de le au nemţii?

Am zâmbit fără voia mea. Cine-ar fi zis că, gândindu-mă la Fred, uitasem de spaima care nu-mi dădea pace?

— Da, îmi fac. Cu toţii ne facem. E firesc.

— Aha, a făcut. S-ar zice că n-avem pace, nu? Submarine în ocean, bombe sau ceva şi mai rău pe uscat… aţi auzit de gazul pe care îl folosesc acum? Dacă scăpăm de una, ne vine cealaltă de hac. Parcă-ţi vine să te agăţi de ceva, nu? De ceva solid?

În clipa aceea, am ştiut de ce vreau să mă agăţ, mai mult ca orice. De o persoană anume. Ce nu ştiam – şi ăsta era lucrul cel mai important, miezul chestiunii, factorul crucial – era dacă eu îl *meritam*. Până atunci nu mă gândisem la asta. Enormitatea adevărului m-a şocat, a fost ca un pumn primit în stomac, atât de violent, că am încleştat şi mai tare mâinile pe balustradă. Oceanul m-a împroşcat cu stropi înţepători când am întors capul, evitând privirea băiatului.

— Aşa e, am încuviinţat în şoaptă şi m-am întors înapoi spre el, dar soldatul plecase, lăsându-mă să mă întreb dacă nu cumva îl jignisem.

Până să ajungem în Franţa – după ce făcusem un ocol mare, aşa că, în loc să acostăm la Bordeaux, cum era planificat, am ajuns la Brest –, mă hotărâsem să renunţ la Fred.

Nu-l meritam, pur şi simplu. Viaţa mea personală, după două căsnicii eşuate, era un dezastru; acum venise vremea să plătesc preţul. Meritam succesul în viaţa profesională, dar nu şi fericirea în dragoste – asta ajunsesem să pricep în lungile plimbări făcute prin frig, pe puntea alunecoasă, în timp ce goneam spre necunoscut. Odată luată hotărârea, eram

în sfârşit gata să merg la război; eram pregătită să-mi accept soarta cu conştiința împăcată, eliberată de trecut. Aş putea muri. Aş putea – şi mai mult ca sigur că aşa va fi – să văd lucruri care mă vor bântui tot restul vieții. Când mă gândeam la fotografiile ridicole în care pozasem la Hollywood, îmbrăcată în uniformă, mă cutremuram şi trăgeam nădejde că mă va ierta cineva – nu Dumnezeu, fiindcă nu credeam în el şi, desigur, ăsta era unul dintre motivele pentru care nu eram potrivită pentru Fred, încă un motiv să fac un gest nobil redându-i libertatea. De cum am să ajung la Paris, unde urma să mă alătur unității militare de care aparţineam, am să-i scriu. Şi am să pun punct poveştii.

Brest era un oraş cenuşiu, acoperit de nori amenințători; ambarcaţiunile din docuri erau vopsite în culori mohorâte, probabil ca să nu poată fi detectate de submarinele care stăteau la pândă. Nava noastră era singura din care coborau cohorte de soldați în uniformă, care nu se dumiriseră dacă să se minuneze că trecuseră cu bine oceanul sau să se îngrozească gândindu-se la ce îi aştepta. Oricum, erau cu toții uşurați că scăpaseră nevătămați de primejdiile oceanului; ai fi zis că nava însăşi răsuflase uşurată când am ajuns în port.

Mă luptam cu geanta de voiaj, amintindu-mi de ultima călătorie la New York, împreună cu Mary, de nenumăratele cufere, cutii de pălării şi genți pe care le luaserăm cu noi şi pe care hamalii se îngrămădeau să le care. Pe când acum, toate cele trebuincioase pentru lunile următoare, poate chiar şi mai mult, erau îndesate într-o raniță militară de culoare kaki. Cât despre hamali, nu se zărea nici unul. Aici, noi, femeile, ne purtam singure de grijă. Ba nu, *Acolo!*

În clipa când am pus piciorul pe vas în New York şi mi-am spus numele şi compania, am fost întâmpinată cu ostilitate.

— Corespondent de război? Vrei să faci filme? Dă-te mai încolo, fetițo, şi lasă-i pe soldații adevărați să urce primii, am fost îndrumată de un sergent, care mi-a arătat un taburet. Poți să te aşezi acolo şi să tricotezi.

Nu mă dusesem acolo ca să tricotez, aşa că m-am încăpățânat să rămân pe loc, cu raniţa pe umăr, cu toate că mă durea, până când s-a hotărât să mă bifeze pe listă şi mi-a dat o cuşetă.

— Laolaltă cu femeile, lângă bucătărie, unde vă ie locu’.

— Nu noi te-am rugat să vii, cucoană, mi-au răspuns mârâind mai mulți soldați când le puneam cele mai simple întrebări – unde e sala de mese, la ce oră e cina, la ce barcă de salvare eram distribuită.

După ce ridicasem ancora, de câte ori nu-mi ceruse un soldat să-i coc un cozonac? Să-i cos uniforma ruptă? De câte ori nu-mi întinsese un mop, aşteptându-se să curăţ murdăria făcută de el? Nu mă luam la harță cu el, nu făceam o scenă; mă mulțumeam să-i dau înapoi mopul şi-mi vedeam de drum. Erau nişte tinerei plecați prima oară de acasă ca să meargă la război. Trebuia să fiu înțelegătoare. Să zâmbesc, să trec mai departe, cu capul în pământ.

Acum, mi-am pus rania pe umăr, am înşfăcat traista plină cu cărți – Doamne, de ce luasem aşa de multe? – şi am pornit cu paşi mici, odată cu ceilalți, traversând puntea şi îndreptându-mă spre marea pasarelă care părea la o distanță uriaşă. Eram îmbrâncită, împinsă şi sfătuită să mă dau la o parte din calea cuiva, dar îmi muşcam limba şi nu ripostam. În jurul meu se înghesuiau bărbați în uniformă care-mi aduceau aminte de Fred. Fred, înalt şi sigur pe el, posesiv, deosebit de orice bărbat pe care îl ştiam. Unde era acum? Undeva, în Franța, cel mai probabil pe un câmp de luptă. Scrisorile lui, masiv cenzurate, nu-mi dăduseră nici o indicație, dar, brusc, m-a cuprins aşa o dorință – nu carnală, ci simpla dorință de a-l atinge, ca să mă asigur că e în viață, că e tot al *meu* –, încât m-am poticnit şi am căzut peste omul din fața mea.

— Alo, doamnă, uită-te pe unde calci, a bombănit. Femeile! Habar n-am ce cauți aici, în război, dar mai bine ai fi stat acasă, să împleteşti fulare, să pui murături sau chestii de felul ăsta.

Mi-am îndreptat rania pe umăr, l-am privit crunt şi, pentru prima oară de când mă urcasem pe vas, mi-a sărit muştarul.

— Acasă nu mă ocup cu împletitul fularelor, tinere!

— Nu mai spune! Şi ce faci? Mergi la petreceri mondene? Cam aşa pari.

— Din întâmplare, scriu scenarii de film.

— Chiar aşa? Ia spune, o cunoşti pe Mary Pickford sau pe Chaplin?

— Mary Pickford e cea mai bună prietenă a mea. Am surâs triumfătoare văzându-i fața, întâi neîncrezătoare, apoi uimită, după care un fel de venerație i s-a citit pe chipul tânăr, prietenos.

— Ce? Nu mai spune! Hei, Joe, ia vino să auzi ceva!

Cât ai clipi, am fost înconjurată de un grup de soldați transformați în băieței: ochii le străluceau şi pe față li se lățiseră zâmbete încântate.

— Nu glumeşti, doamnă, chiar eşti amică de-a lui Mary Pickford?

— Ce fel de om e?

— E tot aşa de drăguță ca pe ecran?

— Chiar are păr auriu?

— Scrii filme? Pe bune?

— Ia spune unul.

— *Rebecca de la ferma Sunnybroook* am izbutit în cele din urmă să rostesc.

— O! au exclamat mulți dintre ei, aşa de mulți, că am izbucnit în râs.

— Ăă… am mers cu nevastă-mea, a recunoscut unul, ursuz, şi toți ceilalți au dat din cap. Îi place Mary Pickford. Ce s-ar mai bucura s-o vadă de-adevăratelea!

— Poate o să ajungă, într-o bună zi, am spus. Caută-mă la Hollywood când te întorci. Frances Marion. Locotenent Frances Marion.

— Da, să trăiți! Să trăiți, doamnă locotenent!

Cât ai zice peşte, rania mi-a fost luată de pe umăr şi am fost escortată cu toată galanteria de câțiva ofițeri la capătul rândului, unde un militar mi-a pus o ştampilă pe paşaport şi mi-a examinat cartea de identitate.

— La revedere, băieți! Le-am făcut semn cu mâna noilor mei admiratori, mândră de mine, şi de filme, şi poate un pic triumfătoare. De câte ori va trebui să aduc vorba de Hollywood ca să am cale liberă? N-aş fi bănuit că va avea atâta efect, însă eram bucuroasă că aflasem.

Apoi mi s-a strâns inima. Unde vor fi mâine băieții ăştia drăguți, fascinați de magia cinematografului?

Auzind o bubuitură în depărtare, m-am ghemuit înainte să-mi dau seama că nu putea fi nici bombă, nici obuz. Eram în Brest, ce naiba! La cel puțin o sută cincizeci de kilometri depărtare de front, deşi un avion german ar fi putut arunca bombe chiar şi aici, bineînțeles. Acum, că eram la Brest, trebuia să găsesc un mijloc de transport spre Paris, unde urma să fac cunoştință cu ofițerii superiori de la Comisia pentru informare publică. Tocmai scotoceam prin geantă, căutând scrisoarea cu instrucțiuni, când

cineva m-a strigat pe nume.

— Frances! Frances, eram sigur că te găsesc aici!

Am ridicat privirea, nedumerită, m-am uitat în jur şi am dat cu ochii de…

Fred.

S-a apropiat, m-a luat în braţe şi m-a sărutat cu o patimă cum nu-mi mai fusese dat să cunosc; nu mai era pastorul sobru, ci un soldat înalt, copleşit de bucuria revederii. La rândul meu, îl sărutam râzând şi plângând în acelaşi timp.

— Fred! Vai, Fred… cum ai… de ce ai… cum naiba?

— Am avut o presimţire. M-a lăsat jos şi m-a luat de mână cu blândeţea şi hotărârea care mă emoţionau mereu.

— Am simţit ceva, înţelegi. Regimentul 143 e încartiruit aici, în Brest, şi am fost anunţaţi că azi soseşte un vas cu soldaţi, lucru care nu se întâmplă prea des. Şi atunci mi-am zis: „Să vezi că Frances e pe vas“. Şi chiar erai. Am ştiut eu!

— Ai ştiut! Ameţisem şi tremuram – de frig ori din altă cauză – strângând în pumn scrisoarea boţită. Simţind că mă lasă genunchii, l-am întrebat: Fred, nu prea… am putea sta jos undeva?

Cu mişcări sigure – of, cum ar fi să rămân tot restul vieţii cu bărbatul ăsta, care ştia cum să se poarte în orice împrejurare, care se cunoştea pe el însuşi şi mă cunoştea şi pe mine –, Fred a înşfăcat ranița mea cu o mână, pe mine cu cealaltă, şi am pornit pe o alee îngustă, până la o bancă aşezată într-un colţ mai ferit. M-am aşezat, mai bine zis m-am prăbuşit pe bancă, şi, tremurând, am răsuflat uşurată că nu mă făcusem de râs, leşinând ca o domnişoară sclifosită.

— Fred, nu ştiu ce să spun… În timpul traversării aproape că mă convinsesem singură că nu suntem potriviţi unul pentru altul, că trebuie să-ţi scriu şi să-ţi spun că eşti prea bun pentru mine, că nu merit… aşa ceva. Că nu te merit.

— Aş fi rupt scrisoarea în bucăţi, Frances Marion. Şi aş fi mers până la capătul pământului ca să te găsesc şi să-ţi spun ce nătăfleaţă frumoasă eşti.

— M-ai găsit… în harababura asta! Cum? Nu mă duce capul. Ştii, dacă aş fi pus întâmplarea asta într-un scenariu, nimeni n-ar fi zis că e adevărată. Dar le-ar fi plăcut, în orice caz. Publicului îi plac poveştile de dragoste, mai

ales cele imposibile. Poate am s-o folosesc într-un scenariu, cine ştie? Mă gândesc la un scenariu pentru Mary; joacă rolul unei infirmiere a Crucii Roşii, îndrăgostită de un soldat, dar se jură că va renunța la el din cauza trecutului, apoi el o găseşte, cum m-ai găsit tu pe mine, şi…

— Frances, uf, Frances! a izbucnit Fred în râs, aşa de exuberant, că mai mulți soldați s-au întors să vadă ce se întâmplă. De-asta te iubesc! N-ai odihnă, mintea ta merge fără oprire, mereu scorneşte câte ceva. Dar hai să lămurim un lucru, draga mea. Te rog să nu foloseşti ceea ni se întâmplă nouă în scenariile tale. Ce-i al nostru e sfânt. Înțeleg că o să fiu nevoit să te împart cu Hollywoodul şi cu Mary. Dar ce e între noi, în fiecare zi, în fiecare minut, e doar al nostru. Promiți?

— Da, dragul meu, am răspuns îmbujorându-mă. Nu mai vorbisem aşa de serios cu nimeni şi, mai ales, nu mai spusesem cuiva „dragul meu“. Pe de altă parte, înțelegeam. Un bărbat atât de sigur pe el cum era Fred îşi putea permite să facă compromisuri în situații în care alții, mai prejos decât el, nu erau în stare. De fapt, un bărbat ca Fred era discret din fire, mai ales în chestiuni sentimentale. Aveam să-i respect dorința; o să onorez iubirea noastră, o s-o sfințesc cu tăcerea mea. Voi trage întotdeauna o linie între viața personală şi muncă. Iar viața personală va fi mai importantă decât munca, m-am jurat. Sigur că n-am să renunț niciodată la cariera mea, nici măcar pentru Fred, dar asta nu era greu, fiindcă ştiam că nu-mi va cere niciodată aşa ceva. Dar, ca să ai o căsnicie reuşită, trebuie s-o pui pe primul loc; era prima oară când înțelegeam ceva ce nu voisem să văd la primele încercări, soldate cu eşec.

— Şi acum? Eram fericită. Fiindcă stăteam lângă… locotenentul *meu*, al meu, în acea zi cenuşie, sub streaşina şiroind de ploaie a unei barăci încropite din foi de tablă.

— Acum fiecare duce la bun sfârşit ce are de făcut.

Am coborât cu picioarele pe pământ. Gândul că va trebui să-mi iau din nou rămas-bun de la Fred, după această întâlnire neaşteptată, *sfântă*, aproape că mă dobora. Dar n-am vrut să las să se vadă.

— Când pleci?

— Pe front? Cine ştie? Pot să-mi iau permisie să vin după tine la Paris o zi sau două, dar pe urmă trebuie să mă prezint la unitate. Tu când pleci?

— Cine ştie?

Am râs amândoi. Eram fericiți.

— Pesemne că m-am îndrăgostit de o sufragetă. O sufragetă militantă.

— Am eu o bănuială, cum că, în sinea ta, admiri sufragetele.

Fred a râs în hohote.

— Să nu-i spui maică-mii, dar, Domnul mi-e martor, chiar le admir. Mai ales dacă au ochi albaştri, nas cârn şi le merge mintea fără încetare.

— De ce, Fred? De-abia acum îmi dădeam seama de puținul timp pe care-l aveam de petrecut împreună şi de grozăvia a ceea ce ne aştepta. De ce eu? l-am întrebat, dornică să capăt un răspuns la întrebări pe care nu îndrăznisem să mi le pun. Dacă e să cântărim lucrurile, mai diferiți decât suntem noi nu se poate. Nu sunt potrivită pentru tine. Tu nu eşti potrivit pentru mine. Aşa că, de ce? De ce eu?

— Din cauza pantofilor tăi.

— Poftim? am întrebat nedumerită, fără să înțeleg. Pantofii mei?

— Da, pantofii tăi, a repetat Fred cu un zâmbet sigur de el, care ar fi părut obraznic pe fața altcuiva. Când ne-am văzut la spital, bareta unuia din pantofii tăi era desfăcută. Îmi dădeam seama că te enerva, fiindcă tot încercai să-ți ascunzi piciorul în spatele celuilalt, de câteva ori ai fost cât pe ce să te apleci şi s-o prinzi, dar te-ai stăpânit. Se vedea de la o poştă că ți-e greu, dar te-ai abținut, cred că te gândeai că o doamnă n-ar face aşa ceva. De asta te-am îndrăgit: pentru stăpânirea de sine, pentru feminitatea ta, pentru cum te scotea din sărite un lucru mărunt, dar n-ai cedat.

— N-am ştiut că ai observat! Aş fi intrat în pământ de ruşine dacă aş fi ştiut. Voiam să fiu perfectă în ochii tăi, pentru că tu însuți erai perfect! Chiar şi într-un pat de spital, semănai cu un zeu grec, nu-ți păsa câtuşi de puțin că erai în halat de spital, pe când eu arătam ca scoasă din cutie.

— Acum e rândul tău. De ce eu?

— Pentru că… Dintr-odată m-am intimidat şi am întors capul. În jurul nostru era un haos; soldații tropăiau, strigau, târau raniție şi cufere, camioanele claxonau, sirenele şuierau, cineva cânta afurisitul ăla de *Acolo!* la acordeon. N-aş fi vrut să-i amintesc lui Fred trecutul meu; era de ajuns că ştia şi nu-i păsa. Însă avea dreptul la un răspuns. Fiindcă nu semeni cu nici un bărbat pe care îl cunosc. Şi fiindcă, pentru prima oară în viață, nu mi se

pare că ar trebui să renunţ la o parte din mine ca să te iubesc. Sau ca să fiu iubită de tine.

— Ce discurs frumos, Miss Marion! a spus Fred pe un ton serios, cu toate că avea o sclipire jucăuşă în ochi. Te superi dacă am să-l folosesc într-un film?

— Of, am exclamat lăsând capul în piept. Îţi promit, Fred, n-am să fac niciodată aşa ceva. N-am să mă folosesc niciodată de ce-mi spui sau de ce se întâmplă între noi. Promit.

— Ştii că-mi place că ai o carieră, nu? Îmi place că ai o identitate a ta, separat de mine. Prima mea soție – Laura – era… cum să spun… Fred s-a poticnit şi eu m-am pregătit pentru ce-i mai rău. Abia dacă îmi vorbise de soția lui moartă şi nici nu ştiu dacă doream să-l aud vorbind despre ea, cu toate că mă rodeau curiozitatea şi, cu ruşine recunosc, gelozia. Laura era frumoasă. Fragilă. Delicată. O ființă minunată, pe dinafară şi pe dinăuntru. Numai că întreaga ei viață era legată de mine, de faptul că era soția unui pastor… Mă cam înăbuşea. Nu-mi stă în fire să aduc problemele de la serviciu acasă; căminul trebuie să fie un refugiu în fața vitregiilor vieții. Dar în ochii Laurei, nu eram decât un pastor. Doar rareori mă vedea pe mine, Fred, aşa cum sunt. Să nu mă înțelegi greşit. Am iubit-o. Plâng şi acum după ea. Aş vrea să ştii toate astea.

— Sigur, i-am zis, luându-l de mână. Dacă nu mi-ai fi spus, aş fi avut îndoieli în privința ta. Dar nu am. Nici o umbră de îndoială.

— Bine. Fred m-a ajutat să mă ridic, punând capăt mărturisirilor noastre. M-am uitat la ceas. Era aproape trei după-amiaza, iar eu trebuia să fiu la Paris în seara aceea. Mai eram şi obosită, încât abia mă țineam pe picioare. Pe vas, nu dormisem ca lumea de teamă să nu fim aruncaţi în aer de o torpilă (dormeam îmbrăcaţi, pentru eventualitatea că am fi obligaţi să abandonăm vasul în toiul nopții). În cabina minusculă nu era aer; pe deasupra, colegele mele de cameră sforăiau. Şi, peste toate, stomacul îmi era tot timpul strâns ghem la gândul că mă îndrept spre necunoscut.

Faptul că-l văzusem pe Fred mi-a mai liniştit temerile, cel puțin pentru moment. Tânjeam să fac o baie bună, în cadă, în loc să mă spăl la chiuvetă, şi să dorm într-un pat adevărat, nu pe un prici îngust. M-am ridicat şi, mână în mână cu iubitul meu, mi-am croit drum printre ființele aduse de ocean pe

ţărmul francez. Soldaţi americani, cu toţii. Gata să meargă la război.

Eram şi eu unul dintre ei. Singura femeie care înota împotriva curentului, într-un fluviu de bărbaţi.

Mai târziu, singurul lucru despre care mi-am permis să scriu ori să vorbesc la modul serios au fost pantofii.

Era surprinzător, recunosc. Venisem pe front dintr-o serie de motive, unul fiind, ca să spun cu mâna pe inimă, că doream să câştig experienţă, o experienţă pe care s-o pun în scris. La urma urmelor, asta fac scriitorii: trăiesc şi scriu despre cele trăite.

Dar, într-o viaţă consacrată scrisului – am aşternut pe hârtie scenarii, am scris cărţi despre filme, romane, eseuri şi articole de presă –, n-am povestit niciodată despre război sau despre timpul petrecut în Franţa. Cel puţin nu ceva semnificativ.

Sigur, povesteam cât de surprinsă am fost să-i văd pe soldaţii americani urmărind cu nesaţ filmele proiectate în barăcile lor, pe cearşafuri uriaşe; să constat cât de populare erau filmele, cum aveau puterea de a amuza, de a linişti cugete tulburate, de a aduce alinare inimilor rănite şi de a vindeca suferinţele trupului. Spre uimirea mea, marii preferaţi ai soldaţilor erau Doug şi Charlie Chaplin, nicidecum Mary Pickford. Dar, evident, erau bărbaţi. Infanterişti.

Râdeam şi mă distram pe seama francezei mele însăilate şi a încercărilor de a o vorbi, sortite rând pe rând eşecului. Povesteam cât de încântată am fost de popularitatea de care se bucura Fred în rândurile acestor bărbaţi, când am ajuns la Paris. La Hollywood eu eram cea care se bucura de celebritate; e drept, nu mă puteam compara cu Mary, dar totuşi eram cunoscută şi, mai important, oamenii doreau să stea de vorbă cu mine. La Paris însă, puzderie de bărbaţi se înghesuiau să-l vadă pe Fred Thomson, marele sportiv, şi să-i strângă mâna.

Îi scriam lui Mary despre greutăţile de care mă loveam tot timpul din cauza bărbaţilor, fie că erau ofiţeri ori soldaţi. Războinici care aveau impresia că prezenţa unei femei în mijlocul lor era o aberaţie a naturii. Bărbaţi care, fără nici o reţinere, puneau sub semnul întrebării misiunea mea, inteligenţa, până şi feminitatea mea. Bărbaţi care îşi închipuiau că venisem acolo cu un singur gând.

— Hei, frumoaso, vino în camera mea la ora zece! a strigat după mine un doctor pe holul unui spital militar, după ce m-a măsurat scurt din priviri. Am să-ți dau ce ai venit să cauți pe-aici.

Bărbați care se întunecau la față de mânie, ba chiar se comportau amenințător – un infirmier m-a îmbrâncit, izbindu-mă de perete, când i-am explicat, pe un ton obraznic, că el nu făcea parte din îndatoririle mele de serviciu; din fericire, până să apuce să mai facă ceva, de după colț au apărut câțiva ofițeri.

Nu eram singura femeie cu care se purtau astfel, de aceea aveam cea mai profundă admirație pentru femeile întâlnite în Franța, în special infirmierele. Abia aşteptam să scriu despre ele, să le spun poveştile, chiar dacă nu eram în stare să-mi scriu propria poveste. Mă simțeam privilegiată să fiu martoră şi părtaşă la sacrificiile lor, să văd cum le privesc cei răniți, cu lumină şi evlavie în ochi, nu ca pe nişte femei care le alinau suferințele, ci ca pe nişte sfinte, întruchipări ale ideii de femeie – fecioară, mamă, logodnică, iubită, Eva însăşi.

După ce mi-am luat plângând la revedere de la Fred, agățându-mă de el până în ultimul moment şi simțind că pământul s-a oprit în loc atunci când s-a îndepărtat de mine, m-am şters la ochi, m-am pudrat şi m-am prezentat la unitatea mea. Aici, mi s-au dat un bidon şi o centură cu buzunare; un cameraman, Harry Thorpe, şi un regizor, Wesley Ruggles, au fost desemnați să lucreze cu mine şi, împreună, ne-am apucat să imortalizăm pe peliculă aceste femei extraordinare. Nu erau numai infirmiere, ci şi femei care mergeau pe bicicletă să ducă telegrame celor din linia întâi. Femei care munceau la cantină. Femei care proiectau filme pentru soldați. Eu şi echipa mea făceam naveta între Paris şi front – nu aveam voie să ne apropiem de tranşee, doar cel mult să mergem până la spitalele de campanie – şi le filmam pe aceste femei care alinau dureri, râdeau sau scriau scrisori. Acopereau cadavrele cu cearşafuri. Se ocupau de înmormântări. Strângeau obiectele personale în cutii mici şi le trimiteau acasă – un gest în care puneau atâta suflet, indiferent cât de ocupate erau, cât de puțin dormiseră sau mâncaseră în ultimele treizeci şi şase de ore. Şi, negreşit, adăugau un bilet scris de mână, inventând o relație personală cu soldatul decedat, aşa încât familia îndurerată să nu creadă că fiul ori soțul lor murise singur.

Am filmat ororile războiului încercând să le privesc aşa cum erau, străduindu-mă să nu mă las prinsă emoţional în acele situaţii. Cumva, aparatul de filmat mă apăra de o implicare personală – cel puţin aşa îmi spuneam în sinea mea. Dacă o întâmplare mă impresiona profund, bunăoară drama soldatului care, până să moară din cauza rănilor căpătate, a plâns ore în şir pentru că nu avea pe nimeni acasă care să-şi amintească de el, izbuteam cum, necum să-mi înăbuş plânsul şi mă refugiam în muncă, prefăcându-mă că filmez o scenă cu actori, după scenariul scris de mine, şi că puteam striga „Stop!“ când se termina. Mă ajuta, şi încă destul de mult, să-mi închipui că sunt pe platoul de filmare, şi nu pe un câmp de bătălie adevărat.

În schimb, noaptea, când eram singură în cămăruţa mea de hotel sau în vreun cort, dacă rămâneam pe front, plângeam pe tăcute ca să nu tulbur somnul cuiva.

Căutam tot timpul imagini, încercând să privesc lucrurile care mă înconjurau ca şi cum eram într-o sală de cinema, unde singurele sunete sunt acordurile pianului. Imaginile erau *totul*. Noroiul, cicatricile, mulţi dintre bărbaţi bandajaţi la ochi din cauza gazului; bărbaţi şi femei de-a valma, luptându-se, suferind, până ce genul nu mai avea importanţă, cel puţin pe linia frontului, cea adevărată. Erau cu toţii oameni, prizonieri în iad. Cu toate astea, izbuteau să schiţeze un zâmbet când vedeau aparatul de filmat întorcându-se spre ei. Nu mă puteam obişnui să văd ce efect avea aparatul asupra oamenilor, chiar şi asupra celor care sufereau: îi preschimba pe toţi în aspiranţi la statutul de vedete de cinema. În special soldaţii se prosteau imitându-l pe vagabondul lui Chaplin; ţineau arătătoarele sub nas în chip de mustaţă, din puşti îşi făceau bastoane şi eu mă minunam din nou de cât de universală era lumea mea, de modul cum ceea ce făceam într-un studio din Hollywood ajungea pe celălalt ţărm al oceanului, pe câmpurile de luptă din Franţa.

Ceea ce eu şi echipa mea nu puteam reda în film, un amănunt nicidecum mai puţin important sau înspăimântător, erau sunetele. Hohotele de plâns, rugăminţile, vaietele disperate, apoi tăcerile mohorâte, resemnate. Clinchetul neîncetat al instrumentelor mânjite de sânge în tăviţele de metal de pe mesele de operaţie din spitale; zgomotul îmi răsuna în urechi până şi

noaptea, când eram departe de saloane. Scrâşnetul necontenit al pietrişului sub tălpile bocancilor. Muzica acordeoanelor, auzită la fiecare colţ de stradă, în orice cafenea sau cantină din Paris. Râsetele ascuţite, disperate, care izbucneau acolo, niciodată pe front. Zumzetul neîntrerupt al vocilor; întotdeauna era cineva care avea ceva de spus, dădea ordine, cerea ceva sau implora. Nicăieri, în afară de Paris, n-am auzit vreun ciripit de pasăre.

Iar mirosurile… n-am să le pot uita în veci. Dar cum să descrii un miros? Cum să explici că te face să lăcrimezi sau că-ţi întoarce stomacul pe dos şi eşti nevoit să te fereşti, ducând mâna la nas? Duhoarea noroiului amestecat cu murdărie şi mucegai, grea în cel mai bun caz, altminteri înţepătoare ca un acid. Mirosul iute al antisepticelor, care îţi ardea sinusurile. Cum să descriu mirosul cangrenei? Nici măcar nu încercam, fiindcă nu voiam să mi-l amintesc.

Transpiraţia – ba nu, Fran, „transpiraţie“ e un cuvânt pedant. Sudoare. Putoare. Învăluia trupurile, grea, până când unii ajungeau să nici nu le mai pese; uneori o simţeam şi pe trupul meu, atunci când nu prea apucam să fac baie. Mulţi se îmbolnăveau de aşa-numitul picior de tranşee, şi aceste cazuri se dovedeau a fi cele mai rele. Odată am asistat la o operaţie de chirurgie reparatorie, în cursul căreia unui pacient i-a fost tăiat scalpul aproape în întregime şi i-am văzut creierul, cenuşiu, nu rozaliu, aşa cum mi-l închipuisem. Însă nimic nu se putea compara cu nenumăratele cazuri de picior de tranşee; carnea se desprindea de pe os cu un sunet umed, flasc, iar mirosul de putreziciune era aşa de respingător, că nici un parfum nu i-ar putea şterge amintirea. Câmpurile de bătaie, cu movilele proaspete abia acoperite cu noroi şi crucile încropite în grabă şi înfipte în pământ asemenea acelor într-o pălărie murdară, aveau un miros anume, dulceag. Cineva mi-a explicat că aşa miros stârvurile după ce se încheie procesul iniţial de descompunere. Nu cred că doream să aflu care era motivul, dar i-am mulţumit oricum tânărului infirmier.

Scrisorile mele – către Mary, Charlotte, Adela şi Bess, către prietene precum Hedda Hopper şi Marie Dressler, către o fată cu care făcusem de curând cunoştinţă, scriitoarea Mary Roberts Rinehart, şi ea tot corespondent de război în Franţa, şi către Elsie, datorită căreia mă aflam aici, dar cu care nu m-am întâlnit nici măcar o dată – erau în mare parte vesele şi autocritice;

citindu-le, ai fi zis că trăiam aventura vieții mele.

Când în sfârşit m-am hotărât să le vorbesc despre cea mai grea încercare prin care am trecut vreodată, cea mai mare aventură – datorită căreia am ajuns pe prima pagina a ziarelor, fiind prima femeie din armata Aliaților care a trecut linia frontului în teritoriul inamic –, abia atunci mi-am permis să vorbesc despre pantof.

S-a întâmplat la scurtă vreme după ce Mary mi-a trimis o scrisoare. „Psst! Umblă vorba prin studiouri că n-o să mai fie filme de genul ‹‹Ucideți-i pe nemți!››“ Şi eu simțeam că se schimbase ceva. Dintr-odată, oamenii zâmbeau mai mult. Nu se dădeau în lături de la câte o glumă. Prin urmare, războiul se apropia de sfârşit. Cam pe la vremea aceea am primit ordin să mă duc pe front şi să mă alătur Diviziei de comunicații militare şi Crucii Roşii, care intrau în Germania după retragerea armatei germane, ca să îngrijească răniții americani abandonați în spitalele militare.

În după-amiaza aceea am întârziat. Am ajuns cu sufletul la gură la locul de întâlnire cu convoiul în Paris şi am aflat că plecase deja, cu Wes, şi Hary, şi aparatura de filmare. Vehiculele rămase erau pline cu doctori, infirmiere şi aparatură medicală.

— Ce mă fac? am strigat către un tânăr caporal care trimitea maşinile spre destinație după ce le verifica pe o listă.

— Ce misiune aveți?

— Corespondent de război. Filmez acțiunile Diviziei de comunicații şi ale Crucii Roşii.

— Filmați? s-a mirat caporalul clătinând din cap. Nu este loc. Sfatul meu e să faceți cale întoarsă. Rămâneți în Paris şi oferiți-vă o cină bună, caldă, şi o baie cu spumă.

— Nici vorbă! Mi s-a urcat sângele la cap şi l-am fulgerat cu privirea. Ce enervant, să fiu înconjurată tot timpul de băieți cu zece ani mai tineri! Am o misiune de dus la bun sfârşit. În viața mea n-am făcut „cale întoarsă“, caporale, şi n-am de gând să încep tocmai acum.

Băiatul a oftat, s-a frecat la ochi şi a ridicat din umeri.

— Cum doriți. Găsiți-vă un loc în camionul de colo. Dar să ştiți c-o să vă zdruncine.

— Perfect. Am înşfăcat geanta de voiaj, în care pusesem un rând de haine

de schimb, o periuță de dinți, un pieptene, câteva ace de păr şi cam atât, şi m-am aşezat pe singurul loc liber, alături de şoferul unui camion de transport, care mi-a aruncat o privire scurtă şi a zis:

— Fir-aş al naibii!

— Şi eu te salut, sergent.

Cu un oftat exploziv, şoferul a băgat maşina în viteză şi am plecat cu o hurducătură zdravănă. Nu ştiam unde merge şi nici n-am întrebat. Ştiam doar că am să fiu mai aproape de Germania decât fusesem vreodată şi m-am înfiorat. Până atunci nu mai văzusem un neamț. Gândul că am să dau ochii cu unul sau cu mai mulți mă entuziasma, dar mă şi îngrozea.

În mână strângeam scrisoarea abia primită de la Fred, motivul întârzierii mele din acea dimineață. „Iubito, în sfârşit mergem pe front. Ura! Încearcă să nu-ți faci griji – deşi ştiu că n-are rost să te rog aşa ceva. N-am să pățesc nimic, sunt convins că vom fi cruțați, atât eu, cât şi oamenii mei, cu toate că nu-mi pot închipui care să fie scopul cel nobil. Ştiu doar că sunt emoționat şi mândru că, până la urmă, mi se cere să-mi fac datoria, după ce atâția alții şi-au făcut-o pe a lor. Şi mai ştiu că am să mă întorc la tine, încă şi mai emoționat şi mai mândru să fiu al tău pentru tot restul vieții mele.“

Carevasăzică pleca! În tot timpul ăsta, cât mă repezeam până la Paris şi înapoi, fără să am vreodată impresia că mi-e viața în primejdie, în afară de o dată, când un raid aerian a făcut praf mai multe clădiri la doar câteva sute de metri de hotelul meu, mă bucuram în sinea mea că Fred şi regimentul 143 rămăseseră la Brest. Fred, în schimb, nu se bucura. Răspundeam cu înțelegere la scrisorile care îi trădau iritarea crescândă, însă nu i-am mărturisit niciodată cât de recunoscătoare eram sorții să-l ştiu în siguranță. Nu poți spune aşa ceva unui soldat care încă n-a ajuns pe front.

Dar acum pleca pe front, nu se ştie unde anume, cu siguranță înaintând mai mult pe teritoriul german decât o făcusem eu. Din ce am putut scoate, mai de voie, mai de nevoie, de la sergentul care conducea camionul, ne îndreptam spre Luxemburg, fiindcă pe frontul de vest, care se dezintegra rapid, erau breşe imense. În cele din urmă, spaima care stătuse la pândă în străfundurile minții mele se trezise la viață; Fred şi cu mine ne îndreptam amândoi spre primejdie – el, spre una mai mare. Totul era real, nu ca-n filme.

Camionul îşi continua drumul hurducăindu-se, iar eu am renunţat să mai încerc să-l fac pe taciturnul sergent să vorbească. M-am hotărât să trag un pui de somn şi chiar am reuşit, cu capul proptit de geanta de voiaj. M-am trezit însă când şleaurile de pe drumul plin de noroi s-au adâncit şi au început să se întretaie, simţindu-mă aruncată încolo şi încoace prin cabina camionului.

— Verdun, m-a anunţat sergentul şi a scuipat afară pe fereastră. Uită-te.

În faţă se vedeau focuri arzând de-a lungul drumului, pe ambele părţi.

— Ce-i asta? Credeam că luptele au luat sfârşit.

— Ca să gonească nenorociţii de şobolani, cucoană. Locul ăsta, şi toate blestematele alea de câmpuri de bătaie, colcăie de şobolani. Ai dracu’, trag la hoituri!

Mi s-a întors stomacul pe dos şi mi-am adus aminte că nu mâncasem de cu o seară înainte, ceea ce era bine. Deocamdată.

Camionul se legăna, osiile scrâşneau, în faţa şi în urma noastră erau alte zeci de camioane care se opinteau să avanseze, cu motoarele gemând şi horcăind. Însă de ambele părţi ale drumului, pe cât vedeam dincolo de flăcările pâlpâitoare, se întindea pustiul şi domnea o tăcere înspăimântătoare. Vehicule abandonate, zidurile unei catedrale bombardate profilându-se pe cerul roşiatic al asfinţitului. Din case nu mai rămăseseră decât temeliile. Grămezi imense de moloz, maldăre de resturi din care ieşeau colţi ascuţiţi de metal şi de lemn. Pe o frânghie de rufe atârna o fustă, murdară, dar rămasă intactă, ca prin minune. Grădini în care legumele putrezeau, neculese. Copaci fără frunze întindeau spre cer ramuri răsucite, asemenea unor degete rugătoare. Un fierăstrău zăcea părăsit într-un parc unde nu mai rămăsese nici un arbore.

Chiar în faţă erau tranşeele, şi aproape ajunsesem la ele când am văzut pantoful. Un pantofior roşu de copil, ieşind dintr-un morman de cărămizi şi moloz. Un pantof imposibil de mic; nici nu-mi puteam închipui picioruşul pe care se potrivise.

Nu era greu să-mi închipui ce se alesese de copilul care purtase acel pantof ce, odată, alergase şi sărise, dansase şi ţopăise, se legănase inocent de la înălţimea unui scaun prea mare pentru purtătorul lui. Nu era greu să mă gândesc la ce se întâmplase cu celălalt pantof, să-mi imaginez forţa care

îl izbise, despărţindu-l de perechea lui. Mult prea uşor, de-a dreptul sfâşietor. M-a cuprins un tremur şi, ca să nu mă pun pe plâns, am început să respir adânc, cu toate că nu mi-am putut înăbuşi un hohot.

Aşa era războiul. Nicidecum o imagine frumoasă, pusă în scenă de D.W. Griffith. Mi-am adus aminte cum mă lăsase cu gura căscată realismul scenelor de luptă din *Naşterea unei naţiuni*. Ce naivă fusesem! Acela nu era realism, ci nişte viniete artistic regizate, compuse, luminate şi încadrate cu mare grijă. Şi nici măcar Griffith nu avusese curajul să arate în film un pantof de copil căzut pe câmpul de bătaie.

Asta ar fi trebuit să filmez, nu să mă mărginesc la femeile din spatele frontului. Sigur, şi ele erau importante, poveştile lor aveau însemnătate. Dar poate că şi mai importante erau femeile prinse în focul bătăliei fără voia lor; femei care se luptau să trăiască, să-şi hrănească familiile, să-şi crească fiii şi care se trezeau că războiul le bate la uşă. Pe ele cine le filma?

Dar unde să le găseşti acum? Nici măcar nu ştiam unde să le caut. Nu aveam puterea să scormonesc cu mâinile goale prin mormanele de moloz, iar acum aproape ieşisem din oraş, treceam printre tranşeele goale, şi mirosul acela greţos domnea peste tot. Stăteam dreaptă, nemişcată, alături de sergentul care nu părea să vadă nimic dincolo de focuri. Îşi concentra atenţia doar asupra drumului din faţa lui.

Am continuat să înaintăm printre hârtoape, sub o ploaie pornită pe neaşteptate, până când camionul s-a zgâlţâit ameninţător, atât de tare, că m-am izbit cu capul de uşă.

— Băga-mi-aş picioarele în ştoarfa asta de camion!

Pe de o parte, mi-a părut bine că nu şi-a bătut capul să-şi controleze limbajul; nu părea să se sinchisească de mine, aşa că, măcar de data asta, nu mi-a adus aminte că sunt femeie. Strigând mai departe înjurături tot mai înflorite, a izbutit să tragă maşina care abia se mai mişca pe marginea drumului, aşa încât cei din spate să poată trece. Şi ne-am trezit singuri pe drum, înconjuraţi de tranşeele terifiante. Se lăsa seara. Şi ploua cu găleata.

Urmând exemplul sergentului spurcat la gură, m-am dat jos din camion şi pe dată m-am afundat în noroi până la genunchi. M-am cutremurat când fusta şi ciorapii mi s-au lipit de piele, ca o compresă rece. N-aveam ce face decât să înot prin noroi până în partea cealaltă a camionului, pe marginea

drumului, unde sergentul stătea în patru labe şi se chiora la burta maşinii.

— S-a rupt osia, mama mă-sii, arză-o-ar focul!

— Şi asta ce înseamnă?

— Înseamnă că stăm dracului aici până vine alt nevolnic să ne ia şi pe noi.

— Şi când o să vină? am întrebat uitându-mă în sus şi în jos pe drumul desfundat; se lăsa întunericul şi nici urmă de camion.

— Dracu’ să mă ia dacă ştiu, cucoană.

— Mda, am zis netezindu-mi părul încâlcit şi căutând o soluție. Plec pe jos. Nu vreau să aştept, pentru că s-ar putea să mă pierd de echipă.

— Ei, pe naiba!

— Cât mai e până în Luxemburg? am întrebat tropăind deja prin noroi în fața camionului.

— Mulți kilometri, ce mă-sa! Cel puțin două ore cu camionul, dacă nu trei.

— Ştii ce, eu merg mai repede decât camionul ăsta, am zis şi mi-am luat geanta de voiaj din cabină. Mai mult ca sigur că am să prind pe cineva din urmă la un moment dat.

— Vezi să nu! a făcut sergentul rânjind.

Niciodată nu mă mai simțisem aşa de mică şi de neajutorată. Omul ăsta avea picioarele groase ca nişte buşteni, barba nerasă şi, cu toate că nu avea un aer amenințător, era puternic şi înalt, mult mai înalt ca mine.

— Ai să prinzi pe cineva din urmă, drăguță. Poate vreun nemernic mai răuvoitor decât unu’ ca mine.

— Nemții s-au retras, nu? Încercam să-l conving pe şofer, dar şi pe mine însămi. De ce mă apucase dorința asta nesănătoasă de a merge pe jos, indiferent de riscuri, n-aş putea spune. Ştiam doar că am o misiune şi voiam s-o duc la bun sfârşit. Fiindcă era de datoria mea. Pentru că, spre deosebire de copilul al cărui pantof rămăsese printre ruine, stătea în puterea mea s-o duc la îndeplinire. Aveam picioare puternice, plămâni buni, inima îmi bătea cum trebuie. Eram vie. Voiam să plec pentru că, în cazul în care aş fi rămas aici, pe această câmpie a morții, mi se părea că aş chema moartea. Ai ceva de mâncare? am întrebat, ridicându-mi gulerul hainei ca să nu mi se scurgă ploaia înghețată pe spate. Bomboane, un măr, orice, am stăruit, simțind că

am o gaură în stomac.

— Uite. Bărbatul a băgat mâna în buzunar şi mi-a întins o bucată de pastramă – m-am ferit să întreb de ce era. La ultimul spital de campanie unde fusesem, un bucătar mai inventiv vânduse pastramă de şobolan soldaților. Eşti sărită de pe fix, să ştii. Cu ce naiba îți câştigi traiu' în State?

— Scriu… în fine, nu contează. Era prima oară când nu conta, într-adevăr. Nu eram mândră de ce făceam şi nici nu avea importanță. Nimic din ce făceam noi acasă nu avea importanță. Doar gândul la Hollywood îmi dădea senzația că mi-e capul plin cu licurici. Hollywoodul era un loc fantastic şi inaccesibil, la fel de efemer ca prelata sfâşiată ce acoperea partea din spate a camionului. Singurul lucru care conta şi era real îl reprezenta acest drum, acest moment, acest infern dantesc cufundat în întunericul nopții.

— Atunci du-te, dar fă bine şi nu ieşi de pe drum. Dacă se iveşte vreun băiat, am să-i spun să te caute, că de nu, şi-a luat-o de la mine. Ce femeie țicnită! a mormăit, dar mi-a întins mâna murdară de noroi şi i-am strâns-o cu hotărâre.

Am muşcat din bucata de pastramă – era aşa de tare, că a fost cât pe ce să-mi las dinții în ea – şi am început s-o mestec încet, ca să dureze cât mai mult, delectându-mă cu zeama care mi se prelingea în stomacul gol şi nădăjduind că va rămâne acolo, fiindcă aveam nevoie de hrană. Pe urmă, m-am pus în mişcare, ținându-mă pe marginea drumului, unde creşteau smocuri de iarbă şi înaintam mai uşor.

Cu cât mă îndepărtam de camion, liniştea din jur era tot mai amenințătoare. Chiar simțeam lipsa înjurăturilor colorate ale sergentului. Mă miram că nu se aude nici un cântec de pasăre, dar mi-am luat seama. Se înnoptase, şi păsările nu cântă noaptea.

Turna cu găleata, aşa că m-am lăsat în voia ploii, prea obosită ca să mă lupt cu ea. Curgea peste mine, udându-mi hainele până la piele, pătrunzând prin caschetă până la păr şi îngreunându-mi mersul. N-a trecut mult şi am acceptat ploaia şi frigul care mă pătrundea până la oase şi îmi făcea dinții să clănțănească ca parte a unei noi realități. Tot aşa cum acceptasem tranşeele, molozul şi crucile care apăreau când şi când din întuneric, pământul pustiit şi răscolit parcă fusese arat în aşteptarea unor semințe care nu aveau să vină

niciodată.

Nu m-am oprit din drum. Ciorapii de lână îmi erau îmbibaţi de apă. Ploaia mi se scurgea direct în ghete, aşa că pleoscăiam la fiecare pas. Durerea a început să mă înţepe în şolduri. Tremuram aşa de tare, încât nu credeam că am să mă mai pot opri vreodată. Terminasem de mult bucata de pastramă şi începeam să mă întreb cât mai e până se crapă de ziuă. Până atunci voi fi ajuns în Luxemburg, de bună seamă.

La un moment dat, am auzit paşi în urma mea şi mi s-a făcut pielea de găină. N-am ţipat, ci m-am întors încet. Am dat cu ochii de un câine, care stătea gâfâind alături de mine. Nu mai aveam nimic să-i dau, chiar dacă mă durea inima văzând animalul înfometat, plin de noroi. M-a podidit plânsul, cum nu mi se întâmplase când dădusem peste pantofiorul de copil, şi m-am blestemat că mâncasem toată pastrama. Nici eu nu ştiu de ce, am luat o piatră şi am aruncat-o în câine.

— Marş! Pleacă de aici! N-am nimic să-ţi dau!

Bietul animal a schelălăit de durere şi a dispărut în întunericul fetid.

Am ştiut atunci că nici despre asta nu puteam scrie şi m-am întrebat din nou de ce venisem dacă nu voiam să povestesc despre lucrurile cât se poate de reale care se petreceau în jurul meu: durerea şi disperarea, pustiul vibrând de ecouri, moartea însăşi.

În timp ce mă târam pe drumul înnoroit care părea să nu se mai sfârşească, gândul mi-a fugit la Mickey, la Mary şi Charlotte, la toţi cei pe care îi lăsasem acasă, în Hollywood. Of, dacă aş putea fi acolo, lângă ei, n-aş mai pleca niciodată, în ruptul capului! Aşa că, vrând să mă desprind de realitatea cu care mă luptam – duhoarea dulceagă a morţii care domnea peste toate, pătrunzându-mi până la pielea udă de ploaie –, m-am apucat să imaginez scenarii pentru comedii. Poate ceva cu Mary şi o maimuţică, un film despre un circ. Mickey ar fi reuşită să scoată ceva grozav din asta. Se pricepea ca nimeni altul la scene de atmosferă, scene cu mulţi figuranţi în fundal – copii cu vată de zahăr pe băţ, elefanţi, clovni pe biciclete minuscule… Mary putea fi frumoasa dansatoare pe sârmă, în vârstă de vreo doisprezece ani, care fusese răpită când era doar un bebeluş de proprietarul circului, un om fără suflet, şi care crescuse în mediul sărăcăcios, dar primitor al circului, printre artiştii care o iubeau şi se străduiau s-o apere de

proprietarul cel hain, făcând-o să-i îndrăgească. Într-o bună zi, părinții ei adevărați, care încă mai plângeau după ea, îi văd poza pe afişul circului şi…

Am tresărit la zgomotul strident al unui claxon. M-am întors gâfâind speriată, gata să cad din picioare. M-au orbit farurile unei maşini care a oprit scrâşnind din frâne; şoferul mă văzuse dând disperată din brațe. Am închis ochii, aşteptând să mă izbească…

Ceea ce nu s-a întâmplat. Când am deschis ochii, am văzut că maşina oprise la vreun metru distanță. Am răsuflat uşurată, deşi tremuram ca frunza. Maşina avea o stea pe parbriz, semn că aparținea unui general din armata Statelor Unite.

— Ce Dumnezeu caută o americancă pe drumul ăsta? s-a auzit o voce enervată din Cadillacul verzui, model creat special pentru armata americană.

În timp ce scotoceam grăbită prin geantă, căutându-mi actele de identitate şi permisul de liberă trecere, am încercat să zăresc cine se află în maşină, însă nu l-am putut vedea decât pe şofer, un locotenent, care se îndrepta acum spre mine, cu o expresie şocată şi furioasă.

— Uite, am spus cu voce mai puternică şi mai îndrăzneață decât mă simțeam de fapt. Sunt locotenentul Frances Marion, de la Comisia pentru informare publică. I-am întins locotenentului documentele, iar el le-a înmânat generalului invizibil din spatele maşinii.

— Locotenent Marion, unde naiba vrei să mergi? am auzit din nou vocea iritată.

— Luxemburg, domnule general, am răspuns salutând şi zâmbind.

— Femei fără minte, îşi bagă nasul în războiul bărbaților. Mă rog, asta e, urcă în maşină, locotenente.

Mi-am pipăit părul, încercând să-l aranjez cât de cât – un gest prostesc, feminin şi total deplasat. După aceea mi s-a părut că trădasem, cu acel gest, întreaga tagmă femeiască.

Adevărul e că nici nu aveam ce aranja; mă simțeam ca o pisică aruncată în apă şi precis chiar aşa arătam. M-am resemnat, am deschis uşa şi m-am strecurat înăuntru.

Nu l-am întrebat pe general cine este şi nici el nu s-a sinchisit să-mi spună. M-am făcut cât am putut de mică într-un colț al banchetei, cât mai

departe de el, am închis ochii şi cred că am adormit pe loc.

M-am trezit după ceva vreme. Oare cât timp trecuse? Era tot întuneric, dar maşina se oprise şi generalul plecase. În schimb, locotenentul era tot pe scaunul şoferului.

— Ce oră e?

— Unsprezece seara? Suntem în Luxemburg.

— Luxemburg! Am coborât în grabă din maşină. Mă simțeam neaşteptat de vioaie, aproape veselă. Stomacul îmi chiorăia, aşa că m-am hotărât să caut o cantină, chiar şi una de campanie. După ce mi-am croit drum printr-o mare de uniforme – abia luând în seamă protestele de genul „Fii atentă, don'şoară!“ –, am găsit o tarabă unde o femeie vindea nişte sendvişuri jalnice. N-am avut nici un chef să aflu din ce erau făcute, dar am cumpărat două şi le-am înfulecat cât ai clipi, după care am băut o ceaşcă de cafea mai mult apă. În fine, am plecat să-mi găsesc echipa.

În timp ce treceam de la un grup la altul, în căutarea unei figuri cunoscute, am auzit doi soldați vorbind despre o avangardă care se pregătea să treacă Rinul. Erau primele forțe aliate trimise dincolo de fluviu, în timp ce restul trupelor mai rămâneau câteva zile. Avangardă! N-am mai stat să mă gândesc şi m-am întors în fugă la maşină chiar când generalul meu – m-a pufnit râsul că gândeam aşa – ieşea din hotelul în fața căruia flutura steagul american şi care servea de cartier general.

— Să trăiți! l-am salutat.

Generalul William Mitchell – i-am citit numele pe însemnele militare – mi-a răspuns cu un oftat morocănos.

— Am auzit că unele trupe vor trece Rinul. O avangardă?

— Şi ce-i cu asta?

— Aş dori să-mi dați permisiunea să le însoțesc.

Generalul Mitchell a oftat iar.

— Locotenente Marion, nu sunt de acord cu participarea femeilor la război. Dar, de vreme ce ai ajuns singură până aici, nu sunt eu acela care să te împiedice să mergi mai departe. Ai permisiunea mea. Aghiotantul meu, maiorul Brereton, merge înainte. Poți călători împreună cu el. A făcut semn către un ofițer înalt, care stătea la doi paşi în spatele lui şi care m-a privit încruntat. Se vedea de la distanță că abia se abținea să nu protesteze, dar era

limpede că nici nu îndrăznea să-şi contrazică superiorul.

— Mulţumesc, domnule general! l-am salutat din nou, zâmbind cu gura până la urechi. Apoi mi-am înşfăcat geanta de voiaj din maşina generalului şi am luat-o la fugă după maiorul Brereton, care mergea repede spre maşina lui. (Doar nu era să încetinească pasul pentru o femeie oarecare!) Fără să-i mai cer voie, m-am aşezat pe scaunul pasagerului, alături de el.

— Nu înțeleg ce căutați voi, femeile, aici, a bombănit maiorul în chip de salut. Uită-te cum arăți în uniforma asta! Ce crezi că poți demonstra?

— Nu vreau să demonstrez nimic. A fost prima oară de când sosisem în Europa, cu mai bine de o lună în urmă, că mi-am dat frâu liber mâniei, înăbuşite în săptămânile când fusesem nevoită să îndur insultele. Mă aflu aici fiindcă vreau să fac ceva pentru țara mea, la fel ca dumneata.

— Şi ce *anume* faci, locotenente Marion, dacă îmi dai voie să întreb?

Maşina intra pe alt drum noroios. Ne îndreptam spre nord şi mi-am dat seama că urma să intru pentru prima oară pe teritoriul german. Senzațional! Mă uimea faptul că nu simțeam nici un fel de teamă; însă nu umblasem deja prin valea întunecată a morții ceva mai devreme, pe drumul de coşmar de la Verdun, şi supravieţuisem?

— Filmez femei. Spun poveştile femeilor. Pentru că poveştile lor sunt la fel de importante ca ale bărbaților. Infirmierele, doctoriţele, aghiotantele, dispecerițele. Fără ele, Aliații n-ar avea nici o şansă.

— Filmezi? Maiorul mi-a aruncat o privire şi abia atunci mi-am dat seama că mâinile îmi sunt goale. Nu aveam idee unde ar putea fi echipa mea. De cum auzisem că aş avea ocazia să trec Rinul, uitasem cu totul de Harry şi Wes. Nu mă mai gândisem decât cum să fac să ajung în teritoriul german. Cu toate astea, nu-mi părea rău. Nu mă mai simțisem niciodată aşa de puternică şi de neînfricată. Doar cu câteva ceasuri în urmă fusesem îngrozită, învinsă, şi îmi spuneam că, dacă apuc să ajung înapoi acasă, n-am să mai plec în veci. Şi acum, iată-mă gonind spre armata germană, într-o maşină militară! Nici un bărbat nu izbutise să mă împiedice. Mă simțeam la fel de liberă ca Statuia Libertății; asemenea ei, aş fi putut duce în mână torța libertății *femeilor*.

— Nu mi-am găsit echipa în Luxemburg, am mințit.

— Şi atunci, de ce mergi mai departe?

— Păi… probabil că ei au plecat deja. Ştiam însă că nu aveau cum, pentru că nouă ni se ordonase să însoţim infirmierele şi doctorii. Nu să o luăm înaintea forţelor aliate, ca să fim printre primii care trec Rinul.

— Nu vă înţeleg pe voi, femeile, a mormăit maiorul Brereton încruntându-se; totuşi, a acceptat ţigara mototolită pe care i-am oferit-o. N-ai de ce să te afli aici. De ce ar vrea cineva întreg la minte să meargă la război, dacă nu e obligat? Eu unul aş fi fericit dacă n-aş mai participa niciodată la o bătălie.

— Eşti maior. Asta înseamnă că n-ai fost recrutat. De ce eşti în armată? Nu eşti obligat.

— Tatăl meu a jucat la San Juan Hill alături de Teddy Roosevelt. Bunicul a luptat la Gettysburg. E o tradiţie de familie.

— Aşa că n-ai avut de ales?

— Nu prea, a mârâit maiorul Brereton.

— Unii vor să se înroleze în armată. Să fie folositori. Chiar şi femeile, să ştii. Nu tuturor ne place să stăm acasă în timp ce bărbaţii noştri iau asupra lor greutăţile vieţii.

— Însă noi, bărbaţii voştri, cum ne numeşti, dorim să ne îngrijim de acele lucruri. Vrem să avem grijă de voi.

— Numai că, înţelegi dumneata, nu toate femeile vor să aibă cineva grijă de ele.

— Nu, nu înţeleg, a clătinat maiorul din cap, ca să-şi exprime mai bine nedumerirea. Chiar nu înţeleg.

Mi-am muşcat buzele. Nu voiam să mă iau la sfadă cu bărbatul ăsta, care, la urma urmei, îmi făcea o favoare. Nu puteam să-mi petrec restul drumului – sau restul vieţii – încercând să conving bărbaţi ca el. Nu, singurul lucru pe care îl puteam face era să-mi văd de carieră şi să las munca mea să vorbească pentru mine.

Şi să mulţumesc cerului că aveam să mă căsătoresc cu un bărbat care nu se aştepta ca eu să stau acasă şi să tricotez.

Am închis iar ochii, căci eram istovită şi din când în când amintirea frigului mă făcea să mă cutremur fără voia mea, şi am aţipit. Nu pentru multă vreme, deoarece maiorul Brereton m-a bătut deodată pe umăr şi mi-a spus cu voce încordată:

— Germania.

Am deschis ochii. Treceam printr-un sat mic, rămas neatins ca prin minune, mai ales că Verdunul fusese decimat de lupte. Aici, străzile erau luminate de torțe, dar tăcerea era la fel de amenințătoare. Sătenii ieşiseră din case şi se uitau cu vădită ură la maşina noastră, pe capota căreia flutura un mic steag american. Un copil cu obrajii supți de foame a luat o piatră şi a aruncat-o spre noi; aproape imediat am fost acoperiți de o ploaie de pietre, ba chiar şi cărămizi, şi învăluiți de nori de praf.

Maiorul Brereton a scos o înjurătură şi eu m-am retras de la geam. De cum a văzut un drum lăturalnic, a luat-o pe acolo. Ne-am ferit de drumurile principale, chiar dacă abia dibuiam drumul pe întuneric. Am făcut tot posibilul ca să joc rolul pilotului descifrând o hartă cu nume ciudate, în germană, şi aşa am continuat să înaintăm.

În cele din urmă, când se crăpa de ziuă şi vedeam cerul trandafiriu dincolo de arborii înalți, maiorul şi-a îngăduit un zâmbet.

— Ar trebui să fim la Koblenz. Iar cel din față trebuie să fie Rinul.

M-am îndreptat, mi-am aranjat părul, strâns într-un coc ud la ceafă, şi m-am minunat din nou de acest gest feminin. De ce naiba îmi păsa de cum arăt în momentul şi în locul ăsta? Dar chiar îmi păsa, aşa că am hotărât să nu mă împotrivesc unei porniri naturale. La urma urmelor, eram femeie. Şi a fi femeie – una puternică, ori o sufragetă, dacă asta eram – însemna să nu-ți ceri niciodată scuze pentru feminitate.

Din depărtare, se auzea slab o muzică. Era cu putință să fie vreo sărbătoare undeva? Notele s-au auzit mai clar, mai tare, pe măsură ce acceleram, traversând un pod îngust de piatră. Pe malul celălalt se afla o orchestră, mică, dar plină de importanța ei –, şi abia atunci am înțeles.

Interpretau *Drapelul înstelat*, imnul Statelor Unite. Nu mă impresionase niciodată, dar acum mi-a mers la inimă. Inima mi-a bătut mai tare şi lacrimile mi-au curs pe obraji, şi chiar dacă maiorul Brereton se holba la mine, nu aveam de gând să mă scuz. Nu era un semn de slăbiciune să fiu mişcată până la lacrimi, mai ales ținând cont prin câte trecusem în noaptea dinainte.

— Mulțumită? a întrebat maiorul sarcastic, oprind maşina în fața unei clădiri de dimensiuni modeste.

Se vedea că abia fusese rechiziționată de la nemți pentru că pe trotuar erau adunați mai mulți orășeni, cu pardesiuri aruncate peste cămăşile de noapte şi pijamale, şi ne priveau cu ură nedisimulată. Din fericire, câțiva soldați înarmați stăteau de pază, aşa că nu au aruncat cu pietre în noi.

— Ce vrei să spui? Mi-am şters lacrimile şi am coborât încet. Toate încheieturile îmi înțepeniseră de frig şi tâmplele îmi zvâcneau.

— Ai ajuns, doamnă locotenent. Felicitări! Eşti prima americancă ce a trecut Rinul.

— Da, am zâmbit. Sunt recunoscătoare. Mulţumesc, domnule maior.

— Carevasăzică acum poți pleca. Întoarce-te la Paris, am să-ți găsesc un avion. Nu e sigur, se aude că în toată Germania oamenii s-au răsculat, iar noi nu vom primi întăriri decât peste câteva zile. Singurii americani care ne pot apăra acum sunt cei din poliția militară. Nu eşti în siguranță. Şi nu spun asta din cauză că eşti femeie, a adăugat maiorul ridicând ochii spre cer. Nici unul dintre noi nu e în siguranță.

— Într-un război nimic nu e sigur. Rămân aici. Infirmierele şi doctorii vor sosi în câteva zile, nu?

Maiorul Brereton a dat din cap în semn de încuviințare.

— Atunci, am să mă întâlnesc cu echipa mea şi o să începem filmările. Astea sunt ordinele primite de mine şi am de gând să le respect. Acum, sunt convinsă că ai treburi de dus la capăt, domnule maior. N-am nevoie de bonă. Ştiu să-mi port singură de grijă. Am salutat regulamentar – la urma urmei, era superiorul meu – şi mi-am luat geanta din maşină. Voiam să găsesc un loc unde să stau, un pat pe care să mă întind, o îmbucătură de pus în gură şi, cu ceva noroc, un loc cu apă caldă, unde să fac baie, fiindcă eram murdară din cap până în picioare. Iar părul… aoleu! M-am zărit oglindită într-o vitrină.

Părul era o catastrofă absolută.

CAPITOLUL 11
MARY
Iarna lui 1919

Mulți ani mai târziu, putea petrece ore în şir privind fotografiile din perioada aceea, minunându-se de cât de subțire era, ce față netedă avea şi ce păr bogat. Îşi spunea: „Când îmbătrâneşti şi te uiți la cum arătai în tinerețe e ca şi cum te-ai uita la o promisiune pe care n-ai putut-o ține. Cu toate astea, te uiți şi te minunezi. Şi îți aminteşti“.

Dar mai era un motiv pentru care se tot întorcea la acele fotografii. Fotografiile ei cu Charlie şi Douglas; ea cu Charlie, şi Douglas, şi Griffith; ea cu Goldwyn şi Griffith; ea şi toți…

Bărbații.

Mary era singura femeie din fotografii. Când şi când mai apărea şi Fran, însă ea nu căutase niciodată acest gen de publicitate. Mary îşi amintea că era mereu nevoită s-o roage să apară în poze. După multă ezitare, Fran îi făcea pe plac, dar apoi ieşea aşa de bine, că Mary o lua peste picior.

— De ce-oi fi insistat să stai lângă mine, draga mea Fran? Eşti aşa frumoasă, că nimeni nu se mai uită la mine!

Vorbea aşa, dar ştia că nu e adevărat. În orice fotografie apărea, oamenii se uitau întâi la ea. Mai ales în cele unde erau doar ea şi noii ei parteneri, bărbați cu toții.

De câte ori pozaseră, parteneri în această întreprindere încă în faşă, înspăimântați şi aroganți în acelaşi timp! Câte interviuri dăduseră ei patru!

„Nebunii au pus stăpânire pe azil.“

Vorbe spuse în zeflemea, pe care nimeni nu recunoştea că le-ar fi rostit. Mary ştia că ar fi putut să fie aruncate de oricare dintre directorii sau difuzorii de filme ai studiourilor, care salutaseră apariția noului studio cu o

veselie forţată, dar mai ales cu dispreţ. Nimeni din industria filmului nu-şi putea închipui că actorii, *artiştii*, ar fi în stare să-şi conducă propria afacere; că ar putea produce şi difuza propriile lor filme. Nimeni nu putea concepe ca actorii să-şi încaseze singuri profiturile. Sau măcar că ar dori aşa ceva, în primul rând.

Iar ca printre ei să se numere şi o *femeie*, aşa ceva nu se mai auzise! Şi totuşi se număra. Prima dintre toate. Mary Pickford – actriță, producător, filantroapă. Şi acum, director de studio.

Totul a început în noiembrie 1918. Cam pe vremea când s-a încheiat armistițiul. Faima lui Mary era mai mare ca oricând; ea singură vindea mai multe obligațiuni de război chiar decât Douglas şi Charlie. În ziare vedeai destul de des titluri precum „Micuța Mary câştigă războiul“. Până şi preşedintele Wilson a felicitat-o public pentru că sprijinea mai mult ca oricine efortul de război. După o paradă a victoriei în San Francisco, care i-a dat toate motivele să fie mândră de ea, Mary şi-a strâns uniforma făcută pe comandă şi s-a întors la studiouri împreună cu echipa de la Hollywood, ca să facă mai departe filme.

Numai că filmele erau altfel acum, că războiul se sfârşise. Hollywoodul era altfel. Dintr-o industrie americană care se lupta să se afirme, se transformase într-o mare afacere, pe scară *internațională*. Aveau să mai treacă mulți ani până ce industriile de film europene vor reuşi să se refacă, şi, de vreme ce țările aliate făcuseră cunoştință cu Mary, Charlie, Douglas şi ceilalți în timpul războiului, milioane de spectatori aşteptau cu nerăbdare să-i vadă şi în alte filme. Venise vremea să se difuzeze filmele în lumea întreagă; şi vremea să se împartă încasările internaționale.

Papa Zukor, de la Famous Players-Lasky, o bătea la cap pe Mary să semneze un nou contract, dar ea tot amâna. Charlie tocmai bătuse palma cu o firmă rivală, First National, pentru o sumă ce depăşea un milion de dolari, iar când aceasta i-a oferit lui Mary încă şi mai mult, inclusiv profiturile, plus putere de decizie în toate chestiunile artistice, ea l-a sunat pe Papa.

— „Lăsați-o să plece“, se spune că l-au sfătuit unii. „Lăsați-o pe scârba aia să facă un fâs, să pună First National pe butuci şi să se întoarcă cu coada între picioare.“

Când a auzit, Mary a luat foc. De Chaplin zisese cineva ceva când i se

făcuse o ofertă similară? Spusese cineva despre el că e un nemernic când voise să aibă drept de decizie asupra filmelor lui?

Papa n-a putut – ori n-a vrut – să dea curs pretenţiilor ei de această dată, aşa că, în cele din urmă, s-au despărţit. Amândoi au lăcrimat la ultima lor convorbire telefonică, când nu le-a mai rămas decât să-şi ia la revedere.

După aceea, Mary şi-a şters lacrimile, şi-a aranjat buclele, şi-a pus o rochie nouă şi s-a dus la First National. Acolo, a semnat noul contract, zâmbind către reporteri – singura femeie din cameră.

Doar că – şi ea ar fi trebuit să-şi dea seama! – aproape imediat, First National a început să se scufunde din lipsă de finanţare, asemenea multor studiouri tinere. În ianuarie 1919, în cursul unei conferinţe ţinute la Hotelul Alexandria din Hollywood, zvonul a început să se răspândească. Famous Players-Lasky şi First National urmau să fuzioneze. Directorii studiourilor se plictisiseră să facă ce le spuneau actorii. Dacă fuzionau, şi actorii nu mai aveau unde să plece pe contracte mai bănoase, atunci ei ar prelua din nou controlul. Lucrurile ar merge ca mai demult, când oamenii nici măcar nu ştiau numele actorilor. Înainte să apară o Mary Pickford, un Douglas Fairbanks sau un Charlie Chaplin.

Primii care s-au alarmat au fost Douglas, Charlie şi Mary – Triumviratul. Dintre toţi, Mary era cea mai panicată. Dacă toate studiourile fuzionau, ce va fi cu ei? l-a întrebat speriată pe Douglas. Nu vor mai avea loc de negociere. Vor fi cu toţii în aceeaşi oală.

Mary nu-şi mai amintea cine venise cu ideea de a avea propriul lor studio. Îşi amintea doar că B.P. Schulberg, un tânăr cu părul vâlvoi şi ochi bulbucaţi, care înţelesese ce-i aşteaptă şi era conştient că, dacă fuzionau, îşi pierdea slujba de director de publicitate la Famous Players-Lasky, a aflat de discuţiile lor. Le-a prezentat nişte proiecte financiare, şi ideea a prins rădăcini. Ce-ar fi să se unească cele cinci stele ale filmului – Mary Pickford, Douglas Fairbanks, Charlie Chaplin, William S. Hart şi marele D.W. Griffith – şi să pună bazele unui studio, doar al lor? Ca o consecinţă imediată, celelalte studiouri ar rămâne cu buza umflată, negociind contracte de mâna a doua. Şi care sală de cinema din Statele Unite, sau chiar din lume, n-ar cumpăra filme ale acestor celebrităţi, cu contracte pe termen lung, la preţuri fără concurenţă?

În ultima zi a conferinței de la Hotelul Alexandria, în timp ce directorii de studiouri țineau o întrunire cu uşile închise şi zvonurile despre fuziune erau pe toate buzele, Triumviratul, împreună cu Griffith şi Hart, a coborât în restaurantul hotelului, unde, cu fețe grave, au luat masa în văzul tuturor. În acest timp, parcă alertați de cineva, toții directorii de studiouri, între care Lasky şi Zukor, au apărut pe rând, au aruncat o privire şi au plecat cuprinşi de panică.

Când au făcut anunțul, câteva zile mai târziu, industria filmului s-a cutremurat din temelii. După ce lucrurile s-au mai liniştit, Mary Pickford, Charlie Chaplin, Douglas Fairbanks şi D.W. Griffith (Hart se pierduse cu firea şi hotărâse să rămână la Famous Players-Lasky) erau parteneri în afacerea cu propriul studio, United Artists. Fiecare dintre ei se obliga să producă, să regizeze şi/sau să joace în cinci filme pe an, şi să difuzeze ei înşişi filmele, fără să lucreze cu Paramount sau alți difuzori. Fiecare avea drept de decizie asupra tuturor aspectelor artistice. Nu mai erau obligați să asculte de bărbați – *bărbați*! – care nu se gândeau decât la câştigul financiar. Nu mai erau nevoiți să îndure regizori ca DeMille.

Nici să împartă câştigurile cu persoane care habar nu aveau cât te consumă realizarea unui film, cât asudai, cât te istoveai fizic, cum îți dezvăluiai sufletul în fața aparatului care te fixa fără să clipească, cum veneai acasă aducând cu tine personajul interpretat, cum te duceai la culcare fiind acel personaj, îți beai cafeaua aşa cum ar fi băut-o el, învățai replicile şi nu te mai gândeai decât la filmarea din ziua aceea. Nu mâncai mai nimic, fiindcă aparatul de filmat îți îngroşa silueta. Nu puteai să-ți tai părul, fiindcă publicul s-ar fi răzvrătit.

Nici nu puteai fi cu bărbatul pe care îl iubeai, fiindcă publicul nu ți-ar fi iertat-o niciodată.

În zilele acelea euforice, când Mary poza alături de „Cei Patru Mari“, semna contracte sau se fandosea în fața camerelor, îmbătată la gândul libertății care îi aştepta, mereu alături de ea se afla Douglas Fairbanks. Pozau împreună la o masă, privindu-l pe Charlie cum semnează contractul. Ea şi Charlie stăteau pe umerii lui Douglas, cu brațele desfăcute, într-o atitudine victorioasă. Sau stăteau toți patru pe o verandă, profesionişti îngăduindu-şi câteva momente de relaxare. În fiecare fotografie, Mary era

obligată să stea lângă Douglas, în preajma lui, să-i simtă căldura pielii radiind prin haine, să-i simtă muşchii încordându-se în timp ce el făcea tot posibilul ca să pară relaxat, un coleg de breaslă şi nimic mai mult.

După ce reporterii plecau, Mary şi Douglas erau cu totul diferiți. Încă se mai deghizau ca să se întâlnească, deşi Douglas divorțase. Iar întâlnirile lor, mai toate, începeau în modul cel mai pasional, dar se terminau cu lacrimi şi supărare.

— Fii cu mine, Mary! Fii a mea! Am obosit să mă feresc. Am renunțat la soția şi copilul meu pentru tine. De ce nu divorțezi de dragul meu?

— Pentru că, Douglas! Pentru că… ce vor spune admiratorii mei? Ce va spune publicul?

— Admiratorilor mei nu le-a păsat câtuşi de puțin, Mary.

— Da, dar… eu cad mai de sus decât tine, Douglas. Pentru că sunt femeie… ba nu, în ochii lor sunt o fată inocentă. Nu e acelaşi lucru.

— N-ai de unde să ştii.

— Nu, n-am, a spus ea încet, aproape în şoaptă. Dar mi-e teamă să aflu.

Din cauză că domnişoara Josephine, cea cu nasul pe sus, n-o invitase la petrecerea dată de ziua ei de naştere. Mary n-avea să uite niciodată acea dezamăgire. Îi plăcea să facă filme şi îi plăcea să *joace* – nici nu s-ar fi priceput la altceva. Mai exact, nu ştia cum să înfrunte emoțiile care urcau până la suprafața vieții de zi cu zi, atât de multe, că uneori îşi închipuia că are brațele pline de ele, ca de un buchet din cele mai frumoase flori, şi că le aruncă înspre aparatul de filmat desfăcându-şi larg brațele. Şi aşa zi după zi, fără oprire, căci ce altceva ar fi putut face cu ele?

Altminteri, ce ar fi fost? Gladys Smith din Toronto, Canada, cu o familie de întreținut şi nici o idee de cum ar putea s-o scoată la capăt. Şi nu-şi făcea iluzii: Douglas Fairbanks s-ar fi plictisit de Gladys Smith cât ai zice „Rebecca de la ferma Sunnybrook“.

De ce acum? Ce-i venise lui Douglas tocmai acum, când erau legați prin United Artists, când amândoi aveau atât de mult de câştigat – şi de pierdut –, cum de hotărâse că acum era momentul să facă scandal? De când divorțase, cu trei luni în urmă, o tot bătea la cap să divorțeze şi ea, însă niciodată nu fusese aşa de categoric. Pentru că *el* înțelegea, cel puțin aşa îşi spunea în sinea ei în fiecare zi. Înțelegea – aşa cum Owen nu era în stare –

ce simțea ea, Mary, ce statut aparte avea în ochii fanilor şi ai lumii, în general. „Logodnica Americii. Micuța Mary. Draga *noastră* Mary.“

Lucrurile stăteau cu totul altfel pentru Douglas, de fapt pentru orice bărbat. El putea divorța de soția lui, fiindcă pe ecran era un bărbat atrăgător, cu succes la femei. Divorțul l-ar fi făcut încă şi mai atrăgător. Pe când ea stătea pe un fel de altar în ochii publicului. Mulți dintre fanii ei probabil o mai credeau încă fecioară, chiar dacă era măritată. Femeile, în afară de cazul în care erau vampe pe ecran, nu aveau voie să fie pasionale în viața reală. Existau cuvinte anume pentru femeile care se dedau plăcerilor carnale, cuvinte dezgustătoare, sordide. Pe când un bărbat care se purta la fel era numit cel mult „crai“ sau „fante“.

Mary nu ştia ce să facă şi nici nu avea cu cine să se sfătuiască. În nici un caz cu mama ei, fiindcă ştia ce i-ar spune aceasta – sigur ceva ce n-ar fi vrut să audă. Nici cu Lottie, nici cu Jack. Dar, într-o zi, a primit o telegramă: Fran se întorcea acasă, la Hollywood! Fran avea s-o înțeleagă. Doar trecuse şi ea printr-un divorț.

— Lasă-mă să stau de vorbă cu Fran, l-a rugat pe Douglas după încă una dintre tensionatele lor întâlniri – ce cuvânt oribil! Ce mod nefericit de a descrie legătura sfântă dintre ea şi Douglas! Totuşi, oricât şi-ar fi bătut capul, nu găsea alt cuvânt. Ca de obicei, începuseră plini de pasiune, incapabili să nu se mângâie după ce petrecuseră o lungă după-amiază într-o reuniune la United Artists, în timpul căreia nu putuseră decât să se privească şi să-şi zâmbească, fierbând pe dinăuntru. Dar de cum îşi ostoiseră pasiunea, reveniseră la acelaşi subiect. Douglas voia să rămână peste noapte, Mary îl ruga să plece, el îi amintise de divorțul lui, şi aşa o luaseră iar de la capăt cu vechea ceartă.

Douglas era încruntat, cu buzele strânse, într-o expresie încăpățânată.

— Nu văd ce ți-ar putea spune Fran şi nu ți-am spus eu, a zis cătrănit.

— Fran a fost alături de mine tot timpul. Îi datorez o mare parte din cariera mea. Mă înțelege.

— Mary, tu nu mă înțelegi. Nu vreau să te împart cu nimeni – nici cu mama, nici cu sora ta, nici cu Frances Marion. Nici cu alt bărbat – de asta nici nu poate fi vorba! Promite-mi, Mary. Promite-mi că ne vom căsători şi că n-ai să te mai uiți niciodată la un bărbat aşa cum te uiți la mine. Promite-

mi, iubito. Că de nu…

— Că de nu, ce? Lui Mary a început să-i bată inima nebuneşte. A întins mâna spre el, dar Douglas a dat-o la o parte şi a început să se îmbrace; a tras aşa de tare de şireturile pantofilor, încât s-a temut că le va rupe.

— Că de nu, plec, Mary. Nu mai pot continua în felul ăsta. Ştiu că am mai spus aşa şi altă dată, dar de data asta vorbesc serios. Sunt îndrăgostit şi vreau ca lumea să ştie. Dacă nu divorţezi de tâmpitul ăla de Owen şi nu te măriţi cu mine, n-ai să mă mai vezi. Nu aşa, ca acum.

Mary s-a cutremurat. Vocea lui suna cu totul altfel. Douglas avea o voce puternică, promitea desfătări pe care abia aştepta să le descopere. Însă acum, vocea lui era moartă, plată. Nu mai era nimic de spus.

— Lasă-mă să stau de vorbă cu Fran, l-a implorat Mary.

— M-am săturat de vorbit. Ştii unde mă găseşti. Douglas a ieşit pe uşă, lăsând-o singură în camera de hotel, scârbită de ea însăşi. Hainele îi erau împrăştiate pe jos – ciorapii de mătase, pantalonii de satin, combinezonul de dantelă. Unul din pantofi nu se vedea, pesemne că era sub pat. Ce s-ar întâmpla dacă ar vedea-o cineva în halul ăsta?

Nu era făcută pentru aşa ceva, să fie amantă, să-şi dea întâlniri în camere de hotel. Nu era făcută pentru acest fel de dramă. Tot ce făcea pe ecran era simplu, onest, fără ochi daţi sugestiv peste cap sau priviri aruncate peste umăr. Numai vampele se purtau aşa. Iar Mary Pickford – Gladys Smith – nu era vampă.

De fapt, *cine* era? Copil pe ecran, femeie pasională, dar nefericită în viaţa de toate zilele.

A început să se îmbrace, concentrându-se asupra unui singur gând, unul singur, dintre toate gândurile negre care o năpădiseră, dându-i o cumplită durere de cap. Oare Douglas chiar vorbea serios? Chiar ar fi în stare să o părăsească? Ce s-ar întâmpla cu United Artists în acest caz? Dar Owen s-ar arăta înţelegător?

În clipa aceea obosise să fie singura femeie din cameră. Avea nevoie de Fran, ea ar şti ce e de făcut. Fran, care o crease pe micuţa Mary, care îi scrisese scenariile celor mai bune filme. Fran va scrie şi acum un scenariu care s-o scoată din încurcătură.

Fran îi va oferi finalul fericit pe care şi-l dorea cu disperare.

— Draga mea Fran! Arăți… arăți…

Mary se simțea ridicol de intimidată când a bătut la uşa lui Fran, în Hotelul Hollywood; cu greu s-a abținut să nu i se arunce în brațe când aceasta i-a deschis uşa. Nici ea n-ar fi putut spune ce a oprit-o.

Fran se schimbase mult! Arăta altfel, mai matură, într-adevăr, însă în sensul cel mai bun. Părul negru îi era la fel de lucios, era subțire la trup, ca înainte, dar nu prea slabă, ba chiar părea că e mai înaltă cu vreo două degete, deşi, fireşte, nu era posibil.

Avea ceva nou, o tristețe amestecată cu mulțumire. Fusese întotdeauna o fire veselă, trăia din plin fiecare moment, nu pregeta să ia parte la nimic din ce punea Mary la cale. Mary nu văzuse niciodată la ea vreo umbră de regret sau de tristețe, însă acum desluşea în ochii ei amintirea unei amărăciuni. În acelaşi timp, părea pe de-a-ntregul mulțumită, aşa cum nu păruse înainte. Ai fi zis că se simte bine în pielea ei, că a scăpat de orice îndoială sau reținere. Iar pielea îi era uimitor de trandafirie, cum nu fusese niciodată înainte. Una peste alta, era mult mai frumoasă decât şi-o amintea. Cum era cu putință? Să se fi schimbat într-atât? Ori pur şi simplu nu băgase ea de seamă până atunci?

— Cum arăt? a întrebat Fran răsucindu-se ca să-şi etaleze rochia nouă, după ultima modă. Mary se simțise întotdeauna uşor demodată alături de prietena ei. Demodată şi mică de statură. Mi-am cumpărat-o la Paris!

— O-là-là!

Şi cu asta, gheața s-a spart. Între ele existase ceva, un fel de barieră, dar acum fusese înlăturată.

— Fran, ce dor mi-a fost de tine!

— Fetissa mea scumpă, dacă ai şti ce dor mi-a fost mie!

În clipa următoare îşi scoseseră pantofii, se făcuseră comode şi sunaseră la bucătărie, cerând să le fie aduse sendvişuri. Afară, pe fereastră, se vedea apunând soarele; era acel apus magic de la Los Angeles, când soarele pluteşte îndelung pe cer şi dintr-odată e înghițit cu totul de ocean, iar ele două stăteau alături pe canapea, singura piesă de mobilier din cameră care nu era acoperită cu pălării, mănuşi, rochii şi fuste.

— Tocmai despachetam, a zis Fran şi a oftat adânc privind în jur. Am prea multe haine.

— Frances Marion, nu te-am mai auzit spunând una ca asta.

— E adevărat. De ce-oi cumpăra aşa de multe? E ridicol, nu? În Europa n-am purtat decât aceeaşi uniformă, zi de zi, cum făcea toată lumea. Nici nu m-am gândit la haine până nu s-a sfârşit războiul. Şi de cum am pus piciorul pe pământul american nu m-am putut abține şi m-am repezit să fac cumpărături! E o boală! a încheiat oftând.

— Ce părere are Fred de hainele tale frumoase? În calitate de peţitoare, am un interes legitim faţă de voi amândoi!

— Nu se supără, a recunoscut Fran îmbujorându-se. Crede că sunt înnebunită după modă.

— Chiar eşti. Ai fost întotdeauna. Mary şi-a netezit fusta de mătase a noului ei costum violet, aşteptându-se ca Fran să observe. Chiar dacă nu se putea lua la întrecere cu ea, acum se îmbrăca mult mai elegant ca înainte, după cum se cuvenea unui proaspăt proprietar de studio.

— Ce frumoasă e, a exclamat Fran făcând ochii mari. Ai renunţat la eşarfe şi dantele?

— Nu cred, a zâmbit Mary. Simţea că se maturizase, în cele din urmă, mai ales că, acum, Papa nu se mai ţinea de capul ei, impunându-i cum să se poarte şi cu ce să se îmbrace. Totuşi, prea departe nu avea să meargă.

— Am văzut titlurile de ziar în tren. Doamne, Mary! Ce-ai realizat! Ce lucru extraordinar! United Artists… ce nume perfect pentru un studio!

— Era necesar. Din punctul de vedere al afacerilor.

— Bravo ţie! Ai investit în tine, fiindcă meriţi. Nu e treabă uşoară pentru o femeie, dintr-un motiv sau altul. Cine ştie de ce, bărbaţii nu au de înfruntat asemenea greutăţi.

Mary a zâmbit, încântată de admiraţia sinceră din ochii lui Fran. Bineînţeles, mama ei o lăuda de dimineaţa până seara, la fel ca majoritatea presei. Însă aprobarea lui Fran era cea mai importantă. Nu ea fusese cea care împărtăşise cele mai mari umilinţe din cariera lui Mary?

— Vai, Fran! Nu-i grozav? Ai să vii cu mine, desigur. Ai să scrii scenarii pentru mine la United Artists. Am nevoie de tine pentru primul film pe care am să-l fac aici. Nici nu mă gândesc să-l fac fără tine!

Mary mai avea de făcut un film la First National, dar apoi era liberă să se consacre studioului United Artists. Era o adevărată încercare; primul film

trebuia să fie un succes uriaş şi Fran era singurul scenarist pe care şi-l dorea. Chiar dacă tânjea să joace şi alte roluri, mai feminine, în special că acum se simțea ea însăşi mai femeie, era conştientă că United Artists ar trebui să înceapă cu un succes incontestabil, adică încă un film în care ea ar juca rolul unui copil, de vreme ce asta părea să aştepte publicul. Se gândea să facă *Pollyanna*; Fran avea să scrie un scenariu minunat, adaptând cartea.

— Mda… a făcut Frances, evitând să-i răspundă, atentă dintr-odată la un fir desprins din mâneca bluzei. Cred că nu mi-a expirat contractul cu Famous Players, nu?

— Ei, poți să scapi de el! Papa şi cu mine ne-am despărțit, dar am rămas prieteni. Sunt sigură că Papa te-ar lăsa să pleci, dacă l-aş ruga eu.

— Nu mi s-ar părea corect, Mary, a răspuns Fran ocolindu-i privirea. De fapt, au şi luat legătura cu mine. Vor să scriu pentru Mary Miles Minter – *Anne de la Green Gables*. Doar un film, după care sunt liberă.

— Mary Miles Minter? s-a încruntat Mary, aducându-şi aminte de actrița cu fața rotundă ca o lună plină, care se hlizea prosteşte şi avea bucle de aur *exact* ca ale ei. Era o lucrătură cu ochi şi cu sprâncene. Papa încerca să găsească o imitație de-a lui Mary, ca şi cum ar putea fi înlocuită de cineva doar fiindcă avea bucle! Iar Minter aia era o actriță jalnică. Mary şi Fran vorbiseră adesea de *Anne de la Green Gables*. Lui Mary îi plăcuseră mult cărțile; i le citise Fran, pe vremea când stăteau în vile alăturate. Ar fi fost exact ce-i trebuia lui Mary.

Mary şi-a stăpânit mânia; nu era vina lui Fran. Trăia de pe urma scenariilor pe care le scria. La mijloc era mâna „dragului“ de Papa.

— Oricum, nu pot începe lucrul la film decât peste şase luni, aşa că e perfect, Fran.

— A… da… mi-a trimis Hearst o telegramă. Ar vrea să scriu pentru Marion.

— Marion Davies? *Amanta* lui! a exclamat Mary, fără să-şi poată ascunde disprețul din glas. Auzindu-se ce spune, s-a crispat. Pentru că şi *ea* era o amantă, nu încape îndoială.

Fran i-a aruncat o privire scurtă şi Mary a plecat capul, dându-i dreptate.

— Ştiu, ştiu. Dar nu e acelaşi lucru! Douglas a divorțat, iar eu… îl iubesc, Fran. Îl iubesc şi el vrea să divorțez de Owen. Şi eu aş vrea! Numai

că… uneori nu sunt sigură că îl *merit* şi pe el, şi cariera mea. Nu vreau să aleg între iubire şi carieră, dar nu ştiu dacă le merit pe amândouă. Sau dacă îmi e îngăduit să le am pe amândouă.

— Cine-ar fi zis? Şi eu îmi pun aceeaşi întrebare în legătură cu Fred. Îl merit? Ştii doar, am divorţat de două ori. Dar tu, Mary, ce ți-a venit să te îndoieşti de faptul că îl meriți pe Doug sau succesul de care ai parte?

— Nu… nu asta am vrut să spun… doar că… mi-e teamă, Fran. Mi-e teamă să nu rămân singură, dar mi-e teamă şi să nu-mi dezamăgesc admiratorii.

— Aha! Trebuie să te hotărăşti ce e mai important pentru tine.

— Da.

Au tăcut amândouă. Fran căzuse pe gânduri, în timp ce Mary nu-şi putea stăpâni mâinile; îşi tot făcea de lucru cu acul de pălărie, scoțându-l şi înfigându-l la loc, până a reuşit să rupă împletitura de paie.

După care şi-a aruncat pălăria în celălalt capăt al camerei, gest de care a fost la fel de uimită ca Fran.

— Of, Fran, nu vreau să aleg! Tocmai asta e: nu mă pot hotărî! Vreau să cred că îl merit pe Douglas cu adevărat. Dar cu ce preţ? Asta am nevoie să ştiu, să-mi spui tu, draga mea Fran. O să mă lase admiratorii? O să mai vină să-mi vadă filmele? Am să mai pot juca roluri de copiliță, aşa cum vor ei, chiar dacă eu nu sunt sigură că mai vreau? Dar, dacă divorţez şi mă recăsătoresc, am să pot juca mai departe? Nu pot şi *nu vreau* să renunţ la carieră, Fran. Nu pot şi gata! Ce s-ar alege de mama? De Jack şi de Lottie? Mary nu mai răbda să stea jos; s-a ridicat şi s-a dus să-şi ia pălăria.

— Douglas e înțelegător? Sau e…

— Ca Owen? a întrebat Mary, întorcându-se şi privind-o pe Fran în ochi, fără să clipească. Dacă mă loveşte? Nu, niciodată. Dacă îmi poartă pică? Nu. Dacă îmi cere prea mult? Poate. Dar nu mi-ar cere niciodată să renunţ la carieră, cum a făcut-o Owen. Deşi, într-un fel, chiar asta face, cu toate că, ştiu, el nu vede lucrurile aşa.

— Îți cere să rişti. Să rişti mai mult decât a riscat el.

— Într-adevăr. El a fost norocos, nu i s-a întâmplat niciodată ceva rău. N-a avut parte de o copilărie ca a mea. N-a fost nevoit să muncească la fel de mult ca să ajungă acolo unde este şi n-a fost nevoit să renunțe la nimic.

— În afară de soția şi copilul lui, a spus Fran cu blândețe.

Lui Mary i-au luat foc obrajii de ruşine. Da, fără îndoială. Cum de uita mereu?

Din pricină că *Douglas* nu părea să le ducă dorul. Nu stătea treaz noaptea, cu gândul la ei. Dormea buştean, ca un om cu conştiința împăcată. Cum de puteau bărbații să fie aşa, să-şi lase familia şi copilul fără să şovăie? Probabil că erau şi femei care puteau. Ea însă nu-şi amintea să fi cunoscut vreuna.

Ba da, îşi amintea.

— Mary, nu pot să-ți spun eu ce să faci, a zis Fran clătinând din cap. Până acum, ai luat singură hotărâri privind cariera ta şi toate au fost corecte. Pot doar să-ți spun ce părere am eu. După ce ani de zile ți-am văzut admiratorii gata de orice, doar ca să te poată atinge, m-am convins că te iubesc cu disperare. Te iubesc aşa de mult, că nu vor decât să te ştie fericită. Dacă ar şti că Doug te face fericită – adică, dacă le-ai spune –, te-ar iubi şi mai mult.

— Dar nu putem fi sigure, nu? Pe de altă parte, Douglas… vrea să-i spun „da“ pe loc, să divorțez de Owen şi să mă mărit cu el. Dacă nu… dacă nu, mă părăseşte! N-aş putea suporta aşa ceva, Fran! Şi-a ascuns fața în palme, nevrând ca Fran să vadă cât de tulburată şi de speriată era. În fiecare zi, când se privea în oglindă, vedea că are cearcăne adânci sub ochi, că obrajii i se scofâlceau şi pierdea în greutate. Cum să mai apară în fața camerelor atâta vreme cât avea o viață aşa de chinuită? Cum să joace roluri de fetiță inocentă când trupul ei ardea de dorințe neîmplinite?

Frances s-a ridicat şi a luat-o pe după umeri cu blândețe, parcă uimită de această nouă față a lui Mary, femeia bolnavă de dragoste, tot aşa cum Mary fusese uimită de noua față a lui Fran, jurnalista sătulă de război. Aşa, ținând-o pe după umeri, a dus-o înapoi pe canapea.

— Scumpa mea, cred… cred că ar fi bine să-i spui lui Doug că ai să divorțezi de Owen. Admiratorii tăi o să vrea doar să te ştie fericită, asta e părerea mea.

— Mama nu e de acord. Îmi tot aduce aminte că sunt Logodnica Americii. Dar să ştii, Fran, nu-mi doresc decât să fiu logodnica *lui*! În clipa când a rostit cuvintele a fost încredințată că sunt adevărate. În acea clipă,

cel puțin.

Fran şi-a muşcat buza, adâncită în gânduri. Iar Mary, simțind cum o năpădeşte vechea mânie, se întreba: Oare doar mânia o ținuse atâta timp legată de acest mariaj? Dacă nu l-ar fi urât pe Owen, l-ar mai fi torturat ani de zile privând-o de prezența ei şi amăgindu-l cu nişte sume derizorii? Da, ar fi putut oricând să-i dea mai mulți bani, dar se ferise; îi oferise sume mici, aşa încât el să fie nevoit să revină iar şi iar, cerşind mai mult. Şi cel mai mare chin la care îl supusese fusese *succesul* ei. Succes pe care el nu avea cum să nu-l bage de seamă, să-l suporte în fiecare zi a nefericitei lor căsnicii.

Acum îi cerea bani ca să divorțeze. Nu era de mirare, pentru că Owen nu se respecta pe el însuşi. Însă corect ar fi fost ca *el* să-i plătească ei pentru fiecare moment când îi învinețise ochii sau îi lăsase vânătăi pe brațe şi pentru fiecare lovitură pe care se încăpățâna de atâta vreme s-o dea orgoliului ei, cât îi mai rămăsese.

— Mi-a spus prețul fără să clipească, a rostit Mary înfuriată. Îl avea pe buze, de parcă abia aştepta să-l întreb. O sută de mii de dolari! Mi-a pus un preț, la fel cum fac toți – Lottie, Jack, cei de la studio. Până şi mama, Fran. Câteodată mi se pare că până şi mama mi-a stabilit un preț.

— Nu, nu chiar toți, a corectat-o Frances.

— Aşa e, a încuviințat Mary, clătinându-şi buclele pe jumătate desfăcute. Nu toată lumea. Douglas n-are nevoie de banii mei. Nu mă vrea decât pe mine.

— Atunci du-te la el, Mary. Întotdeauna am crezut că oricine are dreptul la o mare iubire în viață. Eu mi-am găsit-o, datorită ție. Acum e rândul tău. Nu ştim ce ne aşteaptă în viață. Dar putem şti ce ne dorim cu tot sufletul.

Mary a izbucnit într-un râs lipsit de veselie.

— Cine-ar fi zis că o să ajungem aici? Două fete care se pieptănau una pe alta. Mai ții minte cum era când stăteam în vile învecinate? Uneori mi-e dor de zilele alea, Fran. Pe atunci, viața nu era aşa de complicată. Aveam un singur vis: să facem un film la fel de bun ca Griffith. Îți aminteşti cum a fost când am văzut prima oară *Naşterea unei națiuni*?

— Când eram în Franța, m-am gândit deseori la filmul lui. Ce simplu – ce plăcut! – a fost să vedem un film despre război şi ce teribil a fost să văd

războiul cu ochii mei. Dar de zilele acelea îmi aduc bine aminte. Tu, cu mine şi cu Charlotte. Înainte să avem de-a face cu bărbaţii! Ei complică întotdeauna lucrurile, nu crezi?

— Câteodată mă bate gândul că ar fi mai comod dacă am iubi femeile. Ca Nazimova, ştii?

Frances s-a pus pe un râs nestăpânit. Mary s-a mulţumit să ridice din umeri; ştia de ce se amuză Fran. Şi-o închipuia pe micuţa Mary, cu nimbul ei auriu – „Fetiţa cu bucle de aur!“ – transformată în lesbiană, ca Alla Nazimova!

— Zău, Mary! a exclamat zguduindu-se de râs, până când şi-a dat seama şi aceasta de ridicolul situaţiei şi a izbucnit în râs.

— Sigur! Am avea mai puţină bătaie de cap! N-ar mai trebui să ne gândim la căsătorie şi la ce urmări ar avea pentru carierele noastre!

— Sau la copii, a adăugat Frances, ştergându-şi lacrimile de pe obraji. Eu am început să mă gândesc la copii. Tu nu? Până să-l întâlnesc pe Fred, nu m-am gândit la copii, dar acum nu-mi pot închipui o viaţa a noastră fără ei. Ştiu că îmi vor lua mult timp, dar nu vreau să renunţ la munca mea – nici Fred nu vrea. Bănuiesc că de-aia a inventat Dumnezeu bonele.

— Mda, copiii mei sunt filmele, a răspuns Mary şi s-a ridicat repede, şi-a luat pălăria, după care s-a trântit la loc pe canapea. Şi nu mă văd deloc jucându-mă cu bile de sticlă în camera copiilor. Te ştiu eu, Frances Marion! Nu poţi trăi şi respira fără filme, la fel ca mine, şi de-aia te iubesc, a zis şi a sărutat-o pe Fran pe obraz.

— Mary, fireşte că am să scriu *Pollyanna* pentru tine. Dar am să mai scriu şi pentru alţii. Războiul… m-a făcut să înţeleg că mai sunt şi alte subiecte care merită explorate, aşa că aş vrea să-mi lărgesc orizontul. Te superi?

Adevărul e că se supăra. Când se gândea la cum va fi United Artists, studioul ei şi doar al ei – împreună cu Douglas, făcea planuri pentru viitoarea construcţie –, şi-o închipuia mereu pe Fran alături de ea, aşa cum fusese de la început. Mersese atât de departe, încât alesese până şi tapetul şi covorul din biroul lui Fran, aflat lângă al ei. Dar Fran se schimbase; văzuse lucruri pe care ea nici nu şi le putea imagina. Fusese la război, război adevărat, în timp ce ea rămăsese acasă şi fluturase steguleţe, *mimând*.

Experienţele şi ideile diferite căscaseră o prăpastie între ele, despărţindu-le. Îşi dorea din tot sufletul să construiască o punte care să le aducă din nou împreună. Era convinsă că vor reuşi.

— Nu, Fran. Nu mă supăr. Şi eu am multe pe cap în momentul de faţă. Am să fac mai puţine filme acum, când am de condus un studio, dar filmele vor fi mai lungi, de zece bobine sau mai mult. Bineînţeles că nu trag speranţa ca tu să lucrezi mai puţin, aşteptând după mine. Dar te rog să-mi promiţi ceva, Fran. Promiţi?

Fran a şovăit puţin, jucându-se iar cu firul de aţă desprins din mânecă, dar până la urmă a dat din cap.

— Sigur, Mary. Orice.

— Promiţi că am să fiu domnişoară de onoare la nunta ta? N-am să te iert în veci dacă mă refuzi! Dacă stăm să ne gândim, eu v-am prezentat unul altuia!

— Vai, Fetissă, nici nu m-aş fi gândit la altcineva!

— Atunci ne-am înţeles. Şi acum, hai să despachetăm. Camera asta e un talmeş-balmeş.

Fran a izbucnit în râs şi s-au apucat să pună hainele pe umeraşe, extaziindu-se în faţa grămezilor de rochii, neglijeuri, pălării şi pantofi. Mary a observat, în timp ce atârna uniforma lui Fran – ponosită, nu ca uniforma albastru viu pe care şi-o comandase pentru ea –, că avea pete care nu mai puteau fi scoase, şi şi-a dat seama că uitase s-o întrebe pe Fran despre cel mai important lucru; a fost copleşită de sentimentul vinovăţiei. Cum putuse să uite? Fusese atât de preocupată de situaţia ei, că uitase cu totul de Fran.

— Povesteşte-mi despre război, Fran. Povesteşte-mi câte ceva din ce ţi-a fost dat să vezi.

Fran a tăcut îndelung. Avea o expresie obosită, dar privirea îi era surprinzător de limpede.

— Păi, Mary, am văzut un pantof…

Şi aşa, au continuat să despacheteze. Mary asculta cu atenţie, în timp ce Fran vorbea în şoaptă, pictând imagini cu ajutorul cuvintelor.

CAPITOLUL 12
FRANCES
Vara lui 1920

Ar fi trebuit să-mi dea de gândit din momentul în care Doug, fără măcar să întoarcă privirea, i-a întins lui Fred umbrela picurând de apă.

Sau din momentul în care Mary, fără să-şi dea seama (cel puţin aşa speram), m-a înghiontit cu cotul, ca să rămân la câţiva paşi în spatele ei când am intrat în hotel.

Ar fi trebuit să ghicesc din momentul când Fred şi cu mine, în timp ce aşteptam răbdători în compartimentul de tren la Southampton ca vaporul cu care veneau soţii Fairbanks să tragă la chei, am auzit zarva, am văzut avioanele, am simţit tropăiala a mii de picioare în jur când vasul a intrat în port.

Doamne, ar fi trebuit să înţeleg în clipa în care am citit titlurile în ziare:

FAIRBANKS ŞI MARY SE CĂSĂTORESC!
NUNTA SECOLULUI!
UNIUNEA INIMILOR ŞI A CARIERELOR!
MARY ŞI DOUG: IUBIRE ETERNĂ!
SĂRACA FETIŢĂ BOGATĂ NU MAI E SĂRACĂ –
IUBIREA ADEVĂRATĂ M-A FĂCUT MAI BOGATĂ
CA ORICÂND, SPUNE MARY.
TRĂIASCĂ REGINA ŞI REGELE HOLLYWOODULUI!
SUNT CEL MAI NOROCOS BĂRBAT DIN LUME, DECLARĂ DOUG.
CEA MAI ROMANTICĂ POVESTE DE DRAGOSTE DIN ISTORIE
EMOŢIONEAZĂ LUMEA ÎNTREAGĂ.

— Mai ţii minte ce-au scris ziarele când ne-am căsătorit noi? l-am

întrebat pe Fred întristată.

— „Scenarista se mărită cu un sportiv“, mi-a răspuns râzând, fiindcă în sinea lui nu se sinchisea; ce n-aş fi dat să nu-mi pese nici mie!

— Nu cred că luna de miere o să fie aşa liniştită cum ne-am închipuit, am zis pe când Fred clătina din cap, astupându-şi urechile cu palmele ca să nu mai audă chiotele mulţimii care făceau geamurile să zăngăne.

„Să ne facem luna de miere împreună“, propusese Mary după ce mă uimise – pe mine şi lumea întreagă – căsătorindu-se în secret cu Doug. Am suferit puţin, recunosc, dar m-a încântat ideea cu luna de miere şi am reuşit să-l conving şi pe Fred. Şi acum, iată-ne. Îi aşteptam pe Doug şi pe Mary.

Fred şi cu mine am sosit primii pe un vas care a ajuns în Anglia în mai 1920. Cum de eram deja în 1920? Un deceniu nou, o viaţă nouă. Ororile războiului erau deja o amintire îndepărtată – cel puţin aşa le spuneam tuturor celor care mă întrebau.

Fred scăpase şi el nevătămat, iar reîntâlnirea noastră la Paris, în decembrie 1918, la o lună după armistiţiu, ar fi putut face parte dintr-un film hollywoodian. Îl aşteptam cu inima la gură în holul de intrare de la Ritz; de fiecare dată când se deschidea uşa, mi se tăia respiraţia.

Îmi pusesem deoparte uniforma şi îmi cumpărasem o rochie din Paris, dar nu eram sigură că alesesem bine. Să îmbrac o rochie sexy? Sau să pun ceva sobru, puritan, din respect pentru Fred, pentru trecutul lui, când vuietul războiului era încă viu, la fel ca amintirile celor dispăruţi? La Paris, în acel decembrie, toate femeile erau îmbrăcate în negru, purtau văluri negre, opace, sau o banderolă de doliu pe braţ. Parisul era oraşul văduvelor şi al mamelor rămase fără fii şi, instinctiv, admiram acele figuri, frumoase în durerea lor. Guri hotărâte, ochi limpezi, dar încercănaţi de suferinţă, obraji palizi. Rareori purtau bijuterii, adesea făcute din gloanţe sau muniţie, şi, desigur, multe aveau broşe sau medalioane în care păstrau o şuviţă din părul cuiva drag. Moda eduardiană nu dispăruse, însă o tânără pe nume Coco Chanel îşi deschisese un magazin pe rue Cambon, la numărul 31, unde vindea rochii de zi simple, făcute din jerseu, şi rochii de seară brodate cu mărgele sclipitoare, toate având croieli simple, nepretenţioase, care subliniau formele feminine fără să le deformeze naturaleţea. Se spunea că vremea corsetelor apusese, ceea ce mă bucura. În timpul războiului, doar

rareori purtasem corset, bucurându-mă să mă pot mişca nestingherită, să mă odihnesc sprijinindu-mă de spătarul scaunului, să mă aplec fără greutate, să merg repede fără să-mi fie teamă că am să leşin.

Până la urmă, am ales un costum albastru închis pentru revederea mea cu Fred. Croiala nu era la fel de simplă ca a unui deux-pièces Chanel, şi totuşi era modernă şi avea o anume demnitate datorită reverelor late de catifea neagră şi a unor detalii decorative, tot din catifea neagră, la tiv. Pe cap aveam un mic tricorn negru, de catifea; nu se mai purtau pălării mari cât roata carului, ca înainte de război.

— Frances! Hei, Fran!

Am ridicat privirea, şi inima mi se zbătea în piept. Dar cel care mă striga nu era Fred. Spre uimirea mea, cel care se îndrepta spre mine traversând holul plin de lume cu pălăria în mână era George Hill.

— George! Ce bine îmi părea să văd o figură de la Hollywood, mai ales că pe George îl cunoşteam de când lumea. Încă de pe vremea când eram la Bosworth, „fata bună la toate“ a lui Lois Weber. George mă urma peste tot. Izbutise să avanseze până la poziția de cameraman, ba chiar îşi încercase norocul şi la scris scenarii. Era cu câțiva ani mai tânăr ca mine şi mă obişnuisem cu privirea lui de cățeluş îndrăgostit. Nu l-am încurajat niciodată, dar nici nu mă deranja că mă privea astfel. Care femeie s-ar supăra?

— Ce bucurie să te văd! a zis George entuziasmat şi mi-a scuturat mâna aşa de tare, că era cât pe ce să mi-o rupă din cot. Ce noroc pe mine! Ce mai faci, Frances? Am auzit că eşti aici, la fel ca alde noi, loviții de soartă. Cum ai trecut prin război?

Asta era întrebarea pe care ne-o puneam unul altuia. „Cum ai trecut prin război?“ Parcă era vorba de o masă festivă sau de o sărbătoare tradițională, nu de conflagrația care distrusese o întreagă generație de bărbați.

— Cu bine. Am fost trimisă de Comitetul pentru informarea publicului. Am filmat femei, infirmiere… Ție cum îți merge? Văd că ai scăpat nevătămat.

— Da, mulți dintre noi au avut noroc. Eu am fost cartiruit în Italia, unde n-a fost aşa de rău. Dar acum s-a terminat, şi tu eşti aici! Ai să iei masa cu mine, nu-i aşa, Fran? George îndreptase asupra mea ochii lui mari, căprui,

plini de speranţă, şi eu mi-am amintit ce-mi spusese Mary odată: „E ca Mickey. George te adoră, Frances. Numai că n-o să-ţi spună niciodată. E bolnav de dragoste“.

Mary avea dreptate, însă George era un copilandru. Chiar şi acum, când purta uniforma militară – cu grad de căpitan, care îl maturiza cu câțiva ani până şi pe cel mai tânăr şi lipsit de experienţă băiat de la ţară –, pentru mine era la fel. Un copilandru. Pe când Fred era…

— Frances!

— Fred! M-am trezit strânsă în braţele lui puternice, ridicată de la pământ şi învârtită. Cu coada ochiului, l-am zărit pe George, o imagine neclară. Am văzut totuşi cum i s-a şters zâmbetul de pe buze, dar mie nu-mi păsa, nu voiam să mă gândesc la el, iar când, în cele din urmă, Fred m-a lăsat jos, George dispăruse. Fred, Fred! Ai venit! Limba mi se împleticea în gură; cuvintele, de obicei aliații mei de nădejde, nu-mi veneau pe buze. Îmi era imposibil să rostesc propoziții întregi. M-am aşezat pe un scaun, simţind că mă lasă genunchii, şi am ridicat privirea spre el. Aşa aveam să rămân.

— Am scăpat cu bine, Frances. Amândoi. Ochii lui Fred s-au întunecat şi am înţeles de ce; văzuse lucruri de care nu voia să vorbească. Amândoi văzuserăm astfel de lucruri. M-am grăbit să-i propun ce am putea vizita în Paris, acum că eram în permisie: să vedem Luvrul, Versailles, mormântul lui Napoleon.

Aşa am şi făcut. Puținele săptămâni petrecute împreună la Paris au fost un caleidoscop de amintiri pe care, chiar pe măsură ce le adunam, ştiam că nu le voi uita nicicând. Fred pozând cu mâna ascunsă în veston, aidoma lui Napoleon, la imensul mormânt de marmură. Fred gustând prima oară un melc, ţinând stângaci furculița micuță în mâna lui cât o lopată, cu o expresie atât de nedumerită pe chip, că era să mă înec chicotind. Fred convins de un chelner insistent să comande o sticlă de vin; cuvântul „abstinent“ nu avea sens pentru francezi.

În fiecare seară, când ne spuneam noapte bună, aveam o anume senzaţie, simţeam o vibraţie intensă, pe care doar urechile mele o percepeau. Era ca sunetul înalt al unei corzi de vioară, un singur sunet, plăcut, dar, ascultându-l, aşteptai cu suflarea tăiată să-l auzi pe următorul. Însă acesta nu venea niciodată.

Zăboveam în intrândul întunecat al uşilor – stăteam amândoi la Ritz, dar la etaje diferite – şi ne sărutam. Alteori ne strângeam în braţe – mângâierile ne ajutau să ne cunoaştem mai bine. El îmi desena linia bărbiei cu degetele, eu îi atingeam reverul; el îşi freca obrazul de al meu, eu îmi lipeam palma de abdomenul lui plat, tare ca fierul. Eram complet îmbrăcaţi, dar era prima oară când hainele nu păreau o oprelişte, ci, mai degrabă, o poartă care avea să se deschidă în curând.

Tânjeam după el şi el tânjea după mine. Cum altminteri, când trupurile noastre erau tinere, puternice, sănătoase? Mai ales că şi inimile găzduite de aceste trupuri se căutau, atrase una de alta ca de un magnet. De aceea era atât de stăruitor sunetul care vibra între noi.

Vorbeam despre orice, cu excepţia unui singur lucru: războiul. Fred nu era dornic să-mi povestească prin ce trecuse, eu nici atât. Aşa că nu discutam despre asta, deşi parcă înţelegeam că trecuserăm printr-o mare încercare, din care ieşiserăm mai puternici.

Oare? Eu una nu m-am simţit deloc puternică atunci când am fost obligaţi să ne despărţim, fiindcă el a rămas să organizeze Jocurile Sportive Interaliate, o competiţie pentru amatori, la care urma să şi participe. Mă simţeam neputincioasă ca o floare veştedă, îngrozită de lunile care aveau să treacă până să ne reîntâlnim. Nu mă consola decât gândul că, după ce se va întoarce acasă, ne vom căsători.

Înainte să pun piciorul pe pasarelă, l-am strâns în braţe cât am putut de tare; voiam să iau cu mine peste ocean ceva din prezenţa lui fizică. Până la urmă, a trebuit să mă desprind de el, şi Fred m-a împins uşor de la spate ca să nu pierd vaporul. Dar când am ajuns la New York şi m-am trezit înconjurată de reporteri şi fotografi, cu toţii subordonaţi directorului departamentului de publicitate de la Famous Players-Lasky, mi-am regăsit instantaneu vechile obiceiuri de la Hollywood: zâmbeam, pozam pentru fotografi, schimbam replici spirituale cu reporterii.

Pac! Într-o clipă, atât Fred, cât şi Parisul erau la mai mult de un ocean distanţă.

În valiză aveam şaisprezece bobine de film pe care urma să le montez şi m-am apucat fără întârziere de lucru, uitând de orice altceva. Ce mândră am fost când serialul *Femeile americane pe front* a rulat în cele mai bune săli

de cinema. Doar că, la acel moment, nimeni nu prea mai voia să vadă filme despre război. Filmul a venit şi a trecut neobservat, ceea ce m-a făcut să mă întreb ce-mi venise să mă înrolez; ce realizasem, de fapt? Pe cine ajutasem, la urma urmelor? Spuneam povestea acelor femei, dar nimănui nu-i păsa. Iar când, la mulţi ani după aceea, filmele despre război au devenit populare – unele precum *Marea paradă* şi *Preţul gloriei* – publicul voia să vadă poveşti cu soldaţi. Nu cu femei.

Am mai rămas în New York, minunându-mă de cât se schimbase. Acum, că prohibiţia intrase în vigoare; acum, când oamenii se întorseseră de la război, când fustele se scurtau şi moravurile lăsau de dorit din ce în ce mai mult. Pe oricine întrebai, cunoştea „un tip“. Unul care putea face rost de gin, sau de vin, sau de ce îţi poftea inima. Toată lumea ştia „un loc“. Un loc, adică un bar clandestin, unde, dacă rosteai parola sau dădeai mâna într-un anume fel, puteai intra într-o vizuină de iepure, la fel ca Alice. Numai că această Ţară a Minunilor era plină de o muzică nouă, frenetică, numită jazz, de fum de ţigară, de fete în rochii lejere, cu tivul mult mai sus de gleznă, care se aşezau pe genunchii unor bărbaţi în smoching, cu papioane mereu strâmbe şi cu ochii injectaţi. Cu toţii beau fără măsură, căci cine ştie ce se putea întâmpla mâine? Să aibă loc un raid, şi toată băutura să fie confiscată de agenţii federali – n-ar mai rămâne nimic *Totul* ar putea dispărea până mâine; nu asta ne învăţase războiul? Aşa că, dă paharul peste cap, Alice! Bea-l pe tot, fă-te mare, sau mică, sau cum ţi-o mai da prin cap!

Eu nu beam, spre deosebire de amicii mei. Îmi plăcea să merg la unul dintre acele baruri clandestine cu Dorothy Parker, vechea mea prietenă de la Algonquin, sau cu Anita Loos, care era la New York împreună cu logodnicul ei, John Emerson, şi nu mai scria scenarii pentru Douglas Fairbanks. Aveam însă impresia că sunt o impostoare, o vizitatoare de pe altă planetă, o planetă numită Fred Thomson. Dumnezeu mi-e martor, nu eram o mironosiţă, dar asistam la uitarea de sine, la delăsarea indusă de alcool, la aventurile începute, consumate şi sfârşite într-o singură noapte, cu detaşarea clinică a unui arheolog sau a unui scriitor de scenarii. Mintea mea reţinea toate acele imagini, înţelegând că filmele vor trebui să reflecte această nouă moralitate. Ei, când îmi aduceam aminte de primele filme făcute la Bosworth – filmul cu femeile cavernelor –, mă cutremuram

gândindu-mă cum s-ar tăvăli de râs tinerii aceştia dacă ar vedea titlurile arhaice, costumele şi cartoanele pe care era scrisă povestea. Nu, filmele trebuie să țină pasul cu vremea, înțelegeam foarte bine acest lucru. Prin urmare, eram atentă la tot ce se petrecea în jurul meu şi luam notițe. Dar nici măcar o dată nu mi-am ascuns o sticlă de băutură la jartieră.

„Când vii acasă? Am nevoie de tine!“ mi-a telegrafiat Mary o dată, şi încă o dată, şi încă o dată. Apoi mi-a telefonat. După aceea, mi-a trimis buchete de flori cu acelaşi mesaj.

De ce o evitam, pe ea, cea mai bună prietenă din câte aveam? Nu ştiu. Ştiam că mă temeam să revin la vechiul statu-quo. Cred că asta mă învățase războiul: că sunt puternică şi capabilă. Că nu mai am nevoie de Mary să-mi netezească drumul.

Dar dorul i-l duceam, şi ea suferea din cauza asta. Simțeam din nou bucuria de a fi cea aleasă. Mary avea *nevoie* de mine şi nu-i puteam spune „nu“. Aşa că, după trei săptămâni la New York, m-am urcat în tren şi am pornit spre vest, la Mary şi dilema ei în legătură cu Doug.

Dar de îndată ce Fred s-a întors acasă, în noiembrie 1919, am plecat pe coasta de est cu primul tren şi ne-am căsătorit. A fost o ceremonie discretă, la care au asistat Charlotte şi Mary, venite anume. În sfârşit, în noaptea aceea am înlăturat toate opreliştile dintre noi şi n-am mai auzit niciodată sunetul acela fără urmare.

N-am avut timp de lună de miere. Eu a trebuit să mă întorc la masa de lucru, ca să scriu *Humoresque* pentru Hearst, apoi să mă reped înapoi la Hollywood ca să fac *Pollyanna* cu Mickey şi Mary. Dar lucrurile nu mai erau la fel. Ne distram la filmare, desigur, dar tot mă simțeam prizonieră în trecut. Era acelaşi fel de film cum făceam înainte de război şi îmi părea puțin învechit. Nimeni nu rămânea la studio la sfârşitul zilei de filmare. Mary se ducea acasă, la dilema ei, Mickey se ducea la chefuri încă şi mai de pomină. Iar eu mergeam acasă la Fred, care nu-şi găsea liniştea, frământându-şi mintea ce să facă acum, când nici vorbă să se întoarcă la preoție după ce se însurase cu o femeie divorțată.

Când mi-a telefonat Hearst şi mi-a propus să regizez primul meu film, o peliculă scurtă, intitulată *Chiar după colț*, care urma să fie turnat pe parcursul unei săptămâni în Manhattan, am acceptat. Cu o singură condiție.

— Ştiu şi eu, Fran… a zis Fred când l-am întrebat dacă e dispus să joace un rol episodic. Era excesiv de atent, aşa cum fusesem şi eu cu el în ultimele luni. Chiar când nu-mi vedeam capul de treburi, fiindcă eram singura care aducea bani în casă, mă străduiam să nu fac caz de asta, făcând remarci de genul „Ce aiurea!“ sau „Ce lucruri ridicole fac!“

Nu-mi venea să cred că-mi denigram talentul şi munca doar ca să menajez amorul propriu al lui Fred, dar, recunosc cu mâna pe inimă, nu ştiam ce altceva aş fi putut face. Deşi mă încuraja tot timpul să-mi văd de carieră, îmi dădeam seama că era atins în mândria lui de faptul că nu el era cel care aducea bani în casă. Ştiam, pentru că seara, când veneam acasă, parcă abia aştepta să mă întrebe cum îmi trecuse ziua. Veneam acasă mai devreme decât înainte, dar numai din cauză că Mary şi Mickey plecau şi ei tot devreme. De fapt, îmi era teamă ca nu cumva să nu ajung la masa de seară. Nu voiam să-l las singur pe Fred – ce să facă singur? Fred nu se purta ca majoritatea bărbaţilor. În acelaşi timp, nu voiam să creadă că munca era mai importantă pentru mine decât el. Nu voiam să-i dau vreun motiv să regrete că a renunţat la preoţie pentru mine. O fi zis el că are tot respectul pentru cariera mea, dar eu nu puteam uita că prima lui soţie îl aştepta întotdeauna cu masa pusă, când ajungea acasă.

— Te rog, Fred, scoate-mă din beleaua asta. Cred că ai talent actoricesc – care predicator nu are? Sunt în mare încurcătură. Actorul angajat de noi şi-a găsit altă slujbă. Te rog să mă ajuţi.

Fireşte, Fred Thomson nu putea să refuze o doamnă, aşa că a venit pe platoul de filmare, a suportat bărbăteşte să fie machiat, a ţinut seama de toate indicaţiile şi a jucat scena întocmai cum îi cerusem, cu tot respectul cuvenit. Când am văzut pelicula în sala de montaj, am sărit în sus de bucurie. Soţul meu era un talent nativ! Era o stea! Ştiam însă că trebuie să mă port cu mănuşi; nu-l puteam forţa. Fred trebuia să ia singur hotărârea, şi pentru asta era nevoie de timp. Mă gândeam că o vacanţă în Europa, împreună cu Doug şi Mary, ar ajuta. Fred ar fi singurul diferit, singurul care nu avea legătură cu lumea filmului.

Aşa că acum aşteptam în compartimentul nostru de tren să apară Hollywoodul însuşi, întruchipat de regele şi regina nou încoronaţi. Şi au apărut, cu violenţa unui uragan.

Mary şi Doug au dat năvală în compartimentul unde îi aşteptam râzând şi vorbind tare. Mary avea braţele pline de flori; Doug şi-a scuturat bine pălăria, ca să scape de picăturile de ploaie şi de petalele de trandafir.

— Fran! Au aruncat găleţi de petale deasupra noastră când am tras la chei! Dintr-un aeroplan, Fran!

— Mi-era teamă că au s-o sfâşie, şi, când colo, uite ce primire ne-au făcut!

Mary mi s-a aruncat în braţe. Florile mi-au zgâriat obrazul, dar am strâns-o cât am putut de tare. În timpul ăsta, Doug, încă râzând cu gura până la urechi, a dat mâna cu Fred, scuturându-i-o zdravăn.

Deşi prinsă în îmbrăţişarea uşor isterică a lui Mary, am zărit cu coada ochiului un schimb de priviri. Fred, de la înălţimea lui, îl domina pe Doug, care era solid, dar mai scund. Doug şi-a dat şi el seama şi s-a înnegurat o clipă la faţă, dar i-a scuturat şi mai tare mâna lui Fred şi s-a prefăcut că-l provoacă la un „braţ de fier“. Însă acesta s-a mulţumit să-şi tragă mâna uriaşă din încleştarea lui Doug şi l-a bătut frăţeşte pe umăr (cu toate că nu prea credeam că Doug a luat gestul în acest fel).

„Hopa!“, am zis în sinea mea. Imediat după aceea, Doug i-a întins lui Fred umbrela picurând de apă, de care voia să se descotorosească.

— Fran, ai mai văzut aşa ceva? a exclamat Mary trântindu-se pe un scaun şi privindu-şi hainele (o mânecă îi era sfâşiată şi gulerul, rupt). Nici n-am visat la aşa o primire! Parcă am fi membri ai familiei regale!

— Păi chiar suntem, a zis Doug aşezându-se lângă ea. N-ai citit ziarele?

— Fran, cât m-am înşelat! a recunoscut Mary scoţându-şi pălăria, în timp ce trenul a pornit cu o zgâlţâitură; într-o oră aveam să fim la Londra. M-am temut atât de ce s-ar putea alege de cariera mea, dar ştii ce-a spus cineva? „Lumea îi iubeşte pe îndrăgostiţi.“ Nimic mai adevărat. Admiratorii noştri, dragii de ei, se bucură din toată inima pentru noi. Să fi văzut ce mulţime s-a adunat când eram la New York! Am fost să vedem Follies pe Broadway şi spectacolul s-a oprit când am fost recunoscuţi. Cred că s-a aplaudat zece minute fără oprire, până când Doug a fost obligat să ţină un discurs, ca să poată continua spectacolul!

— Mă bucur, am asigurat-o. Pentru voi amândoi. M-am cuibărit pe o canapea alături de Fred, aşteptând ca Mary să ne întrebe cum a decurs

călătoria noastră până atunci.

Însă Mary nu ne-a întrebat nimic. Una, două, sărea de pe scaun ca să-şi aranjeze părul ori să-şi netezească hainele, ori să se aşeze pe genunchii lui Doug, ori să repete un titlu de ziar nemaivăzut sau să citeze dintr-o scrisoare – ea şi Doug primiseră felicitări de la White House, Buckingham Palace, până şi de la împăratul Japoniei! Turuia fără oprire, mai binedispusă decât o văzusem vreodată. Iar Douglas îi ţinea isonul, aşa că, la vremea când am intrat în Gara Waterloo, obosisem doar uitându-mă la ei.

Fred n-a scos un cuvânt. A râs şi a dat din cap exact atunci când situaţia o cerea, ca un ascultător perfect ce era. Ştiam însă că, în sinea lui, gândeşte la fel ca mine. Că Doug e ridicol. De fapt, mie îmi păruse şi înainte oarecum ridicol, un bărbat care compensa uluitoarea lipsă de intelect printr-un exces de mişcări şi scamatorii, aşa încât cei care erau de faţă nu îşi dădeau seama de adevăratul lui defect. Nu mică mi-a fost însă dezamăgirea văzând că şi Mary se schimbase. Chiar şi după atât de puţin timp petrecut împreună, n-am putut să nu observ că se transformase în cineva – în ceva – ce abia dacă mai recunoşteam. Întotdeauna fusese atât de ponderată, de dornică să se arate vrednică de respectul şi de adoraţia fanilor, unul dintre lucrurile care îmi plăceau cel mai tare la ea. Şi faptul că înţelegea cât de mult le datora celorlalţi şi că se bucura de o situaţie privilegiată, dar nu garantată pe viaţă. Însă noua Mary Pickford – *doamna Douglas Fairbanks* – părea să fie convinsă că toată iubirea şi adoraţia publicului erau de la sine înţelese, că i se *cuveneau*.

Mi-am muşcat limba ca să n-o pun la punct pe loc, ştiind că eram singura persoană, în afară de mama ei, care ar putea încerca s-o salveze de noul ei ego, însă mi-am zis că nu e momentul potrivit. Din câte îmi dădeam seama, în gară ne aştepta toată suflarea pământului.

În clipa în care am ieşit din compartiment, am fost înghiţiţi de cea mai numeroasă mulţime pe care o văzusem vreodată. Feţe, atâtea feţe! Feţe de o paloare ireală în lumina stridentă flash-urilor, ale căror pocnete ne speriau, punctând strigătele frenetice, asurzitoare. Strigam şi eu, dar nu ştiu ce, fiindcă nu-mi auzeam propria voce. Înghiontită din toate părţile, am sucit capul în dreapta şi în stânga, căutându-l pe Fred, care era mai înalt ca toată lumea, am izbutit să mă agăţ de el şi i-am strigat s-o prindă şi pe Mary, ceea

ce el a şi făcut. Ne-a împins pe amândouă prin mulţimea care se strângea în jurul nostru, până la maşina care ne aştepta, o maşină decapotată pe care m-am îngrozit văzând-o.

— Mary! Doug! Draga noastră Mary!

Doug a reuşit să mă apuce de haină. Bolborosind, întinsese cealaltă mână ca s-o apuce pe Mary şi am fost uluită să observ mânia şi gelozia din ochii lui căprui până când, în cele din urmă, a prins-o şi a împins-o în maşină. Cineva m-a călcat pe picior; altcineva m-a tras de fustă, încercând să mă dea la o parte şi să ajungă la Mary, însă m-am smuls din mâna ei şi m-am aruncat în maşină, unde am aterizat lângă Fred. Doug îl fulgera din priviri.

Cât despre Mary, ea împărţea bezele tuturor. Pe genunchi, ţinea un buchet enorm de trandafiri; panglicile erau zdrenţuite şi florile aproape că nu mai aveau petale. Maşina s-a pus în mişcare şi, tocmai când Mary trimitea o ultimă bezea, cineva a înşfăcat-o şi a smuls-o de pe scaun. Am ţipat cu toţii, îngroziţi.

Fred a apucat-o de talie şi a tras-o înapoi şi, ca prin minune, a scăpat din mâinile mulţimii. S-a prăbuşit la loc pe banchetă, cu o figură consternată.

Eu nu mai eram în stare să mă mişc sau să înţeleg cele întâmplate. Am văzut totuşi expresia de pe faţa lui Doug şi am fost şocată de mânia şi gelozia cu care îl privea pe Fred.

— Ia mâinile de pe soţia mea, Thomson! a zis, dar apoi a încercat să-şi ascundă furia în spatele unui zâmbet. O ai pe a ta, bătrâne.

— Scuze, a ridicat Fred din umeri. Nu voiam decât să fiu de ajutor.

— Lasă, nu-i nevoie, a spus Doug privindu-l cu severitate, deşi tot mai încerca să ne farmece cu zâmbetul lui de vedetă valorând un milion de dolari. Mă descurc şi singur.

— Bineînţeles. Fred a dat din cap şi am amuţit cu toţii. Bine am făcut, căci urletele mulţimii în momentul când maşina s-a pus în mişcare şi a ieşit din gară ar fi înecat orice alt sunet.

Doamne, oamenii erau pe jumătate ieşiţi pe ferestre! Se cocoţaseră pe stâlpii felinarelor, asemenea unor maimuţe! Se urcaseră pe acoperişuri! Cei care erau pe jos alergau gâfâind pe lângă maşină, ţipau, aruncau tot felul de lucruri înăuntru – majoritatea erau flori, dar şi ursuleţi de pluş şi cutii de bomboane –, până când am început să mă tem că o să fim îngropaţi de vii.

Din fericire, şoferul a tras maşina la o intrare laterală a Hotelului Ritz, iar poliţiştii au izbutit cum, necum, să împiedice mulţimea isterizată să se apropie. Ne-am dat jos din maşină şi ne-am privit, cu sufletul la gură, nevenindu-ne să credem. Fred şi cu mine eram îngroziţi, cutremuraţi. În schimb, Mary şi Doug zâmbeau cu gura până la urechi, de parcă tocmai câştigaseră un premiu.

— Îmi dai voie, Tupper? i-a spus Doug lui Mary, oferindu-i braţul.

— Plăcerea e a mea, Hipper, i-a răspuns Mary, făcând o plecăciune regală.

Au urcat scara hotelului, în timp ce Fred şi cu mine îi urmam cuminţi, la câţiva paşi mai în spate. Iar eu mi-am adus aminte că a fost o vreme când Mary îşi cerea scuze ori de câte ori se oprea ca să dea autografe; a fost o vreme când ştia să fie şi prietenă, şi stea de cinema.

— Domn şi doamnă de onoare ai regelui şi reginei, am spus cu năduf.

Fred a dat din cap, fără să descleşteze fălcile. Încă nu-l mai văzusem înfuriat şi mă întrebam dacă aşa arată când se supără.

— Nu ştiu ce crezi tu, Fran, dar eu am impresia c-o să mă plictisesc, şi încă repede.

Am privit în urma lui Mary, care se îndepărta, braţ la braţ cu regele Douglas. Fata pe care o ştiam şi o îndrăgeam, fata obsedată de munca ei, fiică devotată, prietenă loială care stătuse lângă mine pe verandă în atâtea seri, făcându-mi confidenţe, râzând şi împărtăşindu-mi ambiţiile, temerile şi visurile ei… fata aceea *trebuia* să mai fie aici. Sub coroana invizibilă pe care eu însă o vedeam limpede, aşezată pe buclele aurii ca pe capul unei regine.

— Poate că n-o să fie aşa mereu, i-am răspuns în şoaptă.

Nu puteam decât să sper, pentru că mai aveam câteva săptămâni de petrecut împreună, dar deja mă bătea gândul că făcusem cea mai mare nesăbuinţă din viaţa mea. Acceptând propunerea lui Mary, fusesem încă şi mai nesăbuită decât atunci când plecasem pe front. Căci, spre deosebire de momentul acela, acum nu mai eram atât de sigură că voi scăpa nevătămată.

A doua zi de dimineaţă m-am trezit speriată. Cineva bătea cu pumnii în uşa camerei noastre.

— Ce naiba…? I-am dat un ghiont lui Fred, dar el încă sforăia, aşa că mi-

am pus halatul şi m-am îndreptat în grabă spre uşa apartamentului.

Mary, îmbrăcată doar în cămaşă de noapte – o cămaşă foarte sexy, n-am putut să nu observ; nu o cămaşă de bumbac, pudică, victoriană, aşa cum o văzusem purtând înainte, ci o cămaşă de mătase, cu bretele subţiri şi decolteu adânc –, a intrat în fugă. Îşi acoperise faţa cu mâinile, dar chiar şi aşa mi-am dat seama că era roşie toată.

În urma ei, îmbrăcat în pijama, venea Doug, tropăind înfuriat.

— Vai, Fran! Fran! Nu mi-am… am tras draperiile, înţelegi? Voiam să respir aerul proaspăt al dimineţii, să admir priveliştea. Şi… vai, Fran! a exclamat descoperindu-şi faţa îmbujorată; ochii însă îi străluceau de încântare. Erau cu toţii acolo! Toţi, dragii de ei! Atârnaţi în copaci, privind în sus la mine de pe trotuar. Şi m-au văzut cu toţii! Aşa! a încheiat arătând spre cămaşa de noapte.

Fred, pe jumătate adormit, a ieşit din dormitor legându-şi cordonul halatului. S-a uitat la Mary, în cămaşa ei sexy, l-a privit cu subînţeles pe Doug, care nu era în stare să stea locului de furie, şi s-a întors în dormitor, închizând uşa după el.

— Au văzut-o pe soţia mea! a explodat Doug; se învârtea prin cameră fluturând din braţe, cu pumnii strânşi. Au văzut-o aşa!

— Vai, Douglas! a chicotit Mary, roşie la faţă şi tremurând, iar eu mi-am zis, fără voia mea, că asist la o piesă de teatru, scrisă şi jucată doar pentru mine.

— Trebuie să plecăm de aici! Să ne ducem într-un loc liniştit! tuna şi fulgera Doug.

Aşa am şi făcut. Pe mine şi pe Fred nu ne-a întrebat nimeni dacă vrem să plecăm; era de aşteptat ca, dacă Doug şi Mary voiau să se ducă undeva, şi noi să dorim acelaşi lucru. Fără nici o tragere de inimă, ne-am luat adio de la luxul Hotelului Ritz şi ne-am dus la un conac izolat, unde ne invitaseră lordul şi lady Nu-ştiu-cum.

Iar a doua zi dimineaţă s-a întâmplat acelaşi lucru.

La Turnul Londrei ne-a fost oferit un tur exclusiv, după orele de program. Ne-am învârtit în sus şi în jos, l-am privit pe Doug cum iese pe o ferestruică de piatră şi rămâne atârnat în mâini, în timp ce Mary se prefăcea a fi îngrozită, după care l-a aplaudat când a urcat o scară îngustă sărind două

trepte odată, de parcă juca într-unul din filmele lui. Atunci mi-a venit ideea că Doug juca tot timpul, că se purta ca şi cum era în faţa aparatului de filmat, indiferent dacă acesta exista sau nu prin preajmă.

Era o zi minunată. Eu voiam să zăbovesc, să privesc totul pe îndelete – bijuteriile coroanei, cămăruţa unde fuseseră închişi cei doi prinţişori condamnaţi la moarte –, însă Doug trecea în goană dintr-o încăpere în alta, ca şi când mâna o şarjă de cavalerie. Nu s-a oprit decât ca să se strâmbe la gardienii impasibili, cu căciuli înalte de blană neagră, sau ca să-l anunţe pe ghidul îngrozit că i-ar plăcea să împrumute câteva armuri pentru următorul lui film.

— Ia uite, Mary! a zis când am ajuns la Tower Green, unde domnea o tăcere lugubră. Aici şi-a decapitat Henric al VIII-lea toate cele şase soţii!

— De fapt, am spus eu după un moment de tăcere, n-a decapitat decât două, pe Anne Boleyn şi pe Catherine Howard. Celelalte patru au murit de moarte bună.

Să fi văzut ce privire mi-a aruncat Doug! Nu mai fusesem privită atât de dojenitor de când eram în şcoala primară! Şi-a ţuguiat buzele, privirea i s-a întunecat şi, într-un acces de furie aproape copilăresc, s-a întors pe călcâie şi a plecat.

— Mulţumesc, draga mea Fran, a spus Mary privind în urma lui. O informaţie foarte utilă. Numai că… ştiu şi eu… poate că, pe viitor, ar fi mai bine să nu-l contrazici pe Douglas. Doar ştii cum sunt bărbaţii, le place să ne spună ei nouă, femeilor, cum şi ce!

— Bine, Mary, dar, de când te ştiu eu, n-ai dat voie nici unui bărbat să-ţi spună cum şi ce.

— Nu-i chiar aşa, Fran… e… un pic altfel, te rog să mă înţelegi. Mary a ridicat din sprâncene cu o expresie atât de rugătoare, că n-am avut de ales, mi-am stăpânit mânia, am schiţat un zâmbet şi am dat din cap.

După asta, Mary a fugit să-l prindă din urmă pe Doug, însă eu am rămas pe loc, respirând adânc. Câtă meschinărie din partea acelui om! Cât de înfumurat şi ce putere avea asupra lui Mary! Un ignorant. Nu era prima oară că mă îngrozeam văzând cât de puţine ştia – de fapt, nu-l văzusem niciodată citind altceva decât reviste pentru fani. Dar ignoranţa nu era cel mai grav lucru, ci gelozia, căci era într-adevăr gelos pe mine, mi-am dat

seama, nu fără un sentiment de victorie. Idiotul era gelos pe mine, pe prietenia mea cu Mary.

Apoi, mâhnirea s-a lăsat peste mine asemenea unui şal vechi, îngreunat de mucegaiul adunat în el. Dacă voiam să rămân bună prietenă cu Mary trebuia să mă obişnuiesc cu geloziile lui Doug, să-i gâdil şi să-i menajez orgoliul, să-i înghit insultele şi să trec peste accesele lui de furie.

Iar asta nu eram dispusă să fac. De când eram cu Fred, învăţasem că nu e nevoie, că există pe lumea asta şi bărbaţi care nu se tem de femei. Fred nu doar că mă învăţase să gândesc aşa, ci mă şi îndepărtase definitiv de alţi bărbaţi.

— Hai, domnişoară Ştie-Tot, m-a chemat Fred, privindu-mă înveselit, dar cu o oarecare crispare. Hai să-l domolim pe rege. Poate am să-l las să mă bată la skanderbeg, să fie şi el fericit.

— Eşti cel mai bun soţ din lume, i-am declarat în timp ce plecam braţ la braţ după Doug şi Mary. Te ador.

— Şi eu pe tine, a zis Fred, s-a aplecat şi m-a sărutat pe obraz.

Cu greu m-am abţinut să nu râd când Doug, văzându-ne, a înşfăcat-o pe Mary de talie şi a îmbrăţişat-o cu atâta pasiune, că ghidul şi gărzile erau să leşine de admiraţie.

— Sfinte Sisoe, Douglas! Ce te-a apucat? a întrebat Mary îmbujorată, abia trăgându-şi respiraţia, dar râzând.

Fred şi cu mine ne-am uitat unul la altul, dar n-am scos o vorbă.

Dimineaţa petrecerii câmpeneşti. Era o zi superbă, cu soare, şi toţi patru eram îmbrăcaţi cu ce aveam mai elegant. Mary purta o minunată rochie de organza albastru închis şi o pălărie cu boruri mari. Şi eu arătam la fel de bine într-o rochie de in brodată, cu panglici de mătase. Amândouă ne puseserăm mănuşi albe, lungi până la cot, şi ne hlizeam privindu-ne în oglinda din camera mea.

— Cine-ar fi zis, Fran, că eu, micuţa Gladys Smith din Toronto, am să fiu gătită aşa, la fel de aranjată ca regina însăşi?

— Nici mie nu-mi vine să cred. Ce departe am ajuns! În clipa aceea, când Mary mi-a zâmbit, mai că-mi venea să spun că între noi totul era la fel ca înainte.

Dar atunci am auzit pe cineva dregându-şi vocea şi am dat drumul mâinii

lui Mary, parcă mă frigea. M-am întors şi i-am văzut pe Doug şi pe Fred, impozanţi în fracuri şi cu jobene, deşi n-am putut să nu remarc că Fred arăta mult mai bine; cozile fracului îi accentuau silueta înaltă şi subțire, în timp ce Doug, la drept vorbind, părea cam îndesat.

— Nu-i aşa că suntem norocoase? am întrebat-o pe Mary. Să fim însoțite de cei mai bine bărbați din Anglia?

Fred a pocnit din călcâie şi a făcut o plecăciune exagerată, Doug în schimb a părut a lua de bune cele spuse de mine, pentru că mi-a adresat primul zâmbet aprobator de până atunci şi mi-a mulţumit sincer.

Afară, ne-am urcat în două maşini, ambele cu capota strânsă.

— Credeți că suntem în siguranță? l-am întrebat pe unul dintre polițiştii care mergeau cu noi.

— Nu vă faceți griji, a răspuns dezinvolt însoțitorul lui Mary şi Doug, actorul George Grossmith Jr. E o petrecere civilizată. Şi noi suntem oameni civilizați. După dumneavoastră, domnule Pickford.

Mary, Fred şi cu mine am rămas cu gura căscată. Doug a încremenit, dar a zâmbit îngăduitor când Grossmith, dându-şi seama de gafa făcută, şi-a cerut scuze bolborosind.

— Nu-i nimic, bătrâne. Sunt flatat dacă lumea mă cunoaşte drept bărbatul care a escortat-o pe Mary Pickford în Anglia.

În acel moment am simțit o fărâmă de admirație şi de afecțiune pentru Doug. Cel puțin, nu era ca Owen Moore. De câte ori nu fusesem de față când, numit în acelaşi fel, Owen răspunsese cu pumni şi amenințări?

M-am aşezat împreună cu Fred în maşina noastră fără însoțitor – „S-ar zice că viețile noastre nu valorează la fel de mult“, mi-a şoptit Fred când l-am prins de mână şi am râs pe furiş – şi am pornit cu toții pe străzile surprinzător de tăcute. M-am destins.

— Domnul Grossmith avea dreptate, am spus uşurată. Însă chiar atunci convoiul a dat colțul şi s-a apropiat de locul unde avea loc petrecerea.

Eu am înlemnit, iar Fred nu şi-a putut stăpâni o exclamație. În fața noastră era o mare de oameni, un vârtej ar fi o descriere mai potrivită. De cum au dat cu ochii de Doug şi Mary, s-au pus pe strigat cât îi țineau plămânii. Era mult mai rău decât la Gara Waterloo. Când mulțimea s-a apropiat şi mai multe mâini au apucat-o pe Mary şi pur şi simplu au tras-o

din maşină, am ţipat şi l-am auzit pe Grossmith bolborosind îngrozit:

— Dă drumul doamnei, n-auzi?

Din fericire, Doug a avut prezenţa de spirit să-şi prindă soţia de după mijloc şi nu i-a mai dat drumul. Fred a sărit imediat din maşină şi l-a ajutat pe Doug să coboare clătinându-se, ţinând-o pe Mary în braţe. Aceasta era absolut îngrozită, albă ca hârtia, cu ochii holbaţi şi cu o gură strâmbă, din care nu ieşea nici un sunet, doar o răsuflare hârâită.

— Mary! M-am repezit după Fred şi m-am uitat – din nou cu admiraţie – cum Doug, în ciuda staturii lui mici, izbutea să se ţină pe picioare purtând-o pe Mary pe umeri. Cei patru poliţişti rămăseseră cu gura căscată, privind mulţimea, aşa că m-am repezit şi m-am agăţat de fusta lui Mary, în timp ce Fred, aducându-şi aminte de vremea când juca fotbal american, mergea în faţă, croind drum pentru noi toţi.

Nu mai auzisem niciodată un astfel de sunet, amestec de ţipete ascuţite şi strigăte isterice. Oamenii aveau lacrimi în ochi, mărturie a veneraţiei şi adorării. La un moment dat, privirea mi s-a întâlnit cu a lui Mary şi mi-am dat seama la ce se gândea: la seara când ne furişaserăm în sală pentru a urmări *Săraca fetiţă bogată* şi când văzuserăm ce efect avea Mary asupra mulţimii. Ne speriaserăm atunci, dar, spre deosebire de cu ce se întâmpla acum, aceea fusese ca o bălăceală în piscina copiilor în comparaţie cu un plonjon disperat într-un ocean de… mă rog, „admiratori“ nu era chiar cuvântul potrivit. Cu ce cuvânt i-aş putea numi pe aceşti oameni care plângeau şi râdeau isteric, care aveau o *nevoie* disperată de Mary şi Doug, care aveau nevoie să-şi proiecteze fiecare vis şi speranţă asupra celor doi, care le zâmbeau de pe ecran până şi în cele mai negre zile ale războiului, în definitiv abia sfârşit?

Nu era de mirare că aceşti supravieţuitori ai războiului aveau nevoie de soare, după atâta întuneric; împreună, Mary şi Doug adunau laolaltă destulă energie şi lumină cât să aprindă nenumărate stele. Chiar şi eu îmi dădeam seama că, oricât te-ar fi impresionat separat, împreună străluceau cu mult mai multă putere; doi omuleţi care înfloreau în lumina reflectoarelor, prindeau rădăcini, creşteau înalţi şi semeţi şi păreau să-i hrănească până şi pe cei mai înfometaţi de afecţiune, de voie-bună, de distracţie, de ceva bun în vieţile lor pustiite de suferinţă şi de pierderea celor dragi.

Dar cum să suporţi dogoarea unui soare arzător? Aceasta era dilema mea personală acum, când mă agăţam de rochia deja ruptă a lui Mary, când, numai cu câteva minute în urmă, ne admiram toaletele în faţa oglinzii? Doug mergea clătinându-se cu Mary pe umeri şi, până la urmă, s-a împiedicat şi a căzut într-un cort plin cu borcane de gemuri şi dulcețuri, expuse acolo pentru a fi vândute. S-a auzit o bufnitură, un trosnet, şi m-am trezit plină de zeamă lipicioasă pe faţă şi pe mâini.

În cele din urmă, Fred a găsit un cort gol, în care Doug, gemând şi gâfâind, a lăsat-o jos, fără menajamente, pe micuţa lui soţie îngrozită. Au mai venit şi alţi poliţişti şi au înconjurat cortul; în ciuda ţipetelor frenetice, nimeni n-a trecut dincolo de ei. Am reuşit să ne tragem sufletul. Doug şi-a şters sudoarea de pe frunte; fracul lui nu mai avea cozi – în locul lor rămăseseră doar nişte zdrenţe. Amândoi bărbaţii îşi pierduseră jobenele. George Grossmith Jr. stătea ghemuit într-un colţ, năucit, şi repeta întruna:

— Mă jur că n-am mai văzut aşa ceva în viaţa mea!

Mary era murdară, năclăită, părul ciufulit îi arăta ca un halou auriu, rochia îi era ruptă, mânjită de gem. Eu îmi pierdusem mănuşile, pantofii mei noi de satin erau plini de suc de căpşuni, stricaţi iremediabil.

— Are cineva pâine prăjită? Cred că am găsit gemul, a zis Doug examinându-şi cătrănit haina.

Am izbucnit în râs fără voia mea, Mary şi Fred mi-au urmat exemplul, aşa că, în scurtă vreme, râdeam toţi patru ca nebunii, iar Grossmith ne privea alarmat prin monoclu.

— Şi acum ce facem? am întrebat după ce obosisem de atâta râs, dar continuam să fim prizonieri în cort, şi din ziua aceea minunată nu se mai alesese nimic; eram răguşită, mi se uscase gâtul – ce n-aş fi dat pentru un pahar mare de limonadă.

Fred s-a prăbuşit pe un scaun pliant şi şi-a întins picioarele lungi.

Mary şi Doug s-au uitat unul la altul.

— Mă gândesc, a spus Mary cu glas şovăitor, căutând din ochi încuviinţarea lui Doug, mă gândesc să plecăm altundeva o vreme. În Germania, poate? Sau în Olanda? Unde am fi mai liniştiţi?

— Dacă vrei tu, Tupper, a răspuns Doug după ce el şi Mary s-au privit în ochi, parcă încercând să-şi ghicească gândurile. Tu ai fost cât pe ce să fii

ruptă în două. Facem cum spui tu.

Mi s-a părut totuşi că zăresc o umbră de dezamăgire în ochii lui.

În Olanda a fost frumos, în Germania şi mai şi. În fine, eram mulţumită: *aşa* îmi închipuisem că trebuie să fie luna de miere. Făceam plimbări cu maşina şi mâncam pe iarbă, în locuri însorite. Eram doar noi patru, nimeni altcineva. În timpul războiului, Germania interzisese difuzarea filmelor făcute de Aliați, aşa că puțini ştiau cine sunt Mary şi Doug. Nemaiavând alți spectatori în afară de noi, Doug era alt om, mai liniştit, mai echilibrat, fără accese de mânie sau nerăbdare. El şi Fred petreceau mult timp împreună, discutând despre cascadoriile lui Doug, comparându-le cu performanțele sportive ale lui Fred. Şi-au descoperit pasiunea comună pentru Vestul Sălbatic şi admirația pentru cei câțiva cowboy autentici care încă mai bântuiau pe lângă Los Angeles. De multe ori, după-amiaza, făceam plimbări călare. Fred şi Doug se luau la întrecere să vadă al cui cal sare mai sus.

Mi-am muşcat limba în atâtea rânduri, că era s-o pierd, ori de câte ori Doug juca rolul de ghid şi făcea nenumărate greşeli. Chiar şi când ne-am oprit la Koblenz, de care bineînțeles că îmi aminteam, după călătoria ireală făcută acolo la sfârşitul războiului, m-am abținut să le arăt locurile cunoscute. Nici n-am pomenit de cele trăite pe front; Fred şi cu mine hotărâserăm pe tăcute să nu deschidem subiectul cât timp eram în Germania. Ne era teamă să nu stârnim gelozia lui Doug şi, lezându-i amorul propriu, să risipim pacea fragilă care se aşternuse între noi. Îmi dădusem toată osteneala să-i asigur pe Doug şi pe Mary, în nenumărate rânduri, că implicarea lor în turneele de promovare a obligațiunilor de război fusese la fel de importantă ca a mea şi a lui Fred. Poate chiar mai importantă.

Cu toate că nu eram convinsă de ceea ce spuneam, dacă e să fiu cinstită.

După ce am ajuns la micul han unde trăsesem în Koblenz, Mary a primit un mesaj de la comandantul forțelor americane de ocupație, prin care ne invita la un bal în onoarea noastră. Desigur, Mary a acceptat şi am hotărât să ne petrecem dimineața destinzându-ne la un picnic.

Stăteam întinsă pe o pătură, priveam Rinul – cumva mai îngust decât mi-l aminteam din noaptea aceea – şi eram mai fericită ca oricând. M-am uitat la Mary şi am văzut-o din nou pe prietena mea de altădată, nu pe regina neîncoronată a lumii; era liniştită, nu se machiase şi fața îi era netedă,

deschisă şi proaspătă, pielea îi strălucea. Recunosc, prezența lui Doug avea un efect puternic asupra lui Mary: O transforma într-o femeie cu vino-ncoace, cu totul diferită de imaginea pe care şi-o crease în ochii publicului.

M-am sprijinit de genunchii lui Fred şi am închis ochii. Eram total relaxată în tăcerea aceea bucolică şi mă simțeam mulțumită ştiind că ne mai aşteptau încă multe zile la fel. Cu mulți ani în urmă, Mary şi cu mine plănuiserăm să călătorim prin Europa împreună şi iată că visul nostru se împlinea: zile de preumblări cu ghiduri turistice în mână, picnicuri cu coşuri pline de mâncăruri exotice… În ziua aceea, bucătarul hotelului ne pregătise sendvişuri cu Braunschweiger, care semăna la gust cu lebărvust, dar nici unul nu-mi plăcea în mod deosebit. De gustat, am gustat însă. Am oftat adânc, parcă în numele tuturor –, era o zi perfectă, ce cusur i-ai fi putut găsi?

Pe neaşteptate, Mary a plescăit scârbită din buze şi a sărit în sus, răsturnând o sticlă de limonadă.

— Nu mai suport! Douglas, tu ce zici?

— Poftim? Doug, care stătea întins pe spate, cu fața bronzată întoarsă spre soare, a deschis un ochi.

— Liniştea! Nu ne cunoaşte nimeni aici! Şi nu ştiu ce crezi tu, dar eu n-am muncit pe brânci ca să-mi petrec viața neştiută de nimeni!

— Aşa e! a strigat Doug sărind în picioare. Ai dreptate, Tupper! Nici eu nu mai suport liniştea asta. Nu văd pe unul măcar să întoarcă capul după mine aici. Hai să mergem undeva unde ne ştie lumea.

— Vorbeşti serios? l-am întrebat dezlipindu-mă de Fred, care doar a ridicat o sprânceană, fără să scoată o vorbă. Mary, tu vorbeşti serios?

— Mai serios nici că se poate. Hai să mergem la bal diseară şi pe urmă, Douglas, ce-ar fi să plecăm în Italia? Acolo au rulat filmele noastre în timpul războiului.

— S-a făcut. Mă ocup eu de toate. Ai fi zis că Doug era gata să se pună numaidecât pe treabă, uitând că Fred şi cu mine eram prin apropiere şi îl priveam cu gura căscată.

M-am uitat la Fred şi el la mine, după care mi-am dres vocea ca să-i atrag atenția lui Mary.

— În cazul ăsta, nu cred că o să vă însoțim, am spus, neştiind cum va

reacţiona Mary şi nici cum aş fi vrut s-o văd reacţionând. Dacă nu i-ar fi păsat că ne despărţeam de ei, aş fi fost distrusă. Dacă i-ar fi păsat, m-aş fi simţit vinovată.

— Foarte bine, Fran, a răspuns Mary fără să şovăie. Înţeleg. Sunteţi aici de mai multă vreme, noi am venit mai târziu. Şi, desigur, voi nu sunteţi obişnuiţi să vi se dea atâta atenţie cum ni se dă nouă.

Când am pătruns înţelesul vorbelor ei mi s-a părut că însăşi lumina soarelui a pălit.

— Sigur, nu suntem, a spus Fred zâmbind în colţul gurii. În timp ce Doug şi Mary s-au apucat să facă planuri, binedispuşi, mi-am dat seama, după cum se crispase, că Fred era mânios.

— Ei, o să ne fie dor de voi, dragilor, a ciripit Doug, incredibil de fericit, aproape în extaz, şi a adăugat, bătându-l pe Fred pe spate. Dar o să ne revedem la Hollywood! Vreau să-mi povesteşti cum ai câştigat la săritura în înălţime, să mă înveţi şi pe mine.

— Şi, bineînţeles, Fran, o să reluăm lucrul mai devreme decât ne-am dori, mi-a zâmbit Mary. Mi-a plăcut mult ideea ta, cu italianca… cred că ar trebui să fie primul film pe care să-l facem de îndată ce ne întoarcem.

Sigur, eram bucuroasă că lui Mary îi plăcuse ideea mea; era o propunere curajoasă, iar în ceea ce o privea, un gen de rol cu totul nou. Poate aveam să-i găsesc un rol şi lui Fred. Mary ar fi vrut să-l şi regizez – o perspectivă năucitoare. Una era să regizez un film de două bobine pentru Hearst, şi cu totul altceva s-o regizez pe Mary Pickford.

— Nimic nu mi-ar plăcea mai mult decât să regizeze o femeie, mai ales dacă e vorba de cea mai bună prietenă a mea, declarase Mary, şi eu fusesem încântată.

Şi totuşi, oricât aş fi încercat, de data asta sufeream. Chiar dacă propunerea de a ne despărţi ne aparţinea mie şi lui Fred, Mary şi Doug s-ar fi cuvenit să protesteze. Cât de cât. Mary cea de altădată ar fi protestat, Mary cea pe care credeam că o cunosc şi pe care o îndrăgeam.

Am deschis o carte, fiindcă în clipa aceea nu-mi doream să-i văd figura. Nu voiam să văd că Fetissa uitase deja de mine. Drept care m-am încăpăţânat să dau pagină după pagină.

Însă, în locul cuvintelor scrise, vedeam doar o ceaţă.

În după-amiaza aceea, Fred şi cu mine ne-am hotărât să rămânem la hotel, în timp ce Mary şi Doug s-au dus la cumpărături. Ne-am petrecut timpul în pat, fericiți. Eu eram vrăjită, îmbătată de formele de-acum cunoscute ale trupului lui Fred: muşchii zdraveni, puternici, oasele lungi, stomacul plat, tare ca o scândură de călcat. Iar el nu se mai sătura să-mi atingă trupul moale, unduios, parcă ar fi vrut să țină minte fiecare rotunjime.

Iar noaptea, cu toate că ne culcam fiecare pe perna lui, Fred ajungea invariabil cu capul pe perna mea, ca şi cum nici în visele lui nu suporta să fie despărțit de mine.

— Fereşte-te să-l pui de Doug în umbră diseară, l-am prevenit când, cam fără tragere de inimă, ne-am apucat să ne îmbrăcăm pentru bal. Ştiu că n-o faci cu intenție, dar tu eşti aşa de… de…

— Înalt? a continuat Fred, aruncându-şi cu apă pe față. S-a frecat energic cu prosopul de mâini şi părul i-a căzut în ochi, dându-i un aer de băiețel, care îmi topea inima.

— Da, aşa e. Dar înțelegi ce vreau să spun. Am început să-mi perii părul, ştiind foarte bine cât de mult îi plăcea lui Fred să mă privească; era în stare să stea ore în şir pe marginea patului, uitându-se cum îmi trec peria peste cosițele negre şi îi arunc ocheade seducătoare privindu-l în oglindă.

A oftat văzând că iau peria, dar disciplina lui de sportiv şi de preot şi-a spus cuvântul. S-a întors cu spatele şi s-a apucat să-şi caute smochingul.

— Să ştii că-mi pare bine că pleacă, a spus, risipind atmosfera sumbră care domnea de dimineață. Îmi pare bine că nu mai trebuie să ne prefacem. Nu ştiu cum ai rezistat atâția ani.

— Cum adică? m-am întors spre el, lăsând peria deoparte.

— Le-ai gâdilat amorul propriu, ai stat câțiva paşi mai în spate, n-ai ieşit niciodată la rampă. Ştiu că Mary e cea mai bună prietenă a ta, dar nu sunteți pe picior de egalitate. Şi ar trebui să fiți. Eşti mai inteligentă, uimitor de talentată, eşti respectată pentru ceea ce faci. Cinstit să fiu, nu prea cred că Mary îşi dă seama.

— Aici te înşeli, i-am întors vorba grăbită, nu cumva suspiciunile mele, înăbuşite de multă vreme, să iasă la suprafață odată cu vorbele. Mary mă respectă. Mai mult decât pe oricare alt scenarist. Sunt egala ei. Vrea să-i

regizez următorul film, Fred. N-a mai acceptat niciodată ca o femeie să-i fie regizor.

— Ai citit articolul ăsta? m-a întrebat Fred, deschizând o valiză şi scoţând un ziar englezesc. L-am cumpărat la Londra, înainte să plecăm. Mi-a întins ziarul, arătându-mi articolul de pe prima pagină, sub un titlu scris cu litere de-o şchioapă: DOUG ŞI MARY, EXTAZIAȚI DE PRIMIREA FĂCUTĂ!

Am citit pe diagonală articolul, scris cam la o săptămână după ce sosiserăm la Londra, într-un stil tras de păr, excesiv de înflorat. La un moment dat, am dat peste o frază care mi-a părut a fi tipărită cu litere mai negre şi mai groase decât restul textului: „Da“, a spus Miss Pickford, „călătorim împreună cu scenarista mea, aşa că am adus o părticică de Hollywood cu noi“.

— Pe tine nici nu te-a pomenit, am spus dându-i înapoi ziarul lui Fred, fiindcă nu mai voiam să citesc.

— Pe tine nu te-a pomenit, Frances! Nu pe nume, în orice caz. „Scenarista mea.“ Parcă i-ai aparţine. Parcă ai fi opera ei şi atât.

— Într-un fel aşa este, să ştii. M-am întors înspre oglindă şi m-am apucat iar să-mi perii părul, ca şi cum mi-aş fi putut descâlci sentimentele odată cu şuviţele de păr. Nu ştiam dacă aş reuşi să-l fac pe Fred să înţeleagă cum stăteau lucrurile în acei primi ani. El mă cunoscuse după ce devenisem cel mai apreciat scenarist de la Hollywood. Nu avea habar cât de nesigură pe mine eram când o întâlnisem pe Mary, câtă nevoie aveam de cineva care să-mi spună ce să fac. Dacă n-ar fi fost Mary, n-aş fi făcut carieră. A fost prima care m-a susţinut, mi-a deschis uşa. M-a ajutat să-mi găsesc drumul.

— Nu ține, Frances. Eşti aşa de inteligentă, de talentată! Ți-ai fi găsit oricum calea, singură.

— Posibil. Însă femeile ca Mary şi Lois Weber, ca Adela şi Elsie mi-au făcut viaţa mai uşoară. Îi datorez totul lui Mary, Fred. Şi ştiu că însemn pentru ea mai mult decât scrie în articolul ăla. Ştiu că nu sunt doar scenarista ei. Trebuie să înţelegi. Abia s-a căsătorit. Conduce propriul ei studio. Încă nu s-a obişnuit cu această notorietate, dacă pot să-i spun aşa. Doamne, cine s-ar fi obişnuit? Nimeni n-a mai avut parte de aşa ceva, ştii prea bine. Nici măcar Teddy Roosevelt. Am continuat să-mi perii părul cu

obstinație, apoi am pus peria deoparte şi m-am aplecat în față până când părul des şi negru mi-a căzut peste ochi şi n-am mai văzut nimic – nici privirea lui Fred ațintită asupra mea, plină de îndoială.

Am dat capul pe spate şi m-am privit în oglindă. Părul meu negru era ca un nimb întunecat, încâlcit, ochii albaştri – mari şi strălucitori. Eram la fel de exotică şi de ispititoare ca Theda Bara sau Nita Naldi; a fost prima oară când m-am întrebat de ce îmi era teamă să apar în fața camerei de filmat. Poate că aş fi ajuns la acelaşi statut de zeiță pe care îl avea Mary.

Dar aş fi fost şi rivala ei. Văzusem cum se ține Mary departe de celelalte actrițe, chiar şi de surorile Gish, cele mai vechi prietene ale ei. Iar eu, poate că din dorința de a nu-i pierde prietenia, rămăsesem în spatele camerei cu încuviințarea ei, fiindcă îi era mai la îndemână să mă vadă acolo?

Părul mi s-a aranjat singur, căzându-mi domolit pe umeri. Am scuturat din cap.

Nu, cariera pe care mi-o doream era asta. Un scenarist avea o slujbă atâta timp cât putea ține creionul în mână şi îl ducea mintea. Pe când o actriță, chiar şi una ca Mary, avea o viață artistică scurtă. La Hollywood, văzusem deja actrițe ridicându-se asemenea unei comete, doar ca să se prăbuşească apoi şi să fie uitate. Gypsy Abbott. Maude Fealy. Şi poate cel mai tragic caz, Florence Lawrence, prima „Fetiță“ de la Biograph, al cărei titlu fusese uzurpat de Mary. Nimeni nu mai ştia ce se alesese de Florence. Cam în fiecare an umbla zvonul că murise, dar nimănui nu-i păsa cu adevărat. Şi totuşi, la un moment dat, ea, şi nu Mary Pickford, fusese cea mai cunoscută actriță de cinema din lume.

M-am dat cu cremă pe față, m-am rujat discret – lui Fred nu-i plăcea excesul de fard, dar nici eu nu aveam de gând să renunț cu totul să mă machiez. Îmi plăcea roşul pe buze, şi pe obraji, pudra şi un pic de rimel. La Hollywood era aproape o obligație de serviciu să te machiezi.

— Ce avem noi în comun, eu şi Mary, e un lucru rar, Fred. Tu nu ştii prin ce-am trecut noi la studiouri; cum am fost privite de sus, date la o parte, cum se rugau bărbații să dăm greş. Mai ales Mary. Eu am fost mai norocoasă. Cei mai mulți scenarişti sunt femei, aşa că au nevoie de noi. Dar o actriță care îndrăzneşte să le spună bărbaților ce să facă? Asta-i cu totul altceva, şi la aşa ceva a trebuit să facă față Mary. Ne-am jurat că n-o să

lăsăm niciodată bărbaţii să ne despartă. Au încercat, o dată. Însă n-au izbutit.

— Şi acum?

— Îmi închipui că va fi altfel, acum că suntem amândouă căsătorite. Ce bine era… ce bine era dacă nu se mărita cu Doug. E urât din partea mea? l-am întrebat strâmbându-mă pe Fred, care se lupta cu cravata.

— Nu. Dar să ştii, mie îmi place Doug. Chiar îmi place. Da, sigur, e foarte orgolios. Dar am cunoscut o droaie de bărbaţi ca el, bărbaţi care simt nevoia să fie cei mai grozavi. Cu toţii vor să umple un gol, deşi un bărbat ca Doug… are tot ce-şi doreşte acum. Faimă, avere, pe Mary. Îmi plac filmele pe care le face. Sunt sănătoase, au multă acţiune, prospeţime. M-am gândit… mi-am zis că aş putea face şi eu aşa ceva. Fred s-a aşezat pe jos, la picioarele patului, şi m-a privit nesigur. Aştepta încuviinţarea mea, mi-am dat seama, şi nu mi-am putut stăpâni un mic zâmbet uimit, dar triumfător.

Am dat din cap ca să par că mă gândesc serios la propunerea lui, cu toate că, de când îl cunoscusem pe Fred, îmi băteam capul cum să găsesc o cale de a-l atrage spre film. Era un bărbat atât de chipeş. Era dezinvolt în faţa camerei, iar eu învăţasem să recunosc trăsăturile care dădeau bine pe o peliculă, şi el le avea din plin. Se plânsese de micul rol pe care îl jucase în filmul lui Hearst, dar se pare că o făcea de formă, ca şi cum ar fi fost convins că trebuie să se plângă fiindcă aşa se poartă un bărbat. Şi un fost pastor. Şi un sportiv de talie mondială.

A trebuit să recunosc totodată – cu inima tresărind, deşi nu m-aş fi aşteptat, când mi-a venit ideea – că am putea forma un cuplu hollywoodian, la fel ca Doug şi Mary. Era o idee foarte tentantă. Mai ales acum.

— M-am dat de ceasul morţii gândindu-mă cum să te aduc din nou în faţa camerei. În filmul cel nou, despre care am vorbit cu Mary… e un rol. Nu e principalul rol masculin, dar, totuşi, e un rol foarte bun.

— Ai complotat pe la spatele meu! a zâmbit Fred.

Cu ochii minţii, am văzut faţa lui frumoasă zâmbind pe ecran, pusă în valoare de o lumină bine plasată. Am fost aşa de încântată, că am bătut din palme.

— Păi şi tu ai făcut la fel!

— Într-adevăr. Cred că sunt în stare de câte ceva, poate cu Vestul

Sălbatic, ca William S. Hart, dar mai mult pentru băieţi. E un mod de a promova valorile vechi, care nu pier. Nu mai pot predica – din cauza iubitei mele soţioare, divorţată de două ori –, dar înţeleg acum că aş putea ajunge la minţile mult mai multor tineri în felul ăsta. În felul tău.

— În felul hollywoodian.

— Da, cu toate că nu-mi place cum sună.

— Abia aştept să-i fac propunerea lui Mary! Cred totuşi că am să aştept până ne întoarcem acasă. Sunt sigură că o să fie încântată. Sper.

— Dar Doug ce-o să zică?

M-am întors la oglindă şi mi-am mai pudrat o dată nasul cu puful. Nu, Douglas Fairbanks nu va fi încântat, în nici un caz. Dar pe Mary o cunoşteam bine. Nu încurca viaţa personală cu cariera. Nu avea să plece capul sau să se schimbe doar ca să-i facă pe plac bărbatului. Nici unui bărbat.

— Hai să mergem să dansăm, dragule. M-am ridicat, am făcut piruetă şi Fred mi-a sărutat mâna.

— Eşti ca o regină, a glumit el.

— E loc pentru mai multe. L-am luat pe frumosul meu soţ de braţ şi am plecat la bal. Iar acolo, spre surprinderea mea, am devenit regina balului. Căci cine era gazda, dacă nu chiar vechiul meu prieten, maiorul Brereton!

Chiar când Mary mă prezenta: „Şi, desigur, scenarista mea…“, maiorul Brereton m-a privit şi a exclamat:

— Locotenent Marion!

— Domnule maior… adică… *general*! L-am salutat regulamentar, cu ochii la steluţa care îi sclipea pe uniformă. Apoi am izbucnit amândoi în râs şi ne-am strâns mâinile. Părea că se bucură sincer că mă vede.

— Ce e, Fran? Cine este? Mary făcuse ochii mari de uimire, în timp ce Douglas avea un zâmbet cam crispat, deşi îşi păstrase magnetismul profesional.

— Cineva care mi-a spus odată că femeile nu au ce căuta pe front, am spus zâmbindu-i generalului.

— O afirmaţie pe care o susţin şi acum, a subliniat generalul Brereton, făcând o plecăciune. Totuşi, locotenentul aici de faţă a fost printre cei mai bravi soldaţi pe care mi-a fost dat să-i văd vreodată şi, cu toate că nu mi-a

făcut chiar plăcere s-o escortez dincolo de Rin, trebuie să recunosc că nici o corvoadă n-a fost. N-a avut nevoie de o atenție specială. Ba chiar, din câte țin minte, a refuzat orice ajutor. Şi pe-aici v-am văzut cu toții filmul, *Femeile americane pe front*. A fost edificator. A dat scurt din cap şi am înțeles că mai multe laude nu voi căpăta. Dar, cel puțin, mă lăudase.

Brusc, mi-am dat seama că sunt îmbrăcată cu o rochie de bal lucioasă, cu decolteu adânc, şi nu cu o uniformă mânjită de noroi. Totuşi, în ochii generalului Brereton se citea limpede respectul, la fel ca în cei ai lui Fred, şi, în mod neaşteptat, ai lui Mary. Ea nu-şi închipuise niciodată că aş putea ieşi din umbra ei; nu avusese ocazia să mă vadă făcând ceva singură. Am fost mişcată: Mary se putea bucura sincer pentru mine.

— Suntem aşa de mândri de Fran! a izbucnit Mary şi, dintr-odată, seara a fost perfectă, compensând dezamăgirea de dimineață.

— Miss Pickford, îmi dați voie să deschid balul împreună cu dumneavoastră?

Generalul îşi amintise ce obligații protocolare îi reveneau. Mary era oaspetele de onoare şi eticheta cerea ca ei doi să danseze primii.

Mary s-a ridicat, zâmbind încântată, însă Doug s-a ridicat şi el şi a apucat-o de braț. Mie mi s-a tăiat respirația şi eram gata să sar în ajutorul prietenei mele, însă Doug n-a mers mai departe; n-a tras-o înapoi şi nici n-a strâns-o prea tare.

Zâmbind strâmb, a spus încet, dar îndeajuns de tare, cât să audă toți cei din jur:

— Mi-ai promis, draga mea Tupper. Mai ții minte? Mi-ai promis că n-ai să mai dansezi cu nici un alt bărbat. Doar cu mine.

Cu greu m-am stăpânit să nu-i atrag atenția lui Doug că era doar o chestiune de protocol, formală, şi nimic mai mult. Aşa se făcea. Doar nu se aştepta ca Mary, o celebritate invitată la atâtea evenimente, să nu danseze cu nimeni în afară de el?

Mary s-a schimbat la față, a ridicat privirea spre Doug şi, înțelegând, s-a înduioşat şi i-a vorbit blând, aproape ca o mamă unui copil capricios:

— Desigur, Douglas. Bineînțeles că-mi aduc aminte. Nu ştiu unde mi-a fost capul. Îmi cer scuze, domnule general, dar, după cum vedeți, i-am făcut o promisiune soțului meu.

Şi cu acestea, Mary s-a aşezat la loc, iar generalul Brereton a rămas în picioare, într-o postură ridicolă.

Doar preț de o clipă, însă. A dat din cap politicos către Mary, după care s-a întors spre mine şi a făcut o plecăciune. Încântată, m-am apropiat de el. Şi i-am zâmbit chipeşului meu soț, care mă privea cu mândrie, când orchestra a început să cânte şi generalul s-a apucat să mă învârtească, în acordurile unui vals tradițional. I-am zâmbit şi lui Mary. Şi am dat înțelegătoare din cap când mi-a răspuns cu o mică strâmbătură şi o uşoară ridicare din umeri.

Dar asta nu însemna că nu m-am bucurat de lumina care cădea asupra mea cu o strălucire orbitoare, neaşteptată, dar mai mult decât binevenită.

CAPITOLUL 13
MARY
Toamna lui 1920

Întorşi triumfători din luna de miere, s-au stabilit la Pickfair, fosta cabană de vânătoare a lui Douglas, aflată sus pe munte, în Beverly Hills; o transformaseră într-un castel în stil Tudor, demn de noua pereche regală: parter şi trei etaje, douăzeci şi cinci de camere, grajduri, terenuri de tenis. Au venit ca să domnească împreună peste Hollywood.

Dimineața, Mary se trezea într-un pat enorm, atât de mare, că, pe lângă ea, ar fi încăput în el mama ei, Lottie şi Jack, împreună cu toate costumele şi recuzita personală. Un pat mare cât cea mai mare cameră în care locuiseră cu toții când mergeau în turnee. Un pat pe măsura viitorului lor.

Şi Douglas era acolo, alături de ea, îmbrăcat întotdeauna în pijamale din cea mai fină țesătură de in. Se dădeau jos din pat şi Douglas se apuca de obişnuitele exerciții, sărituri, rotații în aer, abdomene şi tumbe, după care făcea jogging în jurul casei. Ca să se îmbrace, se duceau în camere separate; dulapurile lui Mary erau pline de cele mai fine haine: taioare sobre, dar luxoase, delicate rochii de cocteil, rochii de seară din şifon sau brodate cu mărgele, toate o idee mai sofisticate decât cele pe care Papa Zukor le-ar fi ales pentru ea. Acum era doamna Douglas Fairbanks şi se îmbrăca în consecință.

Dacă mergea la studio, alegea invariabil un taior; şi aşa era destul de stânjenitor să participe la întrunirile de afaceri, între două filmări, în costum de fetiță. În felul ăsta, cel puțin când sosea, lumea o vedea drept cine era cu adevărat: directoarea unui mare studio de la Hollywood.

În dulapurile lui Douglas erau îndesate cincizeci de perechi de pantofi lucrați manual, cămăşi fine de in şi mătase, costume şi smochinguri de

comandă, dar şi salopete, cămăşi şi pantaloni de flanel pentru activităţile lui sportive – golf, tenis, polo, canotaj şi călărie. Însă de obicei purta costum când i se alătura soţiei lui în camera unde luau micul dejun, cu pereţii vopsiţi într-un crem liniştitor. De cele mai multe ori luau micul dejun singuri, chiar dacă aveau musafiri care rămâneau peste noapte. Musafirii puteau dormi până la prânz, însă Douglas şi Mary trebuiau să fie la studio cel târziu la ora şapte.

După ce luau amândoi un mic dejun frugal – Douglas avea tendinţă de îngrăşare, în ciuda regimului drastic de exerciţii fizice, în timp ce Mary, fireşte, trebuia să fie subţire ca o fetiţă pe ecran –, urcau în maşina care îi aştepta la scară, o limuzină Hudson 1920, condusă de un şofer în livrea. Mary stătea dreaptă şi respira aerul parfumat, plimbându-şi privirea peste regatul cu grădini, grajduri şi piscină personală – prima din Los Angeles, unul dintre multele cadouri pe care i le făcuse Douglas. Pe apă plutea o canoe, în care se lăsaseră deseori fotografiaţi de musafiri.

Coborând dealul pe şoseaua şerpuită, făceau de multe ori comentarii cu privire la câte o casă în curs de construcţie, deoarece tot mai mulţi dintre cei care lucrau în industria filmului îşi construiau locuinţe pe dealurile de la Hollywood. Cuiburi cocoţate pe pante, de la înălţimea cărora să-şi poată admira regatul personal. Însă nimeni nu urca mai sus de Pickfair; nimeni nu îndrăznea aşa ceva.

Dacă aveau puţin timp, Mary lua aparatul tubular care îi permitea să vorbească cu şoferul, aflat dincolo de o fereastră de sticlă, şi îi cerea să oprească la cocheta şi micuţa vilă de la poalele dealului, unde locuia Charlotte. Bineînţeles, Mary îşi închipuise că mama va sta cu ei la Pickfair, însă Douglas se opusese în modul cel mai categoric şi îi construise acesteia propria casă, mai jos de a lor.

Mary bătea la uşă, care era întotdeauna deschisă de mama ei. Cu ce se ocupau cele două slujnice toată ziua, Mary nu-şi putea închipui, de vreme ce Charlotte se încăpăţâna să facă totul singură. Mary o săruta pe obraz şi îi spunea bună ziua nepoatei, micuţa Gwynnie, dacă era şi ea trează – Doamne, fetiţa era leit mama ei, biata de ea! –, apoi o invita pe mama ei la cină, dacă Douglas era de acord în ziua aceea; dacă nu, îi promitea că vor lua prânzul împreună în weekend.

Nu că n-ar fi fost *înțelegător*, se corecta singură. Douglas o iubea pe mama ei. Dar uneori pur şi simplu nu aveau suficient spaţiu. Pe deasupra, mama nu se simțea mereu în largul ei în compania unor oaspeți mai rafinați, recunoscuse Mary după ce îi atrăsese Douglas atenția.

După acest ritual matinal, Mary urca în maşină – Douglas o aştepta citind cel mai recent număr al revistei admiratorilor – şi plecau la studio, trecând pe lângă Hotelul Hollywood, pe lângă şiruri de căsuțe frumos aranjate, livezi de portocali, apoi o luau pe Sunset Boulevard, despărțit în două de aleea ecvestră. Treceau pe lângă studiouri, unele sortite uitării de cum fusese bătut ultimul cui – erau deja prea multe pe piață –, altele înfloritoare, cum erau Famous Players-Lasky şi azilul de nebuni al lui Mack Sennett.

Apoi intrau pe poarta studioului *lor*, Pickford Fairbanks Studio, după cum scria pe firmă, şi Mary nu trecea niciodată pe sub arcada porții fără să zâmbească discret, mulțumită, înainte de a-şi lua ținuta demnă pe care se cuvenea s-o aibă. La fel făcea şi Douglas, şi amândoi se priveau cu ochi mari, ținându-se de mână, satisfăcuți.

În cele din urmă, intrau în regatul lor.

Optsprezece acri la intersecția bulevardelor Santa Monica şi Formosa. Fostele studiouri Hampton. Când a fost constituit, United Artists nu avea platou de filmare propriu. Birourile administrative se aflau la New York, unde se găseau de altfel birourile tuturor studiourilor. Charlie îşi construise propriul studio doar cu un an sau doi în urmă, când semnase contractul cu First National (alt studio fără platou de filmare).

Uneori, de fapt chiar foarte des, Mary stătea trează noaptea şi revedea registrele în gând. Fiecare partener trebuia să vină cu banii pentru filmele proprii (şi cu platoul de filmare). United Artists era proprietate privată; nu avea capital, nici investitori, nici bancheri, ceea ce se şi dorise, ca să nu existe contabili de părerea cărora să țină seama. Puteau reface un film dacă nu le plăcea, puteau face tot ce credeau de cuviință, nu ce le dicta altcineva. Din pricina asta, studioul era subfinanțat, lucru riscant, fiindcă pluteau în incertitudine de la un film la altul; de asemenea, United Artists, spre deosebire de celelalte studiouri mari, nu avea propriul lanț de săli de cinema pentru difuzarea filmelor. Din biroul lui de la New York, directorul executiv Hiram Abrams hotărâse că vor închiria săli şi îi convinsese pe proprietari să

plătească banii în avans, doar promiţându-le că le va da următorul film cu Mary Pickford sau Douglas Fairbanks, ceea ce era de ajuns, bineînţeles. Totuşi, spre deosebire de studiouri precum Famous Players, United Artists nu avea în portofoliu filme pentru un an întreg, un catalog cu care agenţii de vânzări să poată merge şi face reclamă. Să conduci o afacere şi să faci filme însemna s-o iei mai încet. Mary credea că ea şi Douglas puteau scoate două, cel mult trei filme pe an fiecare. Chaplin şi Griffith scoteau chiar mai puţin.

Cu toate astea, merita să te dai de ceasul morţii pentru fiecare bănuţ, fiecare costum şi accesoriu. Pentru că erau liberi, nu dădeau socoteală nimănui. Erau DougşiMary.

Se îndreptau spre cabinele sau birourile lor trimiţându-şi bezele până în ultimul moment. Apoi se machiau, îşi puneau costumele, revedeau programul filmărilor din ziua aceea, semnau cecurile şi formularele. Apoi filmau toată dimineaţa în bătaia reflectoarelor. Făceau pauză la prânz, când mâncau în bungaloul unuia dintre ei, de obicei fără să-şi scoată costumele, şi când, mai mereu, un fotograf venea să imortalizeze drăgălăşenia Micuţei Mary cea cu şorţuleţ, stând faţă în faţă cu Douglas, seducător în costumaţia lui de pirat. Uneori li se alătura şi Charlie, în costumul lui de vagabond, pe care îl îmbrăca chiar dacă nu filma. Făceau totul pentru publicitate. Pentru studio.

După aceea, filmau din nou, adesea până seara târziu. Uneori, Mary era aşa de obosită, că nu se mai schimba, ci se ducea acasă în costumul de la filmare şi aşa lua cina; nu şi-l scotea decât când se ducea la culcare. Chiar dacă costumul era ud de sudoare, ea încă se mai minuna că era făcut anume pentru ea şi numai pentru ea şi că trecuse vremea când îmbrăca costume pătate sau rupte, îmbibate de transpiraţia altor actriţe. Într-adevăr, vremea aceea trecuse de mult. Chiar şi când, prăbuşită de oboseală pe scaunul din sufragerie, ciugulea din mâncare îmbrăcată în costum de şţrengar, tot îşi mai amintea de unde plecase şi spunea în şoaptă o rugăciune de mulţumire.

Totuşi, aceste seri istovitoare – câteodată nu avea putere decât să-şi dea cu un prosop pe faţă înainte să meargă la masă, ca să-şi îndepărteze măcar primul din multele straturi de machiaj care îi sufocau porii – erau preferatele ei. Erau serile când ea şi Douglas luau cina singuri, aşezaţi alături la masa uriaşă, îşi povesteau ce făcuseră în ziua aceea, discutau

despre aşezarea camerei de filmat şi a luminilor (cu toate că Douglas se bizuia pe regizor într-o măsură mult mai mare decât Mary), despre distribuţie şi publicitate. Mary încerca să-l facă să se gândească dinainte la marketing, pentru că el era tentat să tot amâne. Însă o strategie de marketing corectă trebuia începută din vreme. „Panourile publicitare!“ îi tot repeta. „Filmele se vând datorită panourilor – trebuie să le ai gata pregătite cu săptămâni înainte!“

Dar nu erau prea multe seri din acestea. Mai multe erau serile preferate *ale lui Douglas* – seri când casa gemea de musafiri şi toate locurile de la masa din sufragerie erau ocupate. Oricine trecea prin Hollywood dorea să vadă Pickfair înainte de toate. Era Buckingham Palace al Californiei, spusese cineva odată, probabil Charlie. Iar Mary găsea comparaţia cât se poate de potrivită. Drept urmare, la fel ca regele George şi regina Mary, se obişnuise cu această neplăcere, cu pierderea intimităţii, fiindcă era de *datoria* ei.

— Ce mai face ducele, Doug? îl întrebase Charlie odată, când luau masa la studio.

— Care duce? ridicase Douglas ochii din farfurie, luat prin surprindere.

— Ştiu eu, unul dintre ei, răspunsese Charlie evaziv.

Douglas şi Mary izbucniseră în râs. Charlie avea dreptate: rareori se întâmpla să treacă o săptămână fără ca vreun duce, oricare ar fi fost el, să nu-şi facă apariţia la Pickfair.

Douglas era încântat; cu cât îi vizitau mai mulţi aristocraţi, cu atât mai bine. Şi potentaţi, şi politicieni. Era şi Charlie acolo, mereu. Avea grijă să-l facă pe Douglas să râdă, să-l stârnească. Mary chiar îl întrebase odată dacă i se întâmpla să cineze şi acasă, la care Charlie răspunsese:

— Bucătarul tău e mult mai bun ca al meu, Mary!

Chiar aşa era, Mary se îngrijise de toate. Era obligaţia ei ca Pickfair să fie cel mai somptuos simbol al Hollywoodului, cel mai rafinat, sofisticat şi elegant. Poate că mai suferea din cauza educaţiei ei precare, poate că-şi amintea înfiorându-se de cât de mult muncise şi de privaţiunile copilăriei. Dar acum, când era regină, trebuia să reprezinte Hollywoodul în ochii întregii lumi, să-i confere legitimitate şi rafinament. Doar îi datora absolut *totul*.

Aşa că avusese grijă nu doar ca bucătarul ei să fie cel mai bun din Hollywood, ci şi ca *toate* lucrurile de calitate de la Hollywoodul să se găsească la Pickfair. Lenjeria de in, covoarele, draperiile, porțelanurile, argintăria, platourile aurite. Din fericire, Douglas nu se atingea de băutură, aşa că nu părea nimic nelalocul lui dacă servea vin în timpul prohibiției, pretinzând că rămăsese de dinainte. Ea însăşi lua o gură de gin înainte de masa de seară, uneori şi după, când era singură în camera unde avea hainele.

Faptul că mai trăgea câte o duşcă nu făcea rău nimănui. Trebuia să se ferească de Jack şi de Lottie, fireşte, fiindcă s-ar fi luat după ea. Iar ei, sărmanii, chiar aveau o problemă cu băutura. Lottie divorțase de doi soți şi îşi lăsase fiica la Charlotte, s-o crească, bineînțeles, cu ajutorul lui Mary. Jack fusese însurat cu frumoasa Olive Thomas, care avusese parte de o moarte oribilă la Paris, din cauza unei supradoze, aşa că nu doar alcoolul pusese stăpânire asupra lui. Amândoi căzuseră victime blestemului familiei. Probabil asemenea mamei lor, numai că asta nu avea importanță, fiindcă mama merita orice alinare putea găsi, plus că ea nu făcea scene, nici nu fusese arestată, ca fratele şi sora lui Mary. Ea bea discret, acasă.

Mary, desigur, nu avea de ce să se neliniştească, cu *ea* totul era în ordine. Ce dacă trăgea o duşcă înainte de masă? Cine n-ar fi făcut la fel dacă ar fi avut de înfruntat responsabilitățile uriaşe care îi reveneau? Cine n-ar fi puțin intimidat la gândul că ducele de York, după ce a stat peste noapte la Pickfair, îi povestea însăşi reginei Angliei cum fusese primit acolo? Mary îşi aducea mereu aminte de Toronto, când, îmbrăcată elegant şi împodobită cu diamante, era gata să coboare scara monumentală şi să-şi întâmpine iluştrii invitați. Cum ar fi putut ea, micuța Gladys Smith, să stea de vorbă cu oameni ca George Bernard Shaw? Doar un păhărel de gin – unul mic! – îi putea calma nervii şi dezlega limba. Iar Douglas nu avea nevoie să ştie, fiindcă ea era aşa de discretă: întotdeauna îşi clătea gura cu Listerine după ce bea.

În mod miraculos, acel păhărel o ajuta să treacă cu bine seara, şi la ora zece fix, indiferent ce făcea – că jucau mima în bibliotecă sau urmăreau un film nou, în care juca chiar unul dintre musafiri –, Mary suna majordomul, care aducea cupe de Ovaltine[9] pentru toți invitații. Era semnalul că venise

vremea să se meargă la culcare.

9. Băutură pe bază de lapte, malţ, zer şi uneori cacao, îndulcită cu zahăr. (N. tr.)

La urma urmei, toţi invitaţii, cu excepţia aristocraţilor, mergeau la muncă devreme, a doua zi.

Iar Mary îşi dorea să lucreze, atât şi nimic mai mult. Ce frumoase erau zilele când ea, Frances şi Mickey erau împreună pe platou şi nu-i interesa decât arta, ceea ce filma aparatul. Nu-şi băteau capul în legătură cu banii necesari. Mary ducea dorul acelor zile şi poate de aceea acceptase să joace rolul principal în filmul cu care Frances îşi făcea debutul regizoral la United Artists, *Lumina iubirii*.

— Mary, hai să-ţi spun o poveste, îi zisese Frances când se aflau în Europa, iar Douglas şi Fred erau plecaţi cu treburi de-ale lor; Frances şi Fred vizitaseră Italia înainte să se întâlnească cu soţii Fairbanks la Southampton. Într-un sătuc italian, am întâlnit o fată de o frumuseţe ieşită din comun. Ştii că nişte soldaţi germani au fost îngrijiţi de italieni când vasele lor au eşuat în larg. Fata aceasta a fost o eroină. Era paznic de far împreună cu tatăl ei când un vas s-a izbit de stânci, şi aşa se face că după aceea s-a îndrăgostit de un soldat. Dar, câteva luni mai târziu, a aflat că e spion şi că folosea farul ca să trimită semnale vaselor germane. Cu toate că îl iubea, l-a dat în vileag şi a fost executat. Sătenii mi-au spus povestea şi mi-au arătat-o pe această italiancă frumoasă, cu ochi căprui, care ţinea în braţe un băieţel blond cu ochi albaştri. Mi-am zis în sinea mea că e un subiect de film. Un film minunat. Nu crezi?

— Va fi următorul meu film! Mary era încă în al nouălea cer, în extazul proaspetei căsătorii şi al vâlvei stârnite, ceva ce nu se mai văzuse până atunci, după cum o confirmase şi presa. După luna de miere petrecută în Europa, ziarele consumaseră oceane de cerneală, căznindu-se să descifreze ce se întâmplase într-o ţară îndeobşte aşezată şi stăpânită, cum era Anglia. Ce-i făcuse pe nişte oameni respectabili să se năpustească asupra lui Doug şi Mary – care până atunci fuseseră doar nişte vedete de cinema –, să plângă, să le rupă hainele de pe ei, să pară că au nevoie disperată de ei, să-i vadă, să fie în preajma lor?

Însemna că vedetele de cinema nu mai erau simple vedete. Mary nu mai

era doar Mary. Era intangibilă. Totodată, se simțea pregătită şi să crească pe ecran. Avea aproape douăzeci şi nouă de ani. Era căsătorită, toată lumea ştia. Aşa că, de ce să nu joace acum un rol de femeie, o femeie îndrăgostită? Şi cine mai bine decât Frances, care crease anume pentru ea personajul-fetiță, cine ar putea s-o ajute să devină femeie adultă pe ecran, nu doar scriind scenariul, ci şi regizând filmul?

Avea să fie ca pe vremuri! Puteau lucra împreună la scenariu noaptea – ar convinge-o să vină la Pickfair, un loc pe care, cinstit vorbind, Frances nu părea *chiar* să-l admire pe cât credea Mary că se cuvenea. A, fireşte, draga de Fran, împreună cu Fred, era invitată la absolut toate dineurile date în onoarea cuiva, şi ea venea negreşit (cu toate că Fred lipsea uneori, având ca scuză vreun eveniment sportiv). Numai că Fran strâmba uneori din nas şi se încăpățâna să nu scoată o vorbă când era la masă; să nu-i fi fost pe plac compania atâtor oaspeți importanți? Şi mai era felul în care îl privea pe Douglas când făcea vreuna dintre poznele pentru care era aşa de îndrăgit – înlocuia un cuțit adevărat cu unul de cauciuc, astfel încât o biată ducesă nu reuşea să-şi taie friptura, sau punea artificii sub masă; oare Fran nu-l găsea amuzant?

Mary râdea împreună cu toți ceilalți şi întotdeauna exclama exasperată: „Vai, Douglas!“, Fran însă păstra o tăcere politicoasă şi nu ridica ochii din farfurie.

Era totuşi sigură că o va convinge să vină dacă îi promitea căni de ciocolată fierbinte şi nopți lungi, petrecute în fața focului. Vor putea lucra împreună, în desăvârşită înțelegere, fiecare completând propoziția începută de cealaltă. Iar între două filmări se vor putea aşeza alături în spatele aparatului de filmat, râzând şi glumind, cum făcuseră la *Săraca fetiță bogată*. Plus că vor putea să se distreze pe cinste luând prânzul în cabina lui Mary, cum făceau pe vremuri.

Pentru că Mary îşi dădea seama, cu uimire, că avea nevoie de aşa ceva; avea nevoie să scape de povara condiției de regină, de obligația de a invita persoane sus-puse, de a ține socoteala banilor, de a găsi moduri mereu noi de a-l distra pe Douglas, de a-l suporta pe Charlie, care se ținea scai de Douglas şi îşi făcea apariția la orice eveniment organizat la ei acasă (asta când nu era ocupat să vrăjească vreo actriță adolescentă – Doamne, ce mai

făcea şi băiatul ăla!). Mary simţea nevoia să se întoarcă în singurul loc pe care îl considerase sigur şi potrivit; voia doar să fie din nou actriţă şi singurul ochi aţintit asupra ei să fie cel al aparatului de filmat.

Iar cu Fran alături avea să-şi îndeplinească dorinţa. O să fie întocmai ca pe vremuri! Întocmai ca… înainte.

De-abia aştepta să înceapă filmările.

— Chiar crezi, draga mea Fran, că nu putem filma pe platou?

— Of, Fetissă! Nu crezi c-ar trebui să semene cât de cât cu Italia? Am descoperit un loc superb pe coastă, lângă Carmel. E o zonă stâncoasă, seamănă mult cu coasta Italiei, iar oraşul ar putea trece cu succes drept un sat italian. Gândeşte-te cât ai să economiseşti din bani dacă nu ai mai avea de construit decorurile! O să avem nevoie doar de câteva interioare pe care să le filmăm aici, la studio.

— Da, sigur, a încuviinţat Mary.

Frances avea dreptate, autenticitatea era capitală. De la *Madame Butterfly*, nu mai încercase să interpreteze un personaj care nu era american. Avea nevoie de tot sprijinul care i se putea da, fiindcă refuzase propunerea lui Fran de a-şi vopsi buclele sau de a purta perucă. Avea să fie o italiancă blondă. Draga de Fran nu prea înţelegea cât de important e acest film, al doilea de când fondase United Artists. După ce le dăduse fanilor *Pollyanna*, chiar dacă o fermeca ideea să-şi încerce puterile interpretând o italiancă îndrăgostită, era obligatoriu să arate aşa cum arăta ea întotdeauna. Nu putea risca să-şi înstrăineze admiratorii, să nu aibă un succes de casă acum, când United Artists avea nevoie de fiecare bănuţ.

Însă draga de Fran nu prea înţelegea cât costă să filmezi în locaţie; să organizezi transportul cu trenul al actorilor, al echipei şi al celor care montau decorurile şi care oricum mai aveau încă de lucru în satul deja alcătuit, căci întotdeauna mai era ceva de făcut: un puţ în care să arunci un ban şi să-ţi spui o dorinţă, o biserică, un hambar, flori false şi câte altele; să aduci materialele, să închiriezi camere pentru toată lumea, să plăteşti ca să aduci mâncarea la locul de filmare (şi poţi fi sigur că bucătarii de prin partea locului aveau să ceară preţuri de trei ori mai mari, fiindcă era vorba de actori), să depozitezi costumele, să dai bani localnicilor ca să-ţi permită să filmezi în casele lor… filmarea în locaţie era piperată. Dar Fran nu prea

părea să înțeleagă, şi, la urma urmei, de ce şi-ar bate capul? Doar nu era proprietara studioului.

— Ai să foloseşti o navă în miniatură pentru naufragiu? a întrebat Mary uitându-se pe scenariu.

— Nu cred, draga mea. Doar vrem să pară cât mai real cu putință. Ştii că o să fie toți cu ochii pe noi. Nu prea întâlneşti femei-regizor în momentul de față. Doamne, ce dor îmi e de Lois!

Mary a dat din cap. Într-adevăr, Lois Weber era terminată; publicul nu mai aprecia filmele ei cu mesaj. După război, oamenii voiau să evadeze în locuri exotice, să vadă poveşti de iubire dramatice. Nu istorii moralizatoare.

— Bine, am să trimit pe cineva să caute pe acolo un vas pe care să-l putem cumpăra, a zis Mary, notând ceva în carnet, şi Fran a zâmbit fericită. Acum să vedem distribuția…

— Am o idee.

Lui Mary i s-a strâns inima, dar nu s-a mirat. Văzuse cum se uită Fran la proaspătul ei soț. Nu doar cu dragoste, cu dorință, ci şi cu ambiție. Avea o privire calculată.

— Îl vrei pe Fred.

— Da! În rolul soldatului german. Nu e un rol mare, Mary, însă trebuie să-l joace cineva impozant şi chipeş. Ştiu că e nou în branşă, dar alături de tine… ştii cât de minunată eşti, Fetissă, cât de expresivă şi generoasă! Va învăța de la cei mai buni. De la tine!

Mary a lăsat privirea în pământ, înăbuşindu-şi un zâmbet. Fran o cunoştea foarte bine, ştia cât e de vanitoasă. Cu toate astea, dacă Fran era hotărâtă să facă un actor din soțul ei, atunci cum şi-ar fi putut acesta face mai bine debutul decât jucând rolul bărbatului de care se îndrăgosteşte Mary Pickford.

— E o idee grozavă, Fran. Şi ştii că nu e vorbă goală, doar sunt la mijloc banii mei!

— Da, mi-ai spus, a murmurat Fran, şi de data asta ea a fost cea care a lăsat ochii în pământ.

— Atunci aşa rămâne, a zis Mary şi au trecut la punctul următor de pe agendă.

Numai că nu era atât de simplu, fiindcă mai trebuia să-i spună şi lui

Douglas. Şi cam ştia cum avea să reacţioneze Douglas când va afla.

— N-am să te pierd nici o clipă din ochi cât filmezi scenele de dragoste cu bărbatul ăla! a strigat Douglas, înnegrindu-se şi mai tare la faţă şi scrâşnind din dinţi. Am văzut eu cum îl priveai când eram în Europa!

Orice i-ar fi spus Mary, nu s-ar fi potolit; mai încercase şi altă dată. Douglas o voia pe Mary doar pentru el; învăţase că nici măcar nu se putea uita la alt bărbat fără să nu suporte consecinţele, de cum rămânea singură cu soţul ei. Slavă Domnului, nu o lovea, aşa cum făcea Owen. Doar că, fără nici un motiv real, şi-o închipuia flirtând, când nu era nici vorbă de aşa ceva. Ca şi cum, de vreme ce relaţia lor începuse în afara căsătoriei, credea despre ea că e un anume fel de femeie. O femeie în care nu puteai avea încredere. Pe de altă parte, în acelaşi timp, o urca pe un piedestal; uneori se uita la ea de parcă nu-i venea să creadă că a dat norocul peste el; parcă nu-i venea să creadă că femeie ca Mary există cu adevărat.

Dacă i-ar fi stat în putinţă, ar fi închis-o într-o cămăruţă plină cu cele mai frumoase lucruri de pe pământ, a cărei cheie să o aibă doar el.

Ea însă avea încredere în el. Îl văzuse filmând scene de dragoste. Nu se pricepea să le joace, era stângaci şi avea o privire etern panicată. Nu-l văzuse niciodată pe Douglas măcar să încerce să flirteze cu cineva în afară de ea. Nu-i stătea în fire, cum era cazul lui Charlie, al lui John Barrymore sau al lui Wallace Beery – ca atâţia alţii de la Hollywood! –, care le considerau pe tinerele starlete dornice de afirmare bordelul lor personal. Care promiteau fetelor un rol într-un film dacă acceptau să…

Nu, Douglas nu era aşa, fără îndoială. Era mai degrabă snob, trebuia să recunoască. Şi uneori prea plin de el. Ea avea încredere în el. De ce nu putea şi el să aibă încredere în ea?

— Thomson ăla chiar e arătos, sunt de acord. Prietena ta a ales bine, nimic de zis.

Mary s-a ferit să spună că de fapt ea fusese cea care îl alesese pe Fred Thomson dintr-un şir de soldaţi tineri şi voinici. Evident, alesese bine; cei doi erau atât de îndrăgostiţi, că te durea sufletul văzându-i. Căci aveau o căsnicie fără complicaţii, scutită de povara unor aşteptări exagerate din partea publicului.

A ridicat din umeri. Ştia că protestele ei n-ar face decât să înrăutăţească

lucrurile.

Aşa că Douglas, care era în perioada de pregătire a *Semnului lui Zorro*, ceea ce însemna că avea timp liber, a insistat să însoţească echipa la filmări.

Era deci clar că turnarea acestui film nu avea să semene deloc cu vremurile bune petrecute împreună cu Frances.

După ce au descins cu toţii în sătuc, au găsit cazare – Fred, Frances, Mary şi Douglas aveau să locuiască în aceeaşi casă – şi a început producţia. Primele scene erau uşoare şi, o vreme, Fran şi Mary au regăsit câte ceva din magia zilelor de demult, când lucrau cu Mickey. Erau scene amuzante, cu câini şi copii, care le făceau să râdă cu lacrimi stând în spatele camerei de filmat, scene caraghioase de la începutul filmului, în care Mary trebuia să facă pe arţăgoasa, bătându-se cu „fraţii“ ei şi făcând năzbâtii pe străzile satului „italian“. În timp ce ele filmau aceste scene, Fred şi Douglas se duceau la pescuit, aşa că, rămasă cu Frances pe platou, Mary se străduia să-şi închipuie că era la fel ca atunci când filmaseră *Stella Maris* sau *M’Liss* sau *Amarilly de pe uliţa Clothesline*.

Numai că, de data asta, Frances stătea pe scaunul regizorului şi spunea „Stop“ chiar înainte să fie nevoie, după cum i se părea lui Mary.

— Fran… a spus Mary după ce a tras adânc aer în piept. Scena implicase mult efort fizic şi ea îşi dăduse toată silinţa. S-a uitat la o zgârietură căpătată pe încheietura mâinii şi a chemat pe cineva de la machiaj s-o panseze. Nu crezi că aş fi putut face mai mult la scena cu butoiul? Mă gândesc că ar fi drăguţ dacă s-ar vedea şi cum dau din picioare.

— Nu cred, Fetissă. Nu uita, în filmul ăsta nu eşti o copilă, ci o fetişcană.

— Da, dar fanii mei… lor le plac amănuntele de felul ăsta, doar ştii. Ne-au prins bine în trecut… mai ţii minte *Săraca fetiţă bogată*?

Fran s-a mulţumit să clatine din cap şi şi-a îndreptat atenţia spre scenariu, apucându-se să pregătească următoarea scenă. Şi, de această dată, pentru prima oară în atâţia ani de când lucrau împreună, Mary n-a avut de ales şi a trecut mai departe.

Serile erau totuşi foarte plăcute, chiar dacă Douglas şi Fred le însoţeau. Stăteau în faţa focului cu un pahar de lapte în mână şi vorbeau despre filmarea din ziua aceea, bârfeau pe seama nu ştiu căror figuranţi îndrăgostiţi unul de altul, discutau programul de a doua zi. Fran nu încerca să-i spună

lui Mary cum să-şi joace rolul, măcar atât; nu-i spusese niciodată. Iar Mary îi era recunoscătoare: nu voia să discute cu nimeni despre felul în care se pregătea pentru filmare. Citea de nenumărate ori scenariul, îşi închipuia că e fata al cărei rol urma să-l joace, şi-o imagina cum era în copilărie, ce fel de viață dusese. Ca să se pregătească pentru acest film, citise câteva cărți despre Italia. Petrecuse mut timp în fața oglinzii, exersând gesturi pe care le considera tipic italieneşti. Când se ducea la culcare, îşi spunea că e acea persoană; când se prefăcea că e oricine altcineva în afară de cine era în realitate, se liniştea şi cădea într-un somn liniştit, fără vise.

Pe măsură ce se apropiau scenele pe care urma să le filmeze cu Fred, observase că Fran petrecea tot mai mult timp cu el, vorbind despre scenariu. Sigur, aşa trebuia să facă Fran, era obligația ei profesională. Însă Mary se simțea, dacă nu chiar lăsată pe dinafară, cel puțin neglijată. Într-adevăr, ea era o profesionistă, îşi tot spunea. Ea era cea cu experiență. Fred era nou-venit în branşă.

Când pregăteau scenele de dragoste, Douglas era tot timpul pe platou şi se uita încruntat la Fran, care, cu scenariul în mână, le explica ce să facă. Fran îl ținea pe Fred de braț şi îl împingea cu blândețe, în timp ce lui Mary se mulțumea doar să-i arate marcajele:

— Mary, du-te până acolo. Vino încoace. Uită-te într-acolo.

Când au început să filmeze, aparatul de filmat țăcănea zgomotos, micuța orchestră adusă pe platou s-a pus pe cântat – muzică italiană, cu acordeoane şi viori –, dar Fred era foarte rigid. A fost nevoie de multe duble până să se destindă – şi Fran *ştia* că Mary joacă cel mai bine la primele cadre. Era o actriță instinctivă şi, după trei sau patru duble, pur şi simplu se veştejea, golită de emoții. Fred, pe de altă parte, era prea lipsit de experiență; cam atât îi trebuia ca să nu se mai uite speriat la cameră.

În acelaşi timp – şi îi atrăsese atenția dragei de Fran, dar aceasta parcă n-o auzea –, erau cam multe cadre cu ea şi Fred din profil, împărțind ecranul în mod egal. Însă Mary era obişnuită să aibă măcar un prim-plan complet în toate scenele; în definitiv, oamenii plăteau bani frumoşi ca s-o vadă pe ea anume! Cu toate astea, Fran avea grijă ca Fred să apară şi el în câteva prim-planuri. Ceva mai multe decât aveau de obicei bărbații care jucau rolul principal alături de Mary. E adevărat, Fred era un bărbat frumos, dar vedeta

era ea, Mary. Detaliu asupra căruia îi atrăsese delicat atenţia lui Fran. În repetate rânduri. Iar draga de Fran, deşi auzise, fără îndoială, nu părea s-o trateze cu seriozitatea cuvenită.

Prima oară când fusese sărutată de Fred în faţa camerei, Mary îl auzise pe Douglas mârâind, era sigură. Când Fran îi aruncase o privire uimită, el se grăbise să zâmbească şi se prefăcuse că glumeşte. Lui Mary i se strânsese inima. Ce nesăbuit era Douglas! Nu era nimic *amuzant*, iar de *amor* nici nu putea fi vorba. Dacă ar fi văzut ce groază se citea în ochii lui Fred când se apleca spre Mary! Cu greu se abţinuse să nu izbucnească în râs! Încercase să-l ajute, zicându-şi că personajul interpretat de ea – o italiancă, fireşte! – ar putea fi mai îndrăzneaţă. O văzuse pe Fran dând discret din cap din spatele camerei de filmat în momentul în care întinsese braţele şi îl trăsese spre ea, deoarece braţele lui, bietul, erau aşa de înţepenite şi de încordate, că nu părea să ştie ce să facă în clipa aceea cu ele.

Zilele treceau şi ei erau în urmă cu filmările din cauză că Fred era lipsit de experienţă, dar Mary îşi muşca limba, fiindcă ştia că n-ar fi servit la nimic dacă spunea ceva, chiar dacă stătea până noaptea târziu în faţa registrelor, încercând să mute bani de la un capitol la altul. Cât despre Douglas, el se plimba în sus şi în jos în spatele camerei, neştiind cum să-şi verse năduful, gelos şi plictisit în acelaşi timp. Nu era învăţat să fie un simplu observator la locul de filmare. Mary chiar îi sugerase lui Fran că l-ar putea folosi ca dublură a unui cascador, însă Fran se opusese cu hotărâre, convinsă că publicul l-ar recunoaşte şi şi-ar îndrepta atenţia asupra lui, uitând de personajele principale. Mary se văzuse obligată să accepte că avea dreptate.

Oare draga de Fran nu acorda cam prea mult timp prim-planurilor cu Fred, cu toate că erau în întârziere, insistând să stea ea însăşi în spatele camerei, ca să-l facă să pară mai natural? Da, aşa era, însă Mary n-ar fi spus-o niciodată cu glas tare. Şi nici nu s-ar fi plâns. Îşi concentra toată atenţia asupra prim-planurilor ei, primind aparatul de filmare în inima ei şi deschizându-şi faţa asemenea unei flori.

Hotărâtă să-i dea o lecţie bietului Fred.

Cu toate astea, o admira pe Fran pentru modul în care regiza. Ştia să pună camera şi luminile, chiar dacă nu avea la fel de multă imaginaţie ca Mickey.

Mary se mândrea că o are pe prietena ei, o femeie, în spatele camerei; dădea interviuri în care recomanda cu căldură femeile-regizor.

— Ce plăcut e să ai alături pe cineva care înțelege relațiile dintre oameni şi face eforturi ca să lege astfel de relații! spunea ea. Femeile au o sensibilitate emoțională înnăscută şi nu se încurcă în detalii tehnice.

În ochii presei, actorii şi echipa erau o mare familie, şi încă una fericită; cele două cupluri erau mai apropiate ca niciodată, iar filmarea nu făcea decât să prelungească luna de miere petrecută împreună. Pozau cu toții în timp ce pregăteau spaghete în bucătărie, râzând, zâmbind.

— E minunat ca prietena ta cea mai bună să-ți fie şi regizor, gângurea Mary.

Totuşi, în sinea ei, Mary începuse să vadă că ea şi Fran doar rareori mai stăteau de vorbă în afara platoului. Nu prea îşi dădea seama când şi cum se întâmplase, dar aşa stăteau lucrurile acum. Când se termina filmarea, fiecare se retrăgea în apartament împreună cu soțul ei; cele două perechi nu se mai întâlneau în fața focului ca să pălăvrăgească despre evenimentele de peste zi.

— Noapte bună, Mary.

— Noapte bună, Fran.

Şi… tranc. Uşile se închideau.

Ultima zi de filmare… slavă Domnului! Mary abia aştepta ca ultimul actor care avusese un rol episodic şi ultimul om din echipă să se fi urcat în trenul care se îndrepta spre sud, ca să nu mai aibă de achitat diurna şi cazarea nici un minut în plus. Ultima zi de filmare a fost groaznică, o zi cu furtună şi nori grei, vineții. Ploua torențial, fără contenire, rafalele veneau una după alta, spumegând asemenea valurilor mării. Nici nu se putea final mai potrivit pentru o filmare aşa de dificilă.

Era ziua când urmau să distrugă vasul, cel pe care Fran insistase să-l cumpere în loc să folosească un model la scară redusă. Într-adevăr, furtuna a zdrobit vasul de stânci, dar un cascador care o înlocuia pe Mary era la ananghie; se lupta cu valurile care îl înghițeau din când în când, băgându-i în sperieți pe ceilalți. Cineva țipa, altcineva alerga de colo-colo, căutând o barcă s-o arunce în apă. În acele momente, Fred şi Douglas n-au şovăit nici o clipă; înțelegându-se din priviri, au coborât în goană faleza stâncoasă şi s-

au aruncat în fierberea valurilor ca să-l salveze. Mary, udă până la piele, cu toate că purta o manta de ploaie, n-avea curaj să se uite; nu putea decât să se roage. S-a întors spre Frances cu gândul să se arunce în brațele prietenei sale, în timp ce soții lor îşi riscau viața.

Dar Fran nu avea ochi pentru ea. Stătea nemişcată lângă aparatul de filmat, apa îi şiroia pe manta, era ciufulită, părul negru, cârlionțat, îi atârna despletit pe spate. Fără să se clintească, striga la operatorul înspăimântat să filmeze mai departe, deşi soțul ei era aruncat de valurile furioase încoace şi încolo, parcă era o păpuşă. În clipa aceea, Mary a admirat-o mai mult ca oricând. Se îndoia că însuşi marele DeMille ar fi rămas aşa de calm, ar fi fost aşa de stăpânit în acele împrejurări.

Lumina iubirii a fost lansat pe 9 ianuarie 1921. A avut destul de mult succes, însă n-a fost triumful de care avea nevoie United Artists, şi Mary, cântărind lucrurile cu mintea de atunci, regreta că se lăsase convinsă de Fran să fie mamă pe ecran. Cu filmul următor, Mary s-a întors la un rol de copil – copilul pe care publicul dorea s-o vadă întruchipându-l, copilul creat de la început pentru ea de Fran. Măcar că nu Fran scrisese scenariul filmului *Pe uşa din spate*.

Aveau să mai treacă zece ani până când Frances şi Mary să lucreze din nou împreună la un film. Zece ani lungi, în care s-au întâmplat atât de multe, atâtea lucruri pe care nu puteau – sau nu voiau – să le împărtăşească.

CAPITOLUL 14
FRANCES
1924–1926

„Ei da, ne-am dat cu Hollywoodul.“

Aşa le spuneam prietenilor, bucuroşi, dar oarecum stânjeniți. Cu toate că de atâtea ori după ce fusesem la Pickfair şi făcusem faţă cum ne pricepuserăm mai bine ostentației sufocante de acolo, ne întorceam acasă, în micul şi intimul nostru apartament, ne scoteam pantofii şi râdeam de ce văzusem acolo, până la urmă am făcut la fel ca Mary şi Doug.

Ne-am construit propriul palat.

Numai că al nostru era altfel – cel puțin aşa ne plăcea să credem. Nu am construit un mausoleu, ci un ranch în care se putea trăi şi munci, cu grajduri şi camere de dormit pentru cowboy. Da, clădirea principală adăpostea o enormă orgă, adusă cu vaporul tocmai din Italia. Da, aveam grădini şi camere de oaspeți, sală de cinema şi piscină. Da, locuiam pe vârful unui deal, propriul nostru deal, la fel ca Doug şi Mary. Se numea Smokey Mountain, din Beverly Hills. Da, vecinii noştri erau vedete de cinema şi aveau şi ei piscine şi grajduri.

Însă casa noastră nu era ca o vitrină prea încărcată de bibelouri.

Prima oară când am căutat un loc unde să construim, am avut parte de o surpriză nu tocmai plăcută.

— Nu, Fred, cu regret, i-a spus unul dintre vechii lui prieteni de la colegiu când ne-am arătat interesați să cumpărăm un teren pe unul dintre dealurile care erau proprietatea lui. Mi-a părut aşa de rău când am auzit că ai renunţat la sutană ca să te faci actor! Pentru că eu am un principiu: nu vând evreilor şi actorilor.

În clipa aceea am avut impresia că mă întorc cu zece ani în urmă, în

vremea când sosisem în Los Angeles. Unele lucruri nu se schimbă niciodată! Şi totuşi, *nimic* nu mai era la fel. Tocmai evreii şi actorii făcuseră oraşul ceea ce era acum; îi dăduseră o industrie şi îi stabiliseră un loc strălucitor pe harta lumii.

— Dacă n-ar fi fost evreii şi actorii, n-ai avea cui să vinzi terenul acum, i-a dat replica Fred exact când deschideam gura să-i zic şi eu vreo două. Dracu' să te ia, Larry! Şi mai zici că eşti creştin?

Nu-l mai auzisem pe Fred înjurând. Nici măcar o dată. Dar mi-a crescut inima de mândrie când m-a luat de braţ şi m-a scos din biroul agenţiei imobiliare.

— Cred că am avut o influenţă nefastă asupra ta, i-am şoptit ridicând o privire încântată spre faţa lui, crispată de mânie.

— Şi pentru asta îţi sunt recunoscător, mi-a răspuns. Aproape zece ani! Zece ani de când sosisem în Los Angeles, şi unele lucruri erau la fel. Însă multe altele se schimbaseră.

Acum eram cea mai apreciată scenaristă din branşă şi lumea nu-mi mai spunea „scenarista lui Mary Pickford". Refuzasem multe ofere de contracte pe termen lung cu studiourile, preferând să aleg doar proiecte care mă atrăgeau. Scrisesem scenarii de film pentru Hearst, şi nu doar pentru Marion Davies, ci şi mari succese precum *Humoresque*. În acel moment scriam pentru Joe Schenck, filme în care juca fermecătoarea lui soţie cu plete negre ca pana corbului – Norma Talmadge. Melodrame rafinate, cu totul altceva decât comediile simpluţe din primele filme făcute cu Mary, precum *Amarilly de pe uliţa Clothesline* şi *Johanna se înrolează*. Nu mai visam la poveşti în care apărea o fetiţă cu păr auriu; imaginaţia mea prinsese aripi şi îşi luase zborul datorită expansiunii industriei filmului. Şi cât se schimbaseră lucrurile din zilele de început, când scriam pe fugă, în timp ce aparatul de filmat îmi ţăcănea în ureche! Se întâmpla să scriu scenariile a două filme într-o după-amiază… ba chiar le şi filmam!

Acum, ori de câte ori voiam să lucrez, aveam un birou la dispoziţie. Un birou şi o secretară. Preferam totuşi să scriu acasă, stând în pat, proptită de un teanc de perne. Scriam de mână pe o tavă de lemn care-mi ţinea loc de masă de lucru sau dictam unei secretare, care transcria textul la maşină. Când era nevoie de mine la studio, ca să discut despre distribuţie sau despre

rescrierea unor părţi din scenariu, eram dusă acolo cu maşina proprie, de şoferul meu personal. Filmele erau producţii grandioase acum, se filma pe scene imense, la lumina unor reflectoare puternice, cu mai mulţi operatori, orchestre întregi pentru muzica de fundal, armate de machiori şi garderobiere care nu încetau să perie, să aranjeze şi să pudreze vedetele între două filmări. Se trăgeau multe duble; nu se mai grăbea nimeni să facă totul într-un singur cadru, aşa încât filmul să poată fi montat la repezeală şi trimis spre difuzare în cel mai nou cinematograf de cartier.

Sălile de cinema deveniseră adevărate palate, chiar şi cele din orăşelele mici. Sid Grauman deschisese de curând o altă sală, care să rivalizeze cu somptuosul său Egyptian Theater[10]; noua sală se numea Chinese Theater şi avea arhitectură cu un pronunţat caracter oriental. Acum, premierele filmelor importante aveau loc în aceste săli. Prima de acest fel a fost chiar *Robin Hood*, cu Doug în rolul principal, şi s-a ţinut la Egyptian. A fost prima oară când mulţimile au putut să privească uimite vedetele de cinema mergând pe un covor roşu, în timp ce proiectoare puternice luminau cerul pe distanţe de kilometri întregi, făcând concurenţă flashurilor orbitoare ale fotografilor. Fred şi cu mine am fost prezenţi ca să-i aplaudăm pe Mary şi Doug, care încă mai erau cele mai mari stele de cinema.

10. Sala, de dimensiuni impresionante (1770 de locuri), având decoraţiuni inspirate din arhitectura Egiptului antic, a lansat o adevărată modă în Statele Unite. (N. tr.)

Studiourile apăreau şi dispăreau ca duse de vânt, falimentate fie din lipsă de finanţe, ori din cauză că nu erau suficient difuzate. Altele îşi consolidau totuşi poziţia. Şi un studio nou, despre care se auzise că ar fi diferit de toate celelalte, abia îşi deschisese porţile. Aici am venit într-o zi, invitată de un bărbat numit Louis B. Mayer.

— Carevasăzică, aşa arată cel mai bine plătit scenarist de la Hollywood? În felul acesta m-a întâmpinat un bărbat scund şi durduliu, cu nasul coroiat, cu păr negru cam rar şi ochelari rotunzi; s-a ridicat din spatele unui birou uriaş, înălţat pe o platformă. Cu o mişcare scurtă din cap, le-a făcut semn să iasă celor care erau în cameră, cu excepţia unuia singur. Tu rămâi, Irving.

Un bărbat micuţ, slab de ţi se făcea milă de el, cu ochi mari, inteligenţi, şi cu un zâmbet sfios, a dat din cap şi mi-a întins mâna.

— Irving Thalberg, Miss Marion.

— Ce plăcere să vă cunosc, am spus zâmbind. Mi-am aranjat ostentativ blănurile – întotdeauna luam o haină de blană la întâlnirile de afaceri, ca să le amintesc bărbaților acelora că le câştigasem singură, că nu erau cadouri – şi m-am aşezat.

Louis Mayer s-a cocoțat la loc pe tron, dar mi-a zâmbit binevoitor. Domnul Thalberg era numai ochi şi urechi.

— Cel mai bine plătit şi cel mai bun scenarist, a continuat Mayer. Ştiu că sunt nou în domeniu, dar studioul ăsta va fi cel mai mare dintre toate, într-o bună zi. Şi aş vrea să ni te alături.

— Domnule Mayer, sunt foarte mulțumită să lucrez pe cont propriu. Nu-mi place să mă leg de un studio. Dar m-aş bucura să scriu un scenariu de film pentru dumneavoastră, *dacă* veți fi de acord cu suma pe care o cer.

— Doar unul? Mă rog, e un început, a zâmbit Mayer şiret. Sunt hotărât să fac doar filme pe care să le poată vedea fetițele mele, Edith şi Irene. Hollywoodul trebuie să se schimbe, după toate scandalurile astea. În opinia mea, Will Hays e necesar. Dumneavoastră ce credeți?

Ştiam ce răspuns ar fi trebuit să-i dau, dar nu prea îmi venea la îndemână. Ştiam foarte bine ce scandaluri zguduiseră industria filmului. În 1921, Fatty Buckle – Roscoe, cum îi spuneau prietenii – fusese acuzat de omor prin imprudență după o petrecere dată la San Francisco de Ziua Muncii şi care se sfârşise tragic, cu moartea unuia dintre oaspeți, o fată pe nume Virginia Rappe. Presa urla că murise din cauza unei rupturi de vezică şi peritonită, datorate lui Fatty însuşi sau unei sticle de sifon – depinde ce ziar citeai.

Adevărul a ieşit la iveală la proces. Fata avea o boală venerică şi, spuneau unii, cistită, boli care puteau fi agravate de alcool. Nu s-a găsit nici o dovadă că fusese violată. Totuşi, scandalul a pus capăt pentru totdeauna carierei bietului Roscoe. Iar când regizorul William Desmond Taylor a fost găsit asasinat un an mai târziu şi se şoptea că fusese ucis ori de Mary Miles Minter, ori de Mabel Normand, iubitul meu Hollywood devenise dintr-odată o Sodoma şi Gomora modernă. Cu câțiva ani în urmă, aceste scandaluri n-ar fi ajuns ştiri la scară națională. Acum erau. Deoarece Wall Street începuse să investească în studiouri, dându-şi seama ce bani se puteau face de la un capăt la altul al continentului. Aşa că Wall Street a chemat un ins pe nume

Will Hays ca să vegheze la refacerea moralității grav afectate a Hollywoodului, să aibă grijă ca filmele care se făceau să nu ofenseze, să dreagă reputația acestei industrii de un miliard de dolari, aşa încât oamenii din toată țara să continue să cumpere bilete la cinema.

Odată cu crearea Asociației producătorilor şi difuzorilor de film din America (APDPA) – primul ei preşedinte fiind Hays –, industria filmului s-a schimbat fundamental. Schimbarea a început cu un banchet dat în 1922 la Hotelul Ambasador, de Mary Pickford şi Douglas Fairbanks, banchet la care au luat parte o mie cinci sute de celebrități din cinema, precum Gloria Swanson, Cecil B. DeMille, Harold Lloyd, Charlie Chaplin şi Fred şi Frances Thomson. Un banchet cu ocazia căruia Hollywoodul întreg l-a aclamat pe acest individ, care îmi părea că seamănă cu un liliac însetat de sânge, drept salvatorul său.

După seara aceea, nimic n-a mai fost la fel. Acum fiecare studio avea cenzorul lui şi eu eram obligată să-mi prezint scenariile Asociației, ca să fie aprobate. Mi s-a spus să fac scenarii care să arate dulcege şi siropoase pe hârtie, dar adesea nu asta se filma. Pe platou adăugam aceleaşi scene sexy, decadente, pe gustul cinefililor.

Totuşi, sistemul ăsta nou nu putea duce decât la publicarea unor comentarii simpliste, insipide, prin urmare încetasem să mai citesc recenziile care mă priveau. Când încerci să fii pe placul tuturor, nu mulţumeşti pe nimeni în întregime, iar scenariştii erau cei mai criticați.

— Deci nu vreți să faceți decât filme sănătoase? am întrebat, şi am văzut că Irving Thalberg a deschis gura, dar a închis-o repede, după ce şeful lui l-a fulgerat cu privirea.

— Sunt un fraier cu inimă mare, mi-a răspuns Mayer cu acelaşi zâmbet fermecător, dar şiret, şi nu m-am putut abține să nu râd; am căzut de acord asupra unei sume convenabile şi am bătut palma. Îmi place să fac surprize, aşa că, în plus față de salariu… vei primi un cec acasă azi după-amiază. Îți ofer un bonus.

— Nu mai spuneți! M-am ridicat şi l-am lăsat pe Mayer să mă însoțească până la uşă. Eram mai înaltă decât el, dar am refuzat să plec capul doar ca să-i satisfac vanitatea.

— Am tot respectul pentru dumneata, Frances Marion, a zis Mayer. Şi m-

a ciupit de fund.

Jignită, n-am putut să-mi stăpânesc un țipăt slab. N-am ştiut cum să ies mai repede din cameră. Dar, când am deschis „bonusul“ ceva mai târziu, am pufnit în râs. Era fotografia lui, pe care scrisese caligrafic:

Unei tinere scenariste inteligente
de la prietenul ei,
Louis B. Mayer.

Aducându-mi aminte cu câtă lăcomie mă apucaseră degetele lui, am aruncat fotografia la coşul de gunoi, acolo unde îi era locul.

Louis B. Mayer nu era nici pe departe singurul bărbat care mă ciupise de fund, deşi, ca scenaristă, eram tratată cu mai mult respect decât actrițele, şi mă bucuram că e aşa. Însă, la fel ca prietenele mele, eram nevoită să suport ciupiturile, rânjetele cu subînțeles, jignirile. Era prețul pe care îl aveam de plătit, un preț nou, de care nu ştiam cu ani în urmă, când eram cu toții nou-veniți şi nu exista ierarhie. Pe când acum, ierarhia care se instalase era pe bază de protecție; investitorii erau acum producătorii care puteau angaja şi concedia după bunul lor plac. Peste noapte, ne-am trezit că rolurile erau atribuite în schimbul unor favoruri sexuale. Câte tinere actrițe nu mi-au plâns pe umăr, ruşinate, când, deşi îşi făcuseră „datoria“, nu se văzuseră distribuite ca partenere ale lui Ramon Novarro (sau Rudolph Valentino, sau Wallace Reid) în cel mai recent film!

Chiar dacă eu nu eram pusă într-o astfel de situație, nu mă puteam feri de comentariile usturătoare. Când *Lumina iubirii* a început să ruleze pe ecrane, unii critici au spus că Mary jucase un rol nepotrivit pentru ea doar ca să-i facă un favor „scenaristei ei, devenită regizoare“. Dar când cineva a criticat vehement „modelul miniatural bătător la ochi“ care fusese folosit în scena naufragiului, spunând că „numai o femeie pozând în regizor ar folosi un fals aşa de evident“, am văzut negru în fața ochilor. Am trimis pe loc o scrisoare la ziar, explicând cum în filmări apărea un vas adevărat, pe o furtună nu mai puțin adevărată, punându-mi în pericol echipa, ca să nu-l mai pomenesc pe soțul meu. Bineînțeles, ziarul nu a publicat nici o corectură.

După asta, nu prea am mai avut chef să regizez. Recenziile la scenariile

mele nu fuseseră niciodată atât de sexiste. Femeile erau ţinute deoparte; regizoare ca Lois erau tot mai puţine. Din câte se părea, eram acceptate mai degrabă dacă scriam scenarii şi montam, poziţii care implicau mai multă colaborare şi mai puţină autoritate. Însă Joe Schenck m-a bătut la cap să regizez un film în care juca Norma, aşa că am acceptat. Şi am regretat imediat.

Din pricină că Schenck avea obiceiul ca, în timpul filmărilor, să aducă pe platou oameni de afaceri – investitori sau proprietari de săli de cinema – şi să mă arate tuturor, de parcă aş fi fost o curiozitate de la circ.

— Priviţi! Dumneaei e regizoarea noastră. Vă vine să credeţi că arată aşa de bine?

— Credeam că eşti mai mare, mi-a zis unul.

— Eu credeam că porţi pantaloni, a comentat altul şi chiar a întins mâna să-mi atingă ciorapii de mătase de pe picioare.

L-am plesnit peste mână, dar, văzând ce mutră face Joe Schenck, m-am forţat să zâmbesc cu falsă modestie, ba chiar cu oarecare cochetărie.

— Prefer mătasea şi diamantele, am şoptit numărând în sinea mea banii pe care îi aveam în cont şi gândindu-mă la adevărata mea valoare. De fapt, mi le şi pot permite.

Joe şi cei care îl însoţeau au izbucnit în râs.

— Ce spirituală! a spus unul, surprins, şi s-au adunat cu toţii să facă o fotografie.

M-au înconjurat şi stăteau aşa de aproape de mine, că n-am avut cum să-l împing mai departe pe „gentlemanul“ care, ca din întâmplare, şi-a pus mâna pe sânul meu.

— Ce zice soţul tău, scumpo? Nu-l deranjează că la el în casă cântă găina?

— Vă asigur că la noi acasă cântă cocoşul, i-am răspuns zâmbind în colţul gurii.

— Stai să vezi când o auzi nevestica mea de aşa ceva, a zis altul. Sper să nu-i vină cine ştie ce idei! Chiar mi-ar părea rău să pierd cea mai bună bucătăreasă din Kansas!

— Asta se poate doar la Hollywood, frate! Nici o femeie nu se poartă aşa acasă, crede-mă. Îşi cunoaşte lungul nasului, a răspuns unul, chiar cel care,

cu câteva minute înainte, îmi pipăise sânul ca şi cum era îndreptăţit s-o facă.

Cu gândul la cecul meu, am reuşit să le fac un semn de la revedere, în timp ce Schenck scotea masculii feroce din platou, apoi m-am ridicat de pe scaunul meu de regizor. M-am repezit la termosul de apă, am luat mai multe înghiţituri şi am răsuflat adânc de câteva ori înainte să mă întorc şi să le poruncesc celor din echipă să reia lucrul, fără să mă scuz cu un zâmbet, cum procedam de obicei. Şi, de fapt, de când îmi luasem obiceiul ăsta? De ce întotdeauna făceam un mic gest – ridicam din umeri, zâmbeam, îmi dregeam vocea – înainte să-i rog, în loc să le spun, pur şi simplu, actorilor şi membrilor echipei să-şi ocupe locurile, să aranjeze cadrul de filmare, să pornească aparatul?

Şi Lois se purtase aşa, din câte îmi aminteam. Avea o purtare blândă, feminină; îi convingea din priviri şi gesturi binevoitoare. Niciodată nu le *spunea* de-a dreptul, mai degrabă le sugera sau îi ruga. Parcă era gazda unei petreceri mondene. Oare aşa se purtau mereu femeile puternice? Habar n-aveam, fiindcă nu erau multe astfel de femei cărora să le pun întrebarea.

Văzând că oamenii din echipă mă priveau cu gurile căscate, mi-am cerut scuze că am ţipat. După care mi-a fost necaz că mă scuzasem.

Seara, când eram în maşină, în drum spre casă, m-am gândit la cele petrecute în ziua aceea şi mi-am vărsat năduful spunând cu glas tare ce mi-ar fi plăcut să le spun acelor bărbaţi detestabili. Apoi am auzit o sirenă, m-am uitat peste umăr şi am făcut la fel ca sergentul cel slobod la gură care mă dusese cu maşina prin Verdun.

— Lua-te-ar dracu’ de scârbă ce eşti!

Un poliţist călare pe o motocicletă îmi făcea semn să trag pe dreapta. Drăcuind în continuare, m-am conformat. Am lăsat geamul jos.

— Aveţi idee cu ce viteză conduceaţi?

— Nu, domnule poliţist, nu am. Eram hotărâtă să nu protestez şi nici măcar să fac pe nevinovata. Ştiam că avusesem viteză mare. Acum nu-mi doream decât să ajung acasă.

— Sigur că nu, m-a luat poliţistul peste picior. M-am săturat de şoferiţe slabe la minte. Acu’, că aveţi drept de vot, voi, muierile, credeţi că ştiţi şi să conduceţi.

Mi-am încleştat mâinile pe volan şi am inspirat adânc, să mă calmez.

— Mintea asta slabă îmi aduce peste cincizeci de mii de dolari pe an, dacă vrei să ştii. Am căutat portofelul în geantă şi am scos un teanc de bancnote ca să plătesc amenda, practic aruncându-i-le poliţistului în faţă.

După care am plecat repede. Spre braţele înţelegătorului meu soţ. Spre conacul nostru din vârful dealului.

L-am botezat Colina Fermecată şi mulţi ani mai târziu, când visele mele erau mai degrabă frânturi începţoşate de amintiri decât reverii propriu-zise, asta era casa la care mă întorceam iar şi iar.

La conacul cu un etaj, din stuc alb. Avea douăzeci de camere, arcade largi şi acoperiş de ţiglă roşie, în stil spaniol, şi fusese proiectat de Wallace Neff, arhitectul care proiectase şi Pickfair. La aleea principală, mărginită de pomi fructiferi şi de trandafiri agăţători, care ducea la o enormă fântână arteziană decorată cu plăci de faianţă. La zidurile îmbrăcate în bougainvillea şi la curtea plină de palmieri şi ghivece cu iasomie. La blazonul creat în glumă de mine şi Fred, în care apăreau un aparat de filmat, un cap de cal, o potcoavă, o bucată de hârtie şi o pană de scris.

La salonul imens, cu bârne aparente şi ferestre din tavan până în podea. La piscină şi grădini. La orga la care, străduindu-mă să-mi aduc aminte ce învăţasem la lecţiile de pian, încercam să cânt, mai degrabă cu entuziasm decât cu talent. Dormitorul matrimonial avea în baie un duş înalt de trei metri, construit anume pentru vânjosul meu soţ. Peste tot erau şemineuri – eram ferm convinsă că niciodată nu prisosesc într-o casă –, antichităţi, tapiţerii, camere pentru servitori.

Ceva mai jos pe deal era grajdul lui Silver King, calul lui Fred, un animal frumos şi semeţ, dresat de el ca să joace în filme. Fred era hotărât să fie un model pentru băieţi şi credea că filmele cu cowboy sunt cea mai bună cale – mai ales că în aceste filme nu erau scene de dragoste, ci doar o scurtă îmbrăţişare cu eroina în scena finală, când îi aştepta o viaţă fericită. Iar după succesul *Căruţei cu coviltir* în 1923, studiourile erau dornice să investească în astfel de filme. La vremea când a fost terminată casa noastră, în 1924, Fred era cowboy-ul cel mai iubit de publicul din lumea întreagă, după Tom Mix. Juca în seriale alături de Silver King, care avea casa lui încălzită, separată de restul grajdurilor, şi rândaşi care să-i poarte de grijă zi şi noapte.

„Calul ăla mănâncă mai bine ca mine“, îl necăjeam eu pe Fred. În

realitate, nu mi-ar fi păsat nici dacă ar fi fost adevărat. În vremea aceea, nu aveam nici o supărare.

În vremea aceea, banii curgeau ca apa, amândoi îi câştigam la fel de repede pe cât ne străduiam să-i cheltuim – şi chiar că nu ne refuzam nimic. *Toţi* cei de la Hollywood, toţi prietenii cu care puneam bănuţ pe bănuţ ca să cumpărăm împreună un castron de spaghete sau o halbă de bere, cu toţii ne construiam conace impozante, cu grajduri şi piscine, cele mai multe chiar în Beverly Hills. Harold şi Mildred Lloyd erau vecini cu noi. La fel şi John Gilbert. Şi un nou-venit la Hollywood, pe nume Rudolph Valentino.

Pe toţi îi atrăsese Hollywoodul. Acum, când ştiam că industria pe care o inventasem nu avea să dispară, prindeam rădăcini, cheltuiam sume la care nici nu ne-am fi gândit înainte; unii nici măcar nu făcuseră atâta şcoală, cât să-şi poată număra banii, dar de asta fuseseră inventaţi administratorii şi consilierii financiari. Fiii şoferilor aveau propriii lor şoferi acum. Fiicele servitoarelor aveau câte douăzeci de servitoare fiecare. Dacă nu-ţi petreceai vacanţele în Europa, nu erai în rândul lumii.

Şi petrecerile! Toată lumea dădea petreceri! La fel şi noi. Ne invitam toţi prietenii, vechi şi noi, să vină la Colina Fermecată să se relaxeze, să se simtă bine; la noi, serile nu erau niciodată sufocante, ca la Pickfair. Nimeni nu purta tiară; cei care veneau în smoching erau opriţi la uşă. Uneori ne înghesuiam în câteva maşini şi ne duceam la meciurile de box. Era ultima modă în materie de sport la Hollywood, şi prietenul lui Fred, Gene Tunney, cel împreună cu care organizase Jocurile Aliate, era campion mondial.

Alteori, noi, fetele îi trimiteam pe băieţi să vadă meciurile de box şi făceam ceea ce presa a început curând să numească „petrecerile pisicilor“. Le puneam să-şi aducă pijamale, ne ştergeam machiajul şi ne desfăceam părul, apoi ne duceam în sala de cinema de la subsol, unde nu urmăream cel mai nou film scos pe piaţă – cum era obiceiul la Hollywood –, ci filme vechi, făcute de noi. N-ai fi crezut ce greu era să găseşti filme din anii 1910! Nu ne gândiserăm niciodată că filmele noastre vor dura sau că timpul le va da valoare, aşa că acelea de una sau două bobine rămăseseră uitate prin depozite, îngrămădite în cutii, nici măcar protejate de lumină.

Ce ne mai distram, văzându-ne cum eram atunci, tinere şi nepricepute! Nu sufeream nici pe vremea aia, nici acum, să mă văd jucând în filmele

vechi făcute de Lois Weber, dar acum cel puțin mă găsisem, ştiam ce loc ocup în industria filmului. Bessie Love, Alma Rubens şi Pola Negri – devenite şi ele mari vedete – râdeau cu gura până la urechi văzând cum erau atunci, figurante pe lângă staruri care între timp dispăruseră de pe firmament. Chicoteau şi chiuiau când se vedeau dichisindu-se ca să apară în fața camerei, încercând să intre în cadru. Dragele mele prietene, Anita Loos şi Adela Rogers St. John, se stricau de râs văzându-şi primele apariții pe ecran şi se întrebau ce naiba băuseră.

Şi eu mă speriam uneori, mai ales văzând filmele de la World, dar în general eram mulțumită. Mulțumită să fiu împreună cu aceste femei – actrițe, scenariste, regizoare; mulțumită că, după ce aprindeam lumina, puteam să vorbesc de meserie, să ajut, să sprijin, să sfătuiesc.

— Ați auzit ce-a pățit biata Gloria Swanson? a întrebat Theda Bara – o panteră pe ecran, dar altminteri o femeie destul de dolofană în realitate – într-o seară, după ce am aprins lumina.

— Ce-i cu ea? a vrut să ştie sora ei, o fată la fel de dolofană, care o însoțea peste tot, chiar şi pe platoul de filmare.

— Soțul ei a acuzat-o de adulter la divorț. A numit treisprezece bărbați, între care şi Valentino! Biata Gloria, ce nemernic e bărbatu-său! Numai că acum studioul insistă să-i includă o clauză morală în contract, deşi toată lumea ştie că nu ea a fost cea care a avut aventuri. Cel puțin nu cu Valentino!

— Şi ultimul meu contract are o clauză morală, a intervenit şi frumoasa Pauline Starke.

— Cu toate avem, a bombănit cineva. Grație lui Will Hays. Dacă întrețin – sau doar sunt acuzată că întrețin – „relații adultere sau imorale“, îmi reziliază contractul. Crezi că vreunul dintre şefii studioului are clauză morală în contract? Nu. Însă *ei* sunt cei mai răi. Cer favoruri sexuale chiar în birourile unde lucrează.

— *Ştiați* că C.B. DeMille nu are clauză morală, am spus turnând încă un rând de cocteiluri; nici unul dintre moguli nu avea, şi ipocrizia mă scotea din minți.

— Nu, el are *harem*, a murmurat Norma Talmadge, care era de obicei tăcută la aceste petreceri şi doar rareori spunea ceva. Toată lumea ştie că e

încurcat de ani de zile cu secretara, cu scenarista, cu orice mişcă!

— Doar cu Gloria, nu! Ironia sorţii! a oftat Bess Meredyth.

Țineam mult la Bess. Era o persoană generoasă, care mă învățase tot ce ştia ea despre cum să scrii un scenariu, pe vremea când eram amândouă la Bosworth.

— Lumea îşi închipuie că DeMille şi Gloria sunt amanţi din cauză că ea a jucat în aşa de multe filme de-ale lui. Dar nu sunt, şi nu fiindcă C.B. n-ar fi încercat. Sărmana Gloria! N-are noroc la bărbaţi şi cu asta basta.

— Mai ţineţi minte ce-a fost cu ea şi cu Wally Berry? a glăsuit Anita Loos, îmbrăcată cum îi stătea în obicei, într-o cămaşă de noapte cu guler înalt, cum poartă fetițele.

Bess şi cu mine ne-am privit cu subînțeles. Nici soțul Anitei, John Emerson, nu era mai breaz. Îşi aroga merite pentru tot ce scria Anita – cu excepția romanului *Domnii preferă blondele*; se purta rău cu ea şi o făcea de râs ori de câte ori avea prilejul, plus că se culca cu cine apuca. Cum se face că atâtea femei inteligente, având cariere de succes, dădeau dovadă de prost gust când îşi alegeau bărbații? Ai fi zis că îşi caută ele însele o cale de a se sabota, ca şi cum ar fi considerat că nu merită să se bucure de succes şi în viața profesională, şi în cea personală. Eram conştientă că, dacă n-aş fi avut norocul să-l cunosc pe Fred, aş fi fost la fel ca ele.

— Wally a obligat-o să facă avort, fiindcă nu voia să-şi distrugă cariera; trăia din banii câştigaţi de ea, a adăugat Anita pe un ton dezinvolt. Mi-a mărturisit însăşi Gloria. Era cu nervii la pământ.

— Credeți că doctorii sunt plătiți de studiouri în momentul de față? Credeţi că ne pârăsc, acum că ne-au băgat pe gât clauza morală? a întrebat Norma Talmadge îngrozită, aşa cum erau cele mai multe.

Ştiam, desigur, că avortul era secretul inavuabil de la Hollywood. Actrițele frumoase nu aveau voie să fie mame; spectatorii nu s-ar mai fi dus să le vadă filmele dacă ar fi crezut că vampele ispititoare de pe ecran schimbă scutece în viața de zi cu zi. În acelaşi timp, puține actrițe îşi puteau permite să-şi ia concediu de maternitate când trenurile aduceau în fiecare zi sute de fete dornice să devină staruri. Francis X. Bushman putea foarte bine să se ducă acasă la cei şapte copii ai lui, căci imaginea sa în ochii publicului nu avea de suferit. Dar Pola Negri nu-şi putea permite aşa ceva. Prin

urmare, noi, femeile, plăteam întotdeauna pentru pasiunile noastre un preț pe care bărbații nu-l plăteau.

— De păcătuit, păcătuim în doi, de plătit, plăteşte doar unul, repeta una dintre cele mai serioase doctorițe de la Hollywood, în timp ce oferea şampanie pacientelor, ca şi cum, în felul *ăsta*, le-ar mai fi alinat durerea.

Mai erau şi altele, puține la număr, care, când dădeau de necaz, plecau undeva, după care se întorceau la Hollywood mai subțiri ca oricând şi apoi uimeau lumea adoptând un copil. „Pur şi simplu m-am îndrăgostit de el, când am vizitat orfelinatul ca să-mi fac publicitate!“

Barbara La Marr procedase aşa de curând şi îşi publicase fotografia de rigoare în *Photoplay*. Bebeluşul „nu îi semăna deloc, dar dragostea de mamă nu cunoaşte limite“, scrisese buna ei prietenă, Louella Parsons, la rubrica ei de bârfe mondene. Fiindcă şi ea era plătită de studio.

Dar numai cele mai mari vedete reuşeau să scape basma curată; numai ele puteau conta pe studio să le acopere păcatele – dacă pasiunea, iubirea sau ghinionul erau cu adevărat păcate, ceea ce eu nu credeam. Restul actrițelor îşi vedeau contractele anulate din cauza acestei ipocrite clauze morale.

Mulțumeam mai mult ca oricând cerului că nu sunt actriță. Fred şi cu mine ne doream mult un copil şi, dacă l-aş fi avut, nu m-ar fi stânjenit câtuşi de puțin în munca mea. Nimănui, nici măcar lui Louis B. Mayer, nu-i păsa defel cum arată o scenaristă – aş fi putut scrie şi din spital, la nevoie. Şi, din cauză că tânjeam să am un copil, nu prea ştiam ce să cred despre actrițele care, cu sau fără voia lor, se hotărâseră să pună capăt unei sarcini. Eram doar recunoscătoare sorții că nu sunt în locul lor. Îmi dădeam seama că meseria asta îți mănâncă viața, te mestecă şi te scuipă, fiindcă nu ştiu câte altele stăteau la coadă să-ți ia locul. Îmi dădeam seama şi că bărbații nu aveau astfel de dileme şi nu mi se părea corect. Bărbații puteau să aibă aventuri fără să-şi facă griji pentru consecințe – mă rog, cu excepția homosexualilor. Despre Billy Haines, cel atât de fermecător pe ecran şi în viața de zi cu zi, se ştia că e pederast; la fel era şi Ramon Novarro. Şi amândoi erau îngroziți de clauza morală.

Aveam aproape patruzeci de ani. Practic, ştiam că probabil nu voi mai putea face un copil. Dacă priveam lucrurile aşa, nu eram la fel ca toate

celelalte? Deşi puseserăm cariera pe primul loc, ca nişte femei deştepte şi frumoase ce eram. Cu toate sacrificaserăm câte ceva. Căsnicia, copiii, lucruri pe care un bărbat nu era nevoit să le sacrifice.

— Ce mai face Mary? Ea de ce nu vine niciodată la petrecerile astea? m-a întrebat Adela când ne-am ridicat să ne mai turnăm un rând de cocteiluri, înainte să ne punem iar pe bârfit.

Adela nu mai pocnea balonaşe de gumă, purta haine deosebit de rafinate şi se tunsese bob. De fiecare dată mă simţeam ca o fată de la ţară alături de ea, chiar dacă o scurtă privire aruncată în oglindă mă liniştea: părul meu negru era prins într-un coc elegant, ca de obicei. În seara aceea, purtam amândouă pijamale scumpe de mătase, deşi Adela îşi pusese pe deasupra un kimono superb, pe care îl priveam cu invidie.

— O invit, bineînţeles. De fiecare dată. Dar întotdeauna spune că ea şi Doug au deja ceva aranjat.

— O ţine ostatică în castelul lor, a comentat Adela clătinând din cap. Ce milă mi-e de ea! Probabil că se simte îngrozitor de singură, dacă stai să te gândeşti.

— Nu ştiu, am răspuns încet, căci, oricât de loială i-aş fi fost lui Mary, nu puteam să-i trec cu vederea defectele. Nu prea sunt sigură cine pe cine ţine ostatic. Lui Doug îi plac oamenii, îi place să iasă în oraş, să se distreze. Am fost odată cu ei pe plajă – fireşte, n-a fost o simplă ieşire pe plajă, aşa ceva nu e posibil cu Doug şi Mary. Ceruseră să fie aduse nişte corturi uriaşe, iar masa, comandată la restaurant, a fost servită în vesela de porţelan de la Pickfair. Mai ţineţi minte când mergeam noi la Santa Monica sau Laguna? Luam cu noi o pătură şi un coş de picnic şi ne întorceam plini de nisip? Şi ni se părea că suntem cei mai norocoşi oameni din lume fiindcă trăiam unde trăiam şi făceam ceea ce făceam?

— Da, da, chiar aşa era.

— În fine, am fost pe plajă şi, pe drumul de întoarcere, Doug a văzut un afiş care anunţa un maraton al dansului pe unul dintre diguri şi a vrut să meargă acolo. Însă Mary a spus – nici acum nu-mi vine să cred –, a spus cu tonul pe care-l foloseşte ea când i se adresează lui Doug: „Vai, Douglas! Parcă n-ai şti că nu putem fi văzuţi în astfel de locuri!“

— Nu mai spune, Fran!

— Mda. Aşa că nu sunt sigură. Chiar şi când… pe vremea când… Mă luptam să rostesc ceea ce aveam în minte. „Pe vremea când Mary şi cu mine eram prietene.“

Fiindcă nu ştiam dacă mai suntem. La gândul ăsta, m-am întristat, şi Adela mi-a luat shakerul din mână, zâmbind înţelegătoare.

— Pe vremea când eram *mai apropiate,* am zis în cele din urmă. Nici atunci nu prea îi plăcea să iasă în lume. O tot invitam să vină cu noi, cei care ne făceam veacul la Ship Café, mai ţineţi minte? Nu venea niciodată. Prefera să rămână singură.

— Iar acum e regină. Cel puţin aşa se crede. Toată lumea aduce ofrande pe altarul lui Doug şi Mary. Să nu mă înţelegeţi greşit, dintotdeauna am ţinut la Mary şi l-am plăcut pe Doug. Dar încep să semene cu nişte statui de ceară, aşa cum stau şi aşteaptă să vină lumea să-i vadă la castel. Nu pleacă de acolo decât ca să se ducă la studio sau în Europa, să vadă cum îi adoră oameni care nu vorbesc englezeşte. Trebuie să ne plecăm în faţa lor. I-ar face bine lui Mary să vină aici când şi când, să stea cu fetele, să-şi ciufulească un pic buclele alea faimoase.

— Da, sigur, dacă spui tu, am zâmbit abătută, cu durere în suflet. Dumnezeu mi-e martor că eu am încercat.

În timp ce Adela s-a dus să mai umple câteva pahare, am încercat să-mi aduc aminte când stătusem de vorbă cu Mary, aşa, ca pe vremuri.

După *Lumina iubirii* ne îndepărtaserăm cumva. Bineînţeles, ne vedeam la diverse evenimente şi premiere cinematografice, când Mary mă întâmpina cu o îmbrăţişare călduroasă şi mă săruta, bucuroasă că mă vede, impresionându-mă până la lacrimi. La fel de bucuroasă eram şi eu s-o văd. Îmi fusese dor de ea, îmi lipsea felul în care ne completam una alteia gândurile şi împărtăşeam aceleaşi visuri, precum şi sobra ei dedicare faţă de meserie. Între timp, lucrasem cu mulţi actori, dar nici măcar unul nu se apropia de Mary în ceea ce priveşte puterea de concentrare pe platou.

Şi, desigur, când eram chemaţi la Pickfair, la una dintre seratele acelea strălucitoare şi interminabile, mă conformam fără greş, chiar şi când Fred îşi găsea o scuză ca să stea acasă. Dar de fiecare dată când mergeam acolo mi se părea că Mary e învelită într-o pojghiţă subţire de sticlă. Acum, când trecuse de treizeci de ani, era mai frumoasă ca oricând; pielea asemenea

porţelanului îi lucea, parcă luminată de dinăuntru, şi gustul rafinat de timp se vădea în felul cum se îmbrăca. Filmele ei aveau în continuare succes, chiar dacă nu la fel ca înainte. Unele, precum *Micul Lord Fountleroy*, erau adevărate opere de artă. Se vedea fără doar şi poate că Mary se străduia să fie văzută şi altfel decât fetiţa cu bucle pe care o creasem împreună, şi aplaudam faptul că se maturizase şi îşi asuma riscuri ca artistă. Sau îmi înăbuşeam un oftat când se întorcea la vechea ei imagine, aşa cum făcuse în *Mica Annie Rooney*, ca să-şi plătească facturile şi să-şi consolideze poziţia de star.

Era prinsă, ăsta e adevărul. Mary era asemenea unei insecte prinse în chihlimbar; nu putea să se îndepărteze prea tare de ceea ce iubea publicul ei, pe de altă parte se confrunta cu trecerea inexorabilă şi crudă a timpului, care avea să-i închidă poarta spre aceste roluri, împingând-o spre… ce? Publicul voia ca ea să rămână copil pe ecran şi regină în viaţa particulară.

Dar *ea* ce voia? Nu ştiam, şi asta mă durea. Destul de mult.

Nu puteam tăgădui: nu mai eram aşa de apropiate ca înainte. Era prima oară de când ne cunoşteam că nu aveam habar ce face Mary în fiecare zi, cu cine se vede, ce obiceiuri are.

Poate din cauză că *Lumina iubirii*, primul nostru film făcut împreună în care juca rolul unei femei adevărate, o femeie care avea şi un copil, nu avusese succesul aşteptat? Desigur, ştiam că Mary nu fusese mulţumită pe platou; am văzut cum dădea ochii peste cap de câte ori îi acordam prea mult timp lui Fred. Dar, Doamne Dumnezeule, în forma lui finală, filmul era doar despre Mary, avusesem eu grijă. Mary cea eroică, Mary cea curajoasă, Mary cea cu inimă mare. Pe vremuri, fericirea însemna să lucrez împreună cu cea mai bună prietenă a mea. Acum lucrurile nu mai stăteau aşa.

Poate din cauză că acum eram amândouă măritate şi era inevitabil ca timpul rămas după lucru să fie consacrat soţilor noştri. Poate că Mary bănuia că nu prea îl plac pe Doug. Ştiu că Mary nu-l aprecia pe Fred, cu toate că se lăuda tot timpul că ea ne făcuse cunoştinţă.

Poate că de vină era doar trecerea timpului; oamenii se îndepărtau unii de alţii, îşi găseau alte interese, învăţau să se bizuie pe ei înşişi mai degrabă decât unul pe altul.

Oricare ar fi fost motivul, privind sala plină de femei pe care le-aş fi

putut numi fără şovăială prietenele mele, mi-am dat seama că lipseşte cineva. O persoană foarte importantă. În acea clipă, privirea mi s-a împăienjenit de lacrimi neaşteptate.

— Am un disc nou, a strigat Bessie Love. Fran, unde e gramofonul?

Uitând de lacrimi, am râs şi m-am repezit să pun discul pe cea mai nouă jucărie a lui Fred, un cabinet uriaş model RCA Victor. Am pus discul pe platan, am învârtit energic maneta şi a început să răsune o melodie vioaie de jazz.

— Haideţi să vă învăţ dansul cel nou din viitorul meu film. Se numeşte charleston!

Bessie a scuturat din cap să-şi aranjeze părul şi s-a pus pe dansat. Era un dans bizar: îndoia genunchii şi arunca din picioare, dădea din mâini şi se învârtea pe loc. Am ţipat în cor încântate şi, fără să mai aşteptăm, ne-am apucat şi noi să dansăm, dând din mâini şi ciocnindu-ne genunchii. Nu prea îmi ieşeau mişcările, îmi păreau ciudate şi dezarticulate. Nici nu se putea compara cu turkey trot, pe muzică rag.

M-am oprit să-mi trag sufletul. Transpirasem, eram ciufulită, dar, Doamne, ce ne mai distram! Şi nu puteam să nu mă gândesc că Mary nu şi-ar fi găsit locul aici, chiar dacă ar fi acceptat invitaţia mea.

Dacă era ca Mary să-şi păstreze un loc în viaţa mea, atunci trebuia să avem momentele noastre de tihnă, furate ori de câte ori găseam un prilej, departe de femei care refuzau convenţiile, mai ales după un pahar în plus, şi de zbieretele muzicii de jazz ascultate la gramofon. Eram într-o epocă nouă, când femeile atrăgeau atenţia asupra genunchilor, se rujau, afişau rochii scurte şi ciorapi rulaţi sub genunchi şi îndesau sticle cu băutură sub jartieră.

Cu buclele ei victoriene, Mary ar fi fost la fel de deplasată printre noi ca o păpuşă de porţelan într-un bar clandestin. Şi eu, cu părul meu lung, la fel de victorian, dar pe care refuzam să-l tai fiindcă Fred m-ar fi omorât cu mâna lui, ar fi trebuit să fiu la fel de deplasată. Chiar mă întrebam, după ce m-am dat ceva mai încolo, ca să mă uit la actriţele tinere şi pline de viaţă cum pocnesc din călcâie, dacă eu şi Mary vom supravieţui în această epocă nouă, dinamică. Adevărul e că eram cunoscute drept dinozaurii potoliţi ai filmului, după ce lucram în branşă încă din adolescenţă. Cum naiba să ţinem pasul cu fete sprinţare ca Bessie sau Colleen Moore, care crescuseră

uitându-se la filme, divinizând vedete precum Mary Pickford? O generaţie întreagă invada Hollywoodul, o generaţie care habar nu avea cum fusese înainte ca Charlie Chaplin să dea din nas pe ecran.

O generaţie care nu avea idee de unde porniserăm ca să ajungem aici şi cât munciserăm ca să netezim drumul.

În timp ce mă îndreptam spre gramofon, unul dintre genunchi mi-a trosnit şi m-am forţat să râd. Am ridicat acul de pe disc, l-am pus de la început şi am învârtit iar manivela, ca fetele să poată dansa mai departe. Hotărât lucru, eram prea bătrână pentru aşa ceva!

Câteva zile mai târziu, am aflat totuşi, cu uimire şi bucurie, că nu eram chiar aşa de bătrână. Şi cine a fost prima persoană căreia i-am dat vestea (după Fred, evident)?

Mary.

Întotdeauna Mary.

CAPITOLUL 15
MARY
Primăvara lui 1926

Mary o ținea strâns pe Fran în timp ce o conducea spre uşă; îmbrățişând-o, se simțea nobilă, nesfârşit de generoasă. Avea impresia că jucase rolul vieții ei, şi Fran nu avusese nici cea mai vagă bănuială.

— Ai grijă de tine, draga mea Fran! Dă-mi de ştire dacă ai nevoie de ceva, indiferent ce! Încă mai avem o groază de hăinuțe de bebe şi alte lucruşoare de-ale lui Gwynnie. Azi-mâine face zece ani, aşa că nu mai avem nevoie de ele.

— Mulțumesc, Fetissă! Nu ştiu de ce, dar cred că va fi cel mai răsfățat bebeluş din Hollywood! a zis Fran, mângâindu-şi râzând stomacul încă plat. Louis B. Mayer şi Sam Goldwyn mi-au trimis telegrame oferindu-se să fie naşi. Dar cum au aflat, nu mă taie capul.

— Louella. Louella Parsons. Nu-i scapă nimic. Doar ştii cum sunt aşa-zişii ziarişti din ziua de azi. Bârfitori bine plătiți. Louella mituieşte toți doctorii de la Hollywood.

— Aşa o fi. Măcar ție am apucat să-şi spun cu gura mea. Şi Fred… tot de la mine a aflat!

Arătând mai frumoasă ca oricând, mai feminină şi mai radioasă, Fran a plecat zâmbind pe alee. Mergea în felul ei milităros; nu umbla niciodată agale, ci mărşăluia, țăcănind ritmic din tocuri.

Mary a închis uşa în urma ei, uşurată că trecuse cu bine prin acea situație, fără să facă o criză de nervi şi fără s-o dezamăgească pe Fran. După care s-a căznit să-şi aducă aminte când o văzuse prima oară pe draga de Fran. Când să fi fost? În 1914? În 1915? Trecuseră atâția ani de atunci! Uşa camerei de montaj se deschisese şi în prag stătea Frances Marion, vizibil emoționată,

dar elegantă, grațioasă şi sofisticată. Mary se simțise ca un puşti nespălat, cu părul ascuns sub un prosop, mâinile zgâriate şi murdare de la maşina de montaj. Owen făcuse prezentările. Uitase acest amănunt! Măcar atât, singurul lucru bun pe care i-l dăduse şi el.

Stomacul i s-a întors pe dos, a simțit gust amar în gură şi s-a năpustit la etaj, fără să-i pese de portarul care o privea cu gura căscată. A străbătut în goană holul larg, pe pereții căruia erau atârnate fotografii înrămate, ale ei şi ale lui Douglas, în cele mai faimoase roluri ale lor, a deschis uşa dormitorului şi a intrat în baie, unde a îngenuncheat chiar în ultima clipă în fața toaletei. Şi-a prins buclele cu o mână şi a vomitat, apoi s-a aşezat pe jos. Fruntea îi era udă de sudoare, camera se învârtea cu ea. A rămas aşa câteva minute. „Mi s-a făcut rău din simpatie pentru ea“, şi-a spus cu un zâmbet moleşit. Din simpatie pentru încercarea prin care trecea Fran.

Simpatie pentru ceva ce ea nu avea să cunoască niciodată.

S-a ridicat cu greu, fiindcă picioarele îi tremurau, s-a dus la chiuvetă şi s-a stropit cu apă rece pe față. S-a privit în oglindă – deşi în baie pusese lumini slabe, uşor rozalii, cele mai clemente cu putință, tot arăta îngrozitor, cu pielea pătată, ochii puțin umflați – şi şi-a îndreptat ochii spre dulapul de medicamente aflat pe peretele din spatele ei.

S-a uitat la ceas; abia era ora două după-amiaza. Era una dintre rarele ei zile libere, însă Douglas se afla încă la studio. Şi mai avea să stea multe ore acolo.

S-a întors repede în dormitor, a închis uşa, s-a întors în baie şi a deschis dulapul. A scos o sticlă mare, de culoare cafenie, din cele în care se pune alcool sanitar, şi s-a întors tiptil în dormitor. S-a aşezat confortabil pe perne – multele ei perne, despre care Douglas spunea că sunt prea multe, însă lui Mary nu i se păreau niciodată destule – după atâția ani de dormit pe ziare făcute sul – şi-a scos pantofii, şi-a desfăcut jartierele şi şi-a dat jos ciorapii. Silueta i-ar fi îngăduit să poarte cele mai neconformiste rochii, fără accesoriile elastice obişnuite, însă Douglas prefera s-o vadă în haine mai feminine, cu corset. „Îmi place ca soția mea să arate ca o femeie“, declarase el. Şi, într-adevăr, avea o înclinație spre îmbrăcămintea de modă veche; de ani de zile nu mai făcuse un film unde să nu fie nevoie de haine de epocă. Cu toate că Mary bănuia că îi place să-şi arate picioarele musculoase

îmbrăcând colanți.

Făcându-şi loc pe perne – era ca în rai, fiecare dintre ele, moale ca un norişor! –, Mary a deşurubat capacul şi a luat o înghițitură bună. Mirosul familiar de ienupăr i-a gâdilat nările, iar ginul rece a ars-o pe gât. A aşteptat câteva minute, a mai luat o duşcă bună şi în sfârşit a simțit că se destinde, că sângele i se încălzeşte şi mintea i se înceţoşează îndeajuns cât să-i atenueze temerile şi părțile neplăcute ale amintirilor ei.

De vreme ce nu-şi permitea decât rareori să-şi petreacă după-amiaza astfel, măcar să profite de cea de acum, să lase deoparte tot ce voia să evite muncind, atât în fața aparatului de filmat, cât şi la conducerea United Artists: aparițiile publice alături de Douglas, aşteptate de spectatori, cohortele de demnitari care se înghesuiau la mesele îmbelşugate de la Pickfair. Nu avea niciodată liber, dacă se gândea bine. Să fie de serviciu însemna să fie Mary Pickford, indiferent cât de obosită ar fi fost. Când nu lucra, putea deveni din nou o membră a familiei Smith, ca mama, Lottie sau Jack. O doamnă Smith căreia îi plăcea ginul.

Şi ce-i cu asta? Avea şi ea dreptul la un răgaz, când şi când. Merita să se răsfețe puțin, să tragă draperiile şi, în spatele lor, să scape de priviri iscoditoare, unele admirative, altele critice sau nestatornice. Merita să mai uite de ochirile critice pe care şi le arunca ea însăşi când se privea în oglindă.

A întins picioarele şi a dat din degete, gândindu-se din nou la Owen. De când nu-l mai văzuse în carne şi oase? De dinainte de divorț. Owen încă mai juca în filme, dar ultima dată când îl văzuse pe ecran nu-şi putuse înăbuşi o exclamație. Trăsăturile i se îngroşaseră, se înăspriseră. Ziceai că e cu zece ani mai bătrân decât în realitate.

Dar el fusese cel care îi dăduse prima înghițitură de gin. În prima noapte petrecută împreună – nu noaptea nunții! –, ca să se destindă, fiindcă era aşa de încordată, de speriată, şi totuşi simțea că nu mai poate trăi o clipă fără să ştie ce e acel mare mister. Ginul a ajutat-o. Îşi amintea cum, după ce luase o înghițitură, vocea lui Owen îi păruse că îngână un cântec de leagăn irlandez, apoi cântece de dragoste, pasionale, şi în final o adormise, cu toate că inima îi bătea tare de teamă, de ruşine şi de un sentiment de vinovăție, sentiment de care nu scăpa niciodată. Se simțea vinovată că o necăjise pe mama ei, că

păcătuise, că fusese o fată rea, aşa cum se presupunea că sunt actriţele, cu toate că ea se străduise toată viaţa să fie mai presus de astfel de fapte, să arate că o actriţă poate fi bună şi pură. Îndeajuns de pură, chiar şi pentru pretenţiile domnişoarei Josephine.

Cum se mai rugase să-i vină ciclul, după noaptea aceea! Şi venise, slavă Domnului. După aceea se ferise de Owen, până când nu se mai putuse stăpâni şi atunci se căsătoriseră. Ce prefăcătorie!

Căsătoria cu Douglas era cu totul altceva. Un fel de binecuvântare. I se păruse, când stătea alături de el în salonul din casa lui, când judecătorul de pace, de emoţie, uitase jumătate din ceremonie, că ar trebui să existe un ritual, ceva cu apă sfinţită, atât de sacră şi de dreaptă era unirea lor. Şi nu doar pentru ei, ci şi pentru carierele lor, pentru film în general. Era consecinţa celor zece ani dinainte, din momentul când primul film rulase pe un ecran murdar atârnat pe un zid, de-a lungul anilor de început, când apăruse o nouă formă de artă, când Griffith îşi crease epopeea, când *Săraca fetiţă bogată* stârnise o adevărată frenezie şi când văzuse prima oară acea expresie unică de neîncredere şi adoraţie în ochii publicului, când United Artists luase fiinţă…

Unirea lui Douglas Fairbanks cu Mary Pickford a fost următorul pas, punctul culminant. A fost o încoronare firească.

În căsnicia lor nu era loc pentru ruşine, doar pentru fericire şi blândeţe.

— Casa asta n-a auzit nici o vorbă mânioasă, declarase Mary pentru revista *Photoplay* mai deunăzi, într-unul dintre multele interviuri pe care avusese bunăvoinţa să le acorde, în beneficiul industriei cinematografice. Şi al carierei proprii.

Nu cumva începuse… să coboare panta?

Nu. Sigur că nu. Nu era nevoie decât să-şi revină puţin. Spectatorii spuneau – chiar îi întrebase, le ceruse să-i trimită idei de poveşti! – că încă mai doreau s-o vadă în chip de Micuţa Mary. Dar spectatorii se mai înghesuiau şi la filme cu Rudolph Valentino şi Gloria Swanson, şi, în ultimul timp, la filme cu micuţa Colleen Moore şi tupeista de Clara Bow, noile „nonconformiste“ în curs de afirmare.

Douglas încă mai putea face filme de epocă fără să aibă pierderi la box office, pe când Mary, ori de câte ori îşi ascundea buclele şi făcea un astfel

de film, mai primea o lovitură. *Rosita* nu mersese prea bine, nici *Dorothy Vernon de la Haddon Hall*, de altfel. *Mica Annie Rooney* şi *Vrăbiuţele*, un film în pregătire, erau o binevenită revenire la rolul de fetiţă hotărâtă şi curajoasă, eroina bătăioasă creată de Fran cu atâta vreme în urmă. Totuşi, în presă apăruseră comentarii înţepătoare cum nu mai văzuse până atunci; prea mulţi critici făceau remarci deloc binevoitoare cu privire la vârsta ei şi nu credeau că e înţelept din partea ei să joace tot roluri de copii sau adolescenţi.

Pe biroul ei se afla un scenariu nou. Ar fi jucat o tânără modernă, deşi nu chiar nonconformistă. O simplă vânzătoare care avea o idilă cu un tânăr. Se gândea să accepte rolul, cu toate că partenerul ei, pe nume Buddy Rogers, era cu doisprezece ani mai tânăr ca ea – ce jenant! Să se lanseze, în sfârşit, într-un rol contemporan, doar ca să se dovedească prea bătrână pentru el! Simţea însă că avea nevoie de un astfel de rol; avea nevoie să intre în epoca cea nouă, să se adreseze unei noi generaţii de fani. Sau, cel puţin, avea nevoie să *încerce*.

Noua generaţie! Doamne, cum îmbătrânea! În acest aprilie 1926, împlinise treizeci şi patru de ani. Fran era şi mai în vârstă, dar acum avea să devină mamă, ceea ce o făcea mai tânără şi mai bătrână în acelaşi timp. Îndeajuns de tânără cât să dea naştere unui copil, dar, în acelaşi timp, intra automat în categoria mamelor. Pentru o scenaristă nu era nici o problemă.

Altfel stăteau însă lucrurile cu o actriţă. Mai ales o actriţă a cărei imagine era chiar o copiliţă. Făcea tot ce-i stătea în putinţă ca să păcălească timpul. Se îngrijea şi se preocupa de silueta ei. Seara se ungea pe faţă cu atâtea creme şi alifii, că Douglas protesta uneori, spunând că nu mai poate să-i dea un sărut de noapte bună. Înainte să se culce îşi lega o fâşie de pânză sub bărbie. De dormit, dormea doar pe spate, ca să nu facă riduri.

Cât despre Douglas, el se purta ca întotdeauna; nu făcea nici un efort, dar nu arăta nici un an mai bătrân. Tenul bronzat îi dădea un aer sănătos şi tineresc. Însă Mary se temea de razele soarelui; aveau un efect cu totul diferit asupra pielii bărbaţilor şi femeilor: pe ei îi mângâiau, pe ele le pedepseau. Aşa că, ori de câte ori se aventura în soarele nemilos al Californiei, îşi lua o pălărie cu boruri largi şi o umbrelă.

A mai sorbit o înghiţitură bună de gin şi şi-a pipăit bărbia, îngrijorată; o

simțea la fel de fermă ca întotdeauna, dar pentru câtă vreme? De afară răzbătea, în ciuda draperiilor şi a geamurilor groase, zgomotul maşinii de tăiat iarba şi bârâitul unui motor ambalat în garaj. Pesemne că lucra un şofer la el. Îşi închipuia că asta făceau şoferii când nu conduceau, deşi nu era chiar sigură. Nu ştia decât că trebuie să-i plătească.

Împreună cu bucătarii, şi slujnicele, şi portarul, şi valetul lui Doug, camerista ei franțuzoaică şi grădinarii – o adevărată armată! Intrase odată în „magazia“ de unelte – mai mare decât orice casă în care locuise înainte de Pickfair – şi rămăsese uluită în fața şirurilor foarfeci strălucitoare şi cleşti, greble şi sape, maşini de tuns iarba şi role de gazon, saci peste saci de semințe şi îngrăşăminte, roabe de toate mărimile, colaci de furtun. Era ca un arsenal de armurărie unde fuseseră îngrămădite toate cele necesare pentru a ține în şah natura sălbatică din California.

Toate astea costau bani. Bani pe care ea şi Douglas trebuiau să-i câştige. Bani pe care îi scoteau cu greu de la United Artists, fiindcă Charlie se încăpățâna să-şi încetinească aportul. Se hotărâse să facă totul singur – să-şi scrie scenariul, să producă, să regizeze, să compună muzica şi să deseneze costumele. Dura ani de zile până făcea un film, care era salutat imediat ca fiind genial, dar nu prea aducea bani. *Parizianca*, primul lui film la United Artists, fusese un dezastru! *Goana după aur* mersese mai bine, dar îi luase trei ani ca să-l facă.

Griffith nu mai era la United Artists. De fapt, din câte ştia ea, Griffith nu prea mai făcea nimic. Îl forțaseră să plece, după prea multe eşecuri, în 1924. De atunci nu mai făcuse nici un film, cu toate că se zvonea că pregătea ceva. Păcat că fusese nevoită să-l concedieze tocmai pe cel căruia îi datora cariera de actriță. Omul care îi arătase ce poate face în fața aparatului de filmat. Îşi amintea cu duioşie de acea perioadă de început, când era cu el la Biograph, mai ales după al treilea sau al patrulea pahar de gin; zilele de teroare în fața acelui lucru nou numit „imagini mişcătoare“, a țăcănitului aparatului de filmat ai cărui dinți intrau în perforațiile peliculei, infernul reflectoarelor şi toanele soarelui, sentimentul că se înjosea, că dezamăgise pe cineva, vreo muză sau vreun patron al artelor, fiindcă acceptase să apară în fața camerei. Dar apoi, cum se minunase când se văzuse prima oară pe ecran – îi era ruşine, cu toate că înțelegea că e martor la un eveniment

istoric. Până atunci, nici un actor nu avusese cum să se vadă jucând, aşa cum îl vedeau spectatorii. Însă Griffith îi luase mâinile de pe ochi şi o obligase să privească, să vadă cât de mult o plăcea camera; cum părea că asupra ei cade o lumină altfel decât asupra tuturor celorlalţi, chiar dacă luminile de pe platou erau aceleaşi. Pentru asta trebuia să-i mulţumească lui D.W. Griffith; pentru că îi arătase cum era ea, eul ei care, cu timpul, ajunsese să fie mai real decât eul care nu cunoscuse niciodată afecţiunea camerei.

Dar afacerile sunt afaceri şi, în ciuda amintirilor comune – rememorate cu ajutorul unei sticle de gin şi al câtorva lacrimi („Şşş, să nu-i spui lui Douglas!“) –, fusese nevoită să-l dea afară pe Griffith. Acum, United Artists îi avea pe Gloria Swanson, Sam Goldwyn şi Rudolph Valentino. Dar Douglas, Mary şi Charlie erau adevăraţii şefi. Ei erau cei care plăteau facturile.

Totuşi, cât îşi dorea uneori să plece de acolo! Să se retragă în camera ei, aşa cum făcuse acum, sau să plece undeva împreună cu mama ei, poate chiar la Toronto. Mamă, of, mamă! Trebuia să se facă bine, dacă nu, Mary era de vină.

„Mamă, am nevoie de ajutor“ spusese Mary într-o bună zi, în 1925. Şi mama nu-i sărise în ajutor cum făcea întotdeauna? De fapt, Mary nu avea nevoie de ajutor. Spusese aşa doar ca să-i dea lui Charlotte ceva de făcut, pentru că mama ei petrecea prea mult timp în vila ei, în tovărăşia sticlelor. Parcă acum, când ea şi Mary cunoscuseră un succes care le depăşea şi cele mai optimiste aşteptări, mama îşi pierduse busola. Se întâmpla să fie aşa de tristă, de descumpănită, acum, când nu mai aveau trenuri de prins, teatre unde să joace şi contracte de negociat. Drept care bea mai mult ca înainte, şi Mary îşi făcea griji pentru micuţa Gwynnie – trebuia să-şi facă cineva griji, pentru că Lottie cam uita că are o fiică! –, aşa că începuse s-o aducă pe fetiţă la Pickfair din ce în ce mai des, până când Gwynnie ajunsese să aibă camera ei şi o bonă într-o aripă separată. Mama rămăsese singură, aşa că Mary a rugat-o să-i dea o mână de ajutor la confecţionarea costumelor pentru *Annie Rooney*.

— Nu pot să-l fac pe pictorul ăla de costume să înţeleagă ce vreau, mamă, minţise Mary. În filmul ăsta sunt o haimana pe străzile din New

York. Costumele trebuie să fie adorabile, dar… ponosite.

Charlotte se luminase la faţă. Timp de câteva săptămâni lăsase sticla deoparte, făcuse schiţe de costume şi căutase materiale, până când îşi amintise că are în pod câteva metraje de pe vremuri.

— Exact ce ne trebuie, scumpa mea! Pânza e probabil decolorată, adică va fi perfectă pentru filmul tău.

În timp ce mama scotocea prin cufăr, capacul a căzut, strivindu-i pieptul masiv. Mai târziu, când doctorul a examinat-o, i-a găsit o umflătură la sân. Numai Mary era de vină! Dacă nu i-ar fi cerut mamei s-o ajute, capacul n-ar fi căzut peste ea şi chistul nu s-ar fi format.

Mama a refuzat să fie operată. Trecuse la Biserica Ştiinţei Creştine şi credea nestrămutat în puterea rugăciunilor şi a minţii asupra trupului. Mary s-a căznit în zadar s-o facă să se răzgândească. Iar acum se topea pe picioare, văzând cu ochii. Pieptul ei moale şi cald, la care Mary îşi găsise consolare în nenumărate rânduri, era doar o amintire. Acum diform, era asemenea unei bombe cu ceas care ticăia încet, dar fără oprire, aşteptând să explodeze. Lipsind-o pe Mary de singurul lucru adevărat din viaţa ei: dragostea mamei.

Mary nu voia să se gândească la acel moment. Îşi concentra atenţia asupra altor lucruri, mai îmbucurătoare. Rochia cea nouă pe care urma s-o poarte la premiera filmului lui Douglas. Filmele lui aveau succes. Iar el, spre deosebire de Mary, nu-şi făcea griji, nu se încurca în gânduri negre; se mulţumea să stea cu mâinile în şold, cu picioarele bine înfipte în pământ, şi, râzând cu gura până la urechi, îmbia lumea să se schimbe, să vină la el. Şi lumea, orbită la fel cum fusese Mary odată de strălucirea zâmbetului său, de nonşalanţa din ochii lui căprui, chiar dacă erau înconjuraţi de riduri, nu îndrăznea să i se împotrivească. Aşa că Douglas făcea filme mai departe şi publicul se înghesuia să le vadă, şi el nu primea scrisori în care era întrebat ce vârstă are, când are de gând să se maturizeze şi dacă nu se consideră prea bătrân ca să joace rolurile pe care le juca de când se ştia.

Nu primea scrisori în care era întrebat dacă va avea un copil, dacă are unul sau de ce nu putea avea.

Fran putea avea un copil. Şi era însărcinată. Aşa că… Mary a mai luat o duşcă de gin.

Ar fi trebuit să se bucure pentru draga de Fran, însă nu putea şi, din pricina asta, se simțea vinovată. Ar fi trebuit să fie încântată că Fran şi soțul ei – devenit o stea de cinema în roluri de cowboy – urmau să aibă un copil care să le cimenteze uniunea. Fran nu vorbise prea mult de copii înainte, îi pomenise doar în trecere. Fusese mai degrabă o surpriză, aşa că i se putea ierta faptul că nu reacționase chiar aşa cum probabil că nădăjduise Fran.

— Mary, draga mea, am ceva să-ți spun! o anunțase Fran la telefon cu câteva ore mai devreme şi se grăbise să vină la Pickfair.

O apucase pe Mary de mâini în hol, iar aceasta izbucnise în râs şi o rugase să aştepte, după care o dusese în salon, aşa încât servitorii să nu audă ce avea Fran să-i împărtăşească – evident ceva foarte important. Căci servitorii împrăştiau şoapte şi zvonuri; toți prietenii lor care erau vedete de cinema aveau aceeaşi problemă – servitorii vorbeau vrute şi nevrute cu presa.

Mary s-a ridicat brusc, vărsând o parte din gin. Inima îi bătea cu putere. A alunecat din pat, s-a împiedicat de papuci şi, chicotind înăbuşit, a încuiat uşa dormitorului după ce a ascultat, cu urechea lipită de lemn, ca să fie sigură că nu e nimeni afară. Apoi s-a târât înapoi în cuibul ei de perne, perne de in, brodate de nişte călugărițe din Belgia. Ce drăguț! Absolut superbe! Doar pentru ea!

— Sunt însărcinată! a izbucnit Fran după ce s-au aşezat pe canapeaua stil Ludovic al XIV-lea şi a aşteptat ca servitoarea să plece după ceai; apoi s-a sprijinit de spătar şi a privit-o nerăbdătoare pe Mary.

Aceasta nu ştia însă ce să spună, nici încotro să se uite. O clipă, dacă s-ar fi uitat la figura fericită a lui Fran, ochii i s-ar fi umplut de lacrimi şi nu putea risca aşa ceva.

— Mă… mă bucur foarte mult pentru tine, a rostit aproape fără voia ei şi pesemne că a fost de ajuns, căci Fran a răsuflat uşurată şi a început să turuie: cât de surprinsă fusese, că încercau de multă vreme, însă doctorul nu le dădea mari speranțe, şi că, într-adevăr, se simțea oarecum stânjenită fiindcă va avea treizeci şi nouă de ani când se va naşte copilul, o vârstă înaintată, la anii ăştia altele sunt bunici!

Fran sporovăia fără oprire, ce uşurare pentru Mary; era de ajuns să spună „da“, sau „nu“, sau „îhî“ din când în când. A fost totuşi un moment, înainte

să-şi ia la revedere, când Fran a părut că se opreşte; a tăcut, şi-a pus mâinile pe umerii lui Mary şi a privit-o cu ochii aceia care aşteptau încuviinţarea ei, un semn liniştitor. Ochii plini de speranţă care o impresionaseră de cum îi văzuse, cu mulţi ani în urmă.

— Mary, scumpa mea, sper din tot sufletul că-ţi face plăcere. Mai ţii minte cum vorbeam de toate cele, pe vremea când locuiam în vilele vecine? Cum ne puneam întrebarea dacă vom iubi vreodată un bărbat la fel de mult cum ne iubim meseria? Dacă vom mai avea timp şi pentru copii?

Mary a dat din cap, ochii i s-au împăienjenit de lacrimi; de atunci trecuse o eternitate. S-ar fi cuvenit să fie recunoscătoare sorţii că ajunsese aşa departe, că triumfase. Dar în acele momente era moartă pe dinăuntru, incapabilă să simtă ceva. Să se fi obişnuit într-atât să-şi dea pe faţă sentimentele în faţa camerei, că nu mai era în stare să simtă nimic în viaţa reală?

— Şi iată-ne, amândouă am găsit iubirea adevărată. Iar acum… un copil! Cred că am să izbutesc, Mary, să fiu o mamă bună şi o femeie cu carieră. Dar, dacă n-am să reuşesc, am să-mi spun că am făcut atâtea în carieră, mai mult decât am visat vreodată, şi că poate a venit vremea să fiu mamă. La urma urmei, poate că ăsta e lucrul cel mai important.

— Nu, Fran! Mary a strâns-o în braţe cât a putut de tare; nu putea s-o lase să creadă aşa ceva. Căci dacă ar fi lăsat-o, ce-ar fi spus despre ea? Nu, nici să nu aud de aşa ceva! Mă bucur pentru tine, dar încă eşti… am nevoie de tine, Fran! Am nevoie de tine, filmul încă are nevoie de tine. Eşti cea mai bună, nu uita!

Fran a scos o exclamaţie de uimire, a făcut ochii mari şi s-a înroşit şi mai tare la faţă.

— Mary! Mulţumesc! Îţi… fiindcă aşa crezi. Chiar şi după… părerea ta înseamnă atât de mult pentru mine.

— Acum du-te acasă şi odihneşte-te. Mai ai măsuţa aia pe care o ţineai pe genunchi când scriai?

Fran a dat din cap.

— Atunci ia-o şi apucă-te să scrii. Orice. Dovedeşte lumii că mintea unei mame nu e bună doar pentru cântece de leagăn. Da?

— Mary, eşti cea mai bună prietenă a mea, ţie îţi datorez totul.

— Ba nu, Fran, eu îţi sunt datoare.

S-au îmbrăţişat şi Fran a plecat. Dar, în timp ce închidea uşa, Mary n-ar fi ştiut să spună când se vor mai vedea. Mai bine zis, când va fi în stare s-o revadă. Nu va mai fi prietena lui Fran aşa cum se cădea, aşa cum se aştepta Fran să fie. O prietenă care s-o însoţească când mergea la doctor sau când cumpăra trusouri pentru nou-născuţi, să deplângă împreună cu ea inevitabilele schimbări ale trupului. Nu-i putea spune lui Fran de ce, căci n-ar fi înţeles. Şi cum să înţeleagă, când ea însăşi nu înţelegea?

Nu ştia decât că trebuie să se protejeze; să se păstreze pentru aparatul de filmat, deoarece nu ştia câtă vreme o va mai iubi. Ca să reuşească, trebuia să rupă orice legătură cu lumea reală, să se desprindă de josnicia şi harababura ei, de ritmul ei pripit, de urletele jazzului şi de dansurile nonconformistelor. De mamele cu copii gălăgioşi, mame cu pieptul mare, greu de lapte, înconjurate de teancuri de scutece murdare şi urât mirositoare, cu capul plin de cântece de leagăn. Mame care ţineau la plozii lor gălăgioşi mai mult decât la ea. Fiindcă plozii erau pe primul loc, nu?

Mary rămăsese singură. Fran plecase, însă vestea adusă de ea stăruia şi nu avea să dispară; acest copil ipotetic avea să devină realitate, la fel ca micuţa Gwynnie. Şi o va pierde definitiv pe Fran. Şi va fi încă şi mai singură.

Totuşi, încă mai avea sticla; ginul nu se terminase şi mai avea de unde să facă rost. Ginul o ajuta să uite cât de repede se scurge timpul, ce trecătoare sunt tinereţea, şi frumuseţea, şi inocenţa, şi faima, şi bogăţia; îi dădea vise curioase, viziuni fantastice cu dragoni, şi oameni ajunşi pe lună, şi oameni dansând ca nebunii; vise care nu aveau nimic de-a face cu viaţa reală, aşa că le prefera, oricât de înspăimântătoare erau uneori, viselor pe care le avea când nu bea gin.

Ginul o ajuta să uite că Douglas ar putea veni acasă la cină cu o ceată întreagă de petrecăreţi care să-l amuze, fiindcă părea că are tot mai des nevoie de ei; nu se mai mulţumea doar cu compania ei, ca la început. Iar dacă nu venea acasă înconjurat de cunoscuţi, atunci îşi făcea apariţia târziu. În ultima vreme, stătuse în mai multe rânduri la studio până la miezul nopţii. Mary nu-l întreba de ce. Tot aşa cum nici el n-o întreba ce are în dulapul de medicamente.

A pus sticla jos şi s-a afundat mai adânc în perne, trăgând cuvertura peste ea. Acum ar face mai bine să doarmă, ca să arate ca lumea dimineaţa. Închisese strâns pleoapele, dar camera se învârtea cu ea şi gura îi era iască, dar tot era mai bine decât să rămână trează şi să-i vină în minte lucruri la care nu voia să se gândească, să vadă chipurile celor pe care i-ar dezamăgi sau pe care îi dezamăgise deja. Să vadă bebeluşi gângurind, bebeluşi cum ea nu va putea avea niciodată. Bebeluşi pe care nu îi merita.

Şi, dacă dormea, nu avea să afle la ce oră venise Douglas acasă.

CAPITOLUL 16
FRANCES
Decembrie 1928

În spital era îngrozitor de frig.

Îmi tot repetam în gând, în timp ce aşteptam în faţa camerei lui, stând ţeapănă pe un taburet de metal. Era exact acelaşi fel de scaun pe care stătusem când îl cunoscusem şi aproape că mi-a venit să râd, să mă reped înăuntru şi să-i împărtăşesc descoperirea, aşa cum îi împărtăşeam orice.

Doctorii nu-mi dădeau însă voie să intru, iar în spital era aşa de frig, că tremuram ca frunza, dinţii îmi clănţăneau şi mă dureau, la fel ca toate încheieturile. Ultima oară când suferisem aşa de frig eram pe drumul de la Verdun, în timpul războiului. Războiul care ne adusese pe mine şi pe Fred împreună. Infirmierele şi doctorii intrau şi ieşeau din cameră, dar de fiecare dată închideau bine uşa, ca şi cum i-ar fi putut înăbuşi gemetele. Nu izbuteau, bineînţeles.

Îmi spuneam că, dacă l-aş putea strânge în braţe, n-aş mai tremura şi i-ar fi şi lui mai bine. Îmi spuneam că, dacă nu-l pot strânge pe el, măcar să-i ţin pe fiii noştri, micuţii Fred şi Dickie. M-am uitat în jur, gata să-i strig, şi atunci mi-am adus aminte. Era ajunul Crăciunului, şi ei erau acasă, în pătuţurile lor. O, Doamne, era ajunul Crăciunului, îl aşteptau pe Moş Crăciun, urma să-şi deschidă cadourile, dar cum să fiu alături de ei? Şi cine mi-ar putea ţine locul?

— Mary, am şoptit ştiind că nu era prima oară că îi rostesc numele, chiar dacă nu-mi aminteam nici de câte ori, nici când; de fapt, nu-mi aminteam nici ce oră e, nici de câtă vreme stăteam acolo.

Nu-mi aminteam decât că Fred era bolnav, cumplit de bolnav, că eu stăteam tremurând în faţa unei uşi de spital şi că totul începuse cu un

şchiopătat. Un şchiopătat venit nu se ştie de unde, în timp ce ne plimbam prin grădina de acasă, pe Colina Fermecată, aşa cum ne plimbam seară de seară. Mulţumeam pentru norocul pe care îl avuseserăm şi ne făceam planuri pentru a doua zi, înainte să intrăm să le spunem noapte bună băieţilor noştri, pe care bona îi pregătise de culcare.

— Ce ai? l-am întrebat văzând că se crispează de durere şi se lasă mai mult pe piciorul drept. Una din rănile tale vechi?

Căci soţul meu se rănise de multe ori; erau riscurile meseriei de cowboy star de cinema. Dăduse o căruţă peste el, se rănise sărind de pe o clădire pe Silver King şi căpătase nenumărate răni şi zgârieturi când se bătuse cu băieţii răi prin prerie.

— A, nimic, a răspuns Fred, a mai făcut un pas şi s-a schimonosit de durere. Cred că mi-am întins un muşchi la burtă ieri.

— Fred Thomson, ai vreun muşchi pe care să nu-l fi întors sau sucit?

— Lasă, am eu grijă. Fred mi-a zâmbit, m-a tras pe partea care nu-l durea şi m-a strâns lângă el. Împreună, ne-am întors şi am aruncat o ultimă privire pe care n-am s-o uit niciodată. *O ultimă privire* spre apusul purpuriu, la razele rozalii ale soarelui care se cerneau prin pătura cenuşie de nori, la câteva stele care se iviseră grăbite. Jos, la grajduri, a nechezat un cal. În aer plutea mireasma iasomiei. Am mai aruncat o privire, gândindu-mă din nou ce norocoasă sunt, ce norocoşi eram.

Apoi am intrat în casă. Câteva ore mai târziu a început coşmarul.

Înainte de coşmar am trăit în paradis.

Am semnat un nou contract cu MGM, când îl aşteptam pe Fred junior. În cele din urmă, m-am lăsat convinsă de Mayer şi Thalberg să mă stabilesc şi să lucrez pentru un singur studio – un pas binevenit în momentul când chiar simţeam nevoia să-mi găsesc un cuib. Ca să pot mişca mai uşor leagănul micuţului nostru. Şi am făcut filme bune: *Litera stacojie* cu Lillian Gish; *Iubire* cu o vedetă neobişnuită, nou-venită din Suedia, Greta Garbo. Şi filmul la care ţineam mai mult decât la toate celelalte pe care le făcusem, *Vântul*, tot cu Lillian.

Irving şi cu mine puseserăm mult suflet în acel film; revăzusem scenariul de nu ştiu câte ori. Era o poveste sumbră, care trebuia filmată în locaţie. Mayer se împotrivise la început, dar la vremea aceea îl admira pe Irving,

admira geniul incontestabil al acelui tânăr firav, bucurându-se să-şi asume meritele când filmele făcute de el deveneau capodopere peste noapte. Aşa că, de voie, de nevoie, Mayer a fost de acord să filmeze în deşert – un chin, dar rezultatul meritase. Lillian nu se plânsese nici măcar când pielea de pe palmă i se jupuise după ce pusese mâna pe portiera unei maşini care stătuse o după-amiază întreagă în soare. Era actriţa cea mai devotată meseriei din câte am cunoscut, cu excepţia lui Mary, şi a făcut un rol magnific interpretând-o pe tânăra mireasă adusă în pragul nebuniei şi împinsă la crimă de vântul necruţător al preriei.

Sfârşitul *trebuia* să fie tragic, neapărat. Mireasa nebună urma să iasă afară, în bătaia vântului, şi să dispară. Doar omorâse un om. Acesta era sfârşitul pe care îl voiau cenzorii, sfârşitul pe care îl meritau spectatorii. Aşa ne înţeleseserăm, Irving şi cu mine, pe când lucram la scenariu.

Avusesem totuşi o premoniţie.

— Să nu fie un final fericit, Irving. În nici un caz, i-am spus când i-am arătat versiunea adaptată a romanului pe care era bazat filmul, şi el a fost de acord.

Numai că, la vizionare, asistenţa n-a fost prea mulţumită, prin urmare, Mayer ne-a pus să schimbăm finalul. N-a vrut să asculte nici o părere contrară. Iar eu m-am trezit că-mi aruncă una din privirile lui îngheţate, pentru care era celebru. Micul lui studio crescuse în salturi şi ajunsese acum cel mai mare dintre toate şi, chiar dacă contractul meu prevedea o sumă mai mare decât a majorităţii starurilor de la studio, eram doar un scenarist şi profesia mea părea să fi pierdut din însemnătate în ultimii ani. Trecuse de mult vremea când făceam distribuţia pentru rolurile episodice, când lucram cot la cot cu regizorul, propunând cum să fie aranjat platoul şi cum să fie puse luminile. Se dusese vremea când puteam să-mi construiesc scenariile după cum doream. Mayer şi, într-o mai mică măsură, Asociaţia producătorilor şi difuzorilor de film din America, aveau ultimul cuvânt. Mayer era Dumnezeu coborât pe pământ.

MGM nu se zgârcea la bani; filmele mele beneficiau de sume enorme şi publicitate pe măsură. Actorii erau dintre cei mai buni, la fel costumele şi decorurile. Dar te simţeai mai degrabă ca într-o fabrică, nu ca în zilele bune, când Mickey, Mary şi cu mine făceam minuni râzând şi improvizând. Dar

atâta timp cât Irving îmi dădea ascultare – lucru de care mă bucuram nespus –, eram scutită de multe frecuşuri şi aveam o oarecare autonomie. Până la un punct.

Şi adevărul e că nu-mi mai păsa chiar atât de mult. O lăsasem mai moale după ce născusem băiatul şi îl adoptasem pe Richard, doar un an mai târziu. Asta nu însemna că îmi petreceam toată ziua în camera copiilor; Mary avusese dreptate în privinţa asta. Îmi iubeam copiii, dar eram mulţumită că dădaca făcea toate treburile grele. În acelaşi timp, nu mai puneam atâta pasiune în ceea ce făceam. Lui Fred îi mergea foarte bine şi câştigase un renume la care nici n-aş fi sperat; eu chiar mă dădeam la o parte ca să-l las pe el să strălucească.

— Ţi-ai sublimat cariera în a lui, a remarcat Adela într-o zi şi a trebuit să recunosc; chiar aşa era, cu toate că nu prea aveam cu ce să mă mândresc.

— I-a venit şi lui rândul, am zis ridicând din umeri, ca şi cum nu mi-ar fi păsat. Eu mi-am luat partea.

— Cu doi sori, ar fi mai multă lumină pe lume, să ştii, a zis Adela cu înţelepciune.

Am râs şi am fost de acord că aşa e, dar n-am făcut nimic ca să ies în faţă; mergeam la pas, nu în galop.

Din ce pricină? Mă zbătusem atât ca să ajung aici, să ies din umbra lui Mary, iar acum, când izbutisem, de ce voiam să intru în umbra lui Fred? Eram oare incapabilă să stau în lumina puternică a reflectoarelor? Avusesem mai multe ocazii de a regiza, dar refuzasem de fiecare dată. Eram în stare să impulsionez carierele altor femei. De pildă, îi îndemnasem pe cei de la MGM s-o retragă pe Garbo din filmele cu dulcegării şi să-i pună în valoare exotismul şi misterul; o susţinusem pe Lillian la studio, le găsisem slujbe Adelei şi Anitei. Dar de ce mă feream să fiu în prim-plan?

Ori poate consideram cariera lui Fred drept propriul meu proiect, creaţia mea şi, dându-mă un pas înapoi, lăsam creaţiei mele loc să crească şi să înflorească?

— Cred că am învăţat să fiu fericită acolo unde mă aflu, în loc să mă frământ unde altundeva aş putea fi. Fred m-a învăţat. M-a făcut fericită, i-am răspuns Adelei.

— Ştii, bunica spunea că nu poţi să mâni trei măgari odată. Carieră, soţ,

copii… Doar unul poate fi câştigătorul. Eu cred că te-ai şi hotărât care.

— Am avut norocul să pot alege. În clipa când am rostit aceste cuvinte, mi-am dat seama că aşa şi era. Eram uimită de cât noroc aveam – carieră *şi* familie – şi nu aveam nici o intenţie să-l pun la încercare. Sunt fericită, Adela. Fericită. Absolut împlinită, pentru prima oară în viaţa mea. Fără compromisuri, fără dezamăgiri.

— Ce noroc aţi avut, tu şi Fred! a încuviinţat Adela, apoi a scos din geantă o foaie de hârtie şi s-a apucat să ia notiţe. Deşi era scenaristă, Adela era cunoscută acum drept „duhovnica“ Hollywoodului. Scria constant articole despre viaţa vedetelor în *Photoplay* şi alte ziare. Ştiam că, dacă aş fi rugat-o pe Adela să nu scrie despre căsnicia mea fericită, mi-ar fi făcut pe plac. Prietenia noastră era pe primul loc.

Nu mă deranja să scrie adevărul despre căsnicia mea, pentru că eram mândră de ea. Uneori nu ne era uşor; atât Fred, cât şi eu eram încăpăţânaţi şi ne certam vehement pornind de la te miri ce. Dar orice ceartă se încheia cu o strângere de mână în semn respect şi un sărut. Şi, cu toate că aveam o droaie de prieteni, preferam să fim doar noi doi şi ne făceam timp să stăm seara cu băieţii noştri, să luăm cina în faţa unuia dintre multele cămine din casa de pe Colina Fermecată sau să mergem la o partidă de călărie dimineaţa, înainte să plecăm fiecare la locul lui de muncă: eu la MGM, iar Fred la FBO, studioul recent achiziţionat de un bancher din Boston, Joseph P. Kennedy. Filmele făcute de Fred la FBO aveau un succes enorm în provincie, dar FBO îl împrumutase de curând lui Paramount, în încercarea de a-i creşte încasările şi în oraşele mari.

Mary şi Douglas încă mai erau regele şi regina Hollywoodului, însă Fred şi cu mine aveam căsnicia cea mai admirată, dacă nu chiar invidiată. Mary petrecea tot mai mult timp singură la Pickfair, în timp ce Douglas era văzut peste tot prin oraş în tovărăşia unor celebrităţi, membri ai familiei regale şi, fireşte, a lui Charlie Chaplin. Construise Pickfair pentru Mary, dar s-ar fi zis că nu-i pria să stea acolo.

În ultima vreme, Mary nu mă mai suna înapoi, dacă eu o căutam şi n-o găseam acasă; de fapt, nu mai suna de când aveam copiii. Într-adevăr, trimisese pentru fiecare cadouri minunate, dar nu ştiu cum se făcea că nu găsea niciodată timp să vină şi să-i vadă. Mary era în derivă, asta se

întâmpla cu ea; se îndepărta tot mai mult, plutind asemenea unui nufăr plăpând, şi nu aveam idee de ce, nici cum s-o aduc înapoi. Adevăratele mele prietene erau acum Adela, Hedda Hopper şi Marie Dressler, cele care fuseseră alături de mine când veniseră copiii pe lume, care nu se sfiau să se aşeze pe jos ca să se joace cu ei şi care veniseră la fiecare botez.

Şi tot Adela, Hedda şi Marie au fost cu mine în spital, m-au ţinut pe rând de mână, zi după zi. Îmi aduceau cafea, se repezeau acasă la mine să vadă ce fac băieţii, dădeau buletine presei, căci fanii îngrijoraţi trimiteau saci de telegrame şi coşuri peste coşuri de flori.

Lui îi era însă prea rău ca să bage de seamă.

În prima noapte, când Fred s-a trezit cu dureri cumplite şi temperatură 41, doctorii au crezut că are pietre la rinichi. L-au operat după câteva zile, însă n-au găsit nimic, numai că, între timp, Fred a pierdut mult sânge. I-au făcut o transfuzie, dar starea nu i s-a îmbunătăţit.

Iar acum febra îi crescuse şi fălcile i se încleştaseră, ceea ce era de rău augur.

— Tetanos, au spus doctorii cu un fel de uşurare în priviri, aşa că, o clipă, m-am simţit şi eu uşurată. Dar apoi mi-am dat seama că erau uşuraţi doar fiindcă găsiseră diagnosticul corect. Vorbele lor m-au umplut de spaimă. Rari erau cei care îşi reveniseră dintr-un stadiu avansat de tetanos. A avut vreun accident ori s-a rănit de curând?

— Vai! am făcut, săgetată de o amintire. Da, acum vreo două săptămâni… a călcat pe un cui în hambar. Dar după aceea n-a avut nimic… multe zile! A fost o întâmplare.

Doctorii s-au uitat unul la altul şi au dat din cap.

— Dar… e vreo speranţă? Am întrebat, cu toate că ştiam că e inutil. Aveau să-mi spună ceea ce doream să aud pentru că erau doctori, pentru că erau bărbaţi, iar eu eram doar o soţie. O soţie isterizată, asta eram, dar cum altfel să fiu când îl vedeam pe Fred, soţul meu cel frumos şi puternic, zbătându-se în pat, chinuit de febră, cu ochii, în rarele momente când îi deschidea, înceţoşaţi de durere. Iar acum falca i se încleştase, aşa că abia de mai putea geme… abia suportam să-l privesc. În ochii lui se citea groaza de câte ori se sforţa să vorbească, falca nu i se mişca, gura era doar o crăpătură strâmbă.

La un moment dat, mi s-a părut că încearcă să spună „copiii“.

— Vrei să-i vezi pe băieți? Stomacul mi s-a strâns de frică şi, nemâncată cum eram, mi s-a făcut greață. M-am apucat strâns de bara de metal a patului şi am stat aşa până mi-a trecut. Credea că e pe moarte? Dar eu, voiam ca fiii noştri să-şi vadă tatăl aşa, voiam ca ultima lor imagine cu el să nu fie a tatălui care râdea în hohote, îi arunca în sus şi îi prindea fără nici un efort, îi gâdila până guițau ca nişte purcei sau îi fugărea în jurul fântânii placate cu faianță şi îi stropea cu apă? Voiam să vadă chipul acesta de coşmar, monstrul cu dinții încleştați, ieşit parcă dintr-un film de groază?

Din ochiul drept al lui Fred s-a scurs o lacrimă. Mi-am ținut respirația, m-am forțat să nu plâng şi l-am strâns de mâna inertă.

— Bine, dragul meu.

Fiii noştri au fost aduşi de acasă, pe jumătate adormiți. Era târziu, însă doctorii renunțaseră să pomenească de orele de vizită normale. Eram mai degrabă la un priveghi, aşa că regulile obişnuite nu se mai aplicau.

— Ce-i spuneți lui tăticu’? i-am întrebat fără să-mi pot stăpâni tremurul vocii. De data asta nu puteam scrie un final fericit şi, Doamne, unde era L.B. Mayer când aveam nevoie de el? De ce nu apărea de undeva să-mi spună că nu e bine, că publicului n-o să-i placă şi că Fred trebuie să trăiască? Nu aveam altceva de făcut decât să mă aşez la masă, să şterg câteva rânduri şi să scriu altele?

— Crăciun fericit! Fred junior, la cei doi ani ai lui, a încurcat sărbătorile şi i-a făcut semn cu mâna. Altădată, Fred ar fi râs ținându-se cu mâinile de burtă. Dar acum nu putea decât să se uite şi toată iubirea din lume era în privirea lui; toată iubirea pe care nu va mai putea s-o dăruiască, o iubire nesfârşită.

Micul Dickie nu avea decât un an, aşa că nu era în stare decât să-l imite pe fratele lui, făcând şi el semn cu mâna. Fred a scos un sunet, un geamăt slab şi a încercat să mişte capul. Plângeam şi eu? Cu toții plângeau: infirmierele, doctorii, Hedda, Marie cea înaltă şi frumoasă în urâțenia ei, pe care băieții o adorau, toată lumea plângea şi obrajii mei erau uzi, inima mă durea, aşa că probabil şi eu plângeam.

— Du-te acasă, Fran, a spus cineva în şoaptă. Odihneşte-te puțin.

— Mary, am repetat.

Sau poate mi s-a năzărit doar? Nimeni nu părea să mă fi auzit.

Hedda i-a luat pe băieți de acolo şi doctorii ne-au scos pe toți afară ca să-i poată da un sedativ lui Fred. M-am aşezat la loc pe scaunul de metal, tremurând. Lângă mine era un scaun gol – o aştepta pe Mary.

Dar, în locul ei, spre marea mea uimire – totul mă uimea în momentul ăsta, nu? De acum încolo nimic nu avea să-mi mai fie familiar –, s-a aşezat un cowboy.

— Doamna Thomson? a întrebat învârtind pălăria ponosită în mâinile aspre, înnegrite de soare.

Am ridicat ochii. De-a lungul holului îngust erau înşirați cowboy încălțați cu cizme cu pinteni, murdare de noroi, în mâini cu pălării pline de praf. La celălalt capăt al holului, o infirmieră bombănea şi dădea din mâini.

— Am vrut cu toții să venim, mi-a explicat cowboy-ul de lângă mine. Domnul Thomson e un om cumsecade. Întotdeauna s-a purtat frumos cu noi în filme. Ne respectă, nu încearcă să ne spună ce să facem, ci ne lasă pe noi să-i arătăm cum şi ce. Ne pare foarte rău, doamnă.

— Oh! Abia mi-am ținut lacrimile, neştiind ce să spun. Mi-a venit să zâmbesc, gândindu-mă că granița dintre film şi viață se şterse total, aşa cum dovedea şirul lung de cowboy adevărați care stăteau de veghe în spital, în fața uşii unei vedete a filmelor western şi stăteau de vorbă cu soția lui, scenaristă. Mulţumesc, am zis, şi inima mi s-a umplut de căldură şi recunoştință dulce-amară, cu gândul la singurătatea care mă aştepta.

Dacă ar şti Fred la câte inimi ajunsese! Numai că el zăcea nemişcat în pat; febra pusese stăpânire pe el, îl doborâse.

Cred că am făcut potecă între scaunul rece de metal şi patul lui Fred. Doream să fiu cu el, dar, după ce intram, văzând că nu pot să-i aduc nici o uşurare şi nici el nu dădea vreun semn că m-ar recunoaşte, mă repezeam afară ca să nu plâng în fața lui, mă aşezam pe scaun, dar lacrimile mi se uscaseră, şi atunci mă ridicam şi o luam de la capăt. Alergam de colo-colo, ca un şoarece în cuşcă. Era de râs. Ar fi putut fi de râs. Într-un film, chiar ar fi fost de râs.

La un moment dat, am ridicat privirea şi am văzut că sunt singură. Cowboy-ii plecaseră, Hedda, Marie şi Adela nu mai erau nici ele acolo – parcă spuseseră că se duc acasă, să vadă ce e cu băieții – şi toate scaunele

erau goale.

Atunci am văzut o siluetă micuță la capătul coridorului; o siluetă cu păr auriu.

— Mary! M-am ridicat şi am pornit spre capătul holului, mergând ca în transă. Venise! Mary venise, ştia că am nevoie de ea, ieşise din castelul ei, în ciuda… în ciuda temerilor ei de acum, măcar că nu ştiam care anume ar fi acelea. Nu ştiam decât că Mary era în sfârşit acolo şi convingerea asta îmi aducea uşurare; mă îndreptam spre ea parcă plutind. Mary nu putea schimba ceva, nici măcar ea nu avea cum să schimbe ceva. Dar faptul că era acolo, în cele din urmă, reprezenta singurul lucru care m-ar fi ajutat în acel moment – eram pur şi simplu bucuroasă. Am întins brațele spre ea, simțindu-i deja căldura îmbrățişării. Mary!

Însă silueta eterică a trecut pe lângă mine şi atunci am văzut că nu era Mary, ci doar o infirmieră cu un văl pe cap, văl care, în lumină, părea auriu. Rămăsesem cu mâinile întinse, privind în urma infirmierei care se îndepărta, când m-am auzit strigată.

— Doamnă Thomson! Doamnă Thomson! M-am întors şi am văzut altă infirmieră, cea care stătuse la patul lui Fred, făcându-mi semn. Doamnă Thomson, veniți repede!

Încă buimăcită de mirajul care fusesem convinsă că e Mary, m-am dus poticnindu-mă la patul soțului meu. M-am prăbuşit peste el, i-am strâns umerii vânjoşi în brațe, l-am mângâiat pe cap, pe fruntea brobonită de sudoare de care se lipise părul şi ochii…

Ochii i s-au închis sub mâna altcuiva. O mână mai mare şi mai puternică decât a mea.

— Îmi pare rău, a spus infirmiera în şoaptă.

În acea clipă, ceva s-a rupt în mine şi mi-a ieşit pe gât, şi apoi pe gură: amărăciunea, suferința, gândul la anii care mă aşteptau să-i petrec singură, fără el, hohotele de plâns răsunând între pereții albi, sterili, singurul sunet care se mai auzea în cameră. Lacrimile mele, singurul lucru viu din cameră, pătau gulerul cămăşii lui Fred, cea pe care mă rugase să i-o aduc, ultimul lucru pe care mi-l ceruse.

— Domnul fie cu tine, copila mea, a spus cineva.

Am ridicat ochii şi am văzut un preot. A fost cât pe ce să râd, dar apoi

mi-am amintit că şi Fred ar fi trebuit să fie preot şi că eu îl împiedicasem, iar dacă nu l-aş fi oprit, ar mai fi fost acum aici?

— Doamnă Thomson, a spus cineva, luându-mă de lângă pat cu blândeţe, ca şi cum se temea să nu mă sparg în bucăţi.

A apărut un doctor cu o fiolă şi o seringă, m-a prins cu grijă de braţ, am simţit o înţepătură, o senzaţie de căldură răspândindu-se din locul înţepăturii, invadându-mă, umplând golul care va trebui umplut tot restul vieţii mele.

— Mary e aici? am întrebat cu voce gâtuită, în timp ce pleoapele mi se închideau.

Nu mi-a răspuns nimeni.

N-am primit nici un răspuns.

Am adormit.

Înmormântarea a fost şi mai impresionantă decât a lui Valentino, m-au asigurat oamenii. Ca şi cum ar fi avut vreo însemnătate.

Dar, de fapt, *avea*. Era important ca lumea să-şi aducă aminte de Fred ca de un star, unul dintre cele mai mari. Pentru că eu îl împinsesem spre acel rol – sau i-l *sugerasem*, depinde cum preferam să cred – şi aveam nevoie să ştiu că reuşise. Că fusese fericit. Că nu avusese nici un motiv să regrete că renunţase la preoţie din cauza mea. Am văzut mulţimea de admiratori, toţi cu lacrimi pe obraz; cowboy-ii ţepeni în costumele de ceremonie cu care nu erau obişnuiţi, stânjeniţi şi mai tare de prezenţa unor celebrităţi precum Irving, şi Mayer, şi Cecil B. DeMille, Marion Davies, Harold şi Mildred Lloyd, Sam şi Frances Goldwin şi, desigur, Hedda, şi Marie, şi Adela, şi Bessie, şi Anita, şi Lillian, toate prietenele mele…

— Ne-am dat cu Hollywoodul, Fred, am şoptit aşezându-mă în strană, ba chiar am schiţat un zâmbet, spre consternarea lui Marie şi a Heddei, care stăteau de-o parte şi de alta a mea, apărându-mă de presă ca doi buldogi fioroşi.

Pe băieţi îi lăsasem acasă cu bona. Erau prea mici ca să înţeleagă ce se petrece. Îi invidiam pentru inocenţa lor.

Douglas Fairbanks, unul dintre cei care urmau să ducă sicriul, plângea în timp ce el, Tom Mix, Buster Keton şi câţiva nepoţi de-ai lui Fred l-au ridicat şi au pornit spre ieşire. A fost prima oară că l-am plăcut pentru cum se

purta. Era un snob, un neghiob încrezut, însă se străduise destul ca să se împrietenească cu Fred; le plăcea să facă plimbări călare, împreună cu cowboy-ii care apăreau în filmele lui Fred. Nu erau prieteni apropiați, dar se admirau reciproc.

Azi, venise din proprie inițiativă, nici măcar nu-l rugasem. Venise fiindcă ştia că aşa se cuvine.

N-am întors nici măcar o dată capul în cursul ceremoniei; n-am putut să-mi dezlipesc ochii de la sicriul uriaş, lung cât să încapă Fred înăuntru. Voiam să-l privesc cât puteam de mult, de teamă că, după ce Fred va fi înmormântat, toate amintirile mele despre el vor fi îngropate şi ele; că vor dispărea, făcându-se una cu pământul.

Dar, chiar şi fără să întorc capul, ştiam că cineva lipseşte. Mary trimisese un enorm aranjament floral, cel mai mare din câte erau la altar. Îmi trimisese o telegramă de condoleanțe, în care spunea că va veni.

Nu venise însă. Ştiam, nu trebuia să văd cu ochii mei umflați de lacrimi.

Şi mai ştiam că va veni o zi când îmi voi aminti, când mă voi gândi iar şi iar la ea, necăjită ca de o rană veche, pe care o tot atingi cu mâna ca să simți din nou durerea. Dar nu acum, astăzi nu aveam timp de Mary. Aşa că mi-am înfrânat mâhnirea – nu, Fran, ăsta e un cuvânt pedant. A fost o sfâşiere, nici mai mult, nici mai puțin. Mary izbutise să sfâşie un lucru care fusese odată perfect, neîntinat.

Am cârpit această rană cu ce resturi de mâhnire şi regret mai aveam. Într-o zi, am să desfac cusătura şi am să mă cufund în durere, am să urc din nou până la Pickfair, să-i arăt lui Mary şi să-i cer o explicație.

Dar nu astăzi. Astăzi nu mă gândeam decât la Fred. De el era legat singurul lucru perfect şi neîntinat din toată viața mea. Iar când se va fi terminat, nu-mi doream decât să dorm, să dorm şi să nu mă mai trezesc. Deoarece ştiam că, trezindu-mă, l-aş fi pierdut din nou. Şi aveam să-l pierd, nu se putea altfel. Pentru că nu era ca în filme; nu puteam să dispar într-un cadru cu titlul *După ani şi ani*.

Anii aveau să treacă chinuitor de încet, câte 365 zile odată, până să mai trăiesc ceva ce semăna cât de cât cu fericirea.

CAPITOLUL 17
MARY
1926–1932

Mary simțea pe ceafă praful de talc cu care o pudrase coaforul. Nici nu-şi mai amintea de când nu mai simțise adierea răcoroasă a vântului pe ceafa goală. De când se ştia, ceafa îi fusese acoperită de pletele care îi cădeau până la brâu, asemenea unei draperii grele.

— Sper… sper că vă place, s-a bâlbâit sărmanul coafor, un bărbat în vârstă, altminteri cu o figură impasibilă, căruia îi dăduseră lacrimile şi îi tremurau buzele; a întors scaunul, ca Mary să se poată privi în oglindă.

Flashul unui fotograf a pocnit, a izbucnit o lumină puternică, s-a simțit miros de sulf ars şi, când a putut vedea din nou, din oglindă o privea o femeie. O femeie gingaşă, cu păr uşor ondulat încadrându-i umerii obrajilor şi accentuându-le linia; o femeie cu ochi căprui imenşi, lucind de lacrimi. Ochii nu-i păruseră niciodată aşa de mari.

— Mary, Mary, cum ți se pare? a vrut să ştie unul dintre reporterii înghesuiți în micul salon de coafură din Manhattan.

Şi-a atins din nou ceafa, părul proaspăt tuns şi a zâmbit către aparatele de fotografiat, deşi inima îi tremura. „Ce naiba am făcut? Cât o să treacă până îmi va creşte la loc? Ce-o să spună mama?“

Apoi şi-a dat seama că mama nu mai putea spune nimic.

— Mi se pare foarte modern, nu credeți? A pozat pentru fotografi, ţuguindu-şi buzele aşa cum văzuse că făceau nonconformistele.

— Dar buclele? Ce vei face fără ele? Ce-o să zică fanii?

— N-aş zice că întreaga carieră a depins de părul meu, a răspuns. S-a uitat iar în oglindă, vrând să se asigure că vede acolo o stea de cinema, zâmbitoare şi strălucitoare, imaginea pe care se obişnuise s-o vadă pe

coperta revistei *Photoplay*, pe afişe, în programe. Însă nu prea reuşea.

Adevărul e că întreaga ei carieră depinsese de acel păr. Încă din momentul când domnişoara Josephine, venită în culise ca s-o vadă, îi atinsese sfioasă buclele şi îi spusese „Eşti aşa de drăguță“, părul lui Mary fusese mai mult decât o coafură, tot aşa cum pălăria şi bastonul lui Charlie nu erau simple accesorii. Buclele ei fuseseră sacre. Pe măsură ce faima îi creştea, fuseseră compuse ode în onoarea lor. Psihologii scriseseră articole ştiințifice despre valoarea lor simbolică.

Când filma avea optsprezece. Douăsprezece ale ei şi şase false, făcute anume, lungi de treizeci de centimetri. Bucle copiate cu entuziasm, nu doar de admiratoare, ci şi de rivalele ei, precum Mary Miles Minter, Madge Bellamy, Olive Thomas, până şi Lillian Gish la un moment dat. Apoi, fusese luată în râs de presă: „Când îşi va tăia Mary buclele? Acum toată lumea poartă părul tăiat scurt“.

Acum, că îşi tăiase părul, a simțit că o ia cu un fel de amețeală; imaginea ei din oglindă a tremurat puțin, aşa cum pare că tremură şoseaua într-o zi toridă, ca şi cum rânduri de valuri sclipitoare îi acopereau fața. Presa era acolo – fireşte, ea însăşi invitase reporterii –, aşa că a dat deoparte pânza care îi acoperea hainele şi s-a ridicat. Toată lumea a lăsat privirea în jos. Buclele zăceau pe podea, doisprezece soldați căzuți la datorie. Coaforul s-a apropiat cu o mătură, dar ea l-a oprit cu un semn; a îngenuncheat, a ridicat cu delicatețe buclele şi le-a pus în geantă, fără să ştie nici ea de ce. Pur şi simplu nu putea îndura să le vadă măturate aşa… ca şi cum ar fi fost părul altcuiva! Şi încă nu era pregătită să se despartă de ele. Se despărțise de prea multe în ultima vreme.

Trimițând bezele reporterilor, a fugit afară, la maşină, şi şoferul a dus-o înapoi la hotel. De-a lungul drumului, a tot scuturat din cap, minunându-se de cât de uşor îl simțea, bucurându-se că şuvițele de păr n-o mai plesneau peste față şi nu-i mai intrau în ochi. Îşi tot pipăia ceafa cu mâinile, încercând să se obişnuiască cu goliciunea ei.

Când a deschis uşa camerei de hotel, Douglas o aştepta, plimbându-se neliniştit în sus şi în jos, ca un soț prin fața sălii de naşteri. Când ea a intrat, s-a oprit, i-a aruncat o privire şi a scos un sunet cum Mary nu-l mai auzise scoțând: un vaiet disperat, ca şi cum îi venea greu să-şi creadă ochilor, ieşit

pesemne din adâncul sufletului. A căzut în genunchi, plângând cu sughiţuri, ca un copil.

— Douglas! Ce e? Ce s-a întâmplat?

— Părul… părul tău, Tupper! Părul tău, vai, părul tău!

— Bine, dar ştiai că mi-l tai!

— Ştiam, dar n-am vrut să cred. Până acum… of, Tupper, ce-ai făcut? Ce-ai făcut cu Mary a mea?

— Nu ştiu! A alergat la oglindă ca să-şi alunge temerile. Arăta la fel ca în salonul de coafură – o femeie rafinată, foarte frumoasă. Însă nu mai semăna cu o fetiță; nu mai arăta ca Micuța Mary, iubită de lumea întreagă. Nu mai arăta ca fiica pe care o ştia mama ei… şi atunci a izbucnit şi ea în plâns. Nu din cauza părului, nu, era uşurată, mulţumită că se descotorosise de el, era mult mai practic aşa.

Nu, vărsa lacrimi pentru că îşi amintea de mama ei, care îi îngrijise buclele cu atâta sârguință, când Mary era copil; cum îi spăla părul blond închis, mai degrabă lins, cu albuş de ou şi i-l clătea cu bere ca să crească mai repede, cum i-l strângea înainte de culcare şi cum, când ajunsese îndeajuns de lung, îl răsucea pe deget, cu toată dragostea ei de mamă. Şi o îndemna pe Mary să-l clătească cu şampanie, ca să fie auriu şi în realitate, nu doar când era luminat strategic în timpul filmărilor.

Plângea după serile lor afectuoase, când i se părea că s-a cuibărit într-un cocon primitor sau că s-a întors în pântecul matern, când stăteau la taclale în timp ce mama îi pieptăna părul, i-l peria, i-l răsucea şi i-l prindea cu agrafe ca să poată dormi. Părul era opera amândurora, tot aşa cum era şi cariera ei – sau poate că erau unul şi acelaşi lucru. Fără bucle, Micuța Mary n-ar fi existat niciodată, acesta era adevărul, înspăimântătorul adevăr. Iar acum, ce se va alege de Micuța Mary? Dacă ar fi mama aici, s-o lămurească…

Însă mama nu mai era. Se stinsese cu două luni în urmă. Mary încă mai ridica zilnic receptorul telefonului ca s-o sune; încă mai punea la cale mese şi surprize pentru ea, după care îşi aducea aminte şi le anula.

Mama murise împăcată, cu adevărat. Cancerul îi luase viața; oricât se rugase Mary pentru ea, n-o putuse salva, în schimb se convinsese până la urmă că aşa e mai bine. Fără doctori, fără operații, fără tratamente. Doar un

trup care se împuţinase până ce viaţa îl părăsise.

— Mary, să nu plângi, murmurase mama ei în ultimele clipe, cu un zâmbet neobişnuit, euforic.

Un zâmbet împăcat, cu atât mai puţin obişnuit la ea, cu cât Mary n-o văzuse niciodată împăcată pe ambiţioasa ei mamă. Fericită, da. Mândră, întotdeauna. Dar niciodată pe deplin împăcată.

— Cine o să mă mai iubească când n-ai să mai fii tu? Mary se străduia să nu plângă, să fie tare, cum fusese întotdeauna. Dar, Doamne, cât de greu era!

— Publicul, scumpa mea. Publicul are să te iubească mereu. De asta am avut noi grijă, nu? Mama zâmbise din nou, închisese ochii şi, în scurtă vreme, îşi dăduse ultima suflare.

Cineva o apucase pe Mary de umeri, încercând s-o îndepărteze de mama ei, aşa încât doctorii şi infirmierele să-şi poată face meseria. Însă Mary nu voia să plece; nu voia nicicum să plece, aşa că, mânată de vuietul care îi răsuna în urechi de parcă trecea un marfar şi de lumina albă care îi izbucnise în faţa ochilor, s-a luptat cu acea persoană, s-a smucit, a dat din mâini şi a izbit cu palmele… până când ceaţa i s-a ridicat de pe ochi şi a văzut că îl lovise pe Douglas.

Asta a fost; după ce i-a văzut faţa îndurerată, s-a calmat, şi-a ţinut firea şi s-a purtat aşa cum voise mama ei. Cu toţii spuneau că mama ei dusese o viaţă bună, că Mary fusese o fiică aşa de devotată şi că, după ce avuseseră o relaţie atât de afectuoasă, Mary avea să se consoleze cât de curând şi va reveni la normal. Ea dădea din cap, le încuviinţa vorbele, dar ştia că se înşelau amarnic. Nu va reveni niciodată la normal; rămăsese singură pe lume. Nu mai exista nimeni care s-o cunoască cu adevărat. De acum încolo va simţi neîncetat o apăsare şi mai mare pe umeri; acum, că mama ei nu mai era, va fi absolut singură pe lume. Şi, măcar că-şi dădea seama că nu era o dovadă de loialitate din partea ei să gândească aşa, având în vedere că era căsătorită, lucrurile stăteau chiar aşa. Nimeni nu avea s-o iubească, nici s-o înţeleagă ca mama ei.

Nici măcar Douglas. Nici măcar Fran.

Draga de Fran! Venise la înmormântarea mamei şi era doborâtă de durere. Nu-şi lua ochii de la sicriu şi lacrimile îi şiroiau pe obraji. Când

Mary s-a apropiat şi a luat-o pe după umeri, n-a spus decât „Am iubit-o“ şi, cu toate că n-au avut timp să-şi aducă aminte de vremurile de început, Mary ştia că acolo îi era gândul, la zilele când erau vecine şi mama avea grijă de ele ca o cloşcă. Dar de vorbit nu putea, nici măcar cu Fran; era prea copleşită de durere. Iar Douglas o ținea strâns de braț, cum făcea întotdeauna; voia să fie singurul care să-i aducă alinare. I s-a părut chiar că zăreşte în privirea lui o umbră de uşurare după moartea mamei – în sfârşit, Mary era doar a lui. Dar nu era aşa, nici n-ar fi fost cu putință. Oricât l-ar fi iubit pe Douglas, ştiind că dragostea lor e cea mai puternică de pe lume, acesta n-o putea avea în întregime. O parte din ea fusese îngropată alături de mama ei.

Dar acum, văzând că Douglas nu se mai opreşte din plâns şi nu e în stare să se uite la ea, i-a venit un gând ciudat. O omorâse pe Mary. O ucisese cu bună ştiință. Nimic mai potrivit, de vreme ce erau în 1928, anul morții.

Moartea carierelor, dar şi a oamenilor.

La doar două luni după ce Mary îşi tăiase părul – „Faimoasele bucle de aur nu mai sunt! Mary Pickford şi-a tăiat părul! Fetița cu bucle de aur nu mai există!“ – murise Fred Thomson, în modul cel mai tragic cu putință. Biata Fran! Ea însăşi suferind încă după moartea mamei, Mary înțelegea cum se simțea Fran şi chiar a vrut să se ducă la ea; chiar a vrut. Şi-a pus rochia şi pălăria neagră şi a coborât scara, dar înainte să iasă pe uşă s-a întors şi a fugit sus, în camera ei.

La urma urmei, Fran avea copiii drept consolare. Într-o astfel de situație, copiii chiar erau o consolare. Bebeluşi pe care să-i alinți şi să-i păzeşti de rele, găsind refugiu în inocența lor. Şi cu cât se gândea mai mult, cu atât era mai convinsă că, dacă s-ar fi dus la înmormântare, publicitatea stârnită în jurul ei ar fi deturnat atenția de la sărmanul Fred, aşa că în ziua aceea a rămas acasă. Până şi Douglas a uimit-o spunându-i cu o privire scârbită – pe care i-o arunca tot mai des, aşa încât începuse să se întrebe ce altceva mai distrusese în ziua aceea la coafor – că era de datoria ei față de Fran să se ducă la înmormântare. Îl îndepărtase dând din mână, comandase cel mai scump aranjament floral care se găsea şi se retrăsese în cameră să tragă „un pui de somn“.

Aşa îi spunea, şi el ştia exact ce înseamnă, dar se prefăcea că o crede,

fiindcă înțelegea. Şi el era bântuit de spaime, dar găsise alte căi de a le face față, mult mai dăunătoare, chiar dacă nu recurgea la alcool.

La Hollywood, erau cu toții speriați în acel nefast an 1928.

— Stați puțin! Stați puțin! Încă n-ați auzit nimic!

Al Johnson rostise acele cuvinte pe ecran. Vorbele îi ieşiseră pe gură, se înălțaseră în aer şi spectatorii rămăseseră cu gura căscată, apoi izbucniseră în urale, ridicându-se în picioare. Şi totul se schimbase datorită acestor câteva cuvinte care au făcut înconjurul lumii. Peste noapte, filmele trebuiau să aibă sonor. Li se inventase până şi un nume: „Vorbitoarele“.

De când avusese loc premiera *Cântărețului de* jazz, în octombrie 1927, Hollywoodul se zguduia din temelii, parcă lovit de unul dintre frecventele cutremure de acolo, doar că acesta era cauzat de om. De Warner Bros., mai bine zis. „E un moft, o să treacă.“ „Oamenii caută măiestria filmelor mute.“ „Filmele mute au un limbaj universal.“

— Filmele sonore sunt imposibile, decretase Griffith.

— E ca şi cum ai ruja-o pe Venus din Milo, spusese Mary, ba chiar dăduse şi un comunicat de presă. Filmul mut e o formă de artă perfectă. Nu are nevoie să fie înfrumusețat.

Doar că nu era un moft. Când Warner Bros. a scos încă un film sonor cu Al Johnson, intitulat *Nebunul cântăreț*, succesul de casă a fost şi mai mare decât al *Cântărețului de jazz*. Acum, fiecare sală de cinema se grăbea să îşi monteze instalație de sunet; fiecare studio angaja tineri fără experiență, care nici măcar nu-şi terminaseră studiile la Stanford sau UCLA, dar care cel puțin urmaseră un curs de inginerie de sunet, şi îi numea şefi ai departamentelor de sunet proaspăt constituite. Producția se oprise; filmele mute la care se putea adăuga sonor – chiar şi numai efecte de sunet – aşteptau până când se putea efectua operația tehnică.

Şi, tot peste noapte, lumea se aştepta ca actorii să vorbească.

Desigur, Mary avea experiența teatrului, jucase pe scenă. La fel şi Douglas. Nu aveau de ce să se teamă, cel puțin aşa îşi spuneau lor înşişi, presei şi investitorilor de la United Artists.

Totuşi, angajaseră discret o profesoară de dicție din New York, care venea în fiecare seară la Pickfair ca să-i învețe să vorbească pentru aparițiile lor pe ecran.

— Articulaţi frumos, articulaţi frumos, îi îndemna, punându-i să se plimbe prin cameră ţinând cărţi pe cap şi mâinile pe stomac ca să-şi simtă diafragma în timp ce recitau poeme şi fragmente din piesele lui Shakespeare.

Atât Mary, cât şi Douglas vorbiseră la microfon, şi încă de multe ori. La banchete şi premiere, apoi dăduseră interviuri la ceva ce se numea „radio“ şi care începuse să-şi croiască drum în America. Chiar aveau la Pickfair propriul lor aparat de radio, un lădoi negru, înspăimântător ca un aparat medical, din cauza cadranelor şi a tuburilor. Prea multe nu erau însă de ascultat: câteva ştiri sportive, programe de actualităţi şi multă muzică simfonică.

Cu toate astea, se pare că nu vorbeau îndeajuns de bine; li se spunea să lungească vocalele, să pronunţe mai lent şi să apese la fel de tare pe fiecare consoană. Nu rareori se întâmpla în acea perioadă ca, la sfârşitul dineurilor, musafirii să rămână aşezaţi la masă şi să se asculte unul pe altul cum recită sau să-şi împărtăşească diverse trucuri şi exerciţii de respiraţie. Trecuse vremea nebună când aceşti musafiri, ameţiţi de băutură, jucau mima după ce terminau de servit masa. Acum erau cu toţii treji, căci a doua zi sau în următoarea, aveau să dea piept cu testul de sunet la studio. „Are voce bună! John Barrymore are voce bună!“

Într-o zi, când venise la MGM, Mary l-a văzut pe un tânăr, cu căştile încă pe urechi, ieşind dintr-o clădire mică şi strigând să-l audă toată lumea, ţopăind încântat.

Ori aveai „voce bună“, ori nu. Şi mulţi dintre contemporanii lui Mary nu aveau. Vilma Banky, frumoasa şi delicata blondă care avusese atâta succes la Goldwyn, jucând împreună cu vedete masculine sensibile, precum Valentino sau Ronald Coleman, avea din nefericire un accent unguresc gutural şi abia dacă lega două vorbe în engleză. La scurtă vreme după testul de sunet, şi-a anunţat „retragerea“. Ramon Novarro, băiatul fermecător de pe ecran, avea un accent de grădinar mexican. Şi cariera lui a luat sfârşit.

Asemenea carierelor lui Aileen Pringle, John Gilbert, Alma Rubens sau Pola Negri. Peste noapte, casele erau scoase pe piaţă, maşinile erau vândute, bunurile, trimise înapoi proprietarilor de la care proveneau. Şi o armată de tinere speranţe se îndrepta spre est venind din New York… şi Broadway.

Căutătorii de talente umpleau sălile de spectacol la piesele jucate pe Broadway şi se băteau cu înverşunare pentru oricine avea două picioare, o figură drăguță sau masculină şi o voce plăcută. Nu era nevoie de aptitudini actoriceşti.

Mary şi Douglas, ascunşi în loc sigur la Pickfair, intangibili – cel puțin o vreme –, au amânat momentul cât au putut de mult, la fel cum au făcut Clara Bow, Gloria Swanson şi Greta Garbo. Charlie a mers până acolo încât a refuzat să monteze instalație de sunet în studioul lui, atât era de scârbit de idee.

— Nu se poate fără, i s-a explicat. Nu putem să nu ținem seama de aşteptările publicului. Filmele trebuie să aducă profit!

— Micul vagabond să vorbească? Imposibil! S-ar distruge toată vraja, a spus cu vocea lui adevărată, de bariton, cu uşor accent londonez – culmea, perfectă pentru sonorul filmului!

Totuşi, Mary şi Douglas nu-şi puteau permite să țină atât la principii. Din fericire, erau propriii şefi, aşa că nu trebuiau să înfrunte spaima unui test de sunet, ştiind că ar putea fi dați afară fără întârziere. Au echipat studiourile Pickford-Fairbanks contra unor sume uriaşe şi s-au pregătit să producă primele filme sonore. De fapt, Douglas a trişat puțin. Primul lui film „vorbitor“ a fost mut – *Masca de fier*. S-a mulțumit să înregistreze un prolog în care recita o poezie. Avea voce bună, însă Mary îşi dădea seama că nu pusese suflet în ea. Douglas însemna acțiune şi mişcare, semăna cu Charlie într-o oarecare măsură, cu toate că mişcările lui Charlie erau fine, controlate, pe când ale lui Douglas erau impulsive, vijelioase. Cu toate astea, amândoi aveau aceeaşi grație. Iar în filmele sonore, desigur, nu puteai să te îndepărtezi la mai mult de două, trei palme de microfon.

Primul film sonor al lui Mary avea să fie *Cocheta*. Juca rolul unei fete nonconformiste căreia îi plăcea să flirteze şi al cărei iubit e ucis de tatăl ei. Păr scurt, rol de femeie adultă, sonor – dintr-odată, cariera ei era pusă în balanță pe un teren terifiant, necunoscut. Şi mama nu îi era alături ca s-o îndrume şi să-i spună că totul va fi bine.

Nici nu-i de mirare că s-a dus devreme „la culcare“ în seara dinaintea filmărilor.

Acea primă zi pe platoul de filmare a fost îngrozitoare! De obicei, era

nerăbdătoare să înceapă filmările. Echipa era aceeaşi, formau cu toţii o mare familie fericită şi abia aşteptau să lucreze împreună. O respectau pe Mary şi se plecau în faţa ei, dar în acelaşi timp ea se simţea protejată de ei la filmare. Cu toţii doreau ca ea să reuşească, să arate şi să joace cât mai bine, pentru că salariile lor depindeau de ea.

În clipa în care a intrat pe platou la *Cocheta*, a simţit că i se moaie genunchii văzând neliniştea în ochii tuturor, până la ultimul maşinist. Chiar şi cei care nu aveau nimic de-a face cu sonorul, de pildă costumierele, erau palizi la faţă. Ca şi cum nu se pregăteau de filmare, ci de execuţie.

În 1909, când îşi făcuse ea debutul, toţi erau nesiguri pe ei. Dar atunci era altfel; pe vremea aceea nimeni nu avea nimic de pierdut. Puteau să-şi asume riscuri fără să-şi facă probleme, fiindcă nici unuia nu-i păsa. Nu aveau decât să se întoarcă la ceea ce făceau înainte, să plece în turnee, să joace pe Broadway sau în spectacole de varieteu, trăind de pe o zi pe alta, fiindcă doar asta ştiau.

Pe când acum, Mary, împreună cu regizorul, cameramanul, inginerul de lumini, întreaga echipă, figuranţii şi mai ales noul inginer de sunet, miza totul pe o carte. Şi Mary, mai mult decât ei toţi.

Totul era bizar pe platoul unui film sonor! Greu de crezut, dar, când făcea filme mute, tocmai zgomotul era liniştitor. Zgomotul aparatului de filmat, care hârâia şi ţăcănea. În timp ce se filma, regizorul dădea indicaţii strigând. Orchestra interpreta muzică de atmosferă. Trebuia să ai mare putere de concentrare ca să joci în vacarmul acela, dar, pe de altă parte, îţi dădea o anume siguranţă. Era zarva celor care lucrau împreună, larma făcută de profesionişti mulţumiţi, care îşi cunoşteau meseria. Gălăgia era o plasă de siguranţă; se obişnuiseră cu ea, se inventaseră odată cu ea, era metoda lor de a face filme.

Acum însă, până şi cel mai mic zgomot putea fi prins de inginerul de sunet. Camera de filmat, înainte aşa de mobilă, de prietenoasă – umbra lui Mary, care o urmărea în timp ce se mişca de colo-colo – era fixată într-o cutie uriaşă, izolată fonic. Nu se putea mişca, drept care nici actorii nu se puteau mişca; toată punerea în scenă era statică. Microfoanele aveau o rază limitată de acţiune, erau mari şi greu de manevrat; adesea, erau ascunse în vaze de flori sau abajururi pe lângă care erau obligaţi să stea actorii, fără să

poată măcar să întoarcă capul.

Şi în afara platoului de sunet – aşa li se spunea clădirilor enorme din ciment, izolate fonic, unde filmau acum – lucrurile se desfăşurau altfel. Nu mai puteai să dai buzna să vezi ce se filmează, să râzi la glume sau să plângi la scenele tragice. Betonul acoperise totul, inclusiv frumoasele grădini cu flori, ca să înăbuşe zgomotul, iar când se filma, lumini roşii se aprindeau intermitent, nu cumva cineva să deschidă o uşă şi să strice un cadru.

Ca actriță, cel mai mare atu al lui Mary, în afară de fața ei, fusese dintotdeauna trupul ei suplu. Acum era obligată să stea în picioare sau aşezată, fără să facă vreo mişcare, ca nu cumva să-i foşnească rochia; microfonul ar fi preluat şi cel mai uşor fâşâit al țesăturii şi l-ar fi amplificat de zece ori, stricând iremediabil dubla.

În schimb, avea voce bună. Jucase pe scenă. Aşa că, deşi nu era deloc sigură de rezultatul final, nu se temea să vorbească în film; pronunța limpede, tare, rostind fiecare consoană, lungea fiecare vocală, întocmai cum fusese învățată. Când s-a terminat filmarea, chiar dacă nimeni n-ar fi băgat mâna în foc că va fi un succes la public, nici nu s-a repezit nimeni să-şi vândă casa. Aveau cu toții sentimentul că-şi făcuseră treaba cât putuseră de bine, în condițiile inedite în care lucraseră.

Cocheta a avut succes. Cea mai mare pare a recenziilor au fost încurajatoare şi, bineînțeles, de vreme ce era primul film sonor în care apărea Mary, fanii au venit în număr mare, aşa că încasările au fost mulțumitoare. „Micuța Mary a crescut“ țipau ziarele, şi ea chiar a câştigat un Premiu Oscar – al doilea din istorie – pentru cea mai bună actriță în rol principal.

Fireşte, ea şi Douglas, alături de L.B. Mayer, Cecil B. DeMille, Fred Nible, Conrad Nagel şi alții, se număraseră printre cei care fondaseră Academia de Film în 1927. S-au găsit unii care au cârtit când a primit Oscarul, însă Mary era convinsă că îi fusese acordat pentru prestația ei actoricească, nu ca urmare a substanțialei donații pe care o făcuse Academiei Artelor şi Ştiințelor Filmului. Era foarte mândră când a primit statueta. Asistența a aplaudat-o ridicându-se în picioare fiindcă, dacă Mary avusese succes cu un film sonor, însemna că şi ei puteau reuşi. Mary ar fi trebuit să răsufle uşurată; ar fi trebuit să creadă că primejdia trecuse şi că

viaţa ei va fi roz, cum fusese înainte. Înainte să-i moară mama; înainte să apară filmele sonore.

Nu putea totuşi să răsufle uşurată; nu era chiar sigură că succesul *Cochetei* nu se datora curiozităţii publicului, care dorise să audă vocea lui Mary Pickford. Iar acum, că o auzise, nu mai avea motiv să revină. În afară de cazul că le dădea ea unul.

— Hai să facem un film împreună – regele şi regina. O poveste de dragoste înflăcărată, ca a noastră, i-a sugerat lui Douglas, care… nu prea mai era interesat… de ea? Sau de el însuşi? Ori de Hollywood?

Spre deosebire de Mary, pe Douglas nu-l trăgea deloc inima să se reinventeze de dragul filmului sonor.

— Poate că ăsta e sfârşitul, Tupper, i-a spus când încasările pentru *Masca de fier* nu s-au ridicat la înălţimea aşteptărilor. Poate că aici punem punct. Am avut vremea noastră de glorie.

Dar Mary nu era pregătită să accepte situaţia. Da, auzise şi ea ce spuneau unii în şoaptă, că acum, după ce dovedise că poate face şi film sonor, era timpul să se retragă, să lase locul unei noi generaţii de femei sofisticate, precum Greta Garbo sau Norma Shearer, care se măritase cu Irving Thalberg, sau Joan Crawford, care îl luase pe Douglas Fairbanks junior (fiul lui Douglas, acel băieţel adorabil, ajunsese la vârsta maturităţii).

Lumea îşi dădea seama că odată cu Hollywoodul, care întâmpina noul an 1930 cu precauţie, încercând să facă faţă atât filmului sonor, cât şi Marelui Crah din octombrie 1929, atmosfera se schimba peste tot în ţară. Oamenii îşi pierdeau slujbele şi averile; nimeni nu mai făcea bani la bursă peste noapte. La Hollywood, salariile erau tăiate ca să se poată ţine piept schimbărilor.

Trecuse vremea femeilor-copil ca Mary, Lillian sau Janet Gaynor. Publicul se plictisise de ele, simbolul unei epoci mai inocente. Nimeni nu mai avea chef să venereze o fetiţă cu bucle. Şi, cu toate că îşi tăiase părul, Mary ştia că aşa rămăsese în ochii publicului. Chiar dacă l-ar fi avut la fel de scurt ca Peter Pan, oamenii tot o vedeau în chip de fetiţă. Mă rog, ca umbră a acelei fetiţe, căci Mary nu mai avea să fie niciodată spiriduşul care îi adusese celebritatea.

Dar cine să fie acum? Stătea trează nopţi întregi, punându-şi iar şi iar

aceeaşi întrebare.

— Hai să lăsăm naibii Hollywoodul şi să plecăm într-o călătorie! a rugat-o Douglas, şi ea a acceptat, cu condiția ca ei doi să facă mai întâi un film împreună.

Admiratorii îi rugau de ani de zile lucrul ăsta, dar ei nu prea înțelegeau de ce le-ar face pe plac. De ce să împartă încasările, când câştigau oricum, fiecare pe partea lui? Doar că acum situaţia se schimbase. Atunci, de ce să nu facă *Îmblânzirea scorpiei* – ocazia perfectă pentru Mary să-şi pună în valoare vocea de actriță, şi pentru Douglas să-şi facă acrobațiile obişnuite?

Ocazia perfectă pentru doi oameni care nu ştiau dacă se mai iubesc.

— Hipper, dragule, mai tragem o dublă? l-a întrebat Mary într-o zi la filmare, când n-a fost mulțumită de felul cum intrase în scenă – rochia grea, elisabetană, i se agățase de cadrul uşii. Cred că pot juca mai bine. Te deranjează?

— Ca să fiu cinstit, da, s-a răstit Douglas la ea; era pentru prima oară, şi se petrecea în public.

— Douglas, dragule, cred…

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu pricepi odată? Nimeni nu mai dă doi bani, Mary. Hai să terminăm şi gata.

Mary ar fi vrut să-i răspundă pe măsură, dar s-a abținut; nu se făcea să se certe în fața oamenilor din echipă. Tremurând, a aşteptat să filmeze cadrul următor.

În ziua aceea, Douglas nu i-a mai adresat nici un cuvânt decât dacă erau în fața aparatului de filmat. Iar ea nu înțelegea de ce. Îl pierdea pe el, îşi pierdea cariera, pierdea toate lucrurile de care s-ar fi putut agăța? Cui să-i mai ceară sprijinul acum, când mama ei nu mai era?

Nu lui Fran, care n-ar fi înțeles. Fran, care se adaptase fără greutate noilor cerințe şi scria dialoguri pentru filmele făcute de MGM. Cu Greta Garbo în rolul principal, *Anna Christie*, după scenariul scris de ea, avusese un imens succes. „Garbo vorbeşte!“ titrau ziarele. Într-adevăr, vorbea. Pentru că Fran îi pusese cuvinte în gură. Întocmai cum, altădată, găsise propozițiile perfecte pentru Mary.

Nimeni nu avea cum s-o înțeleagă, dar poate că s-ar afla cineva care s-o facă să nu se mai gândească, să uite că e tot mai neînsemnată, să nu mai

simtă că, la vârsta de doar treizeci şi nouă de ani, reprezenta ceea ce unii numeau Epoca de piatră a Hollywoodului. Cineva care să fie tânăr şi chipeş, cineva care s-o adore.

Buddy Rogers, partenerul ei din *Fata potrivită*, filma în apropiere. Acel film, ultimul ei film mut şi unul dintre cele mai bune pe care le făcuse, fusese un mare succes. Buddy era cu doisprezece ani mai tânăr ca ea şi o idolatriza. Idila lor de pe ecran – şi nu numai – fusese atât de reală, că Douglas nu suportase să vadă filmul până la sfârşit. Adoraţia lui fusese tocmai ce-i lipsea lui Mary; care femeie, apropiindu-se de patruzeci de ani, n-ar fi flatată de atenţia unui tânăr aşa de arătos? Avusese grijă ca relaţia să rămână platonică, desigur; chiar dacă îi plăcea că Buddy se uita la ea de parcă era Mona Lisa, ea nici măcar nu-l ţinuse de mână când nu se aflau pe platoul de filmare. Nici în ruptul capului nu i-ar face lui Douglas ceea ce îi făcuse lui Owen. Douglas era… era Douglas, ce să mai vorbim. Hipper. Duber. Soţul ei. N-ar fi niciodată în stare să-l trădeze.

Doar dacă nu călca Douglas primul pe de lături. Ceea ce n-ar face în veci. Oare? Erau DougşiMary, MaryşiDoug.

Pe de altă parte, ea nu mai avea bucle aurii şi nici el nu mai putea sări la fel de sus.

Îmblânzirea scorpiei n-a adus bani – ştiuse de când filmase primul cadru –, şi Mary a plecat după aceea cu Douglas într-o călătorie în jurul lumii, aşa cum îi promisese. O croazieră în jurul lumii! Altădată ar fi fost raiul pe pământ; să stea cu Douglas într-o cabină de lux săptămâni în şir, la adăpost de priviri iscoditoare, fără să-şi facă griji în legătură cu Beth, Owen sau mama, să fie doar ei doi, să se mângâie, să se strângă în braţe, să se alinte, să se dezmierde. Să-şi salute fanii în oraşe exotice; DougşiMary suna la fel în orice limbă.

Acum era un infern. Ca măsură de prevedere, au luat cabine separate, din cauză că luaseră atâtea bagaje – cel puţin aşa se asiguraseră unul pe altul. Douglas pur şi simplu nu avea stare; nu-l trăgea inima să stea lângă ea pe punte, întins într-un şezlong, privind valurile, citind sau chiar ţinând-o de mână. Simţea nevoia să se dea în spectacol pe punte, dornic să facă impresie tuturor pasagerilor, cu excepţia soţiei lui.

— De ce nu suporţi să stai cu mine? Nu se putuse abţine; trebuia să

întrebe, aşa cum face o soţie cicălitoare, ceea ce îşi şi închipuia că este. Era dureros: deveniseră ca atâția alții, un soţ şi o soţie care se şicanau, şi se certau, şi nu aveau despre ce să vorbească la cină.

— Tu de ce vrei să ți se trimită, în fiecare port unde acostăm, situaţia săptămânală a încasărilor? a întrebat-o Douglas în chip de răspuns. De ce insişti să citeşti scenarii? De ce eşti mereu cu mintea la lucru?

— Înainte îţi plăcea că eram aşa, a murmurat, însă Doug s-a prefăcut că nu aude.

S-a crispat la faţă – era aşa de negricios, chiar prea negricios; uneori primea scrisori în care era întrebat dacă nu cumva e negrotei – şi-a îndreptat cravata şi a ieşit cu pas hotărât. Avea să-l regăsească la masa căpitanului, în faţa căruia jucau teatru, prefăcându-se că sunt o pereche fericită, fermecată, binecuvântată de zei, aşa cum dorea lumea să-i vadă. În acea călătorie au dat cu adevărat măsura talentului lor actoricesc.

Lui Mary îi era dor de casă. Îi lipseau bucătarul ei, patul în care se învăţase să doarmă. Nu suferea mâncarea exotică, se plictisise de pâine prăjită şi cafea. *Obosise*. Muncea de când avea cinci ani. Iar acum, fiind în croaziera asta împreună cu Douglas, a cărui dispoziție… de fapt, ce dispoziție avea? De ce era iritabil, neliniştit, mânat de ceva ce ea nu înțelegea, aşa că nu-i rămânea decât să se poarte aşa cum se purta înainte, fiindcă înainte era de ajuns? Îl scotea din fire faptul că-şi tăiase *părul*? Filmele sonore? Vârsta critică? Oricare ar fi fost pricina, era nemulțumit şi, ca un bărbat copilăros ce era, îşi vărsa năduful făcându-le viaţa amară celor apropiați.

În croaziera asta avea mult de lucru, se simțea ca la filmare. Dintr-odată, faptul că era cu Douglas – ființa miraculoasă care o salvase de Owen şi o ridicase deasupra lumii întregi – o obliga să muncească din greu.

Mulțimile nu se schimbaseră însă – era singurul lucru care salva cât de cât croaziera. În India, în Budapesta, unde mai rulau filme mute americane, rămăseseră rege şi regină. Publicul era la fel de emoționat şi iubitor ca întotdeauna, le striga numele, plângea ori de câte ori Mary binevoia să strângă mâna cuiva sau să atingă pe cineva pe umăr. Dar, de cum s-au întors acasă, Mary a simțit o schimbare în aer. Când vasul a acostat, nu-i mai aşteptau atâția fotografi şi reporteri. A trecut o săptămână până când

Photoplay să-i ceară un interviu despre croazieră. Iar la intrarea în Pickfair nu erau nici pe departe atâtea aranjamente florale de bun-venit; n-a mai fost nevoită să le strângă şi să le trimită spitalelor locale, cum făcea înainte.

Probabil că şi Douglas simţise, căci, nici nu ajunseseră bine, că şi-a făcut bagajele şi a plecat, de data asta fără s-o întrebe dacă vrea să vină cu el. Mai afla pe unde ajunsese când îi mai trimitea telegrame sau când, din an în Paşte, sosea neanunţat la Pickfair. Nu mai făcea filme şi nici nu s-a arătat interesat să împartă povara conducerii studioului United Artists. Ai fi zis că nu mai suportă să stea în preajma ei nici măcar în căminul la care ţinea atât. Pleca grăbit de acasă în zori – mic dejunurile lor tihnite erau de domeniul trecutului – şi juca partide nesfârşite de golf sau se ţinea de glume cu Charlie, după care pleca, fără să-i dezvăluie ce planuri are.

Fără să ţină seama de titlurile maliţioase – „Mary şi Doug nu mai sunt împreună?“ „Pickfair nu mai e un cuibuşor de îndrăgostiţi?“ –, Mary s-a pus pe muncă, aşa cum făcea şi înainte, pentru că nu avea idee ce altceva ar putea face. Munca şi Douglas. *Kiki*, un film în care juca rolul unei franţuzoaice prostituate, a fost un eşec. Nici măcar nu s-a dus la premiera organizată în sala Chinese Theatre de fidelul ei prieten Sid Grauman, care făcuse doar un gest amabil. Un film cu Mary Pickford nu mai era un eveniment.

Şi de unde să ştie ea cum să interpreteze o franţuzoaică prostituată? Pe vremuri, îşi cunoştea foarte bine atuurile ca actriţă. Acum, n-ar fi fost în stare să numească nici măcar un singur lucru pe care ea îl putea face, şi alte actriţe, nu. Tot ce ţinea de crearea acestor filme noi îi era străin. Dintr-odată, nu mai ştia cum să-şi ţină mâinile… propriile *mâini*! Era primul lucru pe care îl învăţa o actriţă, chiar şi una cu pretenţii modeste. Ea, care fusese declarată cea mai dezinvoltă actriţă de pe vremea ei, se trezea brusc că are *mâini*.

Într-o zi, a sunat-o Adela.

— Mary, ai auzit de Lady Ashley? Lady Sylvia Ashley?

— Nu, Adela. Cine mai e şi asta? Mary se străduia să rostească cuvintele cât mai clar. Băuse câteva pahare la micul dejun, fiindcă nu trebuia să plece nicăieri. Şi nici nu se afla prin preajmă cineva căruia să-i pese dacă bea sau nu.

— Douglas a fost văzut împreună cu ea la Londra. În mai multe rânduri. Se pare că au o relaţie.

— Lui Douglas îi place să iasă în lume, Adela. În ultimul timp, abia dacă mai izbutesc să-l ţin acasă! Nu e nimic între ei. Douglas şi cu mine suntem bine, foarte bine. A închis telefonul şi a început să se plimbe prin casă, casa aceea imensă, acum pustie, în care răsuna ecoul amintirilor din vremuri mai fericite, când toţi doreau să fie invitaţi, să respire aerul înălţimilor pe care îl respirau ea şi Douglas. Încă mai veneau unii, din când în când; la urma urmei, ea era Mary Pickford, femeia care conducea United Artists, femeia care pusese umărul la constituirea Academiei Artelor şi Ştiinţelor Filmului, femeia care crease Fondul de întrajutorare, datorită căruia lucrătorii din industria filmului aveau unde locui când erau la ananghie. Încă mai era regina necontestată a societăţii londoneze, doar că, din întâmplare, nu avea un rege alături.

Şi nu-şi dorea să domnească singură.

Era în anul 1932. Împlinise patruzeci de ani. Mary Pickford, „Fetiţa cu bucle de aur“, avea patruzeci de ani şi îşi arăta vârsta. Nu avusese o copilărie adevărată, însă trebuia să rămână veşnic un copil pe ecran. Era iadul ei, şi-l făurise singură. Chiar aşa să fie?

Împreună cu Douglas, ar fi fost suportabil. Dar fără el…

Cuprinsă de disperare, era convinsă că mai avea o singură şansă să-l recâştige pe Douglas. Trebuia să reuşească! Nu doar pentru că încă îl iubea pe Douglas, deşi iubirea pe care i-o purta acum era dorul de cel care fusese el odinioară. Şi de cine fusese ea însăşi cândva.

Trebuia neapărat să reuşească, pentru că, dacă eşua căsătoria lor, ar fi fost ca şi cum Hollywoodul însuşi, Hollywoodul lor, cel pe care ei doi îl inventaseră şi îl puseseră pe hartă, s-ar fi desprins de continent şi ar fi căzut în mare. Atât de tare credea Mary în caracterul sfânt al uniunii lor şi tot ce însemna aceasta. Va trebui să-i amintească de ceea ce creaseră împreună – nu doar Pickfair, şi United Artists, şi Academia Artelor şi Ştiinţelor Filmului; nu doar cele mai mari şi mai bune filme făcute vreodată. Ci şi cea mai frumoasă iubire de când e lumea lume, o iubire pe care fanii o admirau şi îşi doreau să trăiască una la fel.

Iubirea pentru care era să-şi sacrifice cariera.

Şi cum să-l recâştige pe Douglas?

La fel cum îl câştigase prima oară: făcând un film, desigur. Îşi sacrificase tinereţea pentru film, şi nu doar tinereţea. Filmul îi era *dator*. Avea să-l atragă alături de ea, unde îi era locul, cu un film. Când o va vedea pe ecran se va îndrăgosti iar de ea, ca înainte.

Nu exista decât o persoană în care să aibă încredere ca să-i scrie scenariul – o femeie. Fiindcă trebuia să-l scrie o femeie. Numai o femeie putea înţelege. Şi cea mai potrivită femeie pe care o cunoştea, singura care îi venise în minte, era Fran.

Totuşi, pentru prima oară de când se ştiau, Mary nu era convinsă că Fran i-ar răspunde la telefon, dacă ar şti că o sună.

CAPITOLUL 18
FRANCES
1930–1932

— Şi Premiul Academiei pentru cel mai bun scenariu din 1930 i se acordă lui Frances Marion pentru *Penitenciarul*[11]!

11. *The Big House*. (N. red.)

Am încremenit când mi-am auzit numele. Chiar dacă îmi spuneam că premiile n-au valoare, că banchetul ăsta e încă o obligaţie de serviciu pe care trebuia s-o îndeplinesc, nu pot nega că m-am bucurat să câştig Oscarul. Chiar dacă ştiam că bucuria n-o să ţină până a doua zi; în ultima vreme, bucuria se agăţa de mine doar pentru scurtă vreme, ca o scamă.

George Hill, spre lauda lui, m-a sărutat pe obraz şi mi-a şoptit:

— Îl meriţi din plin, Fran. I-am fost recunoscătoare. Avea ochii plini de lacrimi, cu toate că n-aş fi putut spune dacă de fericire, sau de amărăciune, ori de amândouă. Du-te, Fran. Soţul meu m-a împins uşor şi mi-am dat seama că rămăsesem prea mult timp aşezată, că oamenii aplaudau şi mă aşteptau să urc pe podium şi să accept premiul.

Soţul meu. Da, George Hill era soţul meu, dar cum se întâmplase? Cum de eram recăsătorită la abia doi ani după ce lumea mea se prăbuşise? Cum de căzusem în aceeaşi capcană în care mă prinsesem înainte să-l găsesc pe Fred?

De groază, ăsta a fost motivul. De teamă să nu-i cresc singură pe cei doi fii ai noştri. Ei, hai, recunoaşte, Fran, *din prostie*! George, cu privirea lui de căţel devotat, mă ceruse de nevastă şi eu am spus „da“, cu toate că nu-l iubeam, ştiam că n-am să iubesc niciodată pe altcineva decât pe cowboy-ul meu cel voinic, care se urcase pe cal şi dispăruse pe veci în zare.

Nu putea să dureze şi nici n-a durat. Chiar dacă George era aşezat lângă

mine la masa celor de la MGM – el regizase *Penitenciarul* –, eram deja despărțiți. Căsnicia noastră căzuse victimă alcoolismului său şi carierei mele. (George nu fusese nominalizat la categoria regie.) Încă o căsătorie de Hollywood dusă de râpă.

În cele din urmă, George a întins mâna, m-a apucat de braț şi m-a ridicat de pe scaun, iar eu am aruncat şervetul pe masă. Prietenii mei se ridicaseră deja şi mă aclamau: Hedda Hopper, înaltă şi elegantă, râdea isteric; Marie Dressler, draga de ea, avea obrajii uzi de lacrimi. M-am repezit s-o strâng în brațe, apoi Irving Thalberg m-a îndemnat să mă îndrept spre podium. Traversând sala, a trebuit să mă opresc la fiecare masă ca să strâng o mână întinsă; erau aşa de multe, că mă simțeam ca la o nuntă. Am primit toate felicitările, încercând să nu mă opresc prea îndelung, când, deodată, calea mi-a fost tăiată de o persoană micuță, cu păr auriu tuns scurt şi ochi strălucitori; flutura din brațe parcă încerca să oprească un tren.

Era *Mary*.

— Fran! Felicitări, draga mea Fran! Ce bine îmi pare că sunt aici, să împărtăşesc bucuria cu tine!

— Mulțumesc, Mary. Am privit-o precaută, neştiind cât de… cumpătată… e în seara asta. Nu-l vedeam nicăieri pe Doug, dar fără îndoială că era cu ea. Nu lipsea niciodată de la evenimente de genul ăsta.

— Nu-i aşa că e minunat, Fran? Sunt aşa mândră de tine! Eu am câştigat anul trecut, acum ai câştigat tu şi…

— Da, Mary, este. Acum te rog să mă scuzi. M-am desprins din strânsoare, nu înainte să văd lacrimi de durere în ochii ei buimaci, injectați. Mi-am spus că nu-mi pasă; trecuse vremea când îi duceam grija lui Mary.

Oricum, lucrurile astea nu mai aveau însemnătate. Premiile astea… Am aruncat o privire în jur. Louis B. Mayer se urcase în picioare pe un scaun şi mă aplauda, chiar dacă nu mai departe de ieri mă beştelise în biroul lui, spunându-mi că îi *aparțin*. Iar mâine, cu trofeu cu tot, ar face la fel. Era o prostie, o dovadă de vanitate fără sens pentru mine. Pentru că o persoană anume lipsea şi eu mi-aş fi dorit din tot sufletul să văd seara asta prin ochii aceia, doar că aşa ceva nu era cu putință.

Robert Montgomery – care jucase în filmul meu – era pe podium, cu statueta în mână, şi îmi făcea semn să mă apropii. Fără să mai spun nimic,

am urcat lângă el şi am acceptat premiul.

— Mulţumesc foarte mult. N-am spus decât atât, mai mult nu era nevoie. M-am întors la locul meu, ţinând statueta aurită, şi am plecat aproape imediat după ce s-a acordat şi ultimul premiu – *Penitenciarul* a pierdut în faţa lui *Nimic nou pe frontul de vest*, filmul de război pe care eu nu mă putusem hotărî să-l scriu, oare de ce?

Oare de ce viaţa mea – cea adevărată, tristă, murdară, minunată, teribilă, dureroasă –, viaţa pe care o trăiam, nu viaţa închipuită pe care o creasem pentru Mary şi toţi ceilalţi, de ce tocmai pe asta nu găseam vorbele potrivite ca s-o descriu? Era prea mult pentru mine? Era prea mult chiar şi să supravieţuiesc, aşa încât nu mai aveam destulă energie mintală? Mă temeam să o cercetez prea îndeaproape?

Poate că da, n-am să ştiu niciodată şi, la drept vorbind, nici nu prea îmi băteam capul. În ultima vreme era oricum un efort pentru mine să mă prefac că trăiesc.

După ce am descuiat uşa, am aruncat pelerina pe un scaun din livingul pe care Fred nu-l văzuse niciodată; Colina Fermecată aparţinea altcuiva acum. O vândusem imediat după înmormântare, ca să nu fiu eu însămi îngropată de amintiri între zidurile casei.

Ţinând statueta în mână, mă întrebam de ce nu voisem să împart acest moment cu Mary. De ce mă crispasem văzând-o, ca şi cum mi-ar fi fost *ruşine* cu ea. Nu era aşa, deşi, de câtăva vreme încoace, a fi cea mai bună prietenă a lui Mary Pickford nu mai era o poziţie atât de râvnită ca pe vremuri. Nu, se întâmplase aşa din cauză că eram supărată pe ea… şi pe mine însămi. Îmi era necaz că n-o întrebasem niciodată unde era când se născuseră copiii mei, când se îmbolnăvise Fred şi când murise. Aveam dreptul să ştiu, însă îmi era teamă să întreb. De când murise Fred, lumea îmi părea atât de trecătoare, mai lipsită de consistenţă decât decorurile de la filmare. În ciuda defectelor ei, nu mă lăsa inima s-o pierd pe Mary. Sau, mai bine zis, fiindcă nu puteam să mă mint pe mine însămi, nu mă lăsa inima să pierd amintirea a ceea ce fusese Mary; a ceea ce însemnaserăm una pentru alta.

M-am ghemuit într-un fotoliu şi am adormit. Nu era prima oară, dar altădată dormeam aşa până venea Fred, mă lua în braţe, mă ducea sus şi mă

punea în pat, apoi se culca şi el alături de mine. Însă acum, când primele raze ale dimineţii au răzbit prin draperii, eram tot pe fotoliu. Ceafa îmi înţepenise, spatele mă durea şi nu era nimeni care să mă ducă în braţe până sus. Singurul tovarăş era statueta primită cu o seară înainte. Ciudatul omuleţ chel stătea la picioarele mele şi mă privea cu o expresie impenetrabilă.

M-am aplecat gemând şi l-am ridicat. Cu spatele ţeapăn, am urcat greoi scara până în dormitor, căutând un loc unde să pun statueta. Polița căminului era prea îngustă, biroul meu, prea înțesat de fotografii ale băieţilor şi ale lui Fred. Rafturile bibliotecii gemeau de cărţi şi de scenarii broşate. Până la urmă, m-am lăsat păgubaşă şi am pus statueta aurită pe podea; putea foarte bine să servească drept opritor de uşă.

În dimineața aceea, m-am dus la lucru ca de obicei, lăsându-mi fiii în grija altora – deocamdată, o bonă, mai târziu, o şcoală cu internat. Depindeau total de mine, de aceea trebuia să muncesc ca să le pot oferi cele necesare. Şi, recunosc cu mâna pe inimă, îmi era şi teamă de ei. Nu aveam încredere în bărbaţi; fiii mei erau o enigmă care, eram conştientă, avea să mă pună mereu în încurcătură. Prin urmare, îmi căutam refugiul în muncă, încercând să mă conving că e spre binele lor.

Acum lucram doar pentru MGM. Şi pentru Louis B. Mayer, care, după ce dăduse jos afişele uriaşe trâmbițând faptul că adusesem un Oscar la MGM, se întorsese la vechile lui metehne: îmi vorbea de sus, mă trata ca pe o sclavă. Chiar dacă îmi datora unele dintre cele mai spectaculoase reuşite – *Anna Christie*, *Penitenciarul*, *Min şi Bill*, *Cina la ora opt* fuseseră scrise de mine. Spre deosebire de cele ale lui Mary, primele mele filme sonore au avut un succes enorm.

Care e explicația? Din cauză că nu mă mai gândeam la Mary imediat ce mă apucam de scris? Ori fiindcă eram încântată să învăţ o meserie nouă, căci nu asta însemna să scrii scenarii pentru filmele sonore? Înțelesesem instinctiv, din primul moment, că limbajul căutat al inserţiilor din filmele mute nu putea înlocui dialogurile; propoziții precum „Zorile trandafirii se ivesc deasupra munților maiestuoşi“ nu puteau fi rostite, cel puțin nu fără să te umfle râsul. Dialogurile trebuiau să sune ca vorbirea de zi cu zi. Era la mintea cocoşului, o idee simplă, dar unora dintre scenarişti le era surprinzător de greu s-o pună în practică. Pe de altă parte, ținând seama că

filmul se adresa întâi de toate ochilor, n-am vrut să încarc scenariul cu prea multe cuvinte. În multe dintre noile filme sonore, personajele stăteau încremenite şi discutau nonstop. Tăcerea ocupa locul ei în filmele sonore. De fapt, putea avea o forță de sugestie mai mare decât a dialogului.

Dar, pe măsură ce deveneam mai încrezătoare în mine, în felul cum stăpâneam această nouă meserie, asistam şi la o schimbare la studio. O schimbare căreia, spre deosebire de filmul sonor, nu eram sigură că i-aş putea face față… sau că măcar aş dori să încerc.

La MGM, odată cu dezvoltarea studioului, Irving fusese cuprins de o frenezie a angajărilor. Cei mai mulți dintre noii scenarişti, majoritatea bărbați, romancieri şi dramaturgi de pe Broadway, aveau contracte pe termen scurt. Nu ştiau niciodată de unde vor primi cecuri peste câteva luni. Trecuse vremea când scenaristul lucra de unul singur şi se ocupa de film de la A la Z. Acum, scenariile treceau de la unul la altul, erau prelucrate de o comisie până când nu se mai ştia cui se datorau. Irving nu părea că se sinchiseşte; lui nu-i păsa decât de produsul finit.

Eu, în schimb, mă sinchiseam. Filmele mele, precum cele aparținându-i lui Bess Meredyth şi Anita Loos, scăpaseră până acum de prelucrările comisiei. Dar tot mai mulți tineri scenarişti veneau la mine, frustrați de sistem, întrebându-se cum naiba să-şi poată construi o carieră în acest fel. Când m-am dus la Irving să stăm de vorbă, am fost şocată de atitudinea lui. Irving fusese dintotdeauna de partea creatorilor, ne apărase mereu de Mayer, cu mintea lui de om de afaceri cu ochelari de cal.

— Maşiniştii îşi fac deja sindicat, mi-a spus Irving scârbit. Să nu-mi spui că şi voi, scenarişti, vreți s-o luați pe urma lor. Mă jur, Frances, mă jur că uit de toată prietenia noastră dacă faceți aşa ceva.

— Doamne, Irving, cine a pomenit ceva despre sindicat? Eu vorbesc de ceea ce e corect.

— Vezi-ți de scenariile tale şi lasă-mă pe mine să conduc studioul. Nu intra în cârdăşie cu ingrații ăştia. Şi cu asta mi-a întors spatele, ceea ce m-a înverşunat şi mai tare în hotărârea de a pune umărul la crearea unui sindicat al scenariştilor. Dar cel mai tare m-a enervat felul în care a încheiat discuția, ca şi cum aş fi fost o oarecare; unul dintre noii lui angajați, tineri fără identitate profesională, şi nu femeia – cel mai bine plătit scenarist în

momentul de față – pe care L.B. Mayer o implorase să vină şi să lucreze pentru studioul pe care abia îl pusese pe picioare.

În ultima vreme, rămăseseră foarte puține femei la studio.

— Problema cu voi, fetele, mă dojenise Mayer nu cu mult timp în urmă, e că nu luați nimic în serios. Intrați şi ieşiți în goană dintr-un birou în altul, ca fetele în dormitorul colegiului, şi tot timpul râdeți şi cântați. Plecați acasă să dați odraslelor de mâncare în loc să stați mai târziu şi să luați parte la reuniuni. Sunteți pur şi simplu neserioase.

Nu-mi venea să cred ce auzeam. Chiar nu conta cât munceam? Noi toate – Bess, şi Anita, şi Adela – scoseserăm nişte filme de mare succes; practic, toate filmele de succes. Faptul că ne plăcea să ne ajutăm una pe alta, că ne simțeam bine împreună, că voiam şi să ne vedem copiii mai mult de o dată pe săptămână nu însemna că nu ne luam în serios munca, această afacere de a cărei creație eram mai răspunzătoare decât L.B. Mayer însuşi.

Totuşi, nu m-am luat la harță cu el. Nu m-a lăsat inima. Îmi era dor – şi încă ce dor! – de zilele de demult; îmi era dor de Fred, îmi era dor de Mickey, îmi era dor de…

Îmi era dor de Mary. La un an şi jumătate după ce câştigasem Oscarul, încă îmi mai lipsea, până când, într-o bună zi, a sunat telefonul.

— Am nevoie de tine, Fran.

Nici măcar un bună ziua, ce mai faci. Doar atât: „Am nevoie de tine, Fran“. Am amuțit, gândindu-mă la ce ar fi zis ea dacă i-aş fi vorbit la fel. Nu, nu mă întrebam. De fapt, ştiam.

— Fran, mai eşti la telefon? Fran, numai tu poți scrie viitorul meu film. E o poveste minunată, vreau să refac filmul Normei Talmadge, *Secrete*. Îți aminteşti? L-ai scris pentru Norma atunci… în ’24, nu? Cred că mi s-ar potrivi mănuşă, ce zici? E foarte important… ştii… cariera mea… se cam clatină. Pe urmă, Douglas… îl scrii, de dragul meu?

Am tăcut multă vreme; mintea îmi era prea plină de gânduri. Mary era mult prea în vârstă pentru rolul acela. Până şi în 1924 fusese o poveste demodată, depăşită, iar acum ar fi fost încă şi mai depăşită. Publicul nu mai gusta poveşti siropoase de epocă, în afară de cazul că juca Garbo.

— Te rog, Fran. Pentru Fetissa ta…

Poate că porecla a fost de vină, ea şi şuvoiul de amintiri pe care le-a

trezit; amintirea vremurilor bune, a zilelor fericite. Puteam să-l conving pe Mayer să mă împrumute altui studio. Dacă Mary era producător, aveam din nou drept de decizie totală asupra scenariului. Probabil că aş fi dat o mână de ajutor la alcătuirea distribuției – tot nu mai făcusem aşa ceva de când sistemul studiourilor luase avânt şi scenariştii scriau pentru oricine li se spunea să scrie.

Oricare o fi fost motivul – singurătate? frustrare? slăbiciune? –, m-am auzit răspunzând:

— Bine, Mary. Am să scriu scenariul. Aşa se face că m-am găsit din nou pe platoul de filmare alături de Mary şi, în ciuda a tot ce ştiam şi bănuiam – ca să nu mai vorbesc de ce aş fi putut să-i spun –, eram la fel de entuziasmată ca atunci când intrasem pentru întâia oară într-un studio de film. Deoarece, dacă exista o cale de a mă întoarce la Mary – şi la mine, la cea de dinaintea morții lui Fred, o cale pentru ca totul să se schimbe, inclusiv Hollywoodul –, atunci doar aici aveam s-o găsesc.

Pe un platou de filmare plin de lume, zgomotos, murdar, haotic, minunat, însufleţitor, vesel şi magic în acelaşi timp. De când mă ştiu n-am fost mai fericită să văd lămpile cu arc şi decorurile decât în ziua când am venit să lucrez din nou cu Mary.

„LUMINI! CAMERĂ! ACȚIUNE!“

Habar n-am când au devenit vorbele astea simbolice pentru strălucirea platoului de filmare. Fiindcă eu nu le-am auzit niciodată.

Ştiam, pentru că citeam revistele de cinema la fel ca toată lumea, că publicul vedea platoul de filmare ca pe un loc al perfecțiunii. Toată lumea vorbeşte în şoaptă, cu toții cooperează, totul se desfăşoară lin, după un program strict. Regizorul, stăpân peste tot şi toate, dă comanda, sigur de el: „Lumini, motor, acțiune!“ Fascinație, muzică şi persoane frumoase, intangibile, învăluite într-o vrajă.

Dar platoul de filmare era orice, numai asta nu. Sonorul schimbase complet modul de filmare. Sigur, în timp ce aparatul filma, echipa nu avea voie să facă zgomot. Dar în pauzele de filmare, platoul era un haos superb: muncitorii scăpau ciocane din mână, recuzita cădea cu zgomot, costumierele înjurau fiindcă o actriță rupsese o fustă, actorii blestemau fiindcă încurcaseră replicile, regizorii drăcuiau fiindcă… ei făceau asta din

principiu. Se spuneau glume, erau cu toţii prieteni… Nicăieri nu mă simţeam mai acasă decât pe platoul de filmare.

— Prima zi, draga mea Fran! Mary şi-a făcut apariţia pe platou, urmată de mai multe costumiere care îi ţineau trena enormei fuste roz cu crinolină, întocmai ca nişte doamne de companie. Rochia aproape că o înghiţea, însă era potrivită cu moda epocii. O să facem un film al naibii de bun, simt eu că aşa o să fie!

Am zâmbit amintindu-mi de câte ori spusese vorbele astea, la câte prime zile de filmare fuseserăm împreună. Nu eram atât de plictisită şi de complicată pe cât credeau unii – ca Mayer, bunăoară. Mă străduiam să stau locului, dar pe dinăuntru fremătam. Îmi plăcea la nebunie să fac filme, mai ales împreună cu Mary.

— Baftă, Fetissă! Arăţi splendid!

A făcut o piruetă şi m-a atins pe umăr cu umbreluţa de soare. I-am răspuns cu o reverenţă şi am căzut una în braţele alteia, râzând cu gura până la urechi.

— Fran, ştiu că ăsta e, ăsta o să fie marele succes de care am nevoie! Datorită ţie! Împreună, dăm tot ce avem mai bun, nu crezi?

— Ba da. Şi eu eram convinsă şi chiar mă miram de ce aşteptaserăm atâta timp ca să mai facem un film.

— O să facem filme împreună până o să fim în scaune cu rotile!

— Poate chiar şi atunci. *Rebecca de la azilul Sunnybrook pentru bătrâni*!

— Pe locuri, Miss Pickford! a strigat regizorul secund.

Mary s-a oprit din râs. În ochi i se citea neliniştea şi, pentru prima oară, am văzut că avea cearcăne pe care nici machiajul nu reuşea să i le ascundă.

— Of, Fran! Am nevoie să iasă… S-a oprit şi a întors privirea, incapabilă să termine propoziţia.

Eu însă puteam, aşa cum putusem întotdeauna.

— O să iasă. Stai să vezi ce-o să zică Douglas când o să-l vadă! Arăţi uimitor!

Într-adevăr, frumuseţea ei îţi lua ochii. În ciuda umbrelor de sub ochi, avea aceeaşi figură de camee, chiar dacă profilul nu mai era impecabil, ca înainte. Ochii îi erau tot ovale perfecte, sclipind de emoţie. Dar în inima mea, ştiam că era o femeie frumoasă de *patruzeci şi unu de ani*, nu o fată de

optsprezece, cum se presupunea a fi în scena aceea. Partenerul ei, un actor englez venit de curând la Hollywood, se numea Leslie Howard. Era cu douăzeci de ani mai tânăr şi se vedea.

Sarcina mea pe platoul de filmare, odată scenariul terminat, era s-o ajut, să-i uşurez munca, să vin cu replici care să dea strălucire rolului ei. Prin urmare, mi-am păstrat gândurile pentru mine, am strâns-o uşor în braţe, atentă să nu-i mototolesc rochia sau să-i stric coafura, şi filmarea a început.

Era primul film sonor pe care îl făceam, şi încă de la început a fost altfel. Îndreptându-se spre locul ei, Mary se uita vădit emoţionată la microfonul cu braţ. Avea o voce foarte bună pentru sonor: plăcută, fin modulată.

Dar, spre deosebire de Mary cea de demult, care intra pe platou ca o regină pe domeniul ei, Mary cea de acum părea nesigură pe ea. Uneori, înainte să rostească o replică, avea o mică ezitare, iar de pronunţat, pronunţa perfect, fără cusur. Ai fi zis că în acel moment citeşte un text pe care îl are în faţa ochilor, atentă la fiecare virgulă şi fiecare punct. Parcă nu avea încredere în operator sau în regizor, Frank Borzage. Când acesta striga „Stop!“ nu se întorcea către el, ci către mine, căutându-mi aprobarea din priviri.

— Că tot eşti aici, Frances, mi-a zis Frank într-o zi, după ce încă o dublă fusese ratată din cauza nervozităţii lui Mary, poate îi spui Înălţimii Sale s-o lase mai moale cu ginul până la sfârşitul zilei, când terminăm filmarea?

Am dat din cap, deşi nu aveam idee ce să fac. Era încă o dificultate de care mă izbeam pentru prima oară de când filmam cu Mary: până acum băutura nu stătuse niciodată în calea celui mai important lucru din viaţa ei – cariera.

Dimineaţa, se prezenta la fel ca întotdeauna – cu privirea limpede, spirituală, făcea glume cu membrii echipei de filmare. Însă după prânz – pe care îl lua acum singură, în cabina ei, în loc să-l împartă cu mine –, era cu totul altă persoană. Nu se poticnea niciodată, îşi ştia bine replicile, dar uneori le rostea cam neclar, aşa încât inginerul de sunet se vedea nevoit să strige „Stop!“ înainte de încheierea scenei. Pe deasupra, era ţâfnoasă, mereu gata să se răstească la cei din jur; nu mai fusese niciodată aşa. N-o mai auzisem pe Mary Pickford să ridice tonul la cei din echipă. Însă acum ţipa la costumieră sau lua la rost pe oricine se mişca în spatele aparatului în

timpul filmării. Iar bietul Leslie Howard nu mai ştia cum s-o scoată la capăt cu ea. Şi aşa îi era destul de greu să joace rolul unui american nedus la biserică. Nici nu aveai cum să-i pretinzi să-şi ajute partenera, la fel de speriată şi uşor ameţită, care, dacă ne gândim bine, era Mary Pickford, regina filmului, vedeta pe care o admira mai presus de oricare alta, de când era copil, aşa cum îmi mărturisise odată.

Îmi părea rău de Mary. Ştiam că bea din cauză că e speriată, conştientă că asta e ultima ei şansă. De înţeles, *înţelegeam*, dar asta nu însemna că sunt de acord.

— Filmul ăsta trebuie să fie un succes, Fran, mi-a spus odată, în pauza dintre filmări. Era înainte de prânz, nu băuse încă. Dar era irascibilă; tot trăgea de costum, până am apucat-o de mâini, ca să nu facă pictorul de costume o criză de nervi. Musai să fie! Am nevoie de un mare succes. Neapărat. Douglas… a renunţat. La carieră. La noi doi. Dar nu pot! Ăsta e un rol mare, nu-i aşa, Fran? Femeia asta… suferă atât!

— Da, dar…

— Dar ce, Fran?

— Dar *te* reprezintă, Mary? E un rol pentru tine?

— Tu trebuie să ştii, Fran, mi-a răspuns cu un zâmbet rece. Tu l-ai scris pentru mine.

Într-adevăr, îl scrisesem. Dar numai pentru că mă rugase. Totuşi, femeia asta nu era Mary, cea pe care o iubea publicul. În film, personajul suferea mult, fusese trădată, dar rămăsese alături de bărbatul ei – exact ceea ce voia Mary să-i spună lui Douglas şi nu putea. Din cauză că nu ştia să trăiască altfel decât în faţa camerei de filmat, avea nevoie de ea ca să-şi mărturisească sentimentele faţă de soţul ei, să-i spună că îl iubeşte, în ciuda infidelităţilor lui, şi că-i va fi mereu alături.

Dar s-o vadă de Mary *suferind* timp de o oră şi jumătate… publicul n-ar fi vrut să urmărească aşa ceva. Ştiam, fiindcă şi eu eram spectator şi nu puteam îndura s-o văd suferind năprasnic, ca în filmul ăsta; chiar întorceam capul când se filmau astfel de scene. Nu suportam s-o văd tăindu-şi venele în faţa camerei – era un gest prea personal. Toată lumea ştia ce vrea să spună, şi cui. Disperarea ei era aşa de palpabilă, că ar fi trebuit să aibă propria ei cabină pe platoul de filmare.

Pe măsură ce înaintam cu filmările – Frank Borzage avea grijă să filmeze dimineaţa toate scenele în care tânăra eroină apărea în prim-plan –, Mary a început să-mi facă şi mie reproşuri.

Într-o seară, ne uitam la copiile de lucru. Aveam carnetul pe genunchi şi notam câteva gânduri. Ar putea fi nevoie de o filmare de completare din care să reiasă că bebeluşul ei e bolnav. Scena cu păpuşa nu ieşise bine; am putea s-o filmăm din nou? Mary o ţinea prea departe de ea, parcă era o minge de fotbal. Ar trebui să-i arăt cum se ţine un copil. Machiajul Monei Maris, care o interpreta pe amanta lui Leslie, era cam bătător la ochi; ar putea fi atenuat în scenele următoare?

— Fran! Fran! Mary se întorsese spre mine. Răsuflarea îi mirosea tare a mentă; probabil făcuse gargară ca să ascundă mirosul ginului pe care îl dăduse pe gât în drum spre sala de vizionare.

— Ce e? am întrebat fără să-mi iau ochii de la ecran.

— Fran! a repetat şi chiar m-a apucat de braţ, aşa că am întors privirea spre ea, enervată.

Ea era însă şi mai enervată; mă privea fix, cu asprime şi răutate.

— Sssunt ridicolă în sscena assta, a îngăimat uitându-se la ecran, apoi întorcându-se spre mine. Replicile pe care le-ai ssscris pentru mmine ssunt groazznice! Sscena assta e groazznică. Nici Mona nu jjoacă bine, cu toate că i-ai sscris nişşte replici bune. Mă mir că te-ai priceput.

— Mary! Am încercat să-mi înghit furia, dar nu prea izbuteam. Mi se înţepenise în mijlocul pieptului şi nu se dădea dusă. M-am uitat în jur, prin camera cufundată în întuneric. Proiectorul s-a oprit hârâind, apoi cineva a aprins lumina. Frank, Leslie, Mona şi ceilalţi au ieşit tiptil, lăsându-ne singure.

— Tot ce fac în scena asta e să stau şi… să… *îndur*!

În sinea mea ştiam că aşa şi era. Vorbea despre scena în care amanta soţului ei îi spune adevărul şi îi cere să renunţe la el, ca să se poată însura cu ea. Era o scenă care semăna izbitor cu situaţia ei de acasă şi Mary venise s-o filmeze nesigură pe picioare. Din fericire, o scrisesem în aşa fel încât să nu fie nevoită să vorbească mult, doar să răspundă – singurul lucru pe care Mary Pickford încă îl făcea mai bine decât oricine altcineva de la Hollywood. Făcuse mari eforturi ca să filmeze scena până la capăt. O

puteam folosi, dacă i se făcea un montaj inteligent.

— Mary, draga mea, gândeşte-te la scena care urmează! Ți-am scris un monolog cu care ai să câştigi sigur încă un Oscar! Şi chiar aşa era. O ascultasem, o privisem cu atenție şi scrisesem un monolog în care putea spune tot ce are de spus o soție nedreptățită. Era o sfântă, o martiră; era scena pe care o dorea cu disperare, pe care o ceruse, aşa că i-o scrisesem, bineînțeles.

Însă personajul din film nu era Mary, cea pe care o iubeam; nu era fetița îndrăzneață care şi-ar fi azvârlit soțul necredincios afară pe uşă. Aşa era Mary *a mea* şi aşa i-aş fi scris rolul, aşa aş fi scris-o *pe ea*.

— Dar scena asta, Fran, e îngrozitoare!

M-am aplecat şi am luat mapa cu scenariul pentru următoarea zi de filmare, ca să am timp să mă liniştesc. Viața noastră, atât cât ne-o petrecuserăm împreună, filmele făcute se bazau pe respectul reciproc. Dacă nu eram de acord – se mai întâmpla – găseam întotdeauna o soluție împreună, nu ajungeam la cuvinte jignitoare sau la acuzații nefondate.

— Ce-i cu tine, Fran? Cum de ți-ai pierdut talentul?

— Talentul *meu* e neştirbit, mulțumesc de întrebare!

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun, Mary, că poate nu eşti chiar potrivită pentru rolul ăsta. Dacă m-ai fi lăsat să-l scriu cum voiam eu… ce-ar fi fost dacă îi dădeai un şut în fund? Dacă te-ai fi purtat aşa cum ştii tu în fața camerei? Dacă ai fi fost îndrăzneață şi puternică? Lasă-mă să-ți scriu un rol în care să triumfezi, Mary, ca înainte! Nu aşa…de…

— Aproape de realitate? a completat ea; fața i se crispase toată şi machiajul gros îi scotea în evidență ridurile din jurul gurii şi de la rădăcina nasului. Fran, îmi doresc să interpretez această femeie fiindcă o cunosc. Această femeie *sunt* eu. Femeia asta există cu adevărat. Credeam că ştii să scrii rolul unei femei reale, dar se pare că m-am înşelat. Ar fi trebuit să-mi aduc aminte de *Lumina iubirii*.

— Asta nu e o femeie reală, ci un preş de şters picioarele. Iar *Lumina iubirii* a fost un scenariu splendid!

— Ba nu, Fran, m-a contrazis Mary, plecând capul spre mâinile împreunate pe genunchi, ca şi când s-ar fi pocăit la biserică. *Eu* sunt o

femeie reală. Înspăimântată. Înspăimântată să-şi ducă viaţa fără el, iubirea vieţii ei, singura ei iubire. N-ai cum să înţelegi.

— Of, Mary! Nu puteam s-o privesc în ochi; am întors capul. Oricum nu avea importanţă, fiindcă privirea mi se împăienjenise de lacrimi şi n-aş fi văzut-o. Cum putea vorbi aşa? Tocmai cu mine! Ba ştiu, Mary, am murmurat. Ştiu ce înseamnă să pierzi un soţ. Ştiu cum e să fii înspăimântată. Eram înspăimântată zi de zi. Îmi era teamă să îmbătrânesc singură, îmi era teamă de ce ar putea ajunge băieţii mei, crescând fără tată. Teamă să dorm în patul gol. Dar asta nu însemna că stăteam încuiată în casă când nu lucram.

Şi nu amestecam niciodată viaţa adevărată cu filmul. Nu-mi folosisem niciodată talentul ca să manipulez sau să domin pe cineva.

Oare?

Ca şi cum mi-ar fi citit gândurile, Mary m-a apucat de umeri şi m-a întors spre ea, ca să-mi arunce una dintre privirile ei pătrunzătoare. Nu mai părea beată, avea doar un zâmbet amar pe buze.

— Te-ai gândit vreodată, Fran, că, dacă nu l-ai fi făcut pe Fred stea de cinema, ar mai fi încă printre noi? Ar fi încă în viaţă? Douglas şi cu mine ne-am pus de multe ori întrebarea asta. De multe ori.

Mi s-a tăiat respiraţia. Nu avea nici un drept să-mi spună aşa ceva. Nu fusese de faţă. Nu ştia. Nu avea cum să ştie…

De unde să ştie? De unde să ştie că nu puteam dormi noaptea, punându-mi aceeaşi întrebare?

— Mary, e târziu. Am împins scaunul şi m-am ridicat, fără să văd unde pun piciorul. Strângeam pleoapele cu înverşunare ca să-mi opresc lacrimile. Mi-am tras mănuşile cu atâta furie, că una dintre cusături s-a rupt. Vreau să mă duc acasă, să-i văd pe băieţi înainte de culcare. Am să mai citesc o dată scena de mâine, de dragul tău, dar să ştii că e un monolog minunat, după părerea mea. Aşa cum ai vrut tu să fie. Încearcă să te odihneşti. Şi te rog, Mary, pentru numele lui Dumnezeu, încearcă să fii trează mâine la filmare, da?

Până atunci nu mai pomenisem de faptul că bea. A tresărit, s-a albit la faţă, fără să se uite spre mine. În schimb, a dat din cap. Ne-am spus la revedere şi am plecat fiecare unde avea treabă. De când începuserăm

filmările, nici una din noi nu venise măcar o dată cu ideea să comandăm cina acasă la ea, ca să putem râde şi lucra împreună toată noaptea.

Eu aveam de dus copiii la culcare. Ea se ducea acasă, într-un palat pustiu.

A doua zi, când a venit la filmare, Mary era în plină formă. Era perfect trează, ceea ce mi-a atras o privire recunoscătoare din partea lui Frank Borzage.

— Poate că totuşi o va scoate la capăt, a bombănit.

Abia atunci mi-am dat seama că toată lumea avea îndoieli cu privire la soarta filmului, ca şi mine, de altfel. M-am uitat în jur; cu toţii erau circumspecţi. Îmi părea rău de biata Mary, obligată să joace în faţa acestui public. Înainte, era mereu înconjurată de feţe pe care se citea încântarea şi bucuria – erau pur şi simplu fascinaţi că li se îngăduia să intre în cercul ei magic.

Pe când acum, toată echipa şi publicul, în general, erau sceptici. Aşteptau s-o vadă făcându-se de râs. Lumea nu mai ţinea cu Mary Pickford, băgam de seamă cu durere în suflet. Mă întreb ce era în sufletul ei.

M-am apropiat de ea în timp ce costumiera aranja ultimele detalii. N-o puteam strânge în braţe, cum aş fi vrut, aşa că am luat-o de mâini şi am privit-o drept în ochi.

— Mary, eu cred în tine. Ai să fii minunată, draga mea, sunt sigură. Ai să mai câştigi un Oscar, ascultă-mă pe mine!

— Mulţumesc, Fran, mi-a zâmbit recunoscătoare şi şi-a luat locul în faţa camerei.

Asistenţii au strigat că toate sunt pregătite – luminile erau puse, actorii îşi ocupaseră locurile, microfoanele funcţionau – şi Borzage a dat comanda:

— Acţiune!

Mary Pickford s-a întors spre aparatul de filmat, dar ştiu că îl vedea pe soţul ei, soţul plecat aiurea, care nu venise nici măcar o dată s-o vadă pe platou, să râdă şi să facă glume, să se mândrească cu soţioara lui, fetiţa lui dragă. Douglas Fairbanks era undeva, în Italia, şi nu era singur.

Dar soţia lui, prietena mea, îşi dădea în vileag sentimentele pentru el rostind cuvintele mele, scrise de mine, cuvinte care ar fi topit inima oricui – oricui avea inimă, mai bine zis. Îi spunea că tot îl mai iubeşte, că îl va iubi mereu, că, orice ar spune sau ar face, ea va simţi la fel. Dar vorbele nu i se

potriveau, cel puțin aşa îmi suna mie; erau lipsite de vlagă, jalnice. Nu aveam curaj să mă uit în ochii celor din echipă.

Borzage a urlat:

— Stop!

Tremurând din cap până în picioare, Mary a tras aer în piept. S-au auzit aplauze răzlețe. Mary s-a întors spre mine, aşteptându-mi aprobarea.

I-am dat-o, ce altceva puteam face?

— Şi Oscarul pentru cel mai bun scenariu original i se acordă lui… Frances Marion, pentru *Campionul*!

Aplauzele m-au uimit la fel de tare în noiembrie 1932 ca în 1930, cu toate că unele lucruri se schimbaseră. George nu mă mai însoțea, divorțul se încheiase. Iar Mayer, în loc să se urce în picioare pe scaun ca să ovaționeze, se lăsase pe spătarul scaunului ca un potentat şi declarase:

— E o seară fastă pentru studioul meu!

— Ba nu, Louis, e o seară fastă pentru *mine*, l-am corectat. Abia aruncându-i o privire, m-am ridicat să primesc statueta, zâmbind şi mulțumind pentru felicitările adresate de colegii mei. Care, am observat fără voia mea, erau o idee mai puțin entuziaşti decât prima oară. Ăsta-i Hollywoodul, am zis în sinea mea. Se bucură de succesul tău, atâta vreme cât nu durează prea mult.

Din nou, calea mi-a fost tăiată de o siluetă micuță.

— Fran! a exclamat Mary, fluturând arătătorul cu un gest pe jumătate dojenitor. Iar? Zâmbea larg, desigur – doar era un fotograf în apropiere –, dar se vedea că nu e sinceră; ochii, cu pupilele dilatate, aveau o privire stinsă. Se legăna pe picioare, şi alături de ea era Buddy Rogers, nu Doug; o ținea strâns de după mijloc, ca să nu se legene prea tare.

Filmările la *Secrete* luaseră sfârşit cu luni în urmă. Nu avea să apară pe ecrane decât la primăvară. Însă Mary ştia, aşa cum ştiam şi eu, şi toată lumea de la Hollywood, fiindcă în oraşul ăsta nimic nu putea rămâne secret, că nu avea să i-l aducă pe Douglas înapoi. Şi nici un Oscar nu avea să i-l aducă. Îmi storceam mintea să-i dau un răspuns deştept, înțepător, fiindcă nu mai ştiam ce ton să adopt față de ea. Întindeam mâna spre ea fără să ştiu dacă am s-o dau la o parte sau am s-o trag spre mine.

Dar spre uimirea mea, s-a aplecat greoaie spre mine, m-a apucat de braț

şi mi-a şoptit la ureche:

— Fetissa sse buccură pentru ttine, ssscumpă Fran.

— Mary! doar atât i-am răspuns şi am strâns-o în braţe. Nu-mi mai păsa că oamenii se foiau pe scaun, aşteptând cu nerăbdare să mă duc să-mi iau premiul mai repede, ca să poată şi următorii să şi le ia. Însă, fiindcă vorbele ei m-au impresionat, am sărutat-o pe obraz înainte să mă îndrept spre podium.

Ajunsă acolo, am închis o clipă ochii, orbită de lumina reflectoarelor. Vorbele lui Mary îmi răsunau în urechi, încălzindu-mi inima. Întotdeauna voi avea nevoie de ele, nu încăpea îndoială. Oricâtă vreme va trece, voi aştepta felicitările şi aprecierile lui Mary mai degrabă decât ale oricui altcuiva. Mă ajutase să-mi încep cariera şi acum iată-mă: primeam un premiu pentru o poveste în care un copil juca rolul principal! Până atunci nu făcusem legătura, dar era adevărat. Începusem să scriu roluri de copil datorită lui Mary. Iar acum câştigasem un Oscar pentru scenariul C*ampionului*, scris pentru un băiat de nouă ani, Jackie Cooper.

Am zâmbit, mulţumită de simetria situaţiilor. M-am întors spre masa lui Mary, vrând să-i mulţumesc pentru prietenia pe care mi-o arătase, pentru că-mi uşurase debutul…

Numai că scaunul ei era gol. Plecase înainte să primesc statueta.

M-am uitat la statuetele aurite înşirate în faţa mea, gata să fie oferite celor care le aşteptau cu nerăbdare, după ce asudaseră atât ca să le câştige. Clark Gable, aşezat la o masă chiar lângă podium, s-a uitat cu subînţeles la ceas. Aşa că am zâmbit, am mulţumit Academiei, mi-am luat trofeul şi am plecat acasă. I-am găsit un loc potrivit: uşa băii scârţâia şi nu stătea deschisă.

Mulţumită Academiei, lui L.B. Mayer, lui Jackie Cooper şi lui *Mary*…

Acum stătea.

CAPITOLUL 19
MARY
1969

A coborât la dejun cu toate că o durea capul, dar îşi spunea că era din cauza tiarei; n-o mai purtase de mult timp prin casă, dar, fireşte, aşa trebuia. Mary Pickford are datoria să arate cât poate ea de bine la un dejun dat la Pickfair, fiindcă precis printre meseni va fi o regină, un duce sau altă persoană obişnuită să poarte coroană. Prin urmare, i-a cerut cameristei să-i aducă tiara şi s-a încărcat de bijuterii – mai multe şiraguri la gât o trăgeau în jos, plus cinci brăţări la o mână şi şase la alta. A coborât scara cu mare grijă, fiindcă era un pic nesigură pe picioare, chicotind amuzată de zgomotul atâtor bijuterii de aur şi argint, de diamante şi perle care clincăneau la fiecare pas. Era ca un clopoţel viu! şi-a spus şi a umflat-o iar râsul.

Când a ajuns în faţa sufrageriei, s-a oprit să-şi tragă sufletul şi să-şi aranjeze tiara care îi căzuse într-o parte. Apoi a deschis uşile cu un gest larg, ca să-şi salute oaspeţii într-un mod maiestuos.

Masa lungă era ocupată doar pe sfert, dar, desigur, era doar un dejun. Se întreba pe cine o fi adus Douglas acasă de data asta. Întotdeauna aducea personaje aşa de interesante şi deosebite!

— Bună ziua, a spus cu voce gravă şi demnă.

Douglas s-a repezit s-o ajute să se aşeze. A căutat marginea scaunului pe pipăite şi s-a aşezat cu atenţie.

Musafirii erau doar femei; pe unele le-a recunoscut. Una dintre ele era Adela – ce ridată ajunsese! Se smochinise la faţă, biata de ea. Şi Gloria, draga de Gloria, cât slăbise şi ce fioros arăta. Mai era şi Anita, cocoşată, gheboasă de-a dreptul.

Şi mai era şi Fran. Fran… *Fran*!

— Tu! a strigat Mary, s-a ridicat şi a răsturnat un pahar de apă. Tu! a ţipat. Să ieşi afară! Afară din casa mea! Ai scris *Anne de la Green Gables* pentru Mary Miles Minter! M-ai trădat! Ieşi afară!

S-a lăsat o tăcere încordată. Adela s-a ridicat în picioare, Anita privea fix în farfurie. Fran se făcuse stacojie la faţă, ochii îi scăpărau; a înşfăcat cuţitul de unt ca pe o armă. Apoi s-a destins. A privit-o pe Mary altfel – o privire nouă, ciudată, pe care Mary nu i-o cunoştea.

Nu cumva era *milă*? Cum îndrăznea?

— Mary, draga mea, nu te recunosc…

De ce-i spuneau toţi aşa? Şi ce voiau să spună? Când fusese Mary Pickford ea însăşi? Ultima oară când răspunsese la numele de Gladys Smith, atunci. Dar trecuse multă vreme, nu mai era nimeni să-şi aducă aminte.

— Ieşi afară, nemernică ce eşti! Cum îndrăzneşti? Ştiai că voiam eu rolul, era perfect pentru mine! Ştiai că eşti scenarista *mea*! N-ai debutat decât datorită mie, unde ai fi dacă nu te-aş fi angajat eu? Şi după aia l-ai adus şi pe bărbatu-tău în film! În filmul *meu*! Cowboy-ul ăla era jalnic, aflaţi de la mine, a zis întorcându-se spre Adela. Absolut jalnic. L-am tras după mine tot filmul.

S-a auzit un pocnet. Fran a trântit cuţitul pe farfurie. Era roşie la faţă, nările îi fremătau.

— Eşti beată, Mary, a spus cu glas gâtuit de furie. Beată cui! Nici nu-i de mirare că Douglas… Fran s-a oprit şi n-a mai vrut să spună nimic despre Douglas, măcar că Douglas era acolo, roşu la faţă şi el.

— Totdeauna ai fost geloasă pe Douglas şi pe mine. Ce mutre făceai în luna de miere! Mai ţii minte, Douglas? Doamne, ce triumf a fost! Mary s-a întors spre soţul ei, însă acesta – ce ciudat din partea lui Douglas! – nu scotea un cuvânt.

— Asta e. Plec, nu-ţi face griji, Mary, a spus Fran, luându-şi poşeta şi mănuşile. Plec şi n-am să mă mai întorc. Toată viaţa mea am venit în goană când m-ai chemat. S-a terminat. Îmi pare rău, Buddy… Ce ciudat, Fran vorbea cu Douglas, dar îi spunea Buddy! Scuză-mă, dar asta a fost ultima picătură!

— Perfect! Ia-ţi cele două Oscaruri şi du-te acasă! Tot eu l-am câştigat pe primul.

S-a adresat celorlalţi invitaţi privindu-i cu afecţiune şi dând din mâini ca să fie mai convingătoare. Avea de gând să le povestească cum câştigase ea Oscarul, pentru care film… un film, nu mai ştia cum se cheamă… dar putea să-l aducă şi să li-l arate… numai că invitaţii, ca la un semn, s-au ridicat şi au ieşit după Fran.

Nemaipomenit! Dar lui Mary nu-i păsa; oricum, nu-i era foame, iar tiara era aşa de grea, că abia îşi mai putea ţine capul ridicat. S-a lăsat dusă de Douglas la etaj, până în camera ei.

— Mulţumesc, dragul meu Hipper, a murmurat şi faţa lui frumoasă s-a strâmbat de mâhnire. Mulţumesc, Douglas.

După care a închis uşa dormitorului. Şi n-a mai deschis-o niciodată.

Asta se întâmplase cu doi ani în urmă, cel puţin aşa spunea soţul ei, cu toate că Mary pierduse şirul zilelor. Ce rost ar fi avut? Aici găsea tot ce-i era necesar: un pat mare, somptuos, un televizor de curând instalat şi o cameristă care o îmbrăca, o îmbăia şi se îngrijea să mai şi mănânce câte ceva, deşi ea nu tânjea decât după tocăniţele mamei, pe care însă nimeni nu ştia să le facă. Câteodată, aşa, ca să se distreze, făcea supă din sos picant diluat cu apă, ca să-şi aducă aminte de vremurile bune, când avea parte de iubirea feroce şi de protecţia mamei. Nu atunci se simţise cel mai bine? Când era doar micuţa Gladys Smith care avea grijă de întreaga ei familie?

Şi, desigur, aici, în cameră, avea şi băutura la îndemână; n-o mai ascundea pentru că nimănui nu-i păsa. Lottie, Jack şi mama nu mai erau, admiratorii o uitaseră, aşa că nu se mai simţea obligată să fie un exemplu de urmat.

Stătea în pat şi se uita la televizor. Uneori mai prindea câte un film vechi de-al ei. Noaptea târziu, după ce se terminase jurnalul de ştiri şi toţi cei din casă dormeau. Toţi cei care puteau să doarmă; cei care puteau să închidă ochii şi să se desprindă de amintiri, să adoarmă cu gândul la ziua de mâine.

Mary nu se număra printre aceştia. Nu avea unde să se ducă, cu cine să se vadă. Mă rog, exista o singură persoană pe care dorea s-o vadă. Însă Fran nu mai venea şi, de cele mai multe ori, Mary nu-şi mai aducea aminte din ce pricină. Totuşi, Fran n-o să stea mereu departe de ea! Fran se întorcea,

întotdeauna.

Doar că de data asta nu mai venea, ceea ce era îngrozitor, absolut îngrozitor! Cum putea Fran să-i facă aşa ceva? Să plece şi să nu se mai întoarcă? Nu mai ţinea minte prin câte trecuseră împreună?

Nimeni n-o mai înţelegea. Nici măcar Douglas, care se tot ruga de ea să se îmbrace şi să coboare, care bătea deseori la uşă, întotdeauna politicos, şi îi spunea că are musafiri. Bietul de Douglas nu înţelegea… ba nu, nu Douglas, bietul *Buddy*. Soţul ei de acum era *Buddy*.

Chiar aşa? Cum de se întâmplase?

Nu mai înţelegea nimic! Soţ însemna Douglas. Însă Douglas o părăsise şi Buddy îi luase locul pe nesimţite, iar Mary nu-şi amintea să fi avut de ales, deşi poate că avusese. Trecuse atâta vreme de atunci. Treizeci de ani, poate mai mult.

Uneori Mary stătea, nesigură pe picioare, în spatele uşii închise când ciocănea Douglas… ba nu, Buddy! Auzea târşâitul nerăbdător al picioarelor, în timp ce persoanele aflate în faţa uşii – prieteni sau duşmani, nu avea idee – o aşteptau să deschidă şi să iasă, cu braţele desfăcute şi ochii larg deschişi, asemenea Normei Desmond în filmul *Sunset Boulevard*. Regizorul, Billy Wilder, îi oferise ei rolul, dar ea refuzase. O îngreţoşase scenariul plin de aluzii transparente, personajul vrednic de milă care era Norma, aşa că Wilder îi dăduse rolul Gloriei Swanson, draga de Gloria, care îl jucase foarte bine. Mary a avut generozitatea să recunoască, ba chiar i-a trimis dragei de Gloria un bilet prin care o felicita.

Dar poate că draga de Gloria fusese *prea* bună, fiindcă acum lumea se aştepta ca toate stelele filmului mut să trăiască în trecut şi să fie nebune de legat. Iar Mary ştia că oamenii din faţa uşii ei… La urma urmei, cine mai erau şi ăştia? Cine-i invitase? Oricine ar fi fost şi oricine i-ar fi invitat, Mary ştia ce vor să vadă. Voiau s-o vadă pe Fetiţa cu bucle de aur cum iese clătinându-se pe uşă, cerând să i se ia un prim-plan, grotescă şi *bătrână*.

Ei bine, nu avea de gând să le dea satisfacţie, aşa că rămânea pe loc, în patul unde se ştia în siguranţă, şi râdea înăbuşit în timp ce Buddy – un bărbat atât de plăcut, care voia să facă pe plac celor din jur – se prefăcea că o aude vorbindu-i prin uşa închisă.

— Ce spui, Mary? Spui că-ţi pare rău că nu-i poţi saluta pe musafiri

astăzi? Spui că ți-a mers la inimă dorința lor de a te vedea, dar că nu te simți tocmai bine? Şi că speri, spui tu, să se fi simțit bine la Pickfair?

În acest timp, Mary se întorcea clătinându-se în pat, se prăbuşea pe perne şi aştepta până când oaspeții se îndurau să plece. Atunci se întâmpla să se ridice, să deschidă uşa şi să arunce o privire afară, bucuroasă că holul e pustiu şi mulțumită că păcăleala îi ieşise.

Soțul ei revenea seara şi o dojenea cu blândețe. Mary îl asculta, dădea din cap şi spunea: „Bine, Douglas…“ El se schimba la față, dar ea nu înțelegea de ce, apoi o lăsa singură, ceea ce şi dorea, de fapt.

Se simțea bine aşa, trăind printre umbre şi vise, fără să ştie cu certitudine în ce an e sau cu cine vorbeşte. Pentru că, în momentele când îşi amintea, era mult mai rău.

Momentele când îşi amintea că Douglas o părăsise, o trădase, îi spusese că n-o mai vrea. Momentele când îşi amintea cum, după ce ea înaintase actele de divorț şi el se recăsătorise şi se mutase iar în Los Angeles cu noua lui soție, o englezoaică, Douglas venea pe furiş ca să petreacă serile cu ea la Pickfair; stăteau lângă piscină, fiecare în şezlongul lui, şi îşi aduceau aminte. Dar Mary ştia că nu se gândeau la aceleaşi lucruri. Ea, la mulțimile care o aclamau, la ceasul care se oprise în maşină, la felul lui posesiv de a fi, care înainte o călca pe nervi, dar acum îi părea întruchiparea dragostei şi a atenției. Nu-şi putea închipui la ce se gândea el, însă probabil că era ceva plăcut, ceva perfect. Ceva irecuperabil.

Ce trist! Ce tragic! Iubirea lor fusese prea mare pentru o viață de om. Asta era viața pe care o trăia acum; viața pe care îşi spunea că *doreşte* s-o ducă. Oricât l-ar fi iubit pe Douglas – şi avea să-l iubească întotdeauna –, DougşiMary devenise ceva prea obositor ca să dureze la nesfârşit. Mai bine era să fie lăsat deoparte, odată cu rămăşițele din epoca filmului mut, la fel ca buclele tăiate pe care le mai păstra încă într-o cutie de pantofi, pe raftul de sus din debara.

Buddy Rogers o ceruse de soție de mai multe ori şi, în cele din urmă, în 1937, când divorțul ei se încheiase, se căsătorise cu el. Dacă îl iubea? Nu. Şi nici n-a pretins aşa ceva.

Însă Buddy era tânăr, arătos, avea părul negru, ochii mari, căprui. Părea un băiat mare şi era foarte drăguț. Semăna mai degrabă cu un setter

irlandez. Şi să aibă lângă ea un bărbat tânăr şi chipeş, îndrăgostit de ea… îi făcea bine. Mai ales că Douglas o părăsise în văzul lumii, trădând-o cu o femeie mai tânără.

Douglas murise, nu? Îşi amintea unde se afla – în Chicago, în 1939 – când a sunat telefonul. Orchestra lui Buddy cânta, şi pe vremea aceea ea îşi făcea apariţia în public ca să-l susţină, pe el, United Artists sau industria cinematografică în ansamblu. Era o mare doamnă, scoasă la vedere în amintirea timpurilor de demult şi apoi pusă la loc în dulap până la ocazia următoare.

Nu avea decât patruzeci şi şapte de ani pe atunci.

În seara aceea, telefonul a sunat în camera de hotel şi ea a ridicat receptorul înaintea lui Buddy. Era nepoata ei, Gwynne, draga de ea era femeie în toată firea acum, şi plângea. A ştiut de cum a auzit-o.

— El… nu mai e, Mary.

N-a fost nevoie să-i rostească numele; în viaţa lui Mary nu exista decât un bărbat, şi acela nu era actualul ei soţ. Vorbele au izbit-o peste faţă ca un bici. A tresărit sub lovitura emoţiilor care au urmat: amărăciune, dor, mânie, tristeţe. Apoi au venit amintirile, crude şi usturătoare; n-a fost în stare decât să se ridice şi să treacă în altă cameră, ca să n-o audă Buddy plângând.

Odată, pe când ea şi Douglas îşi făceau ochi dulci – Douglas folosea întotdeauna acea vorbă demodată, fiindcă el însuşi era de modă veche –, o dusese la un parc de distracţii de pe coastă, departe de Los Angeles şi de priviri iscoditoare, cât de departe se putea, aproape de frontiera cu Mexicul. O convinsese să se dea în roata mare, cu toate că era cam şubredă; vântul venit dinspre ocean îi ciufulea părul şi îi vâjâia în urechi; închisese ochii şi se agăţase de bara din faţa ei, îngrozită la gândul că roata s-ar putea prăbuşi, fiindcă arăta la fel de firavă ca decorurile de film.

— Deschide ochii, Mary, a strigat Douglas ca să acopere zgomotul vântului. Deschide ochii şi uită-te!

A deschis ochii; se aflau sus, deasupra celorlalţi, nişte siluete micuţe care priveau în sus spre ei. Şi chiar aşa văzuse întotdeauna legătura lor: doi oameni înălţaţi deasupra restului lumii, privind împreună la ceea ce numai ei puteau vedea; o privelişte privilegiată, câştigată cu multă sudoare, dar şi noroc. Cea mai frumoasă privelişte din câte existau.

Pierduse singura persoană care ştia cum e să fii în al nouălea cer; pierduse singura persoană cu care împărtăşise acea privelişte, atât de mult timp.

Când l-a sunat pe Charlie a doua zi, au izbucnit amândoi în plâns auzindu-şi unul altuia vocea şi, de data asta, Mary n-a mai încercat să-şi ascundă lacrimile.

— Vai, Charlie, ce-o să ne facem fără el?

— Nu ştiu, a răspuns Charlie cu durere în glas.

În acel moment de mâhnire, Mary a uitat tot ce o enerva la Charlie – că-l voia pe Douglas doar pentru el şi că tot timpul încerca să plece undeva cu el, fără ştirea ei. Că nu puteai conta pe prezența lui la reuniunile acționarilor United Artists, că nu citea niciodată registrele, că părea convins că filmele lui sunt mai bune ca ale ei în toate privințele, că asemenea unor pietre prețioase, trebuiau şlefuite ani de zile înainte să fie arătate unui public care nu le merita.

Nu, în acel moment nu-şi aducea aminte decât că Charlie era legătura cu acele îmbătătoare zile de glorie, când erau în turneul de promovare a obligațiunilor de război, cu Pickfair, cu DougşiMary. Amândoi îl iubiseră pe Douglas, aşa că acum, sau cel puțin cât au vorbit la telefon, Mary l-a iubit pe Charlie.

— A fost întotdeauna primul căruia îi arătam filmele mele, mai ții minte, Mary? Era cel mai bun judecător, cel mai avizat public. Nimeni nu râdea ca Doug.

— Te-a iubit, a spus Mary într-o pornire de generozitate, şi Charlie i-a spus acelaşi lucru.

Chiar dacă Charlie încă mai făcea filme, Micul vagabond era un simbol al vremurilor trecute, la fel ca Fetița cu bucle de aur. În acel moment, Mary îl invidia pe Douglas, fără voia ei; nu era nevoit să-şi petreacă restul vieții în chip de relicvă a trecutului, ca ea şi Charlie.

Un trecut care devenea încet, încet amintire, istorie, ba chiar legendă, odată cu trecerea anilor. Filmele lui Mary Pickford nu mai rulau în cinematografe, în afară de cazul că făceau parte dintr-o „retrospectivă a filmului mut“. Într-adevăr, oamenii veneau şi acum la Pickfair, dar numai ca să se închine la mausoleul anilor de pionierat ai Hollywoodului. Căci

Hollywoodul nu se pricepea să-şi apere trecutul; toate vechile studiouri fuseseră puse la pământ, nu exista un muzeu al costumelor, nici măcar filmele înseşi nu fuseseră păstrate cum se cuvine. Pickfair era singurul simbol tangibil al epocii filmului mut, şi de aceea oamenii veneau aici să-i aducă un omagiu. Actori tineri, care sperau să primească un fel de binecuvântare de la femeia care inventase expresia „stea de cinema“. Ziarişti care nădăjduiau să pună mâna pe o poveste palpitantă, în genul celei din *Sunset Boulevard*. Cei care făceau filme documentare şi voiau să elogieze, în general la televiziunea publică, o epocă revolută.

Mary s-a întâlnit cu unii dintre ei; s-a dus la câteva retrospective, până când n-a mai suportat să-şi vadă faţa, să se uite la frumuseţea primăvăratică a Micuţei Mary, care flutura pumnul strâns prin faţa camerei ca o întruchipare a curajului ce era şi îşi păstra lacrimile pentru marele ecran, lacrimile pe care nu-şi permitea să le verse în viaţa reală. Iar când n-a mai putut răbda să se vadă în filme şi să fie prezentată publicului ca „prima stea a ecranului, regina filmului mut, fetiţa îndrăgită de toţi, legendara Mary Pickford“…

A închis uşa dormitorului, ca să nu mai fie nevoită să vadă dezamăgirea şi uimirea în ochii spectatorilor când îşi dădeau seama că ea nu mai e acea fetiţă îndrăgită de toţi.

Până la urmă, Pickfair şi ea se meritau. Când se înnopta, iar Douglas – Buddy? – şi servitorii adormeau, ea şi casa cea veche îşi împărtăşeau secretele. Doar atunci se ducea şi deschidea uşa. În timp ce străbătea holurile târşâindu-şi picioarele, atingând cu mâna bara de lemn care mergea de-a lungul pereţilor ca să-şi ţină echilibrul, casa îi şoptea numele oaspeţilor de demult: „Albert Einstein, ducele de York, George Bernard Shaw, doamna Calvin Coolidge“. Veniseră cu toţii s-o vadă pe ea, cea mai mare stea dintre toate. Steaua care îşi propusese să devină încă de când era o copilă, răspunzătoare de soarta mamei, a lui Lottie şi a lui Jack, care, spre deosebire de ea, avuseseră parte de o copilărie adevărată.

Se duseseră cu toţii. De multă vreme. Iar ea avea acum tot timpul din lume.

Aşa că, în vreme ce casa o păzea de ochii iscoditori şi de gura lumii, Mary se juca cu colecţia de păpuşi, aşa cum făcuse în *Săraca fetiţă bogată*,

se dădea ca pe gheaţă pe pardoseala lustruită a coridoarelor, aşa cum făcuse în *Zdrenţăroasa*, dădea iama prin bucătărie, aşa cum făcuse în *Pollyanna*. Şi casa n-a trădat-o niciodată; pereții, ferestrele, draperiile şi covoarele, toate păreau că îi zâmbesc înțelegătoare când se refugia în amintirile copilăriei. Amintiri create de Fran anume pentru ea, un adult, ca să le joace în fața camerei.

De fapt, erau singurele ei amintiri din copilărie.

Casa îi era de ajuns, era a ei şi ştia că nimeni nu înțelege cu adevărat de ce. Singura persoană care ar fi putut înțelege era Fran.

Din când în când, prindea la televizor unul dintre filmele ei vechi, cum se întâmplase cu o seară înainte. *Secrete*. Chiar nu era un film prost, credea Mary, deşi nu fusese deloc un succes de casă. Partener îi fusese Leslie Howard, bietul Leslie, doborât în război. Care război? Nu-şi mai amintea. Era mai tânăr ca ea, desigur. Fran avusese rețineri când fusese distribuit în rol, însă Mary nu ținuse seama de ele.

Secrete a fost un fiasco. De altfel, a fost şi ultimul ei film. După ce l-a terminat, a început să se teamă de aparatul de filmat – imposibil, dar adevărat. Aparatul de filmat, prietenul şi iubitul ei dintotdeauna. Pur şi simplu nu mai avea nimic să-i dea. Iar aparatul n-o iubise decât în roluri de fetiță. La fel ca toată lumea, inclusiv Douglas.

Douglas murise, nu-i aşa? Mama ei murise şi ea. Toată lumea se ducea, nu mai rămânea nimeni căruia să-i pese, nici măcar admiratorii ei. Dispăruseră cu toții. Dispăruseră toți şi toate. N-are să mai vadă niciodată mulțimile care o întâmpinau în luna ei de miere cu Douglas; niciodată n-are să mai primească mii de scrisori de la fani în fiecare zi.

Niciodată nu-şi va mai recunoaşte imaginea în oglindă. Ca să-şi aducă aminte cine era, se furişa noaptea la parter ca să-şi privească portretul şi să plângă văzându-i frumusețea, să jelească tot ce fetița aceea câştigase şi pierduse. După aceea, urca scara în vârful picioarelor şi închidea uşa.

Până într-o zi, când uşa s-a deschis. Şi Fran a dat buzna în cameră.

CAPITOLUL 20
FRANCES
1969

Când am deschis uşa m-am dat înapoi, îngrozită. În penumbra încăperii nu am zărit o fetiţă cu bucle de aur.

O siluetă micuţă, sfrijită, era întinsă pe un pat imens. Părul alb îi stătea ridicat pe cap, şuviţe scămoşate, ca puful de pui. Ici şi colo, pete chele, rozalii. Alături, pe măsuţă, se afla un cap; cu greu mi-am stăpânit un ţipăt, dar apoi mi-am dat seama că e o perucă. O perucă cu bucle blonde, aşezată pe un cap de lemn. Silueta era proptită de un maldăr de perne, aşa de multe, că abia se mai vedea dintre ele. Era piele şi os; cămaşa de noapte înflorată, alb cu roz, o învelea de nu i se mai vedea decât o palmă din gâtul zbârcit şi mâinile noduroase ca nişte gheare.

Ba nu, i se vedea şi faţa, o faţă care nu mai avea sprâncene, în schimb, ochii căprui, apoşi, îşi păstraseră forma de migdală. Nici bărbia nu i se modificase prea mult; era aceeaşi bărbie de irlandez încăpăţânat, ceva mai puţin conturată, mai lăsată, dar încă evidentă.

Şi buzele, buzele trandafirii. Care se mişcau, încercând să rostească cuvinte.

— *Mary*! Mi s-a strâns inima. Îmi părea rău că intrasem nepoftită, că năvălisem în intimitatea prietenei mele.

Îmi părea rău că fusesem nevoită s-o văd pe Mary în starea asta, că Mary ajunsese aşa, o fiinţă fantomatică, înecată în gin şi în amintiri. Căci şi pe mine mă asaltau fără încetare; numai că eu visam fragmente din filmele pe care le scrisesem, vacanţele unde plecasem, certurile cu fiii mei, persoanele dragi care nu mai erau. Şi îl visam pe Fred, mereu. Luciditatea e singura apărare faţă de noianul de regrete şi tristeţi care însoţesc bătrâneţea. Un

alcoolic e lipsit de apărare; un alcoolic e persoana cea mai vulnerabilă, o rană deschisă, expusă atacurilor lumii întregi. Mai ales un alcoolic care a fost odată persoana cea mai frumoasă, cea mai iubită. Cea mai cea.

— Mary, Fetissă, scumpa mea.

— Of, Fran, ți-am zis să nu urci! m-a întâmpinat Mary, fluturând a dojană un deget descărnat, aşa cum făcuse deseori în filme. N-ai primit mesajul meu?

— Ba da, dar tot am venit.

— Atunci, pleacă. E prea târziu! Şi Mary s-a întors brusc cu spatele spre mine, încrucişând brațele.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor, nu-mi venea să cred că ființa aceasta plăpândă se poartă ca un copil de zece ani, copilul pe care îl interpretase în filme cu mult timp în urmă.

— Nu plec nicăieri, Mary. De data asta nu plec. Am plecat odată şi îmi pare rău.

Fără să scoată o vorbă, Mary s-a trântit la loc pe perne şi a închis ochii; pleoapele vârstate cu vene albăstrui îi tremurau. Lucru uimitor, genele îi erau la fel de lungi ca înainte – aproape că îi atingeau obrajii. Apoi, s-a ridicat în coate, m-a fulgerat din priviri şi a îndreptat mâna descărnată către mine, cu un gest acuzator.

— Fran! Ai scris *Anne de la Green Gables* pentru Mary Miles Minter!

— Of, Mary, încetează! Îmi era necaz că mă răstisem la ea – era aşa de bătrână şi de firavă, şi se vedea de la o poştă că nu e în apele ei. Ori poate că abia acum era ea însăşi? E ridicol, draga mea. Asta s-a întâmplat în urmă cincizeci de ani şi acum suntem amândouă prea bătrâne ca să ne mai pese. Dacă cumva n-ai băgat de seamă, nu mai avem o viaţă înainte.

S-a frecat la ochi, nedumerită, apoi s-a pus pe plâns.

— Mary, iartă-mă! N-am vrut să te supăr! M-am apropiat imediat de ea, cu gândul s-o mângâi, dar n-am fost în stare. Să fi fost din cauză că ființa din fața mea nu semăna câtuşi de puțin cu femeia pe care o ştiam şi o iubisem? Ori poate din cauză că mă simțeam oarecum răspunzătoare pentru soarta acestei epave umane? Nu mai venisem s-o văd fiindcă îmi fusese mai uşor aşa; cele auzite de la alții despre starea în care ajunsese Mary mă ajutaseră să mă apăr eu însămi. Dar să mă apăr de ce? venise vremea să mă

întreb. Şi de ce era aşa de important să supraviețuiesc? Şi eu eram tot o relicvă hollywoodiană. Noi, relicvele, trebuie să ţinem unele cu altele, i-am spus vorbind prea tare, pe un ton prea voios, parcă vorbeam unui copil, un copil neastâmpărat, încăpățânat, şi îmi era ruşine de mine.

Mary mi-a aruncat o privire bănuitoare, după care a căutat pe pipăite sticla de pe noptieră.

— O idee bună, am zis, şi tot mi se părea că vorbesc ca Florence Nightingale.[12] Toarnă-mi şi mie unul. Nu credeam că are să-mi dea ascultare – nu era nici un pahar la vedere –, dar m-am învârtit prin cameră, lăsându-i timp să-şi ia întăritorul.

12. Florence Nightingale (1820–1910), infirmieră britanică, a reformat concepția şi practica sistemului sanitar. (N. tr.)

Camera era curată, însă domnea un miros stătut, ca într-un muzeu – de fapt, chiar *era* un muzeu. Televizorul uriaş era singura concesie făcută modernității. Tot restul rămăsese neschimbat din anii ’30, când Mary redecorase camera. Aceleaşi fotografii în rame sclipitoare stil Art decó tronau pe masa de toaletă; aceleaşi măsuțe lucioase, odată moderne, acelaşi tapet cu model argintiu – parcă eram într-un musical vechi, cu Fred Astaire şi Ginger Rogers.

Erau o mulțime de fotografii de-ale lui Mary şi Douglas, mereu Douglas. Nu trebuia să fii cine ştie ce deştept ca să vezi cine fusese marea dragoste a lui Mary. Eu, cel puțin, o înțelegeam. Micul meu apartament era plin de fotografii de-ale lui Fred, fotografii în uniformă, de pe vremea când ne cunoscuserăm; fotografii de-ale lui în costum de cowboy, călare pe Silver King.

Mai erau însă şi alte fotografii. Am luat una, zâmbind unei amintiri. O aveam şi eu acasă. Ne înfățişa pe noi două la United Artists, împreună cu Cecil B. DeMille şi Sam Goldwyn. M-am uitat la altă fotografie; iarăşi noi două, de data asta împreună cu Charlie şi Doug. Şi încă una, cu Zukor şi Lasky.

— Mary? am zis arătându-i-o pe cea cu DeMille şi Goldwyn. Mai ții minte? Cât de apropiate eram? De ce nu mai putem fi din nou aşa? Acum, când nu mai suntem decât noi două. Acum, că toți ceilalți s-au dus, de ce să

nu fim iar ca înainte? Avem nevoie una de alta, Mary.

— Nu mai spune! a exclamat trântind sticla de gin pe noptieră cu atâta putere, că a stropit cu gin tot ce era în jur. Am eu nevoie de tine? La ce, Fran? Nu poţi să-mi mai scrii un scenariu.

— Doar atât am însemnat eu pentru tine?

— Da.

— Nu te cred! Acum m-am apropiat de ea fiindcă nu se putea altfel. Trebuia s-o readuc la realitate, pentru că nici ea nu credea ce spune. Nu se putea să creadă. Dacă ar fi crezut… atunci tot ce ştiam eu era fals. Absolut tot.

— Mary, nu te cred! Uită-te la poza asta, uită-te la noi!

— Asta a fost atunci, Fran. Nu mai sunt cea de atunci.

— Nu înţelegi, Fetissă dragă? Poţi să fii! De asta am venit, ca să te salvez, să te readuc la viaţă, să poţi ieşi afară, scumpa mea, să vezi soarele, să ieşi din locul ăsta mucegăit!

— Vai, Fran! a izbucnit Mary în râs, un râs adevărat, gâlgâit. Întotdeauna ai avut o părere aşa de bună despre tine!

— Cum adică?

— Ei, lasă, nu te mai preface. Totdeauna te-ai crezut mai bună decât mine, mai deşteaptă decât mine. Acum ţi se pare că poţi să mă salvezi?

M-am aşezat la picioarele patului, foindu-mă stânjenită. Chiar aşa să fi crezut? Oricât o respectam pe Mary, cred că m-am simţit întotdeauna o idee mai presus de ea, datorită educaţiei pe care o primisem.

— Asta e părerea ta, Mary?

— Aşa te purtai cu toţi. Sărmanul Fred n-a avut nici o şansă în faţa ta. Iar în ziua a şaptea Fran a creat… o *stea de cinema*! a exclamat bătând din palme şi a chicotit.

— Nu e drept. Nu-mi plăcea această Mary, dintr-odată surprinzător de trează şi răutăcioasă. Ce se întâmplase cu beţiva vrednică de milă care avea nevoie să fie salvată? Acea Mary pe care venisem s-o văd; acea Mary pe care mă bizuiam s-o găsesc.

Nu această clarvăzătoare care, pe nepusă masă, citea în adâncul sufletului meu.

— Ba este, Fran. Nu ştiu cum poţi dormi noaptea… dormi, Fran? Poţi

dormi noaptea?

— Nu, am murmurat întorcând privirea. Fiindcă avea dreptate, bineînțeles. Îl împinsesem pe Fred spre cariera de actor. Cu toate că se distra făcând filme, ştiam că nu punea suflet în ele, că nu se simțise niciodată în largul lui la Hollywood. Da, îşi făcuse mulți prieteni – prieteni adevărați –, dar întotdeauna prefera să facă excursii în mijlocul naturii cu fiii noştri sau să-şi petreacă timpul printre cowboy-ii adevărați cu care lucra, în loc să ia parte la o premieră. Numai că eu făceam filme şi voiam să facă şi soțul meu, la fel ca DougşiMary.

— Atunci îmi pare rău, Fran. Îmi pare rău că nu poți dormi. Nici eu nu pot, aşa că suntem chit. Mary m-a împins cu piciorul şi am ridicat capul; şi ea avea lacrimi în ochi.

— Mulțumesc, Mary. Am dat să mă apropii mai tare de ea, însă mi-a zâmbit din nou.

— Şi cu mine te-ai purtat la fel, să ştii, a continuat, trăgând de cuvertură cu mâinile noduroase, cu unghii bine îngrijite şi vopsite într-o frumoasă nuanță de roz, asortată cu cămaşa de noapte.

— Poftim?

— Ai venit aici să mă salvezi, nu, Fran? Credeai că mă ascund fiindcă sunt prea speriată, prea obişnuită să fiu regină, de-aia mă ascund în castelul meu, departe de lume… aşa ai crezut, nu? Şi ai venit – sfânta Frances! – ca să mă salvezi. N-am dreptate?

Nu ştiam ce să răspund.

— Dar ce nu înțelegi tu, Fran – şi n-ai înțeles niciodată! – e că din vina ta mă aflu aici. Fred a murit, Douglas a murit, însă eu sunt în viață. Am îmbătrânit, sunt prea bătrână pentru publicul meu, pentru spectatori. Am fost obligată să rămân o fetiță pentru ei, înțelegi? Nu puteam fi o femeie, ca tine. Nu puteam avea copii, o familie adevărată. Am fost obligată să rămân copil, copilul *lor*. Şi a cui a fost vina?

— Ce naiba vrei să zici, Mary?

Acum nu mai eram doar stingherită, ci de-a dreptul înspăimântată. Parcă intrasem într-o casă de nebuni din care nu mai puteam ieşi. Aveam să rămân pe veci aici, împreună cu Mary. Să mă preschimb într-o nălucă, asemenea ei, o stafie care arunca acuzații revoltătoare, prizonieră a unor false amintiri.

— Tu ai fost de vină, Fran! Tu şi numai tu! Tu m-ai făcut copil, aşa-i? Te credeai deşteaptă! *Săraca fetiță bogată*, ăsta a fost primul film în care am jucat rolul unei fetițe.

— Şi a fost un succes, cel mai mare din cariera ta de până atunci. Mai ții minte, draga mea, când ne-am dus să-l vedem la Strand?

Mary a scuturat nerăbdătoare din cap.

— Nu… da, sigur, dar nu asta contează. *Tu* m-ai făcut copil… ce-ai zis? Ai zis odată că…

— … că ți-am redat copilăria, mi-am amintit tresărind.

Nu mă mai gândisem de mult la asta. Într-adevăr, chiar aşa spusesem. Dar era o faptă bună! Voiam ca prietena mea să primească ceea ce îi fusese luat fără nici o milă; voiam să-i redau copilăria.

Dar ea, ea îşi voia copilăria înapoi? Acea copilărie idilică, contrafăcută? Nu fusese ideea ei, ci a mea, e adevărat. Dar ne distraserăm aşa de bine făcând acele filme! De câte ori, pe platoul de filmare, nu-mi mărturisise Mary că făcea pentru prima oară acele lucruri – să sară coarda, să joace pietre, să facă plăcinte din noroi? I-am oferit posibilitatea să facă toate lucrurile pe care nu le făcuse niciodată, şi publicului îi plăcea, ei însăşi îi plăcea. Se vedea pe ecran cât de bine se simțea! Nu-i aşa?

— Da… aşa ai zis, îmi amintesc. Asta ai făcut, şi am rămas prizonieră, Fran, nu înțelegi? Sunt prizonieră aici fiindcă nu pot să devin adult, chiar dacă am… îmbătrânit atât. Atât de urât, a spus în şoaptă, încât abia am auzit-o. E vina ta, Fran.

— Mary, acelea erau filme. Filme şi nimic mai mult.

— Ba nu! Nu erau doar filme, ştii mai bine decât oricine. Ai văzut cum o adula publicul pe Micuța Mary! Aveai dreptate! Iar pentru mine n-au fost doar filme… au fost însăşi *viața* mea. Alta nu am, nici n-am avut vreodată. Tu, în schimb, ai avut viața ta! L-ai avut pe Fred, i-ai avut pe băieți, ai avut o carieră. Viața mea s-a dus de râpă, dar Frances Marion era scenarista dorită de toți. Ai avut grijă să fii, nu? a întrebat Mary cu un zâmbet strâmb, resemnat. Pe mine nu mă voia nimeni. Eram prizonieră. Aşa că nu mă poți salva, înțelegi, nu ăsta e rolul tău. Fiindcă tu eşti prima care m-a prins în capcană.

Nu mă puteam mişca, nu puteam vorbi. Îmi era frig şi tremuram, ca

atunci, pe drum, când am plecat de la Verdun şi mă simțeam la fel, deznădăjduită şi rătăcită. Nu putea fi sinceră. Pur şi simplu nu se putea. Nu era adevărat! Nu…

— N-ai înțeles, Mary, am bolborosit. Ai… Însă în acel moment mi-am dat seama că nici unul dintre filmele scrise de mine în care Mary juca rolul unei femei adulte nu avuseseră succes.

— Fran, draga mea, nu înțelegi? E aşa cum spun eu. Şi felul în care a vorbit, blând şi trist, dar nu acuzator, deloc acuzator, m-a făcut să mă ridic de pe pat; doream cu disperare să mă îndepărtez cât mai repede de ea. M-am împiedicat de un halat căzut pe jos, atât eram de grăbită să fug din locul acela, din casa ororilor.

Trebuia să uit de Mary; era prea târziu, nu mai putea fi salvată. Acum înțelegeam. Era prea târziu ca să dau timpul înapoi, să mă întorc la ceea ce fusese, fără reproşuri, fără regrete. Chiar îmi închipuisem că va fi cu putință? Era o nesăbuință din partea mea; Mary era cu mintea dusă. Eu însă, nu. Am împins orbeşte uşa, m-am repezit în jos pe scări, ținându-mă de balustradă ca să nu cad. Ca niciodată până atunci, am alunecat pe pardoseala de marmură din holul de la intrare, însă am reuşit să nu cad. Trebuia să ies din casa asta, din mausoleul de a cărui construcție – dacă era să-i dau crezare nebunei de la etaj – eram la fel de răspunzătoare ca şi ea. Trebuia să fug înainte să mă îngroape şi pe mine.

Uşa s-a trântit în urma mea când am ieşit ca o furtună din casă. Luat prin surprindere, portarul nici n-a apucat să mă salute. Maşina mea fusese dusă în garaj, aşa că, oricât de înfrigurată eram să plec, a fost nevoie să aştept să mi-o aducă unul dintre şoferi. De fapt, era cu atât mai bine, fiindcă puteam să-mi trag răsuflarea. Eram transpirată, sleită de puteri şi, ieşită din aerul clocit, înăbuşitor, din dormitorul lui Mary, am început să tremur. Am ridicat fața către soare şi m-am jurat că, atât cât îmi va fi dat să trăiesc, am să-i caut căldura şi binecuvântarea. Le meritam, orice ar fi crezut Mary.

Ce n-aş fi dat să am o țigară, dar nu mai fumasem de ani de zile; doctorul mă pusese să mă las după ce avusesem un puseu de pneumonie. Simțeam nevoia să am ceva în mână, în mâinile care nu-şi găseau niciodată astâmpăr. „Nu-ți poți stăpâni mâinile tot aşa cum nu-ți poți stăpâni mintea.“ Nu aşa mă dojenea mama?

Mi-am dat însă seama că ţineam ceva în mână şi am văzut cu uimire că era acea fotografie.

Fir-ar să fie!

M-am întors şi am ridicat privirea spre casă. De unde stăteam, nu vedeam dormitorul ei, dar ştiam că e tot acolo, cu un zâmbet trist pe buze, pierdută în amintirile ei plăsmuite. Va trebui să intru iar în casă. Nu, imposibil. Nu mă simţeam în stare s-o privesc încă o dată în ochi. Chiar atunci am zărit un coş de gunoi ascuns în spatele unui palmier în ghiveci şi m-am îndreptat într-acolo, nesigură pe picioare, hotărâtă să arunc fotografia acolo. Fără îndoială că o va găsi cineva şi i-o va înapoia lui Mary. Ori poate nu. De fapt, nici nu-mi păsa.

Ceva m-a oprit totuşi să arunc în coş fotografia în ramă groasă de argint; ceva m-a îndemnat să o privesc din nou.

Mary. Expresia ochilor ei, atât de diferită de ceea ce văzusem cu câteva minute înainte. În loc de resemnare şi amărăciune, am văzut încredere şi bucurie în ochii ei. Şi în ai mei. În fotografia asta se vedea că amândouă eram fericite, încântate de succesul nostru. Ei, Fran, fireşte că erai fericită! Erai îndrăgostită de Fred şi Mary era îndrăgostită de Doug. Dar noi două eram atât de legate una de alta… se vedea, de parcă ne unea un fir invizibil, cu toate că amândouă priveam spre aparatul foto. Amândouă zâmbeam încrezătoare. Voioase.

Eram doar noi în fotografie.

Mi-a venit atunci ideea că noi eram mereu singurele fete din poză, sau chiar din cameră. Înghesuite una în alta în neprietenoasa sală de vizionare, înconjurate de bărbaţi duşmănoşi, aşa cum fusese la vizionarea *Săracei fetiţe bogate*. Eu, în timpul războiului, nedorită, ameninţată, jignită cu propuneri indecente; oriunde mă uitam, dădeam cu ochii de un bărbat care mă privea încruntat, dezaprobator, întrebându-mă ce caut acolo, într-o lume croită pentru bărbaţi. Mary la United Artists, stând într-o cameră de consiliu alături de Chaplin, Doug şi Griffith. În rochia ei elegantă arăta ca o floare, înconjurată de bărbaţi în costume închise la culoare. Chiar dacă era doar una din noi, spiritul celeilalte era negreşit prezent. Poate să fi fost doar una din noi, dar ea nu era niciodată singură. Pentru că nu puteam fi despărţite.

Când mă întorc cu gândul la anii aceia de glorie, asta îmi aduc aminte.

Cel puţin asta îmi place să-mi amintesc. Acum ştiu că Mary avea alte amintiri, mai întunecate.

Mai aproape de adevăr?

Nu. Doar un alt adevăr. Ca o filmare făcută din unghiuri diferite, ca în *Rashomon*, filmul pe care l-am admirat atât când a ieşit pe ecrane – întâmplările prin care trecuserăm erau aceleaşi. Ni le aminteam în mod diferit, dar nu erau mai puțin autentice din cauza asta. Două persoane se pot uita la ceva – bunăoară, la fotografia asta – şi totuşi să vadă lucruri diferite. Acum ştiu ce vedea Mary.

Puteam accepta – chiar dacă nu cu toată inima – că acela e adevărul ei. Îmi dădeam seama că izolarea în care trăia acum mi se datora într-o anumită măsură, tot aşa cum îmi dădusem seama, deşi îmi era greu să recunosc, că jucasem un rol în cariera lui Fred şi, în ultimă instanţă, în felul în care murise. Căci, dacă n-ar fi avut succes, dacă nu ne-am fi clădit propriul nostru monument pe Colina Fermecată, n-ar fi călcat pe cui. Ar fi fost şi acum lângă mine, am fi petrecut şi acum seri plăcute pe terasă, ținându-ne de mână şi râzând de năzbâtiile nepoților. Dar el nu mai era pe această lume.

Spre deosebire de Mary.

Cu cât mă uitam mai mult la fotografie, vedeam altă poveste, povestea mea. Şi era la fel de adevărată şi valabilă ca a lui Mary.

O poveste care a început cu două femei – la început, fetişcane. Una cu păr ca aurul, cealaltă cu părul negru ca pana corbului. Stăteau împreună pe verandă şi priveau cerul înstelat al nopții. Râdeau împreună pe platoul de filmare înțesat de reflectoare, aparate de filmat şi cabluri; Mickey, cocoțat în vârful unei scări, le tachina în timp ce jucau pietre şi se murdăreau pe mâini şi pe genunchi. Se bucurau de iubirea sinceră a celeilalte. Se îndrăgosteau, îmbătrâneau şi se acreau.

Se simțeau singure.

Dar până la urmă ne-am iertat una pe alta, ne-am *salvat* una pe alta. Căci, dacă n-am fi făcut aşa, tot ce sacrificasem, fiecare reuşită, de la cea mai măruntă la cea mai însemnată, pentru care ne luptasem – filme, studiouri, Oscaruri, milioane de spectatori fericiți după două ore petrecute într-o sală de cinema –, toate astea n-ar fi fost în zadar?

Mary şi cu mine eram aceste femei; noi eram fetele din fotografie, aceleaşi. Fetele ale căror inimi viteze şi iubitoare băteau la fel în piepturile lor ofilite, sub cămăşile de noapte de modă veche şi halatele comode de bunică. Fetele care am devenit în momentul când ne-am salutat în altă cameră cufundată în întuneric, cu mulţi ani înainte.

Fetele despre care credeam că s-au pierdut în haosul regretelor şi învinuirilor reciproce, de care nu scapi dacă vrei să supravieţuieşti în meseria asta lipsită de scrupule; în lumea asta nedreaptă. S-a dovedit însă că ele fuseseră tot timpul acolo, în rama de argint, prinse într-un moment de eternitate, neatinse de trecerea timpului.

Am mângâiat cu vârful degetelor feţele celor două fete din fotografie, uşor decolorate de vreme, dar altminteri înduioşător de frumoase. Nu aveam puterea să arunc fotografia. Nu mă puteam descotorosi de Mary, nu puteam s-o las singură în camera aceea. Aş putea să-i aduc alinare în bezna care o năpădea. Ba nu, nu alinare. Şi nici s-o salvez, nu.

Aş putea fi prietena *ei*.

Am tras aer în piept, tremurând. E uşor să salvezi. Mult mai greu e să fii acceptat – asta chiar e o încercare.

Nu m-am lăsat descurajată, am deschis uşa şi m-am întors în casă. M-am întors la cea care eram înainte de Louis B. Mayer, şi MGM, şi cronicile proaste, şi cuiele ruginite, şi telefoanele la care nu mi se răspundea niciodată, şi întrebările de genul „Frances şi mai cum?“ şi „Parcă erai…?“

M-am întors la eul meu cel adevărat şi profund…

M-am întors la prietena mea, Mary.

Mulțumiri

Ca întotdeauna, nu am fost singură în această călătorie. Sunt mulţi cei cărora le port recunoştinţă pentru rolul jucat în publicarea acestei cărţi:

Kate Miciak, neobositul meu redactor, care mă îndeamnă mereu să fiu mai bună.

Laura Langlie, agentul meu literar, care e mereu alături de mine.

Gina Centrello şi invincibila mea echipă de la Penguin Random House, al căror sprijin şi entuziasm mă impresionează de fiecare dată: Kara Welsh, Kim Hovey, Gina Wachtel, Sharon Propson, Susan Corcoran, Quinne Rogers, Leigh MArchant, Allyson Pearl, Robbin Schiff, Benjamin Dreyer, Loren Noveck şi Julia Maguire. Şi echipa mea de la Penguin Random House Speakers Bureau, care are întotdeauna grijă de mine: Anastasia Whalen şi Caitlin McCaskey.

Bill Contardi, care nu renunţă niciodată.

Profesioniştii amabili de la Biblioteca Margaret Herrick de pe lângă Academia Artelor şi Ştiinţelor Filmului.

Entuziaştii agenţi de la Penguin Random House, dintre care pe unii cu mândrie îi numesc prietenii mei.

Toţi librarii.

Şi, în fine, Norman Miller, Mark Miller şi Stephanie Miller. Şi, mai presus de toţi, fiii mei, Alec şi Ben, şi soţul meu, Dennis Hauser, care m-a sprijinit neîncetat.

Nota autorului

Sunt întrebată ce am inventat şi ce am preluat din realitate atunci când îmi scriu romanele. Dialogurile, emoţiile, motivele pentru care oamenii fac ce ştim că au făcut – acestea sunt imaginate. Pe baza unei munci de documentare, desigur. Dar imaginate. S-au certat Mary şi Frances pe platoul de filmare la *Secrete*? Nu ştim. Ştim însă că de atunci n-au mai lucrat împreună. Era Mary supărată fiindcă Frances făcuse din ea o prizonieră a rolurilor de copil? Nici asta nu ştim. Dar, de fiecare dată când a încercat să joace roluri de adult, publicul i-a cerut să se întoarcă la roluri de copil. Mary Pickford a fost prima, dar nu şi ultima actriță care a devenit victima propriei sale imagini. O imagine creată de Frances.

Când scrii un roman, spre deosebire de o biografie, intenţionezi în primul rând să spui o poveste, iar eu, ca să-mi ating acest scop, am fost evident obligată să condensez anumite părţi din viețile personajelor, iar alte părţi să le elimin cu totul. Printre lucrurile omise se numără multe filme făcute de Mary şi Frances cu alţii şi cu unele dintre studiourile cu care au lucrat. Am lăsat deoparte primele două căsnicii ale lui Frances, la fel şi pe a patra. Aceasta din urmă, cu George Hill, i-a înrâurit viaţa mai mult decât am scris eu în carte. George era alcoolic şi s-a sinucis după ce au divorţat. Totodată, n-am cercetat cât de departe a mers prietenia lui Frances cu alte femei, în special cu Marie Dressler şi Hedda Hopper. De asemenea, n-am pomenit decât în treacăt despre cariera lui Frances în filmul sonor, când a făcut filmele pentru care a rămas cunoscută, între care *Cina la ora opt*, *Anna Christie* şi *Campionul*. Participarea ei la constituirea Asociaţiei Scenarişţilor nu este detaliată aici. Frances a renunţat să scrie scenarii în 1946, după care a scris câteva romane şi piese de teatru; nici acestea nu sunt menţionate aici.

Căsătoria lui Mary cu Buddy Rogers e abia schiţată şi am fost nevoită să

omit (nu fără rezerve) un aspect major al vieții lui Mary: faptul că în 1940 a adoptat doi copiii. Ar fi putut fi un roman de sine stătător! S-a vorbit mult despre motivul pentru care Mary n-a avut copii biologici, însă, după ce ea şi Buddy s-au hotărât să adopte, consecințele au fost dezastruoase. Ca să nu lungesc vorba, Mary nu era făcută să crească copii. A făcut mult caz de ei cât erau mici, dar când au crescut n-a ştiut cum să se poarte cu ei. Cei doi copii n-au fost niciodată cu adevărat parte din viața ei; au fost trimişi la internate de la o vârstă fragedă. Şi la prima ocazie ivită, a pornit fiecare pe drumul lui.

Mary nu s-a retras de la Hollywood atât de abrupt cum am descris eu aici. După *Secrete* n-a mai jucat în nici un film, în schimb a cochetat cu diverse idei, una fiind să joace într-un film pe baza căruia să se facă un desen animat – *Alice în Țara Minunilor* pentru Walt Disney, deşi proiectul nu s-a concretizat niciodată. A fost producător de filme pentru United Artists şi la un moment dat a sperat că Shirley Temple va juca rolul ei într-un film biografic. A continuat să activeze în consiliul director al studioului United Artists – unde se lua tot timpul la harță cu Charlie Chaplin, celălalt partener fondator rămas în consiliu – până în 1956, când şi-a vândut acțiunile.

În anii ei de glorie, Frances a călătorit mult, însă şi-a păstrat un mic apartament în Hollywood. Spre sfârşitul vieții, Mary şi Frances îşi scriau destul de des şi îşi trimiteau flori de zilele de naştere sau de sărbători. Nu ştiu dacă Frances i-a mai făcut o vizită lui Mary, aşa cum am scris în carte. Ceea ce ştiu e că scrisorile lor erau pline de emoție; amândouă spuneau că se înțeleg foarte bine, ca pe vremuri. Părea că s-au împăcat cu trecutul şi una cu alta.

Amândouă şi-au scris memoriile şi ambele cărți sunt frustrante. În autobiografia ei, *Off with Their Heads!* („Decapitați-i pe loc!“), Frances nu intră în detalii despre viața ei; până şi moartea lui Fred e expediată în câteva propoziții. Ai zice că îşi disimulează sistematic sentimentele cu o glumă sau o remarcă ironică. Autobiografia lui Mary, *Sunshine and Shadow* („Soare şi umbră“), e la fel de nesatisfăcătoare. Cu gândul doar la imaginea ei, ea lasă deoparte eşecurile şi omite multe lucruri, legate mai ales de prima ei căsătorie şi de tragediile din viața fraților ei. Şi faptul că bea, desigur.

Dar, pentru informații suplimentare, aceste două cărți, precum şi *Without*

Lying Down de Cari Beauchamp, merită a fi citite, ca şi cele ce urmează: *The Woman Who Made Hollywood* de Eileen Whitfield; *The First King of Hollywood: The Life of Douglas Fairbanks* de Tracey Goessel şi *Mary Pickford and Douglas Fairbanks* de Booton Herndon. Pentru informaţii suplimentare despre United Artists recomand volumul I al cărţii *United Artists: The Company Built by the Stars* de Tino Balio.

Ca lecturi despre începuturile Hollywoodului recomand cu căldură *The Parade's Gone By* de Kevin Brownlow, *American Silent Film* de William K. Everson, *My First Time in Hollywood de Cari Beauchamp, Silent Lives* de Lon Davis şi Kevin Brownlow, *Silent Stars* de Jeanine Basinger, *The Speed of Sound: Hollywood and the Talkie Revolution 1926-1930*, *Lion of Hollywood: The Life and Legend of Louis B. Mayer* şi *Empire of Dreams: The Epic Life of Cecil B. DeMille*, toate de Scott Eyman; şi *Love, Laughter and Tears*, autobiografia Adelei Rogers St. John.

Romanele mele îl invită pe cititor să se întoarcă în alt timp şi să accepte limitele şi convenţiile acelei epoci, oricât de inacceptabile ni s-ar părea astăzi. *Femei de Oscar* nu este o excepţie; trebuie să ţinem seama de ce li se cerea femeilor să fie şi să facă acum mai bine de un secol, de pildă. Trebuie de asemenea să recunoaştem că unul dintre filmele de care vorbesc, *Naşterea unei naţiuni*, a jucat un rol important la începuturile Hollywoodului şi pentru creatorii de filme precum Mary şi Frances, chiar dacă noi azi ne cutremurăm văzând şabloanele josnice vehiculate acolo şi felul în care Ku Klux Klanul este ridicat în slăvi. Ar fi însă greşit dacă am ignora influenţa filmului asupra acestor două femei, în special asupra Hollywoodului, şi, în general, asupra cinefililor. Tehnic vorbind, filmul a reprezentat un salt uriaş înainte. Din acest motiv, merită să fie inclus într-un roman despre începuturile Hollywoodului.

Adeseori, când ne gândim la filmele mute, le considerăm doar o defilare de imagini ridicole, sacadate; relicve caraghioase, peste măsură de plicticoase. Sper ca, după ce aţi citit cartea mea, să judecaţi lucrurile la adevărata lor valoare; a fost o epocă incredibil de inovatoare, când literalmente oricine venea cu o idee nouă putea deveni peste noapte şef de departament şi când femeile erau la fel de importante ca bărbaţii.

Sper de asemenea că vă veţi gândi la Mary Pickford şi Frances Marion nu

ca la nişte nume dintr-o carte sau din genericul unui film vechi, ci ca la nişte artiste care au inovat filmul. Ca la nişte prietene bune, care s-au ajutat una pe alta să crească şi să înflorească; nişte femei înflăcărate care s-au îndrăgostit de o idee şi au transformat-o într-o formă de artă.

Nişte femei curajoase, cărora Hollywoodul le datorează la fel de mult ca lui Louis B. Mayer sau Sam Goldwyn şi care au deschis calea femeilor care lucrează azi în industria filmului. Nădăjduiesc că, nu peste mult timp, vor fi mai multe ca ele.

AUTOAREA BESTSELLERULUI *SOȚIA AVIATORULUI*

Melanie Benjamin

Raftul Denisei

Femei de Oscar

roman

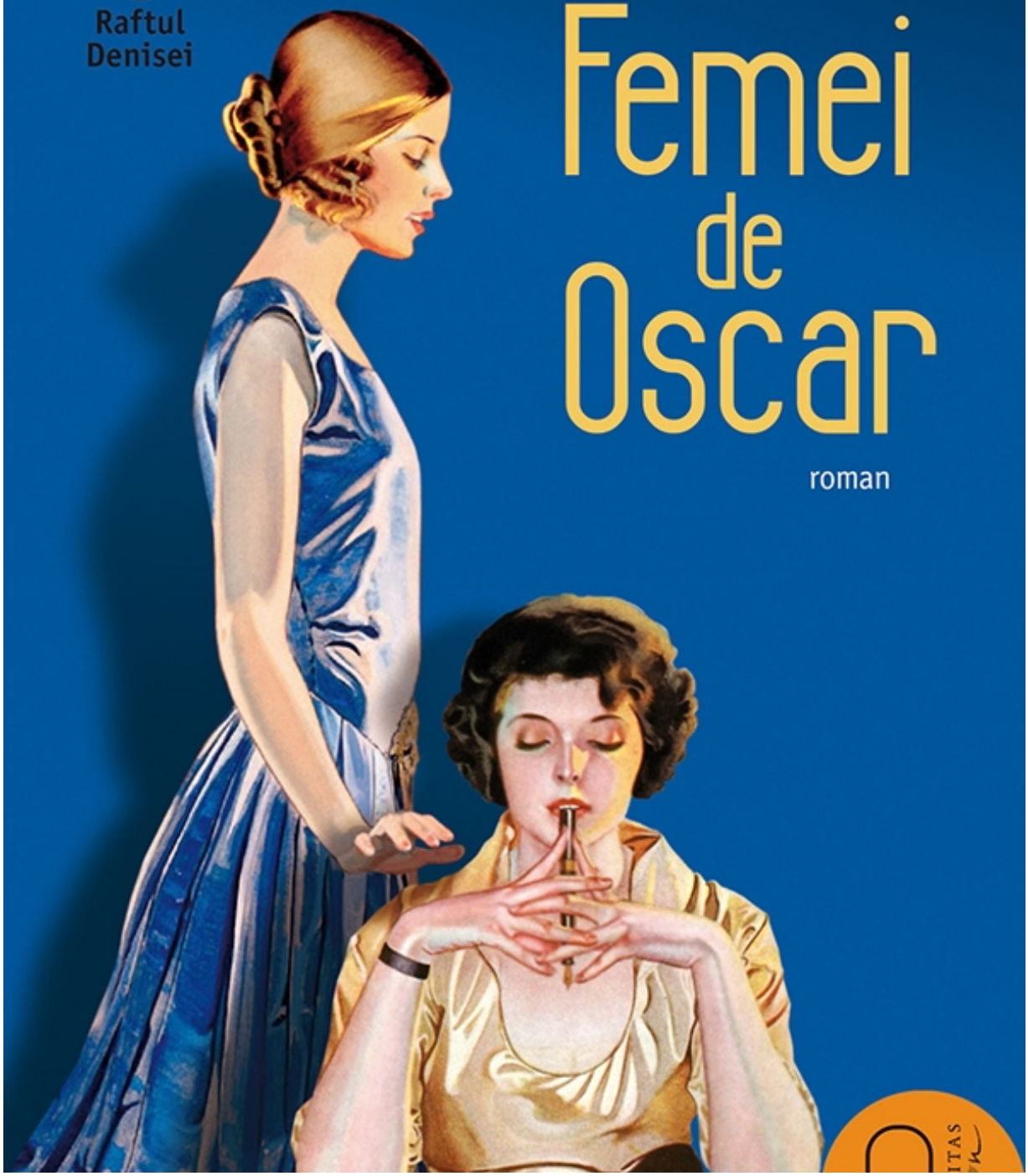

book